ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Αθήνα, 17 - 9 - 2020

Αριθμ. Πρωτ. : 2013903

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
& ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΓΟΡΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΑΝΩΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ &
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/νση : Πλ. Κάνιγγος
Ταχ. Κώδικας : 101 81
Πληροφορίες : Αικ. Γιασλά
Τηλέφωνο : 210-3893229
Email : kgiasla@gge.gr

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Καταχώρισης στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο στοιχείων της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «**Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε**» .

Ανακοινώνεται ότι την 17-9-2020 καταχωρίσθηκαν στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ) τα κατωτέρω στοιχεία της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «**Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε**» και αριθμό **Γ.Ε.ΜΗ 237901000**:

Α) Με Κωδικό Αριθμό Καταχώρισης 2230352 οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (ατομικές και ενοποιημένες), η έκθεση διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και το πιστοποιητικό ελέγχου των ελεγκτών για την χρήση **01/01/2019 - 31/12/2019**, που εγκρίθηκαν από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της 30-06-2020.

Β) Με Κωδικό Αριθμό Καταχώρισης 2230353 το από 30-06-2020 πρακτικό της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της, σύμφωνα με το οποίο εκλέχθηκε για τον έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων χρήσης **01/01/2020 - 31/12/2020** η ελεγκτική εταιρεία «PRICEWATERHOUSECOOPERS Α.Ε.» με Α.Μ.ΣΟΕΛ 113 και από τα μέλη αυτής ορίσθηκαν, σύμφωνα με την από 1-7-2020 επιστολή της ελεγκτικής εταιρίας, ως τακτικός ελεγκτής ο κ. Ψάλτης Μάριος του Θωμά, με ΑΜ.ΣΟΕΛ 38081 και ως αναπληρωματικός ο κ. Σούρμπης Δημήτριος του Ανδρέα, με ΑΜ.ΣΟΕΛ 16891.

Οι οικονομικές καταστάσεις (ατομικές και ενοποιημένες) με τις σχετικές εκθέσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας ανακοίνωσης.

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΑΝΝΑ ΒΕΡΙΟΥ

Η γνησιότητα του παρόντος μπορεί να επιβεβαιωθεί από το https://www.businessregistry.gr/publicity.aspx

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Όμιλος και Τράπεζα
Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση
Χρήσεως από 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2019

Μάρτιος 2020

Πίνακας Περιεχομένων

Δήλωση Προέδρου Διοικητικού Συμβουλίου 5
Δήλωση Διευθύνοντος Συμβούλου 6
Δηλώσεις μελών του Διοικητικού Συμβουλίου 7
Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου 8
Επεξηγηματική Έκθεση 141
Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή 149
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης 157
Κατάσταση Αποτελεσμάτων 158
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων 159
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Όμιλος 160
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Τράπεζα 161
Κατάσταση Ταμειακών Ροών 162
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες 163
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών 164
2.1 Βάση παρουσίασης 164
2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας 164
2.3 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) 165
2.4 Ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις 168
2.5 Συνένωση Επιχειρήσεων 170
2.6 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα 171
2.7 Ταξινόμηση και Επιμέτρηση Χρηματοοικονομικών μέσων 172
2.8 Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και μέσα αντιστάθμισης 178
2.9 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων 180
2.10 Αναγνώριση αναβαλλόμενου κέρδους ή ζημίας της ημέρας συναλλαγής 180
2.11 Αποαναγνώριση 181
2.12 Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων 182
2.13 Δανεισμός χρεογράφων 182
2.14 Αγορές και πωλήσεις κανονικής παράδοσης 182
2.15 Συμψηφισμός 182
2.16 Αναγνώριση Εσόδων 182
2.17 Ενσώματα πάγια στοιχεία, περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης και περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς 183
2.18 Ακίνητα επενδύσεων 184
2.19 Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία 184
2.20 Απομείωση 185
2.21 Ασφαλιστικές δραστηριότητες 185
2.22 Μισθώσεις (σε ισχύ πριν από την 1η Ιανουαρίου 2019) 188
2.23 Μισθώσεις (σε ισχύ μετά την 1η Ιανουαρίου 2019) 189
2.24 Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα 189
2.25 Προβλέψεις 190
2.26 Συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων 190
2.27 Παροχές προς εργαζομένους 190
2.28 Φόροι εισοδήματος 191
2.29 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις 192
2.30 Μετοχικό κεφάλαιο, ίδιες μετοχές και λοιποί εκδοθέντες μετοχικοί τίτλοι 192
2.31 Τομείς δραστηριότητας 192
2.32 Στοιχεία ενεργητικού και παθητικού προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες 192
2.33 Κρατικές επιχορηγήσεις 193
2.34 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη 193
2.35 Θεματοφυλακή και διαχείριση περιουσιακών στοιχείων τρίτων 193
2.36 Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή 193

Πίνακας Περιεχομένων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών 194
3.1 Εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων 194
3.2 Φόροι εισοδήματος 194
3.3 Συνταξιοδοτικές παροχές - Κόστος προγραμμάτων καθορισμένων παροχών 195
3.4 Έλεγχος απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς, και κοινοπραξίες στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις 195
3.5 Αξιολόγηση των συμβατικών ταμειακών ροών στα πλαίσια του SPPI: Έλλειψη δικαιώματος αναγωγής 196
3.6 Αβεβαιότητα επιμέτρησης κατά τον προσδιορισμό παραμέτρων ΑΠΖ 196
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων 197
4.1 Πλαίσιο διακυβέρνησης διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου 197
4.2 Πιστωτικός κίνδυνος 197
4.3 Κίνδυνος Αγοράς 217
4.4 Κίνδυνος χώρας 225
4.5 Κίνδυνος ρευστότητας 225
4.6 Ασφαλιστικός κίνδυνος 226
4.7 Κεφαλαιακή επάρκεια 231
4.8 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού 233
4.9 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων 239
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Τομείς δραστηριότητας 241
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Καθαρά έσοδα από τόκους 246
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Καθαρά έσοδα από προμήθειες 246
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου 246
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα) 247
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Δαπάνες προσωπικού 247
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό 247
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα 252
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων 253
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Κόστος Αναδιάρθρωσης 253
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Φόροι 253
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Κέρδη ανά μετοχή 254
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα 254
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων 255
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων 255
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα 256
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών 258
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων 267
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Ακίνητα επενδύσεων 269
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης 270
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία 270
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: Ενσώματα πάγια στοιχεία 271
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: Απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους 272
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: Λοιπά στοιχεία ενεργητικού 273
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση 274
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα 277
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: Υποχρεώσεις προς πελάτες 277
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους 278
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις 279

Πίνακας Περιεχομένων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: Λοιπά στοιχεία παθητικού 279
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις 281
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές 284
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου 285
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον 286
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: Μη ελέγχουσες συμμετοχές 287
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: Μερίσματα 287
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα 287
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 42: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη 288
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 43: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών 289
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 44: Ενοποιούμενες Εταιρείες 295
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 45: Αμοιβές Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή 296
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 46: Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 297
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 47: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού 297
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 48: Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις κατά την 1 Ιανουαρίου 2019 301
48.1 Επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 301
Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 81 302
Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82 304
Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 Ν. 4374/2016 305
Διαθεσιμότητα ετήσιας οικονομικής έκθεσης 316

Δήλωση Προέδρου Διοικητικού Συμβουλίου

Κώστας Π. Μιχαηλίδης | Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος («ΕΤΕ») σημείωσε μεγάλη πρόοδο το 2019 και το Διοικητικό Συμβούλιο κατά το χρόνο που πέρασε επικεντρώθηκε σε τέσσερις βασικούς άξονες δράσης.

Πρώτον, έπρεπε να επιλυθεί πλήθος διαχρονικών θεμάτων, πολλά από τα οποία έθεταν σε κίνδυνο τη θέση της ΕΤΕ ως πυλώνα του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Με αίσθημα ικανοποίησης, σας διαβεβαιώ σήμερα ότι τα περισσότερα από αυτά τα ζητήματα έχουν πλέον επιλυθεί και ο κίνδυνος έχει πια αποσοβηθεί. Απαιτήθηκε τεράστια προσπάθεια ώστε να απαλλαγούμε από τον κίνδυνο αυτό, αλλά ως αποτέλεσμα αυτής της εξαιρετικά δύσκολης δουλειάς η Τράπεζα ατενίζει πλέον το μέλλον με αυτοπεποίθηση. Η ΕΤΕ θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια να καταστεί η Ελλάδα μια επιτυχημένη χώρα με επιτυχημένη οικονομία, με ευκαιρίες ευημερίας για κάθε κλάδο της οικονομίας μας.

Ο δεύτερος άξονας στον οποίο επικεντρώθηκε το Διοικητικό Συμβούλιο είναι αυτό που ονομάζουμε «Πρόγραμμα Μετασχηματισμού». Πρόκειται για ένα φιλόδοξο πρόγραμμα με ξεκάθαρο στόχο να καταστεί η ΕΤΕ σημείο αναφοράς για τον ανταγωνισμό – και όχι μόνο στην Ελλάδα. Το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού έχει πλέον εδραιωθεί σε όλα τα επίπεδα της Τράπεζας, έχει αποκτήσει σημαντική δυναμική και στηρίζεται από έναν άρτιο μηχανισμό που παρακολουθεί προσεκτικά τα οφέλη και τους κινδύνους που παράγει. Στόχος του είναι να μεταμορφώσει το επιχειρηματικό και λειτουργικό μοντέλο ώστε η Τράπεζα, με σταθερά βήματα, να μετασχηματιστεί σε οργανισμό που επιδιώκει τα μέγιστα για την επιτυχία και την ευημερία των πελατών της, καθώς και όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Αναλυτικά στοιχεία για το Πρόγραμμα περιλαμβάνονται στην παρούσα ετήσια έκθεση. Γνωρίζουμε ότι πρέπει να σημειώσουμε ακόμα πολλά βήματα προόδου για να είμαστε τελείως ικανοποιημένοι με την πορεία του εγχειρήματος. Ωστόσο, μοιράζομαι με τους συνεργάτες μου στο Συμβούλιο ένα αίσθημα μεγάλης ικανοποίησης βλέποντας τη μέχρι στιγμής πρόοδο και τις σαφείς ενδείξεις για επιτεύγματα τα οποία πια είναι ορατά στο εγγύς μέλλον.

Ο τρίτος άξονας δράσης του Διοικητικού Συμβουλίου αφορά τη σημασία που δίνουμε στις ηγετικές ικανότητες και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας, ώστε να είμαστε σε θέση να αντιμετωπίσουμε με μεγαλύτερη πυγμή και σιγουριά τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες στα επόμενα χρόνια. Η εκτελεστική ομάδα περιλαμβάνει αρκετά νεοδιορισμένα μέλη, τα οποία με δυναμικότητα, ενθουσιασμό και αποφασιστικότητα επιδιώκουν την επανατοποθέτηση και αναδιοργάνωση της Τράπεζας, ώστε να αναλάβει εκ νέου τον βασικό της ρόλο στον ελληνικό τραπεζικό τομέα και στην οικονομία της χώρας. Προχωράμε επίσης στον επαναπροσδιορισμό του εργασιακού πλαισίου, με το οποίο επιδιώκουμε την ενίσχυση της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και της συμβολής στους στόχους της ΕΤΕ, βάσει κατάλληλης αξιολόγησης και εξέλιξης των ανθρώπων μας. Στόχος μας είναι να διατηρήσουμε την παραδοσιακή αξία της ομαδικής προσπάθειας, αλλά και να επικεντρωθούμε σε επαγγελματική αριστεία και συμβολή, με αντίστοιχη αναγνώριση της επίδοσης και της προοπτικής εξέλιξης των ανθρώπων μας.

Ο τέταρτος άξονας της δράσης του Διοικητικού Συμβουλίου αφορά τις συντονισμένες προσπάθειες για επαναπροσδιορισμό των αξιών, των στόχων και της κουλτούρας της Τράπεζας με τρόπο σύγχρονο και ενημερωμένο. Σεβόμαστε το παρελθόν και επιδιώκουμε να ενισχύσουμε την πολύτιμη κληρονομιά μας με σύγχρονες αρχές προκειμένου η τράπεζα να γίνει περισσότερο πελατοκεντρική, ευέλικτη και επιτυχημένη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνεχίζοντας την παράδοσή μας, εργαστήκαμε επίσης σκληρά για να διατηρήσουμε τον βασικό μας ρόλο στην κοινωνία και στην οικονομία μέσω των προγραμμάτων Εταιρικής και Κοινωνικής Ευθύνης.

Τη στιγμή που γράφω το μήνυμα αυτό, ο κορωνοϊός («COVID-19») έχει επηρεάσει καταστροφικά τη ζωή σε ολόκληρο τον κόσμο και βέβαια και εδώ στην Ελλάδα. Μετά από δέκα χρόνια οικονομικής κρίσης, και ενώ η κανονικότητα είχε αρχίσει να επιστρέφει με επανεκκίνηση των επενδύσεων, μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου προϊόντος και ένα πιο ελπιδοφόρο επιχειρηματικό κλίμα, η παγκόσμια κρίση έβαλε απότομα τέλος στην οικονομική δραστηριότητα και ανέστρεψε τις αναπτυξιακές προοπτικές της χώρας. Η αβεβαιότητα όσον αφορά το βάθος και τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης απαιτεί έμπνευση και πρόνοια από την ηγεσία, ικανή να οδηγήσει την Τράπεζα πέρα από την ύφεση και να θέσει τις προτεραιότητες και τους στόχους που χρειάζονται. Είναι δύσκολο να προβλέψουμε τι επιφυλάσσει το μέλλον, και γι' αυτό καλούμαστε να διαχειριστούμε τους επόμενους μήνες μέσω της προσεκτικής ανάγνωσης των γεγονότων και της προβολής των πιθανών σεναρίων έκβασης της τρέχουσας συγκυρίας.

Σε αυτό το δύσκολο περιβάλλον, ο Διευθύνων Σύμβουλος Παύλος Μυλωνάς, η δυναμική διοικητική ομάδα του, και όλοι οι συνάδελφοι στην Εθνική Τράπεζα εργαζόμαστε σκληρά για να διασφαλίσουμε την ολοκλήρωση του Μετασχηματισμού και να παρέχουμε στους πελάτες μας όλες τις υπηρεσίες στις οποίες βασίζονται. Ο Παύλος Μυλωνάς και η ομάδα του έχουν καταφέρει να διασφαλίσουν ότι η Εθνική Τράπεζα παραμένει σε λειτουργία, συνδράμοντας τους πελάτες της στις καθημερινές οικονομικές τους ανάγκες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΤΕ είναι αποφασισμένο να διασφαλίσει ότι η Τράπεζα θα συνεχίσει να βοηθά τους πελάτες μας, τους εργαζομένους μας και τη χώρα μας να ξεπεράσουν και αυτή την ιδιαίτερα δύσκολη πρόκληση. Θα ήθελα να ευχαριστήσω εσάς, τους μετόχους μας, για τη συνεχή υποστήριξή σας. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των εργασιών του Προγράμματος Μετασχηματισμού, που ήδη βρίσκεται σε καλό δρόμο, είμαστε σίγουροι ότι η ΕΤΕ για άλλη μια φορά θα αποτελέσει μια ελκυστική επενδυτική προοπτική για τους μετόχους μας.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Κώστας Π. Μιχαηλίδης
Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου ΕΤΕ

Δήλωση Διευθύνοντος Συμβούλου

Παύλος Κ. Μυλωνάς | Διευθύνων Σύμβουλος

Η Εθνική Τράπεζα πέτυχε την αρχή μιας μεγάλης μεταστροφής το 2019, υπό τη διοίκηση μίας νέας, δυναμικής ομάδας, η οποία δεσμεύτηκε να υλοποιήσει την αλλαγή στην τράπεζα. Πράγματι, το 2019 ήταν το πρώτο έτος εφαρμογής του Προγράμματος Μετασχηματισμού της ΕΤΕ, του οποίου οι φιλόδοξοι στόχοι είναι η αντιμετώπιση των χρόνιων αδυναμιών της Τράπεζας, καθώς και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο τραπεζικός κλάδος συνολικά. Οι στρατηγικές μας προτεραιότητες είναι σαφείς:

(i) η εξυγίανση του δανειακού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας,
(ii) η περιστολή του λειτουργικού κόστους,
(iii) η ενίσχυση των εσόδων, και
(iv) η άμεση εφαρμογή νέων τεχνολογιών και διαδικασιών διαχείρισης ανθρωπίνου δυναμικού που θα κάνουν την Τράπεζα πιο ευέλικτη.

Στόχος μας είναι να γίνει η ΕΤΕ μια υγιής, σύγχρονη και κερδοφόρα τράπεζα έως το 2022 και η Τράπεζα της Πρώτης Επιλογής στην Ελλάδα.

Στην επενδυτική ημερίδα του Μαΐου παρουσιάσαμε ένα τετραετές Επιχειρησιακό Σχέδιο («ΕΣ») (2019-2022), το οποίο έθετε ως στόχο τη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων («ΜΕΑ») σε ποσοστό κάτω του 5% επί του δανειακού μας χαρτοφυλακίου, καθώς και την αύξηση της κερδοφορίας της Τράπεζας από σχεδόν μηδενικά επίπεδα, ώστε να επιτευχθεί μία απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων της τάξεως του 11% περίπου, στο τέλος της περιόδου του ΕΣ. Το Σχέδιο θα αξιοποιήσει τα ισχυρά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ΕΤΕ και ειδικότερα τη μεγάλη και σταθερή πελατειακή μας βάση, καθώς και τη φήμη μας ως η πιο αξιόπιστη Τράπεζα στην Ελλάδα. Ο Ισολογισμός μας χαρακτηρίζεται από ισχυρή ρευστότητα, με σημαντικό μερίδιο αγοράς στις ανελαστικές και χαμηλού κόστους καταθέσεις ταμιευτηρίου, καθώς και δείκτες Κάλυψης Ρευστότητας («Liquidity Coverage Ratio – LCR») και Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («Net Stable Funding Ratio – NSFR») που υπερβαίνουν κατά πολύ το ελάχιστο εποπτικό όριο. Επιπλέον, η σχετικά χαμηλή έκθεση σε ΜΕΑ, σε συνδυασμό με τον υψηλό δείκτη κάλυψής τους από σωρευμένες προβλέψεις, παρέχει στην ΕΤΕ σχετική ευελιξία ως προς τη στρατηγική μείωσης των ΜΕΑ. Την ευθύνη υλοποίησης του σχεδίου δράσης της Τράπεζας - που σχεδιάστηκε στη διάρκεια του Β' εξαμήνου 2018 – έχει το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού της ΕΤΕ, με σαφή ανάθεση ευθυνών και ισχυρή πειθαρχία στην πιστή εκτέλεσή του.

Η επιτυχία του Προγράμματος Μετασχηματισμού αντανακλάται στα αποτελέσματα του 2019. Όσον αφορά στην ποιότητα του δανειακού μας χαρτοφυλακίου, η Εθνική Τράπεζα ολοκλήρωσε με επιτυχία την πρώτη φάση της στρατηγικής μείωσης ΜΕΑ. Πράγματι, μέσω μιας σειράς πωλήσεων χαρτοφυλακίων ΜΕΑ, καθώς και την ανανεωμένη στρατηγική οργανικής μείωσης ΜΕΑ της Τράπεζας, μεταξύ άλλων, μέσω του ελκυστικού προϊόντος αναδιάρθρωσης στεγαστικών δανείων «Split and Settle», τα ΜΕΑ μειώθηκαν περίπου κατά το ένα τρίτο, ήτοι κατά €5.3 δισ.

Αναφορικά με τα αποτελέσματα της χρήσης, η ΕΤΕ κατόρθωσε να ενισχύσει την οργανική κερδοφορία της κατά περίπου 40% σε ετήσια βάση, ως αποτέλεσμα της αύξησης των καθαρών εσόδων από τόκους και προμήθειες, περιορίζοντας παράλληλα τόσο τις δαπάνες προσωπικού, όσο και τα γενικά διοικητικά και λειτουργικά έξοδα κατά περίπου 9% σε ετήσια βάση. Η περιστολή των δαπανών προσωπικού βασίστηκε κατά κύριο λόγω στο Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού, με συμμετοχή περίπου 1,100 εργαζομένων. Πράγματι, ο αριθμός εργαζομένων της Τράπεζας στην Ελλάδα έχει μειωθεί κατά περίπου 17% σε σχέση με τα μέσα του 2018.

Η προσπάθεια μετασχηματισμού έφερε σημαντικές αλλαγές στο λειτουργικό μοντέλο της Τράπεζας, κυρίως όσον αφορά την κεντροποίηση εργασιών εταιρικής τραπεζικής, την ενίσχυση του μοντέλου εξυπηρέτησης εταιρικών πελατών, την εφαρμογή σταυροειδών πωλήσεων στη λιανική τραπεζική, τον εξορθολογισμό του δικτύου καταστημάτων και τη μετάβαση πελατών σε ψηφιακά κανάλια, συμπεριλαμβανομένης της προσέλκυσης νέων πελατών με ψηφιακά μέσα, συμπεριλαμβανομένης και της διαχείρισης έως τεσσάρων τραπεζικών λογαριασμών και των συναλλαγών (εφαρμογή WAIZ) – τα δυο τελευταία μάλιστα εμφανίζονται πρώτη φορά στην ελληνική τραπεζική αγορά. Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε επίσης όσον αφορά το πλαίσιο διαχείρισης βάσει αξιών, καθώς και του συστήματος εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας. Τέλος, έχουμε δρομολογήσει τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού, ώστε να παρέχουμε περισσότερα κίνητρα στο προσωπικό και, συνεπώς, να αυξήσουμε την απόδοσή του, ενώ παράλληλα ένα πρόγραμμα μετασχηματισμού εταιρικής κουλτούρας και διαχείρισης αλλαγής είναι σε εξέλιξη.

Τέλος, το Ανθρώπινο Δυναμικό είναι σε διαδικασία εκσυγχρονισμού, προκειμένου για την ενίσχυση της παροχής κινήτρου στο προσωπικό και κατ' επέκταση της απόδοσης του, ενώ παράλληλα ένα πρόγραμμα μετασχηματισμού εταιρικής κουλτούρας και διαχείρισης αλλαγής είναι σε εξέλιξη

Κατά τη διάρκεια του 2019, η ΕΤΕ αντιμετώπισε επιτυχώς αρκετά ζητήματα καίριας σημασίας, γεγονός που διευκόλυνε την εξυγίανση του ισολογισμού της και την αύξηση της κερδοφορίας της. Πρώτον, προέβη σε παράταση του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας με την έγκριση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αντικαθιστώντας τη δέσμευση να πουλήσει την Stopanska Banka στη Βόρεια Μακεδονία με την πώληση του μειοψηφικού ποσοστού της στην Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. (νυν «Prodea»), με αποτέλεσμα τη διατήρηση μιας ιδιαίτερα κερδοφόρας θυγατρικής εντός του Ομίλου. Δεύτερον, μέσα Φεβρουάριου 2019 προχώρησε στην ακύρωση της Συμφωνίας Ανταλλαγής Επιτοκίων («IRS») έναντι έκδοσης ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου συνολικής ονομαστικής αξίας €3.3 δισ. και απόδοσης 3,6%, ενισχύοντας έτσι την οργανική κερδοφορία της Τράπεζας. Τρίτον, προχώρησε στην αλλαγή του μοντέλου αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου στο Σταθμισμένο Ενεργητικό από τη μέθοδο εσωτερικών διαβαθμίσεων (Internal Ratings-based approach - IRB) στην τυποποιημένη μέθοδο (Standardised - STD), αποκτώντας με αυτόν τον τρόπο μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τη στρατηγική μείωσης ΜΕΑ. Τέταρτον, ολοκλήρωσε με επιτυχία τις διαπραγματεύσεις για τη μεταφορά του Λογαριασμού Επικούρησης του Προσωπικού της ΕΤΕ («ΛΕΠΕΤΕ») στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης έναντι καταβολής εισφοράς της τάξεως των €35-40 εκατ. ετησίως. Πέμπτον, εξασφάλισε κεφαλαιακά κέρδη ύψους €0,8 δισ. στις αρχές του 2020, τα οποία παρέχουν στην ΕΤΕ ένα σημαντικό κεφαλαιακό «μαξιλάρι» ενόψει της επίσπευσης της μείωσης ΜΕΑ μέσω της σχεδιαζόμενης τιτλοποίησης ΜΕΑ που θα υπερβαίνει τα €6 δισ. (Project Frontier).

Η εμφάνιση του κορωνοϊού (COVID-19) στις αρχές του 2020, επιτάσσει σαφώς την αλλαγή των προτεραιοτήτων βραχυπρόθεσμα. Ωστόσο, οι προσπάθειες που κατέβαλε η ΕΤΕ κατά το 2019 θέτουν τις βάσεις για την υλοποίηση όλων των αναγκαίων προσαρμογών. Πράγματι, κατά τη διάρκεια των τελευταίων κρίσιμων εβδομάδων, η Εθνική Τράπεζα απέδειξε ότι μπορεί να δράσει γρήγορα αναφορικά με: α) τη δημιουργία ενός νέου λειτουργικού μοντέλου εξ αποστάσεως εργασίας, προφυλάσσοντας με αυτόν τον τρόπο την υγεία των εργαζομένων της, β) την προσαρμογή των διαδικασιών της στη λειτουργία "απομακρυσμένης πρόσβασης" για τους υπαλλήλους και τους πελάτες μας, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της ψηφιακών καναλιών μας, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τον επιχειρησιακό κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου υποκλοπών δεδομένων στο διαδίκτυο, και γ) τη θέσπιση ενεργειών για την κάλυψη των άμεσων αναγκών των πελατών (π.χ. όσον αφορά τις περιόδους χάριτος στις πληρωμές και τις νέες διευκολύνσεις κεφαλαίου κίνησης που εγγυάται η κυβέρνηση). Σήμερα, η ΕΤΕ είναι επιχειρησιακά και ψυχολογικά έτοιμη να επιτύχει σε αυτόν τον ταχέως μεταβαλλόμενο νέο κόσμο.

Η επιτυχία της Τράπεζας βασίζεται στον ισχυρό Ισολογισμό της, στην ευέλικτη και αποδοτική στρατηγική της, καθώς και στην αποτελεσματική, και με επίκεντρο τον άνθρωπο, διοίκησή της από μία δυναμική ομάδα, η οποία συνεργάζεται στενά με το Διοικητικό Συμβούλιο. Από την άποψη αυτή, τα υφιστάμενα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Τράπεζας, σε συνδυασμό με τη δυναμική της προσπάθειάς μας για μετασχηματισμό, θέτουν την ΕΤΕ σε πλεονεκτική θέση.

Πρώτον, αναφορικά με τη ρευστότητα, η Εθνική Τράπεζα μπορεί να ανταπεξέλθει σε δυσμενείς εξελίξεις στις αγορές, λόγω του ισχυρού αποθέματος ρευστότητας, της εξαιρετικά χαμηλής έκθεσής της στη διατραπεζική αγορά, καθώς και του μικρού χαρτοφυλακίου «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση». Δεύτερον, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας ανέρχεται σήμερα σε περίπου 18,5%, ενώ οι κεφαλαιακές εποπτικές απαιτήσεις μειώθηκαν σημαντικά. Τρίτον, η νέα διοικητική ομάδα της ΕΤΕ, αξιοποιώντας τα απτά αποτελέσματα του Προγράμματος Μετασχηματισμού, αλλάζει την Τράπεζα με επιτυχία, βελτιώνοντας σημαντικά την αποδοτικότητα και την κερδοφορία της, όπως διαφαίνεται στα αποτελέσματα της οικονομικής χρήσης του 2019. Η ισχυρή αυτή ομάδα έχει αποδείξει ότι έχει την ικανότητα να υλοποιεί αποτελεσματικά τις αλλαγές, γεγονός το οποίο αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα υπό τις παρούσες συνθήκες.

Προς το παρόν, η πρόβλεψη του μέλλοντος είναι εξαιρετικά δύσκολη. Αυτό που μπορώ, όμως, να υποσχεθώ είναι ότι η Εθνική Τράπεζα θα σταθεί κοντά στους πελάτες της και θα κάνει ό,τι είναι δυνατόν για να εφαρμόσει αποτελεσματικά τις νέες πολιτικές και λύσεις που έχουν εγκριθεί από τις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές, ώστε να μειωθεί ο αντίκτυπος από την άνευ προηγουμένου επιβολή περιορισμών σε μεγάλο μέρος της οικονομίας. Επιπλέον, η πορεία μετασχηματισμού της Τράπεζας δεν θα ανακοπεί. Ανταποκρινόμενοι στην πρόκληση της πανδημίας του κορωνοϊού, σχεδιάζουμε εκ νέου το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού, με στόχο να επιταχύνουμε τις αλλαγές στο λειτουργικό μοντέλο της ΕΤΕ. Οι αλλαγές αυτές επικεντρώνονται κυρίως στην ψηφιοποίηση της Τράπεζας, προκειμένου να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες που προσφέρουμε στους πελάτες τόσο Λιανικής, όσο και Εταιρικής Τραπεζικής, μετασχηματίζοντας ταυτόχρονα τον χώρο εργασίας με στόχο την επιπλέον εξοικονόμηση κόστους. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα θα είναι έτοιμη να προχωρήσει στη διαδικασία τιτλοποίησης ΜΕΑ που θα υπερβαίνει τα €6 δισ., αμέσως μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες της αγοράς.

Εν κατακλείδι, δεν έχω καμία αμφιβολία ότι η ΕΤΕ και σε αυτήν την εξαιρετικά δυσμενή περίοδο θα σταθεί αντάξια της μακρόχρονης ιστορίας της, παίζοντας καθοριστικό ρόλο στη στήριξη της οικονομίας και της κοινωνίας.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Παύλος Μυλωνάς
Διευθύνων Σύμβουλος ΕΤΕ

Δηλώσεις μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
επί της ετήσιας Χρηματοοικονομικής Έκθεσης 31 Δεκεμβρίου 2019

Δήλωση του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με το Άρθρο 4 του Ν. 3556/2007.

Εμείς, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε., και εξ όσων γνωρίζουμε, δηλώνουμε ότι:

(1) Οι ετήσιες χρηματοοοικονομικές καταστάσεις της χρήσεως που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, καταρτίσθηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα και απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της Τράπεζας και των εταιρειών που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο.

(2) Η Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας και των εταιρειών που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	ΤΟ ΜΕΛΟΣ Δ.Σ.
ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ	ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ	ANDREW J. MCINTYRE

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου

2019

επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019

Σημαντικότερες Εξελίξεις

Το όραμα μας είναι να γίνουμε τράπεζα πρώτης επιλογής για τους πελάτες, για ταλέντα και τους επενδυτές. Μια αξιόπιστη, ανθρώπινη, υπεύθυνη τράπεζα, η οποία συμβάλει στην ανάπτυξη και ξεκλειδώνει τη δυναμική για νοικοκυριά, επιχειρήσεις και την κοινωνία μας.

Στρατηγικές προτεραιότητες για την περίοδο 2020-2022

1. Υγιής Ισολογισμός

«Επισπεύδουμε την εξυγίανση των μη αποδοτικών στοιχείων του ενεργητικού, ενισχύοντας περαιτέρω τον Ισολογισμό μας»

2. Αποτελεσματικότητα & Ευελιξία

«Εξαλείφουμε τις λειτουργικές αδυναμίες και εφαρμόζουμε σφιχτή διαχείριση των εξόδων, βελτιώνοντας, με βιώσιμο τρόπο, την κερδοφορία μας»

« Εμβαθύνουμε τη σχέση εμπιστοσύνης με τους πελάτες μας, ανταποκρινόμενοι στις ανάγκες τους μέσω των φυσικών και ψηφιακών καναλιών »

3. Η καλύτερη Τράπεζα για τους Πελάτες μας

«Ενισχύουμε όλους τους τομείς τεχνολογικής υποδομής καθώς και των βασικών διαδικασιών, καθιστώντας ικανή την επίτευξή των επιχειρηματικών στόχων και των στόχων αποδοτικότητας»

4. Τεχνολογία και διαδικασίες

5. Άνθρωποι, Οργανωτικές Δομές & Διακυβέρνηση

«Εκσυγχρονίζουμε την οργανωτική δομή μας, το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης και την πλατφόρμα διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού, διαμορφώνοντας ένα μοντέρνο και ευέλικτο οργανισμό»

6. Διαφάνεια, Συμμόρφωση & Έλεγχος

«Δημιουργούμε ένα σύγχρονο, ισχυρό και ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση κινδύνων, τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και την κανονιστική συμμόρφωση»

Σχετικά με το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού της ΕΤΕ

Το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού της ΕΤΕ κεφαλαιοποιεί τις δυνατότητες μας και αντιμετωπίζει τις σημαντικές μας προκλήσεις ώστε να διασφαλίσει ότι εφαρμόζουμε επιτυχώς τη στρατηγική μας και επιτυγχάνουμε τους χρηματοοικονομικούς και λειτουργικούς μας στόχους.

6 Άξονες δράσης
συνδέονται με τις στρατηγικές μας προτεραιότητες για την περίοδο 2020-2022

30+ πρωτοβουλίες
οδηγώντας σε βιώσιμες αλλαγές σύμφωνα με το επιχειρηματικό μας σχέδιο

800+ υπάλληλοι
συμμετέχουν ενεργά στο πρόγραμμα μετασχηματισμού

2019 Χρηματοοικονομικά Αποτελέσματα Ομίλου

Το 2019 υπήρξε καθοριστικό έτος για την ΕΤΕ, με σημαντική βελτίωση της κερδοφορίας, ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας και σημαντική αποκλιμάκωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων

Κέρδη μετά φόρων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε επίπεδο Ομίλου *(εξαιρούνται τα μη επαλαμβανόμενα έξοδα)*

€483 εκατ. την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019 (31 Δεκεμβρίου 2018: €65 εκατ.)

Ισχυρό προφίλ ρευστότητας

Καταθέσεις ύψους €42,2 δισ. στην Ελλάδα, οι δείκτες Κάλυψης Ρευστότητας («LCR») και Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («NSFR») διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα υπερβαίνοντας τα εποπτικά όρια και η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα στα €2,2 δισ.

Μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων

Η μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων σε επίπεδο Τράπεζας ύψους €4,7 δισ. σε ετήσια βάση υπερβαίνει τον στόχο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού («ΕΕΜ») για το 2019 κατά €0,5 δισ.

Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1»)

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο δείκτης CET1 και ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας διαμορφώθηκαν σε 16,0% και 16,9% αντίστοιχα, υπερβαίνοντας τον δείκτη Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων 13,75% και 14,0% για το 2019 και 2020, αντίστοιχα.

Επιβραβεύσεις

Επιλεγμένες επιβραβεύσεις & διακρίσεις

- **Βραβείο «Καλύτερης Εταιρικής Διακυβέρνησης» ("Best Corporate Governance") από το Capital Finance International ("CFI")**
- **Επιχειρηματικά βραβεία "CHRIMA 2019"**
- **Βραβείο CR INDEX 2018-2019**
- **"Business IT Excellence Awards 2019"**
- **"Mobile Excellence Awards 2019"**
- **Πιστοποίηση ISO από τον οργανισμό TÜV AUSTRIA Hellas, για:**
  - το Σύστημα Διαχείρησης Συμμόρφωσης, κατά ISO 19600: 2014; και
  - την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ("CSR"), κατά ISO 26000: 2010.
- **Euromoney Trade Finance Survey 2020:**
  Δύο βραβεία: Market Leader και Best Service στην Ελλάδα.

Κύρια επιτεύγματα και σημαντικές εξελίξεις το έτος 2019 για τον Όμιλο ΕΤΕ

Ευρείας κλίμακας Πρόγραμμα Μετασχηματισμού

Επιτυχής υλοποίηση της στρατηγικής μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας και ενδυνάμωση του Ισολογισμού

Πώληση θυγατρικών

Χρηματοοικονομικές εξελίξεις

Λογαριασμός Επικουρήσεως Προσωπικού ΕΤΕ

Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019

Ρυθμιστικές εξελίξεις

Ευρείας κλίμακας Πρόγραμμα Μετασχηματισμού

Βασιζόμενη στη μακροχρόνια σχέση εμπιστοσύνης και παροχής υπηρεσιών στην κοινωνία, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος («ΕΤΕ» ή «Τράπεζα») ξεκίνησε ένα ευρείας κλίμακας Πρόγραμμα Μετασχηματισμού (βλ. Ενότητα «Πρόγραμμα Μετασχηματισμού») στο δεύτερο εξάμηνο του 2018 για τη μετατροπή της Τράπεζας, ανταποκρινόμενη στις προκλήσεις και στην αξιοποίηση των επιχειρηματικών ευκαιριών που παρουσιάζει το ταχέως μεταβαλλόμενο οικονομικό και τραπεζικό περιβάλλον.

Το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού προσδιόρισε τις στρατηγικές περιοχές που αξιοποιούν τις δυνατότητες και αντιμετωπίζουν τις αδυναμίες, ώστε να απελευθερώσουν τη δυναμική για την κερδοφορία της Τράπεζας, μέσω έξι διακριτών αξόνων και περισσότερες από 30 πρωτοβουλίες και περισσότερα από 100 υπό-έργα στα οποία συμμετέχουν ενεργά περισσότεροι από 800+ στελέχη και υπάλληλοι της Τράπεζας.

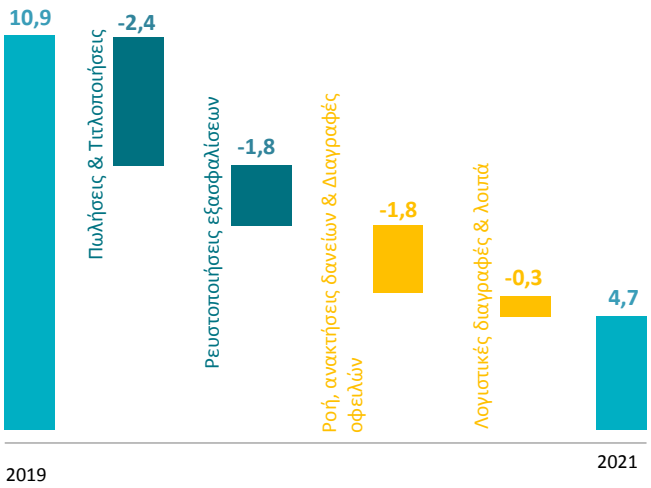
Η νέα στρατηγική της Τράπεζας, συμπεριλαμβάνοντας τους βασικούς άξονες και τους συνολικά φιλόδοξους χρηματοοικονομικούς και επιχειρηματικούς στόχους μέχρι το 2022, μαζί με τη νέα διοικητική ομάδα, παρουσιάστηκε στην επενδυτική κοινότητα στο Λονδίνο στις 16 Μαΐου 2019. Η «Ημέρα των Επενδυτών» της Τράπεζας στο Λονδίνο ήταν εξαιρετικά επιτυχημένη, συγκεντρώνοντας σχεδόν 120 επενδυτές, αποτελώντας το πρώτο αυτού του είδους γεγονός που διοργανώθηκε από ελληνική τράπεζα για περισσότερα από 10 χρόνια. Η εν λόγω παρουσίαση είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr/en/the-group/investor-relations/financial-information/presentations.

Επιτυχής υλοποίηση της στρατηγικής μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και ενδυνάμωση του Ισολογισμού

Σε διάστημα τεσσάρων χρόνων, από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Δεκέμβριο του 2019, η Τράπεζα σημείωσε μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων κατά €11 δισ. μέσω ενός συνδυασμού οργανικών και μη οργανικών ενεργειών. Επίσης, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων μειώθηκε από 48,8% σε 31,7%. Η μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων σε επίπεδο Ομίλου συνεχίστηκε το 2019 κατά €5,3 δισ. (€4,7 δισ. για την Τράπεζα), κυρίως μέσω μη οργανικών ενεργειών €3,9 δισ. (πωλήσεις χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων Projects Symbol, Mirror και ναυτιλιακών δανείων μέσα στο έτος και αναλύονται περισσότερο παρακάτω). Οι οργανικές ενέργειες οδήγησαν σε μείωση €1,4 δισ., κυρίως μέσω αναδιαρθρώσεων/άφεσης χρέους και ρευστοποιήσεων.

Οι μη οργανικές ενέργειες, είχαν ως αποτέλεσμα η μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων να υπερβεί κατά €0,9 δισ. τους ετήσιους στόχους μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων όπως είχαν υποβληθεί στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό («SSM») τον Μάρτιο του 2019.

ΣΤΟΧΟΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2019-2021 (ΟΜΙΛΟΣ, € δισ.)

Η ετήσια αναθεώρηση των στόχων για τη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και η υποβολή τους στον SSM (όπου γίνεται συνήθως τον Μάρτιο) έχει προς το παρόν αναβληθεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») λόγω της κρίσης της πανδημίας του κορωνοϊού («COVID-19»), το ανωτέρω διάγραμμα αντανακλά τους πιο επίκαιρους επίσημα εγκεκριμένους στόχους για την περίοδο 2019 – 2021.

Πώληση χαρτοφυλακίων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του Προγράμματος Μετασχηματισμού της ΕΤΕ, η Τράπεζα έχει ολοκληρώσει την πώληση τριών χαρτοφυλακίων αποτελούμενων από μη εξυπηρετούμενα ανοιγμάτα.

Συγκεκριμένα, στις 29 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέγραψε οριστική σύμβαση πώλησης απαιτήσεων χαρτοφυλακίου 12.774 μη εξυπηρετούμενων δανείων και πιστώσεων με εμπράγματες και λοιπές εξασφαλίσεις (8.306 ακίνητα σε όλη την Ελλάδα) προς μικρομεσαίες και μεσαίες επιχειρήσεις (Project Symbol), ύψους €0,9 δισ. σε ανεξόφλητο κεφάλαιο, με την κοινοπραξία των συμβούλων Centerbridge Partners, LLP και Elliott Advisors (UK) Limited. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε στις 9 Δεκεμβρίου 2019 και η κοινοπραξία ανέθεσε τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου στην Cepal Hellas Financial Services S.A., η οποία έχει λάβει άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του Ν. 4354/2015. Το τίμημα της συναλλαγής ανέρχεται σε 28,3% του ανεξόφλητου κεφαλαίου του χαρτοφυλακίου και έχει θετική επίπτωση στην κεφαλαιακή βάση της Τράπεζας (βάσει του δείκτη CET1 του τρίτου τριμήνου του 2019). Η συναλλαγή αυτή έλαβε χώρα στο πλαίσιο της στρατηγικής και λειτουργικής μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της ΕΤΕ, όπως υποβλήθηκε στον SSM (βλ. «*Στόχος Μείωσης μη Εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων*»).

Στη συνέχεια, την 1 Αυγούστου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέγραψε σύμβαση πώλησης απαιτήσεων από χαρτοφυλάκιο ανεξασφάλιστων μη εξυπηρετούμενων πιστωτικών καρτών, καταναλωτικών δανείων, δανείων και πιστώσεων προς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις ύψους €1,2 δισ. σε ανεξόφλητο κεφάλαιο με την CarVal Investors (Project Mirror). Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε στις 18 Νοεμβρίου 2019 και η διαχείριση του χαρτοφυλακίου ανατέθηκε από τον Επενδυτή στην εταιρεία διαχείρισης QQuant Master Servicer S.A., η οποία έχει λάβει άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του Ν. 4354/2015. Το τίμημα της συναλλαγής ανέρχεται σε πάνω από 9,1% του ανεξόφλητου κεφαλαίου του χαρτοφυλακίου και έχει θετική επίπτωση στην κεφαλαιακή βάση της ΕΤΕ. Η συναλλαγή αυτή έλαβε χώρα στο πλαίσιο της στρατηγικής και λειτουργικής μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της ΕΤΕ, όπως υποβλήθηκε στον SSM (βλ. «*Στόχος Μείωσης μη Εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων*»).

Τέλος, στις 27 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέγραψε συμβάσεις πώλησης απαιτήσεων σχετικά με χαρτοφυλάκιο ναυτιλιακών δανείων, ύψους €262 εκατ., με επενδυτικά funds με σύμβουλο την Cross Ocean Partners («Επενδυτές»). Η εν λόγω συναλλαγή ολοκληρώθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2019, όπου η διαχείριση του παραπάνω χαρτοφυλακίου ανατέθηκε από τους Επενδυτές στην εταιρεία διαχείρισης QQuant Master Servicer, Α.Ε η οποία έχει λάβει άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του Ν. 4354/2015. Το τίμημα της συναλλαγής ανήλθε σε 49,5% του λογιστικού υπολοίπου του χαρτοφυλακίου (με ημερομηνία αναφοράς 30 Ιουνίου 2019) και έχει οριακή επίπτωση στην κεφαλαιακή βάση του Ομίλου ΕΤΕ (βάσει του δείκτη CET 1, στο τρίτο τρίμηνο του 2019).

Οι ανωτέρω συναλλαγές πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της στρατηγικής της Τράπεζας για την μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

Λοιπές πωλήσεις Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος είναι σε διαδικασία πώλησης καλυμμένων και μη καλυμμένων δανείων Ρουμανικού ρίσκου (project Danube)

καθαρής λογιστικής αξίας €49 εκατ. Η Τράπεζα αναμένει η άνω συναλλαγή να ολοκληρωθεί το τρίτο τρίμηνο του 2020.

Πωλήσεις θυγατρικών

Ολοκλήρωση πώλησης θυγατρικών στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019

Πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.

Στις 29 Μαρτίου 2019 η Τράπεζα έλαβε από την εταιρία "Invel Real Estate (Netherlands) II B.V. (εφεξής "Invel"), Ειδοποίηση για την άσκηση του Δικαιώματος Αγοράς Μετοχών για την απόκτηση της συμμετοχής της Τράπεζας στην Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. («Πανγαία»), σύμφωνα με τη Συμφωνία Μετόχων η οποία είχε συναφθεί μεταξύ της ΕΤΕ και των εταιρειών INVEL, Invel Real Estate Partners Greece L.P., Invel Real Estate Partners Greece SAS, Invel Real Estate Partners Two Limited και Πανγαία. Σύμφωνα με τους σχετικούς όρους της Συμφωνίας Μετόχων, τα νομικά πρόσωπα που ορίσθηκαν και εξουσιοδοτήθηκαν σχετικά για την άσκηση του δικαιώματος αυτού, από την INVEL, δηλαδή οι εταιρίες "Invel Real Estate B.V.", και CL Hermes Opportunities, L.P., θα αποκτήσουν τη συμμετοχή της ΕΤΕ στην Πανγαία έως την 30 Μαΐου 2019 στην τιμή εξάσκησης (των €4,684 ανά μετοχή). Η εν λόγω συναλλαγή ολοκληρώθηκε στις 23 Μαΐου 2019 και το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε ως τίμημα για τη συμμετοχή της ΕΤΕ στην Πανγαία (αφορά 83.438.113 μετοχές) ανήλθε σε €391 εκατ.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι παρά την συμβατική λήξη της Συμφωνίας Μετόχων κατά την 31 Μαρτίου 2019, η ΕΤΕ διατηρούσε τον έλεγχο στην Πανγαία (σύμφωνα με τις προβλέψεις της εφαρμοστέας νομοθεσίας και τους όρους της Συμφωνίας Μετόχων) έως και το χρονικό σημείο της ολοκλήρωσης της πώλησης του ποσοστού συμμετοχής της ΕΤΕ καθώς και της λήψης των σχετικώς απαιτούμενων αποφάσεων από τα αρμόδια εταιρικά όργανα της Πανγαία αναφορικά με το θέμα αυτό.

Η επίδραση από την ολοκλήρωση της εν λόγω συναλλαγής στο δείκτη CET1 του Ομίλου ανήλθε σε 43 μονάδες βάσης («μ.β»), η οποία αντισταθμίστηκε από την επίπτωση της εφαρμογής του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ») 16 Μισθώσεις αναφορικά με τις μισθώσεις της Τράπεζας με την Πανγαία, με αποτέλεσμα την επακόλουθη καθαρή επίδραση κατά -8 μ.β.

Πώληση της Banca Romaneasca S.A.

Στις 20 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την Banca de Export-Import a Romaniei EximBank S.A. («EximBank») για την πώληση του συνόλου του 99,28% (σύνολο 371,624,509 μετοχών) της συμμετοχής της στη θυγατρική Banca Romaneasca S.A. ("Romaneasca").

Την 30 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα απώλεσε τον έλεγχο της Romaneasca και προχώρησε στην αποαναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της, λόγω του γεγονότος ότι εκείνη την ημερομηνία εκπληρώθηκαν όλες οι προϋποθέσεις για την ολοκλήρωση της συναλλαγής που είχαν συμφωνηθεί μεταξύ της ΕΤΕ και της EximBank. Το τίμημα μείον τα έξοδα πώλησης ανήλθε σε €55 εκατ. και διακανονίστηκε στις 23 Ιανουαρίου 2020.

Προγραμματισμένες πωλήσεις θυγατρικών στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο καταστήματος Αιγύπτου

Η πώληση της Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο καταστήματος Αιγύπτου («ΕΤΕ Αιγύπτου») είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019. Την 31 Ιανουαρίου 2018, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε να υποβάλλει αίτηση στην Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου, σύμφωνα με τους τοπικούς εποπτικούς κανόνες, για την εκκίνηση της διαδικασίας πώλησης και η αίτηση τελικά υποβλήθηκε τον Μάρτιο του 2018. Η έγκριση χορηγήθηκε τον Ιούλιο του 2018, ενώ η διαδικασίας πώλησης ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2018.

Στις 2 Μαΐου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε την οριστική συμφωνία με την Bank Audi S.A.E. («Bank Audi Egypt») για την πώληση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ΕΤΕ Αιγύπτου. Δεδομένου ότι η έγκριση από την Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου εκκρεμούσε για έξι μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της οριστικής συμφωνίας, η Bank Audi SAE εξέδωσε, το Νοέμβριο του 2019, ειδοποίηση παύσης της συμφωνίας.

Η Τράπεζα και η Bank Audi SAE βρίσκονται σε συζητήσεις προκειμένου να εξετάσουν τρόπους για να ολοκληρωθεί η συναλλαγή. Η ΕΤΕ Αιγύπτου έχει ταξινομηθεί ως προοριζόμενη προς πώληση.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ

Στις 26 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση πώλησης με την Astrobank Limited για την πώληση του συνόλου 100,00% της συμμετοχής της στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ («ΕΤΕ Κύπρου»). Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στην έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και της Επιτροπής για την Προστασία του Ανταγωνισμού της Κύπρου και αναμένεται να ολοκληρωθεί το πρώτο εξάμηνο του 2020. Η ΕΤΕ Κύπρου έχει ταξινομηθεί ως προοριζόμενη προς πώληση.

Η πώληση της ΕΤΕ Κύπρου είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019.(βλ. κατωτέρω «Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάθρωσης 2019»).

Πώληση πλειοψηφικής μετοχικής συμμετοχής της θυγατρικής της Ελληνικής Ανώνυμης Εταιρίας Γενικών Ασφαλειών ("Εθνική Ασφαλιστική")

Η Τράπεζα επανεκκίνησε τη διαδικασία πώλησης τον Οκτώβριο του 2019. Η Τράπεζα έχει λάβει δεσμευτικές προφορές και τώρα είναι στη διαδικασία αξιολόγησης αυτών. Η Εθνική Ασφαλιστική έχει ταξινομηθεί ως προοριζόμενη προς πώληση.

Λοιπές πωλήσεις

Πώληση του Grand Hotel Summer Palace A.E.

Στις 18 Οκτωβρίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε την έναρξη της διαδικασίας πώλησης του συνόλου της κατά 100% συμμετοχής της στη θυγατρική εταιρεία Grand Hotel Summer Palace A.E. ("Grand Hotel") μέσω ανοιχτού πλειοδοτικού διαγωνισμού με κλειστές προσφορές τη 10 Δεκεμβρίου 2018. Με την ολοκλήρωση της

προαναφερόμενης διαδικασίας η Τράπεζα σύναψε, την 14 Ιανουαρίου 2019, σύμβαση πώλησης με πλειοδότη του διαγωνισμού, την ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY Α.Ε., για την πώληση του 100% της συμμετοχής της στη Grand Hotel. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €50 εκατ.

Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε στις 5 Απριλίου 2019 ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος του Grand Hotel πέρασε στην ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY Α.Ε.

Προγραμματισμένη πώληση της CAC Coral Ltd

Η διαδικασία πώλησης της CAC Coral Ltd ξεκίνησε το Δεκέμβριο 2019 και η υπογραφή της σύμβασης πώλησης αναμένεται να γίνει το δεύτερο τρίμηνο του 2020. Κατά συνέπεια, την 31 Δεκεμβρίου 2019. Η CAC Coral Ltd ταξινομήθηκε ως προοριζόμενη προς πώληση.

Χρηματοοικονομικές εξελίξεις

Συμφωνία ανταλλαγής επιτοκίων («IRS») με την Ελληνική Δημοκρατία με ομολόγα Ελληνικού Δημόσιου

Στις 15 Φεβρουαρίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Ελληνική Δημοκρατία και η Τράπεζα προχώρησαν στην ακύρωση της από 31 Δεκεμβρίου 2008 Συμφωνίας Ανταλλαγής Επιτοκίων («IRS»), αρχικής Ονομαστικής Αξίας €5.500.000.000. Η ανταλλαγή πραγματοποιήθηκε με ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου λήξης 2023, 2025 και 2026 συνολικής ονομαστικής αξίας €3.314.250.000, τα οποία αντιπροσώπευαν την αξία του εν λόγω IRS στον ισολογισμό της Τράπεζας κατά την ημερομηνία της συναλλαγής (εξαιρουμένης της προσαρμογής πιστωτικού κινδύνου)

Από την εν λόγω συναλλαγή πρόκυψε κέρδος €46 εκατ. για την Τράπεζα στο πρώτο τρίμηνο του 2019, που οφείλεται στον αντιλογισμό της αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου («Credit Value Adjustment», («CVA») για τη σύμβαση ανταλλαγής με το Ελληνικό Δημόσιο και στην πρόβλεψη για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες στα αποκτηθέντα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου. Περαιτέρω, τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου θα αποφέρουν ετήσια επιτοκιακά έσοδα ύψους €113 εκατ. εξαλείφοντας συγχρόνως την ανάγκη της αντιστάθμισης του IRS (μαζί με το σημαντικό ανάλογο κόστος). Επίσης, απλοποιεί τη δομή του ενεργητικού τηςΤράπεζας, εξασφαλίζοντας τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης και ενισχύοντας περαιτέρω το δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας «LCR».

Η εν λόγω συναλλαγή εντάσσεται στα πλαίσια του στρατηγικού σχεδιασμού της Τράπεζας με στόχο την αποτελεσματική εκμετάλλευση της υψηλής ρευστότητάς της, τη σημαντική ενίσχυση των καθαρών επιτοκιακών εσόδων και της κερδοφορίας του Ομίλου.

Επιπρόσθετα, στις 21 Ιανουαρίου 2020, η Τράπεζα αντάλλαξε τα ανωτέρω τρία ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου με ένα νέο ομόλογο του Ελληνικού Δημοσίου (βλ. «*Οικονομική και χρηματοοικονομική επισκόπηση – Μεταγενέστερα Γεγονότα - Ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου*»).

Το ενισχυμένο προφίλ ρευστότητας διευκολύνει τα σχέδια πιστωτικής επέκτασης της Τράπεζας

Η εξάρτηση της Τράπεζας από το Ευρωσύστημα την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε €2,2 δισ., παραμένοντας αμετάβλητη σε σχέση με την 31 Δεκεμβρίου 2018 (σε σχέση με το υψηλό των €27,6 δισ. το δεύτερο τρίμηνο του 2015), και αφορά αποκλειστικά στο Πρόγραμμα Στοχευμένων Συναλλαγών Μακροχρόνιας Αναχρηματοδότητσης της ΕΚΤ («TLTRO») με την Τράπεζα να απολαμβάνει σημαντικά πλεονάσματα ρευστότητας την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Ο Δείκτης LCR υπερέβη το ελάχιστο εποπτικό όριο του 100% από τον Ιούλιο του 2018, ανερχόμενος σε 207,3% την 31 Δεκεμβρίου 2019. Επιπλέον, ο Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («Net Stable Funding Ratio ("NSFR")») του Ομίλου υπερέβη το ελάχιστο εποπτικό όριο του 100% για πρώτη φορά τον Σεπτέμβριο του 2018 και διαμορφώθηκε σε 115,3% την 31 Δεκεμβρίου 2019. Η ενισχυμένη ρευστότητα της Τράπεζας συμβάλει στα φιλόδοξα σχέδια για πιστωτική επέκταση.

Αυξημένη λειτουργική κερδοφορία και περιορισμός του κόστους πιστωτικού κινδύνου

Τα λειτουργικά κέρδη διαμορφώθηκαν σε €473 εκατ. το 2019 από €100 εκατ. το 2018, υποβοηθούμενα από την σημαντική αύξηση των οργανικών εσόδων κατά 6,4% σε ετήσια βάση, τα υψηλά κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις και λοιπά μη επαναλαμβανόμενα κέρδη, την περιστολή του λειτουργικού κόστους, παρά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16, καθώς και τη διατήρηση του κόστους πιστωτικού κινδύνου σε σχετικά χαμηλά επίπεδα εν μέσω της σημαντικής αποκλιμάκωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

Μείωση λειτουργικών εξόδων μέσω του Προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου του Προσωπικού ως βασικού άξονα του μετασχηματισμού για έναν αποδοτικό και ευέλικτο οργανισμό

Οι λειτουργικές δαπάνες του Ομίλου σημείωσαν πτώση της τάξεως του 4,4% σε ετήσια βάση, λόγω της μείωσης των δαπανών προσωπικού κατά €48 εκατ. αντικατοπτρίζοντας κυρίως τη θετική επίπτωση του Προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού. Τα Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα μειώθηκαν κατά €44 εκατ. κυρίως λόγω της αντικατάστασης των εξόδων ενοικίων από τα έξοδα τόκων και αποσβέσεων συνέπεια της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 16 καθώς και περιστολή των εξόδων προωθητικών ενεργειών, διαφημίσεων, συντηρήσεων και συμβουλευτικών υπηρεσιών. Τα ανωτέρω μερικώς απορρόφησαν την αύξηση στις αποσβέσεις κατά €53 εκατ. λόγω της επίπτωσης από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 και την πώληση της Πανγαία.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του Προγράμματος Μετασχηματισμού (βλ. παρακάτω ενότητα «*Πρόγραμμα Μετασχηματισμού*») κατά τη διάρκεια του 2019 και στο πλαίσιο του Προγράματος Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού που ξεκίνησε τον Μάιο του 2019, 836 και 814 υπάλληλοι για τον Όμιλο και την Τράπεζα συμμετείχαν αντίστοιχα στο εν λόγω πρόγραμμα. Επιπλέον, το 2020 και μέχρι τις 10 Φεβρουαρίου 2020 (ημερομηνία λήξης του προγράμματος), 270 υπάλληλοι της Τράπεζας συμμετείχαν σε αυτό.

Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια

Στις 29 Μαρτίου 2019, ψηφίστηκε και εισήχθη στη νομοθεσία περί Φορολογίας Νομικών Προσώπων τροπολογία μέσω του Ν. 4605/2019 (άρθρο 93, παρ. 1 & 2), η οποία αποσαφηνίζει το καθεστώς των παρακρατούμενων φόρων για τις τράπεζες. Συγκεκριμένα, (α) φόροι €41 εκατ., οι οποίοι παρακρατήθηκαν

σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8, του άρθρου 12, του Ν. 2238/1994, θα συμψηφίζονται κατά προτεραιότητα με υποχρέωση φόρου εισοδήματος, όταν προκύψει και στην έκταση που ο φόρος εισοδήματος είναι επαρκής για τον ως άνω συμψηφισμό, (β) παρακρατούμενοι φόροι €162 εκατ., οι οποίοι υπόκεινται στις διατάξεις της παρ. 6, του άρθρου 3, του Ν. 4046/2012 και οι οποίοι δεν συμψηφίστηκαν εντός 5 ετών, συμψηφίζονται σε ισόποσες ετήσιες δόσεις, εντός 10 ετών, με φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας, αρχής γενομένης από την 1 Ιανουαρίου 2020.

Εκδόσεις πιστωτικών τίτλων

Στις 18 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II), ύψους €400 εκατ. Ο ομολογιακός τίτλος έχει διάρκεια 10 ετών, με δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης από τον εκδότη με τη συμπλήρωση πενταετίας. Το ετήσιο επιτόκιο για τα πρώτα πέντε έτη είναι σταθερό 8,25%. Σε περίπτωση που δεν ασκηθεί το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης, το ετήσιο επιτόκιο για τη δεύτερη πενταετία επαναϋπολογίζεται στη βάση του 5ετούς mid-swap rate τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή συν 846,4 μονάδες βάσης.

Η εν λόγω έκδοση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής της ΕΤΕ, όπως παρουσιάστηκε στην Ημερίδα Επενδυτών στο Λονδίνο στις 16 Μαΐου 2019. Με αυτόν τον τρόπο βελτιστοποιείται η κεφαλαιακή σύνθεση της ΕΤΕ μέσω της συνεισφοράς συμπληρωματικών κεφαλαίων που δεν προκαλούν διάχυση της κεφαλαιακής βάσης (non-dilutive capital), και δημιουργεί τις προϋποθέσεις επικερδούς διάθεσης των αποθεμάτων ρευστότητας της ΕΤΕ. Η εν λόγω έκδοση αποτελεί το πρώτο βήμα υλοποίησης της στρατηγικής Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities («MREL») που έχει υιοθετήσει η Τράπεζα καθιστώντας δυνατή την έκδοση ομολόγων υψηλής εξασφάλισης (senior).

Υιοθέτηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ») 16 «Μισθώσεις» κατά την 1 Ιανουαρίου 2019

Ο Όμιλος ανέλυσε την επίδραση του ΔΠΧΑ 16, στα πλαίσια έργου που διενεργήθηκε σε επίπεδο Ομίλου, επί των υφιστάμενων διαδικασιών, δικλείδων ασφαλείας, συστημάτων, δεδομένων και συμβάσεων και θέσπισε πρόγραμμα υλοποίησης του ΔΠΧΑ 16 («το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16») για να διασφαλίσει την έγκαιρη και υψηλής ποιότητας εφαρμογή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16. Το πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16 υλοποιήθηκε από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας, Προμηθειών, Ψηφιακών Καναλιών, Διεθνών Αγορών και Πληροφορικής της Τράπεζας και εποπτευόταν από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελούνταν από το Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών (Πρόεδρος), το Γενικό Διευθυντή Πληροφορικής και τους Γενικούς Διευθυντές Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Συστάθηκε κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office – PMO) και ορίστηκε Διαχειριστής του Έργου. Η Επιτροπή Ελέγχου ενημερωνόταν τακτικά από τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Προγράμματος ΔΠΧΑ 16, καθώς και τις λογιστικές εκτιμήσεις και πολιτικές που εφαρμόστηκαν.

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019, αύξησε τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα αποτελέσματα εις νέον του Ομίλου κατά €136 εκατ., €132 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα, και της Τράπεζας κατά €1.142 εκατ., €1.138 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα. Η αναφερθείσα επίπτωση στα περιουσιακά στοιχεία και στις υποχρεώσεις του Ομίλου περιλαμβάνει ποσό €29 εκατ. που αφορά σε οικονομικές οντότητες οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες, το οποίο έχει αναγνωριστεί στα κονδύλια «μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και «υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση». Αναφορικά με την επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια, ο δείκτης CET1 του Ομίλου και της Τράπεζας μειώθηκε κατά 5 μ. και 56 μ.β., αντίστοιχα.

Μετά την πώληση της Πανγαία στο δεύτερο τρίμηνο του 2019 (βλ. παραπάνω «*Πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.*»), ο Όμιλος αναγνώρισε πρόσθετα δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεις από μισθώσεις, ποσού €1.286 εκατ. και €1.283 εκατ., αντίστοιχα.

Λογαριασμός Επικουρήσεως Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος («ΛΕΠΕΤΕ»)

Την 10 Ιουνίου 2019 δημοσιεύτηκε νομοθετική ρύθμιση (άρθρο 24, Ν. 4618/2019), με την οποία επί της ουσίας μεταφέρονται οι εργαζόμενοι της Τράπεζας και οι συνταξιούχοι από το ΛΕΠΕΤΕ στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών («ΕΤΕΑΕΠ»), το κρατικό επικουρικό συνταξιοδοτικό ταμείο, και η οποία προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι η Τράπεζα θα έπρεπε να καλύπτει τα εξής κόστη:

(α) από την 1 Ιανουαρίου 2019 και εφεξής τις αναλογούσες εισφορές επικουρικής ασφάλισης για τους εργαζόμενους που μεταφέρθηκαν στον ΕΤΕΑΕΠ. Οι ισχύοντες συντελεστές είναι 3,50% από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Μαΐου 2019, 3,25% από την 1 Ιουνίου 2019 έως την 31 Μαΐου 2022 και 3,00% από την 1 Ιουνίου 2022 και εφεξής,

(β) αναδρομική πληρωμή των συντάξεων του 2018, οι οποίες θα υπολογιστούν σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται από το Ν. 4618/2019. Το ποσό εκτιμάται από την Τράπεζα ότι θα ανέλθει σε €50 εκατ. Από το Ν. 4618/2019 προβλέπεται επίσης ότι η καταβολή γίνεται κατά το 1/5 του συνολικού ποσού έως την 31 Αυγούστου 2019 και το υπόλοιπο τμηματικά και πάντως το αργότερο την 31 Δεκεμβρίου 2020,

(γ) συμπληρωματική ασφαλιστική εισφορά €40 εκατ. ετησίως για τα έτη 2019 έως 2023,

(δ) συμπληρωματική εργοδοτική εισφορά από την 1 Ιανουαρίου 2024 και εφεξής η οποία θα προσδιορίζεται με αναλογιστική μελέτη η οποία θα συντάσσεται από την Ελληνική Αναλογιστική Αρχή. Η Τράπεζα δεν μπορεί να εκτιμήσει τα σχετικά κόστη, καθώς ο Ν. 4618/2019 δεν παρέχει τη βάση επί της οποίας θα διενεργηθεί η σχετική μελέτη ούτε την απαιτούμενη σαφήνεια ως προς τον βαθμό κάλυψης τυχόν ελλειμμάτων από την πλευρά της Τράπεζας, και

(ε) τις αναλογούσες εισφορές των εργαζομένων για την περίοδο 1 Ιανουαρίου έως 31 Μαΐου 2019 μόνο.

Σε συνέχεια της νομοθετικής αυτής τροποποίησης και της σχετικής Υπουργικής Απόφασης 28153/276/21.6.2019, η Τράπεζα υπέβαλε στις 5 Ιουλίου 2019 δήλωση στο ΕΤΕΑΕΠ, με την οποία το ενημέρωνε ότι θα εξακολουθήσει να καταβάλλει στο ΕΤΕΑΕΠ, από την 1 Ιουνίου 2019 και εφεξής, τις αναλογούσες, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, επικουρικές ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και εργαζομένων σε σχέση με τα πρόσωπα (εργαζόμενους) που είχαν ασφαλισθεί από το ΛΕΠΕΤΕ μέχρι την έκδοση της

προαναφερόμενης νομοθετικής τροποποίησης. Η Τράπεζα επεσήμανε ότι έχει τερματιστεί οποιαδήποτε ιδιωτική σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΛΕΠΕΤΕ και επομένως δεν θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον κανενός είδους πληρωμή.

Στις 2 Ιουλίου 2019 και 29 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα κατέβαλε ποσό €36 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα, σε σχέση με τη συμπληρωματική εισφορά για το 2019 και την 3 Φεβρουαρίου 2020 η Τράπεζα κατέβαλε €20 εκατ. σε σχέση με την πρώτη δόση της συμπληρωματικής ασφαλιστικής εισφοράς για το 2020 όπως απαιτείται από την υπουργική απόφαση (Βλ. (γ) ανωτέρω).

Την 19 Μαρτίου 2020, ψηφίστηκε νομοθετική τροπολογία (άρθρο 63, Ν.4680/2020) επί του άρθρου 24 του Ν.4618/2020, τροποποιώντας το προηγούμενο καθεστώς που περιγράφεται ανωτέρω. Σύμφωνα με την τροποποίηση, οι ασφαλισμένοι στο ΛΕΠΕΤΕ καθίστανται ασφαλισμένοι του τ. ΕΤΕΑΕΠ και διέπονται τώρα από τις διατάξεις της νομοθεσίας του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης («e-ΕΦΚΑ»). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, η Τράπεζα να είναι υπόχρεη στις καθορισμένες εισφορές, όπως αναφέρεται ανωτέρω στην περίπτωση (α). Η Τράπεζα υποχρεούται επίσης να καταβάλλει στον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ, για τα έτη 2018-2032 επιπρόσθετη ασφαλιστική εισφορά, η οποία ανέρχεται κατ' έτος σε ποσοστό 12,0% επί των μεικτών αποδοχών των απασχολούμενων με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στην Τράπεζα στις 31 Δεκεμβρίου του αντίστοιχου έτους. Η ετήσια επιπρόσθετη εισφορά από την Τράπεζα για το έτος 2018 καταβάλλεται μέχρι και την 30 Ιουνίου 2020 και για τα υπόλοιπα έτη μέχρι και την τελευταία εργάσιμη ημέρα του πρώτου τριμήνου του αμέσως επόμενου έτους. Με την επιπρόσθετη εισφορά της Τράπεζας για τα έτη 2019 και 2020 συμψηφίζεται η πρόσθετη εισφορά που έχει καταβληθεί από την Τράπεζα στο τ. ΕΤΕΑΕΠ κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 του Ν.4618/2019, ως ίσχυε πριν την αντικατάστασή του με το παρόν. Με τις ως άνω εισφορές εξαντλείται η υποχρέωση της Τράπεζας έναντι του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ καθώς και έναντι οιουδήποτε άλλου τρίτου.

Η Τράπεζα εκτιμά ότι η επιπρόσθετη ασφαλιστική εισφορά για τα έτη 2018-2019 ανέρχεται σε περίπου €90 εκατ. και τα έχει αναγνωρίσει ισόποσα στις δαπάνες προσωπικού. Ποσό €60 εκατ. πληρώθηκε ήδη τον Ιούλιο και το Νοέμβριο του 2019 και το Φεβρουάριο του 2020, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου νόμου, το οποίο θα συμψηφιστεί με την τελική εισφορά των ετών 2019-2020.

Η Τράπεζα εκτιμά, βάσει αναλογιστικής μελέτης, ότι τα αυξημένα κόστη από τις πρόσθετες εισφορές που είναι να καταβληθούν τα έτη 2020-2032 είναι συνδεδεμένα με τα οικονομικά οφέλη που θα ανακύψουν για την Τράπεζα από τις μελλοντικές υπηρεσίες των εργαζομένων που μεταφέρθηκαν στο ΕΤΕΑΕΠ σύμφωνα με το Ν.4618/2019.

Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019

Ο Όμιλος υπόκειται στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής («ΕΕ») περί κρατικής βοήθειας σε σχέση με τη βοήθεια που έλαβε από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ») και το Ελληνικό Δημόσιο. Αυτοί οι κανόνες διεκπεραιώνονται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, οι λειτουργίες της Τράπεζας παρακολουθούνται και περιορίζονται σε αυτές που εγκρίθηκαν με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2019, το οποίο έχει σκοπό να εξασφαλίσει την επιστροφή της Τράπεζας σε μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Στις 10 Μαΐου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019 που κατέθεσε η Τράπεζα.

Το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019, περιλαμβάνει μια σειρά από δεσμεύσεις υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και ενεργειών που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2019 - 2020 («Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου 2019»). Οι Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου 2019 αφορούν τόσο τις εγχώριες όσο και τις δραστηριότητες του Ομίλου στο εξωτερικό. Οι διαφοροποιήσεις από το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Δεκεμβρίου 2015 που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018 σχετίζονται κυρίως με την εμβάθυνση της λειτουργικής αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, ορισμένες τροποποιήσεις σχετικά με τις προθεσμίες υλοποίησης των Δεσμεύσεων, καθώς και τη δέσμευση για την πώληση του υπολοίπου ποσοστού 32,66% της Πανγαία ως αντικατάσταση της δέσμευσης για την πώληση της Stopanska Banka A.D.-Skopje.

Αναφορικά με τις εγχώριες δραστηριότητες, οι Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019 αφορούν στη συγκράτηση του συνολικού λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού προσωπικού καθώς και του αριθμού των καταστημάτων. Πιο συγκεκριμένα, οι εν λόγω Δεσμεύσεις αφορούν στα ακόλουθα:

Επιπλέον μείωση του αριθμού των καταστημάτων στην Ελλάδα σε 420 (την 31 Δεκεμβρίου 2019) και 390 (την 31 Δεκεμβρίου 2020). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα καταστήματα της Τράπεζας ανήλθαν σε 390.

Επιπλέον μείωση του αριθμού του προσωπικού στην Ελλάδα σε 8.600 (την 31 Δεκεμβρίου 2019) και 8.000 (την 31 Δεκεμβρίου 2020). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα μείωσε τον αριθμό του προσωπικού στην Ελλάδα σε 8.468[1].

Επιπλέον περιορισμού του συνολικού ποσού των λειτουργικών εξόδων στην Ελλάδα σε €845 εκατ. (την 31 Δεκεμβρίου 2019) και σε €800 εκατ. (την 31 Δεκεμβρίου 2020). Για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα σχετικά έξοδα (εξαιρουμένου του ΛΕΠΕΤΕ) ανήλθαν σε 822[1] εκατ.

Πώληση των μη τραπεζικών δραστηριοτήτων εσωτερικού: Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη-τραπεζικών δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019, η Τράπεζα θα προβεί στην πώληση τουλάχιστον του 80% της Εθνικής Ασφαλιστικής (βλ. ανωτέρω «Πώληση πλειοψηφικής μετοχικής συμμετοχής της θυγατρικής της Ελληνικής Ανώνυμης Εταιρίας Γενικών Ασφαλειών ("Εθνική Ασφαλιστική")» για την εξέλιξη της διαδικασίας πώλησης της εν λόγω Δέσμευσης). Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019, η Τράπεζα τον Μάιο του 2019 ολοκλήρωσε την πώληση του μεριδίου της στην Πανγαία (βλ. ανωτέρω «Πώληση της Εθνικής Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.»)

Πώληση των διεθνών δραστηριοτήτων: Η Τράπεζα κατά τα έτη 2016 – 2018 μείωσε τις δραστηριότητές στο εξωτερικό με την πώληση ορισμένων θυγατρικών. Στις 23 Ιανουαρίου 2020, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 99,28% της Romaneasca

[1] Εξαιρουμένης της Εθνικής Ασφαλιστικής.

στην Eximbank (βλ. ανωτέρω «*Πωλήσεις θυγατρικών - Ολοκλήρωση πώλησης θυγατρικών στο πλαίσιο των δεσμεύσεων του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019s - Πώληση της Banca Romaneasca S.A.*»).

Οι μη ολοκληρωμένες πωλήσεις αφορούν το κατάστημα ΕΤΕ Αιγύπτου και την θυγατρική της ΕΤΕ Κύπρου (βλ. ανωτέρω «Προγραμματισμένες πωλήσεις θυγατρικών στο πλαίσιο των δεσμεύσεων του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019»).

Τέλος, το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2019 προβλέπει την παράταση των υποχρεώσεων του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2015 για την εταιρική διακυβέρνηση, τις εμπορικές δραστηριότητες, τις εξαγορές και τις διαφημίσεις.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019 παρακολουθείται από τον Επίτροπο Παρακολούθησης.

Ρυθμιστικές εξελίξεις

Επιτόπια Επιθεώρηση (On-Site Inspection) από τον SSM – Χαρτοφυλάκιο στεγαστικών δανείων

Από τον Σεπτέμβριο του 2018 μέχρι και τον Μάιο του 2019, ο SSM διενέργησε επιτόπια επιθεώρηση (On-Site Inspection) με σκοπό την αξιολόγηση του στεγαστικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας μέσω ελέγχου της πιστωτικής ποιότητας. Η επιθεώρηση διεξήχθη σύμφωνα με το πρόγραμμα ελέγχου που εγκρίθηκε από την ΕΚΤ. Με την γνωστοποίηση των εποπτικών προσδοκιών για την αντιμετώπιση ζητημάτων που εντοπίστηκαν κατά την επιτόπια επιθεώρηση τον Δεκέμβριο του 2019, η Τράπεζα υιοθέτησε τα απαραίτητα μέτρα, τα οποία συνδυαστικά με τη βελτίωση της ποιότητας του στεγαστικού χαρτοφυλακίου από την 31 Δεκεμβρίου 2017 (ημερομηνία αναφοράς της επιθεώρησης) αντιμετωπίστηκε πλήρως η σχετική απαίτηση για επιπλέον προβλέψεις.

Ανάλυση Ευαισθησίας της ΕΚΤ για τον Κίνδυνο Ρευστότητας - Άσκηση αντοχής 2019 (“LiST”)

Από τον Φεβρουάριο του 2019, οι τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες είχαν υποβλήθει σε άσκηση αντοχής-LiST που εκτελείται από την ΕΚΤ. Η άσκηση πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με την μεθοδολογία, τα σενάρια και τα υποδείγματα που εκπόνησε η ΕΚΤ. Η άσκηση αντοχής-LiST για τις τέσσερις Ελληνικές τράπεζες ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2019 και η Τράπεζα επιτυχώς ολοκλήρωσε την εν λόγω άσκηση.

Τα αποτελέσματα της άσκησης LiST 2019 λαμβάνονται στον Εποπτικό Έλεγχο και Διαδικασία Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process “SREP”)) του 2019.

2020 EU-wide Stress Test

Στις 31 Ιανουαρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority «EBA») ανακοίνωσε την έναρξη της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ για το 2020 («2020 EU-wide Stress Test»’), η οποία θα διεξαχθεί σε δείγμα 51 τραπεζών της ΕΕ. Παρόμοια με την άσκηση του 2018, πρόκειται για μία άσκηση με περιορισμούς, στο πλαίσιο ενός στατικού ισολογισμού. Στόχος της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο ΕΕ είναι να εκτιμηθεί η ανθεκτικότητα των τραπεζών της ΕΕ σε μια κοινή σειρά δυσμενών οικονομικών συνθηκών, προκειμένου να προσδιοριστούν οι δυνητικοί κίνδυνοι, να ληφθούν υπόψη στις εποπτικές αποφάσεις και να ενισχυθεί η πειθαρχία της αγοράς.

Ωστόσο, υπό το πρίσμα της πίεσης που δέχονται οι τράπεζες από τη διάδοση του COVID-19, στις 12 Μαρτίου 2020, η ΕΒΑ ανακοίνωσε την απόφασή της να αναβάλει την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ για το 2021, προκειμένου να επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν και να διασφαλίσουν τη συνέχεια των κρίσιμων λειτουργιών τους.

Μέτρα σε αντίδραση στον COVID-19

Μέτρα Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ:

α. Προσωρινές κεφαλαιακές και λειτουργικές ενισχύσεις

Στις 12 Μαρτίου 2020, η ΕΚΤ ανακοίνωσε μια σειρά μέτρων για να εξασφαλίσει ότι οι άμεσα εποπτευόμενες τράπεζές της θα μπορούν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν το ρόλο τους στη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας, καθώς θα γίνονται ορατές οι οικονομικές επιπτώσεις του COVID-19.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΚΤ θα επιτρέψει στις τράπεζες να λειτουργούν προσωρινά σε κεφαλαιακό επίπεδο χαμηλότερο αυτού των κατευθύνσεων του Πυλώνα 2 («P2G»), του αποθέματος διατήρησης κεφαλαίου («CCB») και του δείκτη LCR. Η ΕΚΤ θεωρεί ότι αυτά τα προσωρινά μέτρα θα ενισχυθούν με την κατάλληλη χαλάρωση του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας («CCyB») από τις εθνικές αρχές μακροπροληπτικής εποπτείας.

Οι τράπεζες θα μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν μερικώς κεφαλαιακά μέσα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ως μέσα κεφαλαίου CET1, για παράδειγμα τα πρόσθετα μέσα της Κατηγορίας 1 ή τα μέσα της Κατηγορίας 2, για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του Πυλώνα 2 («P2R»). Με τον τρόπο αυτό, προβάλλεται ένα μέτρο που αρχικά είχε προγραμματιστεί να τεθεί σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2021, στο πλαίσιο της τελευταίας αναθεώρησης της Οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις («CRD V»).

Επιπλέον, η ΕΚΤ συζητά με τις τράπεζες μεμονωμένα μέτρα, όπως η προσαρμογή των χρονοδιαγραμμάτων, των διαδικασιών και των προθεσμιών. Για παράδειγμα, η ΕΚΤ θα εξετάσει το ενδεχόμενο αναδιάταξης των επιτόπιων επιθεωρήσεων και την παράταση των προθεσμιών για την εφαρμογή δράσεων αποκατάστασης που προκύπτουν από πρόσφατες επιτόπιες επιθεωρήσεις και έρευνες εσωτερικού υποδείγματος, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη συνολική προληπτική ευρωστία των εποπτευόμενων τραπεζών. Στο πλαίσιο αυτό, η καθοδήγηση της ΕΚΤ προς τις τράπεζες σχετικά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παρέχει επίσης στην εποπτική αρχή επαρκή ευελιξία ώστε να προσαρμόζεται στις ειδικές για την τράπεζα περιστάσεις. Θα εξεταστεί επίσης η επέκταση των προθεσμιών για ορισμένα μη κρίσιμα εποπτικά μέτρα και αιτήματα δεδομένων.

β. Μέτρα στήριξης της ρευστότητας

i. Η ΕΚΤ ανακοινώνει χαλάρωση των όρων για Στοχευμένες Πράξεις Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρημαδότησης («ΣΠΠΜΑ III»)

Την 12 Μαρτίου η ΕΚΤ ανακοίνωσε πιο ευνοϊκούς όρους για να στηρίξει τον τραπεζικό δανεισμό σε εκείνους που επλήγησαν περισσότερο από τη μετάδοση του κορωνοϊού, ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

- Το επιτόκιο επί του ΣΠΠΜΑ III μειώνεται κατά 25 μονάδες βάσης και μπορεί να διαμορφωθεί έως και κατά 25 μονάδες βάσης χαμηλότερο από το μέσο επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων στη διάρκεια της περιόδου από τον Ιούνιο του 2020 μέχρι τον Ιούνιο του 2021 για όλες τις εκκρεμείς πράξεις ΣΠΠΜΑ III κατά την περίοδο αυτή.
- Το μέγιστο ποσό δανεισμού αυξάνεται στο 50% του υπολοίπου των αποδεκτών δανείων .
- Ο περιορισμός της προσφοράς ανά πράξη αφαιρείται σε όλες τις μελλοντικές πράξεις.
- Το όριο απόδοσης της δανειοδότησης μειώθηκε στο 0%.
- Δυνατότητα πρόωρης αποπληρωμής διαθέσιμη μετά από ένα έτος από το διακανονισμό αρχής γενομένης από το Σεπτέμβριο του 2021.
- Τροποποίηση συνοδευόμενη από σειρά Πράξεων Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρηματοδότησης («ΠΠΜΑ») που αποσκοπούν στη γεφύρωση των αναγκών ρευστότητας έως τον διακανονισμό της τέταρτης πράξης ΠΠΜΑ III τον Ιούνιο του 2020, αρχής γενομένης από την επόμενη εβδομάδα.

ii. Η ΕΚΤ ανακοινώνει μέτρα για τη στήριξης των συνθηκών ρευστότητας των τραπεζών και της δραστηριότητας της χρηματαγοράς

Την 12 Μαρτίου 2020 η ΕΚΤ αποφάσισε, επίσης, τις πρόσθετες ΠΠΜΑ προκειμένου να παράσχει άμεση στήριξη ρευστότητας στις τράπεζες και να διασφαλίσει τις συνθήκες της αγοράς χρήματος. Παρόλο που δεν υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις πιέσεων στις χρηματαγορές ή έλλειψη ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, οι ενέργειες αυτές θα παράσχουν μία αποτελεσματική διασφάλιση, αν είναι απαραίτητο.

iii. Η ΕΚΤ ανακοινώνει έκτακτο πρόγραμμα αποδέσμευσης €750 δισ. για την αγορά χρέους λόγω πανδημίας

Στις 18 Μαρτίου, η ΕΚΤ παρουσίασε ένα νέο προσωρινό έκτακτο πρόγραμμα αγοράς ιδιωτικού και δημόσιου χρέους που συνιστά αναλογικό μέτρο αναχαίτισης των σοβαρών κινδύνων που απορρέουν από την έξαρση και κλιμάκωση της νόσου COVID-19, απειλώντας τη σταθερότητα των τιμών, το μηχανισμό μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής και τις οικονομικές προοπτικές στη ζώνη του ευρώ. Το νέο αυτό Πρόγραμμα συνολικού ύψους €750 δισ. θα έχει διάρκεια μέχρι το τέλος του 2020 και θα περιλαμβάνει την αγορά όλων των κατηγοριών περιουσιακών στοιχείων που είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του υφιστάμενου προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων («asset purchase programme», «APP»).

Για τίτλους που εκδίδονται από την Ελληνική κυβέρνηση, θα χορηγείται απαλλαγή των απαιτήσεων επιλεξιμότητας για αγορές στο πλαίσιο του ως άνω Προγράμματος. Η ΕΚΤ θα θέσει τέρμα στις αγορές περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με το PEPP μόλις κρίνει ότι έχει λήξει η φάση κρίσης του κορωνοϊού, αλλά σε κάθε περίπτωση, όχι πριν από το τέλος του έτους.

Η ΕΚΤ θα διευρύνει, επίσης, το φάσμα των στοιχείων ενεργητικού που γίνονται αποδεκτά στο πλαίσιο του προγράμματος αγοράς τίτλων του επιχειρηματικού τομέα (CSPP) περιλαμβάνοντας σε αυτά και εμπορικά χρεόγραφα που έχουν εκδοθεί από επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στον χρηματοπιστωτικό τομέα, έτσι ώστε να είναι επίσης αποδεκτά για αγορά στο πλαίσιο του προγράμματος CSPP όλα τα εμπορικά χρεόγραφα με επαρκή πιστωτική ποιότητα..

Παράλληλα, διευκολύνει τα πρότυπα εξασφάλισης προσαρμόζοντας τις κύριες παραμέτρους κινδύνου του πλαισίου εξασφάλισης. Ειδικότερα, θα επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής των Πρόσθετων Πιστωτικών Απαιτήσεων (ACC), περιλαμβάνοντας απαιτήσεις που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση του επιχειρηματικού τομέα. Αυτό θα εξασφαλίσει ότι οι αντισυμβαλλόμενοι θα μπορούν να συνεχίσουν να αξιοποιούν πλήρως τις λειτουργίες αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος.

Η ΕΚΤ έχει δηλώσει τη δέσμευσή της να διαδραματίσει το ρόλο της στη στήριξη όλων των πολιτών της ζώνης του ευρώ εξαιτίας αυτού του εξαιρετικά δύσκολου χρόνου. Για το σκοπό αυτό, η ΕΚΤ θα διασφαλίσει ότι όλοι οι τομείς της οικονομίας θα μπορούν να επωφεληθούν από τα μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης, που θα τους επιτρέψουν να απορροφήσουν αυτό το σοκ. Αυτό ισχύει για τις οικογένειες, τις επιχειρήσεις, τις τράπεζες και τις κυβερνήσεις.

Η ΕΚΤ δήλωσε περαιτέρω ότι θα κάνει ό, τι είναι απαραίτητο στο πλαίσιο της εντολής της, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του μεγέθους των προγραμμάτων αγοράς στοιχείων ενεργητικού και της προσαρμογής της σύνθεσής τους, όσο είναι αναγκαίο και για όσο χρειάζεται. Αναλαμβάνει περαιτέρω τη δέσμευση να διερευνήσει όλες τις επιλογές και όλα τα ενδεχόμενα για τη στήριξη της οικονομίας της Ευρωζώνης, εξαιτίας αυτού του σοκ.

Η ΕΚΤ είναι έτοιμη να παράσχει πρόσθετη ρευστότητα εάν χρειαστεί.

γ. Ευελιξία εποπτείας όσον αφορά την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων

Επιπρόσθετα, στις 20 Μαρτίου 2020, η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι υποστηρίζει όλες τις πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην παροχή βιώσιμων λύσεων σε προσωρινά προβληματικούς οφειλέτες στο πλαίσιο της τρέχουσας πανδημίας. Για το σκοπό αυτό, η ΕΚΤ εισήγαγε εποπτική ευελιξία όσον αφορά στη μεταχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, προκειμένου να επιτρέψει στις τράπεζες να επωφεληθούν πλήρως από τις εγγυήσεις και τις προσωρινές απαγορεύσεις που θεσπίστηκαν από τις δημόσιες αρχές για την αντιμετώπιση της τρέχουσας κατάστασης.

Πρώτον, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και σε προσωρινή βάση οι εποπτικές αρχές θα δείξουν ευελιξία όσον αφορά στην ταξινόμηση των οφειλετών στην κατηγορία "Αβέβαιης Είσπραξης" όταν οι τράπεζες προσφεύγουν σε δημόσιες εγγυήσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο του COVID-19. Οι εποπτικές αρχές θα δείξουν επίσης ευελιξία όσον αφορά στα δάνεια που συνδέονται με τις δημόσιες προσωρινές απαγορεύσεις που σχετίζονται με το COVID-19.

Δεύτερον, τα δάνεια που καθίστανται μη εξυπηρετούμενα και υπόκεινται σε δημόσιες εγγυήσεις θα επωφεληθούν από την προνομιακή προληπτική διαχείριση όσον αφορά στις εποπτικές προσδοκίες για την πρόβλεψη ζημιών. Τέλος, οι εποπτικές αρχές θα δείξουν πλήρη ευελιξία όταν συζητούν με τις τράπεζες την εφαρμογή των στρατηγικών μείωσης των δανειακών

υποχρεώσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις εξαιρετικής φύσης σημερινές συνθήκες της αγοράς.

Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στις 12 Μαρτίου, Οι Υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών της ΕΕ συμφωνούν με την εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι οι όροι για τη χρήση της γενικής ρήτρας διαφυγής του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ – μια σοβαρή οικονομική ύφεση στη ζώνη του ευρώ ή στην Ένωση συνολικά - πληρούνται.

Η χρήση της ρήτρας θα εξασφαλίσει την απαραίτητη ευελιξία για τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για τη στήριξη των συστημάτων υγείας και πολιτικής προστασίας και για την προστασία των οικονομιών μας, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω κινήτρων ενίσχυσης και συντονισμένης δράσης, σχεδιασμένης, καταλλήλως, ώστε να είναι έγκαιρη, προσωρινή και στοχευμένη, από τα κράτη μέλη.

Οι Υπουργοί παραμένουν πλήρως αφοσιωμένοι στο σεβασμό του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η γενική ρήτρα διαφυγής θα επιτρέψει στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο να αναλάβουν τα αναγκαία μέτρα συντονισμού των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, απομακρύνοντας παράλληλα τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που ισχύουν κανονικά για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας.

Μέτρα Ανακούφισης από την Ελληνική Κυβέρνησης

Η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε μια δέσμη έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων του COVID-19 και τη στήριξη της οικονομίας μέσω νομοθετικών πράξεων.

Η Ελληνική Κυβέρνηση ανακοίνωσε επίσης την προσωρινή αναστολή πληρωμής φορολογικών υποχρεώσεων και ασφαλιστικών εισφορών, πρόβλεψη άμεσης χρηματοδότησης ή χρηματοδότησης υπό μορφή εγγυήσεων για επιχειρήσεις στους τομείς που πλήττονται σοβαρά από την COVID-19.

Επιπλέον, ανακοινώθηκαν μέτρα για την προστασία των εργασιακών σχέσεων για επιχειρήσεις που έχουν αναστείλει τις δραστηριότητές τους λόγω του COVID-19, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης απολύσεων καθώς και την παροχή αποζημίωσης ύψους 800 ευρώ για τους μισθωτούς, τις αυτοαπασχολούμενες και τις μονοπρόσωπες επιχειρήσεις που επλήγησαν από την πανδημία.

Ανάλογες πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί από άλλες χώρες και κεντρικές τράπεζες όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος.

Ευρωπαϊκή Ένωση Τραπεζών

Στις 25 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Ένωση Τραπεζών προέβει σε ανακοίνωση προκειμένου να διευκρινίσει ότι τα γενικευμένα μέτρα αναστολής πληρωμών που έχουν ληφθεί για το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και στο βαθμό που δεν είναι εστιασμένα στον τύπο δανειολήπτη, αλλά αντιθέτως απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα κατηγορίας προϊόντων ή πελατών, δεν οδηγούν αυτόματα σε κατηγοριοποίηση της οφειλής σε αθέτηση, με βάση το ΔΠΧΑ 9 ή σε οφειλή με ένδειξη αδυναμίας πληρωμής.

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών ανακοίνωσε το Μάρτιο του 2020 ότι οι εργαζόμενοι, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι μικρές επιχειρήσεις που επηρεάζονται άμεσα από την κρίση του COVID-19, στο πλαίσιο των ληφθέντων από την κυβέρνηση ήδη μέτρων για αναστολή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους, με σκοπό την αντιμετώπιση της πανδημίας, θα επωφεληθούν, εφόσον το επιθυμούν, παράταση αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων για σύντομο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν από τα μέτρα που λήφθηκαν για την κρίση του COVID-19 θα επωφεληθούν επίσης, εάν το επιθυμούν, με αναβολή της καταβολής χρεολυσίων.

Λοιπές εξελίξεις

Η ΕΤΕ υπέβαλε στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ ("SEC") το Έντυπο 15F («Form 15F») για τη διαγραφή της από το SEC και τον τερματισμό των σχετικών υποχρεώσεων αναφοράς

Στις 15 Νοεμβρίου 2017, η ΕΤΕ ανακοίνωσε ότι το Διοικητικό της Συμβούλιο αποφάσισε την οικειοθελή καταγγελία της από 28 Μαΐου 1998 τροποποιημένης και αναθεωρημένης σύμβασης κατάθεσης (η «Σύμβαση»), μεταξύ της ΕΤΕ και της Bank of New York Mellon, ως θεματοφύλακα (ο «Θεματοφύλακας»), σχετικά με τα πιστοποιητικά κατάθεσης αμερικανικού αποθετηρίου αυτής (American Depositary Receipts(«ADRs»)), το καθένα από τα οποία αντιπροσώπευε μία κοινή μετοχή. Η ανωτέρω απόφαση υιοθετήθηκε κατόπιν της αναστολής διαπραγμάτευσης των ADRs από το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, και, σύμφωνα με το Έντυπο 25 («Form 25»), που υπεβλήθη από το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης στην SEC στις 12 Δεκεμβρίου 2015, τα ADRs έπαψαν να διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Μετά την καταγγελία του προγράμματος ADRs της ΕΤΕ στις 15 Μαρτίου 2018, η διαπραγμάτευση των υποκείμενων κοινών μετοχών της ΕΤΕ γίνεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΤΕ στάθμισε τα οφέλη διατήρησης του προγράμματος ADRs έναντι του σχετικού κόστους και κινδύνων και αποφάσισε ότι η διακοπή του προγράμματος ADRs είναι προς το συμφέρον της ΕΤΕ λόγω του περιορισμένου μεγέθους του προγράμματος ADRs, τα κόστη που σχετίζονται με αυτό το πρόγραμμα, και τις υποχρεώσεις υποβολής αναφορών και συμμόρφωσης σύμφωνα με την Exchange Act.

Στις 18 Μαρτίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέβαλε το Έντυπο 15F («Form 15F») στην SEC για τη διαγραφή και τον τερματισμό των υποχρεώσεων αναφοράς με βάση το Νόμο για τη Χρηματιστηριακή Αγορά των ΗΠΑ του 1934, όπως τροποποιήθηκε («Exchange Act»). Ως αποτέλεσμα της υποβολής του Form 15F, οι υποχρεώσεις υποβολής των αναφορών στην SEC, συμπεριλαμβανομένης και της υποχρέωσης υποβολής των ετήσιων αναφορών βάσει του Εντύπου 20-F («Form 20-F») και του Εντύπου 6-K («Form 6-K»), αναστάλθηκαν άμεσα.

Η υποβολή του Εντύπου 15F αναστέλλει άμεσα και αυτόματα τις υποχρεώσεις της ΕΤΕ για την υποβολή αναφορών. Η SEC είχε 90 ημέρες να προβάλει αντιρρήσεις. Μέχρι την εκπνοή των 90 ημερών ήτοι 18 Ιουνίου 2019 η Τράπεζα δεν έλαβε καμία αντίρρηση από τη SEC και κατά συνέπεια η αναστολή καθίσταται οριστική και με παύση των υποχρεώσεων αναφοράς στην SEC.

Άρση των περιοριστικών μέτρων στην κίνηση κεφαλαίου

Την 26 Αυγούστου 2019 εγκρίθηκε από το ελληνικό κοινοβούλιο τροποποίηση Νόμου 4624/2019 σχετικά με την πλήρη άρση των κεφαλαιακών ελέγχων, η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1 Σεπτεμβρίου 2019.

Πρόγραμμα της Ελληνικής Δημοκρατίας για την παροχή εγγύησης σε τιτλοποιήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων

Το Δεκέμβριο του 2019, το ελληνικό κοινοβούλιο ψήφισε τη δημιουργία ενός προγράμματος προστασίας περιουσιακών στοιχείων (Asset Protection Scheme («APS»), Ν. 4649/2019)) γνωστό επίσης ως «Σχέδιο Ηρακλής», το οποίο θα στηρίξει τις τράπεζες για τη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων μέσω τιτλοποίησης, με στόχο την επίτευξη μεγαλύτερης σταθερότητας στην αγορά. Η συμμετοχή στο εν λόγω πρόγραμμα είναι εθελοντική, ανοιχτή σε όλες τις ελληνικές τράπεζες,ενώ, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, καθώς οι εγγυήσεις υπόκεινται σε όρους αγοράς.

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Ηρακλής, η Ελληνική Δημοκρατία θα παρέχει εγγυήσεις ύψους έως €12,0 δισ. για τα υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας των τιτλοποιήσεων των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων. Το Σχέδιο Ηρακλής θα τεθεί σε ισχύ μόνο όταν ο συντάκτης έχει πωλήσει τουλάχιστον το 50% συν μία από τις χαμηλότερες (και μεσαίας αν εκδοθεί) εξοφλητικής προτεραιότητας και το ποσό αυτό επιτρέπει την διαγραφή και τη σημαντική μεταφορά κινδύνου «Significant Risk Transfer» («SRT») των τιτλοποιημένων απαιτήσεων.

COVID-19

Η πανδημία του COVID-19 αποτελεί έναν νέο αναδυόμενο κίνδυνο που παρακολουθούμε στενά την εξέλιξη του. Η προτεραιότητά μας είναι πάντα η προστασία των πελατών και του προσωπικού μας. Ως εκ τούτου, έχουμε θέσει σε εφαρμογή τα σχέδια επιχειρησιακής συνέχειας της Τράπεζας με σκοπό να συμβάλλουμε στην ασφάλεια και την προστασία του προσωπικού μας, να στηρίξουμε τους πελάτες μας, και να διατηρήσουμε την ομαλή συνέχιση των εργασιών μας. Το μακροοικονομικό περιβάλλον παραμένει αβέβαιο, ενώ ο χρόνος που χρειάζεται ώστε να περιοριστεί η εξάπλωσή του ιού θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τις επιπτώσεις που θα έχει στην οικονομία γενικότερα (βλ. επίσης ενότητα «*Διαχείριση Κινδύνου - Λοιποί παράγοντες Κινδύνου - Κίνδυνοι σχετικοί με τον COVID-19*»).

Το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού της ΕΤΕ

Ακολουθώντας τη σαφή εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) της ΕΤΕ, η ΕΤΕ έθεσε σε εφαρμογή ένα δυναμικό Πρόγραμμα Μετασχηματισμού (το «Πρόγραμμα Μετασχηματισμού») κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2018, εστιάζοντας στην επίτευξη φιλόδοξων χρηματοοικονομικών και λειτουργικών στόχων. Το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού έχει σχεδιαστεί και θα υλοποιηθεί σε έξι Άξονες, κάθε ένας από τους οποίους διευθύνεται από ένα ανώτερο στέλεχος της Τράπεζας.

Υλοποίηση του Μετασχηματισμού

Το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού βασίζεται σε εξαμηνιαίες περιόδους, οι οποίες αποκαλούνται Περίοδοι Εφαρμογής. Το πλαίσιο αυτό ενισχύει τον ρυθμό εφαρμογής και διασφαλίζει ότι ο οργανισμός παραμένει προσηλωμένος στην επίτευξη των στόχων, αλλά και ευέλικτος, καθώς νέα Έργα ενδεχομένως να ενταχθούν στο Πρόγραμμα ή να αφαιρεθούν και τα υφιστάμενα μπορούν να προσαρμοστούν καταλλήλως. Κάθε Περίοδος Εφαρμογής αρχίζει και τελειώνει με μία Τελετή με την ανασκόπηση της προόδου που έχει σημειωθεί, καθώς και την αναγνώριση των ενδιάμεσων επιτευγμάτων, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο ότι τα συμπεράσματα που αντλήθηκαν από κάθε Περίοδο ενσωματώνονται στον μελλοντικό σχεδιασμό μας. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκε μια Διεύθυνση Υλοποίησης του Προγράμματος Μετασχηματισμού προκειμένου να:

- διασφαλίσει τη συνοχή και συνέπεια του σχεδιασμού των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με κάθε Άξονα, τα Έργα και τις επιμέρους δράσεις τους, καθώς και τη σωστή ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και την παρακολούθηση των αναγκών που ενδεχομένως προκύπτουν στην πορεία του Προγράμματος.
- παρέχει διοικητική εποπτεία και καθοδήγηση ως προς τις βέλτιστες πρακτικές στους Επικεφαλής των Αξόνων, Έργων και επιμέρους δράσεων.
- εφαρμόζει έναν αναλυτικό, έγκαιρο και αποτελεσματικό μηχανισμό αναφοράς προόδου (και κινδύνων).

Η Διεύθυνση Υλοποίησης του Προγράμματος Μετασχηματισμού αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα στην συντονισμένη, έγκαιρη και συστηματική ολοκλήρωση του Προγράμματος.

Επιτεύγματα του Προγράμματος Μετασχηματισμού κατά το 2019

Κατά τη διάρκεια του 2019, περισσότεροι από 800 υπάλληλοι συμμετείχαν ενεργά σε τουλάχιστον ένα εκ των 30+ Πρωτοβουλιών του Προγράμματος Μετασχηματισμού, επιτυγχάνοντας σημαντικά αποτελέσματα και στους έξι Άξονες:

Άξονες	Επιτεύγματα κατά το 2019
Υγιής Ισολογισμός 1	■ Μείωση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων («ΜΕΑ») κατά €5,3 δισ. σε επίπεδο Ομίλου μέσω εμπροσθοβαρούς πώλησης χαρτοφυλακίων και οργανικών ενεργειών. ■ Αύξηση του δυναμικού εστιασμένου στις αναδιαρθρώσεις και ρυθμίσεις στο Δίκτυο Καταστημάτων (230 εξειδικευμένα στελέχη, 44 εξειδικευμένα κέντρα). ■ Ειδικά σχεδιασμένα προϊόντα αναδιάρθρωσης και ρυθμίσεων οφειλών (π.χ. προϊόντα «Split & Settle»). ■ Υλοποίηση της εσωτερικής πλατφόρμας Ιδιόκτητης Ακίνητης Περιουσίας («REO») ■ Βελτιστοποίηση κατανομής κεφαλαίου και αξιοποίηση πλεονάζουσας ρευστότητας σε στοιχεία ενεργητικού με δυνατότητα άντλησης εσόδων από τόκους (Έκδοση τίτλων μειωμένης εξασφάλισης «Tier II» ύψους €400 εκατ.).
Αποτελεσματικότητα & ευελιξία 2	■ Μείωση δαπανών προσωπικού και Γενικών & Διοικητικών Εξόδων κατά περίπου 8,6% και 14,5% αντίστοιχα, μέσω: ○ επιτυχημένης Εθελουσίας Εξόδου (περισσότεροι από 1.000 συμμετέχοντες) ○ βελτίωσης λειτουργικού μοντέλου ○ εξορθολογισμού της γεωγραφικής κατανομής του Δικτύου Καταστημάτων ○ υλοποίησης στοχευμένου προγράμματος διαχείρισης κόστους και ○ περαιτέρω ενίσχυσης πολιτικών και διαδικασιών προμηθειών
Η καλύτερη Τράπεζα για τους Πελάτες μας 3	■ Ενίσχυση του μοντέλου κάλυψης στον τομέα της Εταιρικής Τραπεζικής, με αύξηση δυναμικού συμβούλων πελατείας. ■ Κατάκτηση ηγετικής θέσης στις νέες χορηγήσεις Εταιρικής Τραπεζικής με βελτιωμένο προφίλ πιστοληπτικής διαβάθμισης και σημαντική αύξηση των ενεργών πελατών ΜΜΕ. ■ Επίτευξη αύξησης 13% σε έσοδα από προμήθειες Λιανικής, κυρίως μέσω σταυροειδών πωλήσεων προϊόντων. ■ Αναβάθμιση των υπηρεσιών internet και mobile banking. ■ Καθιέρωση των ψηφιακών πωλήσεων καθώς και της πρώτης υπηρεσίας πλήρους ψηφιακής προσέλκυσης πελατείας (digital onboarding) στην Ελλάδα.
Τεχνολογία και Διαδικασίες 4	■ Ανάπτυξη νέου Συστήματος Διαχείρισης Καρτών («CMS») και Βάσης Δεδομένων («Enterprise Data Warehouse» («EDW»)). ■ Αύξηση ολοκλήρωσης έργων Πληροφορικής κατά περίπου 60%. ■ Ανασχεδιασμός των βασικών διαδικασιών συμπεριλαμβανομένης της αναδιάρθρωσης δανείων λιανικής, στεγαστικών δανείων, και δανείων ΜΜΕ μέσω απλοποίησης, κεντροποίησης και αυτοματοποίησης. ■ Ενίσχυση υποδομών internet και mobile banking με νέες δυνατότητες.
Άνθρωποι, Οργανωτική Δομή & Διακυβέρνηση 5	■ Ανανέωση διοικητικής ομάδας της ΕΤΕ και ενίσχυση πλαισίου Εταιρικής Διακυβέρνησης. ■ Σχεδιασμός νέου πλαισίου διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού, συμπεριλαμβανομένου του εντοπισμού ατόμων με ιδιαίτερες ικανότητες, του προγραμματισμού διαδοχής και της διαχείρισης απόδοσης. ■ Σχεδιασμός νέας οργανωτικής δομής και διαδικασιών μονάδων Ανθρωπίνου Δυναμικού.

Διαφάνεια, Συμμόρφωση & Έλεγχος

6

- Αναβάθμιση του πλαισίου διεξαγωγής Προσομοιώσεων Ακραίων Καταστάσεων (Stress Testing) και των υποδομών επιχειρησιακού σχεδιασμού της Τράπεζας.
- Υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος διακυβέρνησης και διασφάλισης ποιότητας δεδομένων στο σύνολο της Τράπεζας.
- Ενίσχυση των συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου.
- Λειτουργία πλατφόρμας τελευταίας τεχνολογίας για όλες τις ελεγκτικές λειτουργίες (Διαχείριση Κινδύνων, Κανονιστική Συμμόρφωση,Εσωτερικός Έλεγχος, Ασφάλεια Πληροφοριακών Συστημάτων, Κανονιστικά Θέματα και συνεργασία με ΤΧΣ, Συμμόρφωση και Εσωτερικός Έλεγχος).

Στρατηγικές προτεραιότητες για 2020-2022

Η ΕΤΕ επιδιώκει την υλοποίηση έξι στρατηγικών προτεραιοτήτων μέχρι το 2022, ως εξής:

Άξονες	Στρατηγικές προτεραιότητες έως το 2022
Υγιής Ισολογισμός 1	■ Επίτευξη ουσιώδους μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων («ΜΕΑ») σε ποσοστό κάτω από 5% των δανείων προ προβλέψεων μέχρι το 2022, που βασίζεται σε εμπροσθοβαρείς συναλλαγές, καθώς επίσης και σε αύξηση μακροπρόθεσμων βιώσιμων αναδιαρθρώσεων. ■ Περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας του ενεργητικού της Τράπεζας μέσω της λειτουργίας εσωτερικής πλατφόρμας ιδιόκτητων ακινήτων («REO») για την επίτευξη στόχων ρευστοποίησης και την ενεργή διαχείριση ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων .
Αποτελεσματικότητα & ευελιξία 2	■ Ανάπτυξη αποτελεσματικών και ευέλικτων υπηρεσιών σε συνδυασμό με τη μείωση του προσωπικού και της βάσης κόστους, μέσω ενισχυμένης παραγωγικότητας και περαιτέρω βελτιώσεων στο μοντέλο λειτουργίας της Τράπεζας. Οι εν λόγω βελτιώσεις περιλαμβάνουν τη βελτιστοποίηση των δαπανών που αφορούν την ακίνητη περιουσία, καθώς και σημαντική μείωση άλλων Γενικών και Διοικητικών δαπανών μέσω της σύστασης νέας κεντρικής μονάδας για τη διαχείριση ζήτησης κόστους.
Η καλύτερη Τράπεζα για τους Πελάτες μας 3	■ Αύξηση εσόδων, εστιάζοντας περισσότερο σε ευκαιρίες σταυροειδών πωλήσεων και προμηθειών στη Λιανική Τραπεζική και σε εμβάθυνση των σχέσεων με μεγάλους πελάτες αλλά και διεύρυνση της βάσης ΜΜΕ στην Εταιρική Τραπεζική. ■ Στην περίπτωση της Λιανικής Τραπεζικής, ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω συμβούλων για τα κύρια τμήματα πελατείας, με την επιτάχυνση της μετάπτωσης σε ψηφιακά δίκτυα, και με έμφαση σε προϊόντα που συμβάλλουν στη δημιουργία εσόδων από προμήθειες. ■ Όσον αφορά την Εταιρική Τραπεζική, ο στόχος θα επιτευχθεί με την προσφορά υψηλού επιπέδου υπηρεσιών, με την αύξηση του χρόνου που αφιερώνουν σε πωλήσεις οι σύμβουλοι πελατείας, και με τη συστηματική προσπάθεια αύξησης των σταυροειδών πωλήσεων.
Τεχνολογία και Διαδικασίες 4	■ Εκσυγχρονισμός της τεχνολογικής υποδομής της Τράπεζας και βελτιστοποίηση βασικών διαδικασιών (που αφορούν τον πελάτη ή τις εσωτερικές λειτουργίες της Τράπεζας) μέσω απλοποίησης. ■ Κεντροποίηση και αυτοματοποίηση, προκειμένου να βελτιωθούν τα επίπεδα υπηρεσιών και να μειωθεί το κόστος.

Άνθρωποι, Οργανωτική Δομή & Διακυβέρνηση

5

- Κινητοποίηση των ανθρώπων της Τράπεζας μέσω της υλοποίησης νέας στρατηγικής ανθρώπινου δυναμικού που ανταμείβει την απόδοση και ευθυγραμμίζει τους στόχους του προσωπικού με τη στρατηγική της Τράπεζας.
- Ανασχεδιασμός του οργανισμού με στόχο τη διαμόρφωση μιας πιο ευέλικτης και υψηλής κινητικότητας δομής.

Διαφάνεια, Συμμόρφωση & Έλεγχος

6

- Ενίσχυση της ποιότητας δεδομένων και της διαθεσιμότητάς τους στην Τράπεζα.
- Αξιοποίηση νέων εργαλείων ώστε να διευκολυνθεί η λήψη αποφάσεων και η παροχή ολοκληρωμένων αναφορών στη Διοίκηση.
- Ενίσχυση του πλαισίου εσωτερικού ελέγχου και των πρακτικών διαχείρισης κινδύνων σε ολόκληρο τον οργανισμό.

Εξελίξεις που αφορούν το Χρηματοοικονομικό και Μακροοικονομικό περιβάλλον

Παγκόσμια Οικονομία & Χρηματοοικονομικό Περιβάλλον

Η ισορροπία των κινδύνων πέριξ της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας παραμένει καθοδική

Ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ επιβραδύνθηκε σε 2,9% το 2019 από 3,6% το 2018

Το ΑΕΠ της ευρωζώνης επιβραδύνθηκε σημαντικά σε 1,2% το 2019, έναντι 1,9% το 2018

Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ της ευρωζώνης αναμένεται να ελλατωθεί περαιτέρω το 2020 λόγω των αρνητικών οικονομικών επιπτώσεων από τη διάδοση του COVID-19

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Νέες καθαρές αγορές περιουσιακών στοιχείων με ρυθμό €20 δισ. ανά μήνα, ενώ μείωσε το επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων κατά 10 μ.β. σε -0,5% εισαγάγωντας σύστημα δύο βαθμίδων (tiering)

Τον Μάρτιο του 2020 ανακοίνωσε νέα, προσωρινά, προγράμματα αγοράς περιουσιακών στοιχείων

Έλαβε επιπλέον μέτρα για ενίσχυση της ρευστότητας και των χρηματοδοτικών συνθηκών νοικοκυριών, επιχειρήσεων και Τραπεζών ως απόκριση στον COVID-19

Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα (“Fed”)

Μείωσε το επιτόκιο αναφοράς σωρευτικά κατά 75 μονάδες βάσης ("μ.β.") στο δεύτερο εξάμηνο του 2019 και επιπλέον κατά 150 μ.β. τον Μάρτιο του 2020 στο εύρος του 0% - 0,25% ως απόκριση στον COVID-19

Έλαβε μέτρα τον Μάρτιο του 2020 για τη διασφάλιση άφθονης ρευστότητας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

Η παγκόσμια οικονομία επιβραδύνθηκε το 2019, με την ισορροπία των κινδύνων πέριξ της ανάπτυξης να παραμένει καθοδική

Η παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα ελάττωσε ρυθμούς κατά τη διάρκεια του 2019, με το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν («ΑΕΠ») να αυξάνεται κατά 2,9%, από 3,6% το 2018 [2], κυρίως λόγω των διεθνών εμπορικών προστριβών, πολιτικών παραγόντων (Brexit) και ιδιοσυγκρασιακών ζητημάτων σχετιζόμενων με τη βιομηχανία αυτοκινήτων στη Γερμανία. Σε αυτό το πλαίσιο, η οικονομία της ευρωζώνης επιβραδύνθηκε σημαντικά, με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 1,2% το 2019, έναντι 1,9% το 2018. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής («ΗΠΑ»), ο ετήσιος ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ μετριάστηκε σε 2,3% το 2019 από 2,9% το 2018 καθώς, μεταξύ άλλων, η δημοσιονομική πολιτική κατέστη ουδέτερη, από επεκτατική. Επιπλέον, η οικονομική δραστηριότητα στην Κίνα κατέγραψε τους χαμηλότερους ρυθμούς από το 1991. Η ετήσια αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ επιβραδύνθηκε σε 6,1% το 2019 από 6,7% το 2018, μερικώς λόγω της αβεβαιότητας σχετικά με το διεθνές εμπόριο, καθώς και των υψηλότερων δασμών που επιβλήθηκαν από τις ΗΠΑ.

Η νομισματική πολιτική κατέστη σημαντικά πιο επεκτατική, προκειμένου να υποστηρίξει την ασθμαίνουσα οικονομική δραστηριότητα. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ («Fed») μείωσε το επιτόκιο αναφοράς σωρευτικά κατά 75 μ.β. στο εύρος του 1,5% - 1,75% στο 2^{ο} εξάμηνο του 2019. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του Μαρτίου του 2020, η Fed έλαβε δέσμη μέτρων για να αποφευχθεί μία επιδείνωση των χρηματοπιστωτικών συνθηκών και για να υποστηρίξει την ανεμπόδιστη ροή πιστώσεων προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και ευρύτερα την οικονομία ενόσω αντιμετωπίζεται ο COVID-19 και οι αρνητικές οικονομικές συνέπειες από τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία της δημόσιας υγείας. Συγκεκριμένα, η Fed μείωσε το επιτόκιο αναφοράς κατά 150 μ.β. σωρευτικά εντός του Μαρτίου στο εύρος του 0%-0,25%. Επίσης, για να υποστηρίξει την ομαλή λειτουργία των αγορών για τα κρατικά χρεόγραφα ΗΠΑ και τα ομόλογα ενυπόθηκων δανείων, η Fed θα αυξήσει το ύψος των κρατικών χρεογράφων ΗΠΑ τα οποία κατέχει κατά τουλάχιστον USD 0,5 τρισ. (USD 2,5 τρισ. στον ισολογισμό της στις 11 Μαρτίου 2020) και κατά τουλάχιστον USD 0,2 δισ. των ομολόγων ενυπόθηκων δανείων (USD 1.4 τρισ. στον ισολογισμό της στις 11 Μαρτίου 2020), τους επόμενους μήνες. Επιπρόσθετα, η Fed διενήργησε τρεις έκτακτες πράξεις συμφωνίας επαναγοράς (repos) μεγάλου ύψους, με σκοπό τη διασφάλιση επαρκών επιπέδων βραχυπρόθεσμης ρευστότητας.

[2] Πηγή: ΔΝΤ, World Economic Outlook Update, Ιανουάριος 2020

Συγκεκριμένα, η Fed πρόσφερε USD 1,5 τρισ. σε τρεις πράξεις των USD 0,5 τρισ. εκάστη. Η μία εξ αυτών έχει διάρκεια ένα μήνα και οι υπόλοιπες δύο έχουν διάρκεια τρεις μήνες. Τέλος, οι αγορές κρατικών χρεογράφων ΗΠΑ βραχυπρόθεσμης διάρκειας (κυρίως) που αποφασίστηκαν τον Οκτώβριο του 2019 για τη διασφάλιση επαρκών αποθεμάτων ρευστότητας στις εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα, συνεχίζονται. Λόγω των αγορών αυτών, στις 11 Μαρτίου 2020 (πριν από τις προαναφερόμενες προσωρινές πράξεις ύψους USD 1,5 τρισ.), ο ισολογισμός της Fed ανερχόταν στα USD 4,3 τρισ. (19,8% του ΑΕΠ) έναντι USD 3,8 τρισ. στις αρχές Σεπτεμβρίου.

Πιο σημαντικά, στις 23 Μαρτίου, η Fed ουσιαστικά ανακοίνωσε απεριόριστη ποσοτική χαλάρωση, προσφέροντας όσους πόρους χρειαστούν ώστε να εξασφαλίσει ότι επαρκής χρηματοδότηση θα είναι διαθέσιμη για καταναλωτές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, μεγάλες επιχειρήσεις υψηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης (επενδυτική βαθμίδα), δήμους, την Ομοσπονδιακή κυβέρνηση καθώς και τις Πολιτειακές και τοπικές κυβερνήσεις.

Η Τράπεζα της Αγγλίας, μείωσε το επιτόκιο αναφοράς κατά 65 μ.β. σωρευτικά εντός του Μαρτίου σε 0,10%, αποφάσισε την αύξηση κατά GBP 200 δισ. των κρατικών ομολόγων Ηνωμένου Βασιλείου και εταιρικών ομολόγων που κατέχει σε GBP 645 δισ. και εισήγαγε ένα νέο σχήμα χρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων υπό συνθήκες, με κίνητρα συμμετοχής για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ η Επιτροπή Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής μείωσε τον συντελεστή του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας των εμπορικών Τραπεζών σε 0% από 1%.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») προχώρησε στη λήψη μίας ουσιώδους δέσμης μέτρων i) επανεκκινώντας τις καθαρές αγορές περιουσιακών στοιχείων με ρυθμό €20 δισ. ανά μήνα και τον ορίζοντα λήξης να παραμένει ανοιχτός, ii) μειώνοντας το επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων κατά 10 μ.β. σε -0,5% (το επιτόκιο πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης διατηρήθηκε σε 0%), iii) εισαγάγοντας σύστημα δύο βαθμίδων για τον εκτοκισμό των πλεοναζόντων αποθεματικών των τραπεζών, το οποίο εξαιρεί σημαντικό μέρος της πλεονάζουσας ρευστότητας που διακρατούν από την εφαρμογή του αρνητικού επιτοκίου διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων και iv) επεκτείνοντας τη διάρκεια της νέας σειράς τριμηνιαίων στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») από δύο σε τρία χρόνια, με ελαφρώς πιο ευνοϊκούς τιμολογιακούς όρους, εν συγκρίσει με την ανακοίνωση του Μαρτίου 2019. Τον Μάρτιο του 2020, για να μετριαστεί η οικονομική επίπτωση από τη διάδοση του COVID-19, η ΕΚΤ αποφάσισε (i) να διενεργήσει επιπλέον πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης μέχρι το επόμενο TLTRO τον Ιούνιο του 2020 (ii) να εφαρμόσει αισθητά πιο ευνοϊκούς όρους (όσον αφορά το μέγεθος και την τιμολόγηση) την περίοδο ανάμεσα στον Ιούνιο του 2020 και τον Ιούνιο του 2021 στα TLTROs (iii) να προχωρήσει με επιπρόσθετες αγορές περιουσιακών στοιχείων καθαρού ύψους €120 δισ. έως το τέλος του 2020 και iv) ανακοίνωσε νέο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων που θα περιλαμβάνει αξιόγραφα δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, ύψους €750 δισ. και το οποίο θα διαρκέσει έως το τέλος του 2020. Συνολικά, ο ισολογισμός της ΕΚΤ προγραμματίζεται να ανέλθει σε €5,8 τρισ. (48,6% του ΑΕΠ) στο τέλος του 2020. Τέλος, ο βραχίονας της ΕΚΤ για την Τραπεζική Εποπτεία θα παράσχει προσωρινή χαλάρωση κανονιστικών κεφαλαιακών και λειτουργικών απαιτήσεων καθώς και απαιτήσεων ρευστότητας.

Στις διεθνείς αγορές, οι εξελίξεις ήταν εν πολλοίς θετικές κατά τη διάρκεια του 2019, καθώς η στροφή των Κεντρικών Τραπεζών προς πιο επεκτατικές πολιτικές και η εμπορική συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ/Κίνας (Φάση 1), υποστήριξε τη διάθεση ανάληψης κινδύνου από τους επενδυτές. Οι διεθνείς μετοχικές αγορές κατέγραψαν ισχυρά κέρδη, με το δείκτη Morgan Stanley Capital International All Country World ("MSCI ACWI") υψηλότερα κατά 24% σε όρους δολαρίου ΗΠΑ. Παράλληλα, τα περιθώρια των αποδόσεων των εταιρικών ομολόγων χαμηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης συρρικνώθηκαν σημαντικά. Ταυτόχρονα, η επεκτατική νομισματική πολιτική σε συνδυασμό με τις εξασθενίζουσες προσδοκίες για την παγκόσμια ανάπτυξη και τον πληθωρισμό, οδήγησε τα ονομαστικά επιτόκια των κρατικών ομολόγων αισθητά χαμηλότερα (επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου ΗΠΑ: -77 μ.β. σε 1,92%, επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου Γερμανίας: -43 μ.β. σε -0,19%).

Στο πρώτο τρίμηνο του 2020 ωστόσο, η διάθεση ανάληψης κινδύνου επλήγη έντονα και η μεταβλητότητα αυξήθηκε απότομα, εν μέσω ανησυχιών για τη διάδοση του COVID-19 και κατάρρευσης των τιμών πετρελαίου έπειτα από την απόφαση της Σαουδικής Αραβίας να μειώσει τις επίσημες τιμές πώλησης πετρελαίου και να αυξήσει την παραγωγή. Ο δείκτης MSCI ACWI έχει μειωθεί κατά 24% και τα περιθώρια των εταιρικών ομολόγων χαμηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης σε ευρώ έχουν διευρυνθεί κατά 321 μ.β. σε 629 μ.β. Η ζήτηση για «ασφαλή καταφύγια» και αυξημένες προσδοκίες για επιθετικές κινήσεις χαλάρωσης νομισματικής πολιτικής έχουν οδηγήσει τα επιτόκια των κρατικών ομολόγων στις κύριες ανεπτυγμένες οικονομίες σε ιστορικά χαμηλά, με το επιτόκιο του 10-ετούς κρατικού ομολόγου ΗΠΑ σε 0,81% και το επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου της Γερμανίας σε -0,74% (στις 12 Μαρτίου 2020).

Όσον αφορά το 2020, ο ετήσιος ρυθμός μεγέθυνσης της παγκόσμιας οικονομίας αναμένεται να υποχωρήσει περαιτέρω σε 2,4%[3], καθώς τα μέτρα επιβράδυνσης της εξάπλωσης του COVID-19 θα ασκήσουν καθοδική επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα. Η ισορροπία των κινδύνων όμως είναι καθοδική, συμπεριλαμβάνοντας μία μεγαλύτερη σε διάρκεια και ένταση κρίση δημόσιας υγείας λόγω του COVID-19 που θα οδηγήσει σε μία εντονότερη του αναμενομένου επιβράδυνση στην Κίνα, την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Μία επανακλιμάκωση των εμπορικών εντάσεων μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας ή/και επέκταση των εντάσεων ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Ένωση δύναται επίσης να πλήξει τις οικονομικές προοπτικές.

Παγκόσμιο ΑΕΠ

[3] Πηγή: ΟΟΣΑ, Interim Economic Outlook, Μάρτιος 2020

Εγχώρια Οικονομία & Τραπεζικό Σύστημα

Η ανάκαμψη ενισχύθηκε το 2019, αλλά νέοι κίνδυνοι εμφανίζονται το 2020

Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ παρέμεινε σταθερός στο 1,9% ετησίως το 2019 – ίδιος με το 2018 – επιβραδυνόμενος στο +1,0% ετησίως το 4ο τρίμηνο λόγω συρρίκνωσης των αποθεμάτων

Αύξηση ιδιωτικής κατανάλωσης και επενδύσεων, με θετική συνεισφορά 0,8 ποσοστιαίων μονάδων σε ετήσια βάση από τις καθαρές εξαγωγές

Θετική αξιολόγηση υπό την πέμπτη Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας

Η Ελλάδα εδραίωσε περαιτέρω την παρουσία της στις διεθνείς κεφαλαιαγορές

Το «μαξιλάρι» ρευστότητας του Ελληνικού Δημοσίου παραμένει αμετάβλητο, ξεπερνά τα €30 δισ. και αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα στην ΕΕ ως ποσοστό των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών

Το οικονομικό κλίμα σε ιστορικό υψηλό, έντονη μείωση των ασφαλίστρων κινδύνου, αποδόσεις κρατικών ομολόγων στο χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί ποτέ

Ωστόσο, η κλιμάκωση της πανδημίας του COVID-19 ενέχει σημαντικούς κινδύνους για τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές της οικονομίας

Η ανάκαμψη της ελληνικής αγοράς ακινήτων επιταχύνθηκε το 2019

Οι τιμές κατοικιών αυξήθηκαν κατά 7,2% ετησίως το 2019 – ο ισχυρότερος ετήσιος ρυθμός των τελευταίων 14 ετών – με τις τιμές κατοικιών στην περιοχή της Αθήνας να αυξάνονται κατά 10,4% ετησίως (+11,0% ετησίως το 4ο τρίμηνο)

Οι τιμές εμπορικών ακινήτων αυξήθηκαν κατά 6,3% ετησίως το πρώτο εξάμηνο του 2019

Οι κατασκευές κατοικιών αυξήθηκαν κατά 12,0% ετησίως το 2019, σηματοδοτώντας τον δεύτερο χρόνο ανάκαμψης

Η έκδοση αδειών για νέες οικοδομές επιταχύνθηκε κατά 24,0% ετησίως το 11μηνο του 2019, προοιωνίζοντας περαιτέρω ενίσχυση το 2020

Μια πιθανή υποχώρηση της εξωτερικής ζήτησης σχετιζόμενη με τον COVID-19 είναι πιθανό να επιβαρύνει το ρυθμό ανάκαμψης στην αγορά ακινήτων

Το τραπεζικό σύστημα αρχίζει να αξιοποιεί τις μακροοικονομικές βελτιώσεις και τις φιλόδοξες προσπάθειες αναδιάρθρωσης

Οι καταθέσεις ιδιωτικού τομέα αυξήθηκαν κατά €8,9 δισ. το 2019

Αύξηση της εταιρικής χρηματοδότησης, με συνεχιζόμενη ωστόσο την απομόχλευση στο σκέλος της λιανικής πίστης

Πλήρης αποδέσμευση από τον έκτακτο μηχανισμό χρηματοδότησης ELA, έκδοση ομολόγων Tier II

Αυξημένοι καθοδικοί κίνδυνοι για την οικονομική δραστηριότητα δύνανται να επηρεάσουν αρνητικά τη ζήτηση για δάνεια και τις συνθήκες ρευστότητας τα επόμενα τρίμηνα

Η ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας συνεχίστηκε, αλλά οι καθοδικοί κίνδυνοι αυξάνονται για το 2020

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ») αυξήθηκε κατά 1,9% ετησίως το 2019 – παρά την επιβράδυνση στο +1,0% ετησίως (-0,7% σε τριμηνιαία βάση) το 4ο τρίμηνο του 2019 – διατηρώντας τον ίδιο ρυθμό αύξησης με το 2018, υποστηριζόμενο κυρίως από τις εξαγωγές υπηρεσιών (ιδίως τον τουρισμό), τις ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και την τελική κατανάλωση (αυξήσεις κατά 8,1%, 4,6% και 1,0% ετησίως, αντίστοιχα, το 2019).[4]

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα ανήλθε στο 110,4 το Δεκέμβριο του 2019, βελτιούμενος περαιτέρω σε 19ετές υψηλό το πρώτο δίμηνο του 2020, και βασιζόμενος στην από κοινού ενίσχυση των δεικτών εμπιστοσύνης στην κατανάλωση, τις υπηρεσίες και τις κατασκευές, έχοντας ως θεμέλια τις βελτιωμένες συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις θετικές προοπτικές για την εγχώρια ζήτηση, τον τουρισμό και τη δημόσια κατανάλωση.[5] Ωστόσο, οι δείκτες υψηλής συχνότητας δεν έχουν ενσωματώσει ακόμη τους ραγδαία αυξανόμενους κινδύνους που σχετίζονται με την εξάπλωση του COVID-19, οι οποίοι πλέον γίνονται εμφανείς στις βραχυπρόθεσμες προοπτικές της οικονομίας.

Η αύξηση της απασχόλησης σταθεροποιήθηκε στο 2,1% ετησίως το 2019 και το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε χαμηλό 9 ετών της τάξης του 16,3% το Δεκέμβριο του 2019.[6]

Η σταθερή αύξηση των εξαγωγών οδήγησε σε σημαντική μείωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στο 1,4% του ΑΕΠ το 2019 από 2,8% του ΑΕΠ το 2018. Αυτή η βελτίωση αντανακλά, κυρίως, την ισχυρή επίδοση του τουρισμού, με τις τουριστικές εισπράξεις να ανέρχονται σε ιστορικό υψηλό της

[4] Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, 4ο Τρίμηνο του 2019, Μάρτιος 2020 & Τριμηνιαίος Ακαθάριστος Μετασχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου κατά επενδυτικό αγαθό, Αλυσωτοί δείκτες όγκου έτους αναφοράς 2010, 4ο Τρίμηνο του 2019, Μάρτιος 2020

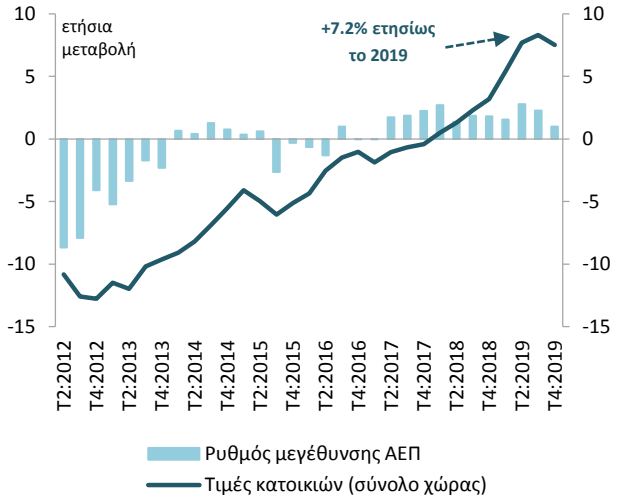
[5] Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έρευνες για τις Επιχειρήσεις και τους Καταναλωτές

[6] Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Μηνιαία στοιχεία, Δεκέμβριος 2019

τάξης των €17,7 δισ. (12,9% ετησίως) και τις αφίξεις μη κατοίκων να αυξάνονται κατά 4,1% ετησίως το 2019. [7]

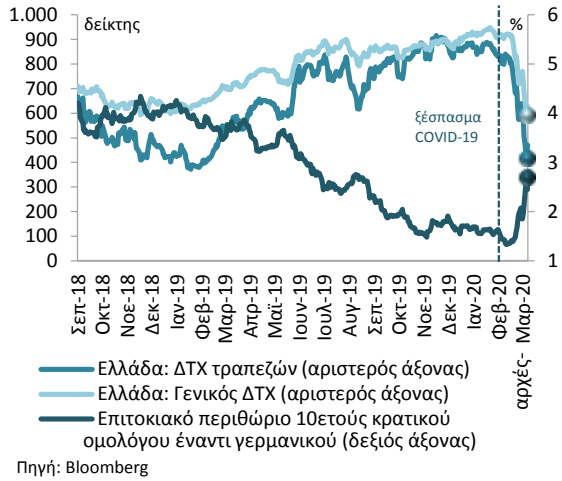
Η συνεχιζόμενη ανάκαμψη στην ελληνική αγορά ακινήτων συνεχίστηκε περαιτέρω, με τις τιμές κατοικιών να αυξάνονται κατά 7,2% ετησίως το 2019 – ο ισχυρότερος ρυθμός αύξησης τα τελευταία 14 έτη – με τις τιμές επαγγελματικών ακινήτων υψηλής ποιότητας (αριθμητικός μέσος των τιμών των εμπορικών ακινήτων και γραφείων) να αυξάνονται με έναν ισχυρό ρυθμό ύψους 6,3% ετησίως, κατά μέσο όρο, το 1ο εξάμηνο του 2019.[8] Η κατασκευαστική δραστηριότητα έχει επίσης εμφανίσει σημάδια ανάκαμψης, με τις κατασκευές κατοικιών να ακολουθούν ανοδική πορεία για 2ο συνεχές έτος, με αύξηση 12,0% ετησίως το 2019 και 17,3% ετησίως το 4ο τρίμηνο του 2019. [9]

ΑΕΠ & Τιμές κατοικιών

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. & Τράπεζα της Ελλάδος

Δείκτες χρηματιστηρίου & επιτοκιακό περιθώριο 10ετούς ομολόγου

Πηγή: Bloomberg

Οι καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα αυξήθηκαν κατά €8,9 δισ. στο διάστημα μεταξύ 31 Δεκεμβρίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2019, με τα νοικοκυριά να συνεισφέρουν €6,6 δισ. και τις επιχειρήσεις €2,3 δισ. Αναφορικά με τη σύνθεσή τους, οι καταθέσεις όψεως και ταμιευτηρίου αυξήθηκαν κατά €9,6 δισ., ενώ οι προθεσμιακές μειώθηκαν κατά €0,7 δισ. Ο ρυθμός απομόχλευσης επιβραδύνθηκε, με τον τραπεζικό δανεισμό προς τις επιχειρήσεις να αυξάνεται κατά 1,9% ετησίως το Δεκέμβριο του 2019 και τις καθαρές ροές προς αυτές να ανέρχονται σε €1,6 δισ. σωρευτικά το 2019. Ωστόσο, η χρηματοδότηση προς το σύνολο του ιδιωτικού τομέα μειώθηκε κατά 0,5% ετησίως το Δεκέμβριο του 2019, καθώς ο δανεισμός προς τα νοικοκυριά συνέχισε να μειώνεται κατά 2,8% ετησίως τον ίδιο μήνα. [10]

Η δημοσιονομική υπεραπόδοση για το 2019 αναμένεται να επιβεβαιωθεί από την επίσημη ανακοίνωση της Eurostat στις 23 Απριλίου 2020, όταν το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης – σύμφωνα με τον ορισμό της Ενισχυμένης Εποπτείας – εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στο 3,8% του ΑΕΠ το 2019 (από 4,2% το 2018), παρά την εφαρμογή επεκτατικών μέτρων ύψους περίπου 1,0% του ΑΕΠ. Για το 2020, ο Προϋπολογισμός προβλέπει την εφαρμογή επεκτατικών μέτρων 0,6% του ΑΕΠ (€1,2 δισ.), τα οποία είχαν προγραμματιστεί να χρηματοδοτηθούν από κινήσεις βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και υποστηρικτικές συνθήκες που θα δημιουργούσε η κυκλική ανάκαμψη της οικονομίας. Η δημοσιονομική επέκταση είναι σχετικά εξίσου διαμοιρασμένη ανάμεσα στη στήριξη των επιχειρήσεων (μείωση στο σχετικό συντελεστή φόρου στο 24% από 28%) και των νοικοκυριών και είχε εκτιμηθεί ότι θα είχε υψηλό δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή που θα στηρίζε την αύξηση του ΑΕΠ το 2020.[11] Ωστόσο, οι αυξανόμενοι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εξάπλωση του COVID-19 είναι πιθανό να επιβαρύνουν τις συνθήκες κυκλικής ανάκαμψης της οικονομίας, καθώς και την κρατική δαπάνη.

Στις 24 Ιανουαρίου 2020, ο αξιολογικός οίκος Fitch Global Ratings αναβάθμισε το αξιόχρεο της Ελλάδος σε «BB» από «BB-» μεταβάλλοντας την προοπτική σε θετική. Πρόκειται για την υψηλότερη αξιολόγηση από τον Απρίλιο του 2011 και μειώνει την απόσταση από το όριο της επενδυτικής διαβάθμισης κατά 2 βαθμίδες.[12] Η αναβάθμιση, σε συνδυασμό με το υποστηρικτικό νομισματικό περιβάλλον, συνοδεύτηκαν από μια συμπίεση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα το 2ο εξάμηνο του 2019 και στις αρχές του 2020, με την απόδοση του 10ετούς κρατικού ομολόγου να διαμορφώνεται κάτω από 1,0% το Φεβρουάριο του 2020.[13] Μεταξύ Ιανουαρίου 2019 και Ιανουαρίου 2020, το Ελληνικό Δημόσιο άντλησε €11,5 δισ. μέσω εκδόσεων κρατικών ομολόγων, με σταθερά μειούμενα επιτόκια. Ωστόσο, η ραγδαία αύξηση της μεταβλητότητας στις αγορές που σχετίζεται με την πανδημία του COVID-19 οδήγησε σε σημαντική αύξηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων στις αρχές Μαρτίου 2020.

Στις 20 Νοεμβρίου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την 4η Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας για την Ελλάδα, η οποία επιβεβαίωσε τις ανωτέρω μακροοικονομικές και διαρθρωτικές βελτιώσεις και υπογράμμισε την ανάγκη για επιτάχυνση της

[7] Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Βάση δεδομένων, Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών & Δελτίο τύπου, Εξελίξεις στο ταξιδιωτικό ισοζύγιο πληρωμών, Νοέμβριος 2019

[8] Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Βάση Δεδομένων, Αγορά Ακινήτων & Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2019

[9] Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, 3ο Τρίμηνο του 2019, Δεκέμβριος 2019 & Τριμηνιαίος Ακαθάριστος Μετασχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου κατά επενδυτικό αγαθό, Αλυσωτοί δείκτες όγκου έτους αναφοράς 2010, 3ο Τρίμηνο του 2019, Δεκέμβριος 2019

[10] Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική και Τραπεζική στατιστική

[11] Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. Δελτίο τύπου, Δημοσιονομικά στοιχεία για τα έτη 2015-2018, 2η Κοινοποίηση, Οκτώβριος 2019 & Υπουργείο Οικονομικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2020, Νοέμβριος 2019

[12] Πηγή: Δελτίο Τύπου Fitch Global Ratings

[13] Πηγή: Bloomberg

εκκαθάρισης των τραπεζικών ισολογισμών από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και περαιτέρω ενοποίησης του προγράμματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Το Eurogroup της 4ης Δεκεμβρίου 2019, βασιζόμενο στην 4η Έκθεση, ενέκρινε την εκταμίευση των εσόδων από τα κέρδη των ANFA & SMP και την αναστολή της αύξησης του επιτοκιακού περιθωρίου για μέρος των δανείων από τον EFSF (αντανακλώντας σωρευτική δημοσιονομική εξοικονόμηση €0,8 δισ.).[14]

Η εξάπλωση του ιού COVID-19 και οι ανασφάλειες σχετικά με την εξέλιξη της νόσου και τον οικονομικό της αντίκτυπο χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, ενώ όλες οι εκτιμήσεις βασίζονται σε διαθέσιμες πληροφορίες έως τις αρχές Μαρτίου 2020. Σε αυτό το πλαίσιο των συνεχών καθοδικών αναθεωρήσεων των προβλέψεων ανάπτυξης για την παγκόσμια οικονομία και την Ευρωζώνη, σε συνδυασμό με την υψηλή εξάρτηση της Ελλάδας από τον εισερχόμενο τουρισμό και τις δαπάνες σε υπηρεσίες, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ της Ελλάδος αναμένεται να αποκλίνει σημαντικά από την εκτίμηση του 2,3% ετησίως (μέσος όρος των επίσημων εκτιμήσεων)[15] το 2020.

[14] Πηγή: ESM, Δελτίο τύπου 20 Δεκεμβρίου 2019 & 9 Ιανουαρίου 2020
[15] Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χειμερινές (Ενδιάμεσες) Προβλέψεις, Φεβρουάριος 2020 & ΔΝΤ, World Economic Outlook, Οκτώβριος 2019

Το Μακροοικονομικό Περιβάλλον και ο Τραπεζικός Τομέας στη Βόρεια Μακεδονία[16]

Οι επιδόσεις της οικονομίας και των τραπεζικών κλάδων της Βόρειας Μακεδονίας ήταν καλές το 2019

Στη Βόρεια Μακεδονία, ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ ανήλθε στο 4-ετές υψηλό επίπεδο του 3,6% το 2019 έναντι 2,7% το 2018, κυρίως λόγω της αύξησης των επενδύσεων. Η εξέλιξη αυτή ήταν απόρροια της ανάκαμψης της πιστωτικής δραστηριότητας προς τις επιχειρήσεις, σε ένα περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων και βελτιωμένης επιχειρηματικής εμπιστοσύνης. Παράλληλα, η ιδιωτική κατανάλωση παρέμεινε ισχυρή λόγω της συνεχιζόμενης βελτίωσης των συνθηκών στην αγορά εργασίας.

Όπως αναμενόταν, οι λογαριασμοί του εξωτερικού τομέα επιδεινώθηκαν, αντανακλώντας τόσο την ισχυρή εγχώρια ζήτηση όσο και την μειωμένη εξωτερική ζήτηση από τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο τους -- την Ευρωζώνη. Στη Βόρεια Μακεδονία, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε στο 2,8% του ΑΕΠ το 2019 από μόλις 0,1% το 2018, αλλά συνέχισε να καλύπτεται σχεδόν πλήρως από άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ, οι οποίες δεν συνεπάγονται τη δημιουργία χρέους).

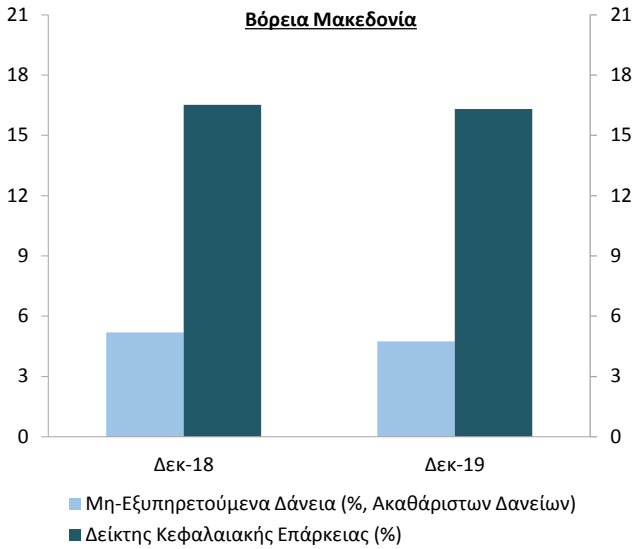
Εν μέσω ενός ευνοϊκού λειτουργικού περιβάλλοντος, τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις του τραπεζικού κλάδου παρέμειναν ισχυρά το 2019, παρά τις μη ευνοϊκές επιδράσεις βάσης. Αυτές, περιλαμβάνουν, τη σημαντική αναστροφή προβλέψεων για μη εξυπηρετούμενα δάνεια το 2018, λόγω της πώλησης ενός μη εξυπηρετούμενου επιχειρηματικού δανείου. Ως αποτέλεσμα, η κερδοφορία μειώθηκε στα €109 εκατ. στη Βόρεια Μακεδονία το 2019 έναντι €136 εκατ., το 2018, παραμένοντας ωστόσο υψηλότερα από τα €107 εκατ. το 2017. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως ο δείκτης των προβληματικών δανείων προς τα συνολικά δάνεια (προ προβλέψεων) παρέμεινε χαμηλός στη Βόρεια Μακεδονία (στο 4,8% το Δεκέμβριο 2019 έναντι 5,2% το προηγούμενο έτος), αντικατοπτρίζοντας την ισχυρή οικονομική δραστηριότητα καθώς και απομειώσεις και πωλήσεις προβληματικών δανείων. Επιπρόσθετα, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας παρέμεινε ισχυρός στο 16,3% στη Βόρεια Μακεδονία το Δεκέμβριο 2019.

Οι προοπτικές της οικονομίας παραμένουν θετικές για τη Βόρεια Μακεδονία

Παρά το δυσμενές εξωτερικό περιβάλλον, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης αναμένεται να διατηρηθεί ισχυρός το 2020 στη Βόρεια Μακεδονία, στηριζόμενος στην περαιτέρω ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης, ειδικά των επενδύσεων. Συγκεκριμένα, αναμένουμε το ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ να διαμορφωθεί στο 3,4% το 2020, οριακά χαμηλότερος από το προηγούμενο έτος, ευθυγραμμιζόμενος με το μακροπρόθεσμο δυνητικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας.

Ωστόσο, υπάρχουν κίνδυνοι για τις προοπτικές των παραπάνω οικονομιών, που πηγάζουν κυρίως από την εξάπλωση της πανδημίας του COVID-19 και την κλιμάκωση των παγκόσμιων εμπορικών και γεωπολιτικών εντάσεων, που ενδέχεται να οδηγήσουν σε ασθενέστερη-της-αναμενόμενης οικονομική ανάπτυξη στην Ευρωζώνη. Ειδικοί παράγοντες κινδύνου για τη Βόρεια Μακεδονία αποτελούν ένα ατελέσφορο αποτέλεσμα στις Βουλευτικές εκλογές του Απριλίου του 2020 και μια περαιτέρω καθυστέρηση στην έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την ΕΕ.

Θεμελιώδη Μεγέθη Τραπεζικού Συστήματος

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Βόρειας Μακεδονίας

[16] Πηγή: Δημοσιευμένα στοιχεία από την Κεντρική Τράπεζα και την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της χώρας και υπολογισμοί της ΕΤΕ.

Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα 2019

Το 2019, τα κέρδη μετά φόρων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε επίπεδο Ομίλου ανήλθαν στα €483 εκατ., αντικατοπτρίζοντας τις ακόλουθες σημαντικές μεταβολές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων:

- **Τα καθαρά έσοδα από τόκους ενισχύθηκαν κατά 6,6% σε ετήσια βάση ανερχόμενα σε €1.186 εκατ.**, αντανακλώντας κυρίως την αύξηση των επιτοκιακών εσόδων από χρεόγραφα τα οποία αντικατοπτρίζουν την ακύρωση της συμφωνίας ανταλλαγής επιτοκίων (IRS) με την Ελληνική Δημοκρατία έναντι έκδοσης ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που απορρόφησε το κόστος των τίτλων μειωμένης εξασφάλισης Tier II ύψους €400 εκατ. το Β' εξάμηνο 2019, καθώς και τη μικρή μείωση των επιτοκιακών εσόδων από δάνεια σε ετήσια βάση καθώς ο ρυθμός της δανειακής απομόχλευσης συνέχισε να βαίνει μειούμενος καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Το 2019 οι εκταμιεύσεις δανείων στην Ελλάδα αυξήθηκαν κατά 13% σε ετήσια βάση και διαμορφώθηκαν σε €3,3 δισ.
- **Τα καθαρά έσοδα από προμήθειες αυξήθηκαν κατά 5,8% σε ετήσια βάση,** αντικατοπτρίζοντας την ισχυρή ανάκαμψη των εσόδων από προμήθειες Λιανικής Τραπεζικής ενώ οι προμήθειες Επιχειρηματικών χορηγήσεων παρουσίασαν μικρή μείωση.
- **Τα κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις και λοιπά έσοδα** επωφελήθηκαν από μη επαναλαμβανόμενα κέρδη σχετιζόμενα με την αντικατάσταση της Συμφωνίας Ανταλλαγής Επιτοκίων (IRS) με Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (€65 εκατ.), την πώληση του ξενοδοχείου "Grand Hotel" (€30 εκατ.), καθώς και την πώληση κρατικών ομολόγων**.**
- **Οι λειτουργικές δαπάνες υποχώρησαν κατά 4,4% σε ετήσια βάση**, ενσωματώνοντας τη θετική επίπτωση από την επιτυχή ολοκλήρωση του Προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου του προσωπικού, όπου η συνολική συμμετοχή ανήλθε σε 1.106 εργαζόμενους, τη μείωση του δικτύου της Τράπεζας κατά 71 καταστήματα και τη στενή παρακολούθηση των γενικών διοικητικών και λοιπών λειτουργικών εξόδων.
- **Ο δείκτης Κόστους προς Οργανικά Έσοδα μειώθηκε σε 58,5% το 2019** από 65,2% το 2018.
- **Το κόστος πιστωτικού κινδύνου διαμορφώθηκε σε 123 μ.β. για το 2019** από 114 μ.β. το 2018.

Τα Οργανικά λειτουργικά κέρδη του 2019 σε ετήσια βάση αυξήθηκαν κατά 36,5%, ενώ στο Δ' τρίμηνο του 2019 σε τριμηνιαία βάση μειώθηκαν κατά 63,9% λόγω των σημαντικά αυξημένων εσόδων από κέρδη ύψους €148 εκατ. από χρηματοοικονομικές πράξεις και λοιπά έσοδα το Γ' τρίμηνο του 2019 από πωλήσεις ιταλικών χρεογράφων διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση.

Για το 2019, οι ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες ανήλθαν σε €494 εκατ., οι οποίες ενσωματώνουν την απομείωση της Εθνικής Ασφαλιστικής.

€ εκατ.	2019	2018	Δ	Δ' τρίμηνο 2019	Γ' τρίμηνο 2019	Δ
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.186	1.113	+6,6 %	288	299	-3,7%
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	255	241	+5,8 %	71	54	+32,4 %
Οργανικά έσοδα	**1.441**	**1.354**	**+6,4 %**	**359**	**363**	**-1,2%**
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τόκων επενδυτικού χαρτοφυλακίου και λοιπά έσοδα	140	(71)	n/m	(17)	106	n/m
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	**1.581**	**1.283**	**+31,0 %**	**341**	**470**	**-27,2%**
Λειτουργικές δαπάνες	(843)	(882)	-4,4%	(221)	(213)	+3,8 %
Οργανικά κέρδη/ (ζημίες) προ προβλέψεων	**598**	**472**	**+26,7 %**	**138**	**150**	**-8,2%**
Κέρδη/ (ζημίες) προ προβλέψεων	**859**	**401**	**+100%**	**121**	**257**	**-52,9%**
Προβλέψεις για απομείωση δάνεια	(365)	(301)	+21,1 %	(105)	(93)	+78,0%
Οργανικά λειτουργικά κέρδη	**233**	**171**	**+36,5 %**	**33**	**91**	**-63,9%**
Λειτουργικά κέρδη	**473**	**100**	**+100%**	**16**	**198**	**-91,9%**
Λοιπές προβλέψεις	22	(9)	n/m	4	16	-75,0%
Κέρδη προ φόρων	**496**	**91**	**+100%**	**20**	**214**	**-90,6%**
Φόροι	(13)	(20)	-50,0%	(2)	(3)	-33,3%
Κέρδη κερδών από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**483**	**65**	**+100%**	**18**	**211**	**-91,5%**
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	(494)	(37)	+100%	(571)	(23)	>100%
ΛΕΠΕΤΕ	(50)	-		(54)	(36)	+50,0%
Έξοδα αναδιοργάνωσης και λοιπά μη επαναλαμβανόμενα έξοδα	(146)	(78)	+74,7 %	(24)	(5)	>100%
Δικαιώματα μειοψηφίας	(13)	(24)	-47,1%	-	(1)	-100,0%
Κέρδη περιόδου	**(255)**	**(84)**	**+100%**	**(633)**	**146**	**n/m**

[1] Περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα κέρδη από την αντικατάσταση της Συμφωνίας Ανταλλαγής Επιτοκίων με ομόλογα Ελληνικού Δημόσιου (€65 εκατ.) εξαιρουμένων των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και από την πώληση του Grand Hotel (€30 εκατ.),

[2] Περιλαμβάνουν ανακτήσεις ποσού €42 εκατ. από την πώληση Μη εξυπηρετούμενων Δανείων,

[3] Τα έξοδα αναδιοργάνωσης και λοιπά μη επαναλαμβανόμενα έξοδα περιλαμβάνουν το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ποσού €96 εκατ.(2018: €66 εκατ.), έξοδα αναδιοργάνωσης ποσού €14 εκατ. (2018: €12 εκατ.), καθώς και την απομείωση σχετικά με την διακοπή μισθώσεως ακινήτων λόγω διακοπής δραστηριότητας καταστημάτων της Τράπεζας και λοιπά μη επαναλαμβανόμενα έξοδα ποσού €27 εκατ. (2018: Μηδέν).

Εξέλιξη Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων

- **Το ύψος των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων** σε επίπεδο Τράπεζας ανήλθε σε €10,6 δισ., καταγράφοντας μείωση ύψους €4,7 δισ. σε ετήσια βάση, εκ των οποίων τα €0,8 δισ. καταγράφηκαν στο Δ' τρίμηνο του 2019.
- **Ο δείκτης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων** στην Ελλάδα μειώθηκε σε 32,2% σε σχέση με το 41,1% το Δεκέμβριο του 2018.
  Για το 2019 η μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων στην Ελλάδα ύψους €4,7 δισ. αντικατοπτρίζει κυρίως ανόργανες ενέργειες (€3,4 δισ.; 72% του συνόλου), εκ των οποίων €3,1 δισ. οφείλονται σε πώληση χαρτοφυλακίων. Η μείωση που επιτεύχθηκε μέσω οργανικών ενεργειών ανέρχεται σε €1,3 δισ. κυρίως μέσω αναδιαρθρώσεων δανείων και ρευστοποιήσεων εξασφαλίσεων.
- **Ο δείκτης κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων** στην Ελλάδα μειώθηκε σε 53,2%, σε σχέση με το 59,0% το Δεκέμβριο του 2018**.**
- **Ο στόχος του SSM για την κάλυψη Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων** της Τράπεζας για το 2019 υπερέβηκε κατά €0,5 δισ.
- **Ο δείκτης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και ο δείκτης κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων** του Ομίλου μειώθηκε σε 31,3% και 53,4% αντίστοιχα**.**

Αύξηση των καταθέσεων στην Ελλάδα κατά 1,2% σε ετήσια βάση

- **Η ανάκαμψη των καταθέσεων στην Ελλάδα** συνεχίζεται στο Δ' τρίμηνο (+1,2% σε ετήσια βάση) με εισροές τριμήνου ύψους €0,8 δισ. αντικατοπτρίζοντας την ευνοϊκή εποχικότητα. Οι δείκτες Κάλυψης Ρευστότητας («Liquidity Coverage Ratio»-«LCR») και Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («Net Stable

Funding Ratio», «NSFR»)) διατηρούνται σε επίπεδα παραπάνω από 100%, ξεπερνώντας τα ρυθμιστικά όρια.

Ο Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (CET1) ανήλθε σε 16,0%

- **Στο Δ' τρίμηνο ο δείκτης CET1 και ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας** διαμορφώθηκαν σε 16,0% και 16,9% αντίστοιχα, υπερβαίνοντας σημαντικά τις κεφαλαιακές απαιτήσεις βάσει του Εποπτικού Ελέγχου και Διαδικασίας Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process – SREP) για το 2020 του 10,5% και 14,0% αντίστοιχα.
- **Ο δείκτης CET1 ενσωματώνοντας την πλήρη επίδραση του ΔΠΧΑ 9** διαμορφώθηκε σε 12,8%

(1) Προσαρμοσμένο ως το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο πλην του κόστους πιστωτικού κινδύνου

Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ρευστότητα

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ανήλθε σε €2,2 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €2,2δισ.). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (repos) ύψους €0,5 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €12,4 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας, με τους δείκτες ρευστότητας LCR και NSFR επίπεδα άνω του 100%.

Κεφαλαιακή Επάρκεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο δείκτης CET1 και ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας διαμορφώθηκε σε 16,0% και 16,9% αντίστοιχα, υπερβαίνοντας τους δείκτες Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων ποσοστού 13,75% και 14,0% για το 2019 και 2020, αντίστοιχα (Βλ. Σημείωση 4.7 επί των Χρηματοοικονιμικών Καταστάσεων).

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για την Τράπεζα ισχύει η αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής της δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη:

(α) τη χαμηλή χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») και την τρέχουσα πρόσβαση στις διευκολύνσεις χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος με σημαντικά πλεονάσματα εγγυήσεων και με τους δείκτες ρευστότητας LCR και NSFR σε επίπεδα άνω του 100%,

(β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων, και

(γ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με τους μακροοικονομικούς δείκτες όπως αναφέρεται ακολούθως.

Εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον

Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα διατήρησε τη σταθερά ανοδική της τάση και το 2019, με το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές να αυξάνεται κατά 1,9% ετησίως το 2019 – με τον ίδιο ρυθμό όπως το 2018 – εν μέσω ενός περιβάλλοντος ασθενούς οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρωζώνη. Η εν λόγω εξέλιξη οφείλεται, κυρίως, στη θετική συνεισφορά των καθαρών εξαγωγών κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες, καθώς και στην ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων (0,8% ετησίως και 4,6% ετησίως, αντίστοιχα), σε συνδυασμό με την αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης κατά 2,2% ετησίως το 2019.

Το οικονομικό κλίμα διατήρησε την ισχυρή δυναμική του το Δεκέμβριο του 2019 – ανερχόμενο σε 19ετές υψηλό το πρώτο δίμηνο του 2020 – υποστηριζόμενο από την ενισχυμένη καταναλωτική εμπιστοσύνη, καθώς και την περαιτέρω βελτίωση της εμπιστοσύνης στους τομείς υπηρεσιών, λιανικού εμπορίου και, πιο πρόσφατα, κατασκευών.[17] Οι ανωτέρω εξελίξεις ευνοήθηκαν από τις υποστηρικτικές συνθήκες στην αγορά εργασίας (το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 16,3% το Δεκέμβριο του 2019, το χαμηλότερο ποσοστό από το Μάρτιο του 2011) και τη δημοσιονομική χαλάρωση από το 2019.[18] Η δημοσιονομική υπεραπόδοση για το 2019 αναμένεται να επιβεβαιωθεί από την επίσημη ανακοίνωση της Eurostat στις 23 Απριλίου 2020, όταν το πρωτογενές πλεόνασμα Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται να φτάσει το 3,8% του ΑΕΠ – σύμφωνα με τον ορισμό της Ενισχυμένης Εποπτείας. Ο Προϋπολογισμός για το 2020 προβλέπει την εφαρμογή επεκτατικών μέτρων ύψους 0,6% του ΑΕΠ (€1,2 δισ.) το 2020, τα οποία επρόκειτο να χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από την περαιτέρω ενίσχυση της δημοσιονομικής αποτελεσματικότητας και τον υποστηρικτικό ρόλο της οικονομικής δραστηριότητας κατά τη φάση ανάκαμψης του οικονομικού κύκλου. Η προϋπολογισθείσα δημοσιονομική επέκταση είναι εξίσου διαμοιρασμένη μεταξύ επιχειρήσεων (μείωση στο συντελεστή φορολογίας επιχειρήσεων σε 24% από 28%) και νοικοκυριών. Ωστόσο, οι όλο και αυξανόμενοι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εξάπλωση του COVID-19 θα μπορούσαν να επιδράσουν αρνητικά στη φάση ανάκαμψης του οικονομικού κύκλου, καθώς και να επιβαρύνουν τη δημόσια δαπάνη.[19]

Η σημαντική βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με μια ευνοϊκή προσαρμογή της πολιτικής της ΕΚΤ το 2ο εξάμηνο του 2019 – η οποία προμήνυσε μια περισσότερο από το αναμενόμενο παρατεταμένη περίοδο

[17] Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έρευνες για τις Επιχειρήσεις και τους Καταναλωτές
[18] Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Μηνιαία στοιχεία, Δεκέμβριος 2019
[19] Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δημοσιονομικά στοιχεία για την περίοδο 2015-2018, 2η κοινοποίηση, Οκτώβριος 2019 & Υπουργείο Οικονομικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2020, Νοέμβριος 2019

νομισματικής χαλάρωσης – οδήγησε σε περαιτέρω υποχώρηση του κινδύνου αλλά και των αποδόσεων των ελληνικών κρατικών ομολόγων σε ιστορικά χαμηλά το 2ο εξάμηνο του 2019 και τις αρχές του 2020. Εντούτοις, η κλιμάκωση της κρίσης του COVID-19 οδήγησε σε σημαντική μείωση των αποδόσεων των ελληνικών κρατικών ομολόγων, κατά περίπου 70 μονάδες βάσης για το 10ετές ελληνικό κρατικό ομόλογο, στο διάστημα από μέσα-Φεβρουαρίου μέχρι αρχές-Μαρτίου 2020.[20]

Σε αυτό το πλαίσιο, οι επίσημες εκτιμήσεις που πραγματοποιήθηκαν έως και τα μέσα Φεβρουαρίου 2020, προέβλεπαν ότι η ετήσια αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ θα ανερχόταν στο 2,3% ετησίως το 2020 (μέσος όρος προβλέψεων Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΔΝΤ)[21], παρά τη συνέχιση της επιβράδυνσης στις οικονομίες της Ευρωζώνης. Ωστόσο, η διασπορά του COVID-19, και ιδίως η ταχύτατη εξάπλωση της πανδημίας, πλέον αναμένεται να επιδράσει αρνητικά στην παγκόσμια οικονομία, με την ελληνική οικονομία να αντιμετωπίζει αξιοσημείωτες προκλήσεις δεδομένου του σημαντικού ρόλου που κατέχει ο τομέας των υπηρεσιών στην οικονομική δραστηριότητα και της σχετικά ρηχής δομής της παραγωγής (υψηλή εξάρτηση από τις εισαγωγές). Η εξέλιξη του ιού και οι οικονομικές του επιδράσεις παραμένουν εξαιρετικά αβέβαιες, ενώ όλες οι εκτιμήσεις βασίζονται σε δεδομένα διαθέσιμα έως τις αρχές Μαρτίου 2020. Σε ένα περιβάλλον διαρκών καθοδικών αναθεωρήσεων των εκτιμήσεων σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη στην Ευρωζώνη αλλά και παγκοσμίως, σε συνδυασμό με την υψηλή εξάρτηση της Ελλάδας από τον εισερχόμενο τουρισμό, η αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ σε ετήσια βάση για το 2020 αναμένεται να διαφοροποιηθεί σημαντικά από το επίσημο σενάριο.

Για τη σειρά μέτρων που ενέκρινε η ΕΚΤ το 2020, για την παροχή υποστήριξης στο Ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα για την αντιμετώπιση του COVID-19, βλ. Σημείωση 47 επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Πληροφορίες για τις τάσεις

Το 2019 υπήρξε καθοριστικό έτος για την ΕΤΕ, με σημαντική βελτίωση της κερδοφορίας, ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας και σημαντική αποκλιμάκωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων. Η ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας συνεχίστηκε, αλλά οι καθοδικοί κίνδυνοι αυξάνονται για το 2020, καθότι οι δείκτες της οικονομίας δεν έχουν ενσωματώσει ακόμη τους ραγδαία αυξανόμενους κινδύνους που σχετίζονται με την εξάπλωση του COVID-19, οι οποίοι πλέον γίνονται εμφανείς στις βραχυπρόθεσμες προοπτικές της οικονομίας.

Τα λειτουργικά αποτελέσματα και σύμφωνα με τις στρατηγικές προτεραιότητες για 2020-2022 (βλ. ενότητα «*Πρόγραμμα Μετασχηματισμού*») αναμένεται να παρουσιάσουν σημαντική βελτίωση, ωθώντας την κερδοφορία του Ομίλου για το 2020 σε σαφώς υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η μείωση στις δαπάνες προσωπικού θα αντικατοπτριστούν το 2020, ως αποτέλεσμα της θετικής επίπτωσης από το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού το 2019 και τη μείωση στη βάση υπολογισμού βάσει των αποτελεσματικών και ευέλικτων μοντέλων λειτουργίας σε συνδυασμό με τη μείωση του προσωπικού.

Επιπρόσθετα, τον Ιανουάριο του 2020 η ανταλλαγή των τριών υφιστάμενων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που κατείχε η ΕΤΕ με ένα νέο ομόλογο Ελληνικού Δημοσίου (βλ. παρακάτω) είχε θετική επίδραση για την Τράπεζα καταγράφοντας κέρδος €515 εκατ. (βάση της λογιστικής αξίας των υφιστάμενων ομολόγων) ως αποτέλεσμα της πρόσφατης μείωσης του περιθωρίου δανεισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας, εξασφαλίζοντας σταθερή πηγή επιτοκιακού εσόδου με πραγματικό επιτόκιο 2,5%. Ωστόσο, η ραγδαία αύξηση της μεταβλητότητας στις αγορές που σχετίζεται με την πανδημία του COVID-19 οδήγησε σε σημαντική αύξηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων στις αρχές Μαρτίου 2020.

Με δείκτες LCR και NSFR σε επίπεδα άνω του 100% και διαθέτοντας σημαντικά ταμειακά διαθέσιμα, η Τράπεζα είναι σε θέση να εξυπηρετήσει τη ζήτηση για χορήγηση νέων δανείων προς επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, η Λιανική Τραπεζική (βλ. ενότητα «*Οικονομική και Χρηματοοικονομική Επισκόπηση - Επισκόπηση των δραστηριοτήτων - Λιανική Τραπεζική - Προτεραιότητες για το 2020*») συνεχίζοντας το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού, θα αναπτύξει τις στρατηγικές περιοχές προκειμένου να μεγαλώσει ο κύκλος εργασιών της, να αυξηθούν τα καθαρά έσοδα από προμήθειες, να αξιοποιηθούν όλα τα κανάλια για την επίτευξη των αποτελεσμάτων της και να προστεθεί αξία από την ισχυρή και πιστή πελατειακή της βάση. Η Εταιρική και Επενδυτική Τραπεζική επιδιώκει να αξιοποιήσει το ισχυρό ανθρώπινο κεφάλαιο της Τράπεζας και τις δυνατότητες διαμόρφωσης σύνθετων προϊόντων, με ένα αναθεωρημένο μοντέλο κάλυψης και εξυπηρέτησης (βλ. ενότητα «*Οικονομική και Χρηματοοικονομική Επισκόπηση - Επισκόπηση των δραστηριοτήτων - Εταιρική και Επενδυτική Τραπεζική - Προτεραιότητες για το 2020*»).

Τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα μειώθηκαν για τον Όμιλο το 2019 κατά €5,3 δισ., κυρίως λόγω των πωλήσεων χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων Projects Symbol, Mirror και ναυτιλιακών δανείων μέσα στο έτος (βλ. «*Σημαντικότερες εξελίξεις - Πώληση χαρτοφυλακίων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων*») και τον αρνητικό ρυθμό δημιουργίας νέων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων. Επιπλέον μείωση ύψους €1,6 δισ. αναμένεται το δεύτερο τρίμηνο του 2020, από την πώληση μη εξυπηρετούμενων μη εξασφαλισμένων μικρών επιχειρήσεων και επιχειρηματικών δανείων. Η διατήρηση της κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων αποτελεί πλεονέκτημα ενόψει μίας σειράς σχεδιαζόμενων πωλήσεων και λοιπών ενεργειών, με γρήγορη διαδοχή. Βάσει του αναθεωρημένου σχεδίου για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα που υποβλήθηκε την 31 Μαρτίου 2019 στον SSM για την περίοδο 2019 – 2021 (βλ. «*Σημαντικότερες εξελίξεις - Επιτυχής υλοποίηση της στρατηγικής μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και ενδυνάμωση του Ισολογισμού*»), η Τράπεζα αποσκοπεί στην περαιτέρω επίσπευση της μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, επιτυγχάνοντας Δείκτη Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων σε περίπου 5% μέχρι το 2022, χωρίς την ανάγκη συνεισφοράς επιπρόσθετων κεφαλαίων. Ωστόσο, η ετήσια αναθεώρηση των στόχων για τη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και η υποβολή τους στον SSM (όπου γίνεται συνήθως τον Μάρτιο) έχει προς το παρόν αναβληθεί από την ΕΚΤ λόγω της κρίσης της πανδημίας του COVID-19.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα συνεχίζει τις διαδικασίες προετοιμασίας της τιτλοποίησης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων ύψους μεγαλύτερου των περίπου €6 δισ., η οποία θα υλοποιηθεί αμέσως μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες της αγοράς, οδηγώντας τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα της Τράπεζας τέλος του 2019 σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

[20] Πηγή: Bloomberg
[21] Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χειμερινές (Ενδιάμεσες) Προβλέψεις, Φεβρουάριος 2020 & ΔΝΤ, World Economic Outlook, Οκτώβριος 2019

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Ανταλλαγή ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου

Στις 22 Ιανουαρίου 2020 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Ελληνική Δημοκρατία και η ΕΤΕ συμφώνησαν στην ανταλλαγή τριών υφιστάμενων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που κατείχε η ΕΤΕ, με ένα νέο ομόλογο Ελληνικού Δημοσίου. Οι όροι των ομολόγων έχουν ως εξής:

Υφιστάμενα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου

ISIN	Λήξη	Επιτόκιο	Ονομαστική αξία σε € εκατ.	Αξία συναλλαγής σε € εκατ.
GR0112009718	20 Μαρτίου 2023	2,90%	250	271
GR0116007924	20 Μαρτίου 2025	3,25%	964	1.092
GR0118018663	20 Μαρτίου 2026	3,55%	2.100	2.440

Νέο ομόλογο Ελληνικού Δημοσίου με τιμή έκδοσης 114,7114415026

ISIN	Λήξη	Επιτόκιο	Ονομαστική αξία σε € εκατ.	Ημερομηνία έκδοσης
GR0138016820	20 Μάρτιος 2050	3,25%	3.314	21 Ιανουάριος 2020

Η ανταλλαγή έγινε με όρους αγοράς και ολοκληρώθηκε στις 21 Ιανουαρίου 2020. Η ΕΤΕ καταγράφει κέρδος περίπου €515 εκατ. (βάση της λογιστικής αξίας των υφιστάμενων ομολόγων) ως αποτέλεσμα της πρόσφατης μείωσης του περιθωρίου δανεισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας, εξασφαλίζοντας σταθερή πηγή επιτοκιακού εσόδου με πραγματικό επιτόκιο 2,5%.

Η συναλλαγή ενισχύει την κεφαλαιακή θέση της Τράπεζας, διευκολύνοντας την επιτάχυνση του φιλόδοξου σχεδίου μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

Άλλα γεγονότα

Ακύρωση καλυμμένων ομολογιών

Την 19 Μαρτίου 2020 η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση επιπλέον €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 9 (για περισσότερες πληροφορίες βλ. Σημείωση 21 επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Brexit

Την 29 Ιανουαρίου 2020 η πλειοψηφία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επικύρωσε τη συμφωνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ. Το διάστημα μεταξύ της 2 Φεβρουαρίου και της 31 Δεκεμβρίου 2020 καθορίστηκε ως μεταβατική περίοδος. Ο Όμιλος έχει περιορισμένη δραστηριότητα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η μετοχή της ΕΤΕ και η μετοχική σύνθεση

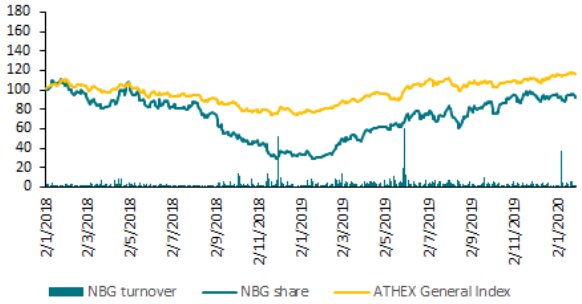
Η μετοχή της ΕΤΕ

Το 2019, το Χρηματιστήριο Αθηνών κατέγραψε από τις καλύτερες αποδόσεις διεθνώς, σημειώνοντας σημαντικά κέρδη σε ένα πλαίσιο βελτιωμένων οικονομικών συνθηκών, αυξημένης εμπιστοσύνης και ισχυρών δημοσιονομικών επιδόσεων. Ο γενικός δείκτης αυξήθηκε κατά 49,5% σε ετήσια βάση, ως αποτέλεσμα της εντυπωσιακής ανάκαμψης του τραπεζικού τομέα, με τον τραπεζικό δείκτη να σημειώνει άνοδο 101,3% σε ετήσια βάση.

Ακολουθώντας την ανοδική τροχιά της αγοράς, η τιμή της μετοχής της ΕΤΕ εκτοξεύτηκε από τα €0,9 στις 21 Ιανουαρίου 2019 (χαμηλό έτους) στα €3,1 στις 24 Νοεμβρίου 2019 (υψηλό έτους), κλείνοντας στα €3,0 στις 31 Δεκεμβρίου 2019. Η κεφαλαιοποίηση της ΕΤΕ στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε €2,7 δισ. από € 1,0 δισ. στις 31 Δεκεμβρίου 2018. Ο ετήσιος όγκος συναλλαγών ανήλθε σε €2,1 δισ. το 2019, αυξημένος κατά 50% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Χρηματιστηρικά στοιχεία μετοχής ΕΤΕ	2019	2018
Τιμή τέλους έτους (€)	3,0	1,1
Μέγιστη τιμή έτους (€)	3,1	3,6
Ελάχιστη τιμή έτους (€)	0,9	0,9
Τυπική απόκλιση ημερησίων αποδόσεων ΕΤΕ (%)	3,2	3,2
Τυπική απόκλιση ημερησίων αποδόσεων κλάδου (%)	2,8	2,9
Χρηματιστηριακή αξία μετοχής τέλους έτους (σε δισ. €)	2,7	1,0
Συνολική αξία συναλλαγών μετοχής (σε δισ. €)	2,1	1,4
Λόγος συνολικής ετήσιας αξίας συναλλαγών μετοχής/ΧΑ (%)	11,7	10,2

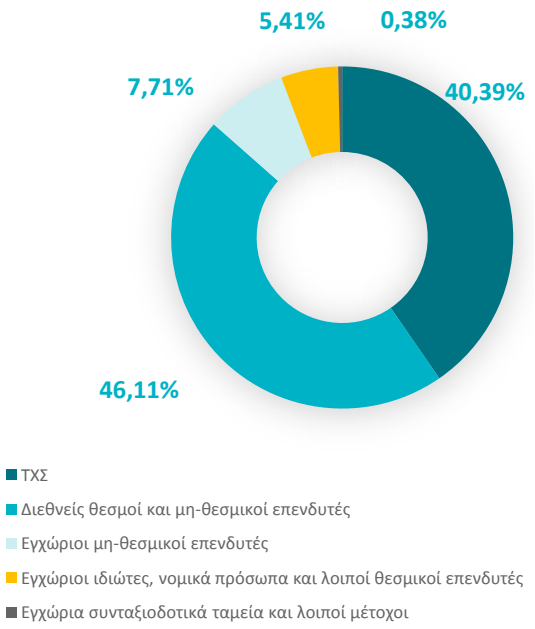
Εξέλιξη της τιμής & αξία συναλλαγών μετοχής ΕΤΕ

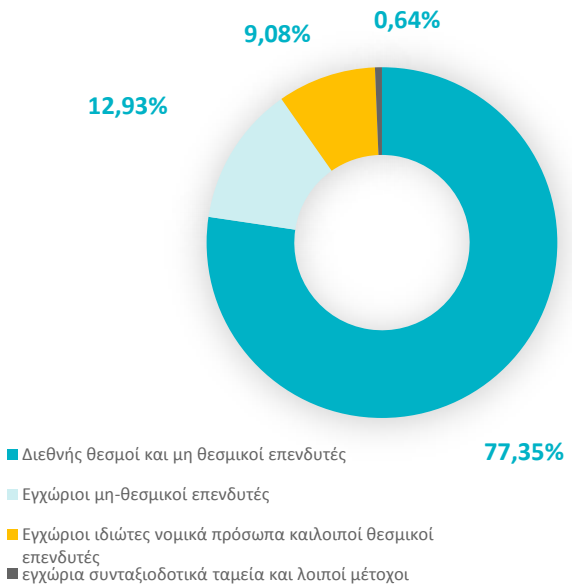
Η μετοχική σύνθεση

Το μετοχικό κεφάλαιο της ΕΤΕ στις 31 Δεκεμβρίου 2019, ήταν διαιρεμένο σε 914.715.153 κοινές μετοχές, ονομαστικής αξίας €3,00 η κάθε μία. Στις 31 Δεκεμβρίου 2019 το μετοχικό κεφάλαιο χαρακτηρίζεται από ευρεία διασπορά, καθώς περιλάμβανε περίπου 109.600 θεσμικούς και ιδιώτες μετόχους, από το οποίο το ΤΧΣ κατείχε το 40,39%, ενώ το 46,11% ήταν κατανεμημένο σε θεσμικούς και ιδιώτες επενδυτές του εξωτερικού και το 7,71% σε ιδιώτες επενδυτές εσωτερικού. Εξαιρουμένου του ποσοστού του ΤΧΣ, η συμμετοχή των θεσμικών και ιδιωτών επενδυτών εξωτερικού ανερχόταν σε 77,35%, ενώ των ιδιωτών επενδυτών εσωτερικού σε 12,93%.

Μετοχική Σύνθεση ΕΤΕ
31 Δεκεμβρίου 2019

Μετοχική Σύνθεση ΕΤΕ (εκτός ΤΧΣ)
31 Δεκεμβρίου 2019

Επισκόπηση των δραστηριοτήτων

Οι κύριες δραστηριότητες του Ομίλου με μια ματιά:

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες:

Στην Ελλάδα

- Λιανική τραπεζική
- Εταιρική και επενδυτική τραπεζική
- Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων
- **Λοιπές**
  - Συναλλακτική τραπεζική
  - Χρηματοδοτική μίσθωση
  - Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
  - Χρηματιστηριακή μεσιτεία
  - Διαχείριση ενεργητικού πελατών
  - Διαχείριση ακίνητης περιουσίας

Εκτός Ελλάδας

Δύο θυγατρικές τράπεζες:
- Stopanska Banka A.D.—Σκόπια (Stopanska Banka) και
- NBG Bank (Malta) Ltd. (NBG Malta)

Μη συνεχιζόμενες Δραστηριότητες:

Στην Ελλάδα:

Θυγατρική στον ασφαλιστικό τομέα
- Εθνική Ασφαλιστική

Εκτός Ελλάδας:

Τραπεζική δραστηριότητα στην
- Κύπρο (NBG Cyprus) και
- Αίγυπτο (NBG Cairo Branch)

Θυγατρική εταιρία παροχής πιστώσεων στην Κύπρο
CAC Coral Ltd

Η Τράπεζα είναι η κύρια επιχειρησιακή εταιρεία του Ομίλου και αντιπροσωπεύει το 94,3% του ενεργητικού του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2019, εξαιρουμένων των στοιχείων ενεργητικού των περιουσιακών στοιχείων προς πώληση. Οι υποχρεώσεις της Τράπεζας αναλογούν στο 96,8% των υποχρεώσεων του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2019, εξαιρουμένων των υποχρεώσεων των περιουσιακών στοιχείων προς πώληση.

Η δραστηριότητα στην Ελλάδα

Η Τράπεζα είναι μία από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες στην Ελλάδα και διατηρεί σημαντικό ρόλο στον κλάδο λιανικής τραπεζικής της χώρας. Την 31 Δεκεμβρίου 2019 η Τράπεζα διαθέτει 390 καταστήματα στην Ελλάδα. Επιπλέον, η Τράπεζα, μέσω των 1.465 ATM (752 σε καταστήματα και 713 εκτός καταστημάτων), προσέφερε εκτενή κάλυψη- ακόμη και στις πιο απομονωμένες περιοχές της χώρας.

Το μεγαλύτερο μέρος των τραπεζικών δραστηριοτήτων του Ομίλου ασκείται στην Ελλάδα και περιλαμβάνει λιανική, επιχειρηματική τραπεζική και επενδυτική τραπεζική. Οι τραπεζικές δραστηριότητες στην Ελλάδα περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα, την Εθνική Leasing, την Probank Leasing και την Εθνική Factors A.E. Οι τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα («εγχώριες δραστηριότητες») αντιστοιχούν σε 96,2% των υπολοίπων των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών προ προβλέψεων απομείωσης για ΑΠΖ και σε 96,8% των υπολοίπων των καταθέσεων στην Ελλάδα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Λιανική Τραπεζική

Σημαντικότερες εξελίξεις στο 2019

Διατηρήθηκε η ισχυρή και χαμηλού κόστους καταθετική βάση, κατορθώνοντας έτσι να διατηρηθούν η ρευστότητα και τα μερίδια αγοράς σε υψηλά επίπεδα καθώς και να μειωθεί το συνολικό κόστος της Τράπεζας.

Σημειώθηκε αύξηση σε όλα τα προϊόντα χορηγήσεων (νέες εκταμιεύσεις: στεγαστικά δάνεια +23,0% σε ετήσια βάση, καταναλωτικά δάνεια +46,0% σε ετήσια βάση και δάνεια προς μικρές επιχειρήσεις +13,9% σε ετήσια βάση). Νέες πιστωτικές κάρτες +16,5% τζίρος σε ετήσια βάση, συμπεριλαμβανομένου χρεωστικών και προπληρωμένων καρτών.

Ενδυναμώθηκαν τα καθαρά έσοδα από προμήθειες (+13,4% σε ετήσια βάση), με την προώθηση νέων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και βελτιστοποίηση της τιμολογιακής πολιτικής.

Υλοποιήθηκε ένα αναβαθμισμένο πελατοκεντρικό μοντέλο εξυπηρέτησης πελατών.

Όσον αφορά στο δίκτυο καταστημάτων, συνεχίστηκαν η αναδιάρθρωση του στη φυσική παρουσία, καθώς και η βελτιστοποίηση της εικόνας, του λειτουργικού μοντέλου, της διαχείρισης αποδοτικότητας, καθώς και των παρεχόμενων υπηρεσιών (96 καταστήματα συγχωνεύτηκαν το 2019).

Αυξήθηκαν τα Private Banking κεφάλαια προς διαχείριση, με αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του ισολογισμού της συγκεκριμένης πελατειακής ομάδας.

Ενδυναμώθηκε η δραστηριότητα στα ψηφιακά δίκτυα αυξάνοντας την εμπιστοσύνη και αφοσίωση του πελάτη σε αυτά με 21,7% και 56,4% σε ετήσια βάση αύξηση των ενεργών χρηστών κατά τους τελευταίους 12 μήνες, στο διαδίκτυο (internet banking) και στην κινητή τηλεφωνία (mobile banking) αντίστοιχα. Παράλληλα, αυξήθηκαν κατά 52,4% οι λήψεις εφαρμογής της Τράπεζας για κινητά τηλέφωνα, αποδεικνύοντας τη δυνατότητα της Τράπεζας να ακολουθήσει τις τάσεις του ψηφιακού χώρου προς το mobile banking.

Έξ αποστάσεως ψηφιακή ένταξη πελατών.

Μειώθηκαν οι άμεσες δαπάνες και η κατανομή δαπανών κατά 9,6%.

Τομείς στρατηγικής σημασίας

Ο στρατηγικός στόχος της Λιανικής Τραπεζικής είναι η πλήρης αξιοποίηση του δυναμικού της Τράπεζας για την επίτευξη αυξημένων αλλά και βιώσιμων αποτελεσμάτων σύμφωνα με τις προτεραιότητές της. Οι βασικοί πυλώνες για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι:

η εκμετάλλευση των ευκαιριών της αγοράς της λιανικής καθώς και του αναξιοποίητου δυναμικού της υφιστάμενης πελατειακής βάσης της Τράπεζας για την προώθηση δανειακών και άλλων προσοδοφόρων προϊόντων και υπηρεσιών στο πλαίσιο ενός επαναπροσδιορισμένου πελατοκεντρικού μοντέλου ανάπτυξης,

η αναδιάρθρωση και κινητοποίηση του εθνικής εμβέλειας δικτύου καταστημάτων της Τράπεζας για την παροχή άριστων υπηρεσιών που θα οδηγήσουν στην επίτευξη των αποτελεσμάτων.

η ανάπτυξη νέων και καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και επανασχεδιασμός των υφιστάμενων ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις συνεχώς μεταβαλλόμενες απαιτήσεις των πελατών και

η χρήση και αξιοποίηση της τεχνολογίας στοχεύοντας στη διεύρυνση των παροχών της Τράπεζας μέσω ψηφιακών μέσων (digital offering), ως μέσου προώθησης περισσότερων και πιο ολοκληρωμένων υπηρεσιών στους πελάτες, δίνει τη δυνατότητα μετάπτωσης των συναλλαγών στα ψηφιακά κανάλια, ενώ θα αποτελέσει τη μηχανή μιας ισχυρής ανάπτυξης στο μέλλον.

Δραστηριότητα

Το 2019 ήταν έτος αναφοράς για τη Λιανική Τραπεζική. Το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού συνεχίστηκε με αυξημένους ρυθμούς, μέσα από ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών στρατηγικής σημασίας. Ως εκ τούτου, το 2019, η Λιανική Τραπεζική επέδειξε σταθερή ανάπτυξη, η οποία υποστηρίχθηκε μέσω της υλοποίησης των ακόλουθων βασικών πρωτοβουλιών:

Πελατοκεντρικό μοντέλο εξυπηρέτησης: Το νέο πελατοκεντρικό μοντέλο εξυπηρέτησης στοχεύει στην ενδυνάμωση της σχέσης του πελάτη με την Τράπεζα, μέσω της μεγαλύτερης διείσδυσης των προϊόντων και αύξησης χρήσης των υπηρεσιών της. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, υψηλού επιπέδου υπηρεσίες παρέχονται από τους εξειδικευμένους υπεύθυνους πελατείας (relationship managers) στους πελάτες υψηλής αξίας ή/ και στοχευμένες προτάσεις γίνονται στους πελάτες βάσει προηγμένων αναλύσεων (advanced analytics). Στο πλαίσιο αυτό αναβαθμίστηκε επίσης σημαντικά και το πρόγραμμα πιστότητας "Go4More" σκοπεύοντας στην αύξηση της εμπιστοσύνης και αφοσίωσης των πελατών της Τράπεζας.

Στεγαστικά δάνεια: Η Τράπεζα εισήγαγε νέα στεγαστικά προϊόντα, το σημαντικότερο εκ των οποίων είναι το στεγαστικό δάνειο που προσφέρει σταθερό επιτόκιο μεγάλης διάρκειας («Estia Σταθερό» στεγαστικό δάνειο για 10/15/20/25 ή 30 έτη). Άλλα στεγαστικά προϊόντα που εισήχθησαν στην αγορά περιλαμβάνουν το πρόγραμμα χαμηλής δόσης ("Estia Χαμηλή Δόση") και το δάνειο για επιδιορθώσεις της κατοικίας χωρίς προσημείωση, για πελάτες που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν επισκευή/ ανακαίνιση σε ιδιόκτητη κατοικία χωρίς την παροχή προσημείωσης υποθήκης ("Estia Ανακαίνιση").

Επιπλέον, η Τράπεζα ολοκλήρωσε τις προετοιμασίες για την τόνωση των στεγαστικών δανείων το 2020 ξεκινώντας συνεργασίες με σημαντικά μεσιτικά γραφεία της αγοράς. Τέλος, με την απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών χορήγησης στεγαστικών δανείων κατάφερε να πετύχει σημαντική βελτίωση των χρόνων εξυπηρέτησης και απόκρισης από την αρχή ως το τέλος της διαδικασίας εκταμίευσης του δανείου.

Καταναλωτικά δάνεια: Η Τράπεζα διεύρυνε τις δραστηριότητες στον τομέα των καταναλωτικών δανείων συνάπτοντας νέες συνεργασίες με μεγάλες αλυσίδες λιανικού εμπορίου της αγοράς, ενώ παράλληλα συνεχίζει να αναπτύσσει τις ήδη υπάρχουσες εταιρικές συνεργασίες.

Δάνεια προς μικρές επιχειρήσεις: Το 2019 ξεκίνησε μια αναθεώρηση των σχετικών διαδικασιών με απώτερο σκοπό τη σημαντική μείωση των χρόνων εξυπηρέτησης και απόκρισης.

Κάρτες (χρεωστικές, πιστωτικές και προπληρωμένες κάρτες):
Οι επιδόσεις σχετικά με την έκδοση καρτών (issuing) ενισχύθηκαν με την επέκταση των καναλιών πώλησης, μέσω της χρήσης τηλεφωνικών κέντρων επικοινωνίας σε συνδυασμό με στοχευμένες προωθητικές ενέργειες. Από την άλλη πλευρά, η διεύρυνση των συνεργασιών με εμπόρους (acquiring) οδήγησε σε σημαντική αύξηση τόσο του όγκου συναλλαγών όσο και του μεριδίου αγοράς των καρτών.

Καταθέσεις, Επενδύσεις και Τραπεζοασφάλειες: Η Τράπεζα εισήγαγε τα «Πακέτα Καταθέσεων» («Deposit Bundles") στο

πλαίσιο της στρατηγικής παροχής ολοκληρωμένων και βελτιστοποιημένων υπηρεσιών στους πελάτες της και εκσυγχρονισμού των προϊόντων της. Τα εν λόγω πακέτα καταθέσεων απευθύνονται τόσο σε ιδιώτες όσο και σε επιχειρήσεις προσφέροντας στους πελάτες μια ποικιλία από πρόσθετες υπηρεσίες.

Οι Τραπεζοασφάλειες παρουσίασαν πολύ καλά αποτελέσματα σε ολόκληρο το φάσμα των προσφερόμενων προϊόντων (ασφάλεια υγείας, ζωής, πυρκαγιάς, αυτοκινήτου, κάρτας και δανείων).

Private Banking: Τα κεφάλαια υπό διαχείριση αυξήθηκαν σημαντικά, ως αποτέλεσμα της αυξημένης ζήτησης για επενδυτικά προϊόντα και υπηρεσίες λόγω των συνθηκών της αγοράς (όπως για παράδειγμα η αλλαγή του οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα και τα χαμηλά επιτόκια προθεσμιακών καταθέσεων που στρέφουν τους πελάτες στην αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων με καλύτερες αποδόσεις) και μιας ακόμη μεγαλύτερης αύξησης στο μερίδιο της αγοράς (share of wallet), λόγω των προσπαθειών των υπευθύνων πελατείας (relationship managers) και μιας αποτελεσματικής στρατηγικής συνεργιών μεταξύ Private Banking, Εταιρικής Τραπεζικής και άλλων τομέων Λιανικής της Τράπεζας.

Δίκτυο καταστημάτων: Η αναδιάρθρωση του δικτύου καταστημάτων της Τράπεζας σε ότι αναφορά στη φυσική παρουσία και η μετάπτωση των συναλλαγών σε ATM/APS συνεχίστηκαν. Παράλληλα, βασικές επιχειρησιακές διαδικασίες αναδιοργανώθηκαν, με στόχο τη βελτίωση της εμπειρίας των πελατών, επιτρέποντας στο προσωπικό της Τράπεζας να αφιερώσει περισσότερο χρόνο και προσοχή στην εξυπηρέτηση των πελατών. Επίσης, το δίκτυο καταστημάτων συνέβαλε σημαντικά στην αναδιάρθρωση των μη εξυπηρετούμενων χαρτοφυλακίων λιανικής και παρείχε στήριξη σε όλα τα στάδια πώλησης τέτοιων χαρτοφυλακίων μέσα από την εξειδικευμένη δομή των Κέντρων Διαχείρισης Απαιτήσεων ("NPE Hubs").

Ψηφιακή Τραπεζική: Η Τράπεζα εισήγαγε την υπηρεσία ανοίγματος βασικής σχέσης νέων πελατών εξ' αποστάσεως (remote digital onboarding). Με αυτόν τον τρόπο, νέοι πελάτες απέκτησαν τον πρώτο λογαριασμό καταθέσεων, χρεωστική κάρτα και ψηφιακά διαπιστευτήρια μέσω μιας πλήρως ηλεκτρονικής διαδικασίας μέσω του κινητού τους τηλεφώνου. Η Εθνική Τράπεζα ήταν η πρώτη τράπεζα στην ελληνική αγορά που εισήγαγε αυτήν την υπηρεσία.

Μια νέα και αναβαθμισμένη υπηρεσία internet banking εγκαινιάσθηκε παράλληλα με τη δρομολόγηση μιας νέας εφαρμογής Mobile Banking, η οποία προσφέρει πολλές από τις νέες λειτουργίες μέσω διαδικτύου, προκειμένου να εξασφαλίσει ένα κοινό «ταξίδι» του πελάτη σε όλα τα δίκτυα.

Επιπλέον, η Τράπεζα ενίσχυσε την προσφορά της μέσω των ψηφιακών καναλιών της παρέχοντας στους πελάτες τη δυνατότητα να αποκτήσουν βασικά προϊόντα (π.χ. χρεωστικές κάρτες) μέσω internet και mobile banking. Με αυτό τον τρόπο, η Τράπεζα διεύρυνε περαιτέρω τα κανάλια πώλησής της ενισχύοντας ταυτόχρονα την εμπλοκή των πελατών στα ψηφιακά μέσα. Η συνεχής έμφαση της Τράπεζας στη μετάθεση των συναλλαγών στα ψηφιακά κανάλια, οδήγησε σε σημαντική μείωση των αντίστοιχων όγκων συναλλαγών στα καταστήματα.

Τέλος, η Λιανική Τραπεζική πέτυχε την περαιτέρω μείωση των λειτουργικών εξόδων της, τόσο με στρατηγικές πρωτοβουλίες, όπως οι συγχωνεύσεις στο δίκτυο καταστημάτων, όσο και με μία αυξημένη πειθαρχία στη διαχείριση των δαπανών της.

Προτεραιότητες για το 2020

Το 2020, συνεχίζοντας το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού της Λιανικής Τραπεζικής, θα συνεχισθεί η προσπάθεια ανάπτυξης όλων των στρατηγικών περιοχών προκειμένου να μεγαλώσει ο κύκλος εργασιών της, να αυξηθούν τα καθαρά έσοδα από προμήθειες, να αξιοποιηθούν όλα τα κανάλια για την επίτευξη των αποτελεσμάτων της και να προστεθεί αξία από την ισχυρή και πιστή πελατειακή της βάση. Συγκεκριμένα, θα εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες:

- Κινητοποίησης του δικτύου καταστημάτων ως το βασικό κανάλι επίτευξης αποτελεσμάτων, εστιάζοντας στη διαχείριση της αποδοτικότητας και στην παροχή άριστων υπηρεσιών. Παράλληλα, θα βελτιωθεί η εικόνα του δικτύου καταστημάτων, ενώ θα συνεχισθεί η ανακατανομή του χρόνου και της προσπάθειας προς την εξυπηρέτηση των πελατών, εστιάζοντας τόσο στην μετάπτωση των συναλλαγών σε ψηφιακά κανάλια όσο και στη βελτίωση των διαδικασιών.
- Διατήρησης της ισχυρής και χαμηλού κόστους βάσης καταθέσεων.
- Αύξησης της διείσδυσης των επενδυτικών προϊόντων και βελτίωσης της προϊοντικής προσφοράς, εκμεταλλευόμενη τις δυνατότητες της ανοικτής αρχιτεκτονικής (open architecture) για το δίκτυο καταστημάτων.
- Επανασχεδιασμού μιας συνολικής πρότασης για τις μικρές επιχειρήσεις με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας για τους πελάτες
- Ανάπτυξης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον τομέα του Private Banking μέσω ενός αναβαθμισμένου μοντέλου υπηρεσιών καθώς και της αξιοποίησης των ευκαιριών αγοράς.
- Αύξησης της δανειακής δραστηριότητας διευρύνοντας τις σχέσεις συνεργασίας με τις επιχειρήσεις και ανασχεδιάζοντας τις διαδικασίες εγκρίσεων και παροχής πιστώσεων με σκοπό τόσο την επιτάχυνση των χρόνων από την αίτηση στην τελική εκταμίευση αλλά και την απλούστευση και ταυτόχρονα αναβάθμιση της εμπειρίας των πελατών.
- Ανάπτυξης νέων ή/ και αναπροσαρμογής υπαρχόντων προϊόντων προκειμένου να καλυφθεί η συνεχώς αυξανόμενη και μεταβαλλόμενη ζήτηση των πελατών.
- Βελτίωση της ψηφιακής προσφοράς παρέχοντας νέα ή/ και αναβαθμισμένα προϊόντα και υπηρεσίες μέσω των ψηφιακών καναλιών, στοχεύοντας στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πελατών και αύξηση των ενεργών χρηστών.
- Διατήρησης της χαμηλής βάσης των εξόδων μέσω αυστηρής διαχείρισης των δαπανών καθώς και με την κεντροποίηση επιλεγμένων υποστηρικτικών δραστηριοτήτων (back-office).

Mobile Εφαρμογή Waiz

Η Εθνική Τράπεζα ήταν η πρώτη Ελληνική τράπεζα που ξεκίνησε την υπηρεσία Mobile Aggregation στην Ελλάδα. Μέσω της νέας mobile εφαρμογής Waiz, που τέθηκε στη διάθεση του κοινού τον Οκτώβριο του 2019, στο πλαίσιο της Υπηρεσίας Πληροφοριών Λογαριασμών όπως παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Οδηγία Πληρωμών («Payment Services Directive (PSD2)»), οι χρήστες μπορούν να συνδέσουν Ελληνικές και Digital τράπεζες και να παρακολουθούν το υπόλοιπο και τις κινήσεις των λογαριασμών και των καρτών τους μέσα από μια εφαρμογή. Έτσι, η υπηρεσία Waiz μπορεί να χρησιμοποιηθεί από πελάτες οποιασδήποτε τράπεζας διαθέσιμης προς σύνδεση στην εφαρμογή. Το Waiz υποστηρίζεται από μια μικρή και ευέλικτη ομάδα η οποία δοκιμάζει μια νέα προσέγγιση της αγοράς, δίνοντας στους χρήστες προσωποποιημένη, σχετική και ενδιαφέρουσα πληροφόρηση με φρέσκο, δυναμικό και ευχάριστο τρόπο. Στόχος του Waiz είναι να εξελιχθεί σύμφωνα με τις προτιμήσεις των χρηστών, μεγαλώνοντας και ταυτόχρονα εξελίσσοντας τις δυνατότητές του. Με το Waiz, η Εθνική Τράπεζα συμπληρώνει την καινοτόμα και δυναμική προσέγγιση της digital αγοράς, προσφέροντας στους πελάτες της νέες δυνατότητες.

Εταιρική και Επενδυτική Τραπεζική

Σημαντικότερες εξελίξεις στο 2019

- Ουσιώδης δομική και λειτουργική αναδιοργάνωση
- Μεγάλη επέκταση του χαρτοφυλακίου και προμηθειών Structured Finance
- Βέλτιστη αξιοποίηση του προσωπικού
- Αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων
- Επέκταση συνεργασίας με επιλεγμένους πελάτες
- Ανάπτυξη σταυροειδών πωλήσεων

Τομείς στρατηγικής σημασίας

Σε συνέχεια της ανασύνταξης που υλοποιήθηκε προς το τέλος του 2018, το 2019 ήταν μια χρονιά σημαντικών αλλαγών και αναδιαμόρφωσης της Στρατηγικής και προτεραιοτήτων της Γενικής Διεύθυνσης Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής («ΓΔΕΕΤ»).

Βασικός στόχος της Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής της ΕΤΕ είναι να προσφέρει στους πελάτες λύσεις εξειδικευμένες και στοχευμένες στις ανάγκες τους, ώστε να αναδειχθεί ως η βασική τράπεζα συνεργασίας για την πραγματοποίηση των αναπτυξιακών τους σχεδίων και την κάλυψη των αναγκών τους σε δανειακά και άλλα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες, ενώ παράλληλα δημιουργεί αξία και για τις δύο πλευρές της τραπεζικής συνεργασίας, εξασφαλίζοντας έτσι βιώσιμα έσοδα και κερδοφορία για την Τράπεζα.

Η Τράπεζα προσφέρει στους εταιρικούς πελάτες της μια ευρεία γκάμα προϊόντων και υπηρεσιών που καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, όπως καταθετικούς λογαριασμούς, συμβουλευτικές υπηρεσίες, δάνεια εκφρασμένα σε Ευρώ όσο και σε άλλα νομίσματα, υπηρεσίες ανταλλαγής συναλλάγματος, ενέγγυες πιστώσεις, ασφαλιστικά προϊόντα, υπηρεσίες θεματοφυλακής και χρηματοδότησης του εμπορίου.

Δραστηριότητα

Στο πλαίσιο αυτό, η Εταιρική και Επενδυτική Τραπεζική έχει εισέλθει σε πορεία μετασχηματισμού με σκοπό να γίνει η τράπεζα προτίμησης με συγκριτικά ανώτερη ποιότητα κάλυψης, προϊόντων, εμπειρίας πελάτη και διαδικασιών. Μέσω του εκτενούς προγράμματος μετασχηματισμού που καλύπτει ολόκληρη την Τράπεζα, εκσυγχρονίζουμε το μοντέλο κάλυψης και εξυπηρέτησης, ώστε να ανταποκριθούμε στις ανάγκες των πελατών μας, να προσφέρουμε μια μοναδική εμπειρία μέσω νέων ψηφιακών δυνατοτήτων και να ενισχύσουμε τις δυνατότητες/εργαλεία επιχειρηματικής ευφυΐας, προκειμένου να δημιουργήσουμε πρόσθετη αξία για τους πελάτες και τους μετόχους μας. Το 2019, η ΓΔΕΕΤ εστίασε στους κάτωθι τομείς:

στο στοχευμένο επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής ανά πελάτη, με εντατικοποίηση της πελατοκεντρικής κάλυψης και βελτιστοποίηση των συνεργειών με τις εξειδικευμένες προϊοντικές ομάδες ΕΤΕ, διευρύνοντας τη διείσδυση σε επιλεγμένους πελάτες και αυξάνοντας το μερίδιο αγοράς,

στη βέλτιστη αξιοποίηση και ανάπτυξη του προσωπικού με γνώμονα τη βέλτιστη συνεισφορά σε κάθε ρόλο, τις ευκαιρίες ανάπτυξης και τη δημιουργία συνθηκών υψηλής κινητοποίησης και επαγγελματικής προόδου,

στη λεπτομερή χαρτογράφηση και στόχευση των αναγκών και ευκαιριών τόσο σε κλαδικό όσο και πελατειακό επίπεδο, προσφέροντας εξειδικευμένες λύσεις σε πιστοδοτικές και μη ανάγκες και επιτυγχάνοντας ηγετικό ρόλο σε σημαντικές συναλλαγές,

στην επιτυχή διαχείριση των κινδύνων, μέσω λήψης έγκαιρων πρωτοβουλιών και αξιοποιώντας την τεχνογνωσία και εμπειρία των στελεχών της Διεύθυνσης,

στην καίρια συνεισφορά με εξειδικευμένο προσωπικό, στις ομάδες εργασίας του ιδιαίτερα σημαντικού «Προγράμματος Στρατηγικού Μετασχηματισμού ΕΤΕ».

Ειδικότερα για το 2019, επιτεύχθηκαν τα ακόλουθα:

διεύρυνση της συνεργασίας με επιλεγμένους πελάτες, ειδικά στους Τομείς της Ενέργειας και των Υποδομών, και ο καίριος ρόλος της ΓΔΕΕΤ στην άμεση και αποτελεσματική υλοποίηση των στρατηγικών τους επιδιώξεων,

σημαντική αύξηση των καθαρών υπολοίπων πιστοδοτήσεων, παρά την απουσία συνθηκών πιστωτικής επέκτασης στην αγορά, και διεύρυνση του μεριδίου αγοράς ΕΤΕ στις πιστοδοτικές και μη ανάγκες των πελατών στόχευσης ΓΔΕΕΤ,

ανάπτυξη του συνόλου του χαρτοφυλακίου ΓΔΕΕΤ, με ενίσχυση των σταυροειδών πωλήσεων, και δημιουργία συνθηκών διατηρήσιμης ανάπτυξης εσόδου και κερδοφορίας για το 2019,

εντατικοποίηση της επιμόρφωσης των στελεχών και ενίσχυση της συνεργασίας με τις εξειδικευμένες προϊοντικές Διευθύνσεις ΕΤΕ, μέσω της διενέργειας workshops και τη δημιουργία κοινών ομάδων εργασίας

Εταιρική Τραπεζική περιλαμβάνει τις κάτωθι Διευθύνσεις:

Μεγάλοι Όμιλοι και Επιχειρήσεις: Το εν λόγω χαρτοφυλάκιο διαχειρίζονται δύο ξεχωριστές διευθύνσεις με διακριτά χωριστές δομές και πελατολόγιο. Η μια καλύπτει μεγάλους ομίλους και επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των €200 εκατομμυρίων (σε ενοποιημένη βάση). Η άλλη μονάδα εστιάζει σε εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης (με ετήσιο κύκλο εργασιών μεταξύ €50 εκατ. και €200 εκατ.) καθώς και σε άλλες ειδικές περιπτώσεις (όπως χρηματοδοτήσεις θυγατρικών του Ομίλου ΕΤΕ, φορείς άμεσα συνδεδεμένους με το Ελληνικό Δημόσιο κλπ).

Λόγω του έντονου ανταγωνισμού αλλά και των φθηνότερων εναλλακτικών πηγών άντλησης χρηματοδότησης, σημειώθηκαν αυξημένες αποπληρωμές στο χαρτοφυλάκιο των μεγάλων ομίλων εντός του 2019. Ωστόσο, χάρη στην τεχνογνωσία του προσωπικού μας και στη διαρκή υποστήριξη προς τις ανάγκες των πελατών μας, το χαρτοφυλάκιο δεν παρουσίασε ουσιαστικά κάποια απώλεια. Επιπροσθέτως, η εξειδίκευσή μας σε κλαδικό επίπεδο και η δυνατότητα να παρέχουμε λύσεις και εξυπηρέτηση προσαρμοσμένες στις ανάγκες των πελατών μας, οδήγησαν σε σημαντική αύξηση της παρουσίας της Τράπεζας σε διάφορους τομείς, όπως Φαρμακοβιομηχανίες, Τρόφιμα & Ποτά, Φιλοξενία κλπ.

Εξειδικευμένες πιστοδοτήσεις (Structured Financing): Το 2018, η Τράπεζα προχώρησε στην αναμόρφωση του τομέα, αναβαθμίζοντας τον σε νευραλγικό άξονα ανάπτυξης της ΓΔΕΕΤ. Η Μονάδα εστιάζει στη χορήγηση, διαχείριση και εκτέλεση χρηματοδοτήσεων έργων που εμπίπτουν σε κάποιον από τους κάτωθι επιχειρηματικούς πυλώνες:

Ενέργεια	Ανάπτυξη & Εκμετάλλευση Ακινήτων
Υποδομές, Παραχωρήσεις, Έργα ΣΔΙΤ και Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών	Συγχωνεύσεις & Εξαγορές από εγχώριους και διεθνείς επενδυτές

Οι εν λόγω συναλλαγές εκτελούνται σε διμερές ή κοινοπρακτικό επίπεδο και ως επί το πλείστον δεν έχουν αναγωγή στους φορείς. Παράλληλα με την αναμενόμενη υποστήριξη που παρέχεται σε εγχώριους επενδυτές, το Structured Financing εστιάζει στη διευκόλυνση των άμεσων ξένων επενδύσεων από διεθνείς φορείς στην Ελλάδα σε όλους τους προαναφερθέντες πυλώνες.

Μέσα από μια εξειδικευμένη ομάδα 16 επαγγελματιών, οι οποίοι έχουν ισχυρό υπόβαθρο στη δόμηση, εκτέλεση και παροχή συμβουλών επί τέτοιων συναλλαγών, το Structured Financing αποτελεί σημαντικό φορέα υλοποίησης του προϋπολογισμού της ΓΔΕΕΤ, τόσο από πλευράς πιστωτικής επέκτασης όσο και κερδοφορίας. Το 2019, η Μονάδα σημείωσε καθαρή ανάπτυξη του χαρτοφυλακίου ευθύνης της κατά 70% έναντι του 2018, στηριζόμενη σε αύξηση των ΑΞΕ και στην ενισχυμένη επενδυτική δραστηριότητα εγχώριων φορέων.

Μεσαίες Επιχειρήσεις («ΜΜΕ»): Η Εθνική Τράπεζα, υποστηρίζοντας έμπρακτα την ελληνική οικονομία και αξιοποιώντας τη διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση για παροχή πιστώσεων, κατέγραψε το 2019 σημαντική αύξηση των χρηματοδοτήσεων προς τις Μεσαίες Επιχειρήσεις.

Αυτό αντανακλά τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος, αλλά κυρίως τη μακροπρόθεσμη στρατηγική της Τράπεζας για την απρόσκοπτη παροχή ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις που συνεχίζουν να επενδύουν στην ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την εξωστρέφεια. Παράλληλα, η Τράπεζα συμμετείχε και αξιοποίησε προγράμματα παροχής χρηματοδότησης σε επιχειρήσεις με ευνοϊκούς όρους σε συνεργασία με Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων.

Ναυτιλία: Η Ελλάδα είναι ένα ναυτικό έθνος με μακρά παράδοση στην πλοιοκτησία και αποτελεί ένα από τα κράτη που διαθέτουν από τους μεγαλύτερους στόλους και πλοία υπό εθνική σημαία παγκοσμίως. Η ναυτιλία παραμένει ένας από τους πιο σημαντικούς τομείς δραστηριότητας της ελληνικής οικονομίας και η Τράπεζα αποτελεί έναν από τους κύριους παρόχους χρηματοδότησης της ελληνικής ναυτιλίας παγκοσμίως. Οι ναυτιλιακές χρηματοδοτικές δραστηριότητες της Τράπεζας πραγματοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά από την ειδική μονάδα της στον Πειραιά.

Η Τράπεζα διαχρονικά παρέχει μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις, ιδίως σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χύδην φορτίο, και σε μικρότερο βαθμό σε ακτοπλοϊκές εταιρείες, έχοντας πάντα ως γνώμονα την ελαχιστοποίηση του κινδύνου και την ενίσχυση της κερδοφορίας του χαρτοφυλακίου.

Κατά το διάρκεια του έτους, με γνώμονα την ποιότητα και την οικονομική ευρωστία, η Τράπεζα διεύρυνε την πελατειακή της βάση προσελκύοντας νέα ονόματα από το

χώρο της ελληνόκτητης ναυτιλίας για τη διενέργεια νέων χρηματοδοτήσεων, κυρίως στους τομείς του ξηρού φορτίου και των δεξαμενόπλοιων. Επιπλέον, η Τράπεζα αξιοποίησε περαιτέρω τις δυνατότητες του υφιστάμενου ποιοτικού πελατολογίου της, επεκτείνοντας τις ήδη επιτυχημένες συνεργασίες.

Οι μεταβολές στο κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των πλοίων και προστασίας του περιβάλλοντος βρίσκονται σε εξέλιξη και αναμένεται να επηρεάσουν σε βάθος χρόνου την πορεία των ναυτιλιακών αγορών. Η Τράπεζα παρακολουθεί στενά τις επιπτώσεις που έχει στη ναυτιλιακή αγορά η εφαρμογή των μέτρων για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του θείου από 1η Ιανουαρίου του 2020. Παράλληλα, η ΕΤΕ παρακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις σχετικά με τη σταδιακή υποκατάσταση των ορυκτών καυσίμων από πιο οικολογικά καύσιμα στην πρόωση των πλοίων.

Το 2019, η Τράπεζα κατέγραψε μια σημαντική αύξηση σε νέες εκταμιεύσεις και αποπληρωμές (υφιστάμενων δανείων), ως αποτέλεσμα μιας πολύ ενεργής δευτερογενούς αγοράς πλοίων.

Προτεραιότητες για το 2020

Αξιοποιώντας το ισχυρό ανθρώπινο κεφάλαιο της Τράπεζας και τις δυνατότητες διαμόρφωσης σύνθετων προϊόντων, καθώς και ένα αναθεωρημένο μοντέλο κάλυψης και εξυπηρέτησης, η Εταιρική και Επενδυτική Τραπεζική επικεντρώνεται:

στην περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα των ΜΜΕ σε στρατηγικούς τομείς με αναπτυξιακή δυναμική,

στη διατήρηση ηγετικής θέσης σε μεγάλες συναλλαγές εξειδικευμένων πιστοδοτήσεων (π.χ. Ενέργεια με έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, Αγορά Ακινήτων, Συγχωνεύσεις & Εξαγορές από εγχώριους και διεθνείς επενδυτές, Υποδομές),

στη μεγιστοποίηση του μεριδίου της Τράπεζας όσον αφορά τα προϊόντα που διατίθενται σε Μεγάλους Ομίλους και

στην επέκταση της παρουσίας της στον παραδοσιακό, μεσαίου μεγέθους κλάδο της ελληνικής ναυτιλίας

Στο πλαίσιο αυτό, βασικοί στόχοι για την Εταιρική και Επενδυτική Τραπεζική είναι:

η αύξηση σταυροειδών πωλήσεων μέσω πρόσθετης επέκτασης και εμβάθυνσης συνεργασιών σε όλο το φάσμα των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται στους πελάτες μας, με ιδιαίτερη έμφαση στη συναλλακτική τραπεζική και σε πηγές εσόδων που δεν παρουσιάζουν υψηλή ένταση κεφαλαίου,

η περαιτέρω ανάπτυξη του εταιρικού χαρτοφυλακίου, επιλεκτική ανάπτυξη της πελατειακής βάσης (ιδίως στο κομμάτι των ΜΜΕ) και εδραίωση μιας βιώσιμης αύξησης εσόδων και κερδοφορίας,

η χρηματοδοτική ενίσχυση των υγιών Μεσαίων επιχειρήσεων που έχουν ως βασικό χαρακτηριστικό την εξωστρέφεια και την επέκταση στις αγορές του εξωτερικού. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται σε κλάδους όπως ο Τουρισμός, η παραγωγή φαρμάκων, η μεταφορά και αποθήκευση προϊόντων και πρώτων υλών (Logistics), η Αγροδιατροφή με εγχώριο αλλά και εξαγωγικό προσανατολισμό, καθώς και σε επιχειρήσεις παραγωγής υλικών συσκευασίας,

η διατήρηση ηγετικού ρόλου σε μεγάλες συναλλαγές, υποστηρίζοντας παράλληλα τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη για τους πελάτες μας και τη χώρα συνολικά,

η ενίσχυση των ομάδων εταιρικής κάλυψης, με σκοπό την εξοικονόμηση χρόνου για επικέντρωση στην παροχή υποστήριξης/συμβουλευτικής στους πελάτες και την ανάπτυξη νέων εργασιών,

η προσέλκυση και διατήρηση ταλαντούχων στελεχών, με περαιτέρω ανάπτυξη του προσωπικού μας,

η βελτίωση της εμπειρίας των πελατών μας και συγκράτηση του κόστους, μέσω περαιτέρω εξορθολογισμού των διαδικασιών πιστοδοτήσεων και προσέλκυσης πελατείας,

η διατήρηση μιας υγιούς κουλτούρας διαχείρισης κινδύνου,

η βελτίωση των δυνατοτήτων των ψηφιακών καναλιών και η εισαγωγή λειτουργιών αυτοεξυπηρέτησης,

η περαιτέρω διαφοροποίηση των πιστωτικών ανοιγμάτων μας και των παραγόντων δημιουργίας εισοδήματος, ειδικά στους Μεγάλους Ομίλους και στη Ναυτιλία,

η επέκταση του ναυτιλιακού χαρτοφυλακίου της λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις του κλάδου και τις μακροχρόνιες προοπτικές της αγοράς, και εφαρμόζοντας κατάλληλα επίπεδα τιμολόγησης και εξασφαλίσεων με στόχο να ενισχυθεί η κερδοφορία της και παράλληλα να διασφαλίζεται η ομαλή εξυπηρέτηση των νέων και υφιστάμενων δανείων,

η περαιτέρω ανάπτυξη των δραστηριοτήτων Επενδυτικής Τραπεζικής,

η προσήλωση στην προώθηση του Προγράμματος Μετασχηματισμού, η ταχεία ανάπτυξη των σχετικών με αυτό ενεργειών και η επίτευξη των στρατηγικών στόχων,

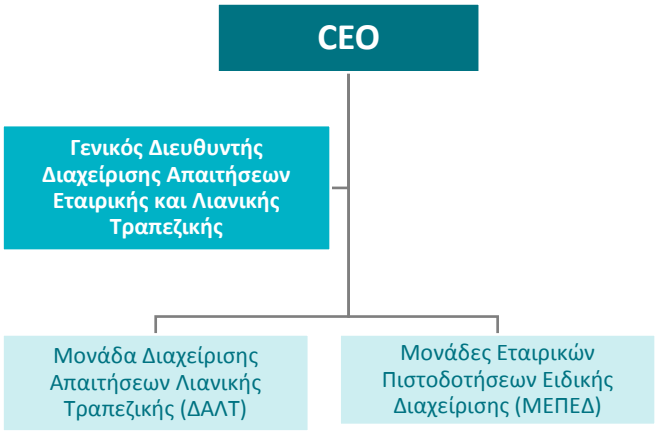
η ενίσχυση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων για τη βελτίωση των όρων χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, επεκτείνοντας τη συνεργασία της ΕΤΕ με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (πρώην ΕΤΕΑΝ),

η ανάπτυξη και διάθεση νέων προϊόντων και υπηρεσιών, με σκοπό την ενίσχυση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε προγράμματα παροχής ρευστότητας με ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης και η προσφορά προσαρμοσμένων λύσεων για την ικανοποίηση των χρηματοοικονομικών τους αναγκών.

Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (Μονάδων Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης («ΜΕΠΕΔ»))

Η Τράπεζα, με σκοπό τη βέλτιστη διαχείριση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων («ΜΕΑ»), έχει προχωρήσει στη σύσταση δύο ανεξάρτητων δομών, της μονάδας Διαχείρισης Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής («ΔΑΛΤ» ή «Retail Collection Unit ("RCU")») για δάνεια λιανικής τραπεζικής και των Μονάδων Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης («ΜΕΠΕΔ» ή «Special Assets Unit ("SAU")») για δάνεια επιχειρηματικής τραπεζικής. Εποπτικά οι μονάδες αυτές αναφέρονται στη Γενική Διευθύντρια Διαχείρισης Απαιτήσεων Εταιρικής και Λιανικής Τραπεζικής καθώς και στην Επιτροπή Παρακολούθησης Καθυστερήσεων («ΕΠΚ»), η οποία με την σειρά της αναφέρεται στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου («BRC») που εποπτεύει συνολικά τη στρατηγική διαχείρισης ΜΕΑ. **Τα ευρήματα της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου («BRC») παρακολουθούνται από τον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer «CRO»).** Επιπρόσθετα, η Τράπεζα, με τη συμμετοχή εξειδικευμένων στελεχών της Γενικής Διεύθυνσης Ακίνητης Περιουσίας έχει υλοποιήσει μία σειρά από δράσεις, που αφορούν στη διαχείριση των αποκτηθέντων από την Τράπεζα ακινήτων μέσω πλειστηριασμών ή στο πλαίσιο οριστικής διευθέτησης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων υπό την εποπτεία της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής.

Η Τράπεζα ενισχύει συνεχώς τις στρατηγικές διαχείρισης των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων και των ΜΕΑ, ενισχύοντας παράλληλα τις λειτουργικές της δυνατότητες για την επίτευξη του στόχου της Τράπεζας για μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων και των ΜΕΑ.

Το συνολικό χαρτοφυλάκιο μη εξυπηρετούμενων σε επίπεδο Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν €10,9 δισ. σε σύγκριση με €16.3 δισ. την 31 Δεκεμβρίου 2018. Η μείωση ποσού €5,3 δισ. οφείλεται τόσο σε οργανικές όσο και μη οργανικές ενέργειες και η οποία ξεπέρασε κατά 0,9 δισ. τους στόχους που είχαν τεθεί από τον SSM τον Μάρτιο του 2019 για την περίοδο 2019-2021 (βλέπε *«Σημαντικότερες εξελίξεις- Επιτυχής υλοποίηση της στρατηγικής μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και ενδυνάμωση του- Στόχοι μείωσης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων»*).

Διαχείριση Εταιρικών Πιστοδοτήσεων

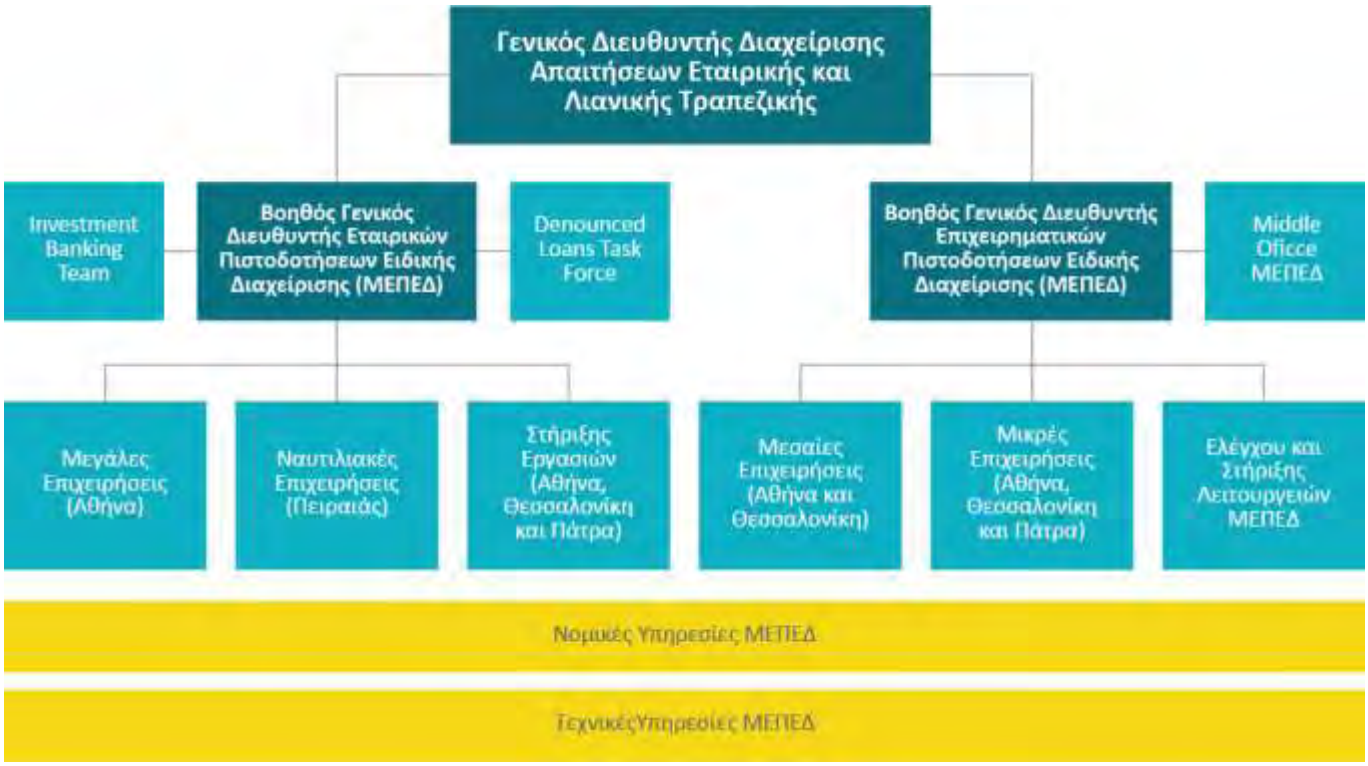
Μονάδες Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης (ΜΕΠΕΔ) | Οργανωτική Δομή

Οι Μονάδες Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης («ΜΕΠΕΔ»), ιδρύθηκαν τον Ιούνιο του 2014 ως ανεξάρτητες κεντροποιημένες Μονάδες υπεύθυνες για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου προβληματικών επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων με έδρα την Ελλάδα Μεγάλων, Μεσαίων, Μικρών (συνολική οφειλή άνω των €150 χιλ.) και Ναυτιλιακών επιχειρήσεων.

Οι ΜΕΠΕΔ αποτελούνται από επτά Μονάδες, τέσσερεις οι οποίες ασχολούνται με την διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων οφειλών και τρεις υποστηρικτικές. Οι οφειλέτες χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες με βάση συγκεκριμένα κριτήρια:

- **Μεγάλες Επιχειρήσεις: Οφειλέτες με ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των € 50 εκατ. ή οφειλέτες που έχουν μεταφερθεί από την Διεύθυνση Μεγάλων Επιχειρήσεων, καθώς και οφειλέτες με σύνθετες χρηματοδοτήσεις**
- **Μεσαίες Επιχειρήσεις: Οφειλέτες με ετήσιο κύκλο εργασιών μεταξύ €2,5 εκατ. και €50 εκατ. ή Μικρές επιχειρήσεις με συνολική έκθεση στην Εθνική Τράπεζα μεγαλύτερη του €1 εκατ. ή οφειλέτες που έχουν μεταφερθεί από τη Διεύθυνση Τραπεζικής Μεσαίων Επιχειρήσεων**
- **Μικρών Επιχειρήσεων: Οφειλέτες με ετήσιο κύκλο εργασιών έως €2,5 εκατ. και συνολική έκθεση στην Εθνική Τράπεζα έως €1 εκατ. ή οφειλέτες που έχουν μεταφερθεί από τη Διεύθυνση Τραπεζικής Επιχειρήσεων & Δανείων Λιανικής**
- **Ναυτιλιακές: Οφειλέτες με δραστηριότητες που σχετίζονται με τον ναυτιλιακό τομέα και προέρχονται από τη Διεύθυνση Ναυτιλιακών Εργασιών**

Η οργανωτική δομή των ΜΕΠΕΔ είναι ως ακολούθως:

Ενέργειες για την μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ΜΕΠΕΔ

Τα τελευταία χρόνια έχει συντελεστεί σημαντική πρόοδος ως προς τη διαχείριση των εταιρικών μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ΜΕΑ). Οι σημαντικότερες πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί για την αναδιάρθρωση των προβληματικών, αλλά συνεργάσιμων και βιώσιμων δανειοληπτών μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Παροχή εξατομικευμένων μακροπρόθεσμων λύσεων ρύθμισης, ούτως ώστε το ύψος των δανειακών οφειλών να διαμορφωθεί σε βιώσιμα επίπεδα

Αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων για τη μείωση του τραπεζικού χρέους, χωρίς ωστόσο να απεμπολούνται πρόσθετες αποπληρωμές ως αποτέλεσμα μία πιθανής θετικής μελλοντικής εξέλιξης στα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης που επιτυγχάνεται μέσω ρυθμίσεων ανταλλαγής του χρέους με μετοχές, μετατρέψιμα ομόλογα, εκδόσεις προνομιούχων μετοχών και κερδοφόρων ομολογιών

Ανταλλαγή χρέους με περιουσιακά στοιχεία ή πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων ως μέρος φιλικού διακανονισμού της οφειλής, η οποία αποσκοπεί στη μείωση του τραπεζικού δανεισμού μέσω των εσόδων από την πώληση περιουσιακών στοιχείων που κατά βάση δεν σχετίζονται με τη κύρια δραστηριότητα της εταιρείας. Συνήθως, τα παραπάνω αποτελούν μέρος μίας συνολικής λύσης της σχέσης του οφειλέτη με τις τράπεζες

Περαιτέρω βελτίωση της διατραπεζικής συνεργασίας και ανάθεση της διαχείρισης ανοιγμάτων σε καθυστέρηση Μεσαίων Επιχειρήσεων σε εξειδικευμένες εταιρείες

Οι ΜΕΠΕΔ χρησιμοποιούν μία ευρεία γκάμα λύσεων ρύθμισης ή οριστικής διευθέτησης των οφειλών, ακολουθώντας τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, προσαρμοσμένες στο τρέχον οικονομικό και νομικό περιβάλλον της Ελλάδας. Χρησιμοποιούνται επίσης τα κατάλληλα εργαλεία για την αξιολόγηση/μέτρηση της βιωσιμότητας των οφειλετών και του προσδιορισμού της καθαρής παρούσας αξίας (ΚΠΑ) των εναλλακτικών λύσεων ρυθμίσεων. Τέλος, μια εσωτερική Μονάδα διοικητικής πληροφορικής υποστηρίζει τη λήψη αποφάσεων και παρακολουθεί την εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Α. Συνεργασία με άλλες Τράπεζες

Οι δύο βασικές διατραπεζικές προσπάθειες για τη διευκόλυνση της έγκαιρης διαχείρισης των εταιρικών μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων διενεργούνται μέσω του NPL Forum και του Project Solar.

i. NPL Forum

Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες πήραν την πρωτοβουλία για τη δημιουργία του NPL Forum, το οποίο ενεργεί ως όργανο επίλυσης διαφορών και εξεύρεσης λύσεων κοινά αποδεκτών από τις τράπεζες και τους πιστούχους και παρακολουθεί την πρόοδο και την ομαλή υλοποίηση των προτεινόμενων λύσεων.

Στο NPL Forum συμμετέχουν οι επικεφαλής των Μονάδων επιχειρηματικών δανείων Ειδικής Διαχείρισης κάθε τράπεζας.

ii. Κοινή Πρωτοβουλία Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων Μεσαίων Επιχειρήσεων (Solar Project)

Την 31 Ιουλίου 2018 οι τέσσερις ελληνικές συστημικές Τράπεζες ξεκίνησαν το Project Solar, μια πρωτοποριακή πρωτοβουλία κοινής εξωτερικής ανάθεσης της διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων Μεσαίων Επιχειρήσεων με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων Μεσαίων Επιχειρήσεων σε ολόκληρο το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Αποφασίστηκε να διοριστεί ένας διαχειριστής δανείων με διεθνή εμπειρία σε έργα με παρόμοια χαρακτηριστικά.

Μέσα στο 2019 ο διαχειριστής υπέβαλε σχέδια ανάκτησης για όλους τους οφειλέτες. Η στρατηγική που ακολουθήθηκε έχει ελεγχθεί και εγκριθεί από την αρμόδια επιτροπή για το σύνολο των οφειλετών και για 34 υποθέσεις έχει εγκριθεί ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης από την Διατραπεζική επιτροπή. Η πλατφόρμα διαχείρισης οφειλών μεσαίων επιχειρήσεων είναι η εξής:

Β. Διαχείριση του Καταγγελμένου Χαρτοφυλακίου

Η Τράπεζα καταγγέλλει μια δανειακή σύμβαση όταν ο οφειλέτης αθετεί τις πληρωμές του και είναι μη-συνεργάσιμος ή/και μη βιώσιμος. Η καταγγελία της σύμβασης μπορεί επίσης να αποφασιστεί λόγω πτώχευσης ή λύσης της εταιρείας ή έναρξης νομικών ενεργειών από άλλους πιστωτές. Αν και η πρωταρχική στρατηγική για το καταγγελμένο χαρτοφυλάκιο είναι η είσπραξη του οφειλόμενου ποσού μέσω της ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων, ακόμη και μετά την καταγγελία, υπάρχουν δυνατότητες ρύθμισης της οφειλής μέσω φιλικού και βιώσιμου διακανονισμού.

Με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση του καταγγελμένου χαρτοφυλακίου δημιουργήθηκε συντονιστική ομάδα (taskforce), η οποία αναλύει το εν λόγω χαρτοφυλάκιο, καθορίζει προτεραιότητες ως προς τη λήψη των απαραίτητων ενεργειών για τη ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, συντονίζει τις ενέργειες με τις νομικές υπηρεσίες και άλλες εμπλεκόμενες διευθύνσεις και παρακολουθεί την έγκαιρη υλοποίησή τους. Επιπρόσθετα, δημιουργήθηκαν εσωτερικές διαδικασίες και επιτροπές για την αξιολόγηση της σκοπιμότητας απόκτησης ακινήτων μέσω συναινετικών λύσεων ή συμμετοχής σε πλειστηριασμούς, λαμβάνοντας υπόψη την αξία και την εμπορευσιμότητα των ακινήτων.

Ως αποτέλεσμα, πραγματοποιήθηκαν δικαστικές ενέργειες για προτεραιοποιημένες υποθέσεις και μέσα στο 2019, ορίστηκαν 2.267 πλειστηριασμοί εκ των οποίων πραγματοποιήθηκαν 1.362.

Μη Οργανικές Ενέργειες για τη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων

Η στρατηγική διαχείρισης ΜΕΑ περιλαμβάνει και έργα που στοχεύουν στην ταχεία μείωσή τους μέσω μη οργανικών ενεργειών (πώληση χαρτοφυλακίου, συμπεριλαμβανομένων διμερών συμφωνιών που αφορούν κυρίως υποθέσεις Μεγάλων Επιχειρήσεων). Οι πωλήσεις χαρτοφυλακίου που αφορούν και τους δυο επιχειρηματικούς χώρους (RCU & SAU) παρουσιάζονται στο κεφάλαιο «Πωλήσεις Χαρτοφυλακίου SAU & RCU 2019»

Σε συνέχεια των παραπάνω ενεργειών, το συνολικό υπόλοιπο του χαρτοφυλακίου αρμοδιότητας SAU, ανέρχεται σε €3,0 δισ. την 31 Δεκεμβρίου 2019, σε σύγκριση με το υπόλοιπο των €5,5 δισ. της προηγούμενης χρονιάς (μείωση 45,5%), εκ των οποίων το 44,0% αφορά καταγγελμένες οφειλές.

Διαχείριση απαιτήσεων λιανικής

Η Μονάδα Διαχείρισης Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής ("ΔΑΛΤ") συστάθηκε την εποχή που ξεκίνησε η οικονομική κρίση το 2010. Αποτελεί μία ανεξάρτητη και κεντροποιημένη μονάδα, οι εργασίες της οποίας εστιάζονται στη διαχείριση χορηγήσεων Λιανικής Πίστης σε προσωρινή ή οριστική καθυστέρηση, καθώς και απαιτήσεων από συμβάσεις που έχουν καταγγελθεί.

Η ΔΑΛΤ αποτελείται από τρεις Διευθύνσεις:

Λιανικής Τραπεζικής (εσωτερικό κέντρο ενημέρωσης οφειλετών, εταιρίες ενημέρωσης οφειλετών, δικηγορικά γραφεία, Κέντρα Διευθέτησης Απαιτήσεων).

Αξιολόγησης Αιτημάτων Διευθέτησης Οφειλών Λιανικής Τραπεζικής, η οποία αποφασίζει την ρύθμιση που θα προταθεί σε κάθε αιτούμενο πελάτη.

Στρατηγικού Σχεδιασμού και Στήριξης Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής, η οποία καθορίζει και συντονίζει στρατηγικές πρωτοβουλίες της ΔΑΛΤ και υποστηρίζει τις άλλες Διευθύνσεις

Η οργανωτική δομή των ΜΕΠΕΔ είναι ως ακολούθως:

Στο τέλος Δεκεμβρίου 2019, η ΔΑΛΤ αριθμούσε συνολικά 1.304 υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένου του ενοικιαζόμενου προσωπικού ενώ διαχειρίζεται €8,9 δισ. στεγαστικών δανείων, καταναλωτικών δανείων, πιστωτικών καρτών και δανείων προς μικρές επιχειρήσεις (επιχειρήσεις με ανοίγματα <€150 χιλ.) σε σχέση με €9,3 δισ. την 31 Δεκεμβρίου 2018, που είναι:

Α. Σε καθυστέρηση 1+ ημερών.

Β. Εξυπηρετούνται, ωστόσο έχουν ταξινομηθεί στην κατηγορία των ρυθμισμένων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων («FNPE»).

Η ΔΑΛΤ αξιοποιεί όλα τα διαθέσιμα κανάλια προσέγγισης πελατών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και συνεργάζεται μαζί τους για την εύρεση βιώσιμων λύσεων.

Τα κανάλια αυτά αποτελούνται από:

Τηλεφωνικά κέντρα

(Εσωτερικό κέντρο ενημέρωσης οφειλετών και εταιρείες ενημέρωσης οφειλετών)

Κέντρα Διευθέτησης Απαιτήσεων ΚΕ.Δ.Α. (NPL Hubs)

(εξειδικευμένα κέντρα μέσα στα Καταστήματα της Τράπεζας)

Δικηγορικά γραφεία

(εσωτερικό δικηγορικό γραφείο και εξωτερικά γραφεία)

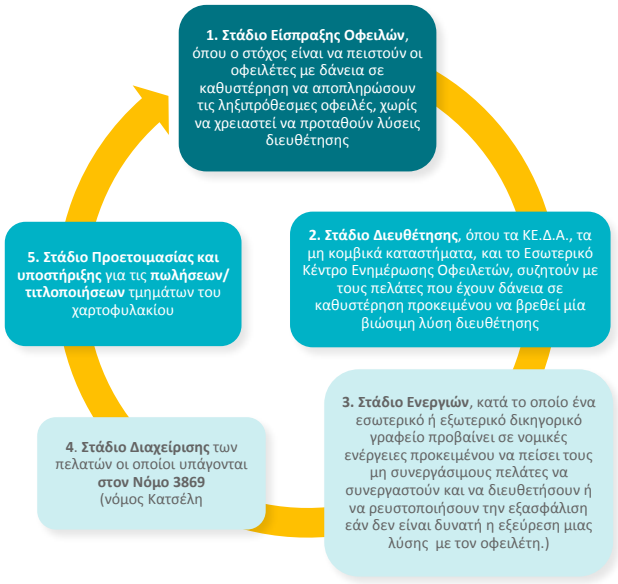
Ταχυδρομεία

Καταστήματα Τράπεζας

Εναλλακτικά δίκτυα

(γραπτά τηλεφωνικά μηνύματα, ιστοσελίδα, κλπ.)

Κατά τη διαχείριση δανείων σε καθυστέρηση, προσδιορίζονται τα ακόλουθα πέντε κύρια στάδια:

Μία σειρά από πρωτοβουλίες έλαβαν χώρα το 2019, οι οποίες υποστήριξαν την επίτευξη της μείωσης του δείκτη NPE. Πιο συγκεκριμένα:

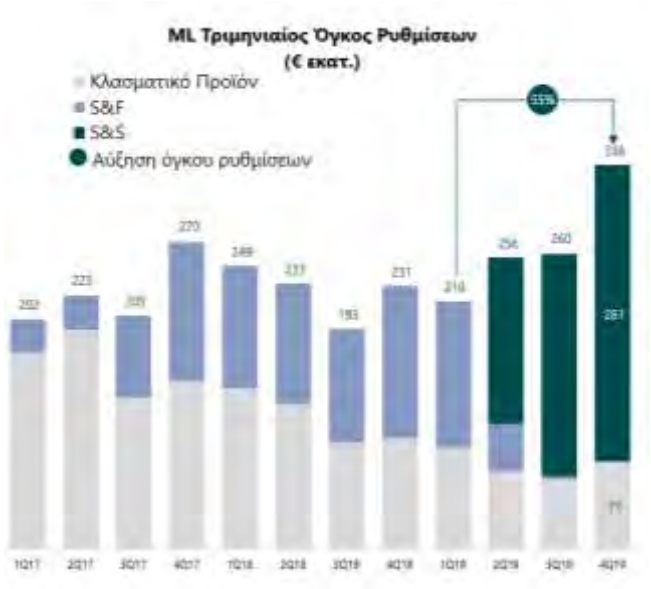
Κέντρα Διευθέτησης Απαιτήσεων: Τα ΚΕ.Δ.Α. τα οποία ιδρύθηκαν το 2018 αυξήθηκαν κατά 2, αριθμώντας έτσι στο τέλος του 2019 σε 44. Διαχειρίζονται το 78% του χαρτοφυλακίου και απασχολούν 230 υπαλλήλους.

Νέα προϊόντα διευθέτησης: Στα πλαίσια της εκσυγχρονισμένης στρατηγικής διευθετήσεων που προσβλέπει στην εύρεση μιας βιώσιμης λύσης διευθέτησης για οφειλέτες που αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες, ένα νέο προϊόν, το "Διαχωρίζω & Διευθετώ" (S&S) εισήχθη στα μέσα του 2019. Το S&S αντικατέστησε το προϊόν διευθέτησης "Split & Freeze" (S&F) και περιλαμβάνει σημαντικού ύψους διαγραφές τόκων και κεφαλαίου για πελάτες με υψηλό δείκτη Δανείου προς Εξασφάλιση. Βασικά χαρακτηριστικά του προϊόντος S&S:

- Πιο απλό για τους πελάτες και πιο εύκολο στην υλοποίησή του για τα Καταστήματα.
- Παρέχει μεγαλύτερο ποσό διαγραφής σε σχέση με το S&F.
- Πιο προσιτή δόση

Το προϊόν S&S υποστήριξε την αύξηση του όγκου των διευθετήσεων κατά 55% (από το 1ο στο 4ο τρίμηνο του 2019) και οι πρώτες ενδείξεις της απόδοσής κινδύνων βάσει έτους έκδοσης, ακολουθούν τις σημαντικά βελτιωμένες τελευταίες υλοποιήσεις των διευθετήσεων S&F.

Ο όγκος ρυθμίσεων στεγαστικών δανείων (σε € εκατ.) παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα:

Κεντροποίηση διαδικασίας διευθετήσεων:

Η κεντροποίηση της διαδικασίας διευθετήσεων βοήθησε στην απελευθέρωση πόρων των ΚΕ.ΔΑ οι οποίοι αξιοποιήθηκαν για την υποστήριξη της διαδικασίας διευθετήσεων. Μέσω της υλοποίησης του έργου της κεντροποίησης:

Όλα τα κανάλια μπορούν ανεξάρτητα να υποβάλουν αιτήσεις διευθέτησης και να συλλέξουν όλα τα απαιτούμενα έγγραφα, δίχως να χρειάζεται ο πελάτης να επισκεφτεί το Κατάστημα.

Ο "Αλγόριθμος", ένα αυτοματοποιημένο υποστηρικτικό εργαλείο επιλογής διευθέτησης, ενσωματώθηκε στο σύστημα υποστήριξης της διαδικασίας διευθετήσεων (workflow), αυξάνει την απόδοση των αξιολογητών και μειώνει τον συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης της διαδικασίας.

Οι πελάτες χρειάζεται να επισκεφτούν το κατάστημα μόνο μία φορά για την υπογραφή της σύμβασης.

Η διευθετήσεις υλοποιούνται κεντρικά από τη Διεύθυνση Λειτουργιών αντί να επιβαρύνουν τα Καταστήματα.

Ευθυγράμμιση Στρατηγικής:

Μέσα στο 2019, η Τράπεζα:

Βελτίωσε το πλαίσιο επιβράβευσης για τα Καταστήματα/ ΚΕ.Δ.Α. και τα δικηγορικά γραφεία, οδηγώντας σε καλύτερη ευθυγράμμιση της ανταμοιβής με τους στόχους μείωσης του δείκτη NPE.

Προχώρησε σε ταυτόχρονη ανάθεση των πελατών σε διαφορετικά κανάλια.

Ανακατένειμε την ανάθεση των πελατών στα κανάλια, βασισμένη σε αναλύσεις (benchmark analysis)

Για το 2020, η ΔΑΛΤ ενισχύει τις ενέργειες του περασμένου έτους:

το πλαίσιο επιβράβευσης ανασχεδιάζεται προκειμένου να δίνεται έμφαση σε ενέργειες είτε είσπραξης είτε διευθέτησης σε συγκεκριμένα τμήματα του χαρτοφυλακίου.

τα προϊόντα διευθέτησης αναπροσαρμόζονται προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι πελάτες δεσμεύονται στην αποπληρωμή των δανείων.

τα προϊόντα διευθέτησης ενοποιούνται με μείωση του συνολικού αριθμού από 55 προϊόντα σε 19.

Κατασχέσεις / Πλειστηριασμοί:

Οι προγραμματισμένοι πλειστηριασμοί για τους μη συνεργάσιμους πελάτες αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια του 2019.

Πλειστηριασμοί ακυρώθηκαν κυρίως λόγω:

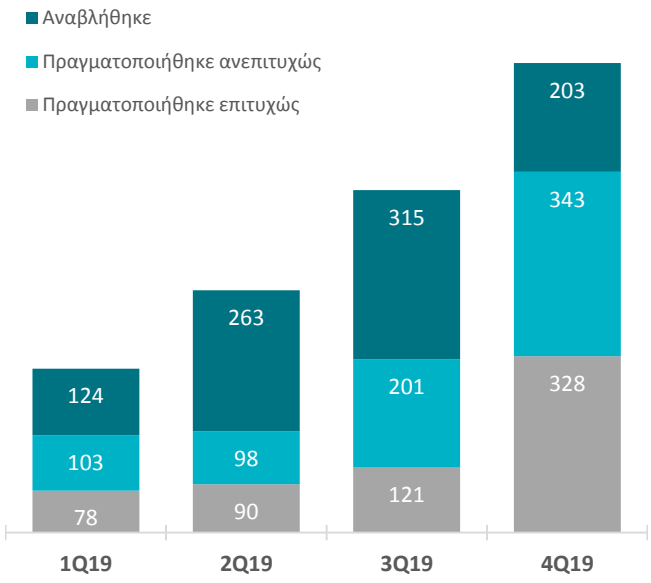
Απόφασης της Τράπεζας.

Αναζήτησης προστασίας πελατών στο Ν.3869/2010.

Διατάξεων του Νόμου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το μειωμένο αγοραστικό ενδιαφέρον είναι η βασική αιτία για τον περιορισμό επιτυχίας των 544 πλειστηριασμών ή σε ποσοστό 36,0%. Σε κάθε περίπτωση, η Τράπεζα θα συνεχίσει τις ενέργειες για ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων των μη συνεργάσιμων πελατών. Οι πλειστηριασμοί του 2019 παρουσιάζονται στο **Γράφημα 1.**

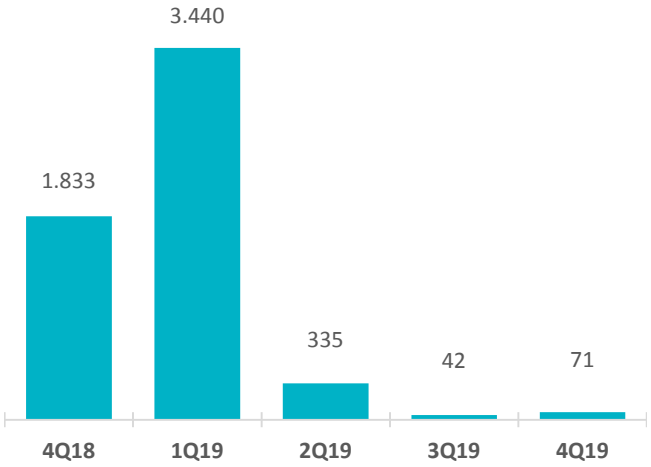
Πλειστηριασμοί — Γράφημα 1

Ν. 3869/2010

Από τον Απρίλιο του 2019, η προστασία της πρώτης κατοικίας δεν επιτυγχάνεται μέσω του Ν. 3869/2010, γεγονός που οδήγησε στην ελαχιστοποίηση νέων αιτήσεων υπαγωγής, όπως παρουσιάζονται στο **Γράφημα 2.**

Γράφημα 2

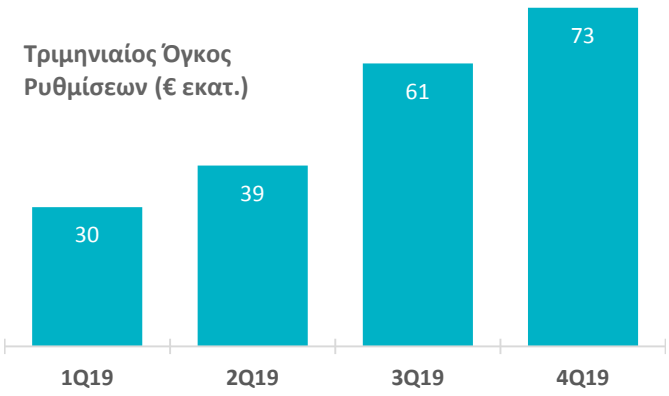

Η ΔΑΛΤ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργή διαχείριση των πελατών υπό το καθεστώς του Ν.3869/2010, οι οποίοι αναμένουν την απόφαση του δικαστηρίου. Η Τράπεζα έχει αναπτύξει βιώσιμες λύσεις διευθέτησης προσαρμοσμένες στις ανάγκες των πελατών. Τους προτρέπει να διευθετήσουν τις οφειλές τους, παραιτούμενοι από τον Ν.3869/2010, αποφεύγοντας τη μακρά και αβέβαια έκβαση της δικαστικής διαδικασίας.

Τα αποτελέσματα αυτής της δράσης, με την υλοποίηση €203 εκατ. διευθετήσεων το 2019, αποτιμώνται ως ιδιαίτερα αισιόδοξα. Η σχετική προσπάθεια θα συνεχιστεί μέσα στο 2020 και αναμένεται να συνεχιστεί η τρέχουσα τάση, καθώς περισσότεροι πελάτες θα συνειδητοποιήσουν ότι η πρόταση της τράπεζας είναι προτιμότερη από την πολυετή αναμονή της απόφασης του δικαστηρίου.

Ο αριθμός των υποθέσεων υπό την προστασία του Ν. 3869/2010 παρουσιάζεται στο **Γράφημα 3**.

Γράφημα 3

Ν. 4605/2019

Ο Ν. 4605/2019 διαδέχεται τον Ν. 3869/2010, άρθρο 9 (νομικό πλαίσιο για την προστασία της πρώτης κατοικίας) ο οποίος εισήγαγε:

διαδικασία προεπιλογής επιλέξιμων δανειοληπτών.

ηλεκτρονική πλατφόρμα υποστήριξης της διαδικασίας.

κρατική επιδότηση της μηνιαίας δόσης με ετήσια επανεκτίμηση.

προκαθορισμένη διαγραφή οφειλής άνω του 120% της εμπορικής αξίας της κατοικίας.

το πλάνο αποπληρωμής, εάν δεν τηρηθεί, μετατρέπεται σε εκτελεστό τίτλο

Ο Νόμος αναμένεται να έχει ισχύ μέχρι τις 30 Απριλίου 2020.

Παρά τις αρχικές θετικές προσδοκίες (58.600 εισαγωγές ατόμων στην πλατφόρμα του Ν. 4605/2010), μέχρι τις 17 Ιανουαρίου του 2020 το ενδιαφέρον έχει μετασχηματιστεί σε μόνο 1.368 αιτήσεις (σύνολο Τραπεζών).

2020 αναμενόμενες αλλαγές στο νομικό πλαίσιο

Ένα νέο πτωχευτικό πλαίσιο σχεδιάζεται και αναμένεται να ψηφιστεί (2η ευκαιρία, βασισμένο στην EU οδηγία 1023/2019). Αυτό αναμένεται να περιλαμβάνει τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους (μέσω διευθέτησης ή ρευστοποίησης) τόσο για ιδιώτες/ νοικοκυριά, όσο και για νομικά πρόσωπα/ εμπόρους.

Πωλήσεις χαρτοφυλακίων ΔΑΛΤ και ΜΕΠΕΔ 2019

Για τις ολοκληρωμένες πωλήσεις χαρτοφυλακίων βλ. «Σημαντικές εξελίξεις- *Επιτυχής υλοποίηση της στρατηγικής μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και ενδυνάμωση του Ισολογισμού*». Η πώληση του εξασφαλισμένου χαρτοφυλακίου (Project Icon) είναι σε εξέλιξη με δάνεια ύψους €1.6 δισ. Έχουν ληφθεί δεσμευτικές προφορές αναμένεται η υπογραφή σύμβασης στις αρχές Απριλίου 2020.

Λοιπά

Διεύθυνση Συναλλακτικής Τραπεζικής

Η Διεύθυνση Συναλλακτικής Τραπεζικής καλύπτει τις ανάγκες Ομίλων & Μεγάλων Επιχειρήσεων, Μεσαίων και ΜΜΕ, Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων & Ιδρυμάτων Πληρωμών & Ηλεκτρονικού χρήματος καθώς και των Ιδιωτών. Οι υπηρεσίες εκτείνονται σε λύσεις εισπράξεων & πληρωμών, Εγγυητικών Επιστολών & Ενέγγυων Πιστώσεων και λύσεις χρηματοδότησης; Διασυνοριακού εμπορίου.

Το 2019, η Διεύθυνση Συναλλακτικής Τραπεζικής του Ομίλου διέθεσε στην αγορά πιστωτικά μέσα που ανήλθαν στο σημαντικό ποσό των €2,9 δισ. και ρευστότητα ύψους €343 εκατ. μέσω εξειδικευμένων εργαλείων χρηματοδότησης του εμπορίου.

Η Τράπεζα διατηρεί ηγετικό μερίδιο στην αγορά στις Εισαγωγές στις Εξαγωγές σύμφωνα με την κίνηση του SWIFT, καθώς και στις εγχώριες πληρωμές.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της Τράπεζας για τη βελτίωση της λειτουργικής αποδοτικότητας και την αξιοποίηση της εξειδίκευσης που διαθέτει η Διεύθυνση Συναλλακτικής Τραπεζικής του Ομίλου, έχει ξεκινήσει η Κεντροποίηση των εγγυητικών εσωτερικού και των Αξιών Εισαγωγών & Εξαγωγών. Παράλληλα, η Διεύθυνση Συναλλακτικής Τραπεζικής ξεκίνησε έργο για την υιοθέτηση των ψηφιακών πιστοποιητικών, το οποίο βρίσκεται στη φάση της ανάλυσης με σκοπό τη βελτίωση της

εμπειρίας του πελάτη και την επιτάχυνση στις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Σχεδιάζουμε διαρκώς εξειδικευμένες και εξατομικευμένες λύσεις στο πλαίσιο των προγραμμάτων στήριξης του διασυνοριακού εμπορίου, προσφέροντας στις ελληνικές επιχειρήσεις εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης με ευνοϊκό κόστος.

Έτσι το Trade Finance της ΕΤΕ εξακολουθεί να κερδίζει την αναγνώριση πελατών και συνεργατών από όλους τους κλάδους σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μετά από ψηφοφορία ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων, εμπειρογνωμόνων και αναλυτών στο πλαίσιο του "Trade Finance Survey" για το 2020 από το διεθνούς φήμης περιοδικό Euromoney, το Trade Finance της ΕΤΕ κατέκτησε 2 βραβεία: του Κορυφαίου Οργανισμού της Αγοράς και του Καλύτερου Παρόχου Υπηρεσιών Trade Finance, κατηγορίες στις οποίες η ΕΤΕ κατέκτησε την 1η θέση στην Ελλάδα.

Επίσης η ΕΤΕ ανακηρύχθηκε για 7η χρονιά «Καλύτερη Τράπεζα στην κατηγορία Trade Finance» από το διεθνώς αναγνωρισμένο περιοδικό Global Finance.

Στον τομέα των Πληρωμών, η Διεύθυνση Συναλλακτικής Τραπεζικής του Ομίλου αξιοποίησε το καινοτόμο σύστημα GPI του Swift για τις διασυνοριακές Πληρωμές, το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή εντός του 2019, προσφέροντας διαφάνεια και άμεση ενημέρωση της πορείας των διασυνοριακών πληρωμών. Παράλληλα, αναβαθμίζεται η κεντρική εφαρμογή Πληρωμών της τράπεζας ως ενδιάμεσο στάδιο για τη υλοποίηση των Πανευρωπαϊκών Instant Payments.

Τέλος βρίσκεται σε εξέλιξη η σύσταση ενός Trade Finance Hub στην Μάλτα με συνεργασία με τη διοίκηση τα Θυγατρικής.

Στηριζόμενη στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ΕΤΕ, η Διεύθυνση Συναλλακτικής Τραπεζικής θα αξιοποιήσει τη στενή συνεργασία μεταξύ των μονάδων της Τράπεζας, στο πλαίσιο του σχεδίου μετασχηματισμού της Τράπεζας με σκοπό την προσέλκυση νέων πελατών, την περαιτέρω διείσδυση στο χαρτοφυλάκιο του πελάτη και τη βελτίωση της κερδοφορίας.

Μισθώσεις (Leasing)

Η Τράπεζα ξεκίνησε τις δραστηριότητες μισθώσεων το 1990 μέσω της θυγατρικής της, Εθνική Leasing και με την απόκτηση της Probank Leasing από το 2013. Η Εθνική Leasing δραστηριοποιείται στη μίσθωση γηπέδων και κτηριακών εγκαταστάσεων, μηχανολογικού και μεταφορικού εξοπλισμού, επίπλωσης και συσκευών, υπολογιστών και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού. Η Probank Leasing σταδιακά σταμάτησε την παραγωγή νέων συμβολαίων.

Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων

Η Τράπεζα παρέχει υπηρεσίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων από το 1994. Τον Μάιο του 2009, στο πλαίσιο της στρατηγικής απόφασης για την περαιτέρω ανάπτυξη των εργασιών Factoring στην Ελλάδα, ιδρύθηκε η Εθνική Factors Α.Ε. με μοναδικό μέτοχο την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. Η Εθνική Factors παρέχει πλήρεις υπηρεσίες εγχωρίου, εξαγωγικού και εισαγωγικού Factoring.

Χρηματιστηριακή Μεσιτεία

Η NBG Securities Α.Ε.Π.Ε.Υ. («NBG Securities»), ιδρύθηκε το 1988 και αποτελεί τον χρηματιστηριακό βραχίονα της Τράπεζας. Η NBG Securities προσφέρει όλο το εύρος των επενδυτικών υπηρεσιών σε θεσμικούς και ιδιώτες πελάτες. Στόχος της NBG Securities είναι να προσφέρει υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις ανάγκες του πελάτη.

Επιπρόσθετα, ορόσημο για τον κλάδο ήταν η εφαρμογή της νέας κοινοτικής οδηγίας (Markets in Financial Instruments Directive "MiFID") II. Ειδικότερα για την Εθνική Χρηματιστηριακή, η οδηγία αυτή αποτέλεσε το εφαλτήριο για μια σειρά από αλλαγές που, μεταξύ άλλων, συμπεριέλαβαν τον επανασχεδιασμό των διαδικασιών εσωτερικής διακυβέρνησης, την επικαιροποίηση των προϊόντων και υπηρεσιών ανάλυσης, αλλά και την ανανέωση του τρόπου επικοινωνίας με πελάτες, επενδυτές και την αγορά.

Έχοντας ήδη ολοκληρώσει επιτυχώς μια σειρά από ενέργειες στα πλαίσια του Προγράμματος Μετασχηματισμού του Ομίλου, για το 2019 η NBG Securities στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της μέσα από πρωτοβουλίες όπως:

η περαιτέρω αξιοποίηση των συνεργιών με την Εθνική Τράπεζα και η επίτευξη οικονομιών κλίμακας

η επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της NBG Securities, με έμφαση σε εναλλακτικά κανάλια / υπηρεσίες: μέσα στους επόμενους μήνες αναμένεται να είναι έτοιμη η πλέον σύγχρονη εφαρμογή για mobile trading, ενώ πριν το τέλος τους έτους αναμένεται να μπει σε λειτουργία και η ολοκαίνουργια εφαρμογή web trading

Διαχείριση ενεργητικού πελατών

Η Εθνική Asset Management ΑΕΔΑΚ («Εθνική Asset Management»), 100% θυγατρική του Ομίλου της Τράπεζας, είναι η πρώτη εταιρεία διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων που ιδρύθηκε στην Ελλάδα. Συστάθηκε το 1972 και διαχειρίζεται κεφάλαια ιδιωτών και θεσμικών πελατών, στα οποία οι πελάτες έχουν πρόσβαση μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων της Τράπεζας. Στόχος της Εθνική Asset Management είναι να επιτύχει ελκυστικότερες αποδόσεις σε σχέση με τους εγχώριους και διεθνείς ανταγωνιστές.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, τα συνολικά κεφάλαια υπό διαχείριση ανέρχοταν σε €1,5 δισ., με την Εθνική Asset Management να διατηρεί στην εγχώρια αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων μερίδιο ύψους 10,7% (πηγή: Ένωση Θεσμικών Επενδυτών – έκθεση στις 31 Δεκεμβρίου 2019). Ο συνολικός αριθμός πελατών που εξυπηρετούνται από την Εθνική Asset Management υπερβαίνει τις 38.000, 60 εκ των οποίων είναι θεσμικοί επενδυτές.

€ εκατ.	2018	2019
Αμοιβαία Κεφάλαια υπό διαχείριση	802	838
Χαρτοφυλάκια Εντολής	550	688
Σύνολο Κεφαλαίων υπό διαχείριση	**1.352**	**1.526**
Μερίδιο Αγοράς	**13,2%**	**10,7%**

Τα 21 αμοιβαία κεφάλαια της Εθνική Asset Management, εκ των οποίων 4 στο Λουξεμβούργο, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα επενδυτικών κατηγοριών (Μετοχικά, Ομολογιακά, Μικτά και Funds of Funds) στην Ελλάδα και στις Διεθνείς Αγορές. Το εύρος αυτών των επενδυτικών προϊόντων προσφέρει μεγάλη ευελιξία στους επενδυτές, οι οποίοι επιθυμούν να δημιουργήσουν το προσωπικό τους επενδυτικό πλάνο, σύμφωνα με το επενδυτικό τους προφίλ και στόχους, επενδύοντας σε χαρτοφυλάκια Αμοιβαίων Κεφαλαίων με υψηλό βαθμό διαφοροποίησης.

Εκτός από τη διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων, η Εθνική Asset Management προσφέρει και τις ακόλουθες επενδυτικές υπηρεσίες σε ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές:

Διαχείριση Χαρτοφυλακίων εντολής

Παροχή επενδυτικών συμβουλών

Φύλαξη και διοικητική διαχείριση μεριδίων Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων

Παρέχει επίσης, χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των:

Ασφαλιστικών / Συνταξιοδοτικών Ταμείων

Ασφαλιστικών Εταιρειών

Επιχειρήσεων

Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας

Το 2019, η Γενική Διεύθυνση Ακίνητης Περιουσίας επέκτεινε περαιτέρω τις δραστηριότητές της και επιτάχυνε της προσπάθειές της προκειμένου να συνεισφέρει στη στρατηγική μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Υγιής Ισολογισμός» του προγράμματος μετασχηματισμού (βλ. τομέα «Πρόγραμμα Μετασχηματισμού»), όπου η Ακίνητη Περιουσία έχει καίριο ρόλο μέσω της ανάκτησης και πώλησης κατασχεμένων περιουσιακών στοιχείων.

Από το 2018, η Γενική Διεύθυνση Ακίνητης Περιουσίας έχει αναλάβει καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια της Τράπεζας να μειώσει τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, πέραν των παραδοσιακών δραστηριοτήτων διαχείρισης ακίνητης περιουσίας. Στο πλαίσιο αυτό, και σε πλήρη ευθυγράμμιση με το πρόγραμμα μετασχηματισμού της Τράπεζας, μια αφοσιωμένη Διεύθυνση Εμπορικής Αξιοποίησης Ιδιόκτητων Ακινήτων (REOs) συστάθηκε στη Γενική Διεύθυνση (Ιούλιος 2019) για την αποτελεσματική διαχείριση όλου του κύκλου ζωής των εν λόγω ακινήτων, από την απόκτηση έως τη ρευστοποίηση αυτών. Για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας κατά τη διαχείριση των REOs, η νέα Διεύθυνση προχώρησε στην απόκτηση του THESIS, μιας ολοκληρωμένης πλατφόρμας πληροφορικής για τη διαχείριση ακινήτων, η οποία υποστηρίζει όλο τον κύκλο ζωής τους μέσω αυτοματοποιημένων ροών εργασιών (workflow functionality). Επιπρόσθετα, για την ενίσχυση των πωλήσεων, η Τράπεζα επικαιροποίησε την εμπορική της πολιτική, ενσωματώνοντας νέες στρατηγικές πωλήσεων για την προώθηση μεγαλύτερων χαρτοφυλακίων (συμπεριλαμβανομένων πωλήσεων ομάδων ακινήτων) και στοιχείων επιχειρηματικής ευελιξίας, πολλαπλά κανάλια διανομής συμπεριλαμβανομένων μεσιτών, καθώς και ψηφιακών λύσεων, όπως ηλεκτρονικές δημοπρασίες, διατηρώντας παράλληλα πλήρη διαφάνεια στις διαδικασίες της.

Το 2019 η Γενική Διεύθυνση Ακίνητης Περιουσίας ξεπέρασε τον στόχο πωλήσεων REOs, πετυχαίνοντας μια ιστορική χρονιά από άποψη επιδόσεων ρευστοποίησης ακινήτων που προορίζονταν για πώληση, επιπρόσθετα της εμπορευματοποίησης σημαντικών κτηρίων του χαρτοφυλακίου της μέσω μακροχρόνιων εκμισθώσεων.

Για την προώθηση των REOs, καθώς και άλλων ακινήτων του Ομίλου, η Τράπεζα έθεσε σε λειτουργία τη διαδικτυακή πύλη www.realestateonline.gr, η οποία ήταν η πρώτη ιστοσελίδα στην Ελλάδα που προώθησε δημόσιους πλειστηριασμούς μέσω της προβολής επιλεγμένων ακινήτων, ο πλειστηριασμός των οποίων είχε προγραμματιστεί και δημοσιευτεί στο www.eauction.gr**.** Η εν λόγω διαδικτυακή πύλη, βρίσκεται σε διαδικασία αναβάθμισης προκειμένου να υποστηρίξει σύντομα την ηλεκτρονική δημοπρασία επιλεγμένων ακινήτων (REOs), μέσω μιας 100% διαδικτυακής ανταγωνιστικής πλειοδοτικής διαδικασίας, που επιτρέπει πλήρη διαφάνεια και ευελιξία στις συναλλαγές ακίνητης περιουσίας.

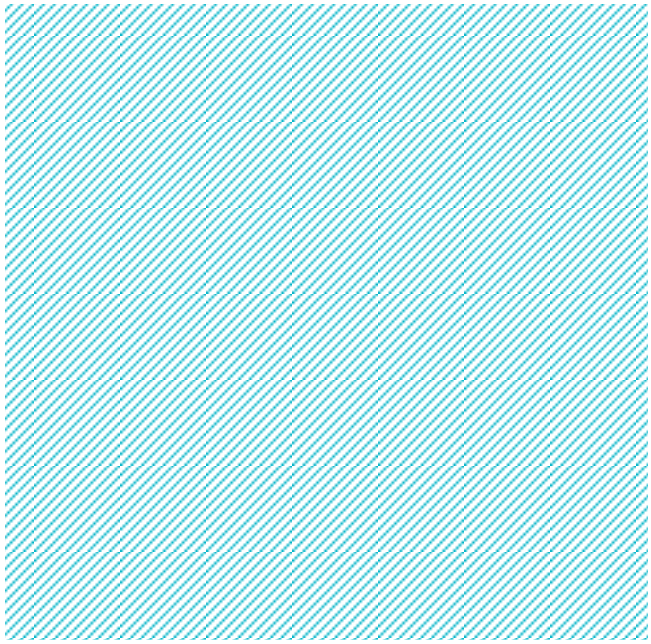
Η δραστηριότητα εκτός Ελλάδας

Το διεθνές δίκτυο της Τράπεζας στις 31 Δεκεμβρίου 2019, αποτελείται από 68 καταστήματα (συμπεριλαμβάνονται θυγατρικές εξωτερικού και Τραπεζικά Υποκαταστήματα στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Κύπρο), τα οποία προφέρουν παραδοσιακές τραπεζικές υπηρεσίες και χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες. Η Τράπεζα διαθέτει επίσης δύο θυγατρικές εμπορικές τράπεζες στη Βόρεια Μακεδονία και τη Μάλτα. Η θυγατρική τράπεζα στην Κύπρο και το υποκατάστημα στην Αίγυπτο έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενα προς πώληση.

Στις διεθνείς δραστηριότητες της Τράπεζας αντιστοιχούν €2,0 δισ. ή το 3,4% των συνολικών στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου, μη συμπεριλαμβανομένου των προοριζόμενων προς πώληση για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες είναι συνολικού ποσού €1,2 δισ., ενώ οι καταθέσεις «Υποχρεώσεις προς πελάτες» είναι συνολικού ποσού €1,4 δισ.

Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες και τα περιουσιακά στοιχεία προς πώληση περιλαμβάνουν τη θυγατρική μας στον ασφαλιστικό κλάδο, Εθνική Ασφαλιστική, τις τραπεζικές δραστηριότητες στην Κύπρο και την Αίγυπρο, με την NBG Cyprus και το κατάστημα NBG Cairo, και την εταιρία παροχής πιστώσεων στην Κύπρο Coral CAC Ltd.

Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, πρέπει να αναφέρονται οι πάσης φύσεως συναλλαγές μεταξύ της Τράπεζας και του Ομίλου με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτά ορίζονται στο ΔΛΠ 24 «Συνδεδεμένα Μέρη», που πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της οικονομικής χρήσης που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019. Επίσης, απαιτείται από τα παραπάνω στοιχεία, να παρατίθενται διακριτά, οι συνολικές αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών της Διοίκησης, καθώς και οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις τους. Αναφορικά με τις συναλλαγές με το κυριότερο μέτοχο της Τράπεζας, το ΤΧΣ, εκτός από τις κοινές μετοχές που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται από το ΤΧΣ, δεν υπάρχουν σημαντικά υπόλοιπα ή άλλες συναλλαγές. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. τη Σημείωση 42 επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι συναλλαγές της Τράπεζας με τις θυγατρικές της, ενώ δεν υπάρχουν σημαντικές συναλλαγές με τις συγγενείς.

Θυγατρικές

(€ εκατ.)	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα	Τάξεως (Καθαρό υπόλοιπο)
National Securities Α.Ε.Π.Ε.Υ.	3	54	2	1	25
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ	1	22	3	-	-
Εθνική Leasing Α.Ε.	424	7	12	-	261
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	-	1	-	-	-
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	1	31	-	3	1
NBG Greek Fund Ltd	-	8	-	-	-
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) Ltd	5	171	1	2	2
NBG Management Services Ltd	2	-	-	-	-
Stopanska Banka A.D.-Skopje	4	-	2	-	-
NBG International Ltd	-	20	-	-	-
NBG Finance Plc	-	55	-	-	-
NBG Asset Management Luxembourg S.A.	-	-	-	-	-
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (Ι-Ven)*	-	-	-	-	-
Banca Romaneasca S.A.**	-	-	1	1	-
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» (Όμιλος)***	54	362	21	7	7
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	-	-	-	-	-
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	1	-	-	-	-
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	-	-	-	-	-
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	-	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	-	4	-	-	-
NBG Leasing IFN S.A.	5	-	1	-	-
NBG Finance (Dollar) Plc	-	280	-	-	-
NBG Finance (Sterling) Plc	-	118	-	1	-
NBG Bank Malta Ltd	42	86	1	2	39
Εθνική Factors Α.Ε.	370	30	11	-	409
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ****	-	-	-	26	-
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	-	-	-	-	-
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	-	-	-	-	-
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ.	-	2	-	-	-
I-BANK DIRECT Α.Ε.	-	1	-	-	-
Probank Leasing Α.Ε.	49	7	1	-	-
Probank Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	-	1	-	-	-
Bankteco EOOD	-	-	-	-	-
CAC Coral Limited	98	-	2	-	26
Total	**1.059**	**1.260**	**58**	**44**	**770**

* *Εκκαθαρίστηκε στις 7 Μαΐου 2019.*
** *Από-ενοποιήθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 2019.*
*** *Θυγατρικές προοριζόμενες προς πώληση.*
**** *Πωλήθηκε στις 23 Μαΐου 2019*

Εξωτερικοί Ελεγκτές

Η Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου εξετάζει την ανεξαρτησία των εξωτερικών ελεγκτών («ελεγκτές»), καθώς επίσης και τη σχέση τους με τον Όμιλο, συμπεριλαμβανομένης της ανάθεσης μη ελεγκτικών εργασιών, καθώς και τις αμοιβές για ελεγκτικές και μη ελεγκτικές εργασίες. Επιπρόσθετα, βάσει των απαιτήσεων που θέτει η Αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας με το ΤΧΣ[22], η Τράπεζα θα πρέπει να αλλάζει τους ελεγκτές της κάθε πέντε χρόνια. Ο διορισμός της PwC, εγκρίθηκε από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της Εθνικής Τράπεζας Μετόχων του 2017 στις 30 Ιουνίου 2017 όπου ανάλαβε για πρώτη φορά τον έλεγχο των ετήσιων και εξαμηνιαίων Οικονομικών Καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017. Η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Εθνικής Τράπεζας στις 31 Ιουλίου 2019, ανάθεσε εκ νέου στην PwC τον έλεγχο/επισκόπηση των ετήσιων και εξαμηνιαίων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019.

Για τις αμοιβές του Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, βλ. τη Σημείωση 45 επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

[22] Ως αποτέλεσμα της ανακεφαλαιοποίησης το 2013 και το 2015, το ΤΧΣ και η Τράπεζα εισήλθε στις 3 Δεκεμβρίου του 2015, σε μια αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας (η «Αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαίσιο»), η οποία τροποποίησε την αρχική Σύμβαση Πλαίσιο της 10 Ιουλίου 2013, μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ (η «Σύμβαση Πλαίσιο»).

Διαχείριση Κινδύνων

Το πλαίσιο Διακυβέρνησης της Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου

Αξιολόγηση Προφίλ Κινδύνου / Ταξινόμηση Κινδύνων

Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου ("ICAAP")

Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Ρευστότητας ("ILAAP")

Νέες εξελίξεις εντός του 2019 και δράσεις 2020

Διαχείριση Κινδύνων

Λοιποί παράγοντες Κινδύνου

Ο Όμιλος, ως διεθνής οργανισμός που δραστηριοποιείται σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο περιβάλλον, αναγνωρίζει την έκθεσή του σε κινδύνους και την ανάγκη για την αποτελεσματική διαχείρισή τους. Η διαχείριση και ο έλεγχος των κινδύνων αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δέσμευσης του Ομίλου να επιδιώκει σταθερά ικανοποιητικές αποδόσεις για τους μετόχους του.

Η διαχείριση και ο έλεγχος κινδύνων διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στη συνολική στρατηγική του Ομίλου, με σκοπό αφενός την ουσιαστική διαχείριση των κινδύνων για τον οργανισμό και αφετέρου την εναρμόνιση με τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις.

Ο Όμιλος στοχεύει στην υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών αναφορικά με τη διακυβέρνηση κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές οδηγίες και κανονιστικές απαιτήσεις, όπως ορίζονται από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών («ΕΒΑ»), την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ECB»)/ Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό («SSM»), την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καθώς και αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του Ομίλου.

Πλαίσιο Διακυβέρνησης της Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου

(Ελεγμένη)

Η ΕΤΕ διαχειρίζεται τους κινδύνους του Ομίλου μέσω μιας δομημένης και διαβαθμισμένης προσέγγισης, η οποία βασίζεται σε διάφορους φορείς διακυβέρνησης, εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες, καθώς και σε ένα πλαίσιο μηχανισμών ελέγχου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο φέρει την τελική ευθύνη για τη θέση κινδύνου της ΕΤΕ. Δίνει την τελική έγκριση για τη στρατηγική και τη διάθεση ανάληψης κινδύνων και παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης και διαχείρισης κινδύνων που προτείνονται από τις δύο εξειδικευμένες επιτροπές του: την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου και την Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου. Η Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας και άλλες (εκτελεστικές) επιτροπές είναι υπεύθυνες για τις καθημερινές διαχειριστικές ενέργειες και τον συντονισμό της επιχείρησης. Ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου είναι μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής. Ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων έχει άμεση πρόσβαση στο Διοικητικό Συμβούλιο, έχει εξουσιοδοτηθεί να λαμβάνει αποφάσεις για εκτελεστικά θέματα σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων και είναι επικεφαλής της λειτουργίας της Διαχείρισης Κινδύνων. (Βλέπε «*Εταιρική Διακυβέρνηση- - Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου – Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων*») και «*Διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα της Τράπεζας –Εκτελεστικές Επιτροπές*».

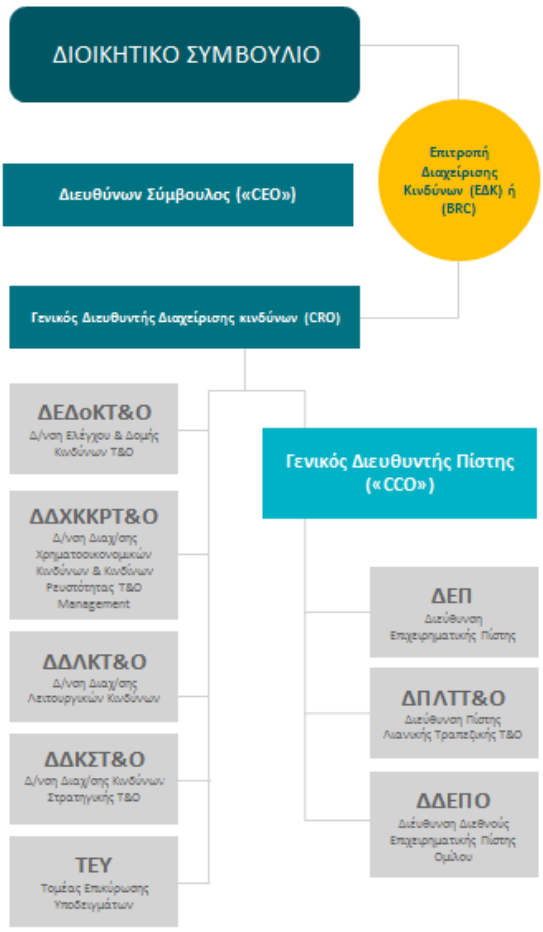
Η Λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου περιλαμβάνει εξειδικευμένες μονάδες ανά τύπο κινδύνου. Οι μονάδες

διαχείρισης κινδύνων διεξάγουν καθημερινές δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με πολιτικές και διαδικασίες που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, την Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή και άλλες εκτελεστικές επιτροπές. Το σχετικό πλαίσιο βασίζεται στο τυπικό κλαδικό μοντέλο των τριών γραμμών άμυνας του. Όλες οι δραστηριότητες των μονάδων διαχείρισης κινδύνων υποστηρίζονται από υποκείμενα συστήματα και υποδομές. Τέλος η κουλτούρα κινδύνων θεωρείται ως βασική συνιστώσα της αποτελεσματικής διαχείρισης κινδύνων, με το Διοικητικό Συμβούλιο και την Διοίκηση να δίνουν τον παλμό και το παράδειγμα. Στόχος της Τράπεζας είναι να εδραιώσει μια ενιαία Κουλτούρα Κίνδυνων σε ολόκληρο τον Οργανισμό.

Η διαχείριση κινδύνων του Ομίλου εκτείνεται σε τρία διαφορετικά επίπεδα, προκειμένου να δημιουργηθούν Τρεις Γραμμές Άμυνας. Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες όλων των παραπάνω γραμμών άμυνας ορίζονται και διακρίνονται με σαφήνεια, ενώ οι σχετικές Μονάδες διαθέτουν επαρκή ανεξαρτησία. Για τις Τρεις Γραμμές Άμυνας βλ. ενότητα «*Εταιρική Διακυβέρνηση - Ε. Κύρια Σημεία του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείριση Κινδύνου*».

Η λειτουργία της Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου

Το οργανόγραμμα και οι γραμμές διοικητικής αναφοράς της λειτουργίας Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου απεικονίζονται στο παρακάτω σχήμα:

Ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων («CRO») αναφέρεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο, έχει άμεση πρόσβαση στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνου του Διοικητικού Συμβουλίου και είναι ο κύριος εισηγητής της. Ο CCO, ο οποίος αναφέρεται στον CRO επιβλέπει τις τρεις Διευθύνσεις Πίστης, όπως περιγράφονται πιο πάνω. Οι τρεις Διευθύνσεις Πίστης συμμετέχουν στην εγκριτική διαδικασία πιστοδοτήσεων για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής και τις θυγατρικές.

Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου

Η Τράπεζα αναγνωρίζοντας την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης κινδύνων έχει συστήσει 4 εξειδικευμένες Διευθύνσεις και ένα Τομέα ως ακολούθως: τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο., τη Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. τη "Δ.Δ.Λ.Κ.Τ.&Ο.", τη "Δ.Δ.Κ.Σ.Τ.&Ο. και τον "Τ.Ε.Υ.", προκειμένου να παρακολουθούν, να επιμετρούν, να αναλύουν και να διαχειρίζονται τους κινδύνους που έχουν αναληφθεί από όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι Μονάδες αυτές εποπτεύουν τις αντίστοιχες μονάδες διαχείρισης κινδύνων των θυγατρικών.

Επιπλέον οι τρεις Μονάδες Πίστης (υπό τον Γενικό Διευθυντή Πίστης), οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τις υπηρεσίες χορήγησης πιστώσεων των επιχειρηματικών δανείων, των προϊόντων λιανικής τραπεζικής και των θυγατρικών, συμμετέχουν στην εγκριτική διαδικασία πιστοδοτήσεων για τα ανωτέρω χαρτοφυλάκια. Εκτελούν αντικειμενική αξιολόγησή του αναλαμβανόμενου κινδύνου για κάθε χαρτοφυλάκιο και έχουν το δικαίωμα αρνησικυρίας.

Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας η αποστολή και η σύσταση των εξειδικευμένων Διευθύνσεων/Μονάδας έχει ως ακολούθως:

Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο

Η αποστολή της Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο είναι να:

- προσδιορίζει και εφαρμόζει πιστωτικές πολιτικές, δίνοντας έμφαση σε συστήματα διαβάθμισης, υποδείγματα εκτίμησης κινδύνου και παραμέτρους κινδύνου, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας,
- καθορίζει κατευθύνσεις για την ανάπτυξη των μεθοδολογιών εκτίμησης της Αναμενόμενης Πιστωτικής Ζημιάς και των συστατικών της, ήτοι της Πιθανότητας Αθέτησης, της Ζημίας σε Περίπτωση Αθέτησης και της Έκθεσης σε Κίνδυνο κατά την Αθέτηση, για κάθε τομέα της εταιρικής και λιανικής τραπεζικής,
- πραγματοποιεί μία σειρά από σαφώς προσδιορισμένους και ανεξάρτητους ελέγχους σε πιστωτικά μοντέλα οι οποίοι επιτρέπουν την αποτελεσματική εποπτεία κινδύνων που μπορεί να προκύψουν από πιστοδοτικές δραστηριότητες όλων των επιπέδων. Αυτοί οι έλεγχοι είναι καταγεγραμμένοι και τα αποτελέσματα τους επικοινωνούνται στις επιχειρηματικές μονάδες σε τριμηνιαία βάση. Η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. παρακολουθεί αυτούς τους ελέγχους σε τριμηνιαία βάση, διαβεβαιώνοντας πως λειτουργούν αποτελεσματικά και πως συνολικά είναι

επαρκείς για το σκοπό για τον οποίο καθιερώθηκαν,

- επιβεβαιώνει, σε τακτική βάση, την επάρκεια των υποδειγμάτων, συμπληρώνοντας με αυτό τον τροπο τις περιοδικές επικυρώσεις καθώς και την παρακολούθηση χρήσης,
- αξιολογεί την επάρκεια των μεθόδων και συστημάτων που έχουν ως στόχο την ανάλυση, επιμέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και αναφορά του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει η Τράπεζα και άλλα πιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου,
- υπολογίζει τα εποπτικά κεφαλαία έναντι Πιστωτικού Κινδύνου, καθώς και το Εσωτερικό Κεφάλαιο που απαιτείται έναντι όλων των τύπων τραπεζικού κινδύνου και ετοιμάζει τις σχετικές εποπτικές και εσωτερικές («MIS») αναφορές.

Η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο απαρτίζεται από τον/τις:

- Τομέα Ελέγχου Πιστωτικού Κινδύνου, ο οποίος αποτελείται από την Υποδιεύθυνση Ελέγχου Πιστωτικού Κινδύνου και την Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Αναφορών και Ανεξάρτητης Αξιολόγησης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων,
- Υποδιεύθυνση Ανάπτυξης Υποδειγμάτων Πιστωτικού Κινδύνου Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου,
- Υποδιεύθυνση Ανάπτυξης Υποδειγμάτων Πιστωτικού Κινδύνου Χαρτοφυλακίου Λιανικής Τραπεζικής,
- Υποδιεύθυνση Εποπτικών Αναφορών Πιστωτικού Κινδύνου,
- Υποδιεύθυνση Ανάλυσης Εσωτερικού Κεφαλαίου (ICAAP), Stress Testing και Παρακολούθησης Εποπτικού Πλαισίου Διαχείρισης Κινδύνων, και
- Υποδιεύθυνση Στήριξης Εργασιών Διαχείρισης Κινδύνων.

Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο

Η αποστολή της Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. είναι:

- ο σχεδιασμός, η εξειδίκευση, η εισήγηση και η υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα διαχείρισης του κινδύνου αγοράς, του επιτοκιακού κινδύνου από δραστηριότητες στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο, του κινδύνου ρευστότητας καθώς και του κινδύνου αντισυμβαλλόμενου, στο πλαίσιο της εγκεκριμένης από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας,
- η ανάπτυξη και εφαρμογή μοντέλων για σκοπούς αποτίμησης και επιμέτρησης των αναλαμβανομένων κινδύνων,
- η διεξαγωγή των απαραίτητων ελέγχων με σκοπό τη διασφάλιση της επαρκούς λειτουργίας των επιμέρους μοντέλων, συμπληρωματικά της περιοδικής επικύρωσής τους,
- η αξιολόγηση της επάρκειας των μεθόδων και συστημάτων ανάλυσης, επιμέτρησης, παρακολούθησης και ελέγχου των παραπάνω κινδύνων που αναλαμβάνει η Τράπεζα και τα πιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου,
- η διενέργεια ανεξάρτητων αποτιμήσεων χρηματοοικονομικών προϊόντων και λοιπών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού της Τράπεζας και του Ομίλου,
- η εκτίμηση του Εποπτικού Κεφαλαίου που απαιτείται έναντι των κινδύνων αγοράς και αντισυμβαλλομένου και τον υπολογισμό των εποπτικών δεικτών για τον κίνδυνο ρευστότητας και τον επιτοκιακό κίνδυνο του τραπεζικού χαρτοφυλακίου, καθώς και την κατάρτιση σχετικών αναφορών,
- η παροχή έγκαιρης και ορθής πληροφόρησης στα ανώτερα όργανα της Τράπεζας (την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας - “BRC” και το Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής - “ALCO”) και τον Επόπτη (Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός - “SSM”) σχετικά με το ύψος και την εξέλιξη των αναλαμβανομένων κινδύνων, καθώς και τον τακτικό χειρισμό θεμάτων συναφών με τους κινδύνους αρμοδιότητάς της, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων και των ειδικών αποφάσεων της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, του Συμβουλίου Διαχειριστικής Πολιτικής και του Επόπτη.

Η Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. απαρτίζεται από:

- τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς και Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο, ο οποίος αποτελείται από την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς και την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο (IRRBB),
- την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας,
- την Υποδιεύθυνση Παρακολούθησης Πλαισίου Εσωτερικής Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Ρευστότητας (ILAAP) και
- την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου.

Δ.Δ.Λ.Κ.Τ&Ο

Η αποστολή της Δ.Δ.Λ.Κ.Τ.&Ο. είναι να:

- σχεδιάσει, προτείνει, υποστηρίξει και κατά καιρούς επικυρώσει το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, εξασφαλίζοντας πως είναι σύμφωνο με τις βέλτιστες πρακτικές, τις εποπτικές απαιτήσεις και τις κατευθυντήριες γραμμές από το Διοικητικό Συμβούλιο,
- διασφαλίσει την κατάρτιση πολιτικών, μεθόδων και συστημάτων για τον εντοπισμό, την επιμέτρηση και την παρακολούθηση των λειτουργικών κινδύνων και την περιοδική αξιολόγηση και επικύρωσή τους,
- χειρίζεται όλα τα θέματα λειτουργικού κινδύνου, σύμφωνα με τις υποδείξεις και αποφάσεις της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνου του Διοικητικού Συμβουλίου,

- παρακολουθεί σε συνεχή βάση και αναθεωρεί το επίπεδο λειτουργικού κινδύνου του Ομίλου και αναφέρεται στην ανώτερη διοίκηση και Εποπτικές Αρχές.

Η οργανωτική διάρθρωση της Δ.Δ.Λ.Κ.Τ&Ο έχει ως εξής:

- Τομέας Εφαρμογής Πλαισίου Λειτουργικών Κινδύνων, που περιλαμβάνει την Υποδιεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Λειτουργικών Κινδύνων και την Υποδιεύθυνση Συλλογής και Παρακολούθησης Γεγονότων Λειτουργικών Κινδύνων
- Υποδιεύθυνση Ανάπτυξης Πλαισίου Λειτουργικών Κινδύνων
- Υποδιεύθυνση Αναφορών Λειτουργικών Κινδύνων
- Υποδιεύθυνση Επίγνωσης και Επιμόρφωσης επί Θεμάτων Λειτουργικών Κινδύνων.

Δ.Δ.Κ.Σ.Τ&Ο

Η αποστολή της Δ.Δ.Κ.Σ.Τ&Ο διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη το ευρύ φάσμα των κινδύνων που μπορεί να συσχετιστούν με τη Στρατηγική του Ομίλου, σε ευθυγράμμιση με τις επικρατούσες επιχειρηματικές ανάγκες. Η ΔΔΚΣ είναι υπεύθυνη για:

- την παρακολούθηση, ανάλυση και αξιολόγηση των κινδύνων που είναι εμφανείς ή σχετίζονται με την επιχειρηματική Στρατηγική του Ομίλου και ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την κερδοφορία και τη δυναμική δομή του Ισολογισμού τόσο για την Τράπεζα όσο και για τον Όμιλο.
- την ανάλυση των υποθέσεων και των παραδοχών που ενσωματώνονται στον Στρατηγικό Σχεδιασμό, τον Επιχειρησιακό Σχεδιασμό (χαρτογράφηση επιχειρησιακών υποδειγμάτων) και τη Μελλοντική Κερδοφορία.
- τη διαχείριση κινδύνων που συνδέονται με την εφαρμογή της Επιχειρηματικής Στρατηγικής.
- την ανάλυση κινδύνων και τις πιθανές επιπτώσεις που επιμετρούνται μέσω των κατάλληλων «Βασικών Δεικτών Κινδύνου» («KRI's») και προκύπτουν από αποκλίσεις σε σχέση με τους εκπεφρασμένους στόχους που ορίζονται στην Επιχειρηματική Στρατηγική και Επιχειρηματικό Προγραμματισμό.
- Την ανάπτυξη σεναρίων και την εκτέλεση ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing)
- την εκτέλεση αναλύσεων ευαισθησίας που σχετίζονται με τους κινδύνους που συνεπάγεται η εξέλιξη της δυναμικής κερδοφορίας και της δομής του ισολογισμού
- την παρακολούθηση της ανάπτυξης, εκτέλεσης και αναθεώρησης των οικονομικών στόχων που σχετίζονται με τη Στρατηγική των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων.
- την επιλογή και χρήση κατάλληλων μέτρων απόδοσης τα οποία προσαρμόζονται με βάση τους κινδύνους (Επιχειρησιακού Μοντέλου & Προσαρμοσμένης για Κίνδυνο Αποδοτικότητας - RAPM) με στόχο την αξιολόγηση των Κινδύνων Στρατηγικής.
- την ανάλυση και αξιολόγηση των Κινδύνων Κεφαλαιακής Επάρκειας και Κερδοφορίας.
- την εκτέλεση ασκήσεων Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων σύμφωνα με τις ρυθμιστικές απαιτήσεις και κατευθυντήριες γραμμές (EBA, SSM κ.λπ.) σε συνεργασία με τις εμπλεκόμενες μονάδες.
- τη μοντελοποίηση, παρέχοντας μεθοδολογική τεκμηρίωση και υποβολή εκτιμήσεων, αναφορών και αναλύσεων ευαισθησίας κάτω από διαφορετικά σενάρια, και ειδικότερα της Δυναμικής Ανάλυσης των Καθαρών Εσόδων από Τόκους («Net Interest Income», ("NII")) και της κερδοφορίας.
- την παρακολούθηση της εξέλιξης του σχηματισμού των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων.
- την παρακολούθηση της δυναμικής εξέλιξης των στοιχείων Εξέλιξης του Ενεργητικού & Παθητικού (Dynamic Asset Liability - ALM).

Η Δ.Δ.Κ.Σ.Τ&Ο αποτελείται από:

- τον Τομέα Παρακολούθησης Κινδύνων Επιχειρησιακής Στρατηγικής, ο οποίος με τη σειρά του αποτελείται από την Υποδιεύθυνση Παρακολούθησης Κινδύνου Κερδοφορίας, την Υποδιεύθυνση Παρακολούθησης Κινδύνων Επιχειρησιακού Μοντέλου & Προσαρμοσμένης για Κινδύνου Αποδοτικότητα (RAPM) και την Υποδιεύθυνση Αξιολόγησης Στρατηγικών Κινδύνων και Σχεδίων Δράσης.
- τον Τομέα Σχεδιασμού και Ανάλυσης Σεναρίων, ο οποίος με τη σειρά του αποτελείται από την Υποδιεύθυνση Παρακολούθησης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, την Υποδιεύθυνση Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων & Ανάλυσης Σεναρίων Ευαισθησίας και Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Ενοποιημένης Πλατφόρμας & Εργαλείων Εκτίμησης Στρατηγικών Κινδύνων.
- την Υποδιεύθυνση Μοντελοποίησης Δυναμικής Εξέλιξης Ενεργητικού & Παθητικού.

Τ.Ε.Υ.

Η αποστολή του Τ.Ε.Υ. είναι:

- η σύνταξη, επικαιροποίηση και εφαρμογή των Πολιτικών Επικύρωσης Υποδειγμάτων,
- η ανάπτυξη και βελτίωση των υφιστάμενων προτύπων διαχείρισης Κινδύνου Υποδείγματος,
- η επικαιροποίηση των Πολιτικών Επικύρωσης Υποδειγμάτων, με βάση τις ισχύουσες κανονιστικές οδηγίες και απαιτήσεις,
- η ενημέρωση του Διοικητικού Συμβουλίου, της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, του CRO του Ομίλου και της Ανώτατης Διοίκησης όσον αφορά στα κριτήρια αξιολόγησης κινδύνου υποδείγματος που εφαρμόζει ο Όμιλος,
- η ανεξάρτητη επικύρωση και έγκριση νέων και

υφιστάμενων υποδειγμάτων βάσει του επιπέδου σημαντικότητας,

- η τεκμηρίωση σημαντικών μεταβολών των υπό αξιολόγηση υποδειγμάτων στις εκθέσεις επικύρωσης και
- η επαναξιολόγηση των σημαντικών υποδειγμάτων σε ετήσια βάση και η επισκόπηση των αποτελεσμάτων τους σε πλαίσιο συνεχούς παρακολούθησης.

Ο ΤΕΥ απαρτίζεται από τις:

- Υποδιεύθυνση Επικύρωσης Υποδειγμάτων Κινδύνου Αγοράς
- Υποδιεύθυνση Επικύρωσης Υποδειγμάτων Πιστωτικού Κινδύνου.

Δ.Ε.Π.

Η αποστολή της Δ.Ε.Π. είναι να πραγματοποιεί ανεξάρτητη αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου των εγχώριων επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τα παρακάτω:

- συμμετοχή στα Εγκριτικά Όργανα για εταιρικούς πελάτες, με δικαίωμα αρνησικυρίας (veto),
- επισκόπηση όλων των Εισηγητικών του Εταιρικού Χαρτοφυλακίου που υποβάλλονται για αξιολόγηση και έγκριση στις αρμόδιες εγκριτικές επιτροπές,
- επισκόπηση του αποτελέσματος των ανά περίπτωση αξιολογήσεων για εξατομικευμένη απομείωση των πιστοδοτικών ανοιγμάτων που πραγματοποιείται από τις Πιστοδοτικές Μονάδες,
- συμμετοχή στη σύνταξη/αναθεώρηση της Πιστωτικής Πολιτικής Εταιρικού Χαρτοφυλακίου, του Εγχειριδίου Πιστοδοτικών Διαδικασιών και πολλών άλλων Κανονισμών,
- σχεδιασμός και κοινοποίηση οδηγιών/κατευθυντήριων γραμμών για την αποτελεσματική εφαρμογή σχετικών Πολιτικών και Κανονισμών,
- παρακολούθηση της εφαρμογής και της έγκαιρης διαχείρισης του Συστήματος Έγκαιρων Προειδοποιήσεων για κάθε πελάτη, καθώς και της έκβασης των σχετικών ενεργειών.

Δ.Π.Λ.Τ.Τ&Ο

Η αποστολή της Διεύθυνσης Πίστης Λιανικής της Τράπεζας (Δ.Π.Λ.Τ.Τ&Ο) και του Ομίλου είναι να πραγματοποιεί ανεξάρτητη αξιολόγηση των εγχώριων και διεθνών πιστοδοτήσεων λιανικής. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τα παρακάτω:

- διαχείριση της Πολιτικής Πιστοδοτήσεων Λιανικής σε συνεργασία με την Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο,
- διαμόρφωση του σχετικού Κανονισμού Λιανικής Τραπεζικής,
- συμμετοχή στη διαμόρφωση προϊόντων Λιανικής σε όλα τα στάδια του πιστωτικού κύκλου (νέα χρηματοδότηση, αναθεώρηση, αναδιάρθρωση) και καθορισμός του Πλαισίου και των δυναμικών ελέγχων των σχετικών πιστοδοτικών κριτηρίων,
- λεπτομερής προσδιορισμός των κατάλληλων εγκριτικών διαδικασιών μέσα από τους σχετικούς κανονισμούς που αναφέρονται στις πολιτικές,
- συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, σύμφωνα με τους πίνακες εγκριτικών ευχερειών, βάσει των εισηγητικών σημειωμάτων των αντίστοιχων Πιστοδοτικών Μονάδων, οι οποίες είναι αποκλειστικά υπεύθυνες για την ορθή παρουσίαση των ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων που εμπεριέχονται σε αυτά και αξιολόγηση της ορθής εφαρμογής της Πιστωτικής Πολιτικής και των Κανονισμών.

Η Δ.Π.Λ.Τ.Τ&Ο απαρτίζεται από τις:

- Υποδιεύθυνση Πιστωτικής Πολιτικής Λιανικής Τραπεζικής Μονάδων Εσωτερικού
- Υποδιεύθυνση Αξιολόγησης Πιστοδοτικών Αιτημάτων Λιανικής Τραπεζικής Μονάδων Εσωτερικού
- Υποδιεύθυνση Ανάλυσης Χαρτοφυλακίων Λιανικής Μονάδων Εσωτερικού & Λιανικής Πίστης Θυγατρικών Εξωτερικού και
- Υποδιεύθυνση Επισκόπησης Εφαρμογής Πιστωτικής Πολιτικής.

Δ.Δ.Ε.Π.Ο.

Η αποστολή της Δ.Δ.Ε.Π.Ο. είναι να πραγματοποιεί ανεξάρτητη αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου των επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων των θυγατρικών και των καταστημάτων εξωτερικού. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τα παρακάτω:

- Η συμμετοχή στα Εγκριτικά Όργανα, με δικαίωμα αρνησικυρίας (veto),
- Επισκόπηση όλων των Εισηγητικών του Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου που υποβάλλονται για αξιολόγηση και έγκριση στις αρμόδιες εγκριτικές επιτροπές,
- Συμμετοχή στη διαδικασία κατηγοριοποίησης Πιστούχων
- Συμμετοχή στη σύνταξη/αναθεώρηση των Πιστωτικών Πολιτικών Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου και των Εγχειριδίων Πιστοδοτικών Διαδικασιών.

Κάθε Διεύθυνση/Τομέας έχει διακριτές αρμοδιότητες και καλύπτει συγκεκριμένες κατηγορίες κινδύνου. Όλες οι παραπάνω μονάδες αναφέρονται στον CRO.

Αξιολόγηση προφίλ κινδύνου / Ταξινόμηση κινδύνων

Η συνεχής αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου του Ομίλου αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων και περιλαμβάνει μία σειρά συγκεκριμένων διαδικασιών. Κάθε τύπος κινδύνου αναλύεται και εκτιμάται με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και με βάση τα ποιοτικά στοιχεία (πολιτικές, διαδικασίες, ελεγκτικοί μηχανισμοί) όπως εφαρμόζονται από τη διοίκηση. Ένα κοινό στοιχείο όλων αυτών είναι η προσέγγιση με όρους «εσωτερικού κεφαλαίου», που δίνει τη δυνατότητα να αποτυπωθούν διαφορετικοί τύποι κινδύνων με τους ίδιους (και συνεπώς συγκρίσιμους) όρους, καθώς και να αποτυπωθεί το προφίλ κινδύνων του Ομίλου με ένα μοναδικό μέγεθος (το «συνολικό εσωτερικό κεφάλαιο»).

Το Πλαίσιο της «Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου» (ICAAP) καλύπτει τις κυριότερες κατηγορίες και υποκατηγορίες κινδύνων, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τους ορισμούς τους, το πλαίσιο διαχείρισής τους, τη μεθοδολογία και τα υποδείγματα που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή τους. Βάσει της ICAAP, ο Όμιλος σχεδιάζει και παρακολουθεί την κεφαλαιακή του επάρκεια χρησιμοποιώντας δύο προσεγγίσεις ποσοτικού προσδιορισμού/εκτίμησης των κεφαλαιακών απαιτήσεων:

- Εποπτικό κεφάλαιο, όπου οι κεφαλαιακές απαιτήσεις υπολογίζονται βάσει εποπτικών κανόνων.
- Εσωτερικό κεφάλαιο, όπου οι κεφαλαιακές απαιτήσεις υπολογίζονται με τη χρήση εσωτερικών μεθοδολογιών.

Εκτός από το Πλαίσιο της ICAAP, η Τράπεζα έχει επίσης αναπτύξει ένα εγχειρίδιο, στο οποίο περιγράφεται λεπτομερώς η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται σε επίπεδο Όμιλου ΕΤΕ για τη μέτρηση των εσωτερικών κεφαλαιακών απαιτήσεων των σημαντικών κίνδυνων, όπου η ποσοτικοποίηση στο άμεσο/μεσοπρόθεσμο μέλλον θεωρείται εφικτή.

Σημαντικοί Τύποι Κινδύνου και η μεταχείρισή του στο ICAAP

Τύπος Κινδύνου	Προσέγγιση Κεφαλαιακών Απαιτήσεων: Εποπτικό Κεφάλαιο	Εσωτερικό Κεφάλαιο	Ποιοτική Ανάλυση
Πιστωτικός Κίνδυνος	√	√	√
Κίνδυνος Συγκέντρωσης	-	√	√
Κίνδυνος Διακανονισμού	-	√	√
Υπολειμματικός Κίνδυνος	-	√	√
Κίνδυνος Τιτλοποίησης	√	√	√
Κίνδυνος Αγοράς	√	√	√
Γενικός Κίνδυνος Επιτοκίων	√	√	√
Κίνδυνος Εκδότη	√	√	√
Κίνδυνος Χώρας	-	-	√
Μετοχικός Κίνδυνος	√	√	√
Κίνδυνος Αναδοχής Θέσεων	-	-	√
Συναλλαγματικός Κίνδυνος	√	√	√
Κίνδυνος Εμπορευμάτων	√	√	√
Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου	√	√	√
Κίνδυνος Gamma & Κίνδυνος Vega	√	√	√
Επιτοκιακός Κίνδυνος Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου (IRRBB)	-	√	√
Operational Risk	√	√	√
Κίνδυνος Καταχρηστικής Επιχειρηματικής Συμπεριφοράς (Conduct Risk)	-	√	√
Κίνδυνος Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ICT Risk)	-	-	√
Κίνδυνος Υποδειγμάτων	-	√	√
Νομικός Κίνδυνος	-	√	√
Κίνδυνος Φήμης	-	-	√
Κίνδυνος Στρατηγικής	-	-	√
Επιχειρηματικός Κίνδυνος	-	√	√
Κίνδυνος Πρόσβασης σε Αγορές Κεφαλαίου (Capital Access Risk)	-	-	√
Κίνδυνος Ρευστότητας	-	-	√
Κίνδυνος Ακίνητης Περιουσίας	-	√	√
Κίνδυνος Συνταξιοδότησης	-	-	√

Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Κεφαλαίου ("ICAAP")/ Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Ρευστότητας ("ILAAP")

Ο Όμιλος ΕΤΕ έχει αφιερώσει σημαντικούς πόρους στη διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας, τόσο σε θέματα διαχείρισης κινδύνων όσο και υπολογισμού κεφαλαίου. Η διαδικασία αναπτύσσεται και τυποποιείται διαρκώς προκειμένου να ενισχυθούν τα επιχειρηματικά οφέλη και να υποστηριχτούν οι στρατηγικές επιδιώξεις του Ομίλου.

Οι στόχοι της ICAAP είναι η:

- ορθή αναγνώριση, μέτρηση, παρακολούθηση και συνολική εκτίμηση των κινδύνων,
- ανάπτυξη κατάλληλων συστημάτων επιμέτρησης και διαχείρισης των κινδύνων αυτών,
- αξιολόγηση των κεφαλαίων που απαιτούνται για την κάλυψη των κινδύνων αυτών (του «εσωτερικού κεφαλαίου»).

Ο όρος «εσωτερικό κεφάλαιο» αναφέρεται στο ποσό ιδίων κεφαλαίων που επαρκεί για την κάλυψη ζημιών σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης εντός συγκεκριμένου χρονικού ορίζοντα (και τα δύο οριζόμενα σύμφωνα με το πλαίσιο διάθεσης ανάληψης κινδύνων).

Ο Όμιλος ΕΤΕ έχει δημιουργήσει αναλυτικό και τεκμηριωμένο πλαίσιο για την ετήσια εφαρμογή της ICAAP, το οποίο περιγράφει λεπτομερώς τη διαδικασία τόσο σε επίπεδο Ομίλου όσο και Τράπεζας. Το Πλαίσιο περιλαμβάνει τα εξής:

- αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου του Ομίλου,
- μέτρηση του κινδύνου και αξιολόγηση της επάρκειας του εσωτερικού κεφαλαίου,
- κατάρτιση, ανάπτυξη και αξιολόγηση ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων,
- υποβολή έκθεσης ICAAP,
- κείμενα ICAAP.

Τόσο το Διοικητικό Συμβούλιο όσο και οι Εκτελεστικές Επιτροπές της Τράπεζας εμπλέκονται ενεργά στην ICAAP, με συγκεκριμένους ρόλους και αρμοδιότητες, που περιγράφονται λεπτομερώς στο Πλαίσιο της ICAAP. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου («ΕΔΚ») εγκρίνει το διάστημα εμπιστοσύνης για το «εσωτερικό κεφάλαιο», ελέγχει την ορθή χρήση των παραμέτρων κινδύνου ή/και σεναρίων όπου χρειάζεται, και εξασφαλίζει ότι καλύπτονται αποτελεσματικά όλες οι μορφές κινδύνων, διενεργώντας τους κατάλληλους ελέγχους σε επίπεδο Ομίλου. Η ΕΔΚ φέρει και την τελική ευθύνη για την επάρκεια και την ορθή εκτέλεση της ICAAP.

Το Πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής της ICAAP αφορά όλους τους σημαντικούς κινδύνους του Ομίλου. Οι παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη είναι το μέγεθος της αντίστοιχης Επιχειρηματικής Μονάδας/Θυγατρικής του Ομίλου, η έκθεση ανά τύπο κινδύνου και η προσέγγιση μεθοδολογίας και μέτρησης κινδύνου για κάθε τύπο κινδύνου.

Ο εντοπισμός, η αξιολόγηση και η χαρτογράφηση κινδύνων σε κάθε σχετική Επιχειρηματική Μονάδα/Θυγατρική του Ομίλου αποτελεί βασική διαδικασία της ICAAP. Η εκτίμηση της σημαντικότητας των κινδύνων πραγματοποιείται με βάση ορισμένα ποσοτικά (π.χ. έκθεση ως ποσοστό των σταθμισμένων με βάση τον κίνδυνο στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου) και ποιοτικά κριτήρια (π.χ. καθιερωμένο πλαίσιο πολιτικών, διαδικασιών και συστημάτων διαχείρισης κινδύνων, πλαίσιο διακυβέρνησης και συγκεκριμένοι ρόλοι και αρμοδιότητες των σχετικών μονάδων, καθορισμός και εκτίμηση ορίων).

Ο Όμιλος ΕΤΕ έχει αναγνωρίσει τις παρακάτω κατηγορίες κινδύνου ως τις πιο σημαντικές εντός του πλαισίου της ICAAP:

- **Πιστωτικός**
- **Αγοράς**
- **Λειτουργικός**
- **Επιτοκιακός Κίνδυνος στο Τραπεζικό Χαρτοφυλακίου (IRRBB)**
- **Συγκέντρωσης (Πιστωτικός)**
- **Καταχρηστικής Επιχειρηματικής Συμπεριφοράς (Λειτουργικός)**
- **Κίνδυνος της Πληροφορίας και της Τεχνολογίας Επικοινωνίας (Λειτουργικός)**
- **Υποδειγμάτων (Λειτουργικός)**
- **Ρευστότητας**
- **Επιχειρηματικός**
- **Στρατηγικής**
- **Φήμης (Λειτουργικός)**
- **Ακίνητης Περιουσίας**
- **Νομικός (Λειτουργικός)**
- **Κίνδυνος Πρόσβασης σε Αγορές Κεφαλαίου (Capital Access)**
- **Συνταξιοδότησης**

Ο υπολογισμός του «Συνολικού Εσωτερικού Κεφαλαίου» του Ομίλου ΕΤΕ περιλαμβάνει δύο στάδια. Αρχικά, υπολογίζεται το εσωτερικό κεφάλαιο ανά τύπο κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου. Ο Όμιλος ΕΤΕ έχει αναπτύξει μεθοδολογία που επιτρέπει τον υπολογισμό του απαιτούμενου εσωτερικού κεφαλαίου για ποσοτικά μετρήσιμους κινδύνους. Αυτοί επανεξετάζονται σε τακτική βάση και αναβαθμίζονται/επικαιροποιούνται σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές παγκοσμίως. Στη συνέχεια, το εσωτερικό κεφάλαιο ανά τύπο κινδύνου αθροίζεται για να αποδώσει το «Συνολικό Εσωτερικό Κεφάλαιο» του Ομίλου ΕΤΕ.

Η κατανομή κεφαλαίου στοχεύει στη διανομή του "Εσωτερικού Κεφαλαίου" στις Επιχειρηματικές Μονάδες της Τράπεζας και στις

Θυγατρικές, έτσι ώστε να συνδέει η ICAAP τις επιχειρηματικές αποφάσεις και τη μέτρηση της αποδοτικότητας.

Για το 2019 η Τράπεζα εφάρμοσε την ICAAP εκτιμώντας το σχετικό εσωτερικό κεφάλαιο για όλους τους σημαντικούς τύπους κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου. Οι υπολογισμοί βασίστηκαν σε μεθοδολογίες που έχουν ήδη αναπτυχθεί στο Πλαίσιο της ICAAP. Επιπλέον, ο Όμιλος ΕΤΕ διεξήγαγε μια τραπεζική άσκηση μακροοικονομικής προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (macro Stress Test), η οποία αφορούσε την εξέλιξη των κεφαλαίων CET I υπό δυσμενή σενάρια (ώστε να εξασφαλιστεί η συνάφεια και η επάρκεια του αποτελέσματος στο πλαίσιο μιας ρεαλιστικής και μη καταστροφικής προοπτικής θεώρησης μελλοντικών κινδύνων από ακραία γεγονότα).

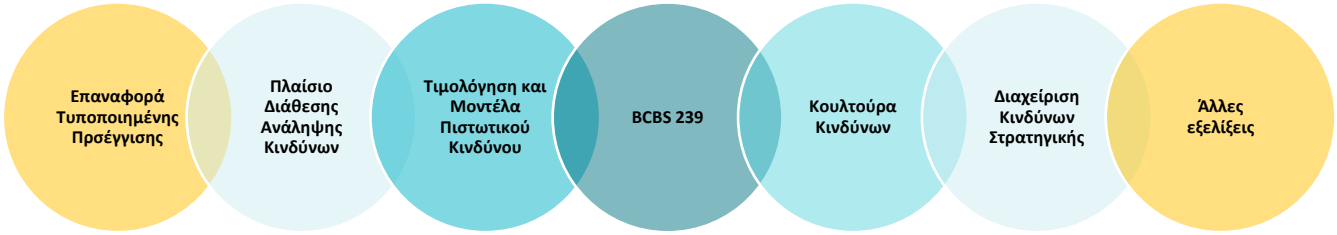
Επίσης, διεξήχθη αντίστροφη προσομοίωση ακραίων καταστάσεων (reverse Stress Test), όπου τέθηκε συγκεκριμένο όριο στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και στη συνέχεια εντοπίστηκαν οι παράγοντες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε παραβίαση αυτού του ορίου. Η αντίστροφη προσομοίωση βασίστηκε στη μεθοδολογία για την εκτίμηση του εσωτερικού κεφαλαίου που απαιτείται για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου. Αναλυθήκαν σενάρια που θα μπορούσαν να οδηγήσουν το δείκτη κοντά στο όριο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Τράπεζα εφαρμόζει, ελέγχει και χρησιμοποιεί την ICAAP, στοχεύοντας στην πλήρη συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές και τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και της ΕΚΤ αναφορικά με την ICAAP/ILAAP, τη Διαδικασία Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης (SREP) και τις Ασκήσεις Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων (Stress Testing).

ILAAP

Σκοπός της ILAAP είναι να αξιολογήσει εάν ο Όμιλος διαθέτει επαρκείς πηγές ρευστότητας, ώστε να αποφευχθεί η διατάραξη των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων, τόσο σε καθεστώς συνεχιζόμενης δραστηριότητας όσο και σε συνθήκες κρίσης. Στο Πλαίσιο της ILAAP, ο Όμιλος αξιολογεί τον κίνδυνο ρευστότητας και χρηματοδότησής του εντός ενός πλαισίου διαχείρισης καθιερωμένων πολιτικών, συστημάτων και διαδικασιών για τον προσδιορισμό, τη διαχείριση, τη μέτρηση και την παρακολούθησή τους.

Η ILAAP είναι μια ολοκληρωμένη διαδικασία, επομένως ευθυγραμμίζεται με το Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου και λαμβάνει υπόψη το τρέχον περιβάλλον λειτουργίας του. Επιπλέον, εκτός από την περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης ρευστότητας του Ομίλου, χρησιμεύει και ως αξιολόγηση των προοπτικών, απεικονίζοντας την αναμενόμενη κατάσταση ρευστότητας κατά την εκτέλεση του Σχεδίου Χρηματοδότησης της Τράπεζας. Τέλος, η ILAAP εξετάζει τις πιθανές επιπτώσεις στη ρευστότητα της Τράπεζας από την υλοποίηση σεναρίων ακραίων καταστάσεων, διασφαλίζοντας ότι ο Όμιλος μπορεί να αντέξει σε τέτοιες σοβαρές κρίσεις και να συνεχίσει απρόσκοπτα τη λειτουργία του.

Νέες Εξελίξεις εντός του 2019 και προοπτικές 2020

Επαναφορά στην Τυποποιημένη προσέγγιση

Τον Ιούλιο του 2018 η Τράπεζα, με βάση το άρθρο 149 του Κανονισμού (EU) 575/2019(CRR) και κατόπιν σχετικής έγκρισης της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής και του Διοικητικού Συμβουλίου της, ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την άδεια επαναφοράς στη χρήση της Τυποποιημένης Προσέγγισης για τον υπολογισμό/εκτίμηση της «Σταθμισμένης έκθεσης σε κίνδυνο» («Risk weighted exposure»), η οποία υπολογιζόταν με την χρήση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης (IRB).

Η έγκριση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη χρήση της Τυποποιημένης Προσέγγισης για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο, ελήφθη την 21 Μάιου 2019, ήτοι το 2^{ο} τρίμηνο του 2019, με αποτέλεσμα να παρουσιάζει εφεξής επισήμως τις κεφαλαιακές της απαιτήσεις με τη μέθοδο της Τυποποιημένης Προσέγγισής για όλα τα χαρτοφυλάκια.

Ο κύριος λόγος της μετάβασης στην Τυποποιημένη Προσέγγιση είναι η ανάγκη της ΕΤΕ να θέσει προτεραιότητες στους πόρους και στις επενδύσεις προκειμένου να αντιμετωπισθούν κρίσιμες προκλήσεις όπως η εφαρμογή μιας καθοριστικής στρατηγικής για τη μείωση του όγκου των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ), καθώς και ο περιορισμός του λειτουργικού της κόστους. Έτσι η Τράπεζα θα έχει τη δυνατότητα να επικεντρωθεί άμεσα σε τομείς στρατηγικού ενδιαφέροντος, έχοντας απαλλαγεί από το «λειτουργικό βάρος» που θα προκαλούσε η διατήρηση και μετακύληση του συνόλου του χαρτοφυλακίου στην Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (IRB). Επιπλέον, τα Σταθμισμένα Στοιχεία του Ενεργητικό (RWAs) θα είναι πιο σταθερά και προβλέψιμα, ενώ παράλληλα ο δυσμενής αντίκτυπος αυτής της επαναφοράς θα αντισταθμιστεί από τα οφέλη της προγραμματισμένης μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων

Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων («RAF»)

Η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. καθιέρωσε νέο Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων. Στόχος του Πλαισίου αυτού είναι να καθορίσει το επίπεδο κινδύνου που ο Όμιλος είναι πρόθυμος να αναλάβει για την επίτευξη των στρατηγικών του στόχων, καθώς και τις βασικές αρχές και κανόνες που διέπουν τη διάθεση ανάληψης κινδύνων. Το Πλαίσιο αυτό αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Στρατηγικής Κινδύνου και Κεφαλαίου του Ομίλου και του γενικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνων. Το Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων αναπτύχθηκε προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως βασικό εργαλείο διαχείρισης για την καλύτερη ευθυγράμμιση της επιχειρησιακής στρατηγικής, των οικονομικών στόχων και της διαχείρισης κινδύνων, καθώς και για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ κινδύνου και απόδοσης. Θεωρείται σημείο αναφοράς για όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς της Τράπεζας, καθώς και για τα εποπτικά όργανα, όσον αφορά την αξιολόγηση του κατά πόσο τα επιχειρηματικά εγχειρήματα που έχουν αναληφθεί συνάδουν με την αντίστοιχη διάθεση ανάληψης κινδύνου.

Η ανάπτυξη του νέου Πλαισίου Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων έγινε σε τρεις φάσεις:

- **1^{η} Φάση:** καθορισμός επιθυμητής κατάστασης και εντοπισμός αποκλίσεων;
- **2^{η} Φάση:** αναθεώρηση πλαισίου και μετρικών
- **3^{η} Φάση:** ενσωμάτωση/υλοποίηση του σχεδίου δράσης

Πιο ειδικά, ο κύριος στόχος της 3^{ης} φάσης είναι να εμπλουτιστεί περεταίρω ο τρόπος υλοποίησης και ενσωμάτωσης του Πλαισίου στον Όμιλο. Αποτελείται από τους πιο κάτω πυλώνες:

- Επικοινωνία του Πλαισίου
- Τυποποίηση της διαδικασίας παρακολούθησης του Πλαισίου
- Διάχυση των δεικτών Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων
- Διαδικασία Κλιμάκωσης σε περίπτωση παραβίασης των ορίων
- Επικαιροποίηση των κειμένων του Πλαισίου
- Ευθυγράμμιση των θυγατρικών με το Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων του Ομίλου

Ένα αποτελεσματικό Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων είναι θεμελιώδες για ένα ισχυρό πλαίσιο διαχείρισης και διακυβέρνησης κινδύνων. Το Πλαίσιο δεν είναι μόνο ένα σύστημα παρακολούθησης βασικών δεικτών επιδόσεων (KPI), αλλά αποτελεί έναν ουσιαστικό μηχανισμό που στηρίζει το Διοικητικό Συμβούλιο στην εποπτεία της εφαρμογής της στρατηγικής εντός των ορίων κινδύνου που ο Όμιλος είναι πρόθυμος να αναλάβει. Μέσω του Πλαισίου, το σύνολο των επιδιώξεων του Διοικητικού Συμβουλίου μεταφράζονται σε συγκεκριμένες διατυπώσεις και μετρήσεις κινδύνου, επιτρέποντας τον σχεδιασμό και την εκτέλεση, και ενισχύοντας τη συλλογική σκέψη.

Η ΕΤΕ διαθέτει ένα αποτελεσματικό Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων, το οποίο:

1. διαμορφώνεται από την κορυφή προς τη βάση με τις οδηγίες και την καθοδήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου και από τη βάση προς την κορυφή με τη συμμετοχή ανώτερων στελεχών και άλλων ενδιαφερομένων, και γίνεται κατανοητό και εφαρμόζεται από όλα τα επίπεδα της Τράπεζας,
2. ενσωματώνει ποσοτικές μετρήσεις κινδύνου και ποιοτικές δηλώσεις Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων που είναι εύκολο να επικοινωνηθούν και να αφομοιωθούν,
3. υποστηρίζει την επιχειρηματική στρατηγική του Ομίλου διασφαλίζοντας ότι οι επιχειρηματικοί στόχοι επιδιώκονται σε περιβάλλον ελεγχόμενου κινδύνου που επιτρέπει τη διατήρηση της σταθερότητας των κερδών και την προστασία από απρόβλεπτες ζημίες,
4. αντικατοπτρίζει τους τύπους και το επίπεδο κινδύνων εντός των οποίων η Τράπεζα είναι πρόθυμη να λειτουργήσει, με βάση τη γενική της διάθεση ανάληψης κινδύνων και το προφίλ κινδύνου, καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, καθώς και το μέγιστο επίπεδο κινδύνου που έχει την ικανότητα να αναλάβει ο Όμιλος,
5. συμβάλλει στην προώθηση μιας κουλτούρας διαχείρισης κινδύνων σε επίπεδο Ομίλου,
6. ευθυγραμμίζεται με άλλες συναφείς βασικές διαδικασίες της Τράπεζας

Με βάση τα παραπάνω, το Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων:

1. ενισχύει την ικανότητα εντοπισμού, αξιολόγησης, διαχείρισης και μετριασμού των κινδύνων,
2. διευκολύνει την παρακολούθηση και την επικοινωνία του προφίλ κινδύνου της Τράπεζας γρήγορα και αποτελεσματικά

Η αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου της Τράπεζας σε σχέση με το Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνου είναι μια συνεχής και επαναλαμβανόμενη διαδικασία. Όσον αφορά στο χρονοδιάγραμμα της επικαιροποίησης του Πλαισίου (ως μέρος της τακτικής ετήσιας διαδικασίας ενημέρωσης), λαμβάνεται υπόψη η αλληλεπίδραση με άλλες βασικές διαδικασίες της Τράπεζας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αλληλεπίδραση του Πλαισίου με το Επιχειρηματικό Σχέδιο, καθώς οι δύο διαδικασίες τροφοδοτούν η μία την άλλη: σε ορισμένες περιπτώσεις, η διάθεση ανάληψης κινδύνου αναμένεται να λειτουργήσει ως ανασταλτικός / περιοριστικός παράγοντας στο Επιχειρηματικό Σχέδιο, ενώ σε άλλες περιπτώσεις το Επιχειρηματικό Σχέδιο παρέχει δεδομένα για τον καθορισμό των επιπέδων ανοχής στον κίνδυνο.

Τιμολόγηση και Μοντέλα Πιστωτικού Κινδύνου

Μετά την ολοκλήρωση του Συστήματος Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΣΕΠ) για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο και για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής, η Τράπεζα επικαιροποίησε τα μοντέλα τιμολόγησης που χρησιμοποιούνται τόσο για την επιχειρηματική πελατεία όσο και για τους ιδιώτες, λαμβάνοντας υπόψη την επίπτωση της εφαρμογής του προτύπου ΔΠΧΑ 9 στον υπολογισμό των προβλέψεων. Παράλληλα, η Τράπεζα βελτιστοποιεί τη μεθοδολογία και διαδικασία τιμολόγησης:

I. ενσωματώνοντας μεταβλητές Funds Transfer Pricing ("FTP") στο κόστος χρηματοδότησης,

II. χρησιμοποιώντας επικαιροποιημένες και λεπτομερείς εκτιμήσεις για το λειτουργικό κόστος, καθώς και

III. συνυπολογίζοντας άλλες προμήθειες /οφέλη από τους πελάτες (προμήθειες, σταυροειδείς πωλήσεις, καταθέσεις κλπ) με πιο λεπτομερή και ακριβή τρόπο

Ο σκοπός είναι να καθιερωθεί ένα σαφώς προσδιορισμένο πλαίσιο τιμολόγησης, προσαρμοσμένο στους κινδύνους (risk-adjusted), το οποίο θα ενσωματώνει τις θεμελιώδεις αρχές τιμολόγησης, θα βασίζεται στις σχετικές πολιτικές, σε αποδεκτές επιστημονικές μεθόδους και θα εξυπηρετείται από συγκεκριμένες εφαρμογές λογισμικού.

Τέλος, η Τράπεζα σε μια συνεχή προσπάθεια να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, προσανατολίζεται προς μια σειρά πιο εξελιγμένων μοντέλων μέτρησης του πιστωτικού κίνδυνου για το στεγαστικό της χαρτοφυλάκιο.

Σε αυτό το πλαίσιο, κρίθηκε απαραίτητη η αναβάθμιση και βελτιστοποίηση των υφιστάμενων μοντέλων μέτρησης πιστωτικού κίνδυνου, τα οποία θα επιτρέψουν στην Τράπεζα να αντιμετωπίζει το συνεχώς εξελισσόμενο τεχνολογικό και επιχειρηματικό περιβάλλον και να αναγνωρίζει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον υποκείμενο κίνδυνο. Κατά τη διάρκεια του 2019 η Τράπεζα ξεκίνησε μια λεπτομερή ανάλυση αρμοδιοτήτων σε συνεργασία με τις εμπλεκόμενες μονάδες και προσδιόρισε τα μοντέλα, την αρχιτεκτονική και τις αναβαθμίσεις που θα χρειαστούν για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Αξιοποιώντας το πιο πάνω, η Τράπεζα προγραμματίζει να εφαρμόσει στρατηγικές διαχείρισης χαρτοφυλακίου και λύσεις που θα δίνουν τη δυνατότητα να βελτιστοποιούνται οι προσφορές που γίνονται στους πελάτες, δηλαδή να σταθμίζεται κέρδος και ζημία και να προφέρονται τα κατάλληλα προϊόντα στην κατάλληλη πελατεία και να εξασφαλίζεται η βελτιστοποίηση της σχέσης, των στόχων κερδοφορίας και του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου. Κατ' αντιστοιχία και η ανάπτυξη των νέων μοντέλων αναδιάρθρωσης θα αποτελέσει τη βάση για τη βελτιστοποίηση της διαδικασίας αναδιάρθρωσης και προτεινόμενων λύσεων.

BCBS 239

Το BCBS 239 είναι το πρότυπο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία («BCBS») που έχει κύριο σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας των τραπεζών, αφενός στη συγκέντρωση της πληροφορίας που αφορά στους κινδύνους, αφετέρου στις πρακτικές που διέπουν την παραγωγή εσωτερικών αναφορών κινδύνων, προκειμένου να ενδυναμωθούν οι διαδικασίες Διαχείρισης Κινδύνων και λήψης αποφάσεων στις τράπεζες. Η ΕΤΕ με βάση το Θεματικό Έλεγχο

της ΕΚΤ είναι ευθυγραμμισμένη με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές τράπεζες. Οι τρεις βασικοί πυλώνες με βάση τους οποίους αξιολογήθηκε η Τράπεζα για την αποτελεσματική συγκέντρωση δεδομένων και παραγωγή αναφορών για τους κινδύνους, ενσωματώνουν όλες τις βασικές αρχές του προτύπου.

Διακυβέρνηση & Υποδομή
(Διακυβέρνηση, Αρχιτεκτονική των Δεδομένων & Υποδομή Πληροφορικής)

- οι πολιτικές και διαδικασίες είναι επικαιροποιημένες και σαφώς καταγεγραμμένες, και περιλαμβάνουν διαδικασίες κλιμάκωσης και αποκατάστασης,
- τα συστήματα είναι ασφαλή και ανθεκτικά, με σαφή κατανομή ευθυνών, επαρκή αυτοματισμό και παρακολούθηση της διαδρομής των δεδομένων σε κάθε βήμα.

Ικανότητα Κατάρτισης Συγκεντρωτικών Δεδομένων για τους Κινδύνους
(Προσαρμοστικότητα, Έγκαιρη Υποβολή, Πληρότητα, Ακρίβεια & Ακεραιότητα)

- συμπαγείς δικλείδες ασφαλείας που παρακολουθούνται τακτικά,
- κατάλληλη ισορροπία μεταξύ αυτοματοποιημένων και χειροκίνητων διαδικασιών,
- αποτροπή μη εξουσιοδοτημένων μεταβολών/παραποιήσεων που διακυβεύουν την ακρίβεια, πληρότητα και αξιοπιστία των δεδομένων,
- διαθεσιμότητα συγκεντρωτικών δεδομένων κινδύνων στις εμπλεκόμενες μονάδες,
- διαθεσιμότητα δεδομένων για την παραγωγή των αναφορών εντός προκαθορισμένων χρονικών περιθωρίων
- δυνατότητες συγκέντρωσης δεδομένων ευέλικτες και προσαρμόσιμες σε μεταβαλλόμενες συνθήκες (εσωτερικές ή εξωτερικές).

Πρακτικές Παραγωγής Αναφορών Κινδύνων
(Διανομή, Συχνότητα, Πληρότητα, Ακρίβεια Αναφορών, Σαφήνεια & Χρησιμότητα)

- συμφωνίες μεταξύ των δεδομένων που παράγονται από τις Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων και των Οικονομικών Υπηρεσιών
- οι παραγόμενες αναφορές περιλαμβάνουν ή αναφέρονται σε όλους τους κίνδυνους που είναι σημαντικοί για τον Όμιλο
- οι παραγόμενες αναφορές είναι εύκολα κατανοητές και δεν περιέχουν ασάφειες και αμφισημίες,
- οι αναφορές παράγονται συστηματικά χωρίς την ανάγκη συνεχόμενων δοκιμών για την παραγωγή σωστών αναφορών
- οι αναφορές λαμβάνονται από τους κατάλληλους ανθρώπους ή ομάδες

Η Τράπεζα οδεύει ορθώς προς την βελτίωση του βαθμού συμμόρφωσής της με το Πρότυπο BCBS 239, μέσω δράσεων που καλύπτουν το σύνολο των ως άνω βασικών αρχών, όπως είναι η ενίσχυση του Συστήματος Λειτουργικού Κίνδυνου, της Κεντρικής Βάσης Δεδομένων της επιχείρησης («EDW»), του Συστήματος Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού, του Συστήματος για το ΔΠΧΑ 9 («RCO»), ο επανασχεδιασμός αναφορών και εκθέσεων προς την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου και ο επανασχεδιασμός Προγράμματος Διακυβέρνησης Δεδομένων.

Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2019 η Τράπεζα ξεκίνησε ένα έργο για το BCBS 239 προκειμένου να βελτιώσει την αυτοματοποίηση στη διαχείριση και διαδικασία παραγωγής αναφορών καθώς και άλλες διορθωτικές κινήσεις, προκειμένου να επιτύχει το επιθυμητό επίπεδο συμμόρφωσης με τις Αρχές BCBS 239. Με το πρόγραμμα αυτό ολοκληρώθηκαν μεταξύ άλλων, η τυποποίηση της καταγραφής των διαδικασιών των Μονάδων Διαχείρισης Κινδύνων, η σύσταση ειδικής μονάδας ελέγχου συμμόρφωσης με το πρότυπο BCBS 239 και η διαχείριση, μέτρηση και παρακολούθηση του κινδύνου επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο (IRRBB).

Κουλτούρα Κινδύνων

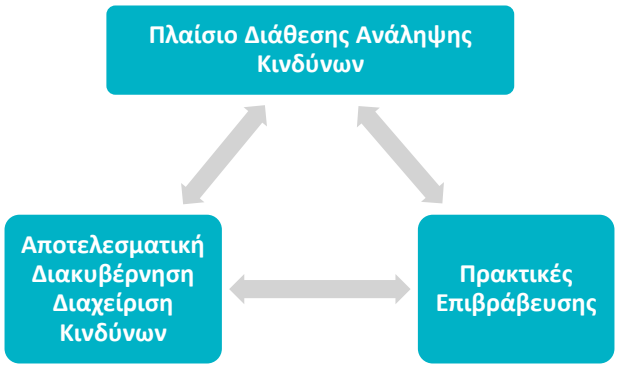
Ως μέρος του Προγράμματος Μετασχηματισμού, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019, η Λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων ξεκίνησε την ανάπτυξη του Προγράμματος Κουλτούρας Κινδύνων.

Η Κουλτούρα Κινδύνων ορίζεται ως το σύνολο των προτύπων, αντιλήψεων και συμπεριφορών ενός οργανισμού που σχετίζονται με το επίπεδο γνώσης σε θέματα κινδύνου, την ανάληψη και τη διαχείριση κινδύνων, καθώς και σε θέματα δικλείδων σαφαλείας που διαμορφώνουν τη στρατηγική ανταπόκρισης σχετικά με τον κίνδυνο. Η Κουλτούρα Κινδύνων επηρεάζει τις αποφάσεις της Διοίκησης και των εργαζομένων κατά τις καθημερινές δραστηριότητες και έχει αντίκτυπο στους κινδύνους που αναλαμβάνουν.

Στόχος της ΕΤΕ είναι η εδραίωση μιας ισχυρής και συνεπούς Κουλτούρας Κινδύνων σε όλες τις Μονάδες της Τράπεζας, ανάλογη της κλίμακας, της πολυπλοκότητας και της φύσης των εργασιών της, σύμφωνα με τις κανονιστικές / εποπτικές απαιτήσεις και τις βέλτιστες επιχειρηματικές πρακτικές, βάσει σταθερών αξιών, όπως αυτές διατυπώνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και την Ανώτερη Διοίκηση του Ομίλου.

Η διαμόρφωση του Προγράμματος Κουλτούρας Κινδύνων έγινε σύμφωνα με εποπτικές κατευθυντήριες γραμμές και προσδοκίες, και βασίζεται στα παρακάτω θεμελιώδη στοιχεία και δείκτες αξιολόγησης:

Θεμελιώδη Στοιχεία

Δείκτες αξιολόγησης

- Υποδειγματική συμπεριφορά
- Αξιολόγηση εσωτερικών αξιών
- Διασφάλιση κοινού επιπέδου κατανόησης & ενημέρωσης σε θέματα κινδύνων
- Γνώση Βασισμένη στην εμπειρία

- Ιδιοκτησία Κινδύνου
- Διαδικασία κλιμάκωσης ενεργειών γνωστοποίησης στην ανώτερη Διοίκηση
- Ξεκάθαρες συνέπειες

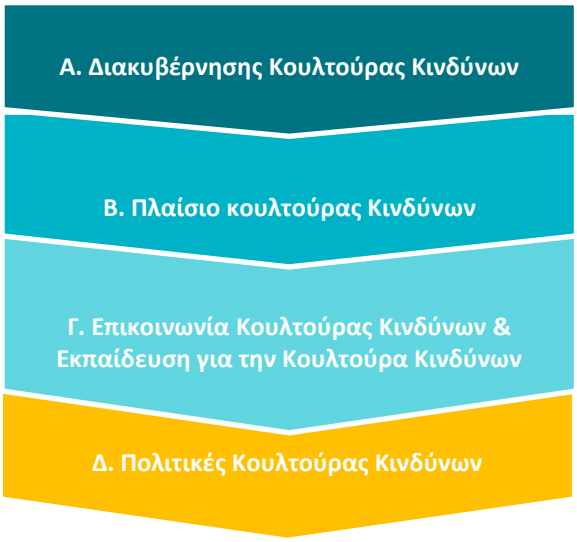

- Αποδοχή εναλλακτικών προσεγγίσεων
- Καταγραφή λειτουργειών ελέγχου

- Επιβράβευση αποδοτικότητας
- Σχέδιο διαδοχής
- Αξιοποίηση ταλέντων

Το 2019, στο πλαίσιο του Προγράμματος Κουλτούρας Κινδύνων:

- Καθορίστηκε η επιθυμητή κατάσταση της Κουλτούρας Κινδύνων της ΕΤΕ, εντοπίστηκαν αποκλίσεις σε σχέση με την η υφιστάμενη κατάσταση και προσδιορίστηκε το σχέδιο υλοποίησης του προγράμματος, βασιζόμενο στις ακόλουθες παραμέτρους:

- αναπτύχθηκε το Πλαίσιο Κουλτούρας Κινδύνων, στοχεύοντας στον προσδιορισμό και στην καταγραφή των αρχών, διαδικασιών και μεθοδολογιών που αφορούν στον καθορισμό, στην επιμέτρηση, στην παρακολούθηση, στην αναφορά και στην ενίσχυση της Κουλτούρας Κινδύνων στην ΕΤΕ, μαζί με το Πλαίσιο Διακυβέρνησης του, για τον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό και εφαρμογή του,
- αναπτύχθηκε η μεθοδολογία και τα εργαλεία ανάλυσης για την επιμέτρηση της Κουλτούρας Κινδύνων στην ΕΤΕ

Οι στόχοι του προγράμματος Κουλτούρας Κινδύνων για το 2020 είναι:

- η ενίσχυση της Διακυβέρνησης Κουλτούρας Κινδύνων στην Τράπεζα,
- η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός σχεδίου επικοινωνίας/κατάρτισης σε θέματα κατανόησης κινδύνου (risk awareness), ανάληψης κινδύνου, διαχείρισης κινδύνου και άλλα σχετικά με τον κίνδυνο θέματα, σε όλες τις Μονάδες της ΕΤΕ,
- η εναρμόνιση της προσέγγισης των θυγατρικών του Ομίλου ΕΤΕ σε θέματα προσδιορισμού, επιμέτρησης, παρακολούθησης, αναφοράς και ενίσχυσης της Κουλτούρας Κινδύνων.

Διαχείριση Κινδύνων Στρατηγικής

Για τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων Στρατηγικής της Τράπεζας και του Ομίλου, το 2019 σηματοδότησε την υλοποίησης μιας πλατφόρμας ολοκληρωμένης πρόβλεψης και δοκιμής ακραίων καταστάσεων (η «Πλατφόρμα»). Η Πλατφόρμα επιτρέπει τη σύνδεση μεταξύ των μοντέλων, των αναλυτικών στοιχείων και των δεδομένων της Τράπεζας για την παραγωγή αποτελεσμάτων σε επίπεδο Τράπεζας με στόχο την αύξηση της αυτοματοποίησης, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και την ελαχιστοποίηση του λειτουργικού κινδύνου κατά την εκτέλεση των ροών που σχετίζονται με την κατάρτιση του Επιχειρηματικού Σχεδίου, την κατάρτιση στόχων των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, την άσκηση Κεφαλαιακής Επάρκειας (ICAAP) και την Προσομοίωση Ακραίων Καταστάσεων 2020. Στο πλαίσιο αυτό, η Πλατφόρμα έχει καταστεί πλήρως λειτουργική σε περιβάλλον αναφορών αποδοχής χρήστη («UAT»), και υπάρχει σαφές σχέδιο που συμφωνήθηκε με την Διεύθυνση Πληροφορικής για τη μετάπτωση της πλατφόρμας σε παραγωγικό περιβάλλον.

Επιπλέον, το 2019, η Τράπεζα πέτυχε την πρώτη αναπαραγωγή του Επιχειρηματικού Σχεδίου μέσω της πλατφόρμας (ολοκλήρωση εκτέλεσης όλων των μοντέλων στην ακολουθία πρόβλεψης ενός επιχειρηματικού σχεδίου χρήσης) και την παράδοση της ενσωμάτωσης του Εργαλείων Εξασφαλίσεων («Collateral Tool») στην πλατφόρμα, παρέχοντας μια αυτοματοποιημένη προσέγγιση για την ενσωμάτωση των στοιχείων των μονάδων σε δεδομένα προς χρήση για την κατάρτιση του σχεδίου Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του Προγράμματος Μετασχηματισμού της Εθνικής Τράπεζας, η ΔΔΚΣ έχει ξεκινήσει σειρά μακροπρόθεσμων έργων με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη των δυνατοτήτων Διαχείρισης Στρατηγικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Η σημαντική πρόοδος που επιτεύχθηκε το 2019 σχετίζεται με τη θέσπιση μηχανισμού Παρακολούθησης Κινδύνων Επιχειρησιακού Μοντέλου & Προσαρμοσμένης για Κινδύνου Αποδοτικότητα (RAPM), περιλαμβανομένων των μετρήσεων που έχουν προσαρμοστεί με βάση την οικονομική αναπροσαρμογή (EVA). Για το σκοπό αυτό, η ΔΔΚΣ αναθεώρησε τη διαδικασία έγκρισης των μεθοδολογιών τιμολόγησης βάσει κινδύνου τόσο για το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικής όσο και για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής.

Το πρώτο εξάμηνο του 2020, η ΔΔΚΣ επικεντρώνεται στην επιτυχή εκτέλεση και εκπλήρωση των δεσμεύσεων που ανέλαβε η Τράπεζα, όπως η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων EU 2020, η υποβολή του σχεδίου NPE και η ολοκλήρωση των ροών εργασίας που σχετίζονται με το ICAAP / ILAAP.

Άλλες Εξελίξεις

○ Κίνδυνος αγοράς

Τα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη και σχετίζονται με τον Κίνδυνο Αγοράς είναι τα ακόλουθα:

Ένταξη του κινδύνου μεταβλητοτήτων ("volatility risk" ή "vega risk") στις εκτιμήσεις της Μέγιστης Δυνητικής Ζημίας («ΜΔΖ»): ο κίνδυνος μεταβλητοτήτων πηγάζει από τα δικαιώματα προαίρεσης στο χαρτοφυλάκιο παραγώγων της Τράπεζας. Έως σήμερα, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του εν λόγω κινδύνου υπολογίζονται με βάση την τυποποιημένη μέθοδο. Ωστόσο, η Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. σκοπεύει να συμπεριλάβει τον κίνδυνο μεταβλητοτήτων στον ημερήσιο υπολογισμό της ΜΔΖ, γεγονός που θα συμβάλλει στην περαιτέρω ενίσχυση και πληρότητα του μοντέλου, συμβαδίζοντας και με το σχετικό εύρημα στην Έκθεση της ΕΚΤ στο πλαίσιο της «Στοχευμένης Αξιολόγησης Εσωτερικών Υποδειγμάτων για τον Κίνδυνο Αγοράς» (Targeted Review of Internal Model – "TRIM"). Το έργο βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο υλοποίησης και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2020.

Εφαρμογή του νέου εποπτικού πλαισίου για τον Κίνδυνο Αγοράς (Fundamental Review of the Trading Book – "FRTB"): Ένα σημαντικό έργο που βρίσκεται σε εξέλιξη αφορά στην ευθυγράμμιση των μεθόδων μέτρησης του Κινδύνου Αγοράς της Τράπεζας με το νέο εποπτικό πλαίσιο. Πρόκειται για ένα έργο που θα επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις υποδομές και τις διαδικασίες που αφορούν στον Κίνδυνο Αγοράς. Η Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. έχει ολοκληρώσει τη φάση προγραμματισμού των επικείμενων εργασιών και στοχεύει στην ολοκλήρωση της εφαρμογής του νέου εποπτικού πλαισίου εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος, όπως αυτό ορίζεται από τις εποπτικές αρχές.

○ Επιτοκιακός Κίνδυνος στο Τραπεζικό Χαρτοφυλακίου (IRRBB)

Ο Όμιλος πρόσφατα αναβάθμισε τις υποδομές του για τη μέτρηση του Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο, μέσω της υλοποίησης νέου συστήματος υπολογισμού αυτού του είδους κινδύνου. Η υλοποίηση αυτού του έργου αναμόρφωσε σημαντικά τις ικανότητες υπολογισμού Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο του Ομίλου και περιείχε αλλαγές στο διοικητικό μοντέλο διαχείρισης αλλά και σημαντική επένδυση στις σχετικές υπολογιστικές υποδομές. Το νέο σύστημα υπολογισμού Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο του Ομίλου είναι πλήρως λειτουργικό από τον Μάρτιο του 2019 και χρησιμοποιείται για την παραγωγή εποπτικών και εσωτερικών αναφορών από τον Ιούνιο του 2019, σύμφωνα και με το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής στην Ευρωπαϊκή Ένωση βάσει των νέων κατευθυντήριων γραμμών διαχείρισης Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών.

Η κατάρτιση ανανεωμένων κειμένων πολιτικής και μεθοδολογίας υπολογισμού του Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο είναι επίσης σε εξέλιξη και προγραμματίζεται η υποβολή τους για έγκριση στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου εντός του 2020. Το περιεχόμενο αυτών των κειμένων ανανεώνεται για να εναρμονιστεί με τις αλλαγές που υλοποιήθηκαν στη μεθοδολογία και στις διαδικασίες υπολογισμού Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο μέσω της υλοποίησης του νέου υπολογιστικού συστήματος το 2019, αλλά και στις υφιστάμενες βέλτιστες πρακτικές διαχείρισης αυτού του είδους κινδύνου.

Οι συμπεριφορικές υποθέσεις που σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά ληκτότητας και ανατιμολόγησης των καταθέσεων μη καθορισμένης λήξης επανεξετάζονται, στο πλαίσιο ανάπτυξης νέου συμπεριφορικού μοντέλου για αυτό το είδος προϊόντων. Το μοντέλο είναι σε προχωρημένο στάδιο ανάπτυξης και αναμένεται η ενσωμάτωσή του στη νέα μηχανή υπολογισμού Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο εντός του 2020.

Επιπλέον, είναι σε εξέλιξη έργο που εστιάζει στην επιμέτρηση του επιτοκιακού κινδύνου των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPE), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις νέες Εποπτικές Κατευθυντήριες Γραμμές, που αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2020.

○ Κίνδυνος ρευστότητας

Στην προσπάθεια της διαρκούς βελτίωσης του πλαισίου αναφορών Κινδύνου Ρευστότητας, η Τράπεζα προχώρησε στην υλοποίηση μιας σειράς πρωτοβουλιών, που περιγράφονται παρακάτω:

- Η πλατφόρμα Ρευστότητας που έχει αναπτυχθεί εσωτερικά, βελτιώθηκε περαιτέρω ώστε να υποστηρίζει το πλαίσιο παρακολούθησης και παραγωγής αναφορών ρευστότητας. Η πλατφόρμα αυτή έδωσε τη δυνατότητα παραγωγής του συνόλου των ημερήσιων εσωτερικών αναφορών ρευστότητας με πλήρως αυτοματοποιημένες διαδικασίες από το 2018. Κατά το 2019, η πλατφόρμα αυτή ενισχύθηκε ώστε να είναι δυνατή η παραγωγή, με αυτοματοποιημένο τρόπο, του συνόλου των εποπτικών αναφορών (όπως οι εποπτικοί πίνακες για τον υπολογισμό του Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (LCR), του Δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης (NSFR), καθώς και των Επιπρόσθετων Μέτρων Παρακολούθησης Ρευστότητας (ALMM), αλλά και των υποδειγμάτων πινάκων ληκτότητας, που χρησιμοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής Άσκησης Προσομοίωσης Ακραίων Καταστάσεων Ρευστότητας (LiST 2019),
- Το Πλαίσιο Ρευστότητας (Πολιτική Κινδύνου Ρευστότητας, Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας (CFP), Πολιτική Σύστασης Βαρών επί των Στοιχείων Ενεργητικού, Πλαίσιο ILAAP) επικαιροποιήθηκε στο πλαίσιο της ετήσιας εσωτερικής διαδικασίας αξιολόγησης επάρκειας ρευστότητας, έτσι ώστε να αντανακλά το ισχυρό προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας, κατά την τρέχουσα περίοδο,
- Το Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων (RAF) επικαιροποιήθηκε με την εισαγωγή νέων δεικτών ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένου του Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (LCR), ώστε να αντανακλά τις συνθήκες ισχυρής ρευστότητας, που διαμορφώνονται στο τρέχον επιχειρηματικό περιβάλλον της Τράπεζας,
- Το Πλαίσιο ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ενισχύθηκε με την εισαγωγή μιας νέας άσκησης που βασίζεται σε πίνακα ληκτότητας, η οποία σχεδιάστηκε στα πρότυπα του LiST 2019, με στόχο να εκτιμήσει τον χρονικό ορίζοντα επιβίωσης της Τράπεζας, σε περίοδο έξι μηνών.

○ Διαχείριση Λειτουργικού κινδύνου

Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Μετασχηματισμού της Τράπεζας:

- το 2019 συστάθηκε η Διεύθυνση Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων του Ομίλου (ΔΔΛΚΤ&Ο) ως ανεξάρτητη Μονάδα της Τράπεζας,
- ολοκληρώθηκε η εκτενής ανάλυση του εντοπισμού ελλείψεων (Gap Analysis) στο υφιστάμενο Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων (ΠΔΛΚ), και επικαιροποιήθηκαν όλα τα ισχύοντα, συναφή με τον Λειτουργικό Κίνδυνο, Πρότυπα, Προγράμματα και Πολιτικές,
- ολοκληρώθηκε η αξιολόγηση των σημαντικότερων κινδύνων του Ομίλου (Υψηλοί Λειτουργικοί Κίνδυνοι) με τη συμμετοχή στελεχών της Ανώτερης και Ανώτατης ιεραρχικά βαθμίδας της Τράπεζας και τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν στο Διοικητικό Συμβούλιο. Με βάση τη συγκεκριμένη μεθοδολογία καθορίζεται το επίπεδο έκθεσης, καθώς και η τάση των Λειτουργικών Κινδύνων, προτεραιοποιούνται τα σχέδια άμβλυνσής τους, ενώ παράλληλα ενισχύεται η επικοινωνία με την Ανώτερη Διοίκηση και προωθείται η κουλτούρα της διαχείρισης των Λειτουργικών Κινδύνων,
- δημιουργήθηκε ένας κατάλογος τυποποιημένων κινδύνων (OpRisk Taxonomy) στον οποίο περιλαμβάνεται μια λεπτομερέστερη Κατηγοριοποίηση των Λειτουργικών Κινδύνων και αποτελεί συστατικό μέρος του ΠΔΛΚ θεσπίζοντας μια κοινή γλώσσα και καθιστώντας δυνατή την αποτελεσματικότερη ταξινόμηση του Λειτουργικού Κινδύνου,
- βελτιώθηκε η διαδικασία συλλογής των Ζημιογόνων Γεγονότων, ως βασικό συστατικό μιας λεπτομερέστερης και πιο ακριβούς αποτύπωσης του προφίλ κινδύνου του Ομίλου,
- Η ΔΔΛΚΤ&Ο συμμετέχει στη νεοσύστατη Συντονιστική Επιτροπή Εσωτερικών Ελεγκτικών Μηχανισμών της Τράπεζας και του Ομίλου (Internal Control Coordination Committee - ICCC) που στοχεύει στην ενίσχυση των συνεργειών ανάμεσα στις τρεις Γραμμές Άμυνας και αποσκοπεί σε μια αποτελεσματικότερη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας. Στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών της παραπάνω Επιτροπής για το 2019, η ΔΔΛΚΤ&Ο συνέβαλε καθοριστικά στην:
  - καθιέρωση του ρόλου του Segment Risk and Control Officer (Πρώτη Γραμμή Άμυνας) στις κύριες επιχειρηματικές λειτουργίες/Γενικές Διευθύνσεις της Τράπεζας,
  - επιλογή προμηθευτή για την απόκτηση νέας πλατφόρμας που θα χρησιμοποιείται από τις Μονάδες Διακυβέρνησης, Διαχείρισης Κινδύνων και Συμμόρφωσης (ΔΚΣ/GRC) του Ομίλου,
  - ανάπτυξη κοινής ορολογίας (Glossary) για τις Μονάδες Λειτουργικού Κινδύνου, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Internal Control,
  - σύνταξη ενός πλαισίου κοινών Αρχών για την αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας.

Αναφορικά με την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης της Κεφαλαιακής Επάρκειας («ICAAP») για το 2019, ο εσωτερικός υπολογισμός κεφαλαίων για Λειτουργικό Κίνδυνο βελτιώθηκε περαιτέρω με τη χρήση σεναρίων τα οποία συνεκτιμούν τον Νομικό κίνδυνο καθώς και τους κινδύνους Καταχρηστικής

Επιχειρηματικής Συμπεριφοράς (Conduct Risk) και Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ICT Risk).

Ανάμεσα σε άλλες πρωτοβουλίες που υιοθετήθηκαν το 2019 ήταν η ενσωμάτωση στο Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων της Τράπεζας (Risk Appetite Framework) επιπλέον βασικών δεικτών κινδύνου (KRIs) σχετιζόμενων με τον κίνδυνο Κυβερνοασφάλειας.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης συνεργειών με άλλες Μονάδες, η ΔΔΛΚΤ&Ο παρείχε συνδρομή στην ανάπτυξη και την αναθεώρηση διαφόρων Πολιτικών και Διαδικασιών, όπως την Πολιτική Εξωτερικής Ανάθεσης, την Πολιτική και το Σχέδιο Συνέχειας Εργασιών και στην Πολιτική Ασφάλειας Πληροφοριών.

Για το 2020 οι συναφείς με τον Λειτουργικό Κίνδυνο πρωτοβουλίες είναι οι εξής:

Εφαρμογή της νέας Μεθοδολογίας Αυτοαξιολόγησης Κινδύνων και Περιβάλλοντος Ελέγχου (RCSA)

- Η ΔΔΛΚΤ&Ο επεξεργάζεται μια νέα μεθοδολογική προσέγγιση για το RCSA η εφαρμογή της οποίας έχει προγραμματιστεί για το πρώτο εξάμηνο του 2020. Η νέα μεθοδολογία ήδη εφαρμόζεται πιλοτικά με ενεργή συμμετοχή της ΔΔΛΚΤ&Ο.

Ανάπτυξη της νέας πλατφόρμας "GRC"

- Η εγκατάσταση της νέας πλατφόρμας «GRC» σχεδιάζεται να ξεκινήσει εντός του δεύτερου τριμήνου του 2020 και να τεθεί σε πλήρη λειτουργία μέχρι το τέλος του τρίτου τριμήνου του 2021

Βελτίωση της Διαδικασίας Καταγραφής και Συλλογής Γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου

- Η συνεχής βελτίωση της διαδικασίας συγκέντρωσης ζημιών Λειτουργικών Κινδύνων και η ενίσχυση της ποιότητας της σχετικής βάσης δεδομένων παραμένει κορυφαία προτεραιότητα στον προγραμματισμό των έργων της Μονάδας για το επόμενο έτος.

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι Λειτουργικών Κινδύνων τόσο σε επίπεδο Τράπεζας όσο και σε επίπεδο Ομίλου.

Εκτίμηση και Διαχείριση Κινδύνων

Πιστωτικός Κίνδυνος

(Ελεγμένη)

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας εξαιτίας αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να ανταποκριθεί στους όρους και στις υποχρεώσεις που απορρέουν από οποιαδήποτε συμβατική του υποχρέωση. Προέρχεται από τις δανειοδοτικές δραστηριότητες, καθώς και άλλες δραστηριότητες που δημιουργούν έκθεση σε κίνδυνο αθέτησης, όπως οι δραστηριότητες του Ομίλου σε χρηματιστηριακές αγορές, αγορές κεφαλαίου και εκκαθαρίσεις συναλλαγών. Αυτός είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Η διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών διενεργείται ξεχωριστά από την Τράπεζα και από κάθε μία από τις θυγατρικές της και συντονίζεται από την ΔΕΔοΚΤ&Ο.

Οι πιστοδοτικές λειτουργίες του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- κριτήρια πιστοδοτήσεων, τα οποία προσδιορίζονται ανάλογα με τη συγκεκριμένη αγορά που στοχοθετείται, τους δανειολήπτες ή αντισυμβαλλόμενους, καθώς και του σκοπού, του είδους της χρηματοδότησης και της πηγής αποπληρωμής της,
- όρια πιστοδοτήσεων τα οποία επιτρέπουν την ομαδοποίηση και τη σύγκριση σε διάφορα επίπεδα, όλων των διαφορετικών μορφών έκθεσης σε κίνδυνο,
- θεσμοθετημένες και σαφώς οριοθετημένες διαδικασίες έγκρισης νέων πιστοδοτήσεων καθώς και αναδιάρθρωσης, ανανέωσης και αναχρηματοδότησης των υφιστάμενων πιστοδοτήσεων.

Ο Όμιλος τηρεί διαδικασίες υποστήριξης, μέτρησης και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων σε συνεχή βάση, στις οποίες περιλαμβάνονται ειδικότερα:

- καταγεγραμμένες πολιτικές διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων,
- εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης κινδύνων,
- συστήματα πληροφορικής και αναλυτικές τεχνικές που εξασφαλίζουν τη μέτρηση των εγγενών πιστωτικών κινδύνων για όλες τις σχετικές δραστηριότητες.

Οι εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας του Ομίλου για τις διαδικασίες που αφορούν στην παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου, περιλαμβάνουν:

- κατάλληλη διαχείριση των λειτουργιών πιστοδοτήσεων,
- τακτικές και έγκαιρες διορθωτικές ενέργειες για τη διαχείριση των προβληματικών πιστοδοτήσεων,
- ανεξάρτητο, περιοδικό έλεγχο των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων από τις Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, ειδικότερα όσον αφορά τα συστήματα / υποδείγματα που εφαρμόζονται στον Όμιλο.

Επιπλέον η ΔΕΔοΚΤΟ αξιολογεί και παρακολουθεί τον πιστωτικό κίνδυνο σε διαρκή βάση μέσα από τις πιστωτικές πολιτικές, εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης, καθώς και πληροφορικά συστήματα και τεχνικές ανάλυσης που επιτρέπουν την μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου που ενσωματώνεται σε όλες τις σχετικές δραστηριότητες. Ως αποτέλεσμα ο Όμιλος επιτυγχάνει την ενεργή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου μέσω:

- της εφαρμογής κατάλληλων ορίων πιστωτικού ανοίγματος έναντι μεμονωμένων πιστούχων, ομίλων πιστούχων,
- της χρήσης τεχνικών περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου,
- της προσαρμογής της τιμολόγησης των διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών, αναλόγως τον κίνδυνο,
- τυποποιημένης διαδικασίας επικύρωσης, που περιλαμβάνει όλα τα υποδείγματα αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου και διενεργείται από τον ανεξάρτητο Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων της Τράπεζας.

Οι Πιστωτικές Πολιτικές για τα Επιχειρηματικά Χαρτοφυλάκια καθώς και τα χαρτοφυλάκια Λιανικής της Τράπεζας και των Θυγατρικών της («οι Θυγατρικές») ορίζουν τα ελάχιστα πιστωτικά κριτήρια, παρουσιάζουν τις θεμελιώδεις πολιτικές, διαδικασίες και κατευθυντήριες γραμμές για τον εντοπισμό, μέτρηση, έγκριση και παρακολούθηση και διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου που αφορά στο Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο και στο χαρτοφυλάκιο Λιανικής τραπεζικής τόσο για την Τράπεζα όσο και για το Όμιλο συνολικά.

Η Πιστωτική Πολιτική για το Επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο μετά από εισήγηση της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου («ΕΔΚ»), κατόπιν πρότασης του Γενικού Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων («CRO») προς την ΕΔΚ και την Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή. Η Πιστωτική Πολιτική επισκοπείται σε ετήσια τουλάχιστον βάση και αναθεωρείται όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο και σε κάθε περίπτωση κάθε δύο χρόνια.

Η Πιστωτική Πολιτική κάθε Θυγατρικής εγκρίνεται από τα αρμόδια τοπικά Διοικητικά Συμβούλια/ Επιτροπές, ύστερα από εισήγηση των αρμόδιων Στελεχών ή Οργάνων των Θυγατρικών, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Τράπεζας και τις διατάξεις των Πιστωτικών Πολιτικών. Κάθε πρόταση πρέπει να φέρει την εκ των προτέρων συγκατάθεση του Γενικού Διευθυντή Πίστης («CCO») ή του Επικεφαλής της ΔΔΕΠΟ σε συνεργασία με τον Επικεφαλής της (ΔΕΔοΚΤ&Ο) για θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Οι Πιστωτικές Πολιτικές των Θυγατρικών επισκοπούνται σε ετήσια τουλάχιστον βάση και αναθεωρούνται όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο και σε κάθε περίπτωση κάθε δύο χρόνια.

Με την εφαρμογή της Πιστωτικής Πολιτικής για το Χαρτοφυλάκιο Λιανικής Τραπεζικής διενεργείται αποτελεσματικά η αξιολόγηση και εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου, τόσο για νέα όσο και για τα υφιστάμενα προϊόντα. Η Ανώτατη Διοίκηση της Τράπεζας ενημερώνεται τακτικά για όλες τις πτυχές της πιστωτικής πολιτικής. Όποτε κριθεί απαραίτητο, καθορίζονται διορθωτικές ενέργειες και σχέδιο δράσης προκειμένου να λυθούν τυχόν προβλήματα εντός του Πλαισίου Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων και του στρατηγικού προσανατολισμού της Τράπεζας. Η Πιστωτική Πολιτική Λιανικής Τραπεζικής επισκοπείται σε ετήσια βάση και αναθεωρείται όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο και σε κάθε περίπτωση κάθε δύο χρόνια. Όλες οι εγκεκριμένες αλλαγές, ενσωματώνονται και στο Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής.

Κίνδυνος Συγκέντρωσης

(Ελεγμένη)

Η Τράπεζα διαχειρίζεται την έκθεσή της σε πιστωτικό κίνδυνο και συμμορφώνεται με τους Εποπτικούς Κανόνες μέσω του συστήματος θέσπισης εσωτερικών ορίων συγκέντρωσης. Η Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κίνδυνων είναι υπεύθυνη για τη θέσπιση και παρακολούθηση των ορίων, καθώς και για την Εποπτική συμμόρφωση της Τράπεζας στο πλαίσιο διαχείρισης του κίνδυνου συγκέντρωσης.

Βασικό μέσο ελέγχου του κινδύνου συγκέντρωσης του Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου, αποτελούν τα Ανώτατα Όρια Πιστούχου τα οποία εκφράζουν το ανώτατο επιτρεπτό επίπεδο έκθεσης σε κίνδυνο ανά πιστούχο, για δεδομένη αξιολογική βαθμίδα και τα Κλαδικά Όρια τα οποία καθορίζουν το μέγιστο επιτρεπτό όριο ανοίγματος ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, έτσι όπως ορίζονται οι κλάδοι από την Στατιστική Κωδικοποίηση Οικονομικής Δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ08). Τα κλαδικά όρια αποτελούν μέρος του Πλαισίου Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων, επικαιροποιούνται ετησίως και υπερβάσεις αυτών εγκρίνονται από το Συμβούλιο Διαχείρισης Κινδύνων κατόπιν πρότασης του Γενικού Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer). Όλες οι υπερβάσεις επί των θεσπισθέντων Ανωτάτων Ορίων Πιστούχου, πρέπει να λάβουν έγκριση από ένα Εγκριτικό Όργανο υψηλότερου επιπέδου, σύμφωνα με τις καθορισμένες εγκριτικές ευχέρειες, όπως αυτές ορίζονται στην οικεία Πιστωτική Πολιτική. Τα Ανώτατα Όρια Πιστούχου, όπως και τα Κλαδικά Όρια εγκρίνονται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου σε ετήσια βάση.

Ο πιστωτικός κίνδυνος συγκέντρωσης που απορρέει από σημαντική έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο έναντι ενός αντισυμβαλλομένου ή ομάδας αντισυμβαλλομένων κοινού επιχειρηματικού ενδιαφέροντος, των οποίων η πιθανότητα αθέτησης εξαρτάται από κοινούς παράγοντες κινδύνου, παρακολουθείται επίσης, σύμφωνα με το πλαίσιο αναφορών των Μεγάλων Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων («ΜΧΑ») και Μεγάλων Οφειλετών («ΜΟ»).

Τέλος, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ICAAP), η Τράπεζα έχει υιοθετήσει μεθοδολογία για τον υπολογισμό του κινδύνου που προκύπτει από τη συγκέντρωση πιστοδοτικών ανοιγμάτων σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (κλαδικός κίνδυνος συγκέντρωσης), όσο και από αυτή σε μεμονωμένους οφειλέτες (ονομαστική συγκέντρωση). Πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις υπολογίζονται, αν κριθεί απαραίτητο, και η κεφαλαιακή επάρκεια του Πυλώνα Ι προσαρμόζεται, ώστε να ληφθούν τελικά υπόψη οι εν λόγω κίνδυνοι συγκέντρωσης.

Κίνδυνος Αγοράς

(Ελεγμένη)

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητα αυτών. Ο Όμιλος διατηρεί ήπια συναλλακτική δραστηριότητα, με

στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας του και την παροχή υπηρεσιών προς την πελατεία του. Η δραστηριότητα αυτή συνεπάγεται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος εντοπίζει, εκτιμά, παρακολουθεί και διαχειρίζεται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών μέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες του τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Επιτοκιακός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος πιθανής ζημίας στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου εξαιτίας μεταβολών στα επιτόκια και/ή στην υποκείμενη μεταβλητότητά τους και πηγάζει, κυρίως, από τις συναλλαγές σε παράγωγα επιτοκιακά προϊόντα, εξωχρηματιστηριακά και διαπραγματεύσιμα σε οργανωμένες αγορές, καθώς και στα χρεόγραφα του εμπορικού χαρτοφυλακίου και των διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση.

Σε επίπεδο Ομίλου, η σημαντικότερη πηγή επιτοκιακού κινδύνου είναι η Τράπεζα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα δραστηριοποιείται στην αγορά εξωχρηματιστηριακών παράγωγων προϊόντων, κυρίως μέσω της σύναψης συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων στο ίδιο ή διαφορετικό νόμισμα, καθώς και άλλων συναλλαγών απλής και σύνθετης δομής. Οι ανωτέρω συμβάσεις χρησιμοποιούνται τόσο ως μέσα αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου, όσο και για την αποκόμιση κερδών. Επιπλέον, η Τράπεζα αναλαμβάνει θέσεις σε Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης επί χρεογράφων και επιτοκίων, κυρίως για σκοπούς αντιστάθμισης και σε μικρότερο βαθμό για την αποκόμιση κερδών. Τέλος, η Τράπεζα διατηρεί χαρτοφυλάκιο σε έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου και κρατικά ομόλογα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε εκδόσεις του ΕΤΧΣ, καθώς και περιορισμένες θέσεις σε ελληνικές και διεθνείς εταιρικές εκδόσεις. Ο επιτοκιακός κίνδυνος του εμπορικού χαρτοφυλακίου έχει μειωθεί σημαντικά λόγω της απομόχλευσης του χαρτοφυλακίου επιτοκιακών παραγώγων, ενώ παράλληλα η Τράπεζα εισέρχεται σε σχέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, προκειμένου να περιορίσει τον επιτοκιακό κίνδυνο του χαρτοφυλακίου διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση.

Μετοχικός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την πιθανή ζημιά στο χαρτοφυλάκιο μετοχών και μετοχικών παραγώγων του Ομίλου λόγω μεταβολών στις τιμές των μετοχών και των μετοχικών δεικτών και/ή στην υποκείμενη μεταβλητότητα τους. Ο Όμιλος διατηρεί περιορισμένο χαρτοφυλάκιο μετοχών, η πλειοψηφία των οποίων διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.) και κατέχει θέσεις σε παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών, που διαπραγματεύονται στο Χ.Α., καθώς και σε διεθνή χρηματιστήρια. Οι θέσεις σε μετοχές ταξινομούνται στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο και στο χαρτοφυλάκιο «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση». Το χαρτοφυλάκιο παράγωγων προϊόντων επί μετοχών και μετοχικών δεικτών χρησιμοποιείται για την αποκόμιση κερδών, καθώς και για την αντιστάθμιση του κινδύνου που προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μετοχών του Ομίλου, καθώς και από τα προϊόντα που διατίθενται στην πελατεία και είναι συνδεδεμένα με την απόδοση κάποιας μετοχής ή κάποιου μετοχικού δείκτη.

Συναλλαγματικός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που αφορά στην ενδεχόμενη ζημία λόγω μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και/ή στην υποκείμενη μεταβλητότητα τους. Η Ανοικτή Συναλλαγματική Θέση της Τράπεζας προέρχεται κυρίως από τις τρέχουσες και προθεσμιακές συναλλαγές σε ξένο νόμισμα, καθώς και την αποτίμηση των εξωχρηματιστηριακών παράγωγων προϊόντων σε ξένο νόμισμα, και διακρίνεται σε εμπορική και δομική. Η δομική ανοικτή συναλλαγματική θέση περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας σε ξένο νόμισμα (όπως δάνεια, καταθέσεις, κ.α.), καθώς και τις συναλλαγές σε συνάλλαγμα που διενεργεί η Διεύθυνση Διεθνών Αγορών. Εκτός της Τράπεζας, ο συναλλαγματικός κίνδυνος τον οποίο αναλαμβάνουν οι λοιπές θυγατρικές είναι αμελητέος. Ο Όμιλος συναλλάσσεται σε όλα τα βασικά νομίσματα, διατηρώντας κυρίως βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις για αποκόμιση κερδών και για την εξυπηρέτηση των θεσμικών, εταιρικών, εγχώριων και διεθνών πελατών του.

Η Τράπεζα, για την ορθή εκτίμηση και αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου αγοράς, χρησιμοποιεί συγκεκριμένα μοντέλα και διαδικασίες, που βασίζονται σε διεθνώς αναγνωρισμένες μεθόδους και πρακτικές. Ειδικότερα, η Τράπεζα εκτιμά σε καθημερινή βάση τη Μέγιστη Δυνητική Ζημία («ΜΔΖ») του εμπορικού της χαρτοφυλακίου, καθώς και του χαρτοφυλακίου διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση. Οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ χρησιμοποιούνται τόσο για εσωτερικούς σκοπούς, ως εργαλείο διαχείρισης του κινδύνου αγοράς, όσο και για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Τράπεζας έναντι του συγκεκριμένου κινδύνου. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του εσωτερικού υποδείγματος μέτρησης του κινδύνου αγοράς, η Τράπεζα εφαρμόζει καθημερινά πρόγραμμα δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου (back-testing). Επιπλέον, καθώς οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ αναφέρονται σε «κανονικές συνθήκες» αγοράς, είναι απαραίτητη η συμπληρωματική ανάλυση για την εκτίμηση της ζημίας που ενδέχεται να υποστεί η Τράπεζα σε ακραίες και ασυνήθιστες συνθήκες στις χρηματοοικονομικές αγορές. Για το λόγο αυτό, διενεργείται σε εβδομαδιαία βάση άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing), επί του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του χαρτοφυλακίου «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» της Τράπεζας, βάσει συγκεκριμένων σεναρίων ανά κατηγορία κινδύνου (επιτοκιακός, μετοχικός, συναλλαγματικός). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το μοντέλο εκτίμησης ΜΔΖ, τα παραγόμενα αποτελέσματα, καθώς και για τις διαδικασίες του δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου (back-testing) και της προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing) αναφέρονται στη Σημείωση 4.3 των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Για τον έλεγχο και τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων ΜΔΖ. Τα όρια καθορίστηκαν σύμφωνα με το Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων (Risk Appetite Framework–«RAF») της Τράπεζας, την αναμενόμενη κερδοφορία της Διεύθυνσης Διεθνών Αγορών, καθώς και το ύψος των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας, στο πλαίσιο της στρατηγικής του Ομίλου. Τα όρια αφορούν τόσο στους επιμέρους κινδύνους (επιτοκιακό, συναλλαγματικό, μετοχικό), όσο και στο συνολικό κίνδυνο αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του «χαρτοφυλακίου διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» της Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφοροποίηση μεταξύ των χαρτοφυλακίων. Επιπρόσθετα, τα ίδια όρια χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση και διαχείριση των επιπέδων κινδύνου στο εποπτικό εμπορικό χαρτοφυλάκιο, σε συνολικό επίπεδο και ανά κατηγορία κινδύνου, δεδομένου ότι το συνολικό επίπεδο είναι αναγκαίο για τον υπολογισμό των απαιτήσεων των ιδίων κεφαλαίων για τον κίνδυνο αγοράς βάσει εσωτερικού μοντέλου (Internal Model Approach – «IMA»).

Οι αρχές και οι διαδικασίες που ακολουθούνται για την αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου αγοράς της Τράπεζας, περιγράφονται αναλυτικά στην Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς («Πολιτική»). Η Πολιτική υπόκειται σε συνεχή επικαιροποίηση, καθώς οι αλλαγές στις χρηματοοικονομικές συνθήκες, οι μεταβολές του εποπτικού πλαισίου ή άλλα γεγονότα ενδέχεται να επηρεάσουν τις ακολουθούμενες διαδικασίες και τους συναφείς ελέγχους. Η σύνταξη της Πολιτικής αποδεικνύει τη δέσμευση της Τράπεζας να αναπτύξει και να εφαρμόσει τις καταλληλότερες μεθόδους για την αξιολόγηση, επιμέτρηση, διαχείριση και έλεγχο του κινδύνου αγοράς που απορρέει από τη συναλλακτική δραστηριότητα της Τράπεζας, τόσο στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο όσο και στο χαρτοφυλάκιο «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση». Επιπλέον, το μοντέλο εκτίμησης της ΜΔΖ και των μεθόδων που ακολουθούνται για την επιμέτρηση και παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς περιγράφονται σε ξεχωριστό εγχειρίδιο, το οποίο είναι συμπληρωματικό της Πολιτικής Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς και επικαιροποιείται μαζί με την Πολιτική.

Το πλαίσιο λειτουργίας της μονάδας διαχείρισης κινδύνου αγοράς, συμπεριλαμβανομένου του εσωτερικού υποδείγματος μέτρησης της ΜΔΖ, έχουν ελεγχθεί διεξοδικά από την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και από εξωτερικούς συμβούλους. Επιπλέον, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου αξιολογεί σε τακτά χρονικά διαστήματα την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών ελέγχου που αφορούν στο συγκεκριμένο υπόδειγμα. Επίσης, η επάρκεια του πλαισίου διαχείρισης κινδύνου αγοράς, καθώς και η καταλληλόλητα του μοντέλου εκτίμησης της ΜΔΖ που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Τράπεζας, επαναξιολογήθηκαν επιτυχώς από κλιμάκιο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού στο πλαίσιο της «Στοχευμένης Αξιολόγησης Εσωτερικών Υποδειγμάτων για τον Κίνδυνο Αγοράς» που εφάρμοσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η επιτυχής ολοκλήρωση του ανωτέρω ελέγχου επιβεβαίωσε τη χρήση του εσωτερικού υποδείγματος για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων, γεγονός που καταδεικνύει την πληρότητα και αξιοπιστία του μοντέλου ΜΔΖ της Τράπεζας.

Τέλος, η Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. έχει ξεκινήσει την εκπόνηση του έργου εφαρμογής του νέου εποπτικού πλαισίου της Βασιλείας IV για τον Κίνδυνο Αγοράς, το οποίο εντάσσεται και στο Πρόγραμμα Μετασχηματισμού της Τράπεζας.

Επιτοκιακός Κίνδυνος στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο (IRRBB)

(Ελεγμένη)

Ο κίνδυνος επιτοκίου από δραστηριότητες στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο αναφέρεται στον υφιστάμενο ή μελλοντικό κίνδυνο για τα κέρδη και το κεφάλαιο της Τράπεζας, ο οποίος προκύπτει από δυσμενείς διακυμάνσεις των επιτοκίων που επηρεάζουν τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της Τράπεζας.

Ο κίνδυνος επιτοκίου από δραστηριότητες στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο πηγάζει κυρίως από τους παρακάτω παράγοντες:

- Κίνδυνος επιτοκιακού ανοίγματος: Προκύπτει από ασσυμετρία στη χρονική στιγμή μεταβολής των επιτοκίων στα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού, καθώς και εκτός ισολογισμού βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων θέσεων του Ομίλου,
- Κίνδυνος καμπύλης απόδοσης: Προκύπτει από μεταβολές στην κλίση ή/και το σχήμα της καμπύλης απόδοσης,
- Κίνδυνος βάσης: Προκύπτει από ατελή συσχέτιση στην αναπροσαρμογή των επιτοκίων που εισπράττονται και καταβάλλονται σε διαφορετικά μέσα με, κατά τα άλλα, παρόμοια χαρακτηριστικά μεταβολής επιτοκίου,
- Κίνδυνος δικαιώματος προαίρεσης: Προκύπτει σε περιπτώσεις που ο πελάτης ή αντισυμβαλλόμενος της Τράπεζας έχει το δικαίωμα να αγοράσει, πωλήσει ή με οποιοδήποτε τρόπο να μεταβάλει το επίπεδο και τη χρονική στιγμή των ταμειακών ροών ενός τραπεζικού προϊόντος ή χρηματοοικονομικού συμβολαίου.

Οι διακυμάνσεις των επιτοκίων επηρεάζουν την οικονομική αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, καθώς και των στοιχείων εκτός ισολογισμού της Τράπεζας, ως αποτέλεσμα αντίστοιχων αλλαγών στο επίπεδο ταμειακών ροών, καθώς και αλλαγών στα προεξοφλητικά επιτόκια και – συνεπώς – στην παρούσα αξία αυτών των στοιχείων. Οι αλλαγές των επιτοκίων επηρεάζουν επίσης τα κέρδη της Τράπεζας, μέσω διακυμάνσεων των καθαρών εσόδων από τόκους («NII») καθώς και άλλων εσόδων και λειτουργικών εξόδων ευαίσθητων σε μεταβολές επιτοκίων. Είναι συνεπώς σημαντικό να αξιολογηθεί ο κίνδυνος επιτοκίου που προκύπτει από δραστηριότητες στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο και από αυτές τις συμπληρωματικές οπτικές, ποσοτικοποιώντας την επίδραση των αλλαγών στα επιτόκια χρησιμοποιώντας την οικονομική αξία και τα κέρδη του Ομίλου.

Το τραπεζικό χαρτοφυλάκιο αποτελείται κυρίως από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες, απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, χρεόγραφα που αποτιμώνται σε αποσβεσμένο κόστος καθώς και σε εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων («FVTOCI») (κυρίως ομόλογα ελληνικού δημοσίου και άλλα κρατικά ομόλογα χωρών ΕΕ, σταθερού επιτοκίου), υποχρεώσεις προς πελάτες και προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και άλλες δανειακές υποχρεώσεις αποτιμώμενες σε αποσβεσμένο κόστος. Ο Όμιλος διατηρεί επαρκείς λειτουργίες επιμέτρησης, παρακολούθησης και ελέγχου του Επιτοκιακού Κινδύνου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο, που περιλαμβάνουν:

- συστήματα μέτρησης επιτοκιακού κινδύνου, τα οποία λαμβάνουν υπόψη όλες τις σημαντικές πηγές επιτοκιακού κινδύνου και τα οποία συνεκτιμούν τις επιπτώσεις από τις επιτοκιακές μεταβολές με τρόπο που συνάδει με το εύρος των δραστηριοτήτων του Ομίλου,
- μέτρηση της ευπάθειας σε απώλειες κάτω από ακραίες συνθήκες αγοράς,
- διαδικασίες και πληροφοριακά συστήματα για τη επιμέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και αναφορά της έκθεσης σε επιτοκιακό κίνδυνο στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο και
- καταγεγραμμένη πολιτική αναφορικά με τη διαχείριση του Κινδύνου Επιτοκίου του Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου

Ο Κίνδυνος Επιτοκίου του Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου επιμετράται, παρακολουθείται και ελέγχεται από τη

Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο., βάσει του Πλαισίου Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων του Ομίλου. Συγκεκριμένα, η Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. χρησιμοποιεί μία σειρά από μετρήσεις με σκοπό την παρακολούθηση και έλεγχο του Κινδύνου Επιτοκίου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο:

- Ανάλυση Ευαισθησίας των Καθαρών Εσόδων από Τόκους, μία μέτρηση της επίδρασης μεταβολών των επιτοκίων στα αναμενόμενα έσοδα από τόκους του Ομίλου. Η ανάλυση ευαισθησίας μετράει μεταβολές στα έσοδα από τόκους λαμβάνοντας υπόψη διαφορετικά σενάρια και σε ορίζοντα ενός έτους, με την υπόθεση ότι ο ισολογισμός παραμένει σταθερός. Κύριος σκοπός του είναι η μέτρηση της ευαισθησίας της κερδοφορίας του Ομίλου σε συνθήκες μεταβαλλόμενων επιτοκίων,
- Ανάλυση Ευαισθησίας της Οικονομικής Αξίας Ιδίων Κεφαλαίων, μία μέτρηση της ευαισθησίας του Ισολογισμού της Τράπεζας σε μεταβολές των επιτοκίων. Η μέτρηση αντιπροσωπεύει τη μεταβολή στην καθαρή παρούσα αξία όλων των χρηματοροών στον ισολογισμό της Τράπεζας κάτω από διαφορετικά σενάρια επιτοκίων, με βάση την υπολειπόμενη διάρκεια του Εκκαθαρισμένου Ισολογισμού, δηλαδή υιοθετώντας την υπόθεση ότι τα στοιχεία του Ισολογισμού αποσβένονται και δεν αντικαθίστανται από νέα δραστηριότητα.

Και τα δύο είδη μετρήσεων χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των απαιτούμενων κεφαλαίων Κινδύνου Επιτοκίου του Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου του Ομίλου. 'Ελεγχος και αξιολόγηση των συστημάτων και διαδικασιών μέτρησης Κινδύνου Επιτοκίου του Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου πραγματοποιείται ετησίως από τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου σε σχέση με τους υπολογισμούς κεφαλαιακών απαιτήσεων που γίνονται για την άσκηση Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου.

Μία σειρά από όρια Κινδύνου Επιτοκίου του Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου ορίζονται στο Πλαίσιο Ανάληψης Κινδύνου του Ομίλου σε σχέση με τη μέτρηση ευαισθησίας της Οικονομικής Αξίας Ιδίων Κεφαλαίων, σε συμφωνία με τα όρια που θεσπίζονται στην διαδικασία εποπτικών δοκιμών ακραίων τιμών των πιο πρόσφατων Εποπτικών Οδηγιών για τον Κίνδυνο Επιτοκίου του Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου. Τα καθορισμένα όρια παρακολουθούνται και αναφέρονται στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνου («BRC») όπως και στο Συμβούλιο Διαχειριστικής Επιτροπής («ALCO») σε μηνιαία βάση. Ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε μέτρια επίπεδα Κινδύνου Επιτοκίου Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου, όπως προκύπτει από τα τρέχοντα επίπεδα των καθορισμένων ορίων χρήσης, τα οποία είναι αρκετά χαμηλότερα από τα Όρια Ανοχής που ορίζονται στο Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων του Ομίλου.

Πιστωτικός Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου

(Ελεγμένη)

Ο Πιστωτικός Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου του Ομίλου προκύπτει από τις συναλλαγές σε εξωχρηματιστηριακά παράγωγα προϊόντα και από άλλες διατραπεζικές συναλλαγές χρηματοδότησης με ή χωρίς εξασφάλιση, καθώς και από εμπορικές συναλλαγές, και έγκειται στην ενδεχόμενη αδυναμία του αντισυμβαλλόμενου να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις έως τον οριστικό διακανονισμό των χρηματοροών μιας συναλλαγής.

Το πλαίσιο διαχείρισης του εν λόγω κινδύνου, για συναλλαγές με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, θεσπίζεται και εφαρμόζεται από τη Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. και συνίσταται στα ακόλουθα:

- εκτίμηση της έκθεσης ανά αντισυμβαλλόμενο, σε ημερήσια βάση,
- θέσπιση ορίων ανά αντισυμβαλλόμενο,
- παρακολούθηση της χρήσης ορίων, σε ημερήσια βάση.

Η εκτίμηση της έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο κάθε αντισυμβαλλομένου εξαρτάται από τον τύπο του χρηματοοικονομικού προϊόντος. Στις μη εξασφαλισμένες διατραπεζικές τοποθετήσεις και εμπορικές συναλλαγές, η έκθεση σε κίνδυνο ισούται με την ονομαστική αξία κάθε συναλλαγής. Τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα προϊόντα καθώς και οι εξασφαλισμένες διατραπεζικές τοποθετήσεις ενέχουν κίνδυνο προ-διακανονισμού, ο οποίος υπολογίζεται βάσει των Συντελεστών Πιστωτικού Ισοδυνάμου που αντιστοιχούν στον τύπο της συναλλαγής, όπως περιγράφεται στο Πλαίσιο Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων αντισυμβαλλομένου. Τα όρια βασίζονται στην πιστοληπτική διαβάθμιση του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και στον τύπο του προϊόντος. Οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις παρέχονται από διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης, και συγκεκριμένα από τη Moody's και τη Standard & Poor's. Σύμφωνα με την πολιτική της Τράπεζας, εάν οι οίκοι αποκλίνουν μεταξύ τους ως προς την πιστοληπτική διαβάθμιση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνεται υπόψη η χαμηλότερη αξιολόγηση. Όρια υφίστανται για κάθε τύπο προϊόντος και καθορίζονται σε επίπεδο Ομίλου του αντίστοιχου αντισυμβαλλόμενου, όπως αναλυτικά περιγράφεται στο Πλαίσιο Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου. Στη συνέχεια, υπο-όρια κατανέμονται στις θυγατρικές τράπεζες κάθε αντισυμβαλλόμενου Ομίλου, σύμφωνα με τις επιχειρησιακές ανάγκες της Τράπεζας.

Όρια αντισυμβαλλομένου ισχύουν για όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στα οποία το Treasury δραστηριοποιείται στη διατραπεζική αγορά. Η Τράπεζα δραστηριοποιείται επιπλέον στη χρηματοδότηση διεθνών εμπορικών συναλλαγών, και για αυτόν το λόγο υφίσταται ένα πλαίσιο ορίων για την αποτελεσματική διαχείριση του Πιστωτικού Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου ο οποίος προκύπτει από εγχρήματες εμπορικές συναλλαγές. Μία παρόμοια δομή ορίων για τη διαχείριση του Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου ισχύει για τις λοιπές θυγατρικές του Ομίλου.

Το πλαίσιο ορίων αναθεωρείται περιοδικά, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες της Τράπεζας και τις επικρατούσες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές.

Κατά συνέπεια, όλα τα όρια παρακολουθούνται καθημερινά από τη Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο.

Με γνώμονα την περαιτέρω μείωση του αναλαμβανομένου κινδύνου, η Τράπεζα έχει υπογράψει τυποποιημένες συμβάσεις (ISDA και GMRA), οι οποίες περιλαμβάνουν όλους τους απαιτούμενους όρους σχετικά με τον συμψηφισμό των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των

αναγκαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων μερών. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα έχει υπογράψει με το σύνολο σχεδόν των αντισυμβαλλομένων της, συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (Credit Support Annexes- «CSAs»). Με τις συμβάσεις αυτές τίθενται οι όροι και διασφαλίζεται η αμοιβαία παροχή εξασφαλίσεων, κυρίως σε μετρητά ή χρεωστικούς τίτλους, σε ημερήσια βάση, σύμφωνα με την τρέχουσα αξία των συναλλαγών. Επιπλέον, η Τράπεζα πραγματοποιεί εξωχρηματιστηριακές συναλλαγές με κεντρικούς αντισυμβαλλόμενους («CCPs»), είτε άμεσα είτε μέσω πιστοποιημένων χρηματομεσιτών.

Τέλος, η Τράπεζα αποφεύγει να αναλαμβάνει θέσεις σε παράγωγα προϊόντα, των οποίων οι αξίες των υποκείμενων στοιχείων έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με την πιστοληπτική ποιότητα του αντισυμβαλλομένου (wrong-way-risk).

Κίνδυνος Χώρας

(Ελεγμένη)

Ο κίνδυνος χώρας είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω των γεγονότων που συντελούνται σε μια χώρα, τα οποία βρίσκονται, τουλάχιστον έως ένα βαθμό, υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης, αλλά όχι υπό τον έλεγχο κάποιας εταιρείας ή ατόμου. Οι κύριες κατηγορίες του κινδύνου χώρας περιλαμβάνουν τον κίνδυνο στάσης πληρωμών (sovereign risk), τον κίνδυνο αδυναμίας μετατροπής του εγχώριου νομίσματος σε διεθνή βασικά νομίσματα αποθεμάτων (convertibility risk) και τον κίνδυνο μη αποπληρωμής υποχρεώσεων στο εξωτερικό (transfer risk). Ως εκ τούτου, στον κίνδυνο χώρας εμπίπτουν όλες οι μορφές διασυνοριακών χρηματοδοτήσεων σε μια χώρα, είτε αυτές αφορούν στην κεντρική κυβέρνηση, είτε σε Πιστωτικά Ιδρύματα (Π.Ι.), είτε σε επιχείρηση ή ιδιώτη.

Τα στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού τα οποία υπόκεινται σε κίνδυνο χώρας είναι τα παρακάτω:

- οι συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο θυγατρικών που εδρεύουν στο εξωτερικό,
- οι διατραπεζικές τοποθετήσεις, με ή χωρίς εξασφάλιση, καθώς και οι ισοδύναμοι κίνδυνοι από συναλλαγές σε παράγωγα εξωχρηματιστηριακά προϊόντα, με Π.Ι. τα οποία εδρεύουν στο εξωτερικό,
- η χορήγηση δανείων προς επιχειρήσεις ή Π.Ι. που εδρεύουν στο εξωτερικό, η διακράτηση διεθνών εταιρικών ομολόγων, καθώς και η χρηματοδότηση μεγάλων διασυνοριακών έργων (project finance),
- οι εγχρήματες (funded) και μη-εγχρήματες (unfunded) εμπορικές συναλλαγές με αντισυμβαλλόμενους που έχουν έδρα στο εξωτερικό και
- η διακράτηση κρατικών ομολόγων άλλων χωρών.

Στο πλαίσιο αυτό, η έκθεση της Τράπεζας στον Κίνδυνο Χώρας προκύπτει μέσα από τις θυγατρικές του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, τη διατήρηση κρατικών ομολόγων άλλων χωρών και διασυνοριακές δραστηριότητες με τη μορφή διατραπεζικών συναλλαγών και εταιρικών πιστοδοτήσεων.

Η Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ.&Ο. παρακολουθεί την έκθεση σε Κίνδυνο Χώρας, όπως ορίζεται παραπάνω, σε καθημερινή βάση, επικεντρώνοντας κυρίως στις χώρες όπου έχει παρουσία ο Όμιλος. Ο Κίνδυνος Χώρας έχει μειωθεί τον τελευταίο καιρό, καθώς η Τράπεζα αποεπενδύει από τις διεθνείς θυγατρικές της, σύμφωνα με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσής της (βλ. επίσης «*Βασικές εξελίξεις - Αναθεωρημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης 2019*»).

Κίνδυνος Ρευστότητας

(Ελεγμένη)

Ως κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ως ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου ο οποίος απορρέει από την αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες, χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές.

Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term Liquidity Risk), ή αναλήψεις υψηλότερες των αναμενόμενων (withdrawal / call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων σε αντίστοιχες διάρκειες και επιτόκια, καθώς και τον κίνδυνο να μην είναι δυνατή η ρευστοποίηση θέσεων έγκαιρα και με εύλογους όρους.

Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της Διοίκησης έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή της στρατηγικής κινδύνου ρευστότητας που εγκρίνεται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τη διαμόρφωση κατάλληλων πολιτικών, μεθόδων και διαδικασιών για τον εντοπισμό, την επιμέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας, που ανταποκρίνονται στη φύση και στην πολυπλοκότητα των εργασιών της Τράπεζας. Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της Διοίκησης ενημερώνονται σε καθημερινή βάση για τα τρέχοντα επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο ρευστότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προφίλ κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου παραμένει εντός των εγκεκριμένων ορίων.

Επιπλέον, η Διοίκηση λαμβάνει καθημερινά μία αναφορά ρευστότητας, στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι πηγές χρηματοδότησης του Ομίλου, τα διαθέσιμα, μη αναχρηματοδοτηθέντα, περιουσιακά στοιχεία, το κόστος χρηματοδότησης καθώς και άλλοι δείκτες ρευστότητας που σχετίζονται με το «Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων» (RAF), το «Σχέδιο Ανάκαμψης» («RP») και το «Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας» (CFP). Τέλος, το Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO) παρακολουθεί τα ανοίγματα στις ημερομηνίες λήξης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, καθώς και των χρηματοδοτικών απαιτήσεων, βάσει διαφόρων παραδοχών, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών που δύνανται να έχουν δυσμενή επίδραση στη δυνατότητα της Τράπεζας να ρευστοποιήσει επενδύσεις και θέσεις του εμπορικού χαρτοφυλακίου, καθώς και στη δυνατότητα πρόσβασής της στις αγορές κεφαλαίου. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα παρακολουθείται ο δείκτης «Δάνεια προς Καταθέσεις», ο οποίος στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε 66,1% και 66,9%, σε επίπεδο χώρας (Ελλάδα) και Ομίλου, αντίστοιχα.

Εφόσον η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας αποσκοπεί στην διασφάλιση της ορθής εκτίμησης του εν λόγω κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και της διατήρησής του σε αποδεκτά επίπεδα, ακόμη και υπό δυσμενείς συνθήκες, ο Όμιλος θα πρέπει να έχει

πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίου για την κάλυψη των αναγκών της πελατειακής του βάσης, των υποχρεώσεων του που καθίστανται πληρωτέες και των λοιπών κεφαλαιακών του αναγκών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προς ενεχυρίαση για άντληση χρηματοδότησης. Συμπληρωματικά του πλαισίου διαχείρισης ρευστότητας της Τράπεζας, οι υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου διατηρούν ένα επαρκές απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων υψηλότερο του 10% των συνολικών τους καταθέσεων, το οποίο διασφαλίζει την αυτοχρηματοδότησή τους σε περίπτωση εγχώριας κρίσης.

Τρέχουσες συνθήκες Ρευστότητας

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, το ισχυρό προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας είναι αντιπροσωπευτικό ενός υγιούς Ισολογισμού, σε ότι αφορά στο Παθητικό. Η Τράπεζα έχει πλήρως ανακάμψει από όλους τους περιορισμούς που επακολούθησαν των προηγούμενων περιόδων κρίσης ρευστότητας. Η βελτιωμένη χρηματοδοτική δομή της χαρακτηρίζεται από την εισροή υψηλής ποιότητας καταθέσεων λιανικής, την αύξηση της μακροπρόθεσμης σταθερής χρηματοδότησης, την ιστορικά χαμηλή άντληση ρευστότητας από το Ευρωσύστημα, καθώς και την πλήρη πρόσβαση στις διεθνείς διατραπεζικές αγορές με εξασφαλίσεις. Επιπλέον, τόσο ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας (LCR) και ο Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης (NSFR), όσο και το απόθεμα ρευστότητας συμπεριλαμβανομένων και των μη αναχρηματοδοτηθέντων τίτλων (Liquidity Buffer) της Τράπεζας βρίσκονται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα. Η ρευστότητα της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019, περιγράφεται αναλυτικά στην επόμενη ενότητα.

Συμπληρωματικά στην ισχυρή ρευστότητα της Τράπεζας, η διαχείριση κινδύνου ρευστότητας ολοκλήρωσε τη σημαντικότερη μεταρρύθμιση στον τομέα της επεξεργασίας πληροφορίας ρευστότητας των τελευταίων ετών. Η νέα πλατφόρμα ρευστότητας, που αναπτύχθηκε εσωτερικά, ενισχύθηκε περεταίρω, ώστε να υποστηρίζει την παραγωγή του συνόλου των εσωτερικών και εποπτικών αναφορών ρευστότητας με πλήρως αυτοματοποιημένες διαδικασίες. Το θέμα αυτό αναλύεται περισσότερο στην ενότητα «*Νέες εξελίξεις εντός του 2019 και προοπτικές 2020*».

Πηγές άντλησης Ρευστότητας

Οι τρέχουσες, κύριες πηγές ρευστότητας της Τράπεζας είναι οι καταθέσεις, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα - μέσω των στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») με την ΕΚΤ - οι συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos) με μεγάλα Πιστωτικά Ιδρύματα («Π.Ι.») του εξωτερικού και η μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση μέσω διάθεσης καλυμμένων ομολογιών, αλλά και εκδόσεων ομολόγων Tier II. Η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και οι συναλλαγές repos με Π.Ι. πραγματοποιούνται με την παραχώρηση εξασφαλίσεων κυρίως στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστότητας και πιστωτικής ποιότητας, όπως ομολόγων έκδοσης κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου, αλλά και άλλων στοιχείων ενεργητικού, όπως εταιρικών δανείων υψηλής διαβάθμισης και καλυμμένων ομολογιών που έχει εκδώσει η Τράπεζα.

Μετά από ένα έτος ορόσημο για τη ρευστότητα της Τράπεζας, το 2018, στο οποίο η Εθνική Τράπεζα ήταν η πρώτη ελληνική, συστημική τράπεζα που πέτυχε την επαναφορά των εποπτικών δεικτών Ρευστότητας, που απορρέουν από το πλαίσιο της Βασιλείας III, LCR και NSFR πάνω από τα ελάχιστα εποπτικά όρια, κατά τη διάρκεια του 2019, το προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας βελτιώθηκε περαιτέρω, καταδεικνύοντας την πρωταγωνιστική της θέση σε αυτόν τον τομέα και διασφαλίζοντας την δυνατότητά της να χρηματοδοτήσει την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Επιπρόσθετα, η Εθνική Τράπεζα ήταν και πάλι η πρώτη ελληνική συστημική τράπεζα που εξέδωσε και διέθεσε επιτυχώς στο επενδυτικό κοινό μία νέα έκδοση ομολόγου Tier II, συνολικού ύψους ονομαστικής αξίας €400 εκατ., τον Ιούλιο του 2019, λαμβάνοντας ψήφο εμπιστοσύνης από τις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και επιβεβαιώνοντας την ηγετική της θέση στην ελληνική αγορά.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, το υπόλοιπο των πελατειακών καταθέσεων της Τράπεζας ανήλθε σε €42,7 δισ., παρουσιάζοντας αύξηση κατά €0,7 δισ. σε σχέση με το αντίστοιχο υπόλοιπο στις 30 Ιουνίου 2019. Η αύξηση αυτή επηρεάστηκε αρνητικά από την απόφαση της Τράπεζας να μην ανανεώσει τις καταθέσεις του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ), οι οποίες ανήλθαν σε €0,5 δισ. στις 30 Ιουνίου 2019. Εξαιρώντας τις καταθέσεις του ΟΔΔΗΧ, η καταθετική βάση της Τράπεζας αυξήθηκε κατά περίπου €1,2 δισ., κυρίως λόγω της σημαντικής αύξησης των καταθέσεων λιανικής κατά €1,0 δισ. Επιπλέον, κατά την ίδια περίοδο, η συνολική έκθεση της Τράπεζας στο Ευρωσύστημα που ανανεώθηκε σε TLTRO III από TLTRO II, παρέμεινε αμετάβλητη στα €2,2 δισ., το χαμηλότερο επίπεδο από την έναρξη της κρίσης.

Επιπρόσθετα, οι δύο εποπτικοί δείκτες LCR και NSFR παρουσίασαν νέα σημαντική βελτίωση κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019, διευρύνοντας την απόστασή τους από τα αντίστοιχα ελάχιστα εποπτικά όρια. Συγκεκριμένα, μετά την επαναφορά του τον Ιούλιο του 2018, ο δείκτης LCR σε επίπεδο Τράπεζας αυξήθηκε περαιτέρω, φτάνοντας στο ανώτατο επίπεδο του 207,3% το Δεκέμβριο του 2019. Παράλληλα, ο δείκτης NSFR ξεπέρασε το αντίστοιχο εποπτικό όριο του 100% για πρώτη φορά το Σεπτέμβριο 2018 και αυξήθηκε περαιτέρω κατά το 2019, κυρίως λόγω του βελτιωμένου προφίλ χρηματοδότησης, αλλά και της ανταλλαγής της 30ετούς σύμβασης ανταλλαγής επιτοκίων με την Ελληνική Δημοκρατία, τον Φεβρουάριο του 2019. Ο δείκτης NSFR της Τράπεζας ανήλθε σε 115,3%, στις 31 Δεκεμβρίου 2019.

Επίσης, οι εξασφαλισμένες διεθνείς αγορές χρηματοδότησης παρέμειναν ανοικτές, με την Τράπεζα να αντλεί χρηματοδότηση ύψους €0,5 δισ., σημαντικά μειωμένη σε σχέση με το αντίστοιχο επίπεδο στις 30 Ιουνίου του 2019. Η μείωση αυτή αντανακλά την απόφαση της Τράπεζας να περιορίσει την έκθεσή της σε αυτή την πηγή χρηματοδότησης, για λόγους αύξησης των αχρησιμοποίητων ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού. Το κόστος χρηματοδότησης της Τράπεζας διαμορφώθηκε σε 41 μονάδες βάσης την 31 Δεκεμβρίου 2019, οριακά μειωμένο κατά 1 μονάδα βάσης σε σχέση με το αντίστοιχο ποσό στις 30 Ιουνίου 2019, λόγω της μείωσης του κόστους πελατειακών καταθέσεων κατά 8 μονάδες βάσης, αλλά και την αύξησης του κόστους μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης, που επηρεάστηκε από τη νέα έκδοση ομολόγου Tier II.

Τέλος, στις 31 Δεκεμβρίου 2019, το απόθεμα ρευστότητας που διέθετε η Τράπεζα ανήλθε σε €12,4 δισ., εκ των οποίων €1,3 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις αποδεκτές προς χρηματοδότηση από την ΕΚΤ, €8,0 δισ. αντιστοιχούσαν σε Ομόλογα Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου και άλλες διαπραγματεύσιμες εξασφαλίσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εγγυήσεις για χρηματοδότηση μέσω repos με Π.Ι. και τα υπόλοιπα €3,1 δισ. περιελάμβαναν τα ταμειακά διαθέσιμα της Τράπεζας και τα

υπόλοιπα των λογαριασμών που τηρεί στους ανταποκριτές της ("Nostro Accounts") και στην Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς επίσης και τις βραχυπρόθεσμες διατραπεζικές τοποθετήσεις, αναδεικνύοντας περαιτέρω την ισχυρή εικόνα της ρευστότητας της Τράπεζας.

Λειτουργικός Κίνδυνος

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημίας που απορρέει εξαιτίας ανεπάρκειας ή αποτυχίας εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων, ανθρώπινου παράγοντα ή εξωτερικών γεγονότων. Ο συγκεκριμένος ορισμός περιλαμβάνει το νομικό κίνδυνο, ενώ εξαιρεί τον κίνδυνο στρατηγικής και τον επιχειρηματικό κίνδυνο, ενώ λαμβάνει υπόψη του τυχόν επιπτώσεις φήμης.

Οι κύριες υποκατηγορίες του Λειτουργικού Κινδύνου είναι: ο Νομικός Κίνδυνος, ο Κίνδυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης, ο Κίνδυνος Καταχρηστικής Επιχειρηματικής Συμπεριφοράς (Conduct Risk), ο Κίνδυνος Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ICT Risk) καθώς και ο Κίνδυνος Υποδειγμάτων (Model Risk).

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι εγγενής σε όλα τα προϊόντα/υπηρεσίες, δραστηριότητες και συστήματα και αναπτύσσεται σε όλες τις επιχειρηματικές και υποστηρικτικές περιοχές. Για το λόγο αυτό όλο το προσωπικό είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση και τον έλεγχο των Λειτουργικών Κινδύνων που εμπίπτουν στο πεδίο της δραστηριότητάς τους. Κατά συνέπεια οι επικεφαλής των Μονάδων του Ομίλου είναι υπόλογοι για τους Λειτουργικούς Κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητες των Μονάδων τους και είναι υπεύθυνοι για τη διαχείρισή τους εντός του περιθωρίου ανάληψης κινδύνων σύμφωνα με το ΠΔΛΚ.

Κατά γενική δήλωση, ο Όμιλος δεν είναι διατεθειμένος να αναλάβει λειτουργικούς κινδύνους που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε χρηματοοικονομική ζημία, απάτες, λειτουργικά, τεχνολογικά, νομικά και κανονιστικά παραπτώματα, καταχρηστικές επιχειρηματικές πρακτικές ή ζημία στη φήμη του.

Οι στόχοι του Ομίλου αναφορικά με τη Διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου εστιάζονται στην αναγνώριση, εκτίμηση και άμβλυνση των κινδύνων, είτε έχουν επέλθει είτε είναι δυνητικοί. Η ανάλυση της εν δυνάμει έκθεσης σε λειτουργικούς κινδύνους συμβάλλει στην καθιέρωση προτεραιοτήτων για τη διαχείρισή τους.

Ο Όμιλος, αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα του λειτουργικού κινδύνου, έχει θεσπίσει και τηρεί από το 2007 ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό πλαίσιο για τη διαχείρισή του ΠΔΛΚ, το οποίο καλύπτει όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του.

Η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου ενσωματώνεται στην καθημερινή επιχειρηματική δραστηριότητα μέσω μιας ενεργητικής προσέγγισης διαχείρισης η οποία δίνει προστιθέμενη αξία στον οργανισμό. Ο Όμιλος έχει θεσπίσει μια σειρά από τεχνικές και εργαλεία με σκοπό τον εντοπισμό, την επιμέτρηση και την αξιολόγηση του Λειτουργικού Κινδύνου. Οι σημαντικότεροι μηχανισμοί διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου που χρησιμοποιεί ο Όμιλος είναι οι εξής:

- **Η διαδικασία Αυτοαξιολόγησης Κινδύνων και Περιβάλλοντος Ελέγχου (RCSA).** Πρόκειται για μια διαδικασία που προσδιορίζει το προφίλ κινδύνου για όλες τις λειτουργικές περιοχές του Ομίλου από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους σε αυτές. Σκοπός της είναι η αναγνώριση και αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων που θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν από τους επιχειρηματικούς χώρους ή/και τις υποστηρικτικές μονάδες την επίτευξη των στόχων. Στην περίπτωση που οι κίνδυνοι ξεπεράσουν το καθορισμένο επίπεδο ανοχής προσδιορίζονται διορθωτικές ενέργειες
- **Η διαδικασία συλλογής Γεγονότων**, καθώς και η τήρηση μίας πλήρους και συνεπούς βάσης δεδομένων. Οι ζημιές Λειτουργικού Κινδύνου συλλέγονται σε επίπεδο Ομίλου. Όλοι οι επιχειρηματικοί χώροι της Τράπεζας, καθώς και οι θυγατρικές εσωτερικού και εξωτερικού είναι υπεύθυνες για την καταχώρηση γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου και των συναφών ζημιών ακολουθώντας συγκεκριμένους κανόνες σύμφωνα με μια τυποποιημένη μεθοδολογία
- **Ο ορισμός και η παρακολούθηση Βασικών Δεικτών Κινδύνου (KRIs)**. Πρόκειται για δείκτες παρακολούθησης της τάσης των κινδύνων μέσω των οποίων εντοπίζονται έγκαιρα και αναδεικνύονται ζητήματα που μπορεί να αυξήσουν την έκθεση σε Λειτουργικό Κίνδυνο
- **Η Ανάλυση Σεναρίων (Scenario Analysis)**, μια συστηματική διαδικασία συλλογής απόψεων από έμπειρα στελέχη της Ανώτατης Διοίκησης της Τράπεζας, τα οποία εκτιμούν την πιθανότητα επέλευσης και την επίπτωση γεγονότων με δυνητικά ιδιαίτερα σημαντικές ζημιές για τον Όμιλο
- **Εκπαιδευτικά Προγράμματα και ευαισθητοποίηση σε θέματα Κουλτούρας Κινδύνου (Training Initiatives and Operational Risk Culture / Awareness)**. Η ΔΔΛΚΤ&Ο προωθεί την ευαισθητοποίηση και κατανόηση του λειτουργικού κινδύνου σε όλα τα επίπεδα του οργανισμού

Εντός του 2019 επικαιροποιήθηκε ο Κανονισμός της Επιτροπής Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου (ΕΔΛΚ).

Η ΕΔΛΚ συνεδρίασε τέσσερις φορές εντός του έτους, όπου μεταξύ άλλων θεμάτων, τα μέλη της:

- ενέκριναν τις Πολιτικές που απαρτίζουν το ΠΔΛΚ, καθώς επίσης το Σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακής Συνέχειας της Τράπεζας και την Πολιτική για την Ασφάλεια των Πληροφοριών.
- ενημερώθηκαν για τα αποτελέσματα της Ανάλυσης των Σεναρίων για το 2019 αναφορικά με τους σημαντικότερους Λειτουργικούς Κινδύνους.
- ενημερώθηκαν για τον νομικό κίνδυνο και τον κίνδυνο από αγωγές, καθώς επίσης και για τη διαδικασία αξιολόγησης του κινδύνου εξωτερικής ανάθεσης όπως αναπτύχθηκε από τη ΔΔΛΚΤ&Ο.
- ενημερώθηκαν για τα εκκρεμή Σχέδια Δράσης καθώς και την εξέλιξη των διορθωτικών ενεργειών.

- ενημερώθηκαν για την πρόοδο υλοποίησης των Προγραμμάτων Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων.

Κίνδυνος Υποδειγμάτων

Ο κίνδυνος υποδειγμάτων ορίζεται ως η δυνητική ζημία που ενδέχεται να προκληθεί, σε ένα Πιστωτικό Ίδρυμα από ανεπαρκείς/λανθασμένες αποφάσεις, λόγω σφαλμάτων στην ανάπτυξη, υλοποίηση ή χρήση των υποδειγμάτων που χρησιμοποιεί η Τράπεζα.

Ο κίνδυνος υποδειγμάτων προκύπτει κυρίως για δύο λόγους:

- Ένα υπόδειγμα δύναται να παράγει ανακριβή αποτελέσματα λόγω σφαλμάτων στον σχεδιασμό του, στη μεθοδολογία ανάπτυξής του, στα δεδομένα εισόδου που χρησιμοποιεί ή στην υλοποίησή του.

- Ένα υπόδειγμα δύναται να χρησιμοποιείται με εσφαλμένο ή μη ενδεδειγμένο τρόπο, χωρίς να λαμβάνεται η κατάλληλη μέριμνα αναφορικά με τους περιορισμούς και τις παραδοχές σύμφωνα με τις οποίες αναπτύχθηκε.

Ο κίνδυνος υποδειγμάτων μετράται, παρακολουθείται και ελέγχεται από τον ΤΕΥ. Συγκεκριμένα, ο ΤΕΥ έχει θεσπίσει ένα σύνολο πολιτικών, κατευθυντήριων γραμμών, μεθοδολογιών και ελεγκτικών διαδικασιών που απαρτίζουν το πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου υποδειγμάτων. Η δέουσα εφαρμογή του προαναφερθέντος πλαισίου κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής ενός υποδείγματος, δίνει στον ΤΕΥ τη δυνατότητα να υλοποιεί σειρά αξιολογήσεων συγκεκριμένων κριτηρίων που αφορούν στην απόδοση των υποδειγμάτων, ως μέρος της διαδικασίας επικύρωσής τους. Στην περίπτωση που εντοπιστούν ανεπάρκειες στη λειτουργία ενός υποδείγματος μετά από μία άσκηση επικύρωσης, ο ΤΕΥ διατυπώνει Ευρήματα Υποχρεωτικής Ενέργειας που υλοποιούνται κατόπιν έγκρισης της αρμόδιας επιτροπής. Η συγκεκριμένη διαδικασία επιβάλλει ουσιώδεις τροποποιήσεις στα υποδείγματα και τις σχετικές με αυτά διαδικασίες της Τράπεζας και οδηγεί στην αποτελεσματική διαχείριση του αναφερόμενου κινδύνου.

Ο ΤΕΥ, από το 2018, έχει οργανώσει τις δράσεις του προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις, με σκοπό να υλοποιήσει το προαναφερθέν πλαίσιο:

- *Βασικά στοιχεία Πολιτικής και Διακυβέρνησης:* Ο ΤΕΥ έχει επικαιροποιήσει την Πολιτική Επικύρωσης Υποδειγμάτων της Τράπεζας και έχει επίσης σταδιακά αναπτύξει και εισαγάγει, συμπληρωματικά κείμενα αυτής και κατευθυντήριες οδηγίες σχετιζόμενες με τη διαχείριση του κινδύνου υποδειγμάτων. Βάσει αυτών, έχουν σχεδιαστεί σχετικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί και έχει θεσπιστεί από τον ΤΕΥ συγκεκριμένη ροή εργασίας για τη διαχείριση των ευρημάτων και των προγραμματισμένων ενεργειών αντιμετώπισής τους. Ο ΤΕΥ έχει συντάξει ένα σύνολο από επιχειρηματικές διαδικασίες, που χρησιμεύουν στη διαχείριση του κύκλου ζωής των υποδειγμάτων ενώ έχει επίσης εκπονήσει κατευθυντήριες γραμμές ποσοτικοποίησης του κινδύνου υποδειγμάτων.

- *Εργαλεία και πλατφόρμα Διαχείρισης Κινδύνου Υποδειγμάτων:* Ο ΤΕΥ έχει θέσει σε ισχύ εργαλεία αυτοματοποίησης και έχει αναπτύξει εσωτερικές διαδικασίες και βιβλιοθήκες λογισμικού, ακολουθώντας βέλτιστες πρακτικές και κατάλληλα τεχνικά πρότυπα, τα οποία εφαρμόζονται και χρησιμοποιούνται τόσο από το προσωπικό της Μονάδας όσο και από εξωτερικούς συνεργάτες, ώστε να εκτελείται αποτελεσματικά το υπολογιστικό μέρος των ασκήσεων επικύρωσης. Ο ΤΕΥ είναι επίσης μέλος της ομάδας υλοποίησης της νέας μηχανογραφικής πλατφόρμας που θα χρησιμοποιείται από τις Μονάδες Διακυβέρνησης, Διαχείρισης Κινδύνων και Συμμόρφωσης (ΔΚΣ). Η πλατφόρμα, ανάμεσα σε άλλα χαρακτηριστικά, θα περιλαμβάνει κατάλληλο δομικό στοιχείο για τη διαχείριση του κινδύνου υποδειγμάτων, ενώ θα παραμετροποιηθεί ώστε να είναι σύμφωνη με το αντίστοιχο πλαίσιο, αποσκοπώντας στην ενσωμάτωσή του στις καθημερινές διαδικασίες της Τράπεζας.

Κατά το 2020 ο ΤΕΥ θα συνεχίσει να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες στις ανωτέρω δύο κατευθύνσεις. Επιπλέον, θα διατυπώσει διαδικασίες που σχετίζονται με: α) την ενημέρωση των εμπλεκόμενων Μονάδων και φορέων στο εσωτερικό και εκτός της Τράπεζας, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου υποδειγμάτων, μέσω της έκδοσης εσωτερικών οδηγιών και εγκυκλίων εγγράφων, τα οποία θα εξειδικεύουν τη χρήση του δομικού στοιχείου που θα υποστηρίζει τον προαναφερόμενο σκοπό κατά τα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής ενός υποδείγματος, β) την απαιτούμενη εκπαίδευση του αρμόδιου προσωπικού και τέλος, γ) την ενσωμάτωση της ροής αναφορών που παράγονται από τις διάφορες μονάδες ελέγχου στην πλατφόρμα ΔΚΣ, εφόσον αυτές σχετίζονται με τη διαδικασία διαχείρισης του κινδύνου υποδειγμάτων, όπως η τελευταία κωδικοποιείται στους καταγεγραμμένους ελεγκτικούς μηχανισμούς του ΤΕΥ.

Οι βασικές πτυχές του πλαισίου Διαχείρισης Κινδύνου Υποδειγμάτων αφορούν:

- **Πολιτικές και Διαδικασίες:** Με σκοπό την έγκαιρη και αποτελεσματική ποσοτικοποίηση του κινδύνου υποδειγμάτων και τη διαχείριση στην ολότητά του, έχει καταρτισθεί ένα περιεκτικό σύνολο από κατευθυντήριες οδηγίες σχετιζόμενες με τον κύκλο ζωής των χρησιμοποιούμενων υποδειγμάτων καθώς και από κείμενα πολιτικής και μεθοδολογιών σχετικών με τη διακυβέρνηση, τη διαχείριση και την επικύρωση των υποδειγμάτων. Το σύνολο των οδηγιών απαρτίζεται από σαφείς και βελτιστοποιημένες ροές εργασίας και κείμενα μεθοδολογιών, που προκύπτουν από την «εις βάθος» ανάλυση του ΤΕΥ αναφορικά με τις υφιστάμενες επιχειρηματικές διαδικασίες της Τράπεζας και το ισχύον εποπτικό πλαίσιο.

- **Διαβάθμιση Υποδειγμάτων και Εκτίμηση Κινδύνου Υποδειγμάτων:** Σύμφωνα με τις εποπτικές απαιτήσεις, ο βαθμός αυστηρότητας με τον οποίο επικυρώνεται, παρακολουθείται και γίνεται η διαχείριση ενός υποδείγματος, είναι ανάλογος της σημαντικότητάς του. Ο ΤΕΥ έχει οριστικοποιήσει μία διαδικασία διαβάθμισης

των υποδειγμάτων ώστε να επιβεβαιώνεται το επίπεδο σημαντικότητας ή κρισιμότητάς τους. Επιπλέον, η προαναφερθείσα κατηγοριοποίηση και το αποτέλεσμα της επικύρωσης των υποδειγμάτων συνδυάζονται κατάλληλα μέσω μιας μεθοδολογίας που έχει αναπτυχθεί από τον ΤΕΥ, με σκοπό την ποσοτικοποίηση του Κινδύνου Υποδειγμάτων και την αποτίμησή του σε όρους κεφαλαίου.

- **Ευρήματα και Σχέδια Δράσης:** Ο ΤΕΥ ακολουθεί μία συγκεκριμένη επιχειρηματική διαδικασία, υλοποιημένη στο σύστημα ιχνηλάτησης ευρημάτων (*issue tracking system*) της Τράπεζας, με σκοπό: α) την ενημέρωση των Μονάδων στις οποίες ανήκουν τα υποδείγματα σχετικά με ευρήματα που αφορούν τη λειτουργία τους, β) την παρακολούθηση της τρέχουσας κατάστασης των διατυπωμένων ευρημάτων, γ) την έγκριση των σχεδίων αντιμετώπισης τους, καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους και τέλος δ) την ενημέρωση της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου για την ολοκλήρωσή τους. Η διαδικασία αυτή εξασφαλίζει ότι οι ασκήσεις επικύρωσης επιφέρουν πραγματικές βελτιώσεις στη λειτουργία των υποδειγμάτων, οδηγώντας σε ενεργή διαχείριση του κινδύνου υποδειγμάτων, μην αποσκοπώντας αποκλειστικά στην παραγωγή των αντίστοιχων αναφορών και μόνο.

- **Μητρώο Υποδειγμάτων και Δομικό Στοιχείο Διαχείρισης Κινδύνου Υποδειγμάτων:** Οι Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου, έχουν εργαστεί εκτενώς προς την κατεύθυνση υιοθέτησης ενός συστήματος διαχείρισης ροών εργασίας, που στοχεύει μεταξύ άλλων, στην αυτοματοποίηση της πλειονότητας των διαδικασιών που σχετίζονται με τον κύκλο ζωής των υποδειγμάτων. Η μηχανογραφική πλατφόρμα ΔΚΣ, θα περιλαμβάνει επίσης το τηρούμενο μητρώο υποδειγμάτων, που αποτελεί ένα αναλυτικό και περιεκτικό σε όρους χαρακτηριστικών των υποδειγμάτων, αρχείο απογραφής τους. Τα χαρακτηριστικά των υποδειγμάτων που αποθηκεύονται στο αναφερόμενο μητρώο, θα παράσχουν την απαιτούμενη υποστήριξη στο προαναφερθέν σύστημα διαχείρισης ευρημάτων. Επίσης, θα χρησιμοποιούνται στην ολότητα τους ή μερικώς, ως πηγαία δεδομένα για σκοπούς εκτίμησης κινδύνου υποδειγμάτων. Το μητρώο αποσκοπείται να αποτελέσει το πλήρες αποθετήριο υποδειγμάτων της Τράπεζας και να διαδραματίσει ουσιώδη ρόλο στην κεντροποιημένη και ολιστική προσέγγιση της εκτίμησης του Κινδύνου Υποδειγμάτων.

Η δομή της διαδικασίας διαχείρισης του κινδύνου υποδειγμάτων που ακολουθείται από τον ΤΕΥ, συμπεριλαμβάνει ένα σύνολο διακριτών φάσεων.

Αρχικά, όταν ένα υπόδειγμα πρόκειται να αναπτυχθεί, αυτό πρέπει να καταχωρηθεί στο Μητρώο Υποδειγμάτων από τη Μονάδα στην οποία θα ανήκει. Η αποτελεσματική Διαχείριση του Κινδύνου Υποδειγμάτων απαιτεί την τήρηση ενός πλήρους και εξαντλητικού μητρώου των υποδειγμάτων που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα, έτσι ώστε να παρακολουθείται η σειρά προτεραιότητας των ασκήσεων επικύρωσής τους, για την επιτυχή διαβάθμιση και την παρακολούθηση του κινδύνου υποδειγμάτων. Κατά τη διάρκεια της φάσης ανάπτυξης ενός υποδείγματος, ο ΤΕΥ κρατείται ενήμερος αναφορικά με την κατάσταση προόδου της διαδικασίας. Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξής του, το μητρώο υποδειγμάτων ενημερώνεται από την αρμόδια Μονάδα με το απαιτούμενο υλικό που θα επιτρέψει την διαβάθμιση του υποδείγματος, την αξιολόγηση του κινδύνου του καθώς και τις διαδικασίες επισκόπησης και επικύρωσής του που θα πραγματοποιηθούν εφόσον αυτό απαιτηθεί.

Μετά την ανάπτυξη ενός υποδείγματος και σε περίπτωση που αυτό έχει αξιολογηθεί ως υπόδειγμα που παρουσιάζει ουσιώδη κίνδυνο, απαιτείται η ανεξάρτητη Αρχική του Επικύρωση από τον ΤΕΥ. Η άσκηση Αρχικής Επικύρωσης είναι επίσης ένα βασικό συστατικό της διαχείρισης κινδύνου υποδειγμάτων, καθώς συνεισφέρει στον ακριβή προσδιορισμό του. Κατά τη διάρκεια μιας άσκησης Αρχικής Επικύρωσης, το υπόδειγμα εξετάζεται μέσα από την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων μίας σειράς ελέγχων, που έχουν σχεδιαστεί ώστε να αποσοβούν συγκεκριμένες πηγές κινδύνου, όπως θέματα δεδομένων εισόδου, σχεδιαστικές ανεπάρκειες του υποδείγματος, μη τήρηση των εσωτερικών ή/και εξωτερικών απαιτήσεων, ακατάλληλη χρήση του υποδείγματος, εσφαλμένη υλοποίηση και ανεπαρκής απόδοση του υποδείγματος. Αυτοί οι έλεγχοι εκτελούνται χρησιμοποιώντας ένα σύνολο από δεδομένα εισόδου, που καθίστανται διαθέσιμα από την αρμόδια Μονάδα στην οποία ανήκει το υπόδειγμα μέσω της μηχανογραφικής πλατφόρμας ΔΚΣ, όπως αναφορές ποιότητας δεδομένων, αναφορές ανάπτυξης υποδειγμάτων, αναφορές χρήσης υποδειγμάτων κτλ. Αποτέλεσμα των ασκήσεων επικύρωσης αποτελεί: α) η διαβάθμιση του κινδύνου υποδείγματος, β) ο καθορισμός της κατάστασης έγκρισης/απόρριψής του και γ) μία λίστα από Ευρήματα Υποχρεωτικής Ενέργειας, εφόσον παρατηρηθούν προβλήματα και ανεπαρκής απόδοση στη λειτουργία του υποδείγματος, που πρέπει να επιλυθούν.

Μετά την έγκριση του υποδείγματος από το αρμόδιο διοικητικό όργανο ή επιτροπή, αυτό υλοποιείται στο σύστημα μέσω του οποίου στη συνέχεια θα πραγματοποιηθεί η χρήση του. Η φάση της υλοποίησης, αποτελεί μία επιπλέον πηγή κινδύνου υποδειγμάτων. Ο ΤΕΥ διεξάγει επισκόπηση της πορείας υλοποίησης ενός υποδείγματος, όπου εξετάζεται η διαδικασία που ακολουθήθηκε, οι διαθέσιμες αναφορές μηχανογραφικών ελέγχων καθώς και οι αναφορές αποδοχής χρήστη (UAT), έτσι ώστε να προσδιοριστεί εάν το υλοποιημένο υπόδειγμα είναι κατάλληλο προς χρήση και λειτουργεί με τον αναμενόμενο τρόπο. Τα υλοποιημένα υποδείγματα και η ορθή χρήση τους παρακολουθούνται τακτικά από τις αρμόδιες Μονάδες στις οποίες ανήκουν, αλλά και επιπλέον από τον ΤΕΥ μέσω των τακτικών ασκήσεων επικύρωσης (ετησίως για την περίπτωση αυτών που παρουσιάζουν σημαντικό κίνδυνο υποδείγματος ή με μικρότερη συχνότητα για τα υπόλοιπα υποδείγματα), εστιάζοντας κυρίως στην σταθερότητα και την απόδοση του υποδείγματος. Κάθε άσκηση επικύρωσης δύναται να παράγει Ευρήματα Υποχρεωτικής Ενέργειας και δυνητικά να προκαλέσει την υποχρέωση ανάπτυξης μίας νέας έκδοσης του υποδείγματος, στην περίπτωση διάγνωσης της ανάγκης για την πραγματοποίηση σημαντικών τροποποιήσεών του. Αυτή η διαδικασία ακολούθως μπορεί να εκκινήσει έναν νέο κύκλο συντήρησης του υποδείγματος μέσω της τακτικής επισκόπησης, της αξιολόγησης και της εκτίμησης κινδύνου του υποδείγματος, καθώς και της διαδικασίας αντικατάστασής του που περιγράφηκε πιο πάνω.

Λοιποί παράγοντες Κινδύνου

Ασφάλεια στον κυβερνοχώρο

Τα λειτουργικά συστήματα και τα δίκτυα του Ομίλου υπήρξαν, και θα συνεχίσουν να είναι, εκτεθειμένα στους συνεχώς εξελισσόμενους κινδύνους της κυβερνοασφάλειας ή άλλων τεχνολογικών κινδύνων, οι οποίοι θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα την έλλειψη υπηρεσιών πληροφορικής ή τη δημοσιοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών πελατών, ζημία στη φήμη και επιπλέον κόστη στον Όμιλο, κανονιστικές κυρώσεις και οικονομικές απώλειες.

Ένα σημαντικό τμήμα των δραστηριοτήτων του Ομίλου στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ασφαλή επεξεργασία, αποθήκευση και διαβίβαση εμπιστευτικών και άλλων πληροφοριών, καθώς και την παρακολούθηση ενός μεγάλου αριθμού πολύπλοκων συναλλαγών σε συνεχόμενη βάση. Ο Όμιλος τηρεί έναν εκτεταμένο αριθμό προσωπικών πληροφοριών, για τους πελάτες του λιανικού χαρτοφυλακίου, τους επιχειρηματικούς και τους κρατικούς πελάτες και πρέπει να καταγράφει και να απεικονίζει επακριβώς τις εκτεταμένες συναλλαγές των λογαριασμών τους. Αυτές οι δραστηριότητες υπήρξαν, και θα συνεχίσουν να είναι, αντικείμενο ενός αυξανόμενου κινδύνου κυβερνοεπιθέσεων, η φύση του οποίου συνεχώς εξελίσσεται.

Ο 'Ομιλος πασχίζει να διαφυλάξει τα συστήματα και τις διαδικασίες και προσπαθεί να τα παρακολουθεί και να τα αναπτύσσει συνεχώς για να προστατεύσει την τεχνολογική της υποδομή και τα δεδομένα από υπεξαίρεση. Ωστόσο, τα πληροφοριακά συστήματα, το λογισμικό αυτών και τα δίκτυα του Ομίλου υπήρξαν και θα συνεχίσουν να είναι εκτεθειμένα σε κινδύνους μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης, απώλειας ή καταστροφής δεδομένων (συμπεριλαμβανομένων των εμπιστευτικών πληροφοριών των πελατών), υποκλοπής λογαριασμών, μη διαθεσιμότητας υπηρεσιών, ιών υπολογιστών, ή άλλου κακόβουλου κώδικα, κυβερνοεπιθέσεων, άλλων συμβάντων καθώς και εσωτερικών παραβιάσεων. Αυτές οι απειλές είναι δυνατό να προέρχονται από ανθρώπινο λάθος, απάτη ή κακή βούληση εκ μέρους των υπαλλήλων ή συνεργαζόμενων εταιρειών, ή μπορεί να οφείλονται σε τυχαία τεχνολογική αστοχία. Εάν ένα ή περισσότερα από αυτά τα γεγονότα συμβούν, μπορούν να οδηγήσουν στη δημοσιοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών των πελατών, στην απώλεια της εταιρικής φήμης του Ομίλου στους πελάτες του και στην αγορά, στην επιβολή πρόσθετων εξόδων (όπως επισκευή των συστημάτων ή προσθήκη νέου προσωπικού ή τεχνολογιών προφύλαξης) και στην επιβολή κανονιστικών κυρώσεων και οικονομικών απωλειών, τόσο στον Όμιλο όσο και στους πελάτες του. Τέτοια γεγονότα θα μπορούσαν επίσης να προκαλέσουν διακοπή ή δυσλειτουργία στις δραστηριότητες του Ομίλου (όπως την έλλειψη διαθεσιμότητας των διαδικτυακών τραπεζικών συστημάτων του Ομίλου),ή να παρεμποδίσουν με άλλο τρόπο τη λειτουργική του αποτελεσματικότητα, όπως επίσης και τις εργασίες των πελατών του ή άλλων συνεργαζόμενων εταιρειών. Δεδομένου του όγκου των συναλλαγών στον Όμιλο, ορισμένα λάθη ή ενέργειες είναι δυνατό να επαναλαμβάνονται ή να κλιμακώνονται πριν εντοπιστούν και διορθωθούν και, κατά συνέπεια, να αυξάνουν περαιτέρω αυτά τα κόστη και τις συνέπειες.

Επιπλέον, οι τρίτες εταιρείες με τις οποίες συνεργάζεται ο Όμιλος κάτω από αυστηρές συμφωνίες και συμβατικές υποχρεώσεις, μπορεί επίσης να αποτελέσουν πηγή για κινδύνους σχετικούς με την κυβερνοασφάλεια ή άλλους τεχνολογικούς κινδύνους. Ο Όμιλος αναθέτει σε τρίτες εταιρείες έναν περιορισμένο αριθμό υποστηρικτικών εργασιών, όπως η εκτύπωση των λογαριασμών των πιστωτικών καρτών, γεγονός το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την αποθήκευση και επεξεργασία συγκεκριμένων στοιχείων των πελατών. Παρόλο που ο Όμιλος υιοθετεί μια σειρά από ενέργειες για την εξάλειψη της έκθεσής του σε κινδύνους από την παροχή υπηρεσιών από εξωτερικούς φορείς, όπως η μη παροχή πρόσβασης στα παραγωγικά συστήματα στις συνεργαζόμενες εταιρείες, καθώς και η λειτουργία ενός αυστηρά ελεγχόμενου πληροφοριακού περιβάλλοντος, περιστατικά όπως η μη ελεγχόμενη πρόσβαση, η καταστροφή ή η απώλεια δεδομένων ή άλλα περιστατικά στον κυβερνοχώρο μπορούν να συμβούν, με αποτέλεσμα την ύπαρξη παρόμοιων συνεπειών και δαπανών για τον Όμιλο όπως αυτές που συζητήθηκαν παραπάνω.

Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων της ΕΕ εφαρμόστηκε άμεσα στην Ελλάδα από τις 25 Μαΐου 2018 και οι κυρώσεις σε περίπτωση διαρροής προσωπικών δεδομένων θα μπορούσαν να επηρεάσουν την Τράπεζα και τον Όμιλο.

Παρότι ο Όμιλος διατηρεί ασφαλιστική κάλυψη που μπορεί, με την επιφύλαξη των όρων και των προϋποθέσεων των ασφαλιστικών συμβολαίων, να καλύψει ορισμένες πτυχές των κινδύνων του κυβερνοχώρου όπως είναι η ηλεκτρονική απάτη και το οικονομικό έγκλημα, η ασφαλιστική αυτή κάλυψη μπορεί να μην είναι επαρκής για να καλύψει όλες τις ζημιές.

Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις ως εποπτικά κεφάλαια ή ως στοιχείο ενεργητικού

Κίνδυνος που σχετίζεται με την αναγνώριση σημαντικού μέρους των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως εποπτικά κεφάλαια ή ως στοιχείο ενεργητικού

Στον υπολογισμό των δεικτών κεφαλαίου και κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου, ο Όμιλος συμπεριλαμβάνει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις («ΑΦΑ»). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το ποσό των ΑΦΑ του Ομίλου, εξαιρουμένου του ΑΦΑ που αναταξινομήθηκε ως «προοριζόμενο προς πώληση», ήταν €4,9 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €4,9 δισ.).

Η Τράπεζα διενεργεί επανεκτίμηση της αξίας των ΑΦΑ σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε μείωση των ΑΦΑ στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης και κατά συνέπεια σε μείωση της αξίας των ΑΦΑ που περιλαμβάνονται στα εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου.

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 575/2013 προβλέπει ότι οι ΑΦΑ που αναγνωρίζονται για σκοπούς ΔΠΧΑ, στηρίζονται στην μελλοντική κερδοφορία και προκύπτουν από προσωρινές διαφορές ενός πιστωτικού ιδρύματος και εφόσον υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια πρέπει να αφαιρούνται από το CET1 του ιδρύματος. Η εν λόγω αφαίρεση εφαρμόστηκε σταδιακά μέχρι το 2019.

Η αφαίρεση είχε σημαντική επίπτωση στα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης και της Τράπεζας. Ωστόσο, ως μέτρο άμβλυνσης των συνεπειών της απομείωσης, το άρθρο 27Α του Ν. 4172/2013, όπως ισχύει, περί Αναβαλλόμενων Φορολογικών Πιστώσεων («ΑΦΠ» ή «Deferred Tax Credit»), επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) ζημίες από οριστικές

διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση («Φορολογικές Πιστώσεις» ή "Tax Credit") έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν.4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν.4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιεσδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Επιπρόσθετα, ο Ν.4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι επιλέξιμες ΑΦΑ του Ομίλου ανήλθαν σε €4,5 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €4,6 δισ.). Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση σε σχέση με την χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου αξίας ίσης με το 100% του ποσού της αρχικής οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως «μη βασιζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον CET1 και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Στις 7 Νοεμβρίου 2014 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Εάν οι κανονισμοί που διέπουν τη χρήση των ΑΦΠ, ως μέρος των εποπτικών κεφαλαίων του Ομίλου αλλάξουν, αυτό μπορεί να επηρεάσει την κεφαλαιακή βάση του Ομίλου και κατά συνέπεια και τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το 74,7% του CET1 του Ομίλου αποτελούνταν από ΑΦΠ. Επιπροσθέτως, δεν είναι βέβαιο ότι οποιαδήποτε οριστική ερμηνεία των τροποποιήσεων που περιγράφονται παραπάνω δεν θα αλλάξει ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα κρίνει τον χειρισμό των ΑΦΠ βάσει του ελληνικού νόμου παράνομο και κατά συνέπεια τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δεν θα μπορέσουν να διατηρήσουν ορισμένες ΑΦΠ ως εποπτικά κεφάλαια. Εάν συντρέξει οποιοσδήποτε από τους παραπάνω κινδύνους, αυτό θα μπορούσε να έχει σημαντική δυσμενή επίπτωση στη δυνατότητα του Ομίλου να διατηρήσει επαρκή εποπτικά κεφάλαια, τα οποία με τη σειρά τους ενδεχομένως να καταστήσουν αναγκαία την έκδοση από τον Όμιλο επιπρόσθετων κεφαλαιακών μέσων που θα μπορέσουν να προσμετρηθούν στα εποπτικά κεφάλαια, να ρευστοποιήσει περιουσιακά στοιχεία, να περιορίσει την επιχειρηματική δραστηριότητά του ή να αναλάβει άλλες δράσεις, που ενδεχομένως να έχουν ουσιώδη αρνητική επίδραση στα λειτουργικά αποτελέσματα, τη χρηματοοικονομική κατάσταση του Ομίλου και τις προοπτικές του.

Κίνδυνοι σχετικοί με τον COVID-19

Η πανδημία του κορωνοϊού είναι ένας νέος αναδυόμενος κίνδυνος. Προτεραιότητά μας είναι πάντα η προστασία των πελατών και του προσωπικού μας. Ως εκ τούτου, έχουμε εφαρμόσει τα σχέδιά μας για τη συνέχιση της επιχειρηματικής μας δραστηριότητας έτσι ώστε να διασφαλίσουμε την ασφάλεια και την ευημερία του προσωπικού μας, καθώς και την ικανότητά μας να υποστηρίζουμε τους πελάτες μας και να διατηρούμε τις επιχειρηματικές μας δραστηριότητες.

Το ξέσπασμα του COVID-19 και κυρίως η ραγδαία εξάπλωση της επιδημίας παγκοσμίως αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα με την Ελληνική οικονομία να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις λόγω του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν οι υπηρεσίες στην οικονομική της δραστηριότητα και τη σχετικά ρηχή παραγωγική δομή (υψηλή εξάρτηση από εισαγωγές). Η εξέλιξη της ασθένειας και η οικονομική της επίπτωση παραμένει εξαιρετικά αβέβαιη. Ενάντια στην πτώση των συνεχώς πτωτικών αναθεωρήσεων των προβλέψεων ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας και της ζώνης του ευρώ σε συνδυασμό με τη μεγάλη εξάρτηση της Ελλάδας από τον τουρισμό, το ελληνικό ΑΕΠ αναμένεται να διαφοροποιηθεί σημαντικά από το επίσημο σενάριο 2020. Για σκοπούς λογιστικής απεικόνισης, η επιδημία του COVID-19 θεωρείται μη διορθωτικό γεγονός μετά την περίοδο αναφοράς.

Ανακοίνωση αποτελεσμάτων

Ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται η κατάσταση, καθώς και τη διάρκεια της αναταραχής, υπάρχει η πιθανότητα οποιαδήποτε σχετική οικονομική επιβράδυνση να επηρεάσει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές μας. Είναι επίσης πιθανό να παρατηρήσουμε μείωση των εσόδων από λιγότερες δανειοδοτήσεις και όγκους συναλλαγών, οι οποίοι ενδέχεται να επηρεάσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού και την κεφαλαιακή μας θέση.

Υπολογισμός των Αναμενόμενων Πιστωτικών Ζημιών

Παρόλο που τα οικονομικά μας σενάρια, χρησιμοποιούν για τον υπολογισμό των πιστωτικών ζημιών μια σειρά αποτελεσμάτων, ο πιθανός οικονομικός αντίκτυπος του COVID 19 δεν εξετάστηκε στο τέλος του έτους, εξαιτίας της περιορισμένης πληροφόρησης και του αναδυόμενου χαρακτήρα της πανδημίας στην Ελλάδα που σημειώθηκε το Φεβρουάριο του 2020.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Οι Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημιές («ΑΠΖ») την 31 Δεκεμβρίου 2019 υπολογίστηκαν με βάση μια σειρά προβλεπόμενων οικονομικών συνθηκών που ίσχυαν κατά την ημερομηνία αυτή. Ο αντίκτυπος στο ΑΕΠ και σε άλλους βασικούς δείκτες θα ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό της σοβαρότητας και της πιθανότητας καθορισμού οικονομικών σεναρίων που θα χρησιμοποιηθούν για την εκτίμηση των ΑΠΖ σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 το 2020, μετά την αξιολόγηση της διάρκειας της αναταραχής που έχει προκληθεί από τον ιό.

Δεδομένου ότι η πανδημία του COVID-19 και οι αβεβαιότητες που περιβάλλουν την εξέλιξη της νόσου και τις οικονομικές της επιπτώσεις παραμένουν εξαιρετικά αβέβαιες, συνεχίζουμε να παρακολουθούμε στενά την κατάσταση.

Μη χρηματοοικονομική Κατάσταση
Εταιρική Ευθύνη

Σημαντικά γεγονότα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης («CSR») 2019

Επιβραβεύσεις & Διακρίσεις

Η Εθνική Τράπεζα, στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης των αναγκών των πελατών και των μετόχων της, καθώς και της παροχής πληρέστερης πληροφόρησης και διαφάνειας για τη δράση της σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης («ΕΚΕ»), έλαβε, κατά τη διάρκεια του 2019, σημαντικές βραβεύσεις και διακρίσεις, όπως:

Βραβείο Καλύτερης Εταιρικής Διακυβέρνησης «Best Corporate Governance» από την CFI:

Η Εθνική Τράπεζα έχει προταθεί ως υποψήφια «Εταιρεία με την καλύτερη εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα για το έτος 2019» από τον διεθνώς αναγνωρισμένο φορέα Capital Finance International («CFI»), ενώ έχει βραβευτεί ως η εταιρεία με την «Καλύτερη Εταιρική Διακυβέρνηση – Ελλάδα» για τρεις συνεχόμενες χρονιές από τον εν λόγω οργανισμό, κατόπιν εξέτασης των πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης τις οποίες έχει υιοθετήσει. Η δραστηριότητα του CFI υποστηρίζεται από διεθνείς φορείς και οργανισμούς όπως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) και η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD).

Η Τράπεζα ολοκλήρωσε επιτυχώς τη διαδικασία πιστοποίησης για πέντε διεθνή πρότυπα, και πιο συγκεκριμένα για:

- **το Σύστημα Διαχείρισης Κανονιστικής Συμμόρφωσης, όπως καθορίζεται στον Διεθνή Οδηγό ISO 19600:2014**
- **την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ("ΕΚΕ"), όπως καθορίζεται στον διεθνή οδηγό ISO 26000:2010**
- **την Εταιρική Διακυβέρνηση (Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ) σχετικά με την Εσωτερική Διακυβέρνηση | EBA-GL-2017-11 Corporate Governance**

Η επίτευξη των ανωτέρω πιστοποιήσεων έλαβε χώρα το Σεπτέμβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο 2019, αντίστοιχα.

- **Πιστοποίηση για Διαχείριση Ποιότητας (ISO 9001:2015)**
- **Πιστοποίηση για Καταπολέμηση της Δωροδοκίας (ISO 37001:2016)**

Η επίτευξή τους έλαβε χώρα τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο 2020, αντίστοιχα.

Τα προαναφερθέντα πρότυπα παρέχουν καθοδήγηση για την υιοθέτηση, ανάπτυξη, εφαρμογή, αξιολόγηση, διατήρηση και βελτίωση ενός αποτελεσματικού και με ικανοποιητικό βαθμό ανταπόκρισης συστήματος διαχείρισης κανονιστικής συμμόρφωσης εντός ενός οργανισμού, και βασίζονται στις αρχές καλής διακυβέρνησης, αναλογικότητας, διαφάνειας και βιωσιμότητας.

Επιχειρηματικά Βραβεία «ΧΡΗΜΑ 2019»:

Στο πλαίσιο των Επιχειρηματικών Βραβείων **«ΧΡΗΜΑ 2019»**, η Εθνική Τράπεζα βραβεύτηκε με το 2ο Βραβείο στην κατηγορία **«ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΤΡΑΠΕΖΑ - 2019»** και με το 2ο Βραβείο στην κατηγορία **«ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ - 2019»**.

Βράβευση για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη «CR INDEX 2018 - 2019»:

Το Ινστιτούτο Εταιρικής Ευθύνης επιβράβευσε τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει η Εθνική Τράπεζα

για την ένταξη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην επιχειρηματική της στρατηγική, με ενσωμάτωση δράσεων προς όφελος της κοινωνίας, του περιβάλλοντος, των εργαζομένων και της αγοράς. Η Εθνική Τράπεζα, που συμμετείχε για όγδοη φορά στον Δείκτη Εταιρικής Υπευθυνότητας (CR Index), διακρίθηκε για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά στην ανώτατη κατηγορία Diamond για το 2018 - 2019. Πρόκειται για επιβράβευση της πολιτικής της Τράπεζας, των δράσεών της καθώς και των πρωτοβουλιών που αναπτύσσει για τη στήριξη της ελληνικής κοινωνίας. Ο Δείκτης CR Index είναι ένας σημαντικός διεθνώς δείκτης αξιολόγησης της απόδοσης των επιχειρήσεων στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) και χρησιμοποιείται ως εθνικός δείκτης ΕΚΕ σε διάφορες χώρες. Ως κατεξοχήν εργαλείο αξιολόγησης, αποτελεί σημείο αναφοράς για τη συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στους τέσσερεις επιμέρους τομείς: Κοινωνία, Περιβάλλον, Εργαζόμενοι και Αγορά.

"Business IT Excellence Awards 2019":

Διοργανώθηκαν από το περιοδικό Netweek και το Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Επιχειρείν (ELTRUN) του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου το αναβαθμισμένο Mobile Banking της Εθνικής Τράπεζας με δυνατότητα **«έξυπνης διαχείρισης οικονομικών»** κατέκτησε τρία βραβεία:

Gold βραβείο στην κατηγορία
«Εξειδικευμένες Κλαδικές Εφαρμογές: Τράπεζες/Ασφαλιστικές Εταιρείες/Fintech»

Gold βραβείο στην κατηγορία
«Νέες Τεχνολογικές τάσεις σε εφαρμογές: Τεχνητή Νοημοσύνη»

Silver βραβείο στην κατηγορία
«Νέες Τεχνολογικές τάσεις σε εφαρμογές: Mobile».

“Mobile Excellence Awards 2019”:

Διοργανώθηκαν από τη Bussias Communications με την υποστήριξη των: ELTRUN, ΕΚΤ, ΣΕΚΕΕ, ΣΕΠΕ, GECA, ΕΙΠ και Hellenic CIO Forum της ΕΕΔΕ. Το NBG Mobile Banking κέρδισε τα εξής τέσσερα βραβεία:

Gold βραβείο στην κατηγορία
«Mobile Εφαρμογές στις Υπηρεσίες και τη Διακυβέρνηση: Πληρωμή και μεταφορά χρήματος Transfer»

Silver βραβείο στην κατηγορία
«Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Mobile Εφαρμογών: Usability»

Silver βραβείο στην κατηγορία
«Mobile Εφαρμογές στις Υπηρεσίες και τη Διακυβέρνηση: Διατραπεζικές υπηρεσίες»

Silver βραβείο στην κατηγορία
«Mobile Εφαρμογές Σχεδιασμού και Ανάπτυξης: Καινοτόμος Ανάπτυξη Mobile».

“E-volution Awards 2020”:

Διοργάνωση βραβείων για το ηλεκτρονικό επιχειρείν από τη Boussias σε συνεργασία με το ELTRUN, όπου η Τράπεζα κέρδισε, επίσης δύο βραβεία:

Gold βραβείο στην κατηγορία
«Υπηρεσίες e-Banking & Συστήματα Ηλεκτρονικών Πληρωμών»
για το ολοκληρωμένο Digital Offering για Ιδιώτες

Silver βραβείο στην κατηγορία
«Εξειδικευμένες Πρακτικές & Στρατηγική: Mobile app»
για το νέο Mobile Banking.

Συμμετοχές

UN Global Compact:

Η Τράπεζα συμμετέχει στην εθελοντική πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών, UN Global Compact.

Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη:

Η Τράπεζα αποτελεί κύριο μέλος του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη από τον Δεκέμβριο του 2008.

Ελληνική Ένωση Τραπεζών («ΕΕΤ»):

Η Τράπεζα, με τη συμμετοχή της στην ΕΕΤ, λαμβάνει μέρος τόσο στη ρυθμιστική διαδικασία όσο και στη λήψη αποφάσεων σε νομοπαρασκευαστικό επίπεδο. Σε ό,τι αφορά στις δράσεις για την αειφόρο ανάπτυξη, η ΕΕΤ έχει συστήσει διατραπεζική Επιτροπή, στην οποία συμμετέχει ενεργά και η Εθνική Τράπεζα.

Δείκτες/ Αξιολογήσεις

Bloomberg Gender Equality Index 2020:

Ο δείκτης Bloomberg Gender-Equality Index (GEI) είναι ένας καταξιωμένος, διεθνώς, δείκτης για θέματα ισότητας των φύλων το 2020, που επεκτείνεται συνεχώς σε μεγάλο εύρος εταιρειών διεθνώς, φθάνοντας σήμερα να περιλαμβάνει 325 εταιρείες διεθνώς, συμπεριλαμβανομένης και της Εθνικής Τράπεζας.

FTSE4Good Emerging Index:

Η Τράπεζα έχει αξιολογηθεί θετικά για την κοινωνική και περιβαλλοντική της επίδοση από ανεξάρτητους αναλυτές με αποτέλεσμα να έχει ενταχθεί στο χρηματιστηριακό δείκτη αειφορίας FTSE4Good Emerging Index.

2019 MSCI Research:

Η MSCI Research αναβάθμισε την Τράπεζα το 2019 στο επίπεδο «BBB», από «BB» το 2018 αναφορικά με το πλαίσιο κριτηρίων το οποίο εφαρμόζει κατά την αξιολόγησή της («ESG Ratings»).

Carbon Disclosure Project:

Η Τράπεζα από το 2007, μέσω του Ανεξάρτητου Μη-Κερδοσκοπικού Οργανισμού Carbon Disclosure Project, δημοσιεύει στοιχεία αναφορικά με θέματα στρατηγικής της για την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου, καθώς επίσης και δεδομένα που αφορούν στη χρήση νερού και τις εκπομπές CO_2 που προέρχονται από τις δραστηριότητες της.

ISS Corporate Solutions:

Η Τράπεζα αξιολογήθηκε το 2019 από τον Οίκο ISS Corporate Solutions αναφορικά με τους πυλώνες «Περιβάλλον», «Κοινωνία» και «Διακυβέρνηση». Η Τράπεζα κατατάχθηκε στην ανώτατη Κατηγορία 1 «Highest Rating by Institutional Shareholder Services» για τον πυλώνα «Περιβάλλον» και στην ανώτερη κατηγορία 2 στον πυλώνα «Κοινωνία».

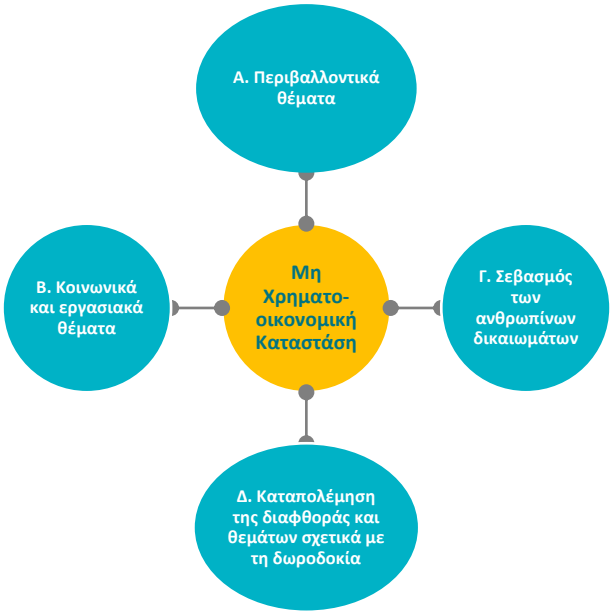
Πιστοποιήσεις

Βεβαίωση εφαρμογής του διεθνούς οδηγού ISO 26000:2010 για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Από το 2010 η Έκθεση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας πιστοποιείται ετησίως από ανεξάρτητο Οργανισμό Διασφάλισης και περιλαμβάνει δείκτες απόδοσης (KPIs) για την Βιώσιμη Ανάπτυξη και την Εταιρική Υπευθυνότητα.

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τα άρθρα 151 και 154 του Ν. 4548/2018, όπως ισχύει, η Τράπεζα περιλαμβάνει στην έκθεση διαχείρισης μια μη χρηματοοικονομική κατάσταση με στόχο την κατανόηση της ανάπτυξης, των επιδόσεων, της θέσης και του αντίκτυπου των δραστηριοτήτων της Τράπεζας και του Ομίλου. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η εν λόγω μη χρηματοοικονομική κατάσταση περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

Στο πλαίσιο της απαίτησης για δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, η Τράπεζα έλαβε υπόψη διεθνείς πρακτικές και πρότυπα, όπως οι Οδηγίες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης («Ο.Ο.Σ.Α.») για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις (2011).

Α. Περιβαλλοντικά θέματα

Η Εθνική Τράπεζα, ως ένας μεγάλος τραπεζικός όμιλος της χώρας, θεωρώντας ότι τα ζητήματα βιωσιμότητας είναι κρίσιμα, τόσο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της, όσο και για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, προσαρμόζεται ήδη – οικειοθελώς - με τις διεθνώς βέλτιστες πρακτικές. Ειδικότερα, έχει θεσπίσει και εφαρμόζει Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου, Περιβαλλοντική Πολιτική, Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας, Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας, Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, ενώ έχει αναπτύξει, από το 2004, Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης το οποίο είναι εναρμονισμένο με τις απαιτήσεις του διεθνούς προτύπου ISO 14001.

Πολιτική Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου

Στο πλαίσιο του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της Τράπεζας έχουν αναλυθεί οι συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της Τράπεζας και ως συνέπεια έχουν καθοριστεί οι ακόλουθοι 5 βασικοί Άξονες του Προγράμματος Δράσης της Εθνικής Τράπεζας:

1. **Η εξοικονόμηση ενέργειας και φυσικών πόρων.**
2. **Ο εξορθολογισμός των επαγγελματικών μετακινήσεων.**
3. **Η αποτελεσματική διαχείριση του χαρτιού και των στερεών αποβλήτων.**
4. **Η εφαρμογή περιβαλλοντικών κριτηρίων στις προμήθειες.**
5. **Η εφαρμογή πολιτικής ανάλυσης και εκτίμησης περιβαλλοντικών κινδύνων στις επενδυτικές και πιστοδοτικές διαδικασίες.**

Επιπλέον, η Τράπεζα έχει αξιολογηθεί θετικά για την κοινωνική και περιβαλλοντική της επίδοση από ανεξάρτητους αναλυτές με αποτέλεσμα να έχει ενταχθεί στο χρηματιστηριακό δείκτη αειφορίας FTSE4Good Emerging Index. Δημοσιεύει επίσης, από το 2007, μέσω του Ανεξάρτητου Μη-Κερδοσκοπικού Οργανισμού Carbon Disclosure Project, στοιχεία αναφορικά με θέματα στρατηγικής της για την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου, καθώς επίσης και δεδομένα που αφορούν στη χρήση νερού και τις εκπομπές CO_2 που προέρχονται από τις δραστηριότητες της. Παράλληλα, η Εθνική Τράπεζα αξιολογήθηκε το 2019 από τον Οίκο ISS Corporate Solutions αναφορικά με τους πυλώνες «Περιβάλλον», «Κοινωνία» και «Διακυβέρνηση». Η Τράπεζα κατατάχθηκε στην ανώτατη Κατηγορία 1 «Highest Rating by Institutional Shareholder Services» για τον πυλώνα «Περιβάλλον» και στην ανώτερη κατηγορία 2 στον πυλώνα «Κοινωνία». Η επίδοση αυτή αποτελεί μια ακόμη επιβεβαίωση του υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής και κοινωνικής υπευθυνότητας της Τράπεζας.

Επιπλέον η MSCI Research αναβάθμισε την Εθνική Τράπεζα το 2019 στο επίπεδο «BBB», από «BB» το 2018 αναφορικά με το πλαίσιο κριτηρίων το οποίο εφαρμόζει κατά την αξιολόγησή της («ESG Ratings»).

Η Εθνική Τράπεζα, στοχεύοντας στη διαρκή προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας συμμετέχει σε σχετικούς Φορείς και Πρωτοβουλίες.

Αναλυτικότερα:

Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη:

Η Εθνική Τράπεζα αποτελεί κύριο μέλος του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη από τον Δεκέμβριο του 2008.

Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ):

Η Τράπεζα, με τη συμμετοχή της στην ΕΕΤ, λαμβάνει μέρος τόσο στη ρυθμιστική διαδικασία όσο και στη λήψη αποφάσεων σε νομοπαρασκευαστικό επίπεδο. Σε ό,τι αφορά στις δράσεις για την αειφόρο ανάπτυξη, η ΕΕΤ έχει συστήσει διατραπεζική Επιτροπή, στην οποία συμμετέχει ενεργά και η Εθνική Τράπεζα.

Επιπλέον, η Τράπεζα διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια για την εκπαίδευση και πιστοποίηση του αρμόδιου προσωπικού που ασχολείται με τα θέματα Ε.Κ.Ε. των Μονάδων της. Επίσης, η Τράπεζα έχει εντάξει στο εκπαιδευτικό της πρόγραμμα «Ακαδημία Πίστης» μονοήμερο κύκλο εισηγήσεων μιας ημέρας αναφορικά με θέματα Ε.Κ.Ε., περιβαλλοντικής πολιτικής και διαχείρισης, αειφόρου Χρηματοοικονομικής και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσω αυτού του κύκλου ενημερώθηκαν/

εκπαιδεύτηκαν κατά το 2019 στα ανωτέρω θέματα 63 στελέχη της Τράπεζας.

Τέλος, η Τράπεζα δημοσιοποιεί από το 2007 Έκθεση Ε.Κ.Ε. εφαρμόζοντας τις αντίστοιχες Κατευθυντήριες Οδηγίες του GRI. Από το 2010 και εφεξής η Έκθεση Ε.Κ.Ε. της Τράπεζας πιστοποιείται κατ' έτος από Ανεξάρτητο Φορέα Διασφάλισης και περιλαμβάνει πιστοποιημένους δείκτες επίδοσης (KPI's) για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και Εταιρική Υπευθυνότητα.

Β. Κοινωνικά και εργασιακά θέματα

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη της Τράπεζας και του Ομίλου

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η Τράπεζα καταρτίζει Έκθεση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, ενώ παρέχει στοιχεία στο πλαίσιο αξιολογήσεων από τρίτους Οργανισμούς και διάφορους Οίκους Αξιολόγησης αναφορικά με τις δράσεις εταιρικής υπευθυνότητας που πραγματοποιεί. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι, η Εθνική Τράπεζα, με σκοπό να συμπεριλάβει τα ενδιαφερόμενα μέρη (Αρχές, Πολιτεία, ΜΚΟ, ΜΜΕ, εργαζόμενοι, επιχειρηματικός κόσμος, προμηθευτές, μέτοχοι, επενδυτές, κ.λπ.) στη διαδικασία προσδιορισμού, κατανόησης και ανταπόκρισης σε ζητήματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, εφαρμόζει το πρότυπο AA1000 Accountability Principles Standard (APS) 2008. Το πρότυπο AA1000 APS και οι Κατευθυντήριες Οδηγίες των Προτύπων GRI αποτελούν πλέον τη βάση για την Έκθεση Ε.Κ.Ε.

Ακολούθως, η Τράπεζα προχωρά σε συγκεκριμένες δράσεις, με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών και των προσδοκιών των ενδιαφερομένων μερών προκειμένου να βελτιωθεί η συνεργασία της με κάθε ομάδα ενδιαφερόμενων μερών, να αντιμετωπίσει τα κύρια ζητήματα και να ανταποκριθεί στις προσδοκίες τους.

Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών, Φιλανθρωπικών Συνεισφορών και Λοιπών Σχετικών Δράσεων της του Ομίλου

Ο Όμιλος έχει αναπτύξει και εφαρμόζει, από τον Μάιο του 2016, την «Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών, Φιλανθρωπικών Συνεισφορών και λοιπών σχετικών δράσεων του Ομίλου». Η εν λόγω Πολιτική έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό συγκεκριμένων αρχών και κανόνων για την πραγματοποίηση δράσεων αναφορικά με δωρεές, χορηγίες, φιλανθρωπικές συνεισφορές, υποτροφίες και λοιπές σχετικές δράσεις που εντάσσονται στο πλαίσιο της Πολιτικής, τη διασφάλιση της διατήρησης υψηλού επιπέδου ηθικής συμπεριφοράς κατά την ανάληψη δράσεων προσφοράς, τη συμμόρφωση με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο αναφορικά με δράσεις που εντάσσονται στο πλαίσιο της Πολιτικής (π.χ. διαφάνεια) καθώς και την υιοθέτηση διαδικασιών που προάγουν τη διαφάνεια κατά την ανάληψη δράσεων δωρεών από τον Όμιλο. Σύμφωνα με την Πολιτική, ο Όμιλος της ΕΤΕ δεν αναλαμβάνει και/ή συμμετέχει σε δράσεις προσφοράς προς πολιτικές οργανώσεις, πολιτικά κόμματα ή πολιτικά κινήματα.

Επιπλέον, στο πλαίσιο διεθνώς βέλτιστων πρακτικών που σχετίζονται με δωρεές, χορηγίες και λοιπές σχετικές πράξεις και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν.4374/2016 αναφορικά με τη διαφάνεια στις σχέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων με επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης και επιχορηγούμενα πρόσωπα, η Τράπεζα δημοσιεύει πληροφορίες για όλες τις πληρωμές που διενεργήθηκαν εντός της αντίστοιχης οικονομικής χρήσης/έτους, προς επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης και επιχορηγούμενα πρόσωπα.

Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας

Όπως ορίζεται και εντός του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου, διαρκής στόχος της Τράπεζας είναι η ίση μεταχείριση κάθε μέλους του ανθρώπινου δυναμικού. Η Τράπεζα:

- Έχει αναπτύξει αξιοκρατικό σύστημα αξιολόγησης απόδοσης, προαγωγών και αμοιβών του ανθρώπινου δυναμικού της.
- Διασφαλίζει καλές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, σεβόμενη την ισορροπία μεταξύ του εργασιακού χρόνου και της προσωπικής ζωής των εργαζομένων, και διασφαλίζοντας την παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους υπαλλήλους.
- Πιστεύει στη διαρκή βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της και οργανώνει σημαντικά προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, με στόχο την επαγγελματική ανάπτυξη του προσωπικού. Στο πλαίσιο αυτό καλύπτει τα έξοδα του προσωπικού της παρέχοντας τη δυνατότητα συμμετοχής του σε εκπαιδευτικά προγράμματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Η φιλοσοφία της Τράπεζας και των Εταιρειών του Ομίλου έχει ως βασικό άξονά της το σεβασμό της προσωπικότητας κάθε εργαζομένου. Η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας αποτελεί θεμελιώδη αρχή και ως εκ τούτου διαρκή επιδίωξη του Ομίλου αποτελεί η διαμόρφωση ενός αρμονικού εργασιακού περιβάλλοντος. Προς το σκοπό αυτό, ο Όμιλος:

- Απορρίπτει κάθε μορφή κοινωνικού αποκλεισμού.
- Παρέχει ίσες ευκαιρίες για προαγωγές και επαγγελματική σταδιοδρομία ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, θρησκείας, εθνικότητας.
- Εφαρμόζει αξιοκρατικό σύστημα αξιολόγησης της απόδοσης, των προαγωγών και των αμοιβών προσωπικού.
- Σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις, συστήματα ανάπτυξης και κινήτρων με στόχο την προσέλκυση, επιλογή και περαιτέρω αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Επενδύει στην εκπαίδευση του προσωπικού με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων, καθώς και στην ανάπτυξή του με τη διαμόρφωση πλάνου εκπαίδευσης ανά θέση εργασίας, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοποίηση του μέγιστου των δυνατοτήτων του, καθώς και η έγκαιρη και ομαλή προσαρμογή του στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις

για νέες γνώσεις, δεξιότητες και ειδικεύσεις σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον.

- Δεν χρησιμοποιεί καμία μορφή καταναγκαστικής εργασίας.
- Δεν αποδέχεται οποιουδήποτε είδους προσβολή της προσωπικότητας (πχ. ηθική, σεξουαλική ή άλλου είδους παρενόχληση, εκφοβισμό, διωγμό κ.λπ.) ή άνιση μεταχείριση λόγω εθνικότητας, φυλετικής προέλευσης, φύλου, οικογενειακής κατάστασης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων ή σωματικών αναπηριών.

Η υγεία και η ασφάλεια στους χώρους εργασίας, αποτελούν για την Τράπεζα και τις Εταιρείες του Ομίλου ύψιστη προτεραιότητα, με σκοπό να καταστεί ασφαλής η εργασία, να βελτιωθεί η ποιότητα της επαγγελματικής ζωής των εργαζομένων και να προληφθούν συναφείς κίνδυνοι (Βλέπε ενότητα «*Διαχείριση Κινδύνου – Άλλοι παράγοντες Κινδύνου – Κίνδυνος που σχετίζεται με τον COVID-19*»).

Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα προβαίνει στη διενέργεια τακτικών ελέγχων για θέματα αφενός επάρκειας και καταλληλότητας των υπαρχόντων προτύπων υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας, ενώ παράλληλα έχει αναπτύξει και σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών.

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας). Παράλληλα, το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας έχει εκπαιδευτεί, μέσω ειδικού προγράμματος e-learning, αναφορικά με το περιεχόμενο Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας.

Γ. Σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας ορίζει το ξεκάθαρα πλαίσιο βάσει του οποίου η Διοίκηση και το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού ασκούν τα καθήκοντά τους. Προς το σκοπό αυτό, η Τράπεζα:

- Δεν χρησιμοποιεί καμία μορφή καταναγκαστικής εργασίας.
- Δεν αποδέχεται οποιουδήποτε είδους προσβολή της προσωπικότητας (πχ. ηθική, σεξουαλική ή άλλου είδους παρενόχληση, εκφοβισμό, διωγμό κλπ) ή άνιση μεταχείριση λόγω εθνικότητας, φυλετικής προέλευσης, φύλου, οικογενειακής κατάστασης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων ή σωματικών αναπηριών.
- Απορρίπτει κάθε μορφή κοινωνικού αποκλεισμού

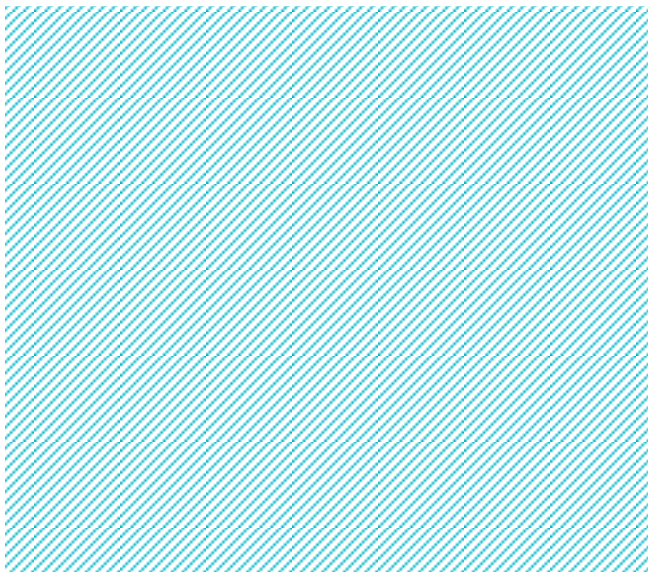
Επίσης, η Τράπεζα ενσωματώνει όρους και κανόνες εταιρικής υπευθυνότητας στο σύνολο των προκηρύξεων διαγωνισμών και συμβάσεων με προμηθευτές της, όπως αυτοί υπαγορεύονται από τις σχετικές Κοινοτικές Οδηγίες, σχετικά με ζητήματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος, το σεβασμό των ανθρωπίνων / εργασιακών δικαιωμάτων και της παιδικής εργασίας, την υγεία και ασφάλεια στην εργασία, καθώς και την κοινωνική ισότητα και αλληλεγγύη.

Η Τράπεζα και οι Θυγατρικές της συμμορφώνονται πλήρως με αποφάσεις που απαγορεύουν συνεργασία με χώρες, επιχειρήσεις ή πρόσωπα που υποθάλπουν τη βία και την τρομοκρατία.

Απόδειξη της σταθερής προσήλωσης της Τράπεζας στα θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Ανάπτυξης, καθώς και της δέσμευσής της για τη συνέχιση και την ενίσχυση των πρωτοβουλιών για τα θέματα ισότητας των φύλων και της εξάλειψης κάθε είδους διάκρισης αποτελεί η συμμετοχή της για τρίτη συνεχή χρονιά στον διεθνή Δείκτη Bloomberg Gender-Equality Index (GEI).

Ο δείκτης Bloomberg Gender-Equality Index (GEI) είναι ένας καταξιωμένος, διεθνώς, δείκτης για θέματα ισότητας των φύλων, που επεκτείνεται συνεχώς σε μεγάλο εύρος εταιρειών, φθάνοντας σήμερα να περιλαμβάνει 325 εταιρείες από 42 χώρες.

Για την ένταξη της Τράπεζας στον δείκτη αξιολογήθηκαν οι πολιτικές της για τα θέματα ισότητας των φύλων, αποφυγής κάθε είδους διακρίσεων (όπως μισθολογικών, εκπαίδευσης και ανάπτυξης, παροχών κ.ά.), καθώς και η εταιρική της κουλτούρα που διακρίνεται για τις ίσες ευκαιρίες στο εργασιακό περιβάλλον.

Δ. Καταπολέμηση της διαφθοράς και θέματα σχετικά με τη δωροδοκία

Στην Ελλάδα, η δωροδοκία (ενεργητική ή παθητική) αποτελεί εγκληματική ενέργεια και τιμωρείται βάσει των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα. Επιπρόσθετα, η δωροδοκία περιλαμβάνεται και στα βασικά αδικήματα του Ν. 4557/2018, όπως ισχύει, περί της πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Επιπρόσθετα, η Ελλάδα προέβη στην κύρωση/υιοθέτηση των παρακάτω Συμβάσεων:

- της Σύμβασης του Ο.Ο.Σ.Α. για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας Αλλοδαπών Δημόσιων Λειτουργών στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές, με τον Ν. 2656/1998 και
- της Σύμβασης Καταπολεμήσεως Δωροδοκίας Υπαλλήλων Κρατών Ε.Ε. (1997), με τον Ν. 2802/2000.

Επίσης, η Τράπεζα συμμετέχει στην εθελοντική πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών, UN Global Compact η οποία προσδίδει

ιδιαίτερη βαρύτητα στα ζητήματα καταπολέμησης της διαφθοράς. Αναλυτικότερες πληροφορίες για την εν λόγω πρωτοβουλία παρατίθενται παρακάτω στην ενότητα Ε.Κ.Ε.

Οι βασικές αξίες και αρχές που κατευθύνουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη συνεχή διασφάλιση ηθικής συμπεριφοράς, ενώ ο Όμιλος επιδεικνύει μηδενική ανοχή σε πράξεις διαφθοράς και δωροδοκίας και αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα η αποτροπή και καταπολέμησή τους. Η δραστηριότητα της Τράπεζας συνεπάγεται την έκθεσή της σε φαινόμενα διαφθοράς και δωροδοκίας, τα οποία εάν δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα και με τον κατάλληλο τρόπο, ενέχουν σοβαρό κίνδυνο για την Τράπεζα, και θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τα οικονομικά της αποτελέσματα, με σοβαρό αντίκτυπο στη φήμη της ίδιας και των θυγατρικών της εταιρειών, καθώς και στην περαιτέρω διεύρυνση των δραστηριοτήτων της, ενώ θα μπορούσαν να επιφέρουν ανεπιθύμητες συνέπειες στα συμφέροντα των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων της.

Στο πλαίσιο αυτό, εφαρμόζονται προληπτικοί μηχανισμοί ελέγχου, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η προστασία απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο κίνδυνο δωροδοκίας και διαφθοράς, στον οποίο μπορεί να εκτεθεί η Τράπεζα κατά την επιχειρηματική της δραστηριότητα/λειτουργία.

Η προσέγγιση αυτή αντανακλάται στους Κώδικες και τις Πολιτικές που έχει υιοθετήσει η Τράπεζα, στους ελέγχους που έχουν ενσωματωθεί στις διαδικασίες που ακολουθούνται στο πλαίσιο της καθημερινής της λειτουργίας, και στις διαδικασίες παρακολούθησης και ελέγχου που εφαρμόζονται.

Η Τράπεζα εφαρμόζει εσωτερικούς ελέγχους και διαδικασίες με σκοπό τον περιορισμό των πιθανών κινδύνων και τη διασφάλιση ότι η Τράπεζα συμμορφώνεται με νόμους και κανονισμούς, οι οποίοι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης θα μπορούσαν να επιφέρουν σημαντικό αντίκτυπο στα οικονομικά της αποτελέσματα. Η αποτελεσματική λειτουργία αυτών των ελέγχων και διαδικασιών υπόκειται στην ανεξάρτητη παρακολούθηση και έλεγχο των Μονάδων του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας, ενώ η Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνουν δέουσα ενημέρωση από τις Μονάδες του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας μέσω αναφορών για τα αποτελέσματα των εσωτερικών ελέγχων.

Περαιτέρω, η Διοίκηση διεξάγει ετήσια αξιολόγηση των εσωτερικών ελέγχων επί των χρηματοοικονομικών αναφορών για την παροχή επαρκούς διασφάλισης της ακεραιότητας της διαδικασίας προετοιμασίας των οικονομικών καταστάσεων.

Επιπλέον, σύμφωνα με ειδικές απαιτήσεις που επιβάλλει σχετικά το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο (Πράξη Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/2006), εξωτερικοί ελεγκτές ελέγχουν και αξιολογούν την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας κάθε τρία χρόνια.

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει μια σειρά από Κώδικες και Πολιτικές εγκεκριμένες από το Διοικητικό της Συμβούλιο, που περιλαμβάνουν μέτρα κατά του κινδύνου διαφθοράς και δωροδοκίας. Τέτοια μέτρα ενσωματώνονται ενδεικτικά στον Κώδικα Ηθικής, Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας του Ομίλου, στον Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας, στην Πολιτική για την καταπολέμηση της Απάτης, στην Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων και στην Πολιτική για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας.

Επιπρόσθετα, σε επίπεδο διαδικασιών, εφαρμόζονται έλεγχοι για την έγκαιρη πρόληψη ή εντοπισμό κινδύνων απάτης. Οι έλεγχοι μπορεί να περιλαμβάνουν καθαρώς ορισμένα επίπεδα εγκρίσεων / εξουσιοδοτήσεων, διαχωρισμό καθηκόντων, ενσωματωμένους IT ελέγχους, δικαιώματα πρόσβασης, ελέγχους συμφωνιών, κλπ.

Περαιτέρω, η ισχύουσα Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου προβλέπει την ύπαρξη κατάλληλων επικοινωνιακών διαύλων, παρέχοντας τη δυνατότητα υποβολής εμπιστευτικών αναφορών, τόσο στην περίπτωση που προέρχονται από το εσωτερικό της Τράπεζας, όσο και στην περίπτωση υποβολής από τρίτα μέρη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο δεσμεύεται να αποτρέπει τη δωροδοκία και τη διαφθορά και να προωθεί την καθιέρωση μιας κουλτούρας ενάντια σε αυτά, σύμφωνα με την οποία καμιά μορφή δωροδοκίας και διαφθοράς δεν είναι αποδεκτή, ενώ είναι υπεύθυνο για την έγκριση των σχετικών Πολιτικών, καθώς και για τον έλεγχο της εφαρμογής τους και την περιοδική τους αξιολόγηση/παρακολούθηση. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή Ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας λαμβάνουν αναφορές σχετικά με την επικαιροποίηση και την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου γενικότερα, καθώς και σχετικά με κάθε σημαντικό γεγονός που τυχόν εντοπιστεί.

Επιπλέον, υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τον ισχύοντα Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου, ο οποίος εστιάζει, μεταξύ άλλων, σε θέματα δωροδοκίας και διαφθοράς, παρέχονται σε όλο το προσωπικό της Τράπεζας και όλο το προσωπικό έχει πρόσβαση στο εσωτερικό δίκτυο επικοινωνίας της Τράπεζας (intranet), μέσω του οποίου λαμβάνει έγκαιρη και πλήρη ενημέρωση σχετικά με όλα τα σημαντικά θέματα που αφορούν στην ανάπτυξη και λειτουργία του Ομίλου της ΕΤΕ, συμπεριλαμβανομένων εσωτερικών ανακοινώσεων και εγκυκλίων, πολιτικών που εφαρμόζει η Τράπεζα κλπ.

Στο πλαίσιο της έμφασης που δίνει η Τράπεζα στη διασφάλιση της εφαρμογής των υψηλότερων προτύπων ηθικής και ακεραιότητας σε όλες τις δραστηριότητες της, σύμφωνα με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, η Τράπεζα συνέστησε την Επιτροπή Ηθικής και Κουλτούρας του Διοικητικού Συμβουλίου.

Περαιτέρω πληροφορίες για τις αρμοδιότητες της Επιτροπής και τις εργασίες της εντός του 2019 παρουσιάζονται παρακάτω στη Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης, ενότητα «*Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και λοιπά διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα*».

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές).

Με σκοπό την πλήρη συμμόρφωση της Τράπεζας με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, αλλά και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και κατευθυντήριες οδηγίες αναφορικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς και της δωροδοκίας, και λαμβάνοντας υπόψη την συχνότητα εμφάνισης αντίστοιχων περιστατικών στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές, τα οποία υπονομεύουν την αποτελεσματική διακυβέρνηση των εταιρειών, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει τις παρακάτω Πολιτικές και Κώδικες:

Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου

Οι Αρχές του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας είναι βασισμένες στις θεμελιώδεις αξίες που ακολουθεί η Τράπεζα κατά την άσκηση της επιχειρηματικής της δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη τις κείμενες διατάξεις που απορρέουν από το εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, βάσει των οποίων η Διοίκηση και το σύνολο του προσωπικού ασκούν τα καθήκοντά τους με στόχο την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων, των πελατών και των μετόχων, την εύρυθμη λειτουργία του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος, καθώς και την ενδυνάμωση της αξιοπιστίας, της φερεγγυότητας και της φήμης της Τράπεζας και του Ομίλου.

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.nbg.gr). Μέσω της δημοσιοποίησης αυτής, η Τράπεζα επιδιώκει την ενίσχυση της διαφάνειας, καθώς παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο να λάβει γνώση και να αξιολογήσει τον πυρήνα των αξιών, αρχών και κανόνων που διέπουν τη λειτουργία του Ομίλου.

Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου

Ο Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών, καθορίζει τις βασικές δεοντολογικές υποχρεώσεις και τα πρότυπα συμπεριφοράς των καλυπτόμενων προσώπων, τα οποία εμπλέκονται στην προετοιμασία, κατάρτιση και υποβολή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και οποιωνδήποτε άλλων οικονομικών γνωστοποιήσεων της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου. Κύριος στόχος του είναι η προώθηση της ηθικής συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης των περιπτώσεων πραγματικής ή δυνητικής σύγκρουσης συμφερόντων, η προαγωγή της διαφάνειας και της ηθικής συμπεριφοράς των καλυπτόμενων προσώπων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, η συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, η διασφάλιση της πλήρους και ακριβούς σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και χρηματοοικονομικών γνωστοποιήσεων, η έγκαιρη υποβολή εσωτερικών αναφορών σε περίπτωση παράβασης του Κώδικα και η δέσμευση των καλυπτόμενων προσώπων για την τήρηση των διατάξεων του Κώδικα, καθώς και των κανόνων δεοντολογίας που υπαγορεύονται από εποπτικούς κανόνες που δεσμεύουν την Τράπεζα ή/και τις εταιρείες του Ομίλου.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση /Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας

Η Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας έχει καταρτιστεί σε εναρμόνιση με τις απαιτήσεις του νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, καθώς και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις κατευθυντήριες οδηγίες διεθνών οργανισμών και ομάδων αντιμετώπισης και καταπολέμησης του χρηματοοικονομικού εγκλήματος (ΟΟΣΑ, FATF, Wolfsberg Group κλπ).

Στο πεδίο εφαρμογής της Πολιτικής για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας εμπίπτουν όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη, οι εργαζόμενοι της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, και εν γένει όλα τα πρόσωπα που απασχολούνται στον Όμιλο είτε με σύμβαση εργασίας είτε άλλως, και:

- Δεσμεύει τα τρίτα μέρη που παρέχουν υπηρεσίες για τον Όμιλο ή στο όνομα και για λογαριασμό αυτού,
- Καθιερώνει συγκεκριμένες αρχές και κανόνες που διέπουν τη δράση του Ομίλου για την πρόληψη, αποτροπή και καταπολέμηση της δωροδοκίας,
- Υιοθετεί διαδικασίες που αποθαρρύνουν πρακτικές δωροδοκίας και διαφθοράς, όπως ενδεικτικά διαδικασία επιμέτρησης κινδύνου δωροδοκίας, διαχείρισης των δώρων και της επαγγελματικής φιλοξενίας, χορηγιών σε πολιτικά κόμματα και φιλανθρωπικά ιδρύματα, αξιολόγησης τρίτων μερών κ.α.,
- Ενθαρρύνει την εμπιστευτική αναφορά υποψιών, μέσω κατάλληλων διαύλων επικοινωνίας που διασφαλίζουν την προστασία των ατόμων και την κατάλληλη διερεύνηση του αναφερόμενου συμβάντος

Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου μέσω της οποίας θεσπίζονται διαδικασίες για την υποβολή, επώνυμα ή ανώνυμα, εμπιστευτικών αναφορών ή παρατηρήσεων από κάθε ενδιαφερόμενο αναφορικά με πράξεις στελεχών της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, οι οποίες υποδηλώνουν την ύπαρξη παράτυπων δραστηριοτήτων ή δυσλειτουργιών ή παραλείψεων που σχετίζονται με αθέτηση εσωτερικών Πολιτικών και Διαδικασιών. Η Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου καλύπτει και τα προβλεπόμενα από το Ν.4261/2014 αναφορικά με τις εσωτερικές διαδικασίες καταγγελίας παραβάσεων.

Η Επιτροπή Ηθικής και Κουλτούρας και η Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας έχουν την ευθύνη για την καθιέρωση και τη διαρκή παρακολούθηση της εφαρμογής των διαδικασιών αυτών, οι οποίες διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο των αναφορών ή παρατηρήσεων που λαμβάνονται.

Στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Επικοινωνία / Επικοινωνία με την Επιτροπή Ελέγχου), έχουν αναρτηθεί στοιχεία επικοινωνίας για την υποβολή εμπιστευτικών αναφορών).

Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Αντιμετώπιση της Απάτης

Η Τράπεζα, όπως και κάθε πιστωτικό ίδρυμα, εκτίθεται στον κίνδυνο απάτης και παράνομων δραστηριοτήτων κάθε τύπου, τα οποία, αν δεν αντιμετωπιστούν εγκαίρως και με αποτελεσματικό τρόπο, θα μπορούσαν να επιφέρουν αρνητικές

συνέπειες στην επιχειρηματική της δράση, την οικονομική της κατάσταση, τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων της και των προοπτικών της για επιτυχία.

Η Διοίκηση αποδίδει πρωτεύουσα σημασία στην αντιμετώπιση και καταπολέμηση φαινομένων απάτης καθώς και κάθε άλλης αντικανονικής ενέργειας παρέκλισης από τα διεθνή λογιστικά και ελεγκτικά πρότυπα και τις αντίστοιχες κείμενες διατάξεις και πράξεις οι οποίες είναι αντίθετες προς τις θεμελιώδεις Αξίες και Αρχές που διέπουν την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας τόσο της Τράπεζας όσο και των θυγατρικών της Εταιρειών.

Μέσω της Πολιτικής της Τράπεζας και του Ομίλου για την Αντιμετώπιση της Απάτης, και λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το θεσμικό, νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, η Τράπεζα επιδιώκει:

- τον καθορισμό συγκεκριμένων αρχών και κανόνων για την πρόληψη και καταπολέμηση της απάτης και τη διαμόρφωση ενιαίας επιχειρησιακής συμπεριφοράς και κουλτούρας για την αντιμετώπισή της,
- την ευαισθητοποίηση και την επαγρύπνηση του προσωπικού του Ομίλου, ώστε αυτό να είναι ικανό να αναγνωρίζει και να αποφεύγει ενέργειες συνδεόμενες με απάτη,
- την ενθάρρυνση της υποβολής εμπιστευτικών αναφορών κάθε υποψίας περί απάτης, μέσω κατάλληλων διαύλων επικοινωνίας που διασφαλίζουν την προστασία των ατόμων και την κατάλληλη διερεύνηση του αναφερόμενου συμβάντος,
- την ανάπτυξη συστημάτων, διαδικασιών και ελεγκτικών μηχανισμών που υποβοηθούν στην πρόληψη και καταπολέμηση της απάτης.

Αποτροπή Σύγκρουσης Συμφερόντων

Η Τράπεζα και οι Εταιρείες του Ομίλου προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία και λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διαχείριση περιπτώσεων που συνιστούν ή ενδέχεται να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων σε σχέση με τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους. Με σκοπό την αποτροπή πραγματικών ή δυνητικών περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων, η Τράπεζα και ο Όμιλος έχουν υιοθετήσει τις εξής Πολιτικές:

- Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα Ανώτατα Στελέχη και τα λοιπά Συνδεδεμένα Μέρη της ΕΤΕ για τον έλεγχο και τη διαχείριση των πραγματικών ή ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων μεταξύ της Τράπεζας και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ανώτατων διευθυντικών στελεχών και άλλων συνδεδεμένων μερών της.
- Πολιτική Σύγκρουσης Συμφερόντων που καθορίζει το πλαίσιο για την αποφυγή, τον εντοπισμό και τη διαχείριση της σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ της Τράπεζας, του Ομίλου και των πελατών της, καθώς και μεταξύ των ιδίων των πελατών κατά την παροχή επενδυτικών και παρεπόμενων υπηρεσιών.

Πολιτική για τους Συνδεδεμένους Πιστούχους (Connected Borrowers) της Τράπεζας και του Ομίλου στην Ελλάδα: Η Πολιτική αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι ο χειρισμός των Συνδεδεμένων Πιστούχων γίνεται χωρίς διάκριση έναντι των μη συνδεδεμένων πιστούχων, ήτοι, με τα ίδια κριτήρια όπως αυτά προσδιορίζονται από τις σχετικές Πιστωτικές Πολιτικές της ΕΤΕ. Η Πολιτική θεσπίζει τους βασικούς κανόνες που διέπουν τη χορήγηση πιστώσεων και το χειρισμό αιτημάτων ρύθμισης και αναδιάρθρωσης δανείων Συνδεδεμένων Πιστούχων, ενώ η υλοποίησή της παρακολουθείται μέσω και ειδικής εφαρμογής που έχει αναπτυχθεί για αυτό το σκοπό.

Πολιτικές σχετικά με τη διαχείριση θεμάτων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Η Τράπεζα και οι εταιρείες του Ομίλου της αποδίδουν πρωτεύουσα σημασία στην αντιμετώπιση και καταπολέμηση φαινομένων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (εφεξής «ΞΧ/ΧΤ»), μέσω της χρησιμοποίησης των προϊόντων και υπηρεσιών τους. Οι πράξεις αυτές είναι αντίθετες προς τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές που διέπουν την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας του Ομίλου και επιφέρουν ή θα μπορούσαν να επιφέρουν ανεπιθύμητες συνέπειες, με σοβαρό αντίκτυπο στη φήμη της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της, αλλά και στα συμφέροντα των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων σε αυτόν, εκθέτοντας έτσι τον Όμιλο σε μη αποδεκτά επίπεδα συναφών κινδύνων.

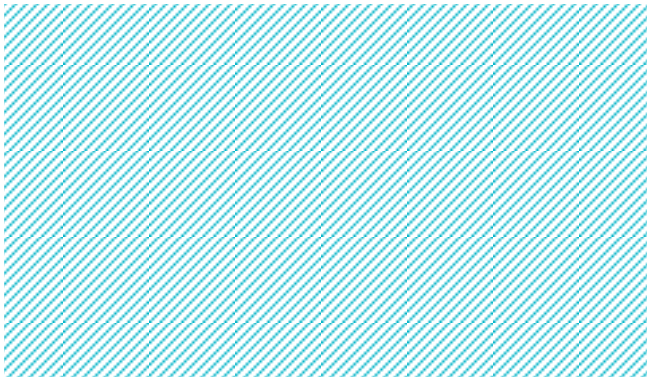
Για το λόγο αυτό, και σε συμμόρφωση με τις ισχύουσες κανονιστικές απαιτήσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση φαινομένων ΞΧ/ΧΤ, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τις εξής Πολιτικές:

- Πολιτική του Ομίλου για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, στην οποία έχει ενσωματωθεί και Πολιτική Αποδοχής Νέων Πελατών.
- Πολιτική του Ομίλου για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στις διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης.

Με τις εν λόγω Πολιτικές, διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις εκάστοτε κανονιστικές απαιτήσεις των Εποπτικών Αρχών αναφορικά με την καταπολέμηση του ΞΧ/ΧΤ, γίνεται αποφυγή ποινικών ή/και διοικητικών κυρώσεων σε βάρος της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου εξαιτίας της άμεσης ή και έμμεσης εμπλοκής τους σε θέματα ΞΧ/ΧΤ και διαφυλάσσεται η φήμη του Ομίλου με την έγκαιρη λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων, τα οποία θα αποτρέπουν τη χρήση των υπηρεσιών του Ομίλου, για σκοπούς ΞΧ/ΧΤ. Οι εν λόγω Πολιτικές συνοδεύονται από διαδικασίες και κατευθυντήριες γραμμές και υποστηρίζονται από πληροφοριακά συστήματα, τα οποία αποβλέπουν στη συνεχή παρακολούθηση και εντοπισμό ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων με σκοπό τη μείωση του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ στην Τράπεζα.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, η δωροδοκία (ενεργητική και παθητική) καθώς και ειδικές περιπτώσεις φοροδιαφυγής συμπεριλαμβάνονται στις

εγκληματικές δραστηριότητες. Επισημαίνεται δε ότι, ειδικές διαδικασίες δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται στους πελάτες που εμπίπτουν στην κατηγορία των «Πολιτικώς Εκτεθειμένων Προσώπων».

Παρουσίαση Δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας κατά το 2019

Με βάση το ανωτέρω πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας, παρακάτω παρουσιάζονται ανά τομέα οι βασικές δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης τις οποίες ανέλαβε και ανέπτυξε η Εθνική Τράπεζα κατά το 2019, ανταποκρινόμενη στις απαιτήσεις και τις προσδοκίες όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η Εθνική Τράπεζα αναγνωρίζει την αξία της Ε.Κ.Ε., ως βασικό παράγοντα για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης του Ομίλου και προσεγγίζει όλο και πιο συστηματικά την έννοια της Κοινωνικής Υπευθυνότητας, που ήταν πάντοτε και παραμένει ουσιαστική προτεραιότητα για την Τράπεζα.

Στο πλαίσιο αυτό, στις 18 Ιουνίου 2018 εγκρίθηκε η συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας στο Οικουμενικό Σύμφωνο μια εθελοντική πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών (Global Compact), στην οποία συμμετέχουν χιλιάδες εταιρείες από 170 και πλέον χώρες. Η Εθνική Τράπεζα είναι το μοναδικό ελληνικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που έχει προσχωρήσει στο Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ ως «Participant». Το Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ αποτελεί ένα μη δεσμευτικό πλαίσιο λειτουργίας και χάραξης στρατηγικής, σύμφωνα με το οποίο οι συμμετέχοντες καλούνται να ευθυγραμμιστούν με 10 παγκόσμια αποδεκτές Αρχές στα πεδία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας, του περιβάλλοντος, της καταπολέμησης της διαφθοράς καθώς και με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs). Η υιοθέτηση εταιρικών πρακτικών διαμορφωμένων στη βάση των παραπάνω Αρχών οικοδομεί σχέσεις εμπιστοσύνης με την κοινωνία, συμβάλλει στην σταθερότητα και διασφαλίζει την ανάπτυξη και την αειφορία όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Σταθερή στις δεσμεύσεις της η Εθνική Τράπεζα συνέχισε και το 2019, στο πλαίσιο της στρατηγικής, το ευρύ κοινωνικό της έργο, υλοποιώντας τους στόχους που είχαν τεθεί για την οικονομική ανάπτυξη, τη στήριξη δράσεων για την πράσινη ανάπτυξη, την ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της, την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πελατών της και την εν γένει συνεισφορά της στο κοινωνικό σύνολο.

Ενδεικτικά μόνο αναφέρονται μερικές από τις πιο βασικές δράσεις της Τράπεζας:

Στο πλαίσιο στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και επαγγελματιών (αφορά επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μέχρι €2,5 εκατ.) με γνώμονα την ανάπτυξη των εργασιών και τη διατήρηση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων, στη δύσκολη οικονομική συγκυρία, η Τράπεζα συνέχισε να αναλαμβάνει σχετικές πρωτοβουλίες. Ειδικότερα:

- Συνέχισε και το 2019 να παρέχει μικροπιστώσεις μέχρι ποσού €25.000 μέσω του προγράμματος εγγυήσεων EaSI στο πλαίσιο του προγράμματος της Ε.Ε. για την απασχόληση και κοινωνική καινοτομία, με πρόθεση να συμβάλει περαιτέρω στην ενίσχυση της απασχόλησης και στην προώθηση της υγιούς ανάπτυξης των πολύ μικρών επιχειρήσεων. Με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ΕΤαΕ παρέχει εγγυήσεις προς την Εθνική Τράπεζα, προκειμένου να διευκολύνει την πρόσβαση μικρών επιχειρήσεων σε δανεισμό με μειωμένο επιτόκιο λόγω εγγυήσεων. Παράλληλα στο πλαίσιο διάθεσης του προγράμματος η Εθνική Τράπεζα παρέχει μέσω εξειδικευμένων Συμβούλων εστιασμένα προγράμματα κατάρτισης και συμβουλευτικών υπηρεσιών (Mentoring) σε αντικείμενα που σχετίζονται με τη σύνταξη επιχειρηματικού σχεδίου, τη διαχείριση ρευστότητας, την προώθηση πωλήσεων κ.α. Με αυτόν τον τρόπο η Τράπεζα συνδράμει στην εδραίωση και ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων και στην διασφάλιση της βιωσιμότητας της επιχείρησης. Το ύψος των εγκρίσεων το 2019 ανήλθε σε €15 εκατ.

- Στοχεύοντας στην αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών προς την επιχειρηματική της πελατεία και εκμεταλλευόμενη τις νέες δυνατότητες που παρέχει το ψηφιακό περιβάλλον, έχει θέσει σε εφαρμογή –για πρώτη φορά σε επιχειρηματικά δάνεια– τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης μέσω του προγράμματος EaSI από το λογαριασμό Internet Banking των ενδιαφερόμενων πελατών, χωρίς να απαιτείται η φυσική τους παρουσία σε Κατάστημα της Τράπεζας.

- Συνέχισε και το 2019 να διαθέτει χρηματοδοτήσεις μέσω του προγράμματος εγγυήσεων COSME σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ). Τα δάνεια τα οποία παρέχονται μέσω αυτού του προγράμματος είναι εγγυημένα σε ποσοστό 50% από το ΕΤαΕ, οπότε είναι σημαντικά μειωμένες οι απαιτήσεις για παροχή εξασφαλίσεων εκ μέρους των επιχειρήσεων. Το ύψος των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2019 με επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μέχρι €2,5 εκατ. ανήλθαν σε €83 εκατ.

- Στις αρχές του 2019 η Τράπεζα, σύναψε συμφωνία με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (τ. ΕΤΕΑΝ) για τη Δράση «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ-ΤΕΠΙΧ ΙΙ», με σκοπό να παρέχει στήριξη στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, χρηματοδοτώντας επενδυτικά και επιχειρηματικά σχέδια, με ιδιαίτερα ευνοϊκό επιτόκιο και χαμηλά έξοδα.
  Το συνολικό ύψος νέων χορηγήσεων για το 2019 ανήλθε σε €2,8 εκατ.

- Επιπρόσθετα η Τράπεζα, αναγνωρίζοντας τη δυναμική και τα περιθώρια ανάπτυξης του αγροτικού τομέα ως βασικού πυλώνα του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας, εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια διευρυμένο σχέδιο δράσης για τη στήριξη και ανάπτυξή του, με χρηματοδοτικά εργαλεία και λύσεις που καλύπτουν όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών. Στο πλαίσιο αυτό, συμμετέχει από το 2017 στην πρωτοβουλία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ.) για τη διάθεση του προϊόντος «Κάρτα του Αγρότη» σε αγρότες/κτηνοτρόφους. Μέσω του προϊόντος, παρέχεται σε δικαιούχους αγροτικών ενισχύσεων άμεση ρευστότητα, με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, για τη χρηματοδότηση των γεωργικών και κτηνοτροφικών αναγκών τους. Επιπλέον, συνεχίσθηκε και το 2019 η υλοποίηση του προγράμματος χρηματοδότησης της «Συμβολαιακής Γεωργίας/ Κτηνοτροφίας», μέσω του οποίου η Τράπεζα χρηματοδοτεί αγρότες ή κτηνοτρόφους που συνεργάζονται με επιλεγμένες εμπορικές ή μεταποιητικές επιχειρήσεις του αγροδιατροφικού τομέα, για την παραγωγή προϊόντων που θα αγοραστούν από αυτές βάσει συμβολαίου αγοραπωλησίας. Με τον τρόπο αυτό εκσυγχρονίζεται ολόκληρο το παραγωγικό και συναλλακτικό κύκλωμα αγοραστών και προμηθευτών αγροτικών προϊόντων και παρέχονται σημαντικά οφέλη και για τα δύο μέρη (μείωση κόστους παραγωγής, προγραμματισμός αποθεμάτων). Κατά την παραγωγική περίοδο 2019 εντάχθηκαν στο πρόγραμμα περισσότεροι από 1.300 παραγωγοί

Η Τράπεζα, με σκοπό τη βέλτιστη διαχείριση πιστοδοτήσεων που χρήζουν ειδικής αντιμετώπισης και με γνώμονα την πραγματική στήριξη των ελληνικών επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα, έχει προχωρήσει στη σύσταση Μονάδων Διαχείρισης Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής («ΔΑΛΤ») και Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης («ΜΕΠΕΔ»). Βλ.επίσης την ενότητα *«Οικονομική και Χρηματοοικονομική Επισκόπηση - Εξελίξεις που αφορούν το Χρηματοοικονομικό και Μακροοικονομικό περιβάλλον - Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων*".

Με σκοπό τη δημιουργία αξίας τόσο για την Τράπεζα, όσο και για τους εργαζόμενους, μέσω της βελτίωσης των γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών, πραγματοποιήθηκαν 686 εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατά τις οποίες το σύνολο των συμμετοχών ανήλθε στις 31.461. Από αυτές 6.630 σε ενδο-επιχειρησιακές εκπαιδευτικές δράσεις, 1.304 σε σεμινάρια εκτός Τραπέζης, 23.322 σε σεμινάρια ενδο-επιχειρησιακής ηλεκτρονικής εκπαίδευσης και 205 σε σεμινάρια ηλεκτρονικής εκπαίδευσης σε Φορείς εκτός Τραπέζης. Συνολικά, καταγράφηκαν 212.088 ανθρωποώρες εκπαίδευσης, για τις οποίες έχουν επενδυθεί πάνω από €3 εκατ. (Βλ. κατωτέρω ενότητα *«Οι Άνθρωποι»*).

Στο πλαίσιο εφαρμογής της Περιβαλλοντικής Πολιτικής της και του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, κατά το 2019, υλοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

- Συνεχίστηκε και το 2019 η ανάπτυξη διαδικασιών/ συναλλαγών που στοχεύουν στη μείωση του λειτουργικού κόστους, τη μείωση των εκτυπώσεων καθώς και την εξοικονόμηση φυσικών πόρων (χαρτί).
- Εφαρμόστηκαν, με τη συμμετοχή των εργαζομένων, προγράμματα ανακύκλωσης υλικών. Ενδεικτικά, ανακυκλώθηκαν 816 τόνοι χαρτιού, 4.823 κιλά μικρών και μεγάλων μπαταριών, περίπου 108 τόνοι Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού καθώς και 1.531 κιλά λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης και φωτιστικά είδη με την επέκταση της ανακύκλωσής τους σε όλο το δίκτυο της Τράπεζας. Οι δράσεις αυτές υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με αδειοδοτημένους φορείς.
- Σε ότι αφορά στην πρόληψη ανάλωσης φυσικών πόρων, σημειώνεται ότι στην καθημερινή λειτουργία της Τράπεζας, το χαρτί αποτελεί τον κύριο όγκο των παραγόμενων στερεών αποβλήτων της. Από το 2011 η διαχείριση της αλληλογραφίας της Τράπεζας (εσωτερική και προς τρίτους) υλοποιείται πλήρως μέσω του Συστήματος Ηλεκτρονικής Διακίνησης Αλληλογραφίας (ΣΗΔΑ), με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση των εκτυπώσεων και της κατανάλωσης χαρτιού. Το 2019 διακινήθηκαν μέσω ΣΗΔΑ 675.400 έγγραφα, εξοικονομώντας περίπου 1.688.500 σελίδες εκτυπώσεων.
- Σε ότι αφορά στη διαχείριση τόνερ, από το 2014, έχει ολοκληρωθεί η ανάθεση της εξυπηρέτησης των εκτυπωτικών αναγκών Managed Print Services (MPS) των Κεντρικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του συνόλου πλέον του Δικτύου των Καταστημάτων της σε εξωτερικό συνεργάτη. Οι Μονάδες Διοίκησης στεγάζονται σε περίπου 42 κτήρια, ενώ το Δίκτυο απαριθμεί 415 σημεία γεωγραφικά κατανεμημένα σε όλη την Ελλάδα. Στο πλαίσιο της παραπάνω συμφωνίας περιλαμβάνεται και η φιλική προς το περιβάλλον διαχείριση των αποβλήτων που προκύπτουν από τα αναλώσιμα των συσκευών. Αποτέλεσμα αυτού του προγράμματος είναι η μείωση των εκτυπώσεων γεγονός που συνεπάγεται τη μείωση της κατανάλωσης χαρτιού και μελανιών. Το έργο επιτυγχάνει την κεντρική διαχείριση των εκτυπωτικών αναγκών. Το σύνολο των χρηστών που εξυπηρετούνται πλέον από το σύστημα ανέρχεται σε περίπου 8.200 άτομα. Κατά το 2019, η συνολική προμήθεια τόνερ μέσω του συστήματος MPS ανήλθε σε 11.353 τεμάχια, ενώ ανακυκλώθηκαν 4.583 τεμάχια μέσω των 3.655 μονάδων MPS. Τα προσδοκώμενα οφέλη είναι η μείωση του εκτυπωτικού-λειτουργικού κόστους κατά 25-35%.
- Με στόχο και την προστασία του περιβάλλοντος, η Τράπεζα δημιούργησε την υπηρεσία i-bank statements, ώστε οι πελάτες της να λαμβάνουν ηλεκτρονικά ειδοποίηση για την έκδοση των λογαριασμών τους για τις πιστωτικές κάρτες, τα στεγαστικά ή καταναλωτικά τους δάνεια και τους καταθετικούς τους λογαριασμούς, διακόπτοντας την αποστολή έντυπων λογαριασμών. Ήδη, τα έγχαρτα statements σε περισσότερους από 1 εκατ. λογαριασμούς πελατών, έχουν αντικατασταθεί από ηλεκτρονικά. Παράλληλα, η Τράπεζα συνεχίζει να εμπλουτίζει τα ηλεκτρονικά κανάλια i-bank με νέες υπηρεσίες και περισσότερες συναλλαγές, επιτρέποντας στους πελάτες της να πραγματοποιούν τις συναλλαγές

τους από το σπίτι ή το κινητό τους, 24 ώρες το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα. Επισημαίνεται ότι, κατά το 2019, εγγράφηκαν περισσότεροι από 385.000 νέοι χρήστες στο Internet/Mobile Banking της Τράπεζας

Παράλληλα, η Τράπεζα, διέθεσε κατά το 2019 τα ακόλουθα πράσινα τραπεζικά προϊόντα, τα οποία συνεισφέρουν θετικά στην αειφόρο ανάπτυξη:

- Δάνεια για συμμετοχή στο συγχρηματοδοτούμενο από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Α.Ε. (Ε.Α.Τ. Α.Ε. - πρώην Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας & Ανάπτυξης) πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' Οίκον ΙΙ», με ευνοϊκούς όρους για την ενίσχυση παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης κατοικιών. Οι εγκρίσεις για το έτος 2019 ανήλθαν σε 1.403, συνολικού ποσού €10 εκατ., ενώ εκταμιεύτηκαν 1.704, με το συνολικό ποσό των χορηγήσεων να ανέρχεται σε €14 εκατ.
- «Πράσινο Δάνειο» με ειδικούς προνομιακούς όρους, με σκοπό τη χρηματοδότηση της αγοράς και εγκατάστασης εξοπλισμού εξοικονόμησης ενέργειας και της αγοράς καινούργιου αυτοκινήτου υβριδικής τεχνολογίας.
- Δάνειο «Εστία Πράσινη» για την αγορά, επισκευή ή κατασκευή ενεργειακά αναβαθμισμένης κατοικίας.
- Η Τράπεζα και το 2019 με συνολικές εγκρίσεις για πιστοδοτήσεις επενδύσεων σε ΑΠΕ ύψους €507 εκατ. συνέδραμε την προσπάθεια της χώρας μας για ένα θετικό περιβαλλοντικό ισοζύγιο

Η Εθνική Τράπεζα, παρά τη συνεχιζόμενη, ιδιαίτερα δυσμενή οικονομική συγκυρία, πιστή στη δέσμευσή της για κοινωνική προσφορά, ανέπτυξε και κατά το 2019 χορηγικό πρόγραμμα ύψους €10 εκατ. Στο πλαίσιο αυτό στήριξε ένα ευρύτατο φάσμα πρωτοβουλιών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, άμεσα αλλά και έμμεσα, μέσω της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του Μορφωτικού Ιδρύματος και του Ιστορικού της Αρχείου. Οι τρεις πυλώνες του Προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Δράσης της Τράπεζας «ΕΥΘΥΝΗ» είναι: «Κοινωνικό σύνολο» – «Πολιτισμός» – «Περιβάλλον». Αναλυτικότερα:

Κοινωνικό σύνολο

Κοινωνία

- Ενίσχυση δράσεων για την αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης.
- Συνδρομή στο έργο φορέων με αναγνωρισμένη δράση στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων.
- Υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων και ατόμων (τρίτη ηλικία, παιδιά, ΑμΕΑ).

Επιστήμη / Έρευνα / Εκπαίδευση

- Στήριξη προγραμμάτων υποτροφιών για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
- Συμβολή στην αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και στήριξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Χορηγίες για ερευνητικά προγράμματα, καθιέρωση βραβείων, και στήριξη της καινοτομίας.
- Στήριξη επιστημονικού έργου και προαγωγή της έρευνας, κυρίως με επιστημονικές συναντήσεις (συνέδρια, θερινά σχολεία, σεμινάρια, ημερίδες) που καλύπτουν όλο το φάσμα των επιστημών.
- Χορηγική στήριξη για την έκδοση εντύπων, βιβλίων και ειδικών αφιερωμάτων.

Αθλητισμός

- Συνέχιση προγράμματος χορηγικής στήριξης αθλητικών φορέων και σημαντικών μεμονωμένων αθλητών για την προετοιμασία και συμμετοχή τους σε παγκόσμιας εμβέλειας αθλητικές διοργανώσεις.

Πολιτισμός

Πολιτισμός / Ιστορία /Τέχνες

- Χορηγίες για τη διαφύλαξη και ανάδειξη του ιστορικού και πολιτιστικού γίγνεσθαι.
- Χορηγική συνδρομή για τη συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων και τη διενέργεια αρχαιολογικών ανασκαφικών ερευνών.
- Χορηγική στήριξη εκδοτικών πρωτοβουλιών πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.
- Στήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν τη μουσική, τέχνες και θεάματα.

Λοιπά

- Υποστήριξη για την πραγματοποίηση εκδόσεων, συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων επενδυτικού και χρηματοοικονομικού κυρίως χαρακτήρα.

Περιβάλλον

- Στήριξη προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
- Χορηγική στήριξη προγραμμάτων πρόληψης πυρκαγιών και αποκατάστασης πυρόπληκτων περιοχών και οικοσυστημάτων της χώρας μας.
- Δράσεις για τη στήριξη της βιοποικιλότητας.
- Συνδρομή, με αίσθημα οικολογικής συνείδησης, στο έργο φορέων που μεριμνούν για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Βεβαίωση εφαρμογής του διεθνούς οδηγού ISO 26000:2010 για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Στο πλαίσιο συμμόρφωσης της Τράπεζας με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και πρότυπα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η Γενική Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου, σε συνέχεια επιτυχούς ελέγχου, από τον ανεξάρτητο οργανισμό ελέγχου και επιθεώρησης TÜV AUSTRIA Hellas έλαβε βεβαίωση στις 26 Σεπτεμβρίου 2019 για την ορθή εφαρμογή, παρακολούθηση και συντονισμό των αρχών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην Τράπεζα και στον Όμιλο, όπως αυτά καθορίζονται στον διεθνή οδηγό ISO 26000:2010. Ακολουθώντας μια απαιτητική και άκρως επιτυχημένη διαδικασία επαλήθευσης, η Γενική Διεύθυνση της Τράπεζας ικανοποίησε πλήρως τις κατευθύνσεις του οδηγού ISO 26000:2010 για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τον ενσωμάτωσε στις αξίες και πρακτικές της.

Οι Άνθρωποι

- Εκπαίδευση και Ανάπτυξη
- Επιλογή και Προσέλκυση Ανθρώπινου Δυναμικού
- Ανανέωση Ανθρώπινου Δυναμικού μέσω Προγραμμάτων Απασχόλησης Νέων
- Ισότητα των Φύλων
- Αριθμός προσωπικού ανά γεωγραφική περιοχή
- Προτεραιότητες του Ανθρώπινου Δυναμικού για το 2020

Εκπαίδευση και Ανάπτυξη

Η Εκπαίδευση και Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού αναγνωρίζεται διεθνώς ως ο μοχλός για την επίτευξη της εφαρμοζόμενης στρατηγικής. Η απόκτηση επιπλέον γνώσης αλλά και η διατήρηση της υπάρχουσας, συνιστά σημαντική προτεραιότητα, απόλυτα ευθυγραμμισμένη με την τρέχουσα στρατηγική του πελατοκεντρικού συστήματος, στο πλαίσιο της εφαρμογής του φιλόδοξου προγράμματος μετασχηματισμού της Τράπεζας για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων αξιοποιώντας τη δυναμική της Τράπεζας. Η εκτεταμένη αναπτυξιακή δραστηριότητά μας περιλαμβάνει ενδο-επιχειρησιακά και εξω-επιχειρησιακά εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία επικεντρώνονται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων αλλά και στην διαχείριση του υφιστάμενου ταλέντου. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός υποστηρίζεται ενεργά μέσα από την εφαρμογή εκπαιδευτικών «εργαστηρίων» και συνεδριών, όπως τα “Digital Business & Fintechs”, “Leadership for Digital Transformation”, Digital Document Management Initiative. Επιπροσθέτως, σχεδιάζουμε και προσφέρουμε ειδικούς κύκλους σεμιναρίων, που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες εργαζομένων (π.χ. νεοπροσληφθέντες, εσωτερικοί ελεγκτές, corporate). Τέλος, η συνεχής εξέλιξη και αναθεώρηση του κανονιστικού πλαισίου, αντιμετωπίζεται με εξειδικευμένες εκπαιδεύσεις σε απάτη/διαφθορά, ξέπλυμα χρήματος και κυβερνοασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος των αλλαγών που υφίσταται ο τραπεζικός τομέας.

Τύπος Εκπαίδευσης	Αριθμός Εκπαιδεύσεων	Συμμετέ-χοντες	Εκπαιδευτικές ώρες
Εσωτερικά	422	6.630	106.901
Εξωτερικά	264	1.509	16.258
E-learning	(*)	23.322	88.929
Σύνολο	**686**	**31.461**	**212.088**

* Συνολικά στους υπαλλήλους διατίθενται 76 e-learning σεμινάρια και webinars.

Επιλογή και Προσέλκυση Ανθρώπινου Δυναμικού

Στο πλαίσιο ενίσχυσης της Τράπεζας με ικανούς εργαζόμενους για την κάλυψη κενών θέσεων στον Οργανισμό και τον εμπλουτισμό της δεξαμενής κατάλληλων υποψηφίων, καθώς και της μεγιστοποίησης του δυναμικού του κάθε εργαζόμενου,

συνυπολογίζοντας την προσωπική του ανάπτυξη και εξέλιξη, η εξειδικευμένη Υποδιεύθυνση Επιλογής αξιολογεί συστηματικά τα προσόντα, τις ικανότητες και τις επαγγελματικές δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και των υποψηφίων από την αγορά κατά τις διαδικασίες πρόσληψης. Αυτό επιτυγχάνεται με τη διενέργεια δομημένων συνεντεύξεων, προφίλ προσωπικότητας, τεστ αξιολόγησης δυναμικού και πνευματικών δεξιοτήτων, καθώς και Κέντρων Αξιολόγησης και Ανάπτυξης. Επιπρόσθετα, έχει δημιουργηθεί και επικαιροποιείται τακτικά δεξαμενή με υποψήφιους υψηλού δυναμικού, που αξιοποιείται για τον ίδιο σκοπό.

Παράλληλα, η Υποδιεύθυνση Επιλογής και Πρόσληψης Προσωπικού λειτουργεί ως σύμβουλος και μέντορας των εργαζομένων και των στελεχών με στόχο την ανάπτυξή τους και τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους, μέσω εξατομικευμένης ανατροφοδότησης και συμβουλευτικής καθοδήγησης/coaching. Τέλος, η Υποδιεύθυνση Επιλογής και Πρόσληψης Προσωπικού διεύρυνε την εξωστρέφειά της με την παρουσίαση του έργου, της μεθοδολογίας της και των επιχειρηματικών καλών πρακτικών σε φοιτητές Πανεπιστημίων, καθώς και τη συμμετοχή της σε Career Fairs.

Ενίσχυση Ανθρωπίνου Δυναμικού

Με στόχο την ανανέωση του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας με αξιόλογους εργαζόμενους και την παροχή κινήτρων, επενδύουμε συστηματικά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων απασχόλησης νέων, που απευθύνονται σε φοιτητές και απόφοιτους προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών με υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Κάθε χρόνο πάνω από 1000 νέοι φοιτητές και απόφοιτοι έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν τεχνογνωσία και επαγγελματική εμπειρία καθώς και να αναπτύξουν πολύτιμες επαγγελματικές δεξιότητες συμμετέχοντας στα Προγράμματα Internship i-work@nbg, Υποτροφιών ΙΚΥ – ΕΤΕ & Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών ΑΕΙ.

Ισότητα των φύλων

Προκειμένου να επιτύχουμε ουσιαστική ισότητα ανάμεσα στις γυναίκες και στους άντρες σε όλες τις βαθμίδες, έχουν τεθεί σε ισχύ πολλαπλές πρωτοβουλίες.

Οι ίσες εργασιακές ευκαιρίες ανάμεσα σε γυναίκες και άντρες αποτελούν προτεραιότητα για την Εθνική Τράπεζα.

	Αριθμός εργαζομένων	%
Γυναίκες	4.190	51,1%
Άντρες	4.007	48,9%
0-29 έτη	185	2,3%
30-44 έτη	3.938	48,0%
45-59 έτη	3.882	47,4%
60+-έτη	192	2,3%

Αριθμός προσωπικού ανά γεωγραφική περιοχή

Ο αριθμός ανά γεωγραφική περιοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες αναλύεται ως εξής:

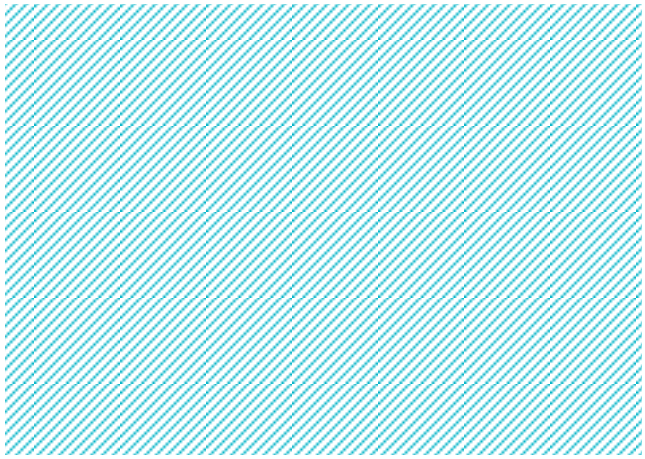
Χώρα	*Αριθμός προσωπικού στις* **31 Δεκεμβρίου 2019**
Ελλάδα	8.440
Βουλγαρία	30
Βόρεια Μακεδονία	1.021
Ρουμανία	22
Κύπρος	3
Ηνωμένο Βασίλειο	28
Μάλτα	31
Λουξεμβούργο	1
Σύνολο*	**9.576**

*Ο παραπάνω πίνακας δεν περιλαμβάνει το προσωπικού των θυγατρικών και του υποκαταστήματος που έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση, αριθμού 1.152, στις 31 Δεκεμβρίου 2019.

Προτεραιότητες του Ανθρώπινου Δυναμικού για το 2020

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Μετασχηματισμού, οι προτεραιότητες του Ανθρώπινου Δυναμικού για το 2020 είναι οι εξής:

- Σχεδιασμός νέου συστήματος αξιολόγησης απόδοσης,
- Υλοποίηση νέας οργανωτικής δομής, και
- Υιοθέτηση νέας δομής Ανθρώπινου Δυναμικού και διαδικασιών τα οποία αναμένεται να εκσυγχρονίσουν το πλαίσιο διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού

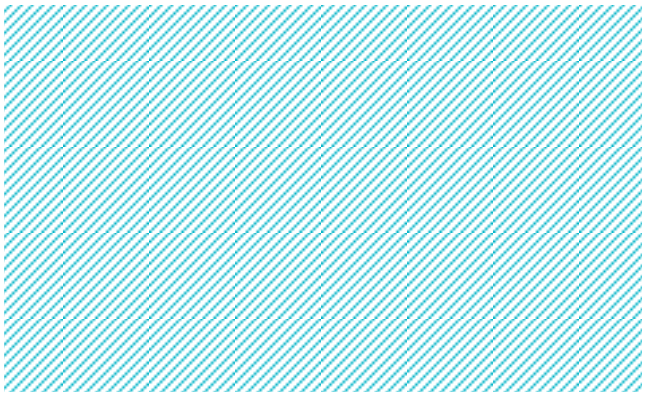
Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης

Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 152 του Ν. 4548/2018 περί Ανωνύμων Εταιριών, όπως ισχύει, η Τράπεζα υποχρεούται να συμπεριλαμβάνει ως ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, τη Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

Α. Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας
Β. Βασικές Πολτικές και Πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας
Γ. Γενική Συνέλευση και Δικαιώματα των Μετόχων
Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και Λοιπά Διοικητικά, Διαχειριστικά και Εποπτικά Όργανα
Ε. Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και Διαχείριση Κινδύνων

Σημειώνεται ότι τα λοιπά πληροφοριακά στοιχεία που απαιτούνται από το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2004/25/ΕΚ, βάσει της παρ. 1 δ) του Άρθρου 152 του Ν. 4548/2018, σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς, περιλαμβάνονται στην Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, που αποτελεί ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Α. Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας

Το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας καθορίζεται από τις διατάξεις της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας και τους κανόνες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, όπως έχουν ενσωματωθεί στο καταστατικό της Τράπεζας, τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και άλλες εσωτερικές ρυθμίσεις/ κανονισμούς. Περαιτέρω εφαρμόζεται το κανονιστικό πλαίσιο που ορίζει το αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας (Relationship Framework Agreement – RFA) μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, και οι υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης (Monitoring Trustee) (σύμφωνα με τις προβλεπόμενες ειδικές διαδικασίες, για όσο διάστημα αυτές ισχύουν). Έως τις 18 Μαρτίου 2019, η Τράπεζα ήταν καταχωρημένη στο μητρώο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (“SEC”), και υποχρεούνταν, επίσης, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις του νομικού και κανονιστικού πλαισίου των ΗΠΑ (Νόμος Sarbanes Oxley και SEC). Ωστόσο, μετά την υποβολή εκ μέρους της Τράπεζας στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (“U.S. Securities and Exchange Commission”, “SEC”) για τη διαγραφή και τον τερματισμό των υποχρεώσεων αναφοράς με

βάση το Νόμο για τη Χρηματιστηριακή Αγορά των ΗΠΑ του 1934, όπως τροποποιήθηκε («Exchange Act»), οι υποχρεώσεις της Τράπεζας περί υποβολής των αναφορών στην SEC, συμπεριλαμβανομένης και της υποχρέωσης υποβολής των ετήσιων αναφορών βάσει του Εντύπου 20F («Form 20-F») και του Εντύπου 6-K («Form 6-K»), αναστάλθηκαν άμεσα, και 90 ημέρες μετά η αναστολή μετατράπηκε σε οριστική παύση των υποχρεώσεων αναφοράς στην SEC.

Το Φεβρουάριο του 2006, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας υιοθέτησε κατευθυντήριο πλαίσιο που περιγράφει τη δομή και πρακτική που ακολουθεί η Τράπεζα σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτό το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης βασίστηκε στις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και συστήνει ένα πλαίσιο το οποίο προάγει τη συνέχεια, τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα του τρόπου λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά και της διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου. Το Μάρτιο του 2011, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του κατευθυντήριου πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, υιοθετήθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ο οποίος εν συνεχεία τροποποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2013 με στόχο την εναρμόνισή του με το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ, καθώς και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης και τον Δεκέμβριο του 2014 με σκοπό την ενσωμάτωση των αλλαγών στο κανονιστικό πλαίσιο (ιδίως του Ν. 4261/2014, ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία CRD IV στο ελληνικό δίκαιο), την υιοθέτηση διεθνών βέλτιστων πρακτικών, καθώς και την προσαρμογή του Κώδικα στην οργανωτική δομή της Τράπεζας. Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας τροποποιήθηκε περαιτέρω τον Σεπτέμβριο του 2015 και το Μάρτιο του 2017, όπως κρίθηκε σκόπιμο, προκειμένου να συμμορφωθεί με τις νέες διατάξεις του Ν. 3864/2010 και το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το Κοινό Σχέδιο Κατευθυντήριων Γραμμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών («ESMA») και της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών («ΕΒΑ») σχετικά με την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών του διοικητικού οργάνου και των προσώπων που κατέχουν καίριες θέσεις, σύμφωνα με τις Οδηγίες 2013/36/ΕΕ και 2014/65/ΕΕ. Τέλος, ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης επικαιροποιήθηκε τον Ιούλιο του 2019, συμπεριλαμβάνοντας διατάξεις σχετικά με τον ρόλο του Ανώτερου Ανεξάρτητου Συμβούλου, καθώς και αλλαγές σύμφωνα με τον Ν. 4548/2018 για τις Ανώνυμες Εταιρείες.

Η Τράπεζα συμμορφώνεται με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και παρέχει εξηγήσεις για όποιες εξαιρέσεις εντοπιστούν σύμφωνα με τον Ν. 4548/2018. Σε συμμόρφωση με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και σύμφωνα με το Καταστατικό της Τράπεζας και την ισχύουσα νομοθεσία, ο καθορισμός των εξουσιών και αρμοδιοτήτων των διοικητικών οργάνων της Τράπεζας και η εκχώρηση των αρμοδιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου στα στελέχη της Τράπεζας πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο.

Στο πλαίσιο του υφιστάμενου Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης το Διοικητικό Συμβούλιο έχει σύστημα αυτοαξιολόγησης της απόδοσης της λειτουργίας του και της λειτουργίας των Επιτροπών του βάσει μεθοδολογίας που έχει διαμορφωθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, ενώ επιπροσθέτως το ΤΧΣ παρακολουθεί και αξιολογεί την απόδοση του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, σύμφωνα με τα κριτήρια που προβλέπονται στο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και το RFA μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ. Κάθε τρία έτη η αξιολόγηση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του πραγματοποιείται από εξωτερικό σύμβουλο, η επιλογή και εποπτεία του οποίου εμπίπτει στις αρμοδιότητες της παραπάνω Επιτροπής του Διοικητικού Συμβουλίου. Η αξιολόγηση αυτή διενεργείται με τη χρήση μεθοδολογίας που βασίζεται σε βέλτιστες πρακτικές και περιλαμβάνει τη διενέργεια συνεντεύξεων με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τη χρήση αναλυτικών ερωτηματολογίων, καλύπτοντας όλο το φάσμα των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του. Περισσότερες πληροφορίες για την αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του παρουσιάζονται κατωτέρω.

Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Β. Βασικές Πολιτικές και Πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας

Η Τράπεζα εποπτεύει τις εξελίξεις στο εφαρμοστέο πλαίσιο και τις σχετικές οδηγίες και βέλτιστες πρακτικές και προβαίνει στις κατάλληλες ενέργειες προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι πολιτικές που ακολουθούνται είναι εναρμονισμένες προς το εκάστοτε εφαρμοστέο κανονιστικό πλαίσιο και τις σχετικές οδηγίες:

Πολιτική Διακυβέρνησης Ομίλου	Περιλαμβάνει τις βασικές αρχές εταιρικής διακυβέρνησης σε επίπεδο Ομίλου και διατάξεις αναφορικά με τα διοικητικά όργανα των εταιρειών του Ομίλου, τη συνεργασία με την ΕΤΕ, το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου και τις κανονιστικές απαιτήσεις, θεσπίζοντας ένα ενοποιημένο πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης για τον Όμιλο.
Πολιτική Αποδοχών του Ομίλου*	Θεσπίζει το γενικό πλαίσιο για την παροχή αμοιβών σε επίπεδο Ομίλου και καθορίζει τις αρχές, σύμφωνα με τις οποίες ο Όμιλος προσεγγίζει θέματα σχετικά με αμοιβές που καταβάλλονται σε στελέχη και υπαλλήλους.
Πολιτική Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ**	Περιγράφει το γενικότερο πλαίσιο προσδιορισμού των αποδοχών των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές και κανονιστικές διατάξεις και σε εναρμόνιση με τις αρχές που περιγράφονται στην Πολιτική Αποδοχών του Ομίλου της ΕΤΕ, και καλύπτει τις συνολικές αποδοχές που παρέχονται σε όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου (Εκτελεστικά και Μη Εκτελεστικά), ήτοι σταθερές και μεταβλητές αποδοχές, συμπεριλαμβανομένων των παροχών, των αμοιβών για συμμετοχή σε Επιτροπές και τυχόν άλλες αποζημιώσεις.

Πολιτική για την Ετήσια Εκπαίδευση των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του	Θεσπίζει διαδικασίες για την υποστήριξη του Διοικητικού Συμβουλίου για την ενίσχυση της απόδοσής του και την επέκταση της σχετικής βάσης των δεξιοτήτων και ικανοτήτων τους. Περισσότερες πληροφορίες για την Πολιτική περιλαμβάνονται στην Ενότητα «*Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και Λοιπά Διοικητικά, Διαχειριστικά και Εποπτικά Όργανα/ Συνεχής επιμόρφωση και εκπαίδευση* των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου».
Πολιτική Αυτοαξιολόγησης Διοικητικού Συμβουλίου/ Επιτροπών	Καθορίζει τις διαδικασίες αξιολόγησης της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του ως συλλογικά όργανα, καθώς και της ατομικής συνεισφοράς κάθε Μέλους, με σκοπό την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου. Περισσότερες πληροφορίες για την Πολιτική περιλαμβάνονται στην Ενότητα «*Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και Λοιπά Διοικητικά, Διαχειριστικά και Εποπτικά Όργανα/ Αξιολόγηση του Διευθύνοντος Συμβούλου, του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του*».
Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας	Ορίζει το πλαίσιο και τα κριτήρια για την υποψηφιότητα των υποψηφίων στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΤΕ, περιγράφει τη διαδικασία υποβολής υποψηφιότητας και επιλογής τους, ενώ περιλαμβάνει και το επιθυμητό προφίλ του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τα κριτήρια επιλεξιμότητας που ορίζονται βάσει του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει. Περισσότερες πληροφορίες για την Πολιτική περιλαμβάνονται στην Ενότητα «*Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και Λοιπά Διοικητικά, Διαχειριστικά και Εποπτικά Όργανα/ Ανάδειξη Υποψηφιοτήτων των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου*».
Ασφαλιστική Κάλυψη Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και Στελεχών των Εταιρειών του Ομίλου* **	Αφορά την κάλυψη της αστικής ευθύνης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Διοικητικών Στελεχών της Τράπεζας και των θυγατρικών της από αμέλεια, λάθη ή παραλείψεις από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Διοικητικά Στελέχη και υπαλλήλους και για την κάλυψη ζημιών από απάτες, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών απατών και των παραβιάσεων ασφάλειας στον κυβερνοχώρο.

* Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου:

Η Πολιτική Αποδοχών και οι πρακτικές της Τράπεζας και του Ομίλου συνάδουν με τις διατάξεις του Ν.4261/2014 (που ενσωμάτωσε εν μέρει την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD IV)), του Ν.3864/2010 («Νόμος ΤΧΣ»), της Πράξης Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/2006, όπως τροποποιήθηκε με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής 158/10.5.2019, και το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ. Σε κάθε περίπτωση, οι αποδοχές του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και των λοιπών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και των Γενικών Διευθυντών και των αναπληρωτών τους δεν μπορούν να υπερβαίνουν το σύνολο των αποδοχών του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Οι πάσης φύσεως πρόσθετες απολαβές (bonus) των ίδιων προσώπων καταργούνται για το χρονικό διάστημα συμμετοχής του πιστωτικού ιδρύματος στο πρόγραμμα κεφαλαιακής ενίσχυσης του Ν. 3864/2010.

Η Τράπεζα παρακολουθεί τις εξελίξεις στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των εξελίξεων σχετικά με την επικείμενη μεταφορά της Οδηγίας 878/2019/ΕΕ (CRD V) στην ελληνική έννομη τάξη.

Πληροφορίες για την Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου και τις γενικές πρακτικές αποδοχών έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Ενημέρωση Επενδυτών / Ετήσιες Εκθέσεις & Ενημερωτικά Δελτία).

** Πολιτική Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ:

Σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2017/828, όπως αυτή έχει ενσωματωθεί (μερικώς) στην ελληνική νομοθεσία με τον Νόμο 4548/2018 περί Ανωνύμων Εταιρειών, οι εισηγμένες εταιρείες απαιτείται, μεταξύ άλλων, να θεσπίσουν πολιτική αποδοχών για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και οι Μέτοχοι έχουν το δικαίωμα να ψηφίσουν την πολιτική αποδοχών στη Γενική Συνέλευση. Στο πλαίσιο αυτό, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων, η οποία έλαβε χώρα την 31η Ιουλίου 2019, κατόπιν πρότασης του Διοικητικού Συμβουλίου, με τη συνδρομή της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, ενέκρινε την Πολιτική Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ. Η Πολιτική Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου θα ισχύει για περίοδο τεσσάρων ετών, εκτός εάν αναθεωρηθεί νωρίτερα ή σε περιπτώσεις προσωρινών παρεκκλίσεων, σύμφωνα με τις σχετικές ισχύουσες διατάξεις.

Η Πολιτική Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Ενημέρωση Επενδυτών / Γενικές Συνελεύσεις).

*** Ασφαλιστική Κάλυψη μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και Στελεχών των Εταιρειών του Ομίλου:

Σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, η Τράπεζα έχει συνάψει πολυασφαλιστήριο συμβόλαιο για την κάλυψη της αστικής ευθύνης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Διοικητικών Στελεχών όλων των εταιρειών του Ομίλου, για την κάλυψη της αστικής ευθύνης της Τράπεζας και των θυγατρικών της από αμέλεια, λάθη ή παραλείψεις από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου,

Διοικητικά Στελέχη και υπαλλήλους και για την κάλυψη ζημιών από απάτες, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών απατών, και παραβιάσεων ασφάλειας στον κυβερνοχώρο. Το 2017, η Τράπεζα σύναψε νέο ασφαλιστήριο συμβόλαιο που περιλαμβάνει αυξημένα επίπεδα κάλυψης καθώς και βελτιωμένη διατύπωση και όρους. Το 2018, η Τράπεζα ανανέωσε τα ανωτέρω ασφαλιστήρια συμβόλαια, με εμπλουτισμένους όρους, καθώς και σύμφωνα με το ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο. Το 2019 ανανεώθηκαν εκ νέου τα παραπάνω συμβόλαια.

Σημειώνεται ότι:

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες κύριες πρακτικές και πολιτικές, οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά στην ενότητα «*Μη Χρηματοοικονομική Κατάσταση – Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*»:

- Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας του Ομίλου
- Κώδικας Δεοντολογίας για Στελέχη των Οικονομικών Υπηρεσιών
- Πολιτική Καταπολέμησης της Διαφθοράς και Δωροδοκίας της Τράπεζας και του Ομίλου
- Πολιτική για την υποβολή Εμπιστευτικών Αναφορών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου
- Πολιτική Αντιμετώπισης της Απάτης
- Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα Ανώτατα Στελέχη και τα λοιπά Συνδεδεμένα Μέρη της ΕΤΕ
- Πολιτική για τους Συνδεδεμένους Πιστούχους για την Τράπεζα και τον Όμιλο
- Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών, Φιλανθρωπικών Συνεισφορών και Λοιπών Σχετικών Δράσεων της Τράπεζας και του Ομίλου

Κατά το 2019, αναθεωρήθηκαν και τροποποιήθηκαν οι Κανονισμοί των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου με στόχο, μεταξύ άλλων, να συμπεριληφθούν αναφορές στην εποπτική αρμοδιότητα των Επιτροπών επί συγκεκριμένων τύπων κινδύνων, στη λογοδοσία σε επίπεδο Στελεχών για την καθημερινή διαχείριση των εν λόγω κινδύνων και των εκθέσεων που παρέχονται στην Επιτροπή, καθώς και για τις διευκρίνησεις/ τροποποιήσεις ευθυνών σε σχέση και με άλλες αρμοδιότητες των επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Πολιτική Ποικιλομορφίας όσον αφορά τα διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα της Τράπεζας

Σύμφωνα με τον Ν. 4261/2014, όπως ισχύει, με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2013/36/ΕΕ, τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να εξασφαλίζουν ευρύ φάσμα προσόντων και δεξιοτήτων κατά την πρόσληψη μελών στο Διοικητικό Συμβούλιο και να εφαρμόζουν, ως προς αυτό το σκοπό, μια πολιτική προώθησης ποικιλομορφίας στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα ακολουθεί πρακτικές και πολιτικές που ενθαρρύνουν την ποικιλομορφία τόσο σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου όσο και σε επίπεδο στελεχών, προκειμένου τα στελέχη των εποπτικών και διοικητικών της οργάνων να επιλέγονται από μια ομάδα με ποικίλα χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα επιδιώκει να προσλαμβάνει μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και ανώτατα στελέχη που να αντιπροσωπεύουν ένα ευρύ φάσμα ποιοτικών χαρακτηριστικών και ικανοτήτων, προκειμένου να εξασφαλίζει ποικιλία απόψεων και εμπειρίας και να διευκολύνει τη λήψη ορθών αποφάσεων. Συνολικά, τα στελέχη διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται για την αποτελεσματική λειτουργία των εποπτικών και διοικητικών οργάνων της Τράπεζας, στοχεύοντας στην συλλογική καταλληλότητα τους, ενώ το Διοικητικό Συμβούλιο, ως σύνολο, διαθέτει τις δεξιότητες που χρειάζονται για να παρουσιάζει τις απόψεις του και να επηρεάζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων εντός του ανώτατου διοικητικού οργάνου.

Συγκεκριμένα, η Τράπεζα δίνει έμφαση στη διασφάλιση της ποικιλομορφίας και όσον αφορά το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, την εξειδίκευση και την πείρα. Συγχρόνως, αναφορικά με τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα ακολουθεί τις διατάξεις του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, αναφορικά με τα κριτήρια καταλληλότητας που προβλέπονται στον εν λόγω Νόμο.

Όσον αφορά την εκπροσώπηση των φύλων, σημειώνεται ενδεικτικά ότι κατά τη διάρκεια του 2019, 4 γυναίκες κατείχαν θέσεις μελών στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, ενώ επί του παρόντος οι γυναίκες αποτελούν το 25 % των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ενώ η Αντιπρόεδρος, ένα εκτελεστικό μέλος και ένα Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος είναι γυναίκες.

Περαιτέρω, σε επίπεδο Ανώτατης Διοίκησης, σημαντικές θέσεις καλύπτονται από γυναίκες, όπως Γενική Διευθύντρια Διαχείρισης Απαιτήσεων Εταιρικής και Λιανικής Τραπεζικής, Γενική Διευθύντρια Μάρκετινγκ Ομίλου, Γενική Διευθύντρια Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας και του Ομίλου, Βοηθός Γενική Διευθύντρια - Chief Control Officer, Βοηθός Γενική Διευθύντρια Ακίνητης Περιουσίας της Τράπεζας και του Ομίλου, Βοηθός Γενική Διευθύντρια Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης και Βοηθός Γενική Διευθύντρια Δικτύου, ενώ γυναίκες στελεχώνουν και άλλες σημαντικές θέσεις, όπως Επικεφαλής της Διεύθυνσης Εταιρικής Διακυβέρνησης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου, Κανονιστικής Εποπτείας Συναλλαγών της Τράπεζας και του Ομίλου, Οικονομικών Υπηρεσιών του Ομίλου, Στρατηγικής Ανθρώπινου Δυναμικού, Διαχείρισης Κινδύνων Στρατηγικής, Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου, Μάρκετινγκ Ομίλου κ.ο.κ.

Όσον αφορά την ηλικία, οι ηλικίες των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κυμαίνονται μεταξύ 50 και 70 ετών, εκτός ενός Συμβούλου άνω των 70 και ενός κάτω των 50 ετών, ενώ τα ανώτατα στελέχη είναι κυρίως από 40 έως 60 ετών.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας είναι πολυεθνική και περιλαμβάνει έξι διαφορετικές εθνικότητες, με μέλη του να έχουν ελληνική, κυπριακή, δανέζικη, βρετανική, βελγική και ρουμάνικη εθνικότητα και προηγούμενη διεθνή εμπειρία ως μέλη Διοικητικού Συμβουλίου ή ανώτατα στελέχη σε διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου, των ΗΠΑ, της Ολλανδίας και της Πολωνίας

Τα μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και τα ανώτατα στελέχη της Τράπεζας διαθέτουν πλούσια ακαδημαϊκή και εργασιακή εμπειρία, όπως ενδεικτικά σπουδές στα Οικονομικά, τη Διοίκηση Επιχειρήσεων, πιστοποιήσεις και προϋπηρεσία στη Λογιστική, τον Έλεγχο και τη Διαχείριση Κινδύνων, εκτενή εμπειρία σε τραπεζικά θέματα και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, στην εταιρική διακυβέρνηση και νομικό υπόβαθρο, ανάπτυξη στρατηγικής, μετασχηματισμού, προηγούμενη εμπορική εμπειρία, όπως επίσης και εμπειρία στους τομείς της ψηφιακής τραπεζικής, πληροφορικής και λειτουργιών. Σε κάθε περίπτωση,

ο σκοπός της Τράπεζας είναι να διασφαλίσει αφενός ότι καλύπτονται οι γνωστικοί τομείς και η εμπειρία που απαιτούνται στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητάς της και αφετέρου ότι πληρούνται οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και το κανονιστικό πλαίσιο που εφαρμόζεται, όπως π.χ., όπως τα προαναφερθέντα κριτήρια καταλληλότητας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Η αρμόδια Επιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, η οποία είναι υπεύθυνη για τη θέσπιση και εποπτεία της εφαρμογής των Πολιτικών και διαδικασιών που διαθέτει η Τράπεζα αναφορικά με την ποικιλομορφία, το σχεδιασμό διαδοχής, την επιλογή, την υποψηφιότητα και την αξιολόγηση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων.

Γ. Γενική Συνέλευση και Δικαιώματα των Μετόχων

Το Καταστατικό της Τράπεζας (άρθρα 7-16 και 30-35) περιγράφει τον τρόπο λειτουργίας της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων, τις βασικές αρμοδιότητες και τις εξουσίες της, καθώς και τα δικαιώματα των Μετόχων, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τις διατάξεις του Ν. 4548/2018, του Ν.3864/2010 και του πλαισίου συνεργασίας (RFA) μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ.

Το Καταστατικό της Τράπεζας είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

1. Αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων είναι το ανώτατο, συλλογικό όργανο της Τράπεζας. Οι αποφάσεις της είναι υποχρεωτικές για όλους τους Μετόχους, ακόμη και για τους απόντες ή εκείνους που διαφωνούν. Όλοι οι Μέτοχοι της Τράπεζας δικαιούνται να συμμετάσχουν στη Γενική Συνέλευση. Οι Μέτοχοι μπορούν να αντιπροσωπευθούν σε αυτή από άλλο, κατάλληλα εξουσιοδοτημένο πρόσωπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας. Κάθε μετοχή παρέχει δικαίωμα μίας ψήφου, ως ορίζει ο νόμος, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων εκ των 13.481.859 κοινών μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ, που υπάγονται στους περιορισμούς του άρθρου 7α παρ. 2 του Ν. 3864/2010, όπως περιγράφονται αναλυτικά στην Ενότητα Ε *(«Περιορισμοί δικαιωμάτων ψήφου»)* της Επεξηγηματικής Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου. Η Τράπεζα διασφαλίζει την ίση μεταχείριση των Μετόχων που βρίσκονται στην ίδια θέση.

Η Γενική Συνέλευση είναι το μόνο συλλογικό όργανο αρμόδιο να αποφασίζει για:

- τις τροποποιήσεις του Καταστατικού της Τράπεζας. Αυτές περιλαμβάνουν τις αυξήσεις (τακτικές ή έκτακτες) ή μειώσεις του Μετοχικού Κεφαλαίου,
- την εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των ελεγκτών,
- την έγκριση της συνολικής διαχείρισης κατά το άρθρο 108 του νόμου 4548/2018 και την απαλλαγή των ελεγκτών,
- την έγκριση των Ετήσιων και των Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου,
- τη διάθεση των ετήσιων κερδών,
- την έγκριση παροχής αμοιβών ή προκαταβολής αμοιβών κατά το άρθρο 109 του Ν. 4548/2018,
- την έγκριση της πολιτικής αποδοχών του άρθρου 110 και της έκθεσης αποδοχών του άρθρου 112 του Ν. 4548/2018
- τη συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Τράπεζας,
- το διορισμό εκκαθαριστών, και
- κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται από τη νομοθεσία

Στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν υπάγονται τα θέματα που περιλαμβάνονται στο άρθρο 117 παρ. 2 του Ν. 4548/2018, καθώς και άλλα θέματα που προβλέπονται στο νόμο και το ισχύον Καταστατικό.

2. Λειτουργία της Γενικής Συνέλευσης

2.1. Σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης

α) Τακτική

Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει επί κάθε πρότασης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβανομένης στην Ημερησία Διάταξη. Συγκαλείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, ή ως άλλως ο νόμος προβλέπει και συνέρχεται υποχρεωτικά στην έδρα της Εταιρείας ή στην περιφέρεια άλλου δήμου εντός της περιφέρειας της έδρας, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, το αργότερο έως τη δέκατη (10η) ημερολογιακή ημέρα του ένατου μήνα μετά τη λήξη κάθε εταιρικής χρήσης, προκειμένου να αποφασίσει για την έγκριση των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και για την εκλογή ελεγκτών (τακτική γενική συνέλευση). Η τακτική Γενική Συνέλευση μπορεί να αποφασίσει και για οποιοδήποτε άλλο θέμα αρμοδιότητας της.

β) Έκτακτη

- Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 121 του Ν. 4548/2018, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση σε έκτακτη συνεδρίαση, όταν κρίνει τούτο σκόπιμο.
- Ύστερα από αίτημα των ελεγκτών, το Διοικητικό Συμβούλιο οφείλει να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, μέσα σε δέκα ημέρες από την επίδοση της αίτησης στον Πρόεδρό του, ορίζοντας την Ημερήσια Διάταξη, σύμφωνα με την προανεφερθείσα αίτηση.

- Ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο έχει το δικαίωμα να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε από τους Ν.4340/2015 και Ν.4346/2015, η προθεσμία για τη σύγκληση Γενικής Συνέλευσης ορίζεται σε επτά (7) ημέρες και η προθεσμία για τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης που θα αποφασίσει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου για την έκδοση των κοινών μετοχών, μετατρέψιμων ομολογιών ή άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, ορίζεται σε δέκα (10) ημερολογιακές ημέρες. Η προθεσμία για τη σύγκληση οποιασδήποτε επαναληπτικής ή εξ αναβολής συνέλευσης, μειώνεται στο ένα τρίτο των προθεσμιών που προβλέπονται στον Ν. 4548/2018, όπως ισχύει. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται σε κάθε Γενική Συνέλευση που συγκαλείται στο πλαίσιο του Ν.3864/2010 ή σχετίζεται με αυτόν.

2.2 Πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης και σχετικές ανακοινώσεις

α) Πρόσκληση

Η πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης, με εξαίρεση τις επαναληπτικές συνελεύσεις και εκείνες που εξομοιώνονται με αυτές, πρέπει να δημοσιεύεται είκοσι τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την οριζόμενη ημέρα για τη συνεδρίασή της. Η ημέρα δημοσίευσης της πρόσκλησης της Γενικής Συνέλευσης και η ημέρα της διεξαγωγής της δεν υπολογίζονται.

Η πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης πρέπει να περιλαμβάνει τα εκάστοτε σύμφωνα με το νόμο οριζόμενα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, του οικήματος, όπου η οικεία Γενική Συνέλευση θα λάβει χώρα με ακριβή διεύθυνση, τη ημερομηνία και την ώρα της συνεδρίασης, των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης με σαφήνεια, τους Μετόχους που έχουν δικαίωμα συμμετοχής καθώς και ακριβείς οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο οι Μέτοχοι θα μπορέσουν να μετάσχουν στη Συνέλευση και να ασκήσουν τα δικαιώματα τους αυτοπροσώπως ή δια νομίμως εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου ή, ενδεχομένως, και εξ αποστάσεως.

Η Πρόσκληση δημοσιεύεται, μέσα στην ως άνω προθεσμία των 20 ημερών, με την καταχώρισή της στη Μερίδα της Τράπεζας στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο («ΓΕΜΗ»), σύμφωνα με όσα ορίζει η νομοθεσία, αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο της Τράπεζας και δημοσιοποιείται μέσα στην ίδια προθεσμία, με τρόπο που διασφαλίζει την ταχεία και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση σε αυτήν, με μέσα που κατά την κρίση του διοικητικού συμβουλίου θεωρούνται ευλόγως αξιόπιστα, για την αποτελεσματική μετάδοση των πληροφοριών στο επενδυτικό κοινό, όπως ιδίως με έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα με εθνική και πανευρωπαϊκή εμβέλεια.

Στις περιπτώσεις επαναληπτικών Γενικών Συνελεύσεων, ισχύουν τα ειδικώς προβλεπόμενα στο υφιστάμενο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

β) Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση

Η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση επισκοπεί και εγκρίνει την Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση. Η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση, εκλέγει έναν τουλάχιστον ορκωτό ελεγκτή-λογιστή ή ελεγκτική εταιρεία, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 32 παρ. 1 του Καταστατικού.

Η Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση είναι διαθέσιμη στους Μετόχους δέκα ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση και σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο περιλαμβάνει: α) τις Δηλώσεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, β) την Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, γ) την Επεξηγηματική Έκθεση, δ) την Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, ε) τις ενοποιημένες και ατομικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις και τις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, στ) περίληψη χρηματοοικονομικών στοιχείων, ζ) την ετήσια έκθεση για τη διανομή κεφαλαίου της αντίστοιχης χρήσης, εφόσον αυτή δεν έχει οριστικοποιηθεί ή οριστικοποιήθηκε κατά το δεύτερο εξάμηνο και αντλήθηκε από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου τοις μετρητοίς ή με έκδοση ομολογιακού δανείου, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο αντίστοιχο Ενημερωτικό Δελτίο της έκδοσης και η) αναφορά στην ιστοσελίδα όπου αναρτάται η Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση η οποία περιλαμβάνει, την Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, την Έκθεση του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή και τις Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις για τις ενοποιημένες μη εισηγμένες εταιρείες που αντιπροσωπεύουν συνολικά πάνω από το 5% του ενοποιημένου κύκλου εργασιών ή των ενοποιημένων στοιχείων ενεργητικού ή των ενοποιημένων αποτελεσμάτων μετά την αφαίρεση του αντίστοιχου τμήματος που αφορά τους μετόχους μειοψηφίας.

2.3. Δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου

α) Γενικές Διατάξεις

Δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη Γενική Συνέλευση (αρχική συνεδρίαση και επαναληπτική), είτε είναι αυτοπροσώπως είτε μέσω νομίμως εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου, έχει όποιος έχει τη μετοχική ιδιότητα κατά τα ειδικώς οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 124 του Ν. 4548/2018 σύμφωνα με τα αρχεία του οργανισμού που διαχειρίζεται τις μετοχές της εταιρείας.

Η απόδειξη της μετοχικής ιδιότητας μπορεί να γίνει με κάθε νόμιμο μέσο και πάντως βάσει της ενημέρωσης που λαμβάνει η Τράπεζα από το κεντρικό αποθετήριο τίτλων, εφόσον παρέχει υπηρεσίες μητρώου, ή μέσω των συμμετεχόντων και εγγεγραμμένων διαμεσολαβητών στο κεντρικό αποθετήριο τίτλων σε κάθε περίπτωση.

Σε περίπτωση που η Γενική Συνέλευση αποφασίσει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου για την έκδοση των κοινών μετοχών, μετατρέψιμων ομολογιών ή των άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, καθώς και κάθε Γενική Συνέλευση που συγκαλείται στο πλαίσιο του Ν.3864/2010 ή σχετίζεται με αυτόν, θα εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 3864/2010.

Το ΤΧΣ ασκεί το δικαίωμα ψήφου στη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7α του Ν.3864/2010 και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ.

Η διαδικασία και η προθεσμία για την κατάθεση των εγγράφων νομιμοποιήσεως των εκπροσώπων ή αντιπροσώπων των Μετόχων ορίζεται κατά τις παρ. 3 έως 5 του άρθρου 128 του Ν.

4548/2018. Η κοινοποίηση του διορισμού και της ανάκλησης ή της αντικατάστασης αντιπροσώπου μπορεί να γίνει εγγράφως ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ηλεκτρονική διεύθυνση που θα δημοσιεύεται στην πρόσκληση των Μετόχων της Γενικής Συνέλευσης. Μέτοχοι που δεν συμμορφώθηκαν προς τις ανωτέρω διατάξεις μετέχουν στη Γενική Συνέλευση, εκτός εάν η Γενική Συνέλευση αρνηθεί τη συμμετοχή αυτών για σπουδαίο λόγο.

Κατόπιν σχετικής αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου οι Μέτοχοι δύνανται να συμμετάσχουν στην Γενική Συνέλευση με ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς την φυσική παρουσία τους στον τόπο διεξαγωγής της. Κατόπιν επίσης σχετικής αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου οι Μέτοχοι δύνανται να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία της Γενικής Συνέλευσης εξ αποστάσεως, είτε με την άσκηση του δικαιώματος ψήφου με ηλεκτρονικά μέσα, είτε με ψηφοφορία δια αλληλογραφίας, διεξαγόμενης πριν από τη συνέλευση, σύμφωνα με τα εκάστοτε οριζόμενα από το νόμο. Σε αυτήν την περίπτωση διεξαγωγής, οι Μέτοχοι ενημερώνονται ειδικώς για τη διαδικασία μέσω της εκάστοτε Προσκλήσεως της Γενικής Συνέλευσης.

β) Έγκριση της συνολικής διαχείρισης/Απαλλαγή των ελεγκτών

Μετά την έγκριση των Ετήσιων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, η Γενική Συνέλευση Συνέλευση μπορεί να εγκρίνει τη συνολική διαχείριση που έλαβε χώρα κατά την αντίστοιχη χρήση, καθώς και την απαλλαγή των ελεγκτών από κάθε υποχρέωση, με απόφαση που λαμβάνεται με φανερή ψηφοφορία.

Στην εν λόγω ψηφοφορία περί έγκρισης της συνολικής διαχείρισης δικαιούνται να μετάσχουν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μόνο με μετοχές, των οποίων είναι κύριοι ή ως αντιπρόσωποι άλλων μετόχων, εφόσον έχουν λάβει σχετική εξουσιοδότηση με ρητές και συγκεκριμένες οδηγίες ψήφου. Το ίδιο ισχύει και για τους υπαλλήλους της Τράπεζας.

Παραίτηση της Τράπεζας από αξιώσεις της κατά των μελών του Διοικητικό Συμβουλίου ή άλλων προσώπων ή συμβιβασμός της Τράπεζας με αυτούς μπορεί να λάβει χώρα μόνο υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 7 του άρθρου 102 του Ν. 4548/2018.

2.4. Προεδρείο της Γενικής Συνέλευσης

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου προεδρεύει προσωρινά στη Γενική Συνέλευση. Εάν ο/η Πρόεδρος κωλύεται να παρευρεθεί στη Γενική Συνέλευση, αντικαθίσταται από τον κατά το άρθρο 20 παράγραφος 3 του Καταστατικού αναπληρωτή του, ή από τον/την Διευθύνοντα Σύμβουλο. Εάν και αυτός κωλύεται, προεδρεύει προσωρινά ο Μέτοχος ή εκπρόσωπος Μετόχου με το μεγαλύτερο αριθμό μετοχών. Καθήκοντα γραμματέα της Γενικής Συνέλευσης ασκούν προσωρινά πρόσωπα που ορίζει ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του. Στη συνέχεια, η Γενική Συνέλευση εκλέγει αμέσως το οριστικό Προεδρείο, το οποίο συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο Γραμματείς, που εκτελούν και χρέη ψηφολεκτών.

2.5. Απαρτία και πλειοψηφία που απαιτούνται για τη λήψη αποφάσεων

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως για τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτήν Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/5 τουλάχιστον του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου.

Αν η απαρτία αυτή δε συντελεστεί, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται πάλι μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη χρονολογία της συνεδρίασης που ματαιώθηκε, προσκαλούμενη πριν από δέκα (10) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες, και βρίσκεται κατά την επαναληπτική αυτή συνεδρίαση σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως για τα θέματα της αρχικής Ημερησίας Διάταξης, οποιοδήποτε και αν είναι το εκπροσωπούμενο σε αυτήν τμήμα του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου.

Νεότερη πρόσκληση δεν απαιτείται, εάν στην αρχική πρόσκληση ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος των επαναληπτικών εκ του νόμου προβλεπόμενων συνεδριάσεων, εάν δεν επιτευχθεί απαρτία, υπό την προϋπόθεση ότι μεσολαβούν τουλάχιστον πέντε ημέρες ανάμεσα στη ματαιωθείσα συνεδρίαση και στην επαναληπτική.

Εξαιρετικά, προκειμένου για αποφάσεις που αφορούν σε:

- μεταβολή της εθνικότητας της Εταιρείας,
- μεταβολή της εταιρικής δραστηριότητας,
- επαύξηση των υποχρεώσεων των Μετόχων,
- τακτική αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου, εκτός εάν επιβάλλεται από το νόμο ή γίνεται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών,
- μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου, εκτός εάν γίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 21 ή την παράγραφο 6 του άρθρου 49 του Ν. 4548/2018,
- μεταβολή του τρόπου διάθεσης των κερδών,
- συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Τράπεζας,
- παροχή ή ανανέωση της εξουσίας προς το Διοικητικό Συμβούλιο για αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 1 του Ν. 4548/2018,
- για έκδοση ομολογιακού δανείου με μετατρέψιμες ομολογίες, σύμφωνα με την παράγραφο 1α του άρθρου 71 του Ν. 4548/2018,
- για έκδοση τίτλων κτήσης μετοχών σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 56 του Ν. 4548/2018, και
- κάθε άλλη περίπτωση που ορίζεται στο νόμο

Η Γενική Συνέλευση ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της Ημερήσιας Διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται κατ' αυτήν Μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα δεύτερο του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Αν δεν συντελεστεί η απαρτία αυτή στην πρώτη συνεδρίαση, εντός είκοσι (20) ημερών από αυτή τη συνεδρίαση και ύστερα από πρόσκληση πριν από τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες, συνέρχεται επαναληπτική συνέλευση, η οποία ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της αρχικής Ημερησίας Διάταξης, όταν σε αυτή εκπροσωπείται τουλάχιστον το ένα πέμπτο του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Νεότερη πρόσκληση δεν απαιτείται, εάν στην αρχική

πρόσκληση ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος των επαναληπτικών συνεδριάσεων, που προβλέπονται από το νόμο, εάν δεν επιτευχθεί απαρτία, υπό την προϋπόθεση ότι μεσολαβούν τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες ανάμεσα στη ματαιωθείσα συνεδρίαση και την επαναληπτική.

Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Γενική Συνέλευση. Κατ' εξαίρεση, οι αποφάσεις στα θέματα που απαιτούν αυξημένη απαρτία λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο τρίτων των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Γενική Συνέλευση. Για τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας ισχύουν τα εκάστοτε προβλεπόμενα στο νόμο.

Ειδικά για τις αποφάσεις για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του Ν.3864/2010, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων περί έκδοσης υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών ή άλλων μετατρέψιμων χρηματοοικονομικών μέσων, λαμβάνονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, με την απαρτία 1/5 τουλάχιστον του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου και με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Γενική Συνέλευση. Αν η απαρτία αυτή δεν συντελεστεί, εφαρμόζεται η παράγραφος 2 του άρθρου 130 του Ν. 4548/2018.

2.6. Τροποποίηση του Καταστατικού

Η Γενική Συνέλευση είναι το μόνο συλλογικό όργανο αρμόδιο να αποφασίζει για τις τροποποιήσεις του Καταστατικού, σύμφωνα με το άρθρο 117 του Ν. 4548/2018 και του άρθρου 9 του Καταστατικού. Η Γενική Συνέλευση που συγκαλείται για να τροποποιήσει το καταστατικό ή να λάβει αποφάσεις, για τις οποίες απαιτείται αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία (καταστατική Γενική Συνέλευση), μπορεί να είναι τακτική ή έκτακτη.

3. Δικαιώματα των Μετόχων Μειοψηφίας

Τα δικαιώματα Μετόχων Μειοψηφίας εφαρμόζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4548/2018 όπως ισχύει και τα σχετικά άρθρα του Καταστατικού της Τράπεζας. Συγκεκριμένα:

α) Δικαιώματα σχετικά με τη Γενική Συνέλευση

- Με αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να συγκαλεί έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ορίζοντας ημέρα συνεδρίασης αυτής, η οποία δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από σαράντα πέντε ημέρες (45) από την ημερομηνία επίδοσης της αίτησης στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου Η αίτηση περιέχει το αντικείμενο της Ημερησίας Διάταξης.

- Με αίτηση Μετόχων, που εκπροσωπούν το ένα εικοστό του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να εγγράψει στην Ημερήσια Διάταξη Γενικής Συνέλευσης, που έχει ήδη συγκληθεί, πρόσθετα θέματα, εάν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση και είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις της παρ. 2 του άρθρου 30 του Καταστατικού.

- Μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, δικαιούνται να υποβάλλουν σχέδια αποφάσεων για θέματα που έχουν περιληφθεί στην αρχική ή την αναθεωρημένη ημερησία διάταξη, αν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της γενικής συνέλευσης. Τα σχέδια δε αποφάσεων τίθενται στη διάθεση των Μετόχων κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 123 του Ν. 4548/2018, έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της γενικής συνέλευσης. Το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είναι υποχρεωμένο να προβεί στην ως άνω ενέργεια αν το περιεχόμενο της σχετικής αίτησης των Μετόχων έρχεται προφανώς σε αντίθεση με το νόμο και τα χρηστά ήθη.

  Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, οι ως άνω προθεσμίες μειώνονται σε τρεις (3) και τέσσερις (4) ημέρες αντίστοιχα.

- Ύστερα από αίτηση των Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, κατά τα οριζόμενα της παρ. 3 του άρθρου 123 του Ν. 4548/2018, ο Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης οφείλει να αναβάλει μία μόνο φορά τη λήψη αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης, τακτικής ή έκτακτης, για όλα ή ορισμένα θέματα, ορίζοντας ημέρα συνέχισης της συνεδρίασης για τη λήψη των αποφάσεων αυτών εκείνη που ορίζεται στην αίτηση των Μετόχων και που δεν μπορεί, πάντως, να απέχει περισσότερο από είκοσι (20) ημέρες από την ημερομηνία αναβολής.

  Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, η ως άνω προθεσμία μειώνεται σε τρεις (3) ημέρες.

- Η μετ' αναβολή Γενική Συνέλευση αποτελεί συνέχιση της προηγούμενης και δεν απαιτείται η επανάληψη των διατυπώσεων δημοσίευσης της πρόσκλησης των Μετόχων. Σε αυτή μπορούν να μετάσχουν και νέοι Μέτοχοι, τηρουμένων των διατυπώσεων συμμετοχής.

- Ύστερα από αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, η λήψη αποφάσεων πάνω στα θέματα της Ημερησίας Διάταξης της Γενικής Συνέλευσης θα πρέπει να ενεργείται με φανερή ψηφοφορία.

- Μετά από αίτηση οποιουδήποτε Μετόχου, η οποία υποβάλλεται στην Τράπεζα πέντε (5), τουλάχιστον, πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της Τράπεζας, στο μέτρο που αυτές είναι σχετικές με τα θέματα της Ημερησίας Διάταξης.

  Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, η ως άνω προθεσμία μειώνεται σε τρεις (3) ημέρες.

  Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να απαντήσει ενιαία σε

αιτήσεις Μετόχων με το ίδιο περιεχόμενο. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών δεν υφίσταται όταν οι σχετικές πληροφορίες διατίθενται ήδη στην ιστοσελίδα της εταιρείας, ιδίως με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων. Επίσης, με αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να ανακοινώνει στη Γενική Συνέλευση, εφ' όσον είναι τακτική, τα ποσά που, κατά την τελευταία διετία, καταβλήθηκαν σε κάθε Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή τους Διευθυντές της Τράπεζας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της Τράπεζας με αυτούς. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα Πρακτικά. Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων Μετόχων στο Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τα άρθρα 79 ή 80 του Ν. 4548/2018.

- Μετά από αίτηση Μετόχων, που εκπροσωπούν το ένα δέκατο (1/10) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, η οποία υποβάλλεται στην Τράπεζα πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της Τράπεζας.

  Για τις Γενικές Συνελεύσεις που συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010 η ως άνω προθεσμία μειώνεται σε τρεις (3) ημέρες.

  Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα Πρακτικά. Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων Μετόχων στο Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τα άρθρα 79 ή 80 του Ν. 4548/2018, υπό την προϋπόθεση ότι τα αντίστοιχα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν λάβει τις σχετικές πληροφορίες με επαρκή τρόπο

Στις περιπτώσεις των παραγράφων 6 και 7 του άρθρου 30 του Καταστατικού, τυχόν αμφισβήτηση ως προς το βάσιμο ή μη της αιτιολογίας άρνησης παροχής των πληροφοριών προς τους Μετόχους επιλύεται από το αρμόδιο δικαστήριο της έδρας της Τράπεζας, με απόφασή του. Με την ίδια απόφαση, το δικαστήριο υποχρεώνει την Τράπεζα να παράσχει τις πληροφορίες που αρνήθηκε. Η απόφαση δεν προσβάλλεται με ένδικα μέσα.

Σε όλες τις περιπτώσεις, οι αιτούντες Μέτοχοι οφείλουν να αποδείξουν τη μετοχική τους ιδιότητα και, εκτός από τις περιπτώσεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου 30 του Καταστατικού, τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος. Η απόδειξη της μετοχικής ιδιότητας μπορεί να γίνει με κάθε νόμιμο μέσο και πάντως βάσει της ενημέρωσης που λαμβάνει η Τράπεζα από το κεντρικό αποθετήριο τίτλων, εφόσον παρέχει υπηρεσίες μητρώου, ή μέσω των συμμετεχόντων και εγγεγραμμένων διαμεσολαβητών στο κεντρικό αποθετήριο τίτλων σε κάθε περίπτωση.

β) Δικαιώματα σχετικά με τον έκτακτο έλεγχο

- Μέτοχοι της Τράπεζας που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από το αρμόδιο Δικαστήριο έκτακτο έλεγχο της Τράπεζας, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζει ο νόμος. Ο έλεγχος διατάσσεται, εάν πιθανολογούνται πράξεις που παραβιάζουν διατάξεις των νόμων ή του Καταστατικού της Τράπεζας ή αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης. Σε κάθε περίπτωση, η αίτηση ελέγχου πρέπει να υποβάλλεται εντός τριών (3) ετών από την έγκριση των Ετήσιων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της χρήσης, εντός της οποίας τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις.

- Μέτοχοι της Τράπεζας, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, δικαιούνται να ζητήσουν από το αρμόδιο Δικαστήριο τον έκτακτο έλεγχο της Τράπεζας, εφ' όσον από την όλη πορεία αυτής καθίσταται πιστευτό ότι η διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων δεν ασκείται, όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση

Οι αιτούντες τον έλεγχο Μέτοχοι οφείλουν να αποδείξουν στο δικαστήριο ότι κατέχουν τις μετοχές που τους δίνουν το δικαίωμα να ζητήσουν τον έλεγχο της Τράπεζας.

4. Άλλα δικαιώματα των Μετόχων

Επιπλέον πληροφοριακά στοιχεία αναφορικά με τα δικαιώματα των Μετόχων της Τράπεζας και τον τρόπο άσκησής τους περιλαμβάνονται στην Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν.3556/2007 και αποτελεί ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και Λοιπά Διοικητικά, Διαχειριστικά και Εποπτικά Όργανα

Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας

Η Τράπεζα διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο είναι υπεύθυνο για τη χάραξη στρατηγικής κατεύθυνσης, την εποπτεία της Διοίκησης και τον επαρκή έλεγχο της Τράπεζας, με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση της μακροπρόθεσμης αξίας της Τράπεζας και την προάσπιση του γενικότερου εταιρικού συμφέροντος, σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, περιλαμβανομένων και των διατάξεων του Πλαισίου Συνεργασίας της Τράπεζας με το ΤΧΣ και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας είναι η κάτωθι

Κώστας Μιχαηλίδης
Μη Εκτελεστικό Μέλος
Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου

Αριθμός κοινών μετοχών*
Μηδέν

Ο κ. Κώστας Μιχαηλίδης (γεν. 1949) διαθέτει εξαιρετική εμπειρία άνω των 30 ετών στη διεθνή τραπεζική, έχοντας διατελέσει σε σημαντικές διοικητικές θέσεις σε διεθνή πιστωτικά ιδρύματα και διεθνείς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς.

Ορίστηκε Μη Εκτελεστικός Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου τον Δεκέμβριο 2017.

Κατά την περίοδο 2013-2015 διετέλεσε Global Head of Strategic Change στην UBS A.G., ενώ από το 2005 έως το 2013 διετέλεσε Regional Chief Operating Officer στην Credit Suisse A.G. Προηγουμένως, είχε διατελέσει Chief Operating Officer and Managing Director και Head of European Finance, Administration and Operations, Managing Director στην Credit Suisse First Boston (2000-2005), Chief Operating Officer and Managing Director στην Donaldson, Lufkin & Jenrette U.K. (1999-2000) και Chief Financial Officer (1988-1994) και Chief Administrative Officer (1994-1999) στη Merrill Lynch U.K. Έχει επίσης διατελέσει Treasurer στη Salomon Brothers U.K. (1986-1988) και έχει υπηρετήσει σε διάφορες θέσεις στην ExxonMobil, μεταξύ των οποίων ως Treasurer και ως Financial Analyst.

Ο κ. Μιχαηλίδης είναι κάτοχος MBA Finance από το Columbia Business School, Doctorate σε "Economics and International Affairs" από το University of Denver, και BA σε "Economics and Political Science" από το Ripon College.

Αικατερίνη Μπερίτση
Μη Εκτελεστική Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

Αριθμός κοινών μετοχών*
Μηδέν

Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων

Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου και της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Η κα Αικατερίνη Μπερίτση (γεν. 1955) ορίστηκε Μη Εκτελεστική Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ τον Ιούλιο του 2019.

Η κα Μπερίτση φέρει σημαντική εμπειρία στον Ελληνικό τραπεζικό τομέα, την οποία έχει αποκτήσει έχοντας διατελέσει σε ανώτατες θέσεις σε μεγάλες συστημικές τράπεζες. Επιπρόσθετα, η κα Μπερίτση είναι ειδική σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, σε συνέχεια των θέσεων που κατείχε σε Διοικητικά Συμβούλια τεσσάρων Ελληνικών τραπεζών (τρεις εκ των οποίων συστημικές), όπου κατείχε ηγετικό ρόλο στην εισαγωγή βέλτιστων πρακτικών και στη διαχείριση σημαντικών ζητημάτων εσωτερικού ελέγχου.

Στο πρόσφατο παρελθόν, η κα Μπερίτση διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και των καταστατικών επιτροπών της Τράπεζας Πειραιώς και της Eurobank, Πρόεδρος του ΔΣ της Νέας Proton Bank και της Proton Bank AE, καθώς επίσης και μέλος του Διοικητικού Συβουλίου του Ομίλου Credit Agricole /Εμπορική Τράπεζα. Η κα Μπερίτση υπηρετεί επίσης ως ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Διοικητικού Συβουλίου και ως Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου της ΕΥΔΑΠ, της μεγαλύτερης ελληνικής εταιρείας παροχής ύδρευσης και αποχέτευσης, εισηγμένης στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Η κα Μπερίτση είναι πτυχιούχος του Τμήματος Οικονομικών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει ολοκληρώσει το πρόγραμμα Modern Governance in Banking του INSEAD, ενώ συμμετείχε σε πολυάριθμα χρηματοοικονομικά σεμινάρια και προγράμματα κατάρτισης διευθυντικών στελεχών.

Παύλος Μυλωνάς

Εκτελεστικό Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου
Διευθύνων Σύμβουλος

Αριθμός κοινών μετοχών*
3.341

Πρόεδρος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής, της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων, του Συμβουλίου Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO) και της Επιτροπής Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Ο κ. Παύλος Μυλωνάς (γεν.1958) ορίστηκε Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΤΕ τον Ιούλιο του 2018. Εντάχθηκε στην Εθνική Τράπεζα το 2000 και υπηρέτησε, μεταξύ άλλων, ως Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων, και Επικεφαλής Στρατηγικής.

Εργάστηκε στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης («ΟΟΣΑ») από το 1995 έως το 2000 και στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο από το 1987 έως το 1995. Από το 1985 έως το 1987, ήταν Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου της Βοστόνης.

Είναι κάτοχος πτυχίου στα Εφαρμοσμένα Μαθηματικά-Οικονομικά (Magna cum Laude and Phi Beta Kappa) από το Πανεπιστήμιο Brown, καθώς και μεταπτυχιακού και διδακτορικού στα Οικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Princeton.

Χριστίνα Θεοφιλίδη
Εκτελεστικό Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου
Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής

Αριθμός κοινών μετοχών*
Μηδέν

Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής, της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων, του Συμβουλίου Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO)

Η κα Χριστίνα Θεοφιλίδη (γεν. 1967) εξελέγη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου τον Ιούλιο του 2019.

Εντάχτηκε στο δυναμικό της Εθνικής Τράπεζας τον Δεκέμβριο του 2018 οπότε και ορίστηκε Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής καθώς και Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής. Σήμερα διατελεί και ως Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Ασφαλιστικής.

Ξεκίνησε την καριέρα της στον τραπεζικό χώρο το 1988, στην Τράπεζα Societe Generale και στη συνέχεια εργάστηκε για 6 χρόνια στη Citibank σε θέσεις στο Μάρκετινγκ και στο Δίκτυο Καταστημάτων αφού ολοκλήρωσε το MBA της.

Από το 1997 εργάστηκε στη Eurobank και διετέλεσε Εμπορική Διευθύντρια στη θυγατρική Eurobank Cards Α.Ε., Αναπληρώτρια Γενική Διευθύντρια Διεθνών Δραστηριοτήτων και Γενική Διευθύντρια Risk στην Eurobank Household Lending Α.Ε. έως το 2013 και στη συνέχεια Διευθύνουσα Σύμβουλος στην ίδια Εταιρία. Το 2014 ανέλαβε στη νεοσύστατη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων Ομίλου τη θέση της Γενικής Διευθύντριας Προβληματικών Δανείων Ιδιωτών. Από τον Σεπτέμβριο του 2016 έως τον Δεκέμβριο του 2018 διετέλεσε Γενική Διευθύντρια Ιδιωτών Πελατών και Προϊόντων Λιανικής.

Η κα Θεοφιλίδη είναι κάτοχος πτυχίου MBA από το INSEAD (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Διοίκησης Επιχειρήσεων) και πτυχίου Bachelor σε Οικονομικά και Ψυχολογία του Πανεπιστημίου Swarthmore των ΗΠΑ.

Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων

Μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων και της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού

Ο Καθηγητής κ. Γκίκας Χαρδούβελης (γεν. 1955) ορίστηκε Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος - Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ τον Ιούλιο του 2019.

Ο Καθηγητής κ. Χαρδούβελης κατέχει σημαντική εμπειρία σε Τραπεζικά και Χρηματοοικονομικά θέματα, έχει μακρά καριέρα στην οικονομική έρευνα, εμπειρία σε ανώτατες κυβερνητικές θέσεις και συνεχή επαφή με την επενδυτική κοινότητα, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς.

Γκίκας Χαρδούβελης
Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος

Αριθμός κοινών μετοχών*
3.300

Στο παρελθόν ο κ. Χαρδούβελης είχε διατελέσει, μεταξύ άλλων, μέλος Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Χρηματιστηριακής Α.Ε., του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών, του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, καθώς και μέλος της Επιτροπής Ευρωπαϊκών και Νομισματικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας.

Σήμερα, ο κ. Χαρδούβελης είναι Α΄ Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΙΟΒΕ, μέλος Διοικητικού Συμβουλίου του Anatolia College και του Multinational Finance Society, μέλος του Ακαδημαϊκού Συμβουλίου του Cyprus International Institute of Management, ενώ είναι Καθηγητής στο Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς και Ερευνητικός Εταίρος στο Centre for Economic Policy Research του Λονδίνου.

Είναι κάτοχος πτυχίου Bachelor of Arts και Master of Science στα Εφαρμοσμένα Μαθηματικά του Πανεπιστημίου Harvard της Μασαχουσέτης, καθώς και Διδακτορικού Διπλώματος στα Οικονομικά του Πανεπιστημίου Berkeley της Καλιφόρνιας.

Andrew McIntyre
Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου

Αριθμός κοινών μετοχών*
19.200

Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου και της Επιτροπής Ηθικής και Κουλτούρας

Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων

Ο κ. Andrew McIntyre (γεν. 1956) ορίστηκε Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου τον Απρίλιο του 2018.

Διαθέτει σημαντική διεθνή εμπειρία στον τραπεζικό τομέα, έχοντας εργαστεί σε διάφορους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Ο κ. McIntyre διατελεί μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου της Lloyds Bank Corporate Markets plc και μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου και μέλος της Διαχείρισης Κινδύνων στο Ecclesiastical Insurance Group plc, από το 2017. Διατελεί επίσης Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου (όχι μέλος) του Hermes Property Unit Trust από το 2017, Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου (όχι μέλος) της Cavamont Holdings Limited από το 2016, μη εκτελεστικό μέλος, Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος και Πρόεδρος των Επιτροπών Ελέγχου, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης της C.Hoare &Co από το 2015. Στο παρελθόν είχε διατελέσει Επίτροπος Παρακολούθησης και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Centre for Economic Policy research (2014-2018). Ο κ. McIntyre είχε επίσης διατελέσει Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Southern Housing Group από το 2004 έως το 2013 και υπήρξε εταίρος της Ernst & Young, όπου εργάστηκε κατά το διάστημα 1988-2016 φθάνοντας μέχρι τη θέση Ανώτατου Εταίρου στο UK Financial Services Assurance practice έχοντας συνεργαστεί με διάφορες επιχειρηματικές ομάδες και πελάτες.

Είναι κάτοχος Bachelor of Arts και Master of Arts από το University of Cambridge στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και ορκωτός ελεγκτής πιστοποιημένος από το Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW).

Claude Piret
Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου

Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων

Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου

Μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών και της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού

Ο κ. Claude Piret (γεν. 1951) είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος από το Νοέμβριο του 2016.

Κατέχει εκτεταμένη εμπειρία στο διεθνή χρηματοπιστωτικό τομέα, έχοντας μία καριέρα άνω των 35 ετών σε διεθνείς τραπεζικούς οργανισμούς. Έχει διατελέσει σε υψηλόβαθμες θέσεις επί σειρά ετών στον Όμιλο Dexia, και διαθέτει εκτενή εμπειρία μεταξύ άλλων σε θέματα ελεγκτικής και στους τομείς της διαχείρισης κινδύνων και της διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

Κατέχει δίπλωμα Πολιτικού Μηχανικού από το Πανεπιστήμιο "Catholique De Louvain (Belgium)" και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στη Διοίκηση – Χρηματοοικονομικά από το Πανεπιστήμιο "Libre de

Αριθμός κοινών μετοχών*
Μηδέν

Bruxelles (ULB) -Solvay Institute".

Wietze Reehoorn
Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου

Αριθμός κοινών μετοχών*
Μηδέν

Πρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων και της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού

Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων

Ο κ. Wietze Reehoorn (γεν. 1962) ορίστηκε Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ τον Ιούλιο του 2019.

Ο κ. Reehoorn είναι έμπειρο ανώτατο τραπεζικό στέλεχος, έχοντας διατελέσει σε σειρά ανώτατων διευθυντικών θέσεων σε διεθνή τράπεζα με ηγετική θέση στην αγορά.

Ο κ. Reehoorn είναι μέλος του Εποπτικού Συμβουλίου και Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου του Rijksuniversiteit Groningen, Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου της Stichting Topsport Community, μέλος του Εποπτικού Συμβουλίου του Μουσείου Frans Hals, μέλος του ΔΣ της ABE Bonnema Stichting, και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetencchappen.

Στο παρελθόν, ο κ. Reehoorn κατείχε, μεταξύ άλλων, τη θέση του Προέδρου του Εποπτικού Συμβουλίου του Ομίλου IFN. Ο κ. Reehoorn ήταν μέλος της ABN Amro για πάνω από 30 χρόνια, όπου κατείχε μεταξύ άλλων τη θέση του Γενικού Διευθυντή Στρατηγικής και του Γενικού Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων, ενώ επίσης ηγήθηκε της ενοποίησης της ABN Amro με τη Fortis. Η ευρεία εμπειρία του περιλαμβάνει δεξιότητες σε σχέση με θέματα διαχείρισης κινδύνων, στρατηγικής και εταιρικής διακυβέρνησης.

Ο κ. Reehoorn είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη νομική, από το Rijksuniversiteit Groningen.

Elena Ana Cernat
Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου

Αριθμός κοινών μετοχών*
Μηδέν

Ασκούσα καθήκοντα Προέδρου της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού

Η κα Elena Ana Cernat (γεν. 1974) ορίστηκε Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ τον Ιούλιο του 2019.

Η κα Cernat είναι ιδιαίτερα έμπειρη τραπεζικός, έχοντας διατελέσει κατά τη διάρκεια της καριέρας της σε σειρά ανώτατων εκτελεστικών και μη εκτελεστικών θέσεων, με έμφαση σε θέματα ανάπτυξης επιχειρήσεων και καινοτομίας. Κατέχει σημαντική εμπειρία στη λιανική τραπεζική, στην ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων καθώς και στις στρατηγικές ψηφιακών και πολυκαναλικών μέσων.

Η κα Cernat, στο πρόσφατο παρελθόν, κατείχε τη θέση μέλους Διοικητικού Συμβουλίου της Euroline Retail Services (μέλος του Eurobank Group) και αυτή τη στιγμή κατέχει τη θέση εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Alior Bank Warsaw. Επιπλέον, η κα Cernat έχει λάβει την έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR) σε θέματα Πίστης, Διαχείρισης Κινδύνων και Κεφαλαίου.

Είναι κάτοχος πτυχίου στη Φιλολογία, Εφαρμοσμένες Σύγχρονες Γλώσσες από το Παν/μιο Babes-Bolyai της Ρουμανίας, κάτοχος MBA, Romanian-Canadian MBA Program Certificate από το Bucharest School of Management, καθώς και διαφόρων πιστοποιήσεων συμπεριλαμβανομένης της Πιστοποίησης σε Banking Marketing.

Αβραάμ Γούναρης
Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου

Αριθμός κοινών μετοχών*
Μηδέν

Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου, της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού και της Επιτροπής Ηθικής και Κουλτούρας

Ο κ. Αβραάμ Γούναρης (γεν. 1969) ορίστηκε Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ τον Ιούλιο του 2019.

Ο κ. Γούναρης έχει διατελέσει σε σημαντικό αριθμό ανώτατων θέσεων τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, έχει εκτεταμένη διοικητική εμπειρία, κυρίως όσον αφορά σε θέματα αναδιάρθρωσης και διαχείρισης αλλαγής και θεωρείται εμπειρογνώμονας σε θέματα διαχείρισης πολλαπλών ενδιαφερομένων μερών.

Ο κ. Γούναρης είναι εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ECUSA και μη εκτελεστικό μέλος του ΔΣ της Euroconsultants. Κατά το πρόσφατο παρελθόν, ο κος Γούναρης κατείχε τη θέση του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Επενδυτικής Τράπεζας Ελλάδος.

Είναι κάτοχος πτυχίων Bachelor of Science στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (Οικονομικά) και Master στη Διοίκηση Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου της Νεβάδα, Reno.

Periklis Drougkas
Εκπρόσωπος του ΤΧΣ
Μη Εκτελεστικό Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου

Αριθμός κοινών μετοχών*
Μηδέν

Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίουκαι των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου

Ο κ. Περικλής Δρούγκας (γεν. 1953) ορίστηκε Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΤΕ τον Ιούλιο του 2018.

Η σταδιοδρομία του κ. Περικλή Δρούγκα περιλαμβάνει ανώτερες εκτελεστικές θέσεις σε κορυφαία εθνικά και διεθνή τραπεζικά ιδρύματα.

Στα πρώτα βήματα της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας απέκτησε εμπειρία ως Επικεφαλής Καρτών και Εξυπηρέτησης Πελατείας στην Agricultural Bank of Greece Bankcards SA, ενώ υπηρέτησε σε εκτελεστικούς ρόλους στη Citibank NA, Citicorp Financial Services στην Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του στη Citibank διακρίθηκε ως Κορυφαίο Στέλεχος της Citibank και βραβεύτηκε με το Citicorp Service Excellence Award.

Από το 1994 μέχρι το 2002 ο κ. Δρούγκας διετέλεσε Βοηθός Γενικός Διευθυντής, Επικεφαλής της Διεύθυνσης Λιανικής Τραπεζικής της ING BANK NV GREECE. Το 2002, εντάχθηκε στην Εγνατία Τράπεζα ΑΕ ως Γενικός Διευθυντής, Επικεφαλής Λιανικής Τραπεζικής, ενώ στη συνέχεια διορίστηκε και Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Egnatia Fin SA και Γενικός Διευθυντής της Egnatia Insurance Broker Co. Ltd, Αθήνα.

Το 2004, ο κ. Δρούγκας εντάχθηκε στον Όμιλο EFG Eurobank ως Γενικός Διευθυντής, ενώ η σταδιοδρομία του στην Alpha Bank ξεκίνησε το 2008 όταν διορίστηκε στην Alpha Bank Serbia AD ως Αναπληρωτής Πρόεδρος του Εκτελεστικού Συμβουλίου, Επικεφαλής Λιανικής Τραπεζικής. Τον Φεβρουάριο του 2012 προήχθη σε Διευθύνων Σύμβουλος της Alpha Bank Albania SHA. Ο κ. Δρούγκας είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Tirana Bank Sh.A.

Είναι πτυχιούχος του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και πιστοποιημένος Οικονομολόγος, ενώ έχει συμμετάσχει σε υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικά προγράμματα διευρύνοντας την κατάρτισή του.

Παναγιώτης Δασμάνογλου
Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του

Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης Τράπεζας και Ομίλου

Αριθμός μετοχών*
80

Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου

Ο κ. Παναγιώτης Δασμάνογλου (γεν.1963) είναι στέλεχος της Εθνικής Τράπεζας από το 1990. Από τον Ιούλιο του 2018 έως τον Ιούλιο του 2019 διετέλεσε Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Τον Δεκέμβριο του 2016 ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου. Είναι επίσης Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου. Τον Ιούνιο του 2015 ορίστηκε Βοηθός Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου, ενώ από τον Σεπτέμβριο του 2013 άσκησε καθήκοντα Βοηθού Γενικού Διευθυντή Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου. Παράλληλα, τον Ιανουάριο του 2014 εξελέγη Γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας και των Επιτροπών του.

Από τον Ιούλιο του 2009 διετέλεσε Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης της Εθνικής Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, υπεύθυνος για τη συμμόρφωση του Ομίλου με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο. Από τις θέσεις ευθύνης που ανέλαβε διαχρονικά ως δικηγόρος στη Νομική Υπηρεσία της Εθνικής Τράπεζας, χειρίστηκε σημαντικές υποθέσεις ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής τραπεζικής νομοθεσίας στις λειτουργίες της Τράπεζας, εγχώριες και διεθνείς πιστοδοτήσεις, συγχωνεύσεις και εξαγορές, αποκτώντας σημαντική εμπειρία σε όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών.

Συμμετέχει ενεργά επί σειρά ετών στις εργασίες της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας και συγκεκριμένα στις Επιτροπές διεθνών τραπεζικών θεμάτων, κανονιστικής συμμόρφωσης, θεμάτων καταναλωτή, νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, παραγώγων και repos, ενώ συμμετέχει ως μέλος στο Διοικητικό Συμβούλιο του Μεσολαβητή Τραπεζικών & Επενδυτικών Υπηρεσιών.

Ο κ. Παναγιώτης Δασμάνογλου συμμετέχει επί σειρά ετών σε Διοικητικά Συμβούλια εταιρειών του Ομίλου της ΕΤΕ. Συγκεκριμένα, είναι Πρόεδρος του ΔΣ της NBG Securities, καθώς και Αντιπρόεδρος του ΔΣ της Εθνικής Ασφαλιστικής.

Είναι κάτοχος πτυχίου από τη Νομική Σχολή Αθηνών και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (Lic.spec.) στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο από το Πανεπιστήμιο Βρυξελλών καθώς και με σπουδές στο banking management από το INSEAD Graduate Business School. Επίσης έχει λάβει διεθνείς πιστοποιήσεις σε θέματα διεθνούς χρηματοπιστωτικού δικαίου και Compliance in banking.

** Αριθμός μετοχών στις 31 Δεκεμβρίου 2019. Σημειώνεται ότι στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ο κ. Δημήτριος Καποτόπουλος, ο οποίος παραιτήθηκε από τη θέση του Εκτελεστικού Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου στις 30 Ιανουαρίου 2020, κατείχε 2.668 μετοχές της Τράπεζας.*

Η λειτουργία, οι βασικές αρμοδιότητες και εξουσίες του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας ρυθμίζονται ιδίως από τον Ν. 4548/2018, τον Ν.4261/2014, τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 468/2014, τον Ν.3016/2002, τον Ν.3864/2010, όπως ισχύει, το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ όπως περιγράφονται στο Καταστατικό της Τράπεζας και τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, τα οποία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Διορισμός Μελών και Λειτουργία Διοικητικού Συμβουλίου

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη και λήγει κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους, στο οποίο συμπληρώνεται η προβλεπόμενη διάρκειά της. Δύναται να προβλεφθούν άνισες χρονικά θητείες για κάθε Σύμβουλο, εφόσον αυτό επιτρέπεται από το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο. Όλα τα μέλη μπορούν να επανεκλεγούν, με την επιφύλαξη της πλήρωσης των προϋποθέσεων του εφαρμοστέου νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου. Η Γενική Συνέλευση καθορίζει κάθε φορά τον ακριβή αριθμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αποτελείται κατ' ελάχιστον από επτά (7), με ανώτατο όριο τα δεκαπέντε (15) μέλη και πρέπει πάντα να είναι περιττός αριθμός) και προσδιορίζει τα ανεξάρτητα μέλη του.

Εκπρόσωπος του ΤΧΣ

Στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας συμμετέχει ως μέλος ένας εκπρόσωπος του ΤΧΣ, σε εφαρμογή του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ, που υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2015, το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να διορίσει έναν παρατηρητή (Παρατηρητής του ΤΧΣ - χωρίς δικαίωμα ψήφου) στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Επί του παρόντος, ο κ.

Χριστόφορος Κουφαλιάς είναι ο Παρατηρητής του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Ανάκληση και Αντικατάσταση Μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μπορούν να ανακληθούν οποτεδήποτε από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων. Σε περίπτωση που κάποιο μέλος, παύσει να μετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, λόγω παραίτησης, ασθενείας ή έκπτωσης για οποιοδήποτε λόγο, και εφόσον η αναπλήρωσή του δεν είναι εφικτή από αναπληρωματικά μέλη, που έχουν τυχόν εκλεγεί από τη Γενική Συνέλευση, τα υπόλοιπα μέλη μπορούν είτε να εκλέξουν προσωρινά άλλο μέλος για να καλύψει την κενή θέση για τον υπόλοιπο χρόνο ως τη λήξη της θητείας του μέλους που αντικαταστάθηκε, είτε να συνεχίζουν τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών, με την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των υπολοίπων μελών παραμένει εντός του ορίου που προβλέπεται από το Καταστατικό της Τράπεζας (επί του παρόντος τουλάχιστον επτά), το οποίο είναι σε συμφωνία με το εφαρμοστέο πλαίσιο.

Σε περίπτωση προσωρινής εκλογής νέου μέλους, η εκλογή ισχύει για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αντικαθίσταται και η κάλυψη της θέσης ανακοινώνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο στην αμέσως προσεχή Γενική Συνέλευση, η οποία μπορεί να αντικαταστήσει τους εκλεγέντες ακόμη και αν δεν έχει αναγραφεί σχετικό θέμα στην Ημερήσια Διάταξη. Σε κάθε περίπτωση, τα εναπομείναντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ανεξάρτητα από τον αριθμό τους, μπορούν να προβούν σε σύγκληση Γενικής Συνέλευσης με αποκλειστικό σκοπό την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Εκλογή Προέδρου και Διευθύνοντος Συμβούλου

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη του, με απόλυτη πλειοψηφία, τον Πρόεδρό του και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας, ο οποίος διευθύνει τις εργασίες αυτής, και αποφασίζει τον ορισμό εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Ακόμη, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να εκλέγει από τα μέλη του Αντιπρόεδρο ή Αντιπροέδρους. Επιπλέον, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο να αποφασίζει τον ορισμό και τα καθήκοντα του Αναπληρωτή ή Αναπληρωτών Διευθύνοντων Συμβούλων.

Η Τράπεζα παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης στοχεύοντας στην υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης. Στο πλαίσιο αυτό καθώς και της συνεχούς διαδικασίας επικαιροποίησης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, αλλά και σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης, διαχωρίζει τον ρόλο του Προέδρου από αυτόν του Διευθύνοντος Συμβούλου.

Λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου

i) Συγκρότηση σε Σώμα

Η συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου σε σώμα γίνεται στην πρώτη συνεδρίασή του, η οποία συγκαλείται μετά από κάθε εκλογή μελών από τη Γενική Συνέλευση, καθώς και σε κάθε περίπτωση κενώσεως της θέσης του Προέδρου ή του Διευθύνοντος Συμβούλου για οποιοδήποτε λόγο. Μέχρι της εκλογής νέου Προέδρου ή Διευθύνοντος Συμβούλου από το Διοικητικό Συμβούλιο, τα σχετικά καθήκοντα ασκούνται από τον Αναπληρωτή του. Επιπρόσθετα, το Διοικητικό Συμβούλιο δύναται να συγκροτηθεί σε σώμα οποτεδήποτε, κατόπιν σχετικής κατά πλειοψηφία απόφασής του, ορίζοντας εκ νέου τα εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη αυτού.

ii) Σύγκληση

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει όπως προβλέπεται από την ελληνική νομοθεσία, το Καταστατικό της Τράπεζας και τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, καθώς επίσης και από τις διατάξεις της Αναθεωρημένης Σύμβασης Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας προς τον Επίτροπο Παρακολούθησης και συγκαλείται από τον Πρόεδρο:

- με πρόσκληση που κοινοποιείται από τον Γραμματέα Διοικητικού Συμβουλίου στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τουλάχιστον τρεις (3) εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Στην πρόσκληση πρέπει να αναγράφονται, απαραίτητα και με σαφήνεια, τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης, διαφορετικά αποφάσεις δεν δύναται να ληφθούν στη συνεδρίαση αν δεν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και κανένα μέλος δεν αντιλέγει στη λήψη αποφάσεων ή
- κατόπιν αίτησης από δύο (2) τουλάχιστον μέλη, εντός προθεσμίας επτά (7) ημερών από την υποβολή της έγγραφης αίτησης και περιλαμβάνοντας με σαφήνεια όλα τα προτεινόμενα θέματα της ημερήσιας διάταξης ή
- κατόπιν αίτησης του Εκπροσώπου του ΤΧΣ εντός προθεσμίας επτά (7) ημερών από την υποβολή της αίτησης προς τον Πρόεδρο.

Στην περίπτωση που ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου δεν προβεί στη σύγκληση του Συμβουλίου κατόπιν αίτησης δύο (2) τουλάχιστον μελών ή του εκπροσώπου του ΤΧΣ εντός της ανωτέρω προθεσμίας, ή δεν συμπεριλάβει όλα τα θέματα που προτείνονται στην πρόσκληση, τότε τα προαναφερθέντα μέλη ή ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ αντίστοιχα δύνανται να συγκαλέσουν το Διοικητικό Συμβούλιο εντός πέντε (5) ημερών από τη λήξη της ως άνω επταήμερης προθεσμίας. Η εν λόγω πρόσκληση πρέπει να κοινοποιείται σε όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και στον Παρατηρητή του ΤΧΣ.

iii) Προσθήκη θεμάτων στην Ημερήσια Διάταξη

- Οποιοδήποτε μέλος μπορεί να ζητήσει από τον Πρόεδρο να συμπεριλάβει ένα ή περισσότερα θέματα στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Δύο (2) ή περισσότερα μέλη μπορούν να απαιτήσουν από τον Πρόεδρο να συμπεριλάβει ένα ή περισσότερα θέματα στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ δύναται επίσης να συμπεριλάβει θέματα στην ημερήσια διάταξη και, για το σκοπό αυτό,

πρέπει να αποστέλλει στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου εγγράφως τα προτεινόμενα / επιπρόσθετα θέματα τουλάχιστον δύο (2) εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει να συμπεριλάβει αυτά τα θέματα στην ημερήσια διάταξη της προγραμματισμένης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου.

iv) Λήψη Αποφάσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, αν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτό το ήμισυ πλέον ενός των μελών. Ουδέποτε όμως ο αριθμός των παρόντων μελών μπορεί να είναι μικρότερος από πέντε (5). Στο Καταστατικό της Τράπεζας ορίζονται οι προϋποθέσεις για την αντιπροσώπευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για την επίτευξη της εγκυρότητας των αποφάσεων.

v) Εφαρμογή για την υποστήριξη της λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου

Από το 2016, και στο πλαίσιο της περαιτέρω ενίσχυσης της αποτελεσματικής λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει ειδική εφαρμογή για την υποστήριξη της λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο τις διαδικασίες ενημέρωσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου με την κατάλληλη πληροφόρηση και γνωστοποιήσεις και την εξ αποστάσεως πρόσβαση στο υλικό του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, και διευκολύνοντας την ανταλλαγή απόψεων και το σχολιασμό ζητημάτων που τίθενται υπόψη του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, και την καλύτερη παρακολούθηση των θεμάτων που εξετάζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι, μεταξύ άλλων, αρμόδιο για την:

- εξέταση και έγκριση της στρατηγικής κατεύθυνσης της Τράπεζας και του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένου και του επιχειρησιακού σχεδίου, του ετήσιου προϋπολογισμού και των κύριων στρατηγικών αποφάσεων, και την παροχή σχετικής καθοδήγησης στη Διοίκηση της Τράπεζας και του Ομίλου·
- εξέταση της εταιρικής δομής του Ομίλου, την παρακολούθηση τυχόν κινδύνων που απορρέουν από τη δομή αυτή και διασφάλιση της συνεκτικότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος της εταιρικής διακυβέρνησης του Ομίλου·
- συμμετοχή της Τράπεζας σε άλλες τράπεζες στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό ή εκποίηση συμμετοχών της σε αυτές·
- ίδρυση Υποκαταστημάτων, Πρακτορείων και Γραφείων Αντιπροσωπείας στην Ελλάδα και το εξωτερικό·
- σύσταση σωματείων, ιδρυμάτων του άρθρου 108 ΑΚ και συμμετοχή σε εταιρείες του άρθρου 784 ΑΚ·
- έγκριση του Κανονισμού Εργασίας της Τράπεζας·
- διορισμό των Γενικών Διευθυντών και λοιπών στελεχών της Τράπεζας, κατόπιν πρότασης των αρμόδιων οργάνων της Τράπεζας, σύμφωνα με τα όσα κατά περίπτωση προβλέπονται από το ισχύον πλαίσιο·
- εξέταση και έγκριση των ετήσιων και ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου·
- έκδοση Ομολογιακών Δανείων πάσης φύσεως, εκτός εκείνων για τα οποία ορίζεται αποκλειστικά αρμόδια από το νόμο η Γενική Συνέλευση·
- έγκριση και ανασκόπηση του Κώδικα Δεοντολογίας για τους υπαλλήλους της Τράπεζας και του Ομίλου και του Κώδικα Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών·
- έγκριση της Πολιτικής ΕΚΕ της Τράπεζας και του Ομίλου· και
- έγκριση και επισκόπηση της Πολιτικής Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου, κατόπιν απόφασης των μη εκτελεστικών Μελών του, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3864/2010 («Νόμος ΤΧΣ»), όπως ισχύει, και το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας με το ΤΧΣ, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει -μεταξύ άλλων- δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική αποδοχών προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τους Γενικούς Διευθυντές και τους αναπληρωτές τους.

Διορισμός Μέλων Διοικητικού Συμβουλίου

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 (β) του Καταστατικού της Τράπεζας, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για την εκλογή των μελών και τυχόν αναπληρωματικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τον καθορισμό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών, ενώ ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας σύμφωνα με τον Ν 3864/2010, όπως ισχύει. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 παρ. 3 του Καταστατικού της Τράπεζας και του άρθρου 82 του Ν. 4548/2018, σε περίπτωση κατά την οποία λόγω παραίτησης, θανάτου ή έκπτωσης, για οποιοδήποτε λόγο, ένα μέλος παύσει να μετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο και εφόσον η αναπλήρωσή του δεν είναι εφικτή από αναπληρωματικά μέλη που έχουν τυχόν εκλεγεί από τη Γενική Συνέλευση, τα υπόλοιπα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μπορούν είτε να εκλέγουν προσωρινά άλλον για να καλύψει την κενή θέση για τον υπόλοιπο χρόνο ως τη λήξη της θητείας του μέλους που αντικαταστάθηκε, είτε να συνεχίσουν τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών, με την προϋπόθεση ότι

ο αριθμός των υπόλοιπων μελών είναι εντός του προβλεπόμενου από Καταστατικό της Τράπεζας ορίου (επί του παρόντος τουλάχιστον επτά), το οποίο είναι σε συμφωνία με το εφαρμοστέο πλαίσιο.

Σε κάθε περίπτωση, η εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου τελεί υπό τον διαρκή έλεγχο και την έγκριση του Ενιαίου Μηχανισμού Εποπτείας (Single Supervisory Mechanism-SSM) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, το Διοικητικό Συμβούλιο, επικουρούμενο από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου, προτείνει στη Γενική Συνέλευση τους υποψηφίους για συμμετοχή στο Διοικητικό Συμβούλιο με βάση την Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, και σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο απαιτεί τα υποψήφια μέλη να πληρούν τις προδιαγραφές καταλληλότητας (fit and proper requirements) και να μην έχουν καμία συστηματική σύγκρουση συμφερόντων με την Τράπεζα.

Η ανάδειξη υποψηφιοτήτων για το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας διενεργείται σύμφωνα με τη λεπτομερή Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Διοικητικού Συμβουλίου, τις διατάξεις του Καταστατικού της Τράπεζας, του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, τις διατάξεις του σχετικού κανονιστικού πλαισίου ειδικότερα, των νόμων 4548/2018 και 4261/2014, που μετέφεραν στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD IV), του Ν. 3864/2010 («Νόμος ΤΧΣ»), και της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 142/11.6.2018, καθώς και τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ) και του ΤΧΣ, λαμβάνοντας υπόψη και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Ο κάθε προτεινόμενος υποψήφιος πληροί κριτήρια μέσω των οποίων εξασφαλίζεται εν γένει η βέλτιστη διακυβέρνηση και καθοδήγηση της στρατηγικής της Τράπεζας σε οικονομικά, επιχειρηματικά και θέματα πολιτικής προκειμένου να διασφαλίσει την απαιτούμενη έγκριση των αρμόδιων εποπτικών αρχών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Μετά από κάθε εκλογή νέων Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτείται σε σώμα στην πρώτη συνεδρίασή του και εκλέγει από τα μέλη του, με απόλυτη πλειοψηφία, τον Πρόεδρο και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, ο οποίος διευθύνει τις εργασίες της Τράπεζας. Σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, η Τράπεζα διαχωρίζει αυτούς τους δύο ρόλους. Επιπλέον, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να εκλέγει Αντιπρόεδρο/Αντιπροέδρους και να αποφασίζει τον ορισμό και τα καθήκοντα του Αναπληρωτή Διευθύνοντα Συμβούλου/Συμβούλων.

Κατά την επιλογή και πρόταση προς τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων των υποψηφίων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ή κατά τον διορισμό νέων μελών κατ' αντικατάσταση αποχωρησάντων, για οποιονδήποτε λόγο, μελών του, το Διοικητικό Συμβούλιο επιδιώκει να προτείνει υποψηφίους των οποίων η εκλογή διασφαλίζει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο, ως συλλογικό όργανο, έχει κυρίως τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- γνωρίζει ενδελεχώς το χρηματοπιστωτικό σύστημα και περιλαμβάνει στη σύνθεσή του μέλη που υπηρετούν ή έχουν υπηρετήσει σε ηγετικές θέσεις σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Ειδικότερα, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου διαθέτουν κατάλληλο μίγμα και εμπειρία σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες ή σε θέματα εμπορικής τραπεζικής και επαρκή χρόνο ώστε να ασκούν αποτελεσματικά την εποπτεία των λειτουργιών της Τράπεζας ως ομίλου που προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και δραστηριοποιείται σε διεθνές επίπεδο. Ορισμένα από τα μέλη του διαθέτουν σημαντική μακροχρόνια εμπειρία στη χρηματοοικονομική διοίκηση, λογιστική και σε θέματα ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαίου. Επίσης, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν αντίληψη των νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων του τραπεζικού κλάδου·
- διαθέτει ουσιαστική εμπειρία στον επιχειρηματικό και επαγγελματικό κόσμο, περιλαμβάνοντας μεταξύ των μελών του στελέχη που διατελούν ή έχουν διατελέσει Πρόεδροι, Διευθύνοντες Σύμβουλοι ή ανώτατα διοικητικά στελέχη σε μεγάλους οργανισμούς, που δραστηριοποιούνται στους τομείς της τραπεζικής, της ελεγκτικής, της διαχείρισης κινδύνων ή των επισφαλών περιουσιακών στοιχείων, και των οποίων η ικανότητα να λαμβάνουν αποφάσεις επί σημαντικών και λεπτών θεμάτων, επί των οποίων το Διοικητικό Συμβούλιο καλείται να λάβει αποφάσεις, είναι ευρέως αναγνωρισμένη·
- έχει πλήρη κατανόηση της δομής και της δυναμικής της πελατείας της Τράπεζας, καθώς και των κύριων αγορών στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος σήμερα·
- διαθέτει ουσιαστική διεθνή εμπειρία και είναι σε θέση να συμβάλει στις αναπτυξιακές προοπτικές της Τράπεζας στην συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή δραστηριοποίησής της·
- εξασφαλίζει, κατά το δυνατόν, επαρκή εκπροσώπηση των δύο φύλων·
- αντανακλά το επιχειρηματικό μοντέλο και τη χρηματοοικονομική κατάσταση της Τράπεζας·
- περιλαμβάνει τουλάχιστον τρεις (3) εμπειρογνώμονες ως ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη με επαρκείς γνώσεις και διεθνή εμπειρία τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών σε αντίστοιχα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εκ των οποίων τουλάχιστον τρία (3) χρόνια ως μέλη διεθνούς τραπεζικού ομίλου που δεν δραστηριοποιείται στην Ελληνική αγορά. Τα μέλη αυτά δεν πρέπει να είχαν οποιαδήποτε σχέση με πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα κατά τα προηγούμενα δέκα (10) χρόνια·
- τουλάχιστον ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου πρέπει να έχει σχετική εξειδίκευση και τη διεθνή εμπειρία τουλάχιστον πέντε (5) ετών στη διαχείριση των κινδύνων ή τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Το εν λόγω μέλος επικεντρώνεται στη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου και προεδρεύει σε ειδική επιτροπή του διοικητικού συμβουλίου που

ασχολείται με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια·

- η αρχή της διαφοροποίησης τηρείται κατά την επιλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Η διαφοροποίηση είναι παράγοντας που μπορεί να βελτιώσει τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς αντιμετωπίζει το φαινόμενο της αγελαίας σκέψης (group think) και προάγει την ανεξάρτητη γνώμη και την εποικοδομητική αμφισβήτηση κατά τη λήψη αποφάσεων

Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης καθώς επίσης η Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Διοικητικού Συμβουλίου περιγράφουν συγκεκριμένα κριτήρια καταλληλότητας που πρέπει να πληρούν τα υποψήφια μέλη αναφορικά με επαγγελματικές ιδιότητες που είναι μη συμβατές με τη θέση του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, κριτήρια αναφορικά με την ανεξαρτησία των μη εκτελεστικών μελών, τη συμμετοχή των υποψήφιων μελών σε άλλα διοικητικά συμβούλια καθώς και άλλες περιπτώσεις που είναι ασυμβίβαστες με την ιδιότητα του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου. Όλα τα παραπάνω έχουν ως στόχο να διασφαλίζουν την βέλτιστη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Η Τράπεζα παρακολουθεί τις εξελίξεις στο εφαρμοστέο πλαίσιο και τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές και τις βέλτιστες πρακτικές και προβαίνει στις ενέργειες που κρίνονται κατάλληλες για να διασφαλίσει ότι οι πολιτικές που ακολουθούνται ευθυγραμμίζονται με το εκάστοτε εφαρμοστέο κανονιστικό πλαίσιο και τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές.

Αξιολόγηση του Διευθύνοντος Συμβούλου, του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του

Σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, την Πολιτική και τις Διαδικασίες που αφορούν την ετήσια αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου, το Διοικητικό Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων (ΕΕΔΥ), διενεργεί ετήσια αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των εργασιών αυτού και των Επιτροπών του, ως συλλογικά όργανα, καθώς και της ατομικής συνεισφοράς κάθε Μέλους, βάσει μεθόδου που έχει διαμορφωθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη το εφαρμοστέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο. Η αξιολόγηση λαμβάνει χώρα κάθε τρία (3) χρόνια από εξωτερικό σύμβουλο η επιλογή του οποίου εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΕΔΥ. Το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να παρακολουθεί/εξετάζει την εν λόγω αξιολόγηση.

Η Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων καθορίζει το ακριβές χρονοδιάγραμμα για την έναρξη της ετήσιας αξιολόγησης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του και την αξιολόγηση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου σε ατομική βάση, καθώς και το χρονοδιάγραμμα αξιολόγησης και τη μεθοδολογία που θα εφαρμοστεί, και εποπτεύει τη διαδικασία αξιολόγησης.

Το ΤΧΣ, επικουρούμενο από ανεξάρτητο σύμβουλο διεθνούς φήμης και εγνωσμένης εμπειρίας και εξειδίκευσης, έχει επίσης δικαίωμα να προβεί σε ετήσια αξιολόγηση της αποδοτικότητας του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών, η οποία θα περιλαμβάνει και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του. Η αξιολόγηση θα διενεργηθεί με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στο Ν. 3864/2010, τη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, καθώς και με βάση τα κριτήρια που θέτει το ΤΧΣ επικουρούμενο από ανεξάρτητο σύμβουλο και θα επαναλαμβάνεται τουλάχιστον μια φορά κάθε δύο χρόνια και πιο συχνά εάν υπάρχει σημαντική αλλαγή στην χρηματοοικονομική κατάσταση της Τράπεζας. Το ΤΧΣ ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και δύναται να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις για βελτιώσεις και αλλαγές στην εταιρική διακυβέρνηση, λαμβάνοντας επίσης όλα τα μέτρα που προβλέπονται στο Άρθρο 10 του Ν. 3864/2010 για τον σκοπό αυτό. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του ΤΧΣ επισκοπούνται και συζητούνται σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου από την αρμόδια Επιτροπή του, δηλαδή την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου και, αν κριθεί απαραίτητο, η Τράπεζα προβαίνει και παρακολουθεί στενά τυχόν διορθωτικές ενέργειες κατά περίπτωση.

Αποδοχές μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Οι αποδοχές των μελών Διοικητικού Συμβουλίου καθορίζονται από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας, κατόπιν πρότασης του Διοικητικού Συμβουλίου (μη εκτελεστικά μέλη), ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Τα εκτελεστικά μέλη δεν συμμετέχουν και δεν παρίστανται στις συνεδριάσεις της Επιτροπής όταν οι αποδοχές τους τίθενται ως αντικείμενο συζήτησης και απόφασης. Πριν την υποβολή της στην Ετήσια Γενική Συνέλευση, η πρόταση αποδοχών αποτελεί αντικείμενο διαβούλευσης με τα αρμόδια όργανα σύμφωνα με τον Νόμο 3864/2010, όπως ισχύει. Η πρόταση διαμορφώνεται σύμφωνα με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο υπόκειται η Τράπεζα, καθώς και το εσωτερικό πλαίσιο της Τράπεζας (ειδικότερα την Πολιτική Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕ και τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου), λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τους γενικότερους όρους απασχόλησης και μισθοδοσίας που ισχύουν για το σύνολο του προσωπικού της Τράπεζας, επιδιώκοντας τη διασφάλιση συνέπειας, ενώ επίσης λαμβάνονται υπόψη και οι διαφορές όσον αφορά τις ευθύνες και την ικανότητα επιρροής κάθε θέσης στο Διοικητικό Συμβούλιο, και τις βέλτιστες πρακτικές του κλάδου, με τρόπο ώστε να αντανακλά επαρκώς το χρόνο και την προσπάθεια που αναμένεται από τα μέλη να καταβάλουν στις εργασίες του Διοικητικού Συμβουλίου, προάγωντας ταυτόχρονα την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Σύμφωνα με το Άρθρο 10 του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ μπορεί, μεταξύ άλλων, να ασκήσει το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική αποδοχών για τα μέλη Διοικητικού Συμβουλίου. Για το χρονικό διάστημα που η Τράπεζα υπόκειται στις διατάξεις του Ν. 3864/2010 (άρθρο 10 παρ. 3, όπως ισχύει και για όσο διάστημα παραμένει σε ισχύ), οι αποδοχές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου δεν μπορούν να υπερβαίνουν το σύνολο των αποδοχών του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010 (άρθρο 10 παρ. 3), όπως ισχύει και για όσο διάστημα παραμένει σε εφαρμογή, δεν καταβάλονται πρόσθετες απολαβές (bonus) στα Εκτελεστικά και Μη Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, και σε αυτό το πλαίσιο δεν δόθηκε μεταβλητή αμοιβή στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 2019. Όσον αφορά τα

εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, η αμοιβή τους καθορίζεται σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές της αγοράς και αποσκοπεί στην παροχή ανταγωνιστικού επιπέδου αμοιβής που αντανακλά τις δεξιότητες, την εμπειρία και τη δέσμευση χρόνου, ενώ σημειώνεται ότι τα Εκτελεστικά Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν λαμβάνουν επιπρόσθετη αμοιβή για τη συμμετοχή τους ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Στις 31 Ιουλίου 2019, κατόπιν πρότασης του Διοικητικού Συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τακτική Γενική Συνέλευση ενέκρινε τις αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την εταιρική χρήση 2018 (σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ίσχυε έως 31.12.2018, σύμφωνα με το άρθρο 187 παρ. 7 του Ν. 4548/2018), προσδιόρισε τις αμοιβές του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 2020. Επίσης, η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων ενέκρινε τις αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την εταιρική χρήση 2018, ως μελών των Επιτροπών Ελέγχου, Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, Διαχείρισης Κινδύνων, Στρατηγικής και Μετασχηματισμού και Ηθικής & Κουλτούρας, και προσδιόρισε τις αμοιβές τους μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση του 2020 σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Περαιτέρω πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Ενημέρωση Επενδυτών / Γενικές Συνελεύσεις).

Εισαγωγικό πρόγραμμα, συνεχής επιμόρφωση και εκπαίδευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου

Η Τράπεζα προσφέρει στα νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εισαγωγικό πρόγραμμα ενημέρωσης, το οποίο περιλαμβάνει ενημερωτική ημερίδα που καλύπτει μεταξύ άλλων θέματα που αφορούν στο πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης και οργάνωσης της Τράπεζας και περιλαμβάνει συναντήσεις με βασικά στελέχη. Στο πλαίσιο της ημερίδας, τα νέα Μέλη ενημερώνονται για θέματα διακυβέρνησης και κανονιστικής συμμόρφωσης, βασικές εξελίξεις σε επίπεδο Ομίλου, τον εσωτερικό έλεγχο και οικονομικά και λογιστικά ζητήματα. Κατά τον διορισμό τους, λαμβάνουν ακόμη λεπτομερές υλικό που περιλαμβάνει Εγχειρίδιο με περιγραφή των βασικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τις βασικές πολιτικές της Τράπεζας, καθώς και άλλες κανονιστικές διατάξεις ή έγγραφα που αφορούν π.χ. τις υποχρεώσεις της Τράπεζας που απορρέουν από το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας με το ΤΧΣ. Επιπρόσθετα, πραγματοποιούνται επιμορφωτικές και θεματικές συνεδριάσεις ανά Επιτροπή, επικεντρωμένες στα συγκεκριμένα θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα κάθε Επιτροπής.

Περαιτέρω, η Τράπεζα έχει θεσπίσει Πολιτική για την Ετήσια Εκπαίδευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, η οποία έχει ως σκοπό να συνδράμει το Διοικητικό Συμβούλιο στη βελτίωση της επίδοσής του, επεκτείνοντας τη βάση δεξιοτήτων των υφιστάμενων Μελών. Η Πολιτική θεσπίζει τις διαδικασίες για τη διαμόρφωση του Ετήσιου Προγράμματος Εκπαίδευσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, που αναπτύσσεται λαμβάνοντας υπόψη τις εκπαιδευτικές ανάγκες του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, τις προτεραιότητες και τις απαιτήσεις της Τράπεζας καθώς και τα υπάρχοντα εκπαιδευτικά και αναπτυξιακά προγράμματα, σύμφωνα με τις τρέχουσες εξελίξεις του νομικού και κανονιστικού πλαισίου, καθώς και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης. Σε αυτό το πλαίσιο, αρμόδια στελέχη της Τράπεζας μπορούν να ενημερώνουν συνοπτικά το Διοικητικό Συμβούλιο για θέματα που θα έπρεπε να γνωρίζουν, όπως π.χ. για θέματα που αφορούν στις εξελίξεις στο ισχύον πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης, θέματα σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων και τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, ενώ μπορεί να πραγματοποιούνται και εξωτερικά εκπαιδευτικά προγράμματα, εφόσον κρίνεται σκόπιμο. Κατά το έτος 2019 έλαβαν χώρα εκπαιδεύσεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου επικεντρωμένες στην Ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο, την Εταιρική Διακυβέρνηση, τη Λογιστική, καθώς και εις βάθος συνεδριάσεις για θέματα Σκοπού και Αξιών.

Δομή του Διοικητικού Συμβουλίου

Εκπρόσωπος του ΤΧΣ

Σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το ΤΧΣ συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω διορισμένου εκπροσώπου του. Όπως γνωστοποιήθηκε στην Τράπεζα βάσει της από 23 Ιουλίου 2018 επιστολής του ΤΧΣ, καθήκοντα Εκπροσώπου του ΤΧΣ στο πλαίσιο του Νόμου 3864/2010 ασκούνται από τον κ. Περικλή Δρούγκα. Ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει δικαίωμα να συμμετέχει στις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου και σε επιτροπές που δεν αποτελούνται αποκλειστικά από εκτελεστικά μέλη και έχει τα δικαιώματα και τις εξουσίες που ορίζονται στο Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, και στο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και του ΤΧΣ.

Επίτροπος Παρακολούθησης

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης του προγράμματος αναδιάρθρωσης του τραπεζικού τομέα και ειδικότερα της τήρησης των Δεσμεύσεων του Ελληνικού Δημοσίου όσον αφορά τη λειτουργία της Τράπεζας, η εταιρεία Grant Thornton έχει οριστεί «Επίτροπος Παρακολούθησης», με αντικείμενο την παρακολούθηση της συμμόρφωσης της Τράπεζας με τις ανωτέρω Δεσμεύσεις. Ο Επίτροπος Παρακολούθησης συμμετέχει ως παρατηρητής στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και συγκεκριμένων Επιτροπών Διοικητικού Συμβουλίου/ Εκτελεστικών Επιτροπών και έχει πλήρη πρόσβαση σε οποιοδήποτε αρχείο της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου.

Εκπρόσωπος των Εργαζομένων

Επιπλέον, τον Ιούνιο του 2017 ο εκπρόσωπος των εργαζομένων διορίστηκε ως Παρατηρητής στο Διοικητικό Συμβούλιο με όλα τα δικαιώματα ενός μέλους του διοικητικού συμβουλίου εκτός από τα δικαιώματα ψήφου. Ο Παρατηρητής, εκπρόσωπος των εργαζομένων έχει δικαίωμα διαβούλευσης στην ημερήσια διάταξη της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, μηνιαία πρόσβαση στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών για να συζητήσει σχετικές προτάσεις ή

θέματα και το δικαίωμα να απευθυνθεί στην Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών κατόπιν αιτήματος.

Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος

Περαιτέρω, τον Ιούλιο 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε μεταξύ των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του, Ανώτερο Ανεξάρτητο Σύμβουλο, του οποίου τα καθήκοντα περιλαμβάνουν (ενδεικτικά): να λειτουργεί ως δίαυλος έκφρασης απόψεων προς τον Πρόεδρο· να συζητά με τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου θέματα ως προς τα οποία ο Πρόεδρος ενδέχεται να έχει σύγκρουση συμφερόντων και να λειτουργεί ως μεσολαβητής μεταξύ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Προέδρου, εάν απαιτείται· να είναι διαθέσιμος στους Μετόχους σχετικά με ανησυχίες οι οποίες δεν κατέστη δυνατό να επιλυθούν ή δεν ήταν κατάλληλο να επιλυθούν μέσω των συνήθων διαύλων επικοινωνίας με τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο ή άλλα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου · και να ηγείται της ετήσιας αξιολόγησης του Προέδρου σύμφωνα με την Πολιτική Αξιολόγησης των Μελών Διοικητικού Συμβουλίου.

Η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων εξέλεξε νέο Διοικητικό Συμβούλιο στις 26 Ιουλίου 2018, με τριετή θητεία, ήτοι μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση του 2021. Την ίδια ημερομηνία, το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδρίασε και αποφάσισε τη συγκρότησή του σε σώμα. Στις 31 Ιουλίου 2019, η Τακτική Γενική Συνέλευση αποφάσισε την αύξηση του αριθμού των Μελών Διοικητικού Συμβουλίου κατά δύο (2), ώστε ο συνολικός αριθμός των Μελών Διοικητικού Συμβουλίου να είναι δεκατρία (13), και εξέλεξε έξι (6) νέα Μέλη, τέσσερα (4) εκ των οποίων ορίστηκαν από την Τακτική Γενική Συνέλευση ως Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη, μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση 2021. Την ίδια ημερομηνία, το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδρίασε και αποφάσισε τη συγκρότησή του σε σώμα.

Εντός του 2019, έλαβαν χώρα οι παρακάτω αλλαγές στη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου:

- Στις 24 Ιανουαρίου 2019, ο κ. Δημήτριος Καποτόπουλος εξελέγη ως εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος εκτελεστικού μέλους κ. Δημήτριου Δημόπουλου.

- Στις 10 Ιουλίου 2019, κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου, η κα. Eva Cederbalk και ο κ. Χαράλαμπος Μάκκας παραιτήθηκαν από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Την ίδια ημερομηνία, ο κ. Ιωάννης Ζωγραφάκης παραιτήθηκε από μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Περαιτέρω, κατά την ίδια συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου που έλαβε χώρα στις 10 Ιουλίου 2019, ανακοινώθηκε ότι ο κ. Παναγιώτης Δασμάνογλου, δεν θα συνεχίσει να παρέχει υπηρεσίες ως εκτελεστικό μέλος, παραμένοντας Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας και Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου, με τα ίδια καθήκοντα.

- Στις 31 Ιουλίου 2019, η κα. Αικατερίνα Μπερίτση εξελέγη ως μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων και ορίστηκε Αντιπρόεδρός του Διοικητικού Συμβουλίου. Επίσης, η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων εξέλεξε την κα. Χριστίνα Θεοφιλίδη ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τους κκ. Γκίκα Χαρδούβελη, Αβραάμ Γούναρη, Wietze Reehoorn και Elena Ana Cernat ως νέα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

- Στις 29 Αυγούστου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε η παραίτηση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους Διοικητικού Συμβουλίου, κ. John McCormick.

- Σημειώνεται ότι στις 30 Ιανουαρίου 2020, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. Δημήτριου Καποτόπουλου από τη θέση του Εκτελεστικού Μέλους Διοικητικού Συμβουλίου

Αναλυτικά, το παρόν Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους κάτωθι:

Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας

Θέση στο Διοικητικό Συμβούλιο | Ονοματεπώνυμο	Ημερομηνία Εκλογής*	Λήξη θητείας	Επάγγελμα/ Κύρια εξειδίκευση, Εμπειρία
Μη εκτελεστικά Μέλη			
Κώστας Μιχαηλίδης (Πρόεδρος)	26 Ιουλίου 2018	2021	
Αικατερίνη Μπερίτση (Αντιπρόεδρος)	31 Ιουλίου 2019	2021	
Εκτελεστικά Μέλη			
Παύλος Μυλωνάς (Διευθύνων Σύμβουλος)	26 Ιουλίου 2018	2021	
Χριστίνα Θεοφιλίδη	31 Ιουλίου 2019	2021	
Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά Μέλη			
Γκίκας Χαρδούβελης (Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος)	31 Ιουλίου 2019	2021	Καθηγητής/ Οικονομολόγος/Διαχείριση Κινδύνων, Στρατηγική, Εταιρική Διακυβέρνηση
Andrew McIntyre	26 Ιουλίου 2018	2021	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Εμπειρογνώμων σε θέματα Κινδύνου και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου.
Claude Piret	26 Ιουλίου 2018	2021	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Διαχείριση Κινδύνων / Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Wietze Reehoorn	31 Ιουλίου 2019	2021	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, Διαχείριση Κινδύνων, Στρατηγική, Εταιρική Διακυβέρνηση.
Elena Ana Cernat	31 Ιουλίου 2019	2021	Τραπεζική/Ψηφιακή Τραπεζική
Αβραάμ Γούναρης	31 Ιουλίου 2019	2021	Οικονομολόγος / Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Εκπρόσωπος του ΤΧΣ (Ν. 3864/2010)			
Περικλής Δρούγκας	26 Ιουλίου 2018	2021	Οικονομολόγος
Γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών			
Παναγιώτης Δασμάνογλου	26 Ιουλίου 2018	2021	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης Τράπεζας & Ομίλου.

* Ημερομηνία εκλογής των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων του 2018 και 2019 αντίστοιχα.

- Κατά τη διάρκεια του 2019 το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας συνεδρίασε συνολικά 25 φορές.
- Κατά τη διάρκεια του 2019 οι Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας συνεδρίασαν συνολικά 78 φορές.
- 25,0% (3 από 12) των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας είναι γυναίκες.
- Για το Διοικητικό Συμβούλιο υφίσταται προϋπολογισμός.

Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου

Έξι επιτροπές λειτουργούν σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας:

- **Επιτροπή Ελέγχου**
- **Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων**
- **Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων**
- **Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών**
- **Επιτροπή Στρατηγικής και Μετασχηματισμού**
- **Επιτροπή Ηθικής και Κουλτούρας**

Η Τράπεζα υπόκειται στα κριτήρια επιλεξιμότητας του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010 και στις διατάξεις για τη σύνθεση των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου του Πλαισίου Συνεργασίας της Τράπεζας με το ΤΧΣ.

Οι Κανονισμοί Λειτουργίας των Επιτροπών έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές). Τα μέλη αμείβονται ετησίως για τη συμμετοχή τους σε κάθε Επιτροπή.

Επιτροπή Ελέγχου

Η Επιτροπή Ελέγχου συστάθηκε το 1999 και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Πράξης Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/2006, και του Ν. 4449/2017 (άρθρο 44).

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή Ελέγχου συνεδρίασε δεκαοκτώ φορές.

Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων προς τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από τα μέλη της ή από την Τακτική Γενική Συνέλευση. Επιπλέον, σύμφωνα με τις διατάξεις του αναθεωρημένου Πλαισίου Συνεργασίας της Τράπεζας με το ΤΧΣ, τα μέλη της Επιτροπής δεν θα υπερβαίνουν το 40% (στρογγυλοποιημένο στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό) του συνόλου των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (μη συμπεριλαμβανομένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ) και δεν μπορούν να είναι λιγότερα από τρία (3). Όλα τα μέλη της Επιτροπής είναι μη εκτελεστικά μέλη Διοικητικού Συμβουλίου, ενώ το 75% αυτών (στρογγυλοποιημένο στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό) ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (μη συμπεριλαμβανομένου του Εκπροσώπου του ΤΧΣ). Τουλάχιστον ένα μέλος της Επιτροπής θα πρέπει να είναι ορκωτός ελεγκτής λογιστής σε αναστολή ή συνταξιούχος ή να διαθέτει επαρκή γνώση στην ελεγκτική και λογιστική.

Η Επιτροπή αποτελείται από πέντε μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τρία από τα οποία είναι ανεξάρτητα και από τον εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο. Η θητεία των μελών είναι ετήσια και μπορεί να ανανεωθεί απεριόριστα. Η Επιτροπή Ελέγχου απασχολεί εξειδικευμένο σύμβουλο που αναφέρεται απευθείας στον Πρόεδρο της Επιτροπής. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον έξι φορές ετησίως ή και έκτακτα, όποτε παρίσταται ανάγκη, τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της και υποβάλλει αναφορές στο Διοικητικό Συμβούλιο ανά τρίμηνο ή και σε μικρότερο χρονικό διάστημα, εφόσον κρίνεται αναγκαίο.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Ελέγχου	
Πρόεδρος	**Andrew McIntyre**
Αντιπρόεδρος	**Claude Piret**
Μέλη	**Αικατερίνη Μπερίτση**
	Αβραάμ Γούναρης
	Περικλής Δρούγκας (εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας (όπως τελευταία εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 29 Ιουλίου 2019) που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές).

Κύριες αρμοδιότητες

- Έλεγχος των ετήσιων και ενδιάμεσων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και γνωστοποιήσεων.
- Συστάσεις για το διορισμό και την αμοιβή της ελεγκτικής εταιρείας που διενεργεί τον υποχρεωτικό έλεγχο.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση του περιβάλλοντος εσωτερικού ελέγχου και κανονιστικής συμμόρφωσης.
- Εξέταση της αποτελεσματικότητας της Λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Επανεξέταση των εξελίξεων στο νομικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Οι βασικές εργασίες της Επιτροπής κατά το 2019, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν

- Έγκριση των ετήσιων και ενδιάμεσων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και επανεξέταση της διαδικασίας κατάρτισης τους.
- Επανεξέταση των σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και παραδοχών στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών.
- Μηνιαίες εκθέσεις αναφορικά με τα λειτουργικά αποτελέσματα της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Τακτικές ενημερώσεις αναφορικά με τις εργασίες της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου, έγκριση του ετήσιου πλάνου εργασιών της και διασφάλιση της

κατάλληλης και με τους απαραίτητους πόρους στελέχωσης της.

- Παρακολούθηση του πρόγραμματος που εφαρμόστηκε για να μειώσει στο ελάχιστο βαθμό τον αριθμό των περιπτώσεων όπου οι απαντήσεις στα ευρήματα του εσωτερικού ελέγχου ήταν με καθυστέρηση.
- Επιτυχής ολοκλήρωση της τριετούς αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου της ΕΤΕ από εξωτερικούς ελεγκτές χωρίς σημαντικά ευρήματα.
- Επίβλεψη των πρωτοβουλιών της Συντονιστικής Επιτροπής Εσωτερικών Ελεγκτικών Μηχανισμών της Τράπεζας και του Ομίλου και των συνεργιών μεταξύ των διαφόρων λειτουργιών ελέγχου του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.
- Εποπτεία των κανονιστικών και ρυθμιστικών εξελίξεων και εξέταση της Ετήσιας Έκθεσης και του Πλάνου των Λειτουργιών Κανονιστικής Συμμόρφωσης.
- Έγκριση του επαναδιορισμού των Ορκωτών Ελεγκτών για τον έλεγχο του 2019.
- Έγκριση οποιασδήποτε πρόσθετης υπηρεσίας, εκτός του υποχρεωτικού ελέγχου των Ορκωτών Ελεγκτών στην Τράπεζα και τις θυγατρικές της, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες αυτές και οι σχετικές αμοιβές επιτρέπονται από την ισχύουσα Ευρωπαϊκή και Ελληνική νομοθεσία και δεν επηρεάζουν την ανεξαρτησία των Ορκωτών Ελεγκτών.
- Τακτικές συναντήσεις με τους Ορκωτούς Ελεγκτές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, σύμφωνα με τη νέα Ευρωπαϊκή νομοθεσία και την Ελληνική νομοθεσία.
- Έγκριση νέων και τροποποιημένων πολιτικών αναφορικά με τις διατάξεις MiFID II/MIFIR και IDD, και της αναθεωρημένης Πολιτικής Εξωτερικής Ανάθεσης Εργασιών.
- Τακτικές ενημερώσεις για νομικές υποθέσεις.

Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συστάθηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1308/20.7.2006) βάσει των διατάξεων της Πράξης Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/9.3.2006. Η Επιτροπή έχει διπλή αποστολή. Λειτουργεί α) ως Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων και β) ως Επιτροπή αρμόδια για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια/ανοίγματα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 8 του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή συνεδρίασε δεκαέξι φορές.

Η Επιτροπή αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα οποία είναι τουλάχιστον τρία σε αριθμό, εκ των οποίων το ένα τρίτο (1/3) (με εξαίρεση τον εκπρόσωπο του ΤΧΣ και στρογγυλοποιημένα στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό) είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ενώ ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο. Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον σε μηνιαία βάση, και εκτάκτως, όποτε κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρο αυτής.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων	
Πρόεδρος	**Claude Piret**
Αντιπρόεδρος	**Γκίκας Χαρδούβελης**
Μέλη	**Andrew McIntyre**
	Wietze Reehoorn
	Elena Ana Cernat
	Περικλής Δρούγκας (εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας (όπως τελευταία εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο την 29η Ιουλίου 2019) που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές).

Κύριες αρμοδιότητες

- Διασφάλιση σαφούς καθορισμού της διάθεσης ανάληψης κινδύνων και στρατηγικής κινδύνων του Ομίλου και καθιέρωση της νοοτροπίας αντιμετώπισης του κινδύνων.
- Επίβλεψη της αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης και διαχείρισης των κινδύνων.
- Έγκριση των στρατηγικών, των πλαισίων και των πολιτικών κινδύνου.
- Επίβλεψη της διαχείρισης κεφαλαίου και ρευστότητας.
- Επίβλεψη της Λειτουργίας Διαχείρισης Κινδύνων.
- Διπλός ρόλος της Επιτροπής, η οποία λειτουργεί επίσης ως Επιτροπή αρμόδια για τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια/Ανοίγματα (ΜΕΔ/ΜΕΑ) όπως ορίζεται στο άρθρο 10 παράγραφος 8 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Οι βασικές εργασίες της Επιτροπής κατά το 2019, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν

- Αναθεώρηση της Στρατηγικής Διαχείρισης Κινδύνων και Κεφαλαίων.
- Αναδιαμόρφωση του Πλαισίου Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων και συνεχής παρακολούθηση της συμμόρφωσης.
- Βελτιώσεις στις αναφορές κινδύνων, αναδιάρθρωση της μηνιαίας έκθεσης του Γενικού Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer).
- Έναρξη έργου αναφορικά με την Κουλτούρα Κινδύνου, που συμπεριλαμβάνεται στις πρωτοβουλίες του

Προγράμματος Μετασχηματισμού της Τράπεζας.

- Επικαιροποίηση των πλαισίων εσωτερικής διαδικασίας αξιολόγησης της επάρκειας κεφαλαίων (ICAAP) και ρευστότητας (ILAAP), της Πολιτικής Επιχειρηματικού Πιστωτικού Κινδύνου, του Πλαισίου δοκιμών προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, της Πολιτικής Αποεπένδυσης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων.
- Αναθεώρηση των Στόχων για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα που υποβάλλονται στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό.
- Έναρξη του νέου πλαισίου IRRBB.
- Εισαγωγή της Πολιτικής συμψηφισμού εντός ισολογισμού.
- Εποπτεία των πρωτοβουλιών για τη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (π.χ. Σχέδιο για την Προστασία Περιουσιακών Στοιχείων).

Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων

Η Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων συστάθηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1259/5.5.2005).

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή συνεδρίασε δεκατέσσερις φορές.

Η Επιτροπή αποτελείται από τουλάχιστον τρία μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Τα μέλη της Επιτροπής και ο Πρόεδρός της εκλέγονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, κατόπιν εισήγησης του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου. Όλα τα μέλη της Επιτροπής είναι μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, και στην πλειοψηφία τους ανεξάρτητα, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ενώ ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο. Η θητεία τους είναι ετήσια με δυνατότητα αυτόματης ανανέωσης για διαδοχικές μονοετείς θητείες, εκτός αντίθετης απόφασης. Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον τρεις φορές ετησίως και τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων	
Πρόεδρος	**Wietze Reehoorn**
Αντιπρόεδρος	**Αικατερίνη Μπερίτση**
Μέλη	**Γκίκας Χαρδούβελης**
	Claude Piret
	Περικλής Δρούγκας (εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας (όπως τελευταία εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο την 29η Ιουλίου 2019) που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές).

Κύριες αρμοδιότητες

- Αναθεώρηση της σύνθεσης και της δομής του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Εποπτεία της ανάπτυξης και εφαρμογής ενός υγιούς πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης σε επίπεδο ομίλου.
- Ανάπτυξη και αναθεώρηση του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, της Πολιτικής Σχεδιασμού Διαδοχής και άλλων πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης.
- Ανασκόπηση του οργανογράμματος της Τράπεζας και της ανάθεσης αρμοδιοτήτων.
- Υποβολή προτάσεων σχετικά με τα προγράμματα εισαγωγής και συνεχούς επιμόρφωσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Αξιολόγηση των γνώσεων, δεξιοτήτων, εμπειρίας και ανεξαρτησίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Ανάδειξη υποψηφιοτήτων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και ανώτερων στελεχών.

Οι βασικές εργασίες της Επιτροπής κατά το 2019, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν

- Υιοθέτηση νέου Μοντέλου Διακυβέρνησης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο προβλέπει συγκεκριμένες εποπτικές αρμοδιότητες ανά Επιτροπή, ώστε να διασφαλιστεί η ενισχυμένη εποπτεία και η στενή παρακολούθηση των κινδύνων.
- Κανονισμοί Λειτουργίας των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου: αναθεώρηση των Κανονισμών Λειτουργίας των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με το νέο Μοντέλο Διακυβέρνησης του Διοικητικού Συμβουλίου, κατάρτιση αναθεωρημένων ετήσιων προγραμμάτων θεμάτων προς συζήτηση, των Επιτροπών, για τη διασφάλιση επαρκούς κάλυψης των εργασιών τους.
- Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης: αναθεώρηση του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας για την ενσωμάτωση των εξελίξεων με βάση τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και ενσωμάτωση των αρχών των βέλτιστων πρακτικών και του νέου ρόλου του Ανώτερου Ανεξάρτητου Συμβούλου.
- Ανάθεση εξουσιών: τροποποιήσεις των εξουσιών που ανατέθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο στα στελέχη.
- Τροποποίηση του Καταστατικού σύμφωνα με τον νέο Νόμο περί ανωνύμων εταιρειών.
- Κατάρτιση νέας Πολιτικής Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου προς έγκριση από τη Γενική Συνέλευση.
- Τακτικές Αναφορές: Καθιέρωση διαδικασίας υποβολής τακτικών αναφορών από θυγατρικές της ΕΤΕ προς την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων.
- Παρακολούθηση ενεργειών: ανάπτυξη αναθεωρημένης διαδικασίας στενής παρακολούθησης όλων των ενεργειών που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών και των μηνιαίων αναφορών της προόδου και του status ανά ενέργεια.
- Ανασυγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου κατόπιν εκλογής νέων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, διορισμός Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και Ανώτερου Ανεξάρτητου Συμβούλου.
- Αναθεώρηση των συνθέσεων των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου, διορισμός Αντιπροέδρων Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Η Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών συστάθηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1259/5.5.2005).

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών συνεδρίασε δώδεκα φορές.

Η Επιτροπή αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα οποία είναι τουλάχιστον τρία σε αριθμό και στην πλειοψηφία (συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου) τους ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ενώ ένα μέλος είναι ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο. Η Επιτροπή περιλαμβάνει ανάμεσα στα μέλη της άτομα που έχουν εμπειρία στον χρηματοοικονομικό τομέα, ενώ ένα τουλάχιστον μέλος της Επιτροπής διαθέτει επαρκή εξειδίκευση, κατάρτιση και επαγγελματική εμπειρία στη διαχείριση κινδύνων και στις ελεγκτικές δραστηριότητες, και κυρίως στην εναρμόνιση της Πολιτικής αποδοχών με το προφίλ κινδύνου και κεφαλαίου της Τράπεζας.

Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας κατόπιν εισηγήσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Τα μέλη της Επιτροπής επιλέγονται βάσει των ικανοτήτων και της εμπειρίας τους. Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον τέσσερις φορές ετησίως και τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών	
Ασκούσα καθήκοντα Προέδρου	**Elena Ana Cernat**
Μέλη	**Αικατερίνη Μπερίτση**
	Claude Piret
	Περικλής Δρούγκας (εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας (όπως τελευταία εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο την 29η Ιουλίου 2019) που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές).

Κύριες αρμοδιότητες

- Ανασκόπηση και παρακολούθηση των πολιτικών και πρακτικών Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Επίβλεψη της Πολιτικής Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Ανάπτυξη πλαισίου αξιολόγησης και ανταμοιβής της απόδοσης.
- Προτάσεις αναφορικά με όρους συμβάσεων και αμοιβή στελεχών.

Οι βασικές εργασίες της Επιτροπής κατά το 2019, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν

- Ανανέωση της Επιχειρησιακής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (2019-2022)
- Ανασκόπηση του Συστήματος Αξιολόγησης.
- Εισαγωγή Ισορροπημένου Πίνακα Επιδόσεων (Balanced Scorecard) για την αξιολόγηση Στελεχών από το επίπεδο του Διευθύνοντος Συμβούλου και κάτω και με στόχους που φθάνουν μέχρι το επίπεδο C-2.
- Επίβλεψη μίας σειράς σημαντικών πρωτοβουλιών στο πλαίσιο του Προγράμματος Μετασχηματισμού που σχετίζονται με θέματα Ανθρώπινου Δυναμικού και αφορούν στο μοντέλο διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού.
- Επίβλεψη του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου.
- Προτάσεις αναφορικά με όρους συμβάσεων της Ανώτατης Διοίκησης της Τράπεζας.

Επιτροπή Στρατηγικής και Μετασχηματισμού

Η Επιτροπή Στρατηγικής συστάθηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1387/29.9.2009), ενώ μετονομάστηκε σε «Επιτροπή Στρατηγικής και Μετασχηματισμού» με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1622/26.7.2018).

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή Στρατηγικής και Μετασχηματισμού συνεδρίασε δέκα φορές.

Η Επιτροπή αποτελείται από τουλάχιστον πέντε μέλη, εκ των οποίων τρία είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και ένα μέλος είναι ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο. Στην Επιτροπή συμμετέχει ως μέλος ex officio ο Διευθύνων Σύμβουλος.

Τα μέλη της εκλέγονται από το Διοικητικό Συμβούλιο βάσει πρότασης του Προέδρου του και κατόπιν διαβούλευσης του τελευταίου με την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Τα μέλη της επιλέγονται βάσει της ικανότητάς τους και της εμπειρίας τους και η θητεία τους είναι ετήσια με δυνατότητα αυτόματης ανανέωσης για διαδοχικές μονοετείς θητείες, εκτός αντίθετης απόφασης.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Στρατηγικής και Μετασχηματισμού	
Πρόεδρος	**Wietze Reehoorn**
Μέλη	**Γκίκας Χαρδούβελης**
	Claude Piret
	Αβραάμ Γούναρης
	Elena Ana Cernat
	Περικλής Δρούγκας (εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας (όπως τελευταία εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο την 29η Ιουλίου 2019) που έχει

αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές).

Κύριες αρμοδιότητες

- Έγκριση και ανασκόπηση της στρατηγικής κατεύθυνσης της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Ανασκόπηση όλων των σημαντικών ενεργειών που αφορούν την εταιρική δομή και τη δομή του Ομίλου.
- Παρακολούθηση των πρωτοβουλιών της Τράπεζας στο πλαίσιο του στρατηγικού και εταιρικού μετασχηματισμού της.
- Προτάσεις αναφορικά με το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Τράπεζας και του Ομίλου και παρακολούθηση της εφαρμογής του.
- Ανασκόπηση και παρακολούθηση του Ετήσιου Προϋπολογισμού της Τράπεζας και του Ομίλου.

Οι βασικές εργασίες της Επιτροπής κατά το 2019, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν

- Διοργάνωση Ημερίδων Στρατηγικής και εκτενών συνεδριάσεων αναφορικά με τη Στρατηγική του Ομίλου, ενημέρωση αναφορικά με τις προβλεπόμενες αλλαγές στον τραπεζικό τομέα και το μέλλον του τραπεζικού συστήματος καθώς και τις ψηφιακές πρωτοβουλίες της Τράπεζας.
- Μηνιαία ανασκόπηση/παρακολούθηση της εφαρμογής του Προγράμματος Μετασχηματισμού της Τράπεζας.
- Ανασκόπηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου της Τράπεζας και του Ομίλου για τα έτη 2019-2022 και παρακολούθηση της εφαρμογής του.
- Ανασκόπηση του Ετήσιου Προϋπολογισμού της Τράπεζας και του Ομίλου για το 2019.
- Τακτική παρακολούθηση της εφαρμογής των δεσμεύσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.
- Ανασκόπηση προτάσεων αναφορικά με Στρατηγικές Πράξεις/Συναλλαγές της Τράπεζας.

Επιτροπή Ηθικής & Κουλτούρας

Επιτροπή Ηθικής & Κουλτούρας συστάθηκε τον Ιούλιο του 2018 με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1622/26.07.2018).

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή Ηθικής & Κουλτούρας συνεδρίασε οκτώ φορές.

Η Επιτροπή αποτελείται από τρία τουλάχιστον μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Τα εκτελεστικά μέλη συμμετέχουν στην Επιτροπή χωρίς δικαιώματα ψήφου. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ηθικής & Κουλτούρας θα πρέπει να είναι ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Εμπειρογνώμων), όπως ορίζεται στα κριτήρια Επιλογής των μελών Διοικητικού Συμβουλίου που θέτει το ΤΧΣ, διαθέτοντας βαθιά γνώση σε ζητήματα Δεοντολογίας & Κανονιστικής Συμμόρφωσης και καλή κατανόηση των Κοινωνικών και Περιβαλλοντικών θεμάτων, ενώ ένα μέλος είναι ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο. Τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον σε τριμηνιαία βάση.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Ηθικής και Κουλτούρας	
Πρόεδρος	**Andrew McIntyre**
Μέλη	**Αβραάμ Γούναρης**
	Περικλής Δρούγκας (εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας (όπως τελευταία εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο την 29η Ιουλίου 2019) που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές).

Κύριες αρμοδιότητες

- Προώθηση των υψηλότερων προτύπων ηθικής και ακεραιότητας σύμφωνα με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.
- Εποπτεία των πρωτοβουλιών ηθικής και κουλτούρας της ανώτατης διοίκησης.
- Αναθεώρηση των Κωδίκων Ηθικής.
- Αναθεώρηση της Πολιτικής για τα Πολιτικώς Εκτεθειμένα Πρόσωπα.
- Αρμοδιότητα επί υποθέσεων ανάρμοστης συμπεριφοράς και κάθε άλλου ηθικού ζητήματος.
- Αναθεώρηση των πολιτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας.

Οι βασικές εργασίες της Επιτροπής κατά το 2019, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν

- Εξειδίκευση του Ετήσιου Πλάνου της Επιτροπής για το 2019, σύνταξη του Ετήσιου Προγράμματος Θεμάτων προς συζήτηση για το 2019, κατόπιν της σύστασής της το 2018.
- Προκαταρκτική συζήτηση αναφορικά με το σχέδιο του αναθεωρημένου Κώδικα Ηθικής.
- Σύσταση Πειθαρχικού Συμβουλίου Ανώτατης Διοίκησης.
- Αναθεώρηση της Πολιτικής Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου και του πλαισίου κανονιστικής συμμόρφωσης στο πλαίσιο της Ετήσιας Έκθεσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης.
- Συζήτηση για Στόχους και Αξίες, εποπτεία των εξελίξεων των σχετικών πρωτοβουλιών της Τράπεζας.

Συμμετοχές μελών Διοικητικού Συμβουλίου σε συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών Διοικητικού Συμβουλίου (συχνότητα) το 2019 και αντίστοιχες αμοιβές

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρεται η συχνότητα παράστασης κάθε μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και στις Επιτροπές στις οποίες συμμετείχε κάθε μέλος κατά τη διάρκεια του 2019, οι σχετικές αμοιβές τους καθώς και οι μικτές ετήσιες αποδοχές εξαρτημένης εργασίας έτους 2019. Επιπρόσθετα, ως αποτέλεσμα της σχέσης με την Τράπεζα, το 2019, ο Πρόεδρος, η Αντιπρόεδρος, τα Εκτελεστικά Μέλη και τα Μη Εκτελεστικά Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έλαβαν αποζημίωση, ως εξής:

Ονοματεπώνυμο	Διοικητικό Συμβούλιο	Επιτροπή Ελέγχου	Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων	Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών	Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων	Επιτροπή Στρατηγικής και Μετασχηματισμού	Επιτροπή Ηθικής και Κουλτούρας	Αμοιβές συμμετοχής στο Διοικητικό Συμβούλιο και σε Επιτροπές (σε €)	Μικτές ετήσιες αμοιβές εξαρτημένης εργασίας (σε €)
Πρόεδρος (Μη εκτελεστικό μέλος)									
Κώστας Μιχαηλίδης	25	-	-	-	5	6	3	24.638,97	257.387,97
Αντιπρόεδρος (Μη εκτελεστικό μέλος)									
Αικατερίνη Μπερίτση[1]	11	8	-	3	6	-	-	74.499,98	-
Εκτελεστικά μέλη									
Παύλος Μυλωνάς	25	-	-	-	-	6	3	-	336.495,41
Χριστίνα Θεοφιλίδη[2]	11	-	-	-	-	-	-	-	120.833,20
Δημήτριος Δημόπουλος[3]	2	-	-	-	-	-	-	-	16.000,00
Παναγιώτης Δασμάνογλου[4]	11	-	-	-	-	6	3	-	137.083,27
Δημήτριος Καποτόπουλος[5]	22	-	-	-	-	5	3	-	264.516,47
Μη Εκτελεστικά μέλη									
Γιάννης Ζωγραφάκης[6]	10	-	6	6	3	5	3	38.639,07	-
Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά μέλη									
Γκίκας Χαρδούβελης[7]	11	-	7	-	6	4	-	70.416,67	-
Χάρης Μάκκας[8]	11	7	8	8	8	6	3	47.500,25	-
Andrew McIntyre[9]	22	18	16	-	8	6	8	102.794,66	-
Claude Piret	25	18	16	11	13	10	3	113.991,85	-
Eva Cederbalk[10]	11	7	-	-	-	6	3	36.944,55	-
John McCormick[11]	15	-	-	9	-	6	3	48.261,23	-
Αβραάμ Γούναρης[12]	11	10	-	-	-	4	3	37.250,00	-
Wietze Reehoorn[13]	10	-	7	-	6	4	-	47.250,00	-
Elena Ana Cernat[14]	10	-	7	3	-	4	-	42.041,68	-
Εκπρόσωπος ΤΧΣ									
Περικλής Δρούγκας	25	18	16	12	14	10	8	103.422,47	-

[1] *Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 31 Ιουλίου 2019, και σε συνέχεια της εκλογής νέων μελών Διοικητικού Συμβουλίου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, η κα. Αικατερίνη Μπερίτση εξελέγη Αντιπρόεδρος, Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και Μέλος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και*

Αμοιβών, και Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Στις 31 Ιουλίου 2019, η κα. Αικατερίνη Μπερίτση εξελέγη Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας, σύμφωνα με τον Ν. 4449/2017.

[2] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 31 Ιουλίου 2019, και σε συνέχεια της εκλογής νέων μελών Διοικητικού Συμβουλίου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, η κα. Χριστίνα Θεοφιλίδη εξελέγη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι αμοιβές όπως παρουσιάζονται ανωτέρω αφορούν στην περίοδο κατά την οποία η κα. Θεοφιλίδη ήταν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

[3] Ο κ. Δημήτριος Δημόπουλος παραιτήθηκε από Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου στις 24 Ιανουαρίου 2019. Οι αμοιβές όπως παρουσιάζονται ανωτέρω αφορούν στην περίοδο κατά την οποία ο κ. Δημόπουλος ήταν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

[4] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου που έλαβε χώρα στις 10 Ιουλίου 2019, ανακοινώθηκε ότι ο κ. Παναγιώτης Δασμάνογλου, δεν θα συνεχίσει να παρέχει υπηρεσίες ως Εκτελεστικό Μέλος, παραμένοντας Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας και Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου, με τα ίδια καθήκοντα. Οι αμοιβές όπως παρουσιάζονται ανωτέρω αφορούν στην περίοδο κατά την οποία ο κ. Δασμάνογλου ήταν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

[5] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 30 Ιανουαρίου 2020, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. Δημήτριου Καποτόπουλου από τη θέση του Εκτελεστικού Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι αμοιβές όπως παρουσιάζονται ανωτέρω αφορούν στην περίοδο κατά την οποία ο κ. Καποτόπουλος ήταν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

[6] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 10 Ιουλίου 2019, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. Ιωάννη Ζωγραφάκη από τη θέση του Μη Εκτελεστικού Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

[7] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 31 Ιουλίου 2019, και σε συνέχεια της εκλογής νέων μελών Διοικητικού Συμβουλίου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ο κ. Γκίκας Χαρδούβελης (Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος) εξελέγη Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και Μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων.

[8] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 10 Ιουλίου 2019, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. Χαράλαμπου Μάκκα από τη θέση του Ανεξάρτητου Μη Εκτελεστικού Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

[9] Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου που συνεδρίασε στις 26 Σεπτεμβρίου 2019, ο κ. Andrew McIntyre ανέλαβε τη θέση του Προέδρου της Επιτροπής Ηθικής και Κουλτούρας.

[10] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 10 Ιουλίου 2019, ανακοινώθηκε η παραίτηση της κας Eva Cederbalk από τη θέση του Ανεξάρτητου Μη Εκτελεστικού Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

[11] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 29 Αυγούστου 2019, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. John McCormick από τη θέση του Ανεξάρτητου Μη Εκτελεστικού Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

[12] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 31 Ιουλίου 2019, και σε συνέχεια της εκλογής νέων μελών Διοικητικού Συμβουλίου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ο κ. Αβραάμ Γούναρης εξελέγη Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και Μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού και της Επιτροπής Ηθικής και Κουλτούρας. Στις 31 Ιουλίου 2019, Ο κ. Αβραάμ Γούναρης εξελέγη Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας, σύμφωνα με τον Ν. 4449/2017.

[13] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 31 Ιουλίου 2019, και σε συνέχεια της εκλογής νέων μελών Διοικητικού Συμβουλίου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ο Κ. Wietze Reehoorn εξελέγη Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Πρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και Πρόεδρος της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού.

[14] Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 31 Ιουλίου 2019, και σε συνέχεια της εκλογής νέων μελών Διοικητικού Συμβουλίου από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, η κα. Elena Ana Cernat εξελέγη Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και της Επιτροπής Στρατηγικής και Μετασχηματισμού. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου που συνεδρίασε στις 26 Σεπτεμβρίου 2019, η κα Elena Ana Cernat ασκεί καθήκοντα Προέδρου της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών.

Στα παραπάνω πρόσωπα δεν χορηγήθηκε το 2019 έκτακτη αμοιβή (bonus).

Στο Διοικητικό Συμβούλιο συμμετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών, κ. Γεώργιος Τριανταφυλλάκης.

Διοίκηση

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά της ανώτερης διοίκησης της Τράπεζας (πέραν των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου που περιγράφονται στην ενότητα Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και Λοιπά Διοικητικά, Διαχειριστικά και Εποπτικά Όργανα ως άνω), οι οποίοι συμμετέχουν στις βασικές εκτελεστικές επιτροπές της Τράπεζας, όπως περιγράφεται στην υπο-ενότητα ***«Διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα της Τράπεζας – Εκτελεστικές Επιτροπές»***:

Χρίστος Χριστοδούλου
Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου (Group Chief Financial Officer)

Μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής, της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων, της ALCO και της Επιτροπής Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Ο κ. Χρίστος Χριστοδούλου ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Οικονομικών (CFO) και Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Εθνικής Τράπεζας τον Ιούλιο του 2019.

Πριν την επανένταξή του στο δυναμικό της Τράπεζας, κατείχε τη θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου και Εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Κύπρου), καθώς και CFO της United Bulgaria Bank (UBB), μιας πρώην θυγατρικής του Ομίλου της ΕΤΕ.

Είναι κάτοχος πτυχίου Οικονομικών από το University College London και είναι Ορκωτός Λογιστής (FCA), μέλος του Ινστιτούτου Ορκωτών Λογιστών της Αγγλίας και Ουαλίας (ICAEW).

Ιωάννης Βαγιονίτης
Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer)

Μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής, της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων, της ALCO και της Επιτροπής Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Ο κ. Ιωάννης Βαγιονίτης ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer) τον Σεπτέμβριο του 2017. Από τον Απρίλιο του 2017 ήταν Γενικός Διευθυντής Πιστοδοτήσεων ενώ προηγουμένως, τον Ιούλιο του 2015, είχε οριστεί Βοηθός Γενικός Διευθυντής Πιστοδοτήσεων.

Από τον Οκτώβριο του 2010 μέχρι τον Νοέμβριο του 2013 ήταν Διευθυντής της Διεύθυνσης Πιστοδοτήσεων Μεγάλων Επιχειρήσεων της ΕΤΕ.

Από τον Μάιο 2008 έως τον Οκτώβριο 2010 ήταν Διευθυντής των Διευθύνσεων Πίστης και Διεθνούς Πίστης του Ομίλου της ΕΤΕ, ενώ από τον Οκτώβριο 2006 έως τον Μάιο 2008 ήταν Διευθυντής της Διεύθυνσης Πίστης της ΕΤΕ. Εντάχθηκε στο δυναμικό της Τράπεζας το 2004 στην Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Έχει επίσης εργασθεί στην Τράπεζα HSBC κατά το χρονικό διάστημα 1992 έως 2003, και στην Τράπεζα Κύπρου κατά το χρονικό διάστημα 2003 έως 2004 σε θέσεις ευθύνης στο χώρο της εταιρικής τραπεζικής.

Είναι κάτοχος Bachelor of Science και Master of Science in Mechanical Engineering από το University of Manchester Institute of Science and Technology (UMUST) και κάτοχος MBA από το Manchester Business School.

Βασίλης Καραμούζης
Γενικός Διευθυντής

Μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής και της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων και της ALCO

Ο κ. Βασίλης Καραμούζης ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής στην Εθνική Τράπεζα τον Ιανουάριο του 2020. Προηγουμένως, κατείχε τη θέση του Βοηθού Γενικού Διευθυντή Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής, θέση στην οποία προσελήφθη στην Τράπεζα τον Σεπτέμβριο 2017.

Προτού ενταχθεί στο δυναμικό της Εθνικής Τράπεζας, εργάστηκε για 8 χρόνια (2009-2017) στην HSBC σε διάφορες διοικητικές θέσεις: ξεκίνησε από την HSBC στην Ελλάδα ως Επικεφαλής των Πωλήσεων Παγκόσμιας Αγοράς και Κεφαλαιαγορών για την Ελλάδα και την Κύπρο. Αργότερα, προχώρησε στην HSBC στο Λονδίνο, όπου εργάστηκε ως Διευθυντής Δομημένης Χρηματοδότησης για τη Νότια Ευρώπη και Κεφαλαιακής Χρηματοδότηση για την Ελλάδα και την Κύπρο και πιο πρόσφατα ως Διευθύνων Σύμβουλος,

Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής

Μέλος της EMEA Financing Management και Επικεφαλής Επενδυτικής Τραπεζικής Ελλάδας και Κύπρου.

Ξεκίνησε την επαγγελματική του σταδιοδρομία το 2001 στη Deutsche Bank στο Λονδίνο, όπου παρέμεινε έως και τα μέσα του 2009. Αρχικά εργάστηκε στις Πωλήσεις Αμοιβαίων Κεφαλαίων Υψηλού Κινδύνου, ενώ κατά την περίοδο 2006-2009 κατείχε τη θέση του Διευθυντή Πωλήσεων FX & Commodities για την Ελλάδα και τη Μέση Ανατολή.

Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου MSc in Finance από το Birkbeck College, University of London και πτυχίου Οικονομικών από το Πανεπιστήμιο Πειραιά.

Ερνέστος Παναγιώτου
Γενικός Διευθυντής Μετασχηματισμού και Επιχειρησιακής Στρατηγικής

Μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής

Ο κ. Ερνέστος Παναγιώτου ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Μετασχηματισμού και Επιχειρησιακής Στρατηγικής το Μάιο 2019, έχοντας υπηρετήσει τον Όμιλο της Εθνικής Τράπεζας και ως σύμβουλος στρατηγικής κατά την περίοδο 2006 - 2011.

Πριν την επανένταξή του στο δυναμικό της Εθνικής Τράπεζας, κατείχε τη θέση του Εταίρου (Partner) στη συμβουλευτική εταιρεία McKinsey & Company, όπου εργάστηκε για 12 έτη συνολικά (κατά τα έτη 2001-2005 και 2012- 2019).

Είναι κάτοχος πτυχίου Φιλοσοφίας, Πολιτικών & Οικονομικών Επιστημών (First Class Honours) από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης καθώς και μεταπτυχιακού σε Δημόσια Διοίκηση & Διεθνή Ανάπτυξη από το Kennedy School of Government του Πανεπιστημίου του Harvard.

Φωτεινή Ιωάννου
Γενική Διευθύντρια Διαχείρισης Απαιτήσεων Εταιρικής και Λιανικής Τραπεζικής

Μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής και συμμετέχει στην Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων για θέματα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης

Η κα Φωτεινή Ιωάννου είναι Γενική Διευθύντρια Διαχείρισης Απαιτήσεων Εταιρικής και Λιανικής Τραπεζικής από τον Μάιο του 2019. Είχε εργασθεί σε σειρά θέσεων του Ομίλου κυρίως στους τομείς Στρατηγικής & Εταιρικής Τραπεζικής κατά την περίοδο 2006- 2017.

Πριν την επανένταξή της στο δυναμικό της Εθνικής Τράπεζας διετέλεσε Γενική Διευθύντρια Corporate & Investment Banking, μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας Πειραιώς.

Είναι απόφοιτος του University of Cambridge στα Οικονομικά και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου του University of Warwick.

Η Φωτεινή Ιωάννου κατέχει επίσης τον τίτλο του Ορκωτού Λογιστή και είναι μέλος του Institute of Chartered Accountants of England and Wales.

Βασίλειος Κάβαλος
Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς

Μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής και της ALCO

Ο κ. Βασίλειος Κάβαλος προσελήφθη στην Εθνική Τράπεζα το 1981 και ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς τον Ιούλιο του 2019. Τον Ιούνιο του 2015 ορίστηκε Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς (Group Treasurer).

Από το 2011 έως το 2015 διετέλεσε Διευθυντής της Διεύθυνσης Χρηματοδότησης Ομίλου με κύριο αντικείμενο τη διασφάλιση της ρευστότητας και την κατανομή της εντός του Ομίλου.

Είναι πτυχιούχος του Deree College του Αμερικάνικου Κολλεγίου Αθηνών με BSc in Business Administration και πιστοποιημένος Διαχειριστής Χαρτοφυλακίου Πελατών από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης
Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών

Μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου

Ο κ. Γεώργιος Τριανταφυλλάκης εντάχθηκε στην ΕΤΕ το 1988 και ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών τον Απρίλιο του 2017. Ορίστηκε Βοηθός Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών τον Ιούνιο του 2015, με αρμοδιότητα την εποπτεία και το συντονισμό των δραστηριοτήτων της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών και των συνεργαζόμενων δικηγόρων της Τράπεζας.

Από το 2010 είναι Μέλος Νομικού Συμβουλίου της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Από το 1992 είναι Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο.

Ο Γεώργιος Τριανταφυλλάκης είναι Καθηγητής Νομικής Δ.Π.Θ. και Καθηγητής στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών. Διετέλεσε μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού (επί 10-ετία), μέλος νομοπαρασκευαστικών επιτροπών και επιστημονικών ενώσεων.

Είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (Άριστα) και κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών στο εμπορικό δίκαιο από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Tübingen Γερμανίας.

Στράτος Μολυβιάτης
Βοηθός Γενικός Διευθυντής Πληροφορικής της Τράπεζας και του Ομίλου

Παρευρίσκεται στην Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή καθώς δεν έχει καλυφθεί η θέση του Γενικού Διευθυντή Λειτουργιών του Ομίλου

Ο κ. Στράτος Μολυβιάτης εντάχθηκε στην Εθνική Τράπεζα τον Αύγουστο 2018 και ορίστηκε Βοηθός Γενικός Διευθυντής CIO της Τράπεζας και του Ομίλου.

Ξεκίνησε την επαγγελματική του σταδιοδρομία ως σύμβουλος στον Τομέα των Οικονομικών Υπηρεσιών για την Andersen Consulting το 1998. Συνέχισε στο διάδοχο της Andersen, την Accenture, όπου και δούλεψε για 15 χρόνια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, αναλαμβάνοντας επικεφαλής των Οικονομικών Υπηρεσιών για το παράρτημα της Ελλάδας. Στα τέλη του 2012 ανέλαβε ως CIO της First Data στην Ελλάδα. Το 2015 έγινε περιφερειακός CIO για την Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη.

Κατέχει το BSc στα Μαθηματικά από το Εθνικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το MSc in Informatics και Cybernetics, από το Πανεπιστήμιο του Reading στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Ιωάννης Κυριακόπουλος
Γενικός Διευθυντής Ακίνητης Περουσίας της Τράπεζας και του Ομίλου

Μέλος της Διευρυμένης Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής

Ο κ. Ιωάννης Κυριακόπουλος εντάχθηκε στην Εθνική Τράπεζα το 1977 και ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Ακίνητης Περιουσίας της Τράπεζας και του Ομίλου τον Ιούλιο του 2019. Διετέλεσε Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου από τον Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιούλιο του 2019.

Εργάστηκε στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ως Οικονομικός και Διοικητικός Διευθυντής από τον Ιανουάριο του 2012 έως τον Ιούνιο του 2015. Κατά τη διάρκεια της θητείας του στην Εθνική Τράπεζα από το 1977 μέχρι το 2012 διετέλεσε Βοηθός Γενικός Διευθυντής Δραστηριοτήτων Εξωτερικού (Απρίλιος 2011–Ιανουάριος 2012), Βοηθός Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών (Απρίλιος 2009–Απρίλιος 2011) καθώς και Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας (Αύγουστος 2002–Απρίλιος 2009).

Είναι πτυχιούχος του Μαθηματικού καθώς και του Οικονομικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου (MSc in Statistics and Operational Research) του Πανεπιστημίου Loughborough της Αγγλίας.

Εύη Χατζηιωάννου
Γενική Διευθύντρια Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας και του Ομίλου

Μέλος της Διευρυμένης Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής

Η κα. Εύη Χατζηιωάννου ορίστηκε Γενική Διευθύντρια Στρατηγικής και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας και του Ομίλου το Φεβρουάριο του 2019.

Πριν την ένταξή της στην Εθνική Τράπεζα, από το 2008 έως το 2019 εργάστηκε στην Barilla Group καλύπτοντας καίριες θέσεις στον τομέα του Ανθρώπινου Δυναμικού. Την περίοδο 2003 έως 2008 εργάστηκε στην Elais Unilever Hellas S.A., όπου από το 2015 κατείχε τη θέση της Διευθύντριας Ανθρώπινου Δυναμικού.

Είναι απόφοιτη του Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού και Εργασιακών Σχέσεων από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ.

Χαρά Νταλέκου
Γενική Διευθύντρια Μάρκετινγκ Ομίλου

Μέλος της Διευρυμένης Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής

Η κα. Χαρά Νταλέκου εντάχθηκε το Μάρτιο του 2019 στο δυναμικό της Εθνικής Τράπεζας, αναλαμβάνοντας τη Γενική Διεύθυνση Marketing του Ομίλου.

Η Χαρά Νταλέκου διαθέτει 24 χρόνια εμπειρίας σε Εμπορικούς ρόλους, σε Πολυεθνικές και Ελληνικές εταιρείες. Ξεκίνησε τη σταδιοδρομία της στον κλάδο των Ταχέως Κινούμενων Καταναλωτικών Αγαθών (FMCG) στη Unilever το 1996 όπου και εργάστηκε αρχικά στις Πωλήσεις και στη συνέχεια στο Marketing. Το 2004 ορίστηκε Εμπορική Διευθύντρια των Ελληνικών Ψυχαγωγικών Πάρκων και το 2008 μεταπήδησε στη Sony Ericsson όπου ανέλαβε την ευθύνη του Marketing αρχικά για την Ελλάδα και τα Βαλκάνια και στη συνέχεια για την ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Η επαγγελματική της πορεία συνεχίστηκε στην AEGEAN όπου είχε υπό την ευθύνη της τη Διεύθυνση Marketing της αεροπορικής εταιρίας για 8 χρόνια. Τα χρόνια αυτά εργάστηκε παράλληλα και συστηματικά για την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος ως μέλος Διοικητικών Συμβουλίων της Marketing Greece και του This is Athens and Partners.

Είναι μέλος της Women in Business Committee του Ελληνοαμερικανικού Επιμελητηρίου.

Η Χαρά Νταλέκου διαθέτει πτυχίο στην Διοίκηση Επιχειρήσεων από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μεταπτυχιακό Τίτλο σπουδών στο Marketing από το Πανεπιστήμιο του Stirling στη Σκωτία. Διαθέτει ακόμα πιστοποιητικό Γαλλικών Εμπορικών και Οικονομικών Σπουδών από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο του Παρισιού.

Beate Randulf
Βοηθός Γενική Διευθύντρια - Chief Control Officer Ομίλου

Μέλος της Διευρυμένης Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής

Η κα. Μπεάτε Ράντουλφ εντάχθηκε στο δυναμικό του Ομίλου της ΕΤΕ τον Απρίλιο του 2019 και ορίστηκε Βοηθός Γενική Διευθύντρια - Group Chief Control Officer.

Πριν από την ένταξή της στο δυναμικό του Ομίλου της ΕΤΕ, ήταν Διευθύντρια του γραφείου του Γενικού Οικονομικού Διευθυντή της Τράπεζας Πειραιώς (Νοέμβριος 2017 Μάρτιος 2019). Έχει 26 χρόνια εμπειρίας ως Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, την περίοδο 1991 - 2017 με την Deloitte Ελλάδος, της οποίας υπήρξε Μέτοχος και Εταίρος από το 2006.

Η κυρία Ράντουλφ είναι Fellow Certified Charted Accountant (FCCA) (1994), μέλος του Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) και Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής στην Ελλάδα (2010). Είναι Νορβηγικής καταγωγής και κάτοχος πτυχίου Διοίκησης Επιχειρήσεων, με κατεύθυνση στη Λογιστική και Χρηματοοικονομικά, από το Αμερικανικό Κολλέγιο της Ελλάδος (Deree College) (1991).

Κώστας Αδαμόπουλος
Βοηθός Γενικός Διευθυντής Στρατηγικών Εργασιών

Μέλος της Διευρυμένης Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής

Ο κ.Κώστας Αδαμόπουλος εντάχθηκε στην Εθνική Τράπεζα τον Απρίλιο 2019 και ορίστηκε Βοηθός Γενικός Διευθυντής Στρατηγικών Εργασιών του Ομίλου τον Απρίλιο του 2019.

Ξεκίνησε την επαγγελματική του σταδιοδρομία στην Εθνική Τράπεζα το 2000, όπου κατείχε διάφορες θέσεις στην Οικονομική Διεύθυνση και τη Διεύθυνση Στρατηγικής έως και το 2013. Στη συνέχεια ορίστηκε Βοηθός Γενικός Διευθυντής Επιχειρηματικού Σχεδιασμού & Business Planning στην Τράπεζα Πειραιώς μέχρι το 2016 και το 2017 διετέλεσε Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών στην Credicom CF. Μέχρι το 2019, ασχολήθηκε ως σύμβουλος στον κλάδο διαχείρισης μη-εξυπηρετούμενων δανείων. Έχει διατελέσει μέλος σε Εκτελεστικές Επιτροπές, ALCO και Credit Committees.

Κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο στα Χρηματοοικονομικά (MSc Finance) από το Πανεπιστήμιο Queen Mary & Westfield (University of London), καθώς και πτυχίο Οικονομικών από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο.

Είναι κάτοχος CFA από το 2004.

Κωνσταντίνος Βόσικας
Γενικός διευθυντής Πίστης του Ομίλου

Μέλος της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής

Ο κ. Κωνσταντίνος Βόσικας ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Πίστης του Ομίλου τον Μάιο του 2019. Ορίστηκε Γενικός Διευθυντής Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης τον Απρίλιο του 2017. Τον Ιούλιο του 2015 ορίστηκε Βοηθός Γενικός Διευθυντής Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης. Εντάχθηκε στο δυναμικό της Εθνικής Τράπεζας το 2005, αρχικά στη θέση του Συμβούλου Διοικήσεως για θέματα Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου και στη συνέχεια στη θέση του Συμβούλου Διοικήσεως για θέματα Πιστοδοτήσεων του Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου της ΕΤΕ. Από το 2010 ήταν Διευθυντής Διεθνούς Πίστης του Ομίλου της ΕΤΕ και το 2013 ορίστηκε Βοηθός Γενικός Διευθυντής και Chief Credit Risk Officer.

Πριν ενταχθεί στην Εθνική Τράπεζα απασχολήθηκε σε θέσεις ευθύνης στο χώρο της εταιρικής τραπεζικής, αρχικά στην τράπεζα Midland και κατόπιν στην Εγνατία Τράπεζα, όπου είχε την ευθύνη διαχείρισης σχέσεων με μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις και επενδυτικής τραπεζικής. Κατά το χρονικό διάστημα 1990 έως 1994 απασχολήθηκε στο χώρο της λογιστικής-ελεγκτικής στις εταιρείες Moore Stephens και Arthur Andersen. Το αντικείμενο εργασίας του αφορούσε οικονομικούς ελέγχους εταιριών από διάφορους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, εσωτερικούς ελέγχους, αποτιμήσεις, μελέτες σκοπιμότητας κ.λπ.

Είναι Ορκωτός Λογιστής Ελεγκτής (CPA), μέλος του Institute of Certified Public Accountants in Ireland, κάτοχος πτυχίου Λογιστικής και Χρηματοοικονομικών από το Deree College και έχει συμμετάσχει σε πολλά επαγγελματικά επιμορφωτικά σεμινάρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα της Τράπεζας – Εκτελεστικές Επιτροπές

Σύμφωνα με τη Διοίκηση της Τράπεζας, στα εποπτικά, διοικητικά και διαχειριστικά όργανα της Τράπεζας περιλαμβάνονται οι ακόλουθες Εκτελεστικές Επιτροπές, όντας οι κύριες Εκτελεστικές Επιτροπές που έχουν, εκτός από στρατηγικά και εκτελεστικά καθήκοντα, και δικαιοδοσία έγκρισης: 1) η Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή και η Διευρυμένη Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή, 2) το Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO), 3) η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων, 4) η Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων. Οι επιτροπές αποτελούνται από εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Γενικούς Διευθυντές και Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές της Τράπεζας.

Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή

Η Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή συστάθηκε το 2004 και λειτουργεί δυνάμει ειδικού Κανονισμού Λειτουργίας. Είναι το ανώτατο εκτελεστικό όργανο που στηρίζει τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας στο έργο του. Η Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή έχει, αφενός μεν στρατηγικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες που αφορούν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του Ομίλου και στην παρακολούθηση της εκτέλεσης του επιχειρησιακού σχεδίου της Τράπεζας, αφετέρου δε εγκριτικές αρμοδιότητες, οι οποίες δεν εκχωρούνται ατομικά σε Στελέχη της Διοίκησης ή σε άλλα Συλλογικά Όργανα της Τράπεζας, ενώ ασκεί και εποπτικές εξουσίες σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων σύμφωνα με τις αποφάσεις που λαμβάνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή ασκεί και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Διαχείρισης Κινδύνων, ενώ επιπλέον, δύναται να αποφασίζει για θέματα αρμοδιότητας της Επιτροπής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης, όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης ή τον Αναπληρωτή του.

Η Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Πρόεδρος	Παύλος Μυλωνάς	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλη	Χριστίνα Θεοφιλίδη	Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου – Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
	Βασίλειος Καραμούζης	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής
	Βασίλειος Κάβαλος	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς
	Φωτεινή Ιωάννου	Γενική Διευθύντρια Διαχείρισης Απαιτήσεων Εταιρικής και Λιανικής Τραπεζικής
	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer)
	Χρίστος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου (Group Chief Financial Officer)
	-	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας και του Ομίλου («COO»)*
	Ερνέστος Παναγιώτου	Γενικός Διευθυντής Μετασχηματισμού και Επιχειρησιακής Στρατηγικής
Μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου	Παναγιώτης Δασμάνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης Τράπεζας & Ομίλου
	Γεώργιος Τριανταφυλλάκης	Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών

** Ο κ. Νίκος Χριστοδούλου ήταν Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης, COO του Ομίλου και μέλος της Επιτροπής μέχρι τις 30.10.2018. Σε περίπτωση που δεν καλύπτεται η θέση του Γενικού Διευθυντή Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας και του Ομίλου, ο κ. Στράτος Μολυβιάτης - Βοηθός Γενικός Διευθυντής Πληροφορικής της Τράπεζας και του Ομίλου, παρίσταται στις συνεδριάσεις της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής.*

Η Επιτροπή συγκαλείται από τον Πρόεδρό της και συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον δύο (2) φορές κάθε ημερολογιακό μήνα και έκτακτα όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρό της.

Μετά από πρόσκληση του Προέδρου, στις συνεδριάσεις της Ανώτατης Εκτελεστικής Επιτροπής είναι δυνατό να παρίστανται Γενικοί Διευθυντές καθώς και άλλα Στελέχη της Τράπεζας, η παρουσία των οποίων κρίνεται απαραίτητη.

Επίσης, λειτουργεί Διευρυμένη Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή η οποία, επιπλέον των ανωτέρω μελών, απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Μέλη	Ιωάννης Κυριακόπουλος	Γενικός Διευθυντής Ακίνητης Περιουσίας της Τράπεζας και του Ομίλου
	Εύη Χατζηϊωάννου	Γενική Διευθύντρια Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας και του Ομίλου
	Χαρά Νταλέκου	Γενική Διευθύντρια Μάρκετινγκ Ομίλου
	Κωνσταντίνος Αδαμόπουλος	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Στρατηγικών Εργασιών
	Μπεάτε Ράντουλφ	Βοηθός Γενική Διευθύντρια - Chief Control Officer Ομίλου

Η Επιτροπή συγκαλείται από τον Πρόεδρό της και συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον μία (1) φορά κάθε ημερολογιακό μήνα και έκτακτα όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρό της.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO)

Το Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO) συστάθηκε το 1993. Σκοπός του εν λόγω Συμβουλίου είναι η διαμόρφωση της στρατηγικής και της πολιτικής της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό τομέα για θέματα διάρθρωσης και διαχείρισης των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (Asset - Liability Management), λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τις τρέχουσες συνθήκες στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου καθώς και τα όρια κινδύνου που η Τράπεζα έχει ορίσει.

Το Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO) απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Πρόεδρος	Παύλος Μυλωνάς	Διευθύνων Σύμβουλος
Αναπληρωτής Προέδρου και Μέλος	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer)
Μέλη	Χριστίνα Θεοφιλίδη	Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου– Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
	Χρίστος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου (Group Chief Financial Officer)
	Βασίλειος Καραμούζης	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής
	Βασίλειος Κάβαλος	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς

* Στις συνεδριάσεις όπου συζητούνται θέματα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης συμμετέχει στο Συμβούλιο και η κα Φωτεινή Ιωάννου-Γενική Διευθύντρια Διαχείρισης Απαιτήσεων Εταιρικής και Λιανικής Τραπεζικής.

Το Συμβούλιο συνέρχεται τακτικά μία φορά το μήνα ή σε έκτακτες συνεδριάσεις μετά από πρόσκληση του Προέδρου του.

Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου είναι δυνατόν να συμμετέχουν και άλλα Στελέχη της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του.
Τα μέλη του Συμβουλίου δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτό

Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων

Η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων συστάθηκε το 2008 με σκοπό τη βελτιστοποίηση και την εύρυθμη λειτουργία των ορίων (πλαισίου) ανάληψης κινδύνων.

Η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Πρόεδρος	Παύλος Μυλωνάς	Διευθύνων Συμβουλος
Αναπληρωτής Προέδρου και Μέλος	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer)
Μέλη	Βασίλειος Καραμούζης	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής
	Κωνσταντίνος Βόσικας	Γενικός Διευθυντής Πίστης του Ομίλου

* Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής όπου συζητούνται θέματα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης συμμετέχει και η κα Φωτεινή Ιωάννου-Γενική Διευθύντρια Διαχείρισης Απαιτήσεων Εταιρικής και Λιανικής Τραπεζικής.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον δύο φορές κάθε ημερολογιακό μήνα και έκτακτα όποτε το κρίνει αναγκαίο ο Πρόεδρος αυτής.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής καλείται και παρίσταται ο Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών.
Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.
Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Η Επιτροπή συστάθηκε το 2010. Η αποστολή της είναι η λήψη αποφάσεων για τη δημιουργία προβλέψεων και τη διενέργεια διαγραφών έναντι πάσης φύσης απαιτήσεων του Ομίλου, που κρίνονται από την Επιτροπή ότι υπόκεινται σε εκτίμηση απομείωσης της αξίας τους σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα «Πολιτική διενέργειας προβλέψεων και διαγραφών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων» του Ομίλου.

Η Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Πρόεδρος	Παύλος Μυλωνάς	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλη	Χρίστος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου (Group Chief Financial Officer)
	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer)

Η Επιτροπή συγκαλείται κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της.
Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.
Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

E. Κύρια Σημεία του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου Διαχείριση Κινδύνου

Στόχοι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Με στόχο τη διαφύλαξη της φήμης και της αξιοπιστίας της Τράπεζας και του Ομίλου προς τους Μετόχους, τους πελάτες, τους επενδυτές και τις εποπτικές και άλλες ανεξάρτητες αρχές, το Διοικητικό Συμβούλιο προσβλέπει στη συνεχή ενίσχυση, σε επίπεδο Ομίλου, του **Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου** ("ΣΕΕ").

Το ΣΕΕ είναι σχεδιασμένο με τρόπο τέτοιο ώστε να διασφαλίζει αποτελεσματικές και αποδοτικές λειτουργίες, επαρκή αναγνώριση, μέτρηση και αντιμετώπιση κινδύνων, μέσω του σχεδιασμού κατάλληλων και αποδοτικών εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας, της συνετούς διεξαγωγής των εργασιών της, των ισχυρών διαδικασιών για την διεξαγωγή διαχειριστικών και λογιστικών εργασιών, των αξιόπιστων χρηματοοικονομικών και μη πληροφοριών, οι οποίες δημοσιεύονται ή αναφέρονται (τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά) και της συμμόρφωσης με Νόμους, Κανονισμούς, Εποπτικές Απαιτήσεις και με τις εσωτερικές Πολιτικές, Διαδικασίες και τους Κανόνες που εφαρμόζονται στον Όμιλο.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου είναι μία διεργασία που τίθεται σε εφαρμογή από το Διοικητικό Συμβούλιο, την Ανώτατη Διοίκηση, τις Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Εσωτερικών Δικλείδων Ασφαλείας και το υπόλοιπο προσωπικό ενός του Οργανισμού. Η Τράπεζα χρησιμοποιεί σαν σημείο αναφοράς το

COSO 2013 Internal Control Integrated Framework, βάσει του οποίου το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου βασίζεται σε πέντε κύρια συστατικά: Το **Περιβάλλον Ελέγχου**, την **Αξιολόγηση Κινδύνων**, τις **Δικλείδες Ασφαλείας**, την **Πληροφόρηση και Επικοινωνία** και την **Παρακολούθηση**. Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου έχει ως στόχο να δημιουργήσει τις βάσεις έτσι ώστε ολόκληρος ο Οργανισμός να συνεισφέρει στην αποτελεσματικότητα και υψηλή ποιότητα των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας μέσω κατάλληλων ρόλων και αρμοδιοτήτων, μεθοδολογιών, εργαλείων και διαδικασιών.

Το ΣΕΕ στοχεύει να επιτύχει, μεταξύ άλλων, τους ακόλουθους βασικούς στόχους:

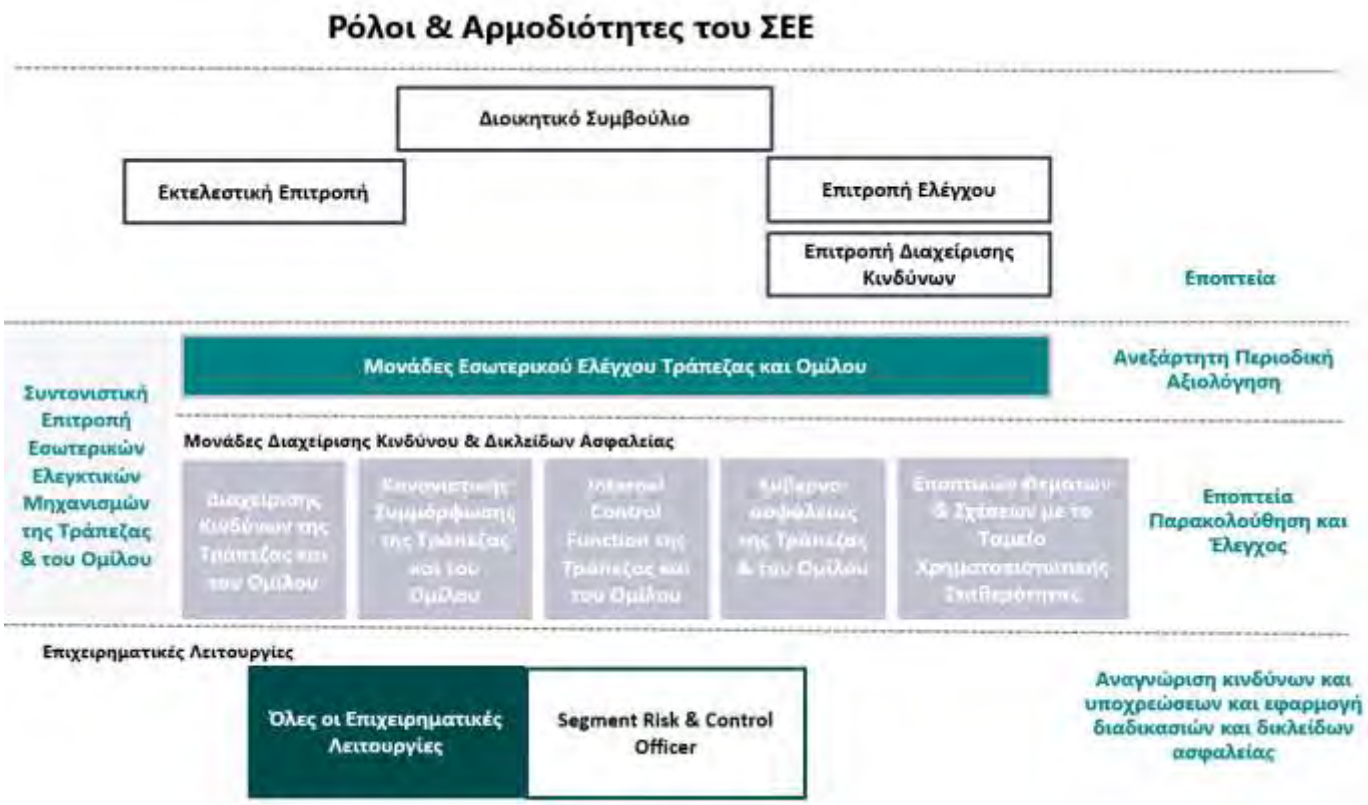
- Τη συνεπή εφαρμογή της επιχειρηματικής στρατηγικής του Ομίλου μέσω της αποτελεσματικής χρήσης των διαθέσιμων πόρων,
- Τη λήψη αποφάσεων βάσει της αξιολόγησης των κινδύνων,
- Τον προσδιορισμό του πλαισίου διαδικασιών του Ομίλου
- Τον εντοπισμό και τη διαχείριση όλων των αναλαμβανόμενων κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των λειτουργικών κινδύνων,
- Τη συμμόρφωση με το τοπικό, ευρωπαϊκό και διεθνές νομικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της Τράπεζας και του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών κανονισμών, των πληροφοριακών συστημάτων και του κώδικα δεοντολογίας,
- Τον επαρκή και αποδοτικό σχεδιασμό καθώς και την αποτελεσματική λειτουργία των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας,
- Την πληρότητα και την αξιοπιστία των δεδομένων και των πληροφοριών που είναι απαραίτητα για την ακριβή και έγκαιρη προετοιμασία των ατομικών και των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου και την παρουσίαση αξιόπιστων χρηματοοικονομικών πληροφοριών σχετικά με τη χρηματοοικονομική επίδοση της Τράπεζας και Ομίλου,
- Την υιοθέτηση των διεθνών βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης,
- Την αποτροπή και τον εντοπισμό τυχόν σφαλμάτων και παρατυπιών που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντα της Τράπεζας και του Ομίλου, των μετόχων και των πελατών.

Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της επιχειρηματικής στρατηγικής και της αναγνώρισης των κύριων επιχειρηματικών κινδύνων το **Διοικητικό Συμβούλιο**, με την υποστήριξη των Επιτροπών του, υιοθετεί κατάλληλες πολιτικές στοχεύοντας στην διασφάλιση ενός επαρκούς και αποτελεσματικού ΣΕΕ για την Τράπεζα και τον Όμιλο.

Η **Διοίκηση** είναι υπεύθυνη για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση αποτελεσματικών δικλείδων ασφαλείας καθώς και επαρκών και αποδοτικών διαδικασιών, κατάλληλα προσαρμοσμένων στο εύρος, στους κινδύνους και στην φύση των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνει η Τράπεζα και ο Όμιλος, την αναγνώριση και αξιολόγηση αδυναμιών του ΣΕΕ και τη λήψη των αναγκαίων διορθωτικών ενεργειών. Συγκεκριμένα οι σχετικές δραστηριότητες με το ΣΕΕ και τη Διαχείρισης Κινδύνων εκτελούνται από την πρώτη και δεύτερη γραμμή άμυνας.

Οι ρόλοι και αρμοδιότητες σχετικά με τη Διαχείριση Κινδύνου, την Κανονιστική Συμμόρφωση και τις Εσωτερικές Δικλείδες Ασφαλείας χωρίζονται σε τρείς γραμμές άμυνας, ως ακολούθως:

- **Πρώτη γραμμή άμυνας (1LoD),** Περιλαμβάνει τις Επιχειρηματικές και Υποστηρικτικές Μονάδες, οι οποίες είναι υπεύθυνες για την αναγνώριση, την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων και των κανονιστικών υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν, θεσπίζοντας και εφαρμόζοντας τον επαρκή και αποδοτικό σχεδιασμό των δικλείδων ασφαλείας καθώς και τη διαρκή παρακολούθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας τους.
- **Δεύτερη γραμμή άμυνας (2LoD),** Περιλαμβάνει τις Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Εσωτερικών Δικλείδων Ασφαλείας που επιβλέπουν την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των κινδύνων, της κανονιστικής συμμόρφωσης του επαρκούς και αποδοτικού σχεδιασμού καθώς και της αποτελεσματικής λειτουργίας των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας.
- **Τρίτη γραμμή άμυνας (3LoD),** Περιλαμβάνει τις Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, οι οποίες πραγματοποιούν περιοδική αξιολόγηση σχετικά με την επάρκεια και αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης, της διαχείρισης κινδύνου και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας που σχεδιάζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και την Διοίκηση. Ο επικεφαλής των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, αναφέρεται στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Ελέγχου την οποία και ενημερώνει περιοδικά σχετικά με τις δραστηριότητες των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο και η Ανώτατη Διοίκηση στοχεύει στη συνεχή ενίσχυση του ΣΕΕ προκειμένου να ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους και να διασφαλίσει την αποτελεσματική λειτουργία της Τράπεζας. Στο πλαίσιο αυτό, η Ανώτατη Διοίκηση πραγματοποίησε, κατά τη διάρκεια του 2019, τις ακόλουθες βελτιώσεις στο ΣΕΕ, προκειμένου να πετύχει περαιτέρω βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των τριών γραμμών άμυνας μέσω:

- **Της σύστασης της Συντονιστικής Επιτροπής Εσωτερικών Ελεγκτικών Μηχανισμών της Τράπεζας & του Ομίλου («ΣΕΕΕΜ»)** το Φεβρουάριο του 2019, με σκοπό την υποστήριξη των προσπαθειών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, καθώς και της Ανώτατης Διοίκησης, προωθώντας τον αποδοτικότερο συντονισμό και τη συνεργασία των ελεγκτικών λειτουργιών της Τράπεζας. Η Επιτροπή συντονίζεται από τον Επικεφαλής των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου και μέλη της είναι: ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου, ο Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης Τράπεζας & Ομίλου, η Βοηθός Γενική Διευθύντρια – Group Chief Control Officer, ο Βοηθός Γενικός Διευθυντής Λειτουργιών, η Επικεφαλής της Διεύθυνσης Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου, ο Διευθυντής Κυβερνοασφάλειας της Τράπεζας και του Ομίλου και ο Επικεφαλής της Διεύθυνσης Εποπτικών Θεμάτων και Σχέσεων με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

  Οι στόχοι της ΣΕΕΕΜ είναι οι ακόλουθοι:

  - Η βελτίωση των συνεργειών μεταξύ των λειτουργιών της δεύτερης και τρίτης γραμμής άμυνας,
  - Η υιοθέτηση ενιαίου πλαισίου μεθοδολογίας,
  - Η παρακολούθηση και αναφορά αναδυόμενων κινδύνων.

  Η Επιτροπή συνεδρίασε έξι φορές κατά την διάρκεια του 2019 και σύστησε διάφορες ομάδες εργασίας για την υποστήριξη των πρωτοβουλιών της.

- Κατά την διάρκεια του 2019 η ΣΕΕΕΜ σύστησε τις ομάδες εργασίας με τα ακόλουθα αντικείμενα:
  - Θέσπιση του ρόλου του Segment Risk and Control Officer στις Γενικές Διευθύνσεις της Τράπεζας.
  - Ανάπτυξη Ενιαίου Πλαισίου Ταξινόμησης Κινδύνων και Ορισμών σχετικών με την Διαχείριση Κινδύνων, την Κανονιστική Συμμόρφωση και τις Εσωτερικές Δικλείδες Ασφαλείας.
  - Ανάπτυξη κοινών αρχών για την αξιολόγηση του λειτουργικού κινδύνου και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας.
  - Επιλογή προμηθευτή για την υλοποίηση κοινής μηχανογραφικής εφαρμογής Governance, Risk and Compliance (GRC) του Ομίλου.

- **θέσπισης του ρόλου του Segment Risk and Control Officers («SRCO»)** - Η Τράπεζα στο πλαίσιο των προσπαθειών για την ενίσχυση του ΣΕΕ, θέσπισε τον ρόλο του Segment Risk and Control Officer. Ο SRCO αναφέρεται απευθείας στον αρμόδιο Γενικό Διευθυντή / Βοηθό Γενικό Διευθυντή, είναι ανεξάρτητος από τις επιχειρηματικές Μονάδες και συνεργάζεται με τις Μονάδες της δεύτερης και τρίτης γραμμής άμυνας με κύρια αρμοδιότητα τον συντονισμό των

ενεργειών για να διασφαλίσει ότι οι λειτουργικοί κίνδυνοι αναγνωρίζονται και αξιολογούνται, οι εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας έχουν τον κατάλληλο σχεδιασμό και λειτουργούν αποτελεσματικά καθώς και να υποστηρίξει την περαιτέρω ενδυνάμωση της γνώσης και κουλτούρας σχετικά με θέματα διαχείρισης κινδύνου, κανονιστικής συμμόρφωσης και εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας.

- **Ενιαίο Πλαίσιο Ταξινόμησης Κινδύνων και Ορισμών σχετικών με την Διαχείριση Κινδύνων, την Κανονιστική Συμμόρφωση και τις Εσωτερικές Δικλείδες Ασφαλείας –** Αναπτύχθηκε και εγκρίθηκε Ενιαίο Πλαίσιο Ταξινόμησης Κινδύνων και Ορισμών σχετικών με την Διαχείριση Κινδύνων, την Κανονιστική Συμμόρφωση και τις Εσωτερικές Δικλείδες Ασφαλείας. Οι Μονάδες της Τράπεζας βρίσκονται στη διαδικασία υιοθέτησης του Πλαισίου.

- **Ανάπτυξη κοινών αρχών για την αξιολόγηση του λειτουργικού κινδύνου και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας** - Αναπτύχθηκαν και εγκρίθηκαν κοινές αρχές για την αξιολόγηση του λειτουργικού κινδύνου και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας. Οι Μονάδες της Τράπεζας βρίσκονται στην διαδικασία υιοθέτησης των κοινών αρχών οι οποίες θα διασφαλίσουν αποδοτική παρακολούθηση των κινδύνων, των κανονιστικών υποχρεώσεων και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας μέσω της διάχυσης της πληροφορίας και της βελτίωσης της ομοιογένειας των αναφορών σχετικά με τον κίνδυνο.

- **Κοινής μηχανογραφικής εφαρμογής Governance, Risk and Compliance (GRC)** - Στο πλαίσιο των προσπαθειών του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης για την ενίσχυση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου, της κανονιστικής συμμόρφωσης και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας, η Τράπεζα επέλεξε μια κοινή μηχανογραφική εφαρμογή GRC, η οποία θα χρησιμοποιηθεί από τις Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Δικλείδων Ασφαλείας (Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, Group Internal Control Function, Κανονιστικής Συμμόρφωσης, Κυβερνοασφάλειας, Επικύρωσης Υποδειγμάτων, Εποπτικών Θεμάτων και Σχέσεων με το ΤΧΣ, Εσωτερικού Ελέγχου). Με την υλοποίηση της συγκεκριμένης εφαρμογής η Τράπεζα θα βελτιώσει περαιτέρω τη διαχείριση των κινδύνων, θα ενισχύσει το πλαίσιο εποπτείας του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης και θα μπορέσει να χρησιμοποιήσει ένα ομοιογενή και ενιαίο εργαλείο αναφορών, συνεισφέροντας στην διαμόρφωση συνολικής εικόνας για το ΣΕΕ στην Τράπεζα και στον Όμιλο. Η φάση της υλοποίησης της πλατφόρμας θα ξεκινήσει το δεύτερο τρίμηνο του 2020, θα υποστηριχθεί και θα επιβλέπεται από ομάδα εξειδικευμένων στελεχών από όλες τις προαναφερθείσες Μονάδες.

- **Της ενδυνάμωσης της λειτουργίας Διαχείρισης** Λειτουργικού Κινδύνου με την ίδρυση, τον Ιανουάριο του 2019 **της Διεύθυνσης Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου της Τράπεζας και του Ομίλου** και την ίδρυση τον Ιούλιο του 2019 **της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων Στρατηγικής της Τράπεζας και του Ομίλου** που υπάγονται απευθείας στο Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων.

- **Της σύστασης του Internal Control Function της Τράπεζας και του Ομίλου** το Μάιο του 2019, με σκοπό τη διασφάλιση και βελτίωση της επάρκειας και αποδοτικότητας του σχεδιασμού των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας και την αποτελεσματική τους λειτουργία, σε συνεργασία με τις ανεξάρτητες Μονάδες όπως ορίζονται από το Εποπτικό Πλαίσιο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Οι βασικές αρμοδιότητες του Internal Control Function περιλαμβάνουν:

(α) Τη συμβολή στη διαμόρφωση και στην ενίσχυση της κουλτούρας εφαρμογής ισχυρών και αποδοτικών εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας και την προώθηση της γνώσης σχετικά με αυτές.

(β) Τον καθορισμό μεθοδολογίας εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας για την Τράπεζα και τον Όμιλο, αναφορικά με ρόλους, αρμοδιότητες, πολιτικές, διαδικασίες, ροή πληροφοριών και συστήματα που απαιτούνται για το κατάλληλο σχεδιασμό και για την αποτελεσματική λειτουργία των εσωτερικών δικλείδων ασφάλειας.

(γ) Τη συνεχή παρακολούθηση του σχεδιασμού επαρκών και αποδοτικών εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας καθώς και της αποτελεσματικής λειτουργίας τους.

(δ) Την παροχή εκπαίδευσης και την υποστήριξη των Μονάδων της Τράπεζας ως προς την εφαρμογή της εγκεκριμένης μεθοδολογίας που σχετίζεται με τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας και την παροχή εξειδικευμένων γνώσεων σχετικά με τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας.

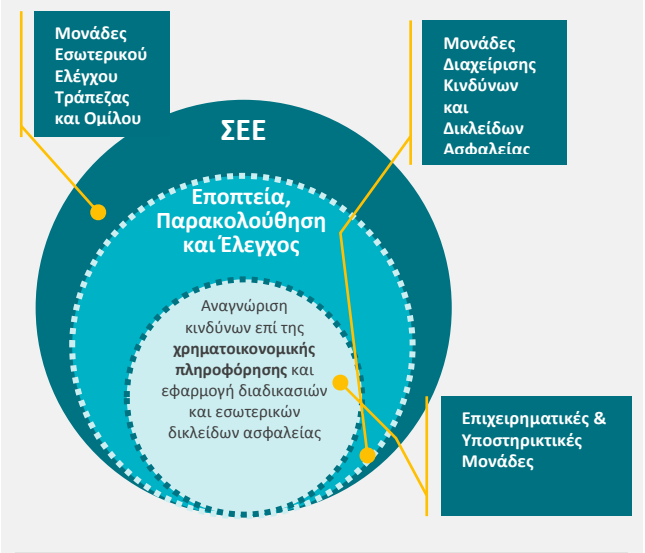
(ε) Τη συνεργασία με τις Εταιρείες του Ομίλου και τη μέριμνα για τη στήριξη του έργου τους κατά την εφαρμογή της μεθοδολογίας που σχετίζεται με τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας σε επίπεδο Ομίλου

Το Internal Control Function της Τράπεζας και του Ομίλου, συμμετέχει στην Συντονιστική Επιτροπή Εσωτερικών Ελεγκτικών Μηχανισμών της Τράπεζας & του Ομίλου (ΣΕΕΕΜ) και υποστήριξε τις ομάδες εργασίας που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Διαχείριση Κινδύνων σχετικών με τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας που αφορούν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση

Η **Επιτροπή Ελέγχου**, βάσει των απαιτήσεων του Ν.4449/2017, άρθρο 44, παρ. 3β, είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και υποβάλλει προτάσεις βελτίωσης για την εξασφάλιση της ακεραιότητάς τους στο Διοικητικό Συμβούλιο. Επιπλέον η Επιτροπή Ελέγχου παρακολουθεί την πρόοδο υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών στο πλαίσιο του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης και της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Η **Διοίκηση** είναι υπεύθυνη για την προετοιμασία και την εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ»), καθώς και για **τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας επί της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης**, που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με τρόπο που να διασφαλίζει ότι αυτές είναι απαλλαγμένες από τυχόν ουσιώδεις ανακρίβειες, που μπορεί να οφείλονται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες είναι προσδιορισμένες με σαφήνεια στο λειτουργικό μοντέλο της Εθνική Τράπεζας, βάσει του οποίου η ευθύνη για την αναγνώριση των κινδύνων επί της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης καθώς και η εφαρμογή διαδικασιών και εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας για την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων ανήκει στις **Επιχειρηματικές και Υποστηρικτικές Μονάδες**, ενώ οι Μονάδες **Διαχείρισης Κινδύνων και Δικλείδων Ασφαλείας** εποπτεύουν, παρακολουθούν και ελέγχουν τους κινδύνους επί της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας που σχετίζονται με την διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Εσωτερικός Έλεγχος του Ομίλου

Ο Εσωτερικός Έλεγχος του Ομίλου είναι μία ανεξάρτητη λειτουργία του Ομίλου της ΕΤΕ που διασφαλίζει ότι οι επιχειρησιακές δραστηριότητες της Τράπεζας συνάδουν με τις αξίες και την εταιρική κουλτούρα της και συμβάλλουν στην κοινωνικά υπεύθυνη στρατηγική της. Ως τρίτη γραμμή άμυνας, ο Εσωτερικός Έλεγχος παρέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο και την Επιτροπή Ελέγχου, κατά τρόπο ανεξάρτητο, διασφάλιση σχετικά με την ποιότητα, την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του συστήματος και των συναφών πλαισίων εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων και εταιρικής διακυβέρνησης, ενώ προστατεύει το ενεργητικό και τη φήμη του Ομίλου. Ο Γενικός Επιθεωρητής αναφέρεται, λειτουργικά, στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου και, διοικητικά, στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας και έχει απρόσκοπτη πρόσβαση και στους δύο.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος του Ομίλου, βάσει ανάλυσης κινδύνων (risk-based approach) και έχοντας απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα και το προσωπικό του Οργανισμού, καλύπτει όλες τις Εταιρείες και τις δραστηριότητες του Ομίλου της ΕΤΕ. Μέσω επιτόπιων ελέγχων, αξιολογεί την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των συστημάτων και των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων και εταιρικής διακυβέρνησης, τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις εποπτικές απαιτήσεις, καθώς και την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών και διοικητικών πληροφοριών. Ιδιαίτερη έμφαση και προτεραιότητα αποδίδεται σε περιοχές που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο. Η Ανώτατη Διοίκηση έχει την ευθύνη να διασφαλίζει ότι τα θέματα που αναδεικνύει ο Εσωτερικός Έλεγχος διευθετούνται εντός του προσήκοντος και συμφωνηθέντος χρονοδιαγράμματος.

Οι Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και των θυγατρικών του Ομίλου χρησιμοποιούν:

- ενιαία μεθοδολογία ελέγχου, η οποία είναι εναρμονισμένη με το διεθνώς αναγνωρισμένο πλαίσιο COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission 2013), και τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών («IIA»),
- μεθοδολογία ελέγχου πληροφοριακών συστημάτων βασισμένη στο πλαίσιο COBIT του Οργανισμού Ελέγχου Συστημάτων Πληροφορικής (ISACA),
- ενιαία διαδικτυακή πλατφόρμα, η οποία επιτρέπει την αποτελεσματική διαχείριση των δραστηριοτήτων ελέγχου καθώς και: (i) την παρακολούθηση, σε πραγματικό χρόνο, των δραστηριοτήτων ελέγχου σε όλες τις θυγατρικές, (ii) την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών του Ομίλου και (iii) την τυποποίηση της ελεγκτικής μεθοδολογίας. Επιπρόσθετα, η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα παρακολουθούνται μέσω καθιερωμένων δεικτών απόδοσης και εσωτερικών ελέγχων ποιότητας.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, οι Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας απασχολούσαν 92 εσωτερικούς ελεγκτές με ενδελεχείς γνώσεις και εμπειρία σε τραπεζικά θέματα και θέματα ελέγχου, οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι από τις υπό έλεγχο δραστηριότητες

και δεν εμπλέκονται στο σχεδιασμό, την επιλογή, την υλοποίηση ή εφαρμογή των εσωτερικών ελεγκτικών μηχανισμών της Τράπεζας.

Κάθε χρόνο, οι Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και των θυγατρικών του Ομίλου καταρτίζουν Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων, εξασφαλίζοντας συνέργειες και βέλτιστη κάλυψη των περιοχών ελέγχου. Το Πρόγραμμα Ελέγχων για το 2019 κάλυψε κινδύνους που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με τη διαχείριση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, τις διαδικασίες ICAAP και ILAAP και τα μοντέλα αξιολόγησης κινδύνου (internal risk models), τα συστήματα πληροφορικής, την κυβερνοασφάλεια, τη συμμόρφωση με νέους κανονισμούς (ΔΠΧΠ 9, PSD II), καθώς και τις διαδικασίες καταπολέμησης της απάτης και διενέργειας αυτοματοποιημένων κεντρικών ελέγχων (continuous auditing). Για το 2020, το Πρόγραμμα Ελέγχων θα καλύψει, μεταξύ άλλων, τις παρακάτω περιοχές:

Εταιρική Τραπεζική και διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων

Διαδικασίες ICAAP και ILAAP και μοντέλα αξιολόγησης κινδύνου (internal risk models)

Πληροφοριακά Συστήματα

Βιωσιμότητα επιχειρηματικού μοντέλου

Διαδικασίες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Διαδικασίες καταπολέμησης της απάτης και διενέργειας αυτοματοποιημένων κεντρικών ελέγχων (continuous auditing).

Όπως απαιτείται, βάσει των προτύπων του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA), η δραστηριότητα του Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου ΕΤΕ υποβάλλεται περιοδικά σε εξωτερική αξιολόγηση ποιότητας. Κατά την τελευταία αξιολόγηση, ο Εσωτερικός Έλεγχος του Ομίλου ΕΤΕ απέσπασε την υψηλότερη δυνατή διαβάθμιση («Generally Conforms»), αναφορικά με την εφαρμογή των διεθνών ελεγκτικών προτύπων, ενώ συγκρινόμενος με αντίστοιχες Μονάδες διεθνών οργανισμών, βαθμολογήθηκε με 4,44/5, αποτέλεσμα που υποδηλώνει προηγμένο επίπεδο Εσωτερικού Ελέγχου.

Η αύξηση της χρήσης νέων τεχνολογιών αποτελεί στρατηγικό στόχο για τον Εσωτερικό Έλεγχο του Ομίλου. Κατά τη διάρκεια του 2019, ο Εσωτερικός Έλεγχος του Ομίλου βελτίωσε περαιτέρω τη λειτουργικότητα της πλατφόρμας Συνεχούς Ελέγχου και Εντοπισμού Παράτυπων Ενεργειών, η οποία περιλαμβάνει πολλαπλά σενάρια ελέγχου που λειτουργούν σε καθημερινή βάση. Το συγκεκριμένο λογισμικό ενσωματώνει τεχνητή νοημοσύνη με τεχνικές ασαφούς λογικής (fuzzy logic) και η ελεγκτική του κάλυψη σχεδιάζεται να επεκταθεί σε πρόσθετες επιχειρηματικές περιοχές στα επόμενα έτη.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του 2019 μία νέα διαδικτυακή πλατφόρμα Διακυβέρνησης, Διαχείρισης Κινδύνων & Μηχανισμών Ελέγχου (eGRC) επιλέχθηκε για να υποστηρίξει τις λειτουργίες του Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και άλλων Μονάδων Διαχείρισης Κινδύνων και Δικλείδων Ασφαλείας της Τράπεζας που ανήκουν στη δεύτερη γραμμή άμυνας. Η φάση υλοποίησης της υπόψη πλατφόρμας θα ξεκινήσει το πρώτο τρίμηνο του 2020, με συνεχή παρακολούθηση από συγκεκριμένη ομάδα εξειδικευμένων στελεχών των εμπλεκόμενων Μονάδων. Βλ. ανωτέρω ενότητα «*Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείριση Κινδύνων*».

Κατά τη διάρκεια του 2019, ο Εσωτερικός Έλεγχος του Ομίλου ολοκλήρωσε τους στρατηγικούς του στόχους, συμπεριλαμβανομένης, της επικαιροποίησης και αναβάθμισης της ελεγκτικής μεθοδολογίας (χρήση εργαλείων ανάλυσης δεδομένων και δεικτών κινδύνου, ενσωμάτωση στις εκθέσεις ελέγχου προτάσεων βελτίωσης της παραγωγικότητας των ελεγχόμενων Μονάδων), καθώς και ενδυνάμωσης του προσωπικού (μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης, απόκτησης πιστοποίησης και εξέλιξης της επαγγελματικής τους πορείας). Επιπλέον, εντάχθηκε στη μεθοδολογία του Εσωτερικού Ελέγχου, η ανά έλεγχο παρακολούθηση όλων των ανοιχτών σχετικών ευρημάτων που έχουν αναδειχθεί από εξωτερικούς ελεγκτές και εποπτικές αρχές (SSM, ΤτΕ, κλπ.).

Ακόμη μία βασική εξέλιξη κατά το 2019, αποτέλεσε η σύσταση της Επιτροπής Εσωτερικών Ελεγκτικών Μηχανισμών της Τράπεζας και του Ομίλου, η οποία συντονίζεται από τον Γενικό Επιθεωρητή του Ομίλου και έχει, ως κύριους στόχους:

- την αύξηση των συνεργειών μεταξύ των Μονάδων των τριών γραμμών άμυνας,
- την υιοθέτηση ενιαίου πλαισίου μεθοδολογίας,
- την παρακολούθηση και αναφορά αναδυόμενων κινδύνων.

Η Επιτροπή συνεδρίασε 6 φορές κατά τη διάρκεια του 2019 και θέσπισε πολλαπλές ομάδες έργου για την υποστήριξη των κύριων αρμοδιοτήτων της.

Σύστημα Διαχείρισης Κινδύνου

Βλέπε ενότητα «*Διαχείριση Κινδύνου*».

Κανονιστική Συμμόρφωση και Εταιρική Διακυβέρνηση

Στο πλαίσιο της δέουσας ενσωμάτωσης του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που ισχύει σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση και των βέλτιστων πρακτικών στη λειτουργία του Ομίλου, οι λειτουργίες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης επιβλέπουν όλα τα σχετικά θέματα, σύμφωνα με το ισχύον ελληνικό και ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο και τις αποφάσεις των εποπτικών αρχών, καθώς και όλες τις δραστηριότητες της Εταιρικής Διακυβέρνησης και των Μετόχων. Συγκεκριμένα, οι λειτουργίες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης περιλαμβάνουν επιμέρους Διευθύνσεις, που είναι αρμόδιες για την Εταιρική Διακυβέρνηση, την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι λειτουργίες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης, καθεμία στον τομέα αρμοδιότητάς της, παρακολουθούν σε συνεχή βάση τις εξελίξεις στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές και παρέχουν οδηγίες και υποστήριξη στις μονάδες της Τράπεζας και τις εταιρείες του Ομίλου, ενώ παρακολουθούν και την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Έτσι, οι λειτουργίες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης το 2019 συνέχισαν να δίνουν έμφαση στην καθιέρωση κατάλληλου και αποτελεσματικού πλαισίου συμμόρφωσης, προκειμένου να διαφυλάξουν τη φήμη και την αξιοπιστία της Τράπεζας και του

Ομίλου έναντι όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων μετόχων, πελατών, Εποπτικών και άλλων Αρχών.

Με σκοπό τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πολιτικές και διαδικασίες. Μεταξύ άλλων εποπτεύονται οι ακόλουθοι τομείς: Εταιρική Διακυβέρνηση, Πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, Αιτήματα Φορολογικών και άλλων Δημοσίων Αρχών, Προστασία Καταναλωτή, Τραπεζικό Απόρρητο, Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, κτλ.

Δεδομένης της έμφασης που δίνει ο Όμιλος στην εξασφάλιση της διαρκούς βελτίωσης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης και των πρακτικών που εφαρμόζονται, το 2019 η Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και ΕΚΕ επικεντρώθηκε στην επισκόπηση πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης, συμφωνίες και πρακτικές (συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης, σε συνεργασία με τις αρμόδιες διευθύνσεις της Τράπεζας, μιας σειράς άρθρων του Καταστατικού της Τράπεζας, το οποίο υποβλήθηκε στην Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων προς έγκριση, με σκοπό την εναρμόνιση με τις διατάξεις του Ν. 4548/2018, ο οποίος αντικατέστησε τον Κ.Ν. 2190/1920), καθώς και την αναθεώρηση των Κανονισμών Λειτουργίας των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου, προκειμένου να συμπεριληφθούν, μεταξύ άλλων, αναφορές σχετικά με τις αρμοδιότητες εποπτείας των Επιτροπών για συγκεκριμένους κινδύνους, σχετικά με τις ευθύνες σε εκτελεστικό επίπεδο για την καθημερινή διαχείριση αυτών των κινδύνων και των εκθέσεων που υποβάλλονται σε κάθε Επιτροπή), παρέχοντας συνεχή στήριξη στο Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές του.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της ενίσχυσης καθώς και της συνεχούς κατάρτισης και ανάπτυξης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και ΕΚΕ ενημέρωσε το εισαγωγικό ενημερωτικό πρόγραμμα για τα νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καλύπτοντας μεταξύ άλλων θέματα που αφορούν την Εταιρική Διακυβέρνηση και τις οργανωτικές ρυθμίσεις της Τράπεζας.

Η Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και ΕΚΕ προχώρησε επίσης στην ενημέρωση των επιτροπών Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων σχετικά με τις εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο και τις τελευταίες τάσεις και πρακτικές στην εταιρική διακυβέρνηση, ενώ παράλληλα ενημέρωσε συνοπτικά την Επιτροπή Ελέγχου για συναλλαγές συνδεδεμένων προσώπων.

Επιπρόσθετα, οι λειτουργίες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης παρείχαν υποστήριξη, συμβουλές και καθοδήγηση στις Μονάδες της Τράπεζας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση και η συμμόρφωση της Τράπεζας με το νέο νομοθετικό πλαίσιο και προχώρησαν σε ενέργειες για την τροποποίηση πολιτικών και διαδικασιών, τη γνωστοποίηση συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, τη συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία για την αναμόρφωση του ελέγχου και τη γνωστοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στην έκθεση διαχείρισης. Επιπρόσθετα, οι Λειτουργίες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης ενασχολήθηκαν με μία σειρά σχεδίων, όπως το GDPR, το MiFiD II, το IDD, την διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων / μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και το PSD II.

Τέλος, οι λειτουργίες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης συνέχισαν να παρακολουθούν συστηματικά τις εξελίξεις και τη συμμόρφωση με το ισχύον πλαίσιο, ενώ παράλληλα ασχολούνται με την υποβολή τακτικών και ad hoc εκθέσεων σε εποπτικές Αρχές και αποτελούν το σημείο επαφής και διασύνδεσης μεταξύ των Αρχών και της Τράπεζας.

Πληροφοριακά στοιχεία της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Τα πληροφοριακά στοιχεία της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που απαιτούνται δυνάμει του του άρθρου 152 του Ν. 4548/2018 περί Ανωνύμων Εταιριών, περιλαμβάνονται στην Επεξηγηματική Έκθεση προς την Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, η οποία αποτελεί διακριτό τμήμα της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Παράρτημα Εναλλακτικών Δεικτών Μέτρησης Απόδοσης

Οι ορισμοί των επιλεγμένων χρηματοοικονομικών δεικτών/μεγεθών του Ομίλου παρατίθενται ως ακολούθως:

Δάνεια προ προβλέψεων	Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος πριν από προβλέψεις Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημιές («ΑΠΖ»).
Δείκτης Δάνεια προς Καταθέσεις	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελάτων μετά από προβλέψεις για ΑΠΖ διαιρούμενα με τις υποχρεώσεις προς πελάτες, στο τέλος του έτους.
Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («Net Stable Funding Ratio», «NSFR»)	Ο Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης αναφέρεται στο ποσό των υποχρεώσεων και του κεφαλαίου που αναμένεται να διατηρείται στον χρονικό ορίζοντα που έχει οριστεί από το NSFR προς του ποσού της σταθερής χρηματοδότησης που πρέπει να διανεμηθεί στα διάφορα περιουσιακά στοιχεία ανάλογα με τα χαρακτηριστικά ρευστότητας και τις υπολειπόμενες διάρκειες τους.
Δείκτης Κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών προς μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα στο τέλος της περιόδου.
Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας («Liquidity Coverage Ratio» ή «LCR»)	Ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας αφορά το απόθεμα ρευστότητας των ρευστοποιήσιμων περιουσιακών στοιχείων υψηλής ποιότητας (High Quality Liquid Assets "HQLAs") που διακρατά ένα πιστωτικό ίδρυμα με σκοπό να καλύπτει ς τις καθαρές εκροές ρευστότητάς του κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ακραίων συνθηκών 30 ημερολογιακών ημερών, βάσει κανονισμού (EU) 2015/61.
Δείκτης Κόστους προς έσοδα	Λειτουργικά έξοδα προς συνολικά έσοδα.
Δείκτης Κόστους προς οργανικά έσοδα	Λειτουργικά έξοδα προς οργανικά έσοδα.
Δείκτης Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ("CET1")	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (EU) 575/2013, με εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών ρυθμίσεων για την επίδραση του ΔΠΧΠ 9 αναφορικά με τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού.
Δείκτης Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων με Πλήρη Εφαρμογή της Βασιλείας ΙΙΙ ("CET1, CRD IV fully loaded")	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (EU) 575/2013, χωρίς την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών ρυθμίσεων για την επίδραση του ΔΠΧΠ 9 αναφορικά με τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού.
Δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα προς δάνεια προ προβλέψεων στο τέλος της περιόδου.
Ενσώματα Ίδια Κεφάλαια	Ίδια κεφάλαια μετόχων Τράπεζας μείον υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα
Έσοδα ή κέρδη (έξοδα ή ζημίες) από Χρηματ/κες Πράξεις & Λοιπά Έσοδα (Εξοδα) / Μη Οργανικά Έσοδα	Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου («έσοδα ή κέρδη (έξοδα ή ζημίες) από χρηματοοικονομικές πράξεις») + έσοδα ή κέρδη (έξοδα ή ζημίες) από την αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων επιμετρούμενων στο αποσβέσιμο κόστος + καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα) («λοιπά έσοδα (έξοδα)»).
Ισολογισμός	Αναφέρεται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.
Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο	Καθαρά έσοδα από τόκους προς το μέσο όρο των τοκοφόρων στοιχείων ενεργητικού (ο μέσος όρος των τοκοφόρων στοιχείων του ενεργητικού υπολογίζεται ως το άθροισμα των υπολοίπων των τοκοφόρων στοιχείων του ενεργητικού στο τέλος του προηγούμενου έτους και στο τέλος του έτους αναφοράς καθώς και των ενδιάμεσων τριμήνων, δια τον αριθμό των περιόδων (πέντε περίοδοι) για τις ετήσιες χρήσεις).
Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο Προσαρμοσμένο στον Κίνδυνο	Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο μείον το κόστος πιστωτικού κινδύνου.
Καταθέσεις	Αφορά στις υποχρεώσεις προς πελάτες.

Κέρδη / (ζημίες) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Κέρδη / (ζημίες) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, εξαιρουμένου της επιπρόσθετης ασφαλιστικής εισφοράς του ΛΕΠΕΤΕ για τα έτη 2018-2019, του κόστους αναδιάρθρωσης και λοιπά έκτακτα κόστη. Συγκεκριμένα, για το 2019, τα λειτουργικά έξοδα εξαιρούν την επιπρόσθετη ασφαλιστική εισφοράς του ΛΕΠΕΤΕ για τα έτη 2018-2019 ποσού €90 εκατ., το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ποσού €96 εκατ., το κόστος αναδιάθρωσης και ποσό €14 εκατ., καθώς και την απομείωση σχετικά με την διακοπή μισθώσεως ακινήτων λόγω διακοπής δραστηριότητας καταστημάτων της Τράπεζας και άλλα μη επαναλαμβανόμενα έξοδα ποσού €27 εκατ. Για το 2018, τα λειτουργικά έξοδα εξαιρούν το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ύψους €66 εκατ. και λοιπά κόστη αναδιάρθρωσης €12 εκατ.
Κέρδη μετά από φόρους	Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες.
Κέρδη προ Προβλέψεων	Καθαρά λειτουργικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα.
Κόστος πιστωτικού κινδύνου	Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου ετησιοποιημένες προς το μέσο υπόλοιπο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών.
Κόστος χρηματοδότησης/ Κόστος Άντλησης Ρευστότητας	Ο σταθμισμένος μέσος όρος του κόστους καταθέσεων, χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και των συναλλαγών σε repos, καλυμμένων ομολογιών και τιτλοποιήσεων.
Λειτουργικά Έξοδα	Δαπάνες προσωπικού + γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα + αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων, εξαιρουμένου της επιπρόσθετης ασφαλιστικής εισφοράς του ΛΕΠΕΤΕ για τα έτη 2018-2019, του κόστους αναδιάρθρωσης και λοιπά έκτακτα κόστη. Συγκεκριμένα, για το 2019, τα λειτουργικά έξοδα εξαιρούν την επιπρόσθετη ασφαλιστική εισφοράς του ΛΕΠΕΤΕ για τα έτη 2018-2019 ποσού €90 εκατ., το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ποσού €96 εκατ., το κόστος αναδιάθρωσης και ποσό €14 εκατ., καθώς και την απομείωση σχετικά με την διακοπή μισθώσεως ακινήτων λόγω διακοπής δραστηριότητας καταστημάτων της Τράπεζας και άλλα μη επαναλαμβανόμενα έξοδα ποσού €27 εκατ. Για το 2018, τα λειτουργικά έξοδα εξαιρούν το κόστος του Προγράμματος Εθελουσίας Προσωπικού ύψους €66 εκατ. και λοιπά έξοδα αναδιάρθρωσης €12 εκατ.
Λειτουργικά Κέρδη / (Ζημίες)	Καθαρά λειτουργικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα και προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ.
Λοιπές προβλέψεις	Λοιπές προβλέψεις Προβλέψεις απομείωσης χρεογράφων, λοιπές προβλέψεις και προβλέψεις απομείωσης.
Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα	Σύμφωνα με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA, ITS Technical Standards) ως μη εξυπηρετούμενα ορίζονται τα ανοίγματα που πληρούν μία ή και τις δύο κάτωθι προϋποθέσεις: α) Σημαντικά ανοίγματα με καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών β) Ανοίγματα αβέβαιης πλήρους είσπραξης χωρίς τη ρευστοποίηση εξασφάλισης, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη ποσού σε καθυστέρηση ή ημερών καθυστέρησης.
Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβέσιμο κόστος σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών.
Οργανικά έσοδα	Καθαρά έσοδα από τόκους + καθαρά έσοδα από προμήθειες.
Οργανικά λειτουργικά κέρδη / (ζημίες)	Οργανικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα και προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ.
Οργανικά λειτουργικά κέρδη / (ζημίες) προ προβλέψεων	Περιλαμβάνει οργανικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα.
Οργανική Αύξηση / (Μείωση) Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Οργανική μεταβολή Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, προ πωλήσεων και διαγραφών.
Προβλέψεις δανείων	Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών.
Ρυθμός Δημιουργίας Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Καθαρή αύξηση / (μείωση) Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, προ διαγραφών.
Σταθμισμένα Στοιχεία Ενεργητικού	Στοιχεία Ενεργητικού και στοιχεία εκτός Ισολογισμού, προσδιορισμένα βάσει σταθμισμένου κινδύνου, σύμφωνα με τον κανονισμό (EU) 575/2013.
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	Συνολικά εποπτικά κεφάλαια, με εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων του Κανονισμού (EU) 575/2013 και εποπτικών μεταβατικών ρυθμίσεων για την επίδραση του ΔΠΧΑ 9, αναφορικά με τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού.
Τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού	Τα τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού περιλαμβάνουν τα εν δυνάμει τοκοφόρα στοιχεία του ενεργητικού και αφορούν το ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες, τις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων), δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων).

Τραπεζικές δραστηριότητες στην Ελλάδα	Οι τραπεζικές δραστηριότητες στην Ελλάδα περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα, την Εθνική Leasing, την Probank Leasing και την Εθνική Factors Α.Ε.

Η παρούσα Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές αναφορές και μεγέθη όπως προέρχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018 οι οποίες έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ»). Επίσης, περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές πληροφορίες οι οποίες αντλούνται από την κανονική ροή των συστημάτων χρηματοοικονομικής και διοικητικής πληροφόρησης, όπως αυτές κατηγοριοποιούνται σε ξένες και εγχώριες δραστηριότητες βάσει της χώρας προέλευσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών του Ομίλου.

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει αναφορές σε συγκεκριμένα μεγέθη τα οποία δεν ορίζονται από τα ΔΠΧΑ, όπως τα «οργανικά κέρδη προ προβλέψεων», το «καθαρό επιτοκιακό περιθώριο» και άλλα ποσά, όπως διατυπώνονται ανωτέρω, μη οριζόμενα από τα ΔΠΧΑ. Ένα μη οριζόμενο από τα ΔΠΧΑ κονδύλι μετρά την ιστορική ή μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, χρηματοοικονομική θέση ή τις ταμιακές ροές, και περιλαμβάνει ή εξαιρεί ποσά τα οποία δεν προβλέπονται από τα ΔΠΧΑ. Ο Όμιλος πιστεύει ότι τα μη οριζόμενα από τα ΔΠΧΑ κονδύλια παρουσιάζουν μια πιο ουσιαστική ανάλυση της χρηματοοικονομικής του κατάστασης και των αποτελεσμάτων των εργασιών του. Ωστόσο, τα μη οριζόμενα από τα ΔΠΧΑ κονδύλια δεν αποτελούν υποκατάστατο των ΔΠΧΑ.

Επεξηγηματική Έκθεση

επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2019

Επεξηγηματική Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

Προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της

Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3556/2007

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3556/2007, οι εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο υποχρεούνται να υποβάλουν επεξηγηματική έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων τους παρέχοντας αναλυτικές πληροφορίες σε συγκεκριμένα θέματα. Η παρούσα επεξηγηματική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας περιέχει τις απαιτούμενες αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με τα ζητήματα αυτά.

Α) Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου

Δυνάμει της απόφασης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης της 26 Ιουλίου 2018, αποφασίστηκε η ταυτόχρονη (i) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 0,90 ευρώ, λόγω κεφαλαιοποίησης ισόποσου μέρους του ειδικού αποθεματικού της Τράπεζας σύμφωνα με το Άρθρο 4.4α του Κ.Ν. 2190 / 1920[23] και (ii) αύξηση της ονομαστικής αξίας εκάστης κοινής ονομαστικής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας από 0,30 ευρώ σε 3,00 ευρώ και μείωση του συνολικού αριθμού των παλαιών κοινών ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας από 9.147.151.527 σε 914.715.153 νέες κοινές ονομαστικές μετά ψήφου μετοχές με συνένωση των εν λόγω μετοχών (reverse split) σε αναλογία δέκα (10) παλαιών κοινών μετοχών της Τράπεζας έναντι μίας (1) νέας κοινής μετοχής της Τράπεζας.

Μετά τα ανωτέρω, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανερχόταν σε €2.744.145.459 διαιρούμενο σε 914.715.153 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας €3,00 η κάθε μία.

Οι μετοχές της Τράπεζας είναι εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ»). Οι μετοχές της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος ήταν επίσης κατά το παρελθόν εισηγμένες προς διαπραγμάτευση και στο Χρηματιστήριο της Νεας Υόρκης («New York Stock Exchange» (“NYSE”) με τη μορφή American Depository Receipts («ADRs»). Μετά τη καταγγελία του προγράμματος ADRs της ΕΤΕ στις 15 Μαρτίου 2018, η διαπραγμάτευση των υποκείμενων κοινών μετοχών της ΕΤΕ γίνεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Στις 18 Μαρτίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέβαλε το Έντυπο 15F («Form 15F») στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (“U.S. Securities and Exchange Commission”, “SEC”) για τη διαγραφή και τον τερματισμό των υποχρεώσεων αναφοράς με βάση το Νόμο για τη Χρηματιστηριακή Αγορά των ΗΠΑ του 1934, όπως τροποποιήθηκε («Exchange Act»). Ως αποτέλεσμα της υποβολής του Form 15F, οι υποχρεώσεις υποβολής των αναφορών στην SEC, συμπεριλαμβανομένης και της υποχρέωσης υποβολής των ετήσιων αναφορών βάσει του Εντύπου 20F («Form 20-F») και του Εντύπου 6-Κ («Form 6-K»), ανεστάλησαν άμεσα.

Τα δικαιώματα των μετόχων της Τράπεζας που πηγάζουν από κάθε μία μετοχή, είναι καταρχήν ανάλογα με το ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου στο οποίο αντιστοιχούν. Κάθε μετοχή ενσωματώνει όλα τα δικαιώματα που προβλέπει ο Νόμος και το Καταστατικό της Τράπεζας, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των 13.481.859 κοινών άυλων ονομαστικών μετοχών που κατέχει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ»), οι οποίες

[23] Από την 1η Ιανουαρίου 2019 έχει τεθεί σε ισχύ ο Ν. 4548/2018, ο οποίος αντικαθιστά τον Κ.Ν. 2190/1920.

υπόκεινται στους περιορισμούς του άρθρου 7α παρ. 2 του Ν. 3864/2010. Ειδικότερα:

1. Τα κάτωθι δικαιώματα απορρέουν από τις 901.233.294 κοινές μετοχές (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €2.703.699.882 ή 98,53% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου) εκ των οποίων 355.986.916 κατέχει το ΤΧΣ (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €1.067.960.748 ή 38,92% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας):

   - Το δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων.
   - Το δικαίωμα επί του μερίσματος από τα ετήσια ή τα κατά την εκκαθάριση κέρδη της Τράπεζας, το οποίο ανέρχεται σε ποσοστό 35% των καθαρών κερδών, μετά από αφαίρεση των ποσών όπως προσδιορίζονται στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Το εναπομείναν μέρος των καθαρών κερδών κάθε χρήσης διανέμεται στους μετόχους ως πρώτο μέρισμα, ενώ η χορήγηση πρόσθετου μερίσματος αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση. Μέρισμα δικαιούται κάθε μέτοχος, ο οποίος αναφέρεται στο τηρούμενο από την Τράπεζα μητρώο μετόχων κατά την ημερομηνία προσδιορισμού δικαιούχων μερίσματος. Το μέρισμα κάθε μετοχής καταβάλλεται στο μέτοχο εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων που ενέκρινε τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας. Ο τρόπος και ο τόπος καταβολής του μερίσματος ανακοινώνεται μέσω του Τύπου. Το δικαίωμα είσπραξης του μερίσματος παραγράφεται και το αντίστοιχο ποσό περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο μετά την παρέλευση πέντε (5) ετών από το τέλος του έτους, κατά το οποίο ενέκρινε τη διανομή του η Γενική Συνέλευση.
   - Το δικαίωμα προτίμησης σε κάθε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με μετρητά και την έκδοση νέων μετοχών.
   - Το δικαίωμα πρόσβασης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και στις εκθέσεις των ανεξάρτητων ορκωτών ελεγκτών και του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας μέσω του διαδικτυακού τόπου της Τράπεζας δέκα (10) ημέρες πριν από κάθε Τακτική Γενική Συνέλευση.
   - Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας διατηρεί όλα τα δικαιώματά της κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης (σύμφωνα με το άρθρο 37 του Καταστατικού της).

2. Οι 13.481.859 κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €40.445.577 ή 1,47% επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας), σύμφωνα με το άρθρο 7α παρ. 2 του Ν. 3864/2010 δίνουν δικαίωμα ψήφου του ΤΧΣ στη Γενική Συνέλευση των μετόχων με τους περιορισμούς που περιγράφονται αναλυτικά στην Ενότητα Ε κατωτέρω (*«Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου»*).

   Επιπλέον, οι κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ παρέχουν επίσης, όπως και οι λοιπές κοινές μετοχές που κατέχουν οι ιδιώτες Επενδυτές, δικαίωμα επί του μερίσματος, δικαίωμα προτίμησης σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, δικαίωμα πρόσβασης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και εκθέσεις των ελεγκτών, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα.

   Περαιτέρω, οι εν λόγω κοινές μετοχές παρέχουν στον εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας τα εξής ειδικά δικαιώματα σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως ισχύει:

   - Το δικαίωμα να ζητεί την σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων εντός των προθεσμιών που προβλέπονται από τον Ν. 3864/2010, όπως ισχύει.
   - Το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας:
     i. Σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τους Γενικούς Διευθυντές και τους αναπληρωτές τους ή
     ii. Εφόσον η υπό συζήτηση απόφαση δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή την εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία της Τράπεζας (όπως επιχειρηματική στρατηγική, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού-παθητικού κλπ.)
     iii. Που αφορά εταιρικές πράξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 7α του Ν.3864/2010, ήτοι αποφάσεων τροποποίησης του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο διοικητικό συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρείας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 4548/2018 και η οποία απόφαση δύναται να επηρεάσει σημαντικά τη συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο του πιστωτικού ιδρύματος.
   - Το δικαίωμα να ζητεί την αναβολή επί τρεις (εργάσιμες) ημέρες της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, προκειμένου να λάβει οδηγίες από την Εκτελεστική Επιτροπή του Ταμείου. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί έως το πέρας της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου.
   - Το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση του Διοικητικού Συμβουλίου.
   - Το δικαίωμα να εγκρίνει το διορισμό του Γενικού Διευθυντή Οικονομικών.

   Κατά την άσκηση των ως άνω δικαιωμάτων του στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ λαμβάνει υπόψη του την επιχειρηματική αυτονομία της Τράπεζας. Επιπροσθέτως, για τους σκοπούς του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, το ΤΧΣ έχει ελεύθερη πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία της Τράπεζας, με στελέχη ή συμβούλους της επιλογής του. Σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, το ΤΧΣ έχει επίσης το δικαίωμα να ικανοποιείται από το προϊόν εκκαθάρισης προνομιακά έναντι όλων των άλλων μετόχων, σε περίπτωση εκκαθάρισης της Τράπεζας.

   Τέλος, ο οργανισμός “International Finance Corporation” – “IFC” και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (“European Bank for Reconstruction and Development” – “EBRD”) συμμετείχαν στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας η οποία ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2015, και κατείχαν 66.666.667 μετοχές της Τράπεζας, ήτοι 0,73% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου και 166.666.666 μετοχές, ήτοι 1,82% του

συνολικού μετοχικού κεφαλαίου αντίστοιχα. Η Τράπεζα, κατά την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου το 2015, είχε υπογράψει συμφωνία με έκαστο εκ των ανωτέρω, η οποία παραμένει σε ισχύ για το χρονικό διάστημα που οι μετοχές της Τράπεζας παραμένουν στην κατοχή των παραπάνω δύο οργανισμών. Από τον Ιούλιο 2017, το IFC έπαυσε να κατέχει μετοχές της Τράπεζας. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, η EBRD κατείχε 1.566.753 μετοχές της Τράπεζας, ή 0,17% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, ενώ στις 5 Μαρτίου 2020 η EBRD κατέχει 504.390 μετοχές της Τράπεζας, ή 0,06% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου. Κατά συνέπεια, η συμφωνία της EBRD παραμένει σε ισχύ, βάσει της οποίας έχει τη δυνατότητα να προτείνει ένα υποψήφιο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων. Περαιτέρω, η προαναφερόμενη συμφωνία περιλαμβάνει δηλώσεις, εγγυήσεις και ρήτρες αναφορικά με τη συμμόρφωση της Τράπεζας με την ισχύουσα νομοθεσία,η οποία αφορά ενδεικτικά στην αποτροπή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη διαφθορά, καθώς και την περιβαλλοντική και κοινωνική διαχείριση. Στη συμφωνία προβλέπεται ότι η Τράπεζα συμμορφώνεται με τα Πρότυπα Επίδοσης και τις Απαιτήσεις Επίδοσης της EBRD σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται σχετικά στην εν λόγω συμφωνία. Τέλος, βάσει της συμφωνίας, η EBRD έχει το δικαίωμα να λαμβάνει αναφορές από την Τράπεζα, κυρίως όσον αφορά στο σύστημα περιβαλλοντικής και κοινωνικής διαχείρισης που διαθέτει.

Β) Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας

Το Καταστατικό της Τράπεζας δεν επιβάλει περιορισμούς στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας. Η μεταβίβαση μετοχών της Τράπεζας που κατέχει το ΤΧΣ υπόκειται στις προβλέψεις του άρθρου 8 του Ν. 3864/2010, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Γ) Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν. 3556/2007

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, δεν υπήρχαν σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν.3556/2007 με ποσοστό μεγαλύτερο άμεσα ή έμμεσα από 5% του συνολικού αριθμού των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκτός των 369.468.775 κοινών μετά ψήφου άυλων μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ, σε συνέχεια της ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας το 2013 και 2015, εκ των οποίων 13.481.859 υπόκεινται στους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 7α παρ. 2 Ν. 3864/2010 περιορισμούς.

Δ) Μετοχές παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Δεν υφίστανται μετοχές που παρέχουν ειδικά δικαιώματα ελέγχου με τις κατωτέρω εξαιρέσεις.

Δυνάμει των προβλέψεων του άρθρου 10 παρ.2 Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ διατηρεί από τις 11 Ιουνίου 2012 έναν εκπρόσωπο στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ο οποίος έχει τα παραπάνω αναφερθέντα από τον Ν. 3864/2010 δικαιώματα.

Ειδικότερα, σκοπός του ΤΧΣ, σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, είναι η συνεισφορά στη διατήρηση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος.

Κατά την επιδίωξη του στόχου του, το ΤΧΣ θα πρέπει, μεταξύ άλλων, (i) να παρακολουθεί και να αξιολογεί, για τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει κεφαλαιακή ενίσχυση από το ΤΧΣ, το βαθμό συμμόρφωσης με τα σχέδια αναδιάρθρωσής τους, (ii) να ασκήσει τα μετοχικά του δικαιώματα, σε συμμόρφωση με κανόνες που υπηρετούν τη χρηστή διαχείριση της περιουσίας του και με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων και ανταγωνισμού, (iii) να διασφαλίσει ότι η Τράπεζα λειτουργεί με τους όρους της αγοράς και (iv) ότι σε εύθετο χρόνο η Τράπεζα θα επανέλθει σε ιδιωτικό ιδιοκτησιακό καθεστώς με ανοιχτό και διαφανή τρόπο.

Προκειμένου για την επίτευξη των παραπάνω στόχων η Τράπεζα και το ΤΧΣ συνομολόγησαν την από 10 Ιουλίου 2013 Σύμβαση Πλαίσιο Συνεργασίας («Relationship Framework Agreement») (εφεξής «Σύμβαση–Πλαίσιο»), (αρχική Σύμβαση–Πλαίσιο). Επιπρόσθετα, ως αποτέλεσμα χορήγησης κεφαλαιακής ενίσχυσης από το ΤΧΣ στην Τράπεζα, στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης που ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2015 και προκειμένου το ΤΧΣ να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, να ασκήσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του και να συμμορφωθεί με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει μέσω της Συμφωνίας Χρηματοοικονομικής Στήριξης[24] («Financial Assistance Facility Agreement» – «FFA») και του Μνημονίου Συμφωνίας Χρηματοδοτικής Στήριξης[25] («Memorandum Of Understanding» ή «MoU»), το ΤΧΣ και η Τράπεζα προέβησαν στις 3 Δεκεμβρίου 2015 στην υπογραφή του νέας Συμφωνίας Πλαίσιο, το οποίο αναθεώρησε την αρχική Συμφωνία – Πλαίσιο.

Η εν λόγω Συμφωνία–Πλαίσιο καθορίζει τη σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και τα θέματα που αφορούν, μεταξύ άλλων (α) την εταιρική διακυβέρνηση της Τράπεζας, (β) το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης και την παρακολούθηση αυτού, (γ) την παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου διαχείρισης της Τράπεζας και την απόδοση της Τράπεζας για την επίλυση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Επιπρόσθετα, η Συμφωνία–Πλαίσιο πραγματεύεται δ) τις ουσιώδεις υποχρεώσεις και τη μετάπτωση των δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ σε πλήρη δικαιώματα ψήφου, (ε) την παρακολούθηση του πραγματικού προφίλ κινδύνων της Τράπεζας σε σχέση με την εγκεκριμένη στρατηγική για τη διαχείριση κινδύνων και την κεφαλαιακή επάρκεια, (στ) τη συναίνεση του ΤΧΣ για τα Ουσιώδη Θέματα, (ζ) τις Ουσιώδεις Δικαστικές Διαμάχες και Διαδικασίες που αφορούν στην Τράπεζα και (η) τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Διοικητικού Συμβούλιο.

Περαιτέρω η εν λόγω Συμφωνία–Πλαίσιο αναφέρει ότι, με την επιφύλαξη των όρων της, του ισχύοντος νόμου και των

[24] Η συμφωνία αυτή υπεγράφη στις 19 Αυγούστου 2015 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας («ΕΜΣ» ή «ESM»), της Ελληνικής Κυβέρνησης, της Τράπεζας της Ελλάδος και του ΤΧΣ.

[25] Νοείται το μνημόνιο που υπεγράφη στις 19 Αυγούστου 2015 μεταξύ ESM, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ελληνικής Κυβέρνησης και της Τράπεζας της Ελλάδος.

καταστατικών εγγράφων, τα όργανα της Τράπεζας που λαμβάνουν αποφάσεις θα συνεχίσουν να καθορίζουν ανεξάρτητα, μεταξύ άλλων, την εμπορική στρατηγική και πολιτική της Τράπεζας σε συμμόρφωση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης και οι αποφάσεις σχετικά με την καθημερινή λειτουργία της Τράπεζας θα εξακολουθήσουν να παραμένουν στα αρμόδια όργανα και στελέχη της Τράπεζας, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις νόμιμες και καταστατικές υποχρεώσεις τους.

Επιπλέον δυνάμει της εν θέματι Συμφωνίας-Πλαίσιο, η Τράπεζα οφείλει να παρέχει στο ΤΧΣ όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία που αφορούν τον Όμιλο/Τράπεζα και τα σχετιζόμενα με αυτόν θέματα, τα οποία το ΤΧΣ εύλογα κρίνει αναγκαία προκειμένου να διασφαλίσει τα περιουσιακά του στοιχεία, να παρακολουθεί την εκ μέρους της Τράπεζας εφαρμογή του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, και να ασκεί τα νόμιμα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις του καθώςκαι τις Συμβατικές Υποχρεώσεις. Στο πλαίσιο της αποτελεσματικής εφαρμογής της Συμφωνίας – Πλαίσιο, η Τράπεζα και το ΤΧΣ θα συνεργάζονται αποτελεσματικά. Στελέχη της Τράπεζας και του ΤΧΣ θα πραγματοποιούν συναντήσεις σε τακτή βάση και θα συνεργάζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας παρακολούθησης του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας σύμφωνα με τον όρο 2.3 της Συμφωνίας – Πλαίσιο. Η Εκτελεστική Επιτροπή του ΤΧΣ και η Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας θα συνεδριάζουν τουλάχιστον μία φορά το τρίμηνο, ενώ η διοίκηση της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένου του Επικεφαλής των Οικονομικών Υπηρεσιών - CFO, του Επικεφαλής της Διαχείρισης Κινδύνων – CRO, και του Επικεφαλής της Στρατηγικής, ανάλογα με τα θέματα ημερησίας διάταξης) θα συνεδριάζει με τα ανώτατα στελέχη του ΤΧΣ τουλάχιστον μία φορά τον μήνα.

Περαιτέρω ορίζεται ότι ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας συμμετέχει ως μέλος σε όλες τις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ενώ προβλέπεται και ο ορισμός ενός εκπροσώπου του ΤΧΣ ως Παρατηρητή (χωρίς δικαίωμα ψήφου) στο Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές αυτού.

Επιπρόσθετα, η αναθεωρημένη Συμφωνία-Πλαίσιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Η Τράπεζα θα πρέπει κάθε φορά να υιοθετεί και να εφαρμόζει δομές εταιρικής διακυβέρνησης που να διασφαλίζουν την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας, σε συμμόρφωση κάθε φορά προς τις απαιτήσεις του Νόμου, τις Συμβατικές Υποχρεώσεις και το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.
- Η Τράπεζα θα χορηγεί στο ΤΧΣ έγγραφα, όπως απαιτείται, με σκοπό να διασφαλίζει την αποτελεσματική παρακολούθηση της εφαρμογής του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και του πλαισίου για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στο ΤΧΣ να εκτελεί τον θεσμικό του ρόλο.
- Αν η Τράπεζα έχει απασχολήσει, πριν από τη σύναψη της εν λόγω Συμφωνίας, εταιρεία εξωτερικών ελεγκτών για χρονικό διάστημα το οποίο υπερβαίνει τα πέντε έτη, η Τράπεζα θα πρέπει να αντικαταστήσει την εταιρεία αυτή. Οι νέες συμβάσεις ανάθεσης δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα πέντε έτη. Η πρώτη πενταετής περίοδος έληξε για την Τράπεζα μετά την εταιρική χρήση 2016. Στο πλαίσιο αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε κατά τη συνεδρία του στις 18 Ιανουαρίου 2017 και έπειτα από σχετική σύσταση της Επιτροπής Ελέγχου, την PwC ως την πλέον κατάλληλη ελεγκτική εταιρεία για τον έλεγχο του Ομίλου για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017. Ο διορισμός της PwC, εγκρίθηκε από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της Εθνικής Τράπεζας Μετόχων του 2017 στις 30 Ιουνίου 2017. Η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας που πραγματοποιήθηκε στις 26 Ιουλίου 2018 διόρισε την PwC να διενεργήσει τον έλεγχο του Ομίλου για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018, κατόπιν σχετικής εισήγησης από την Επιτροπή Ελέγχου. Η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας που πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιουλίου 2019 διόρισε την PwC να διενεργήσει τον έλεγχο του Ομίλου για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019, κατόπιν σχετικής εισήγησης από την Επιτροπή Ελέγχου.
- Σε περίπτωση τυχόν υφιστάμενων ή ευλόγως προβλεπόμενων ανεπιθύμητων αποκλίσεων στην επίδοση και το προφίλ κινδύνου του Ομίλου της Τράπεζας, αναφορικά με το βασικό σενάριο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, ή αναφορικά με τον προϋπολογισμό, ή σχετικά με την Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνου και Κεφαλαιακής Επάρκειας, εάν οι ανεπιθύμητες αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης του προϋπολογισμού, το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει άμεσα να υποβάλει τις προτεινόμενες διορθωτικές ενέργειες στο ΤΧΣ για επισκόπηση και έγκριση.
- Έλεγχος της επίδοσης σε σχέση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, καθώς και της εξέλιξης σε ουσιώδεις πρωτοβουλίες εκ μέρους της Τράπεζας (π.χ. εκποιήσεις, συγχωνεύσεις, κ.λπ.) θα διενεργείται με τους παρακάτω τρόπους:
  i. Τακτικές συνεδριάσεις μεταξύ της διοίκησης της Τράπεζας και του ΤΧΣ.
  ii. Έλεγχος παρακολούθησης της επίδοσης σε σχέση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης ή τον προϋπολογισμό, εάν ανεπιθύμητες αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης του προϋπολογισμού, σε τριμηνιαία βάση, σύμφωνα με διάστημα αναφορών των αποτελεσμάτων της Τράπεζας. Για το σκοπό των ελέγχων παρακολούθησης, η Τράπεζα θα παρέχει στο ΤΧΣ μία έκθεση αναφορικά με την χρηματοοικονομική και επιχειρηματική επίδοση σε σχέση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης ή τον προϋπολογισμό, σε περίπτωση που οι ανεπιθύμητες αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης των τριμηνιαίων στόχων του προϋπολογισμού, που να υπογραμμίζει σαφώς την μέχρι τότε επίδοση σε σχέση με τους στόχους του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, καθώς και προς τον προϋπολογισμό, τις βασικές πρωτοβουλίες και τον αναμενόμενο αντίκτυπό τους για τα επόμενα τέσσερα τρίμηνα και αναγνωρίζοντας κάθε ανεπιθύμητη απόκλιση από τους στόχους και τα συνδεόμενα διορθωτικά μέτρα/πρωτοβουλίες, τα οποία θα πρέπει να εγκριθούν από το ΤΧΣ.
- Το ΤΧΣ θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί την επίδοση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και των Επιτροπών αυτού.
- Η Τράπεζα θα πρέπει να λαμβάνει την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του ΤΧΣ για μια σειρά «Σημαντικών Θεμάτων», όπως προβλέπεται στη Συμφωνία-Πλαίσιο.
- Η Τράπεζα θα ενημερώνει γραπτώς το ΤΧΣ αμέσως μόλις εκτελεί μία μη δεσμευτική συμφωνία/Μνημόνιο Συνεννόησης για την πώληση (ή μόλις λαμβάνει κάποια πρόταση από τρίτα μέρη για την απόκτηση) θυγατρικής της Τράπεζας, ή μέρους των εργασιών της.

- Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να διενεργεί μία άσκηση αυτοαξιολόγησης σε ετήσια βάση όχι μόνο στο σύνολό του, όπως προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία, αλλά επίσης για κάθε μία από τις Επιτροπές του. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα πρέπει να αναφέρονται στην Ετήσια Δήλωση/Έκθεση Εταιρικής Διακυβέρνησης.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να εγκρίνει τις ακόλουθες Πολιτικές και τις τροποποιήσεις αυτών: την Στρατηγική της Τράπεζας και του Ομίλου, την Πολιτική και Διακυβέρνηση αναφορικά με τη διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, την Πολιτική Σύγκρουσης Συμφερόντων, την Πολιτική για τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη, την Πολιτική Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών, την Πολιτική Χορηγιών και Δωρεών, την Πολιτική Εξωτερικής Ανάθεσης, την Πολιτική Αυτοαξιολόγησης Διοικητικού Συμβουλίου/Επιτροπών.

Σύμφωνα με τους όρους της εν λόγω Συμφωνίας - Πλαίσιο, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει τα ακόλουθα δικαιώματα:

- Να ζητεί από το Διοικητικό Συμβούλιο να συγκαλέσει την Γενική Συνέλευση των Μετόχων ή να συμπεριληφθούν στην ημερήσια διάταξη συγκεκριμένα θέματα προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση που θα συγκληθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο. Το σχετικό αίτημα αναφορικά με τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης θα υποβάλλεται εγγράφως προς τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου και θα περιλαμβάνει τα προτεινόμενα θέματα ημερήσιας διάταξης. Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει στην περίπτωση αυτή την υποχρέωση να συγκαλέσει τη Γενική Συνέλευση, μόλις υποβληθεί το προαναφερόμενο αίτημα από τον Εκπρόσωπο του ΤΧΣ. Επιπλέον, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την υποχρέωση να συμπεριλάβει τα προτεινόμενα θέματα στην πρόσκληση για τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης.
- Να ζητεί την σύγκληση του Διοικητικού Συμβουλίου εντός επτά (7) ημερολογιακών ημερών από σχετική έγγραφη αίτησή του προς τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Το σχετικό αίτημα υποβάλλεται εγγράφως στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου και περιλαμβάνει και τα προτεινόμενα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Στην περίπτωση αυτή, αν ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου δεν συγκαλέσει το Διοικητικό Συμβούλιο εντός της παραπάνω προθεσμίας ή αν δεν συμπεριλάβει όλα τα προτεινόμενα θέματα στην πρόσκληση, τότε ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ θα έχει δικαίωμα να συγκαλέσει το Διοικητικό Συμβούλιο εντός περιόδου πέντε (5) ημερών από την εκπνοή της παραπάνω επταήμερης προθεσμίας. Αυτή η πρόσκληση θα επικοινωνείται σε όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Να συμπεριλαμβάνει θέματα στην ημερήσια διάταξη μιας προγραμματισμένης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου, συμπεριλαμβάνοντας οποιαδήποτε θέμα σχετίζεται με οποιαδήποτε οντότητα του Ομίλου. Για το σκοπό αυτό, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ θα υποβάλλει εγγράφως στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου τα επιθυμητά πρόσθετα θέματα της ημερήσιας διάταξης τουλάχιστον (2) δύο εργάσιμες ημέρες πριν από την ημερομηνία συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, σε αυτήν την περίπτωση, πρέπει να περιλάβει τα θέματα αυτά στην ημερήσια διάταξη της προγραμματισμένης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Να ζητεί την αναβολή της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου ή της συζήτησης οποιουδήποτε θέματος έως τρεις (3) εργάσιμες ημέρες, εάν κρίνει ότι το συνοδευτικό υλικό, τα στοιχεία ή οι πληροφορίες και τα υποστηρικτικά έγγραφα τα οποία έχουν υποβληθεί στο ΤΧΣ, σχετικά με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, δεν είναι επαρκή.
- Να εγκρίνει το διορισμό του Γενικού Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας.

Το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να διεξάγει επιτόπιους και ad hoc ελέγχους με τη συμμετοχή ειδικών και/ή εξωτερικών ελεγκτών τους οποίους έχει ορίσει το ΤΧΣ, με στόχο να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις σύμφωνα με τη Συμφωνία – Πλαίσιο. Το ΤΧΣ έχει ελεύθερη πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία της Τράπεζας για τους σκοπούς του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, με συμβούλους ή/και στελέχη της επιλογής του, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του ΤΧΣ βάσει του παραπάνω νόμου, περιλαμβανομένης της παρακολούθησης της εφαρμογής του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Όπως αναφέρθηκε στην Ενότητα Α ανωτέρω (*«Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου»*), η συμφωνία της EBRD παραμένει σε ισχύ, βάσει της οποίας έχει τη δυνατότητα να προτείνει ένα υποψήφιο μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων, ενώ η προαναφερόμενη συμφωνία περιλαμβάνει δηλώσεις, εγγυήσεις και ρήτρες όπως αναφέρθηκε ως άνω στην Ενότητα Α.

Ε) Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Δεν προβλέπονται περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου που απορρέουν από τις κοινές μετοχές της Τράπεζας, εκτός από τους περιορισμούς που αφορούν στις κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ, οι οποίες υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 7^{α} παρ. 2 Ν. 3864/2010, όπως αυτές εκτέθηκαν παραπάνω.

Πιο συγκεκριμένα, οι εν λόγω μετοχές δίνουν στο ΤΧΣ δικαίωμα ψήφου στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων μόνο για τις αποφάσεις τροποποίησης του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο διοικητικό συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρείας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 4548/2018. Ειδικότερα, για τους σκοπούς υπολογισμού της απαρτίας και πλειοψηφίας στη Γενική Συνέλευση, οι μετοχές του ΤΧΣ δεν λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεων για θέματα άλλα από αυτά που αναφέρονται παραπάνω. Σύμφωνα με το ίδιο ως άνω άρθρο 7α Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ ασκεί πλήρως τα δικαιώματα ψήφου, χωρίς τους παραπάνω αναφερόμενους περιορισμούς και στην περίπτωση που διαπιστωθεί, με απόφαση των μελών του Γενικού Συμβουλίου του Ταμείου, ότι παραβιάζονται ουσιώδεις υποχρεώσεις του πιστωτικού ιδρύματος οι οποίες προβλέπονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης ή εμποδίζουν την υλοποίηση αυτού ή περιγράφονται στη «Συμφωνία Πλαίσιο» ανάμεσα στην Τράπεζα και το ΤΧΣ.

ΣΤ) Συμφωνίες μετόχων της Τράπεζας

Δεν έχουν γνωστοποιηθεί στην Τράπεζα συμφωνίες μεταξύ μετόχων που συνεπάγονται περιορισμούς στη μεταβίβαση μετοχών ή περιορισμούς στην άσκηση δικαιωμάτων ψήφου. Οι μόνοι περιορισμοί στη μεταβίβαση μετοχών ή στην άσκηση δικαιωμάτων ψήφου αφορούν μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ, όπως αναφέρθηκε στις Ενότητες Β και Ε ανωτέρω (*«Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας»* και *«Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου»*).

Ζ) Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και τροποποίησης καταστατικού

Οι κανόνες που προβλέπει το καταστατικό της Τράπεζας για το διορισμό και την αντικατάσταση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της, καθώς και για την τροποποίηση των διατάξεών του ευθυγραμμίζονται με τα προβλεπόμενα στο Ν. 4548/2018, όπως ισχύει. Σχετικές προβλέψεις αναφορικά με το διορισμό και την αντικατάσταση μελών του Διοικητικού Συμβουλίου περιέχει ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης και ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, των οποίων οι πιο πρόσφατες τροποποιήσεις έλαβαν χώρα το 2019, όπως περιγράφεται στις Ενότητες «Α. Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας» και «Β. Βασικές Πολιτικές και Πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας» της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, και τις πράξεις υπουργικού συμβουλίου 15/2012 και 38/2012 και έπειτα από την εισφορά από το ΤΧΣ στην Τράπεζα την 28 Μαΐου 2012 ομολόγων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ») ως προκαταβολή συμμετοχής στην μελλοντική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, δυνάμει της από 28 Μαΐου 2012 Σύμβασης Προεγγραφής μεταξύ της Τράπεζας, του ΤΧΣ και του ΕΤΧΣ, όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε την 21 Δεκεμβρίου 2012, το ΤΧΣ διατηρεί έναν Εκπρόσωπό του στο Διοικητικό Συμβούλιο, ο οποίος έχει τα προβλεπόμενα από τον Ν. 3864/2010 και τους όρους της Σύμβασης Πλαίσιο, όπως αυτή ισχύει, δικαιώματα.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στην Ενότητα Α *«Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου»*, η συμφωνία της EBRD παραμένει σε ισχύ, βάσει της οποίας έχει τη δυνατότητα να προτείνει ένα υποψήφιο μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων.

Η) Αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου για την έκδοση νέων ή για την αγορά ιδίων μετοχών

Έκδοση νέων μετοχών

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 24 του Ν. 4548/2018, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει το δικαίωμα, κατόπιν σχετικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης που υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας των άρθρων 12 και 13 του Ν. 4548/2018, να αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας με την έκδοση νέων μετοχών, με απόφασή του που λαμβάνεται με πλειοψηφία τουλάχιστον των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του. Στην περίπτωση αυτή, και σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού της Τράπεζας, το μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να αυξάνεται μέχρι το τριπλάσιο ποσό του κεφαλαίου που υπάρχει κατά την ημερομηνία που χορηγήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο η παραπάνω εξουσία (έκτακτη αύξηση). Η ως άνω εξουσία του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να ανανεώνεται από τη Γενική Συνέλευση για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει την πενταετία για κάθε ανανέωση.

Την 19 Ιουνίου 2015, η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την παροχή εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο να αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας κατά το άρθρο 13 του Κ.Ν. 2190/1920 και/ή να ρυθμίζει την έκδοση μετατρέψιμων ομολογιακών δανείων σύμφωνα με το άρθρο 3^{α} του Κ.Ν.2190/1920 και το άρθρο 5 του Καταστατικού της Τράπεζας, μέχρι του ποσού του καταβεβλημένου κατά το χρόνο της Γενικής Συνέλευσης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ήτοι €2.413.736.838,60 όσον αφορά σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, και μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο 50% του καταβεβλημένου κατά το χρόνο της Γενικής Συνέλευσης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ήτοι €1.206.868.419,30, όσον αφορά σε έκδοση ομολογιακού δανείου. Η Γενική Συνέλευση εξουσιοδότησε το Διοικητικό Συμβούλιο να αποφασίζει κατά την κρίση του τους αναλυτικούς όρους των εν λόγω αυξήσεων ή/και εκδόσεων ομολογιακών δανείων, τηρουμένων όλων των προϋποθέσεων του νόμου.

Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 113 του Ν. 4548/2018, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να θεσπισθεί πρόγραμμα διάθεσης μετοχών στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και το προσωπικό, με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς μετοχών κατά τους ειδικότερους όρους της απόφασης αυτής. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ορίζει, ιδίως, τον ανώτατο αριθμό μετοχών που μπορεί να εκδοθούν, ο οποίος βάσει του νόμου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/10 των υφιστάμενων μετοχών, εάν οι δικαιούχοι ασκήσουν το δικαίωμα (option) αγοράς μετοχών, την τιμή και τους όρους διάθεσης των μετοχών στους δικαιούχους.

Δεν υφίσταται ενεργό πρόγραμμα διάθεσης μετοχών με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς μετοχών.

Αγορά ιδίων μετοχών

Τα άρθρα 49 και 50 του Ν. 4548/2018, καθορίζουν τους όρους για την απόκτηση ίδιων μετοχών, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Εντούτοις, βάσει των περιορισμών που τίθενται από το άρθρο 16Γ του Ν. 3864/2010 κατά το χρονικό διάστημα της συμμετοχής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο κεφάλαιο της Τράπεζας, δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών χωρίς την έγκριση του Ταμείου.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2019, η Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. (η θυγατρική της Τράπεζας που διενεργεί συναλλαγές σε ίδιες μετοχές για τους σκοπούς της δραστηριότητάς της) απέκτησε 12.851.604 μετοχές της Τράπεζας συνολικής αξίας €25 εκατ. και διέθεσε 12.925.281 μετοχές αντί ποσού €24 εκατ. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα δεν κατείχε ίδιες μετοχές, ενώ η Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. κατείχε 300.123 μετοχές που αντιστοιχούν στο 0,0328% του εκδοθέντος κοινού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας.

Θ) Σημαντικές συμφωνίες που τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής ελέγχου κατόπιν δημόσιας πρότασης

Δεν υφίστανται σημαντικές συμφωνίες, οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

Ι) Συμφωνίες με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή ανώτερα διευθυντικά στελέχη της Τράπεζας

Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα καταγγελίας των συμβάσεων του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και των ανωτέρων διευθυντικών στελεχών (Γενικών Διευθυντών και Βοηθών Γενικών Διευθυντών) για λόγους που ελευθέρως εκείνη κρίνει, ακόμη και αν αυτοί δεν συνιστούν σπουδαίο λόγο, καταβάλλοντας όμως ως αποζημίωση ποσό, όπως προσδιορίζεται στη σύμβαση. Η αποζημίωση μπορεί να συνιστά ποσό ίσο με τους μισθούς που θα ελάμβαναν για το εναπομένον διάστημα από την καταγγελία της σύμβασης και μέχρι τη λήξη της. Ειδικά ως προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου που ανήκουν στην Ανώτατη Διοίκηση, όπως αυτά ορίζονται στο πλαίσιο των Αποφάσεων της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων του 2018, η αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους μισθούς έξι (6) μηνών.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ	ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Προς τους Μετόχους της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.

Έκθεση ελέγχου επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. (Τράπεζα και Όμιλος), οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2019, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις σημειώσεις[1] επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που περιλαμβάνουν και περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών.

Κατά τη γνώμη μας, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας και του Ομίλου κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019, την χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές, για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συνάδουν με τις κανονιστικές απαιτήσεις του Ν. 4548/2018.

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ), που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στο τμήμα της έκθεσής μας «Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων».

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Ανεξαρτησία του ελεγκτή

Καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας έχουμε παραμείνει ανεξάρτητοι από την Τράπεζα και τον Όμιλο, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών (Κώδικας ΣΔΠΔΕ) που έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, καθώς και τις απαιτήσεις δεοντολογίας του Ν. 4449/2017 και του Κανονισμού ΕΕ 537/2014, που σχετίζονται με τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα. Έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τον Ν. 4449/2017, τον Κανονισμό ΕΕ 537/2014 και τις απαιτήσεις του Κώδικα ΣΔΠΔΕ.

Δηλώνουμε ότι οι μη ελεγκτικές μας υπηρεσίες προς την Τράπεζα και τις θυγατρικές της παρασχέθηκαν σύμφωνα με τους προαναφερόμενους όρους της ισχύουσας νομοθεσίας και ότι δεν έχουμε παράσχει μη ελεγκτικές υπηρεσίες οι οποίες απαγορεύονται από το άρθρο 5 παρ. 1 του Κανονισμού ΕΕ 537/2014.

Κύρια θέματα ελέγχου

Τα κύρια θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχό μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της χρήσεως που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019. Τα θέματα αυτά αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Κύριο θέμα ελέγχου	*Πώς αντιμετωπίστηκε από τον έλεγχό μας το κύριο θέμα ελέγχου*
Προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9	
Λόγω του μεγέθους των υπολοίπων των δανείων και των απαιτήσεων κατά πελατών και του σημαντικού βαθμού κρίσης που χρησιμοποιείται από τη διοίκηση στους υπολογισμούς απομείωσης, η πρόβλεψη απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών έχει κριθεί ιδιαίτερα σημαντική για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου για την τρέχουσα χρήση. Με την εισαγωγή του ΔΠΧΑ 9 το 2018, ένα πλήθος πρόσθετων εκτιμήσεων και υποθέσεων υιοθετήθηκαν και απεικονίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου, μεταξύ αυτών και η αναγνώριση σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου και η	Εξετάσαμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών και αξιολογήσαμε τις μεθοδολογίες που εφαρμόστηκαν για την απομείωση των δανείων και τις συγκρίναμε με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9. Κατανοήσαμε τις διαδικασίες που ακολουθεί η διοίκηση και εξετάσαμε τις κύριες δικλίδες που εφαρμόζονται όσον αφορά τον προσδιορισμό της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών. **Οικονομική ανάλυση** Κατανοήσαμε τη διαδικασία της διοίκησης και εξετάσαμε τις κύριες δικλίδες σχετικά με την κατάρτιση και την επιλογή των οικονομικών σεναρίων καθώς και τη στάθμιση που εφαρμόστηκε σε αυτά. Με την υποστήριξη, όπου κρίθηκε

[1] Ορισμένες γνωστοποιήσεις έχουν παρουσιαστεί σε διάφορα σημεία της Έκθεσης Διοικητικού Συμβουλίου, αντί στις σημειώσεις των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Οι γνωστοποιήσεις αυτές, στις οποίες παραπέμπουν οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, επισημαίνονται ως ελεγμένες.

εφαρμογή οικονομικών σεναρίων που αφορούν στο μέλλον.

Οικονομική ανάλυση

Η Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης του Ομίλου αναπτύσσει τα μελλοντικά οικονομικά σενάρια χρησιμοποιώντας ένα σύστημα μακροοικονομικών συναρτήσεων. Οι εκτιμήσεις για τα τρία μακροοικονομικά σενάρια αντιπροσωπεύουν διακριτά οικονομικά σενάρια και ενσωματώνουν τις ευαισθησίες που έχουν ιστορικά διαπιστωθεί. Τα τρία αυτά σενάρια μαζί με τις σχετικές σταθμίσεις στη συνέχεια ενσωματώνονται στη διαδικασία κατάταξης σε Στάδια και στον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής

Με εξαίρεση ένα μικρό τμήμα του χαρτοφυλακίου Χορηγήσεων σε Μικρές Επιχειρήσεις, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές του χαρτοφυλακίου της λιανικής τραπεζικής υπολογίζονται σε συλλογική βάση ανά τύπο χαρτοφυλακίου.

Για τον υπολογισμό της πρόβλεψης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου χρησιμοποιούνται στατιστικά μοντέλα απομείωσης. Οι ακόλουθες παράμετροι που χρησιμοποιούνται στα εν λόγω μοντέλα στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στην κρίση της διοίκησης:

- Πιθανότητα αθέτησης (ΠΑ),
- Ζημιά σε Περίπτωση αθέτησης (ΖΠΑ), και
- Εκτίμηση αξίας εισπράξεων

Η Διοίκηση πραγματοποιεί αναπροσαρμογές όταν θεωρεί ότι οι παραδοχές που έχουν προκύψει δεν είναι κατάλληλες, είτε λόγω αναδυόμενων τάσεων ή λόγω αδυναμίας των μοντέλων να αποτυπώσουν τους κινδύνους του δανειακού χαρτοφυλακίου.

Χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικής τραπεζικής

Ένα σημαντικό μέρος χορηγήσεων της Επιχειρηματικής Τραπεζικής με ενδείξεις πιστωτικής απομείωσης, αξιολογείται σε ατομική βάση. Η διοίκηση έχει πραγματοποιήσει σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές για:

- Την αξιολόγηση του κατά πόσο ένα δάνειο έχει υποστεί απομείωση,
- Την αξιολόγηση της επάρκειας, της ανακτησιμότητας και της αξίας των εξασφαλίσεων και τον προσδιορισμό του χρόνου ρευστοποίησης αυτών,
- Τον προσδιορισμό των αναμενόμενων ταμειακών εισροών από πολλαπλά σταθμισμένα σενάρια, και
- Την εκτίμηση του χρονοδιαγράμματος των μελλοντικών ταμειακών ροών

Πρόβλεψη αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς καθορίζεται και για τα δάνεια και τις απαιτήσεις του χαρτοφυλακίου Επιχειρηματικής Τραπεζικής που δεν αξιολογούνται ατομικά, χρησιμοποιώντας μοντέλα απομείωσης που βασίζονται σε κύριες παραδοχές συμπεριλαμβανομένης της Πιθανότητας Αθέτησης (ΠΑ) και της Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης (ΖΠΑ). Η διοίκηση πραγματοποιεί αναπροσαρμογές, όταν απαιτείται, για την ενσωμάτωση της επίδρασης εξελίξεων που δεν αποτυπώνεται στα αναγκαίο, των εξειδικευμένων στελεχών μας:

- Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα της επιλογής και χρήσης των εξωτερικών δεδομένων,
- Αξιολογήσαμε τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για την κατάρτιση των οικονομικών σεναρίων που χρησιμοποιήθηκαν και για τον προσδιορισμό των σταθμίσεων που εφαρμόστηκαν σε αυτά με βάση την πιθανότητα να υλοποιηθούν,
- Κατανοήσαμε και αξιολογήσαμε τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και τη λειτουργία των βασικών δικλίδων, και
- Αξιολογήσαμε τον κίνδυνο μεροληψίας στις εκτιμήσεις, καθώς και την ύπαρξη αντενδείξεων.

Με βάση τα τεκμήρια που λάβαμε, θεωρούμε πως τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν κατάλληλα, οι κύριες παραδοχές ήταν εύλογες και τα οικονομικά σενάρια που υιοθετήθηκαν αντιπροσωπεύουν μια αμερόληπτη, σταθμισμένη βάσει πιθανοτήτων εικόνα.

Χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής

Στις περιπτώσεις στις οποίες οι προβλέψεις απομείωσης υπολογίστηκαν σε συλλογική βάση, με την υποστήριξη όπου κρίθηκε αναγκαίο των εξειδικευμένων σε θέματα πιστωτικού κινδύνου στελεχών μας:

- Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα της ομαδοποίησης των χαρτοφυλακίων βάσει συγκεκριμένων πιστωτικών χαρακτηριστικών,
- Κατανοήσαμε και εξετάσαμε τις κύριες δικλίδες που σχετίζονται με τον προσδιορισμό των προβλέψεων για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές,
- Εξετάσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν στα μοντέλα απομείωσης, συμφωνώντας τα στοιχεία αυτά με τα συστήματα από τα οποία προήλθαν,
- Αξιολογήσαμε τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μοντέλων, συμπεριλαμβανομένων των σημαντικών παραδοχών και της ποιότητας των παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση των παραμέτρων των εν λόγω μοντέλων,
- Αξιολογήσαμε το εύλογο της μεθοδολογίας του μοντέλου απομείωσης που εφάρμοσε η διοίκηση και των κύριων κρίσεων που υιοθετήθηκαν στα μοντέλα για να προσδιοριστούν οι παράμετροι πιστωτικού κινδύνου για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας, και
- Αξιολογήσαμε την καταλληλόλητα των αναπροσαρμογών που πραγματοποίησε η διοίκηση λαμβάνοντας υπόψη τις πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις και περιστάσεις, καθώς και άλλους παράγοντες που ενδεχομένως δεν αντανακλώνται ακόμη πλήρως στα μοντέλα απομείωσης.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι οι μεθοδολογίες, οι παραδοχές των μοντέλων απομείωσης, οι κρίσεις της διοίκησης και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση της απομείωσης ήταν κατάλληλα και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9.

μοντέλα απομείωσης.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές λογιστικές κρίσεις και εκτιμήσεις στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών που σχετίζονται με τη διαχείριση και επιμέτρηση του πιστωτικού κινδύνου από την Τράπεζα και τον Όμιλο, και με την πρόβλεψη απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, μπορείτε να ανατρέξετε στις σημειώσεις 3, 4.2 και 21 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Λογαριασμός Επικούρησης Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΛΕΠΕΤΕ)

Ο Λογαριασμός Επικούρησης Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΛΕΠΕΤΕ) προέβλεπε καθορισμένες εργοδοτικές εισφορές ύψους 9% επί του συνόλου των αποδοχών. Το ανωτέρω πρόγραμμα κάλυπτε σχεδόν όλους τους συνταξιούχους και εν ενεργεία υπαλλήλους που είχαν προσληφθεί πριν την 1η Ιανουαρίου 2005. Βάσει του Νόμου 3371/2005 οι εργαζόμενοι της Τράπεζας που προσλαμβάνονται μετά την 1η Ιανουαρίου 2005 ασφαλίζονται στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ). Οι εισφορές της Τράπεζας σε αυτό το ταμείο περιορίζονται στο 3,5% επί των αντίστοιχων συνολικών αποδοχών.

Ο ΛΕΠΕΤΕ αντιμετωπίζεται ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών δεδομένου ότι η Τράπεζα δεν υποχρεούται να πραγματοποιήσει άλλες πληρωμές πέραν της καθορισμένης εισφοράς ύψους 9%.

Η Τράπεζα κατά το παρελθόν παρείχε οικονομική στήριξη στον ΛΕΠΕΤΕ, πέραν των μηνιαίων εισφορών ποσοστού 9%, ώστε να καλύπτονται τα ελλείμματα ρευστότητας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε κατά τη συνεδρίασή του στις 30 Ιουνίου 2017 να διακόψει την παροχή της επιπρόσθετης οικονομικής στήριξης που παρείχε στον ΛΕΠΕΤΕ από τον Οκτώβριο του 2017 και έπειτα.

Πρώην εργαζόμενοι έχουν καταθέσει αγωγές κατά της Τράπεζας, υποστηρίζοντας ότι ο Λογαριασμός Επικούρησης αποτελεί πρόγραμμα καθορισμένων παροχών συνεπώς η Τράπεζα υποχρεούται να καλύπτει τυχόν ελλείμματα.

Στις αρχές Ιουνίου 2019 ψηφίστηκε ο Ν. 4618/2019, με τις διατάξεις του οποίου ουσιαστικά αποφασίστηκε η μεταφορά των υπαλλήλων και συνταξιούχων από το ΛΕΠΕΤΕ στο ΕΤΕΑΕΠ, υποχρεώνοντας την Τράπεζα να καλύψει συγκεκριμένα κόστη. Στις 19 Μαρτίου 2020, ψηφίστηκε τροπολογία του ανωτέρω νόμου, με την οποία προσδιορίζονται οι πρόσθετες ασφαλιστικές εισφορές που θα καταβάλει η Τράπεζα.

Θεωρήσαμε ότι ο ΛΕΠΕΤΕ αποτελεί κύριο θέμα ελέγχου κυρίως λόγω της πολυπλοκότητας που τον χαρακτηρίζει και του σημαντικού βαθμού κρίσης που απαιτείται από τη διοίκηση για την εκτίμηση της μελλοντικής έκβασης των αγωγών, καθώς και για το βαθμό στον οποίο οι επιπρόσθετες ασφαλιστικές εισφορές στον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ, για τα έτη 2020-2032, συνδέονται με τα οικονομικά οφέλη που θα ανακύψουν για την Τράπεζα από τις μελλοντικές υπηρεσίες των μεταφερόμενων εργαζομένων.

Για περισσότερες πληροφορίες για το θέμα αυτό μπορείτε να ανατρέξετε στη σημείωση 11 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Έχουμε συζητήσει με τη διοίκηση και έχουμε επισκοπήσει σχετικά υποστηρικτικά στοιχεία, γνωμοδοτήσεις εμπειρογνωμόνων και αναλογιστικούς υπολογισμούς, ώστε να κατανοήσουμε και να αξιολογήσουμε:

- την πρόοδο όλων των εκκρεμών νομικών υποθέσεων που σχετίζονται με τον ΛΕΠΕΤΕ, και
- το κατά πόσο η Τράπεζα πρέπει να σχηματίσει πρόβλεψη για τα σχετικά έξοδα σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

Βάσει της εργασίας που πραγματοποιήσαμε και των τεκμηρίων που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι η εκτίμηση της διοίκησης και ο σχετικός λογιστικός χειρισμός συνάδουν με τις περιστάσεις.

Ανακτησιμότητα Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων («ΑΦΑ»)

Η Τράπεζα και ο Όμιλος αναγνώρισαν ΑΦΑ ύψους 4,9 δις ευρώ σε σχέση με φορολογικά εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές. Για την αξιολόγηση της ανακτησιμότητας τους απαιτείται σημαντική κρίση και η χρήση εκτιμήσεων.

Η Τράπεζα και ο Όμιλος έχουν αναγνωρίσει ΑΦΑ για εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές στον βαθμό που θεωρούν ότι είναι ανακτήσιμες. Οι διαφορές αυτές αφορούν κυρίως:

- Τις ζημιές που προέκυψαν από τη συμμετοχή του Ομίλου στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (PSI+) και στο πρόγραμμα επαναγοράς του ελληνικού χρέους το 2012, οι οποίες υπόκεινται σε φορολογική απόσβεση για 30 έτη ξεκινώντας από το 2012, και
- Τις ζημιές που προκύπτουν από απομείωση δανείων οι οποίες μπορούν να συμψηφιστούν έναντι μελλοντικών φορολογητέων κερδών σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία.

Η ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων ΑΦΑ εξαρτάται από την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να παράγουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη που θα καλύπτουν τις εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές όταν οι εν λόγω διαφορές οριστικοποιηθούν για φορολογικούς σκοπούς.

Η αξιολόγηση της διοίκησης αναφορικά με την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να παράγουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη απαιτεί τις ακόλουθες σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις:

- παραδοχές στις οποίες στηρίζεται το επιχειρηματικό πλάνο της Τράπεζας και του Ομίλου,
- προβλέψεις που πρέπει να καλύπτουν τον χρονικό ορίζοντα έως τη νομική εκπνοή της περιόδου εντός της οποίας μπορεί να ανακτηθεί η ΑΦΑ, και
- προσαρμογές που απαιτούνται για την εκτίμηση των φορολογητέων κερδών από τα προβλεπόμενα λογιστικά κέρδη για να συνάγεται το ποσό της ΑΦΑ που θα μπορεί να ανακτηθεί σε μελλοντικές χρήσεις.

Τα επιχειρηματικά πλάνα ενδέχεται να επηρεαστούν από τους κινδύνους και την αβεβαιότητα που πηγάζουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές λογιστικές κρίσεις και εκτιμήσεις και τη σημείωση για τον αναβαλλόμενο φόρο μπορείτε να ανατρέξετε στις σημειώσεις 3.2 και 27 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Έχουμε αξιολογήσει το εύλογο των παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση του επιχειρηματικού πλάνου, το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που σχετίζονται με την υλοποίηση του και την αβεβαιότητα που πηγάζει από το μακροοικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα:

- Συγκρίναμε τις εν λόγω παραδοχές με τις δικές μας προσδοκίες που βασίζονται στη γνώση του κλάδου και την κατανόηση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας,
- Πραγματοποιήσαμε μια ανάλυση ευαισθησίας για να προσδιορίσουμε την επίδραση ενδεχόμενων μεταβολών στις παραδοχές και τον τρόπο με τον οποίο η αβεβαιότητα της εκτίμησης μπορεί να επηρεάσει την προβλεπόμενη κερδοφορία της Τράπεζας και του Ομίλου.

Για τους σκοπούς της αξιολόγησης ανακτησιμότητας που διενεργήσαμε, επισκοπήσαμε την καταλληλότητα των αναπροσαρμογών που πραγματοποιήθηκαν για τη μετατροπή των λογιστικών κερδών σε φορολογητέα κέρδη και αξιολογήσαμε τις προβλέψεις της διοίκησης πέρα από τον χρονικό ορίζοντα του επιχειρηματικού πλάνου. Επίσης, οι διαδικασίες μας περιλάμβαναν και αξιολόγηση της ερμηνείας της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας από τη διοίκηση σε σχέση με τις λογιστικές διαγραφές και τη σταδιακή απόσβεση της οριστικής φορολογικής ζημιάς από πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων και διακανονισμούς άφεσης χρέους.

Αξιολογήσαμε την επάρκεια των γνωστοποιήσεων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των κύριων παραδοχών και κρίσεων.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι η αξιολόγηση της διοίκησης σε σχέση με την ανακτησιμότητα των ΑΦΑ είναι εύλογη.

Πληροφοριακά συστήματα

Οι διαδικασίες χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε πληροφορίες που παράγονται από τα πληροφοριακά συστήματα της Τράπεζας και του Ομίλου και/ή τις αυτοματοποιημένες διαδικασίες και δικλίδες (δηλ. υπολογισμούς, συμφωνίες) που έχουν υλοποιηθεί στα συστήματα αυτά.

Η φύση, η πολυπλοκότητα και η αυξημένη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων, σε συνδυασμό με τον μεγάλο όγκο των συναλλαγών που τίθενται σε επεξεργασία σε καθημερινή βάση μέσω αυτών, αυξάνουν τον κίνδυνο μη αποτελεσματικής διασύνδεσης μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, καθώς και τον κίνδυνο που σχετίζεται με τον βαθμό αξιοπιστίας της παραγόμενης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Επιπρόσθετα, το τραπεζικό περιβάλλον υπόκειται σε εσωτερικές και εξωτερικές απειλές οι οποίες σχετίζονται με την ασφάλεια του κυβερνοχώρου.

Αξιολογήσαμε την ανθεκτικότητα της ασφάλειας των πληροφοριών της Τράπεζας και του Ομίλου, επισκοπώντας τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των κυριότερων διαδικασιών και δικλίδων επί των πληροφοριακών συστημάτων, που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική αναφορά. Πιο συγκεκριμένα, αξιολογήσαμε τη διαχείριση των προσβάσεων, των αλλαγών που διενεργούνται στα πληροφοριακά συστήματα και των καθημερινών λειτουργιών της πληροφορικής για τα κύρια επίπεδα υποδομής (δηλ. εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα, βάσεις δεδομένων), για τα συστήματα που εμπίπτουν στο εύρος του ελέγχου.

Επίσης, προκειμένου να βασιστούμε στην παραγόμενη συστημική πληροφορία (δηλ. δεδομένα και αναφορές) και στις αυτοματοποιημένες δικλίδες (δηλ. υπολογισμούς, συμφωνίες) που εφαρμόζονται στα συστήματα αυτά, στηριχθήκαμε, επίσης, σε δικλίδες που εφαρμόζονται σε επιχειρησιακές λειτουργίες και πραγματοποιήσαμε επιπρόσθετες διαδικασίες ουσιαστικής επαλήθευσης στα πλαίσια του ελέγχου μας.

Άλλες Πληροφορίες

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι υπεύθυνα για τις Άλλες Πληροφορίες. Οι Άλλες Πληροφορίες, που περιέχονται στην προβλεπόμενη από τον Ν. 3556/2007 Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση, είναι οι Δηλώσεις των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, η Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων , οι Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 81, οι Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82 και η Πληροφόρηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 4374/2016 (αλλά δεν περιλαμβάνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου επί αυτών), τις οποίες λάβαμε πριν από την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης ελεγκτή.

Η γνώμη μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις Άλλες Πληροφορίες και, εκτός των όσων ρητά αναφέρουμε στο παρόν τμήμα της Έκθεσής μας, δεν εκφράζουμε γνώμη ελέγχου ή άλλης διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις Άλλες Πληροφορίες και με τον τρόπο αυτό να εξετάσουμε εάν οι Άλλες Πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες.

Εξετάσαμε εάν η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει τις γνωστοποιήσεις οι οποίες απαιτούνται από το Ν. 4548/2018, και ότι έχει συνταχθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 152 του Ν. 4548/2018 Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Με βάση τις εργασίες που εκτελέσαμε κατά τον έλεγχο μας, κατά τη γνώμη μας:

- Τα πληροφοριακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της χρήσης που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019 αντιστοιχούν στις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις,
- Η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 150,151,153 και 154 του Ν. 4548/2018,
- Η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που αναφέρονται στις περιπτώσεις γ και δ της παραγράφου 1 του άρθρου 152 του Ν. 4548/2018.

Επιπλέον, με βάση τη γνώση και κατανόηση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας για την Τράπεζα και τον Όμιλο και το περιβάλλον τους, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε εάν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού της Συμβουλίου και στις Άλλες Πληροφορίες τις οποίες λάβαμε πριν από την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης ελεγκτή. Δεν έχουμε να αναφέρουμε τίποτα σχετικά με το θέμα αυτό.

Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου και των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις απαιτήσεις του Ν. 4548/2018, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τις δραστηριότητες τους, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν το Διοικητικό Συμβούλιο είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Τράπεζα και τον Όμιλο ή να διακόψει τις δραστηριότητες τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σ 'αυτές τις ενέργειες.

Οι υπεύθυνοι για τη διακυβέρνηση έχουν την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου.

Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στο σύνολο τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ως καθήκον του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για την γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το εάν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή εάν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.
- Συγκεντρώνουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την εκτέλεση του ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε προς αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και ως εκ τούτου αποτελούν τα κύρια θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτή.

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2019

Έκθεση επί άλλων νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων

1. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των συνημμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με την προβλεπόμενη από το άρθρο 11 του Κανονισμού ΕΕ 537/2014 Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας.

2. Διορισμός ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές της Τράπεζας με την από 30 Ιουνίου 2017 απόφαση της ετήσιας τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων. Ο διορισμός μας έχει αδιαλείπτως ανανεωθεί, καλύπτοντας μια συνολική περίοδο ελέγχου 3 ετών, με βάση τις κατ' έτος λαμβανόμενες αποφάσεις της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων.

ΠράισγουωτερχαουςΚούπερς
Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία
Λεωφ. Κηφισίας 268, Χαλάνδρι 152 32
Αρ. Μ. ΣΟΕΛ 113

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Μάριος Ψάλτης
Αρ. Μ. ΣΟΕΛ 38081

Όμιλος και Τράπεζα
Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης
31 Δεκεμβρίου 2019

εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	17	3.502	5.138	3.302	4.904
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	18	2.974	2.587	2.902	2.507
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	19	463	4.519	439	4.508
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	20	4.833	3.791	4.833	3.791
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	21	29.181	30.134	27.911	29.103
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	22	8.889	4.440	8.587	4.239
Ακίνητα επενδύσεων	23	152	1.016	6	6
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	43	-	-	1.139	1.467
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	24	8	8	6	7
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	25	201	150	199	147
Ενσώματα πάγια στοιχεία	26	1.715	1.046	1.264	262
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	27	4.911	4.909	4.906	4.906
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		366	359	358	351
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	28	2.444	1.777	2.350	1.637
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	29	4.609	5.221	1.159	1.452
Σύνολο ενεργητικού		**64.248**	**65.095**	**59.361**	**59.287**
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	30	4.449	7.667	4.780	8.143
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	20	2.870	2.131	2.870	2.131
Υποχρεώσεις προς πελάτες	31	43.648	43.027	42.661	42.249
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	32	1.365	1.146	1.365	848
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	33	5	268	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	27	12	14	-	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	11	267	239	264	237
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος		1	9	-	-
Λοιπά στοιχεία παθητικού	34	2.761	864	2.374	930
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	29	3.593	4.092	114	111
Σύνολο παθητικού		**58.971**	**59.457**	**54.428**	**54.649**
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Μετοχικό κεφάλαιο	36	2.744	2.744	2.744	2.744
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	36	13.866	13.866	13.863	13.863
Μείον: Ίδιες μετοχές		(1)	-	-	-
Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον	38	(11.533)	(11.570)	(11.674)	(11.969)
Ποσά αναγνωρισμένα απευθείας στα ίδια κεφάλαια σχετιζόμενα με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση		183	(78)	-	-
Ίδια κεφάλαια μετόχων Τράπεζας		**5.259**	**4.962**	**4.933**	**4.638**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	39	18	676	-	-
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		**5.277**	**5.638**	**4.933**	**4.638**
Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων		**64.248**	**65.095**	**59.361**	**59.287**

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ	ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ	ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Οι σημειώσεις στις σελίδες 163 μέχρι 301 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Αποτελεσμάτων
για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019

		Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1.1 έως		Από 1.1 έως	
εκατ. €	Σημείωση	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		1.433	1.334	1.335	1.244
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		(247)	(221)	(265)	(212)
Καθαρά έσοδα από τόκους	6	**1.186**	**1.113**	**1.070**	**1.032**
Έσοδα προμηθειών		355	333	313	294
Έξοδα προμηθειών		(100)	(92)	(88)	(82)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	7	**255**	**241**	**225**	**212**
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	8	181	9	182	6
Κέρδη / (ζημίες) που προκύπτουν από την παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων επιμετρώμενων στο αποσβέσιμο κόστος		100	8	100	8
Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)	9	(41)	(88)	(60)	67
Καθαρά λειτουργικά έσοδα		**1.681**	**1.283**	**1.517**	**1.325**
Δαπάνες προσωπικού	10	(602)	(560)	(572)	(528)
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	12	(223)	(249)	(193)	(286)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων	23, 25, 26	(126)	(73)	(132)	(68)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	13	(342)	(310)	(355)	(299)
Κόστος αναδιάρθρωσης	14	(118)	(78)	(116)	(78)
Κέρδη προ φόρων		**270**	**13**	**149**	**66**
Φόροι	15	(13)	(26)	-	(4)
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**257**	**(13)**	**149**	**62**
Διακοπείσες δραστηριότητες					
Κέρδη/(ζημιές) από διακοπείσες δραστηριότητες	29	**(494)**	**(37)**	**(143)**	**(55)**
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου		**(237)**	**(50)**	**6**	**7**
Αναλογούντα σε:					
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών	39	18	34	-	-
Μετόχους της Τράπεζας		**(255)**	**(84)**	**6**	**7**
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	16	**€0,28**	**€(0,02)**	**€0,16**	**€0,07**
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	16	**€(0,28)**	**€(0,09)**	**€0,01**	**€0,01**

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ	ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ	ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Οι σημειώσεις στις σελίδες 163 μέχρι 301 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων
για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019

εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος Από 1.1 έως 31.12.2019	Όμιλος Από 1.1 έως 31.12.2018	Τράπεζα Από 1.1 έως 31.12.2019	Τράπεζα Από 1.1 έως 31.12.2018
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου		**(237)**	**(50)**	**6**	**7**
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):					
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση, μετά από φόρους		203	(32)	-	-
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους επιμετρώμενες στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ"), μετά από φόρους		315	(63)	314	(63)
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		58	(1)	7	-
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους		(24)	-	(24)	-
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης, μετά από φόρους		8	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		**560**	**(96)**	**297**	**(63)**
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους επιμετρώμενες στην ΕΑΜΛΣΕ, μετά από φόρους		13	(17)	11	(18)
Επανεκτίμηση της καθαρής υποχρέωσης / περιουσιακού στοιχείου, μετά από φόρους		(29)	3	(25)	**3**
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		**(16)**	**(14)**	**(14)**	**(15)**
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους	37	**544**	**(110)**	**283**	**(78)**
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου		**307**	**(160)**	**289**	**(71)**
Αναλογούντα σε:					
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		18	34	-	-
Μετόχους της Τράπεζας		**289**	**(194)**	**289**	**(71)**

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ	ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ	ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Οι σημειώσεις στις σελίδες 163 μέχρι 301 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Όμιλος

για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019

	Αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας											
εκατ. €	Μετοχικό Κεφάλαιο Κοινές μετοχές	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο Κοινές μετοχές	Ίδιες μετοχές	Αποθεματικό αξιογράφων στην ΕΑΜΛΣΕ	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	Προγράμματα καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά και αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο	Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Σύνολο
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	**2.744**	**13.866**	**-**	**160**	**13**	**(119)**	**-**	**(165)**	**(9.803)**	**6.696**	**683**	**7.379**
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	-	-	-	42	-	-	-	-	(1.582)	**(1.540)**	-	**(1.540)**
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 9	**2.744**	**13.866**	**-**	**202**	**13**	**(119)**	**-**	**(165)**	**(11.385)**	**5.156**	**683**	**5.839**
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(112)	(1)	-	-	3	-	**(110)**	-	**(110)**
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	(84)	**(84)**	34	**(50)**
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	**-**	**-**	**-**	**(112)**	**(1)**	**-**	**-**	**3**	**(84)**	**(194)**	**34**	**(160)**
Διανομή μερίσματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**	(41)	**(41)**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	**2.744**	**13.866**	**-**	**90**	**12**	**(119)**	**-**	**(162)**	**(11.469)**	**4.962**	**676**	**5.638**
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 16	-	-	-	-	-	-	-	-	4	**4**	-	**4**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 16	**2.744**	**13.866**	**-**	**90**	**12**	**(119)**	**-**	**(162)**	**(11.465)**	**4.966**	**676**	**5.642**
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	531	58	8	(24)	(29)	3	**547**	-	**547**
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	(255)	**(255)**	18	**(237)**
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	**-**	**-**	**-**	**531**	**58**	**8**	**(24)**	**(29)**	**(252)**	**292**	**18**	**310**
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	2	**2**	(661)	**(659)**
Διανομή μερίσματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**	(15)	**(15)**
(Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	(1)	-	-	-	-	-	-	**(1)**	-	**(1)**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**2.744**	**13.866**	**(1)**	**621**	**70**	**(111)**	**(24)**	**(191)**	**(11.715)**	**5.259**	**18**	**5.277**

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Τράπεζα

για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019

Εκατ. €	Μετοχικό Κεφάλαιο	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Αποθεματικό αξιογράφων στην ΕΑΜΛΣΕ	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αποθεματικό αντιστάθμισης ταμιακών ροών	Προγράμματα καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά & αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο
	Κοινές μετοχές	Κοινές μετοχές						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	**2.744**	**13.863**	**92**	**(56)**	**-**	**(161)**	**(10.268)**	**6.214**
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	-	-	41	-	-	-	(1.546)	**(1.505)**
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 9	**2.744**	**13.863**	**133**	**(56)**	**-**	**(161)**	**(11.814)**	**4.709**
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	(81)	-	-	3	-	**(78)**
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	7	**7**
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	**-**	**-**	**(81)**	**-**	**-**	**3**	**7**	**(71)**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	**2.744**	**13.863**	**52**	**(56)**	**-**	**(158)**	**(11.807)**	**4.638**
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 16	-	-	-	-	-	-	4	**4**
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 16	**2.744**	**13.863**	**52**	**(56)**	**-**	**(158)**	**(11.803)**	**4.642**
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	325	7	(24)	(25)	2	**285**
Κέρδη περιόδου	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**6**	**6**
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	**-**	**-**	**325**	**7**	**(24)**	**(25)**	**8**	**291**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**2.744**	**13.863**	**377**	**(49)**	**(24)**	**(183)**	**(11.795)**	**4.933**

Οι σημειώσεις στις σελίδες 163 μέχρι 301 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών
για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019

εκατ. €	Όμιλος Από 1.1 έως 31.12.2019	Όμιλος Από 1.1 έως 31.12.2018	Τράπεζα Από 1.1 έως 31.12.2019	Τράπεζα Από 1.1 έως 31.12.2018
Ταμειακές ροές λειτουργικών δραστηριοτήτων				
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	**(195)**	**14**	**6**	**12**
Προσαρμογές για:				
Μη ταμειακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων & λοιπές προσαρμογές:	**865**	**471**	**411**	**226**
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	132	91	134	69
Αποσβέσεις διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο επενδυτικού χαρτοφυλακίου, δανείων & απαιτήσεων και δανειακών υποχρεώσεων	(17)	(14)	(13)	(13)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	1.000	431	665	381
Προβλέψεις για παροχές προσωπικού	78	14	60	10
Αποτέλεσμα από αντιστάθμιση κινδύνου εύλογης αξίας	30	6	30	6
Έσοδα από μερίσματα αξιογράφων επενδύσεων	(5)	(3)	(18)	(180)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων & ακινήτων επενδύσεων	2	(1)	2	1
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση αξιογράφων επενδύσεων	(287)	(67)	(240)	(63)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση θυγατρικών	(32)	3	(173)	3
Δεδουλευμένοι τόκοι χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων και αποτελέσματα από επαναγορά πιστωτικών τίτλων	20	4	19	3
Προσαρμογές αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	(63)	1	(63)	1
Αρνητική υπεραξία	(3)	(2)	-	-
Λοιπές μη ταμειακές λειτουργικές ροές	10	8	8	8
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών απαιτήσεων:	**(1.447)**	**182**	**(775)**	**161**
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	441	(7)	334	(48)
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	(952)	(220)	(617)	(9)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	831	420	849	411
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ενεργητικού	(1.022)	(109)	(1.022)	(119)
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	71	414	439	289
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	(816)	(316)	(758)	(363)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) λειτουργικών υποχρεώσεων:	**(1.064)**	**3.971**	**(1.894)**	**3.942**
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(3.167)	351	(3.363)	470
Υποχρεώσεις προς πελάτες	750	3.671	407	3.498
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα παθητικού	620	191	619	193
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	(41)	(23)	(8)	(22)
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	221	(17)	-	-
Φόρος εισοδήματος που (καταβλήθηκε) / εισπράχθηκε	(22)	(32)	(6)	(12)
Λοιπά στοιχεία παθητικού	575	(170)	457	(185)
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	**(1.841)**	**4.638**	**(2.252)**	**4.341**
Ταμειακές ροές επενδυτικών δραστηριοτήτων				
Απόκτηση θυγατρικών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που αποκτήθηκαν	(55)	(50)	-	-
Συμμετοχή στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιρειών	-	-	(151)	(145)
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που πωλήθηκαν	(11)	(28)	440	32
Απόκτηση συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	(6)	-	-	-
Εισπραχθέντα μερίσματα από χαρτοφυλάκιο επενδύσεων και συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	5	3	18	110
Απόκτηση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(151)	(151)	(131)	(106)
Εισπράξεις από διάθεση ενσώματων παγίων στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	1	29	6	3
Απόκτηση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	(12.014)	(5.804)	(8.721)	(2.783)
Εισπράξεις από πώληση και εξόφληση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	11.221	5.170	8.312	2.391
Καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	**(1.010)**	**(831)**	**(227)**	**(498)**
Ταμειακές ροές χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων				
Εισπράξεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων και λοιπών δανειακών υποχρεώσεων	717	242	528	114
Αποπληρωμή πιστωτικών τίτλων, λοιπών δανειακών υποχρεώσεων και προνομιούχων τίτλων	(119)	(73)	(30)	(12)
Αποπληρωμή κεφαλαίου στις καταβολές μισθωμάτων	(38)	-	(41)	-
Εισπράξεις από πώληση ιδίων μετοχών	24	20	-	-
Αγορά ιδίων μετοχών	(25)	(20)	-	-
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	(15)	(41)	-	-
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	**544**	**128**	**457**	**102**
Επίπτωση συναλλαγματικών διαφορών στο ταμείο και τα ταμειακά ισοδύναμα	2	2	10	3
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμείου και ταμειακών ισοδύναμων	**(2.305)**	**3.937**	**(2.012)**	**3.948**
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης περιόδου	6.453	2.516	5.766	1.818
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα τέλους περιόδου	**4.148**	**6.453**	**3.754**	**5.766**

Οι σημειώσεις στις σελίδες 163 μέχρι 301 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (εφεξής «ΕΤΕ» ή «Τράπεζα») ιδρύθηκε το 1841 και οι μετοχές της εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ») το 1880. Η Τράπεζα έχει την έδρα της στην οδό Αιόλου 86, Αθήνα, Ελλάδα (αριθμ. Γ.Ε.ΜΗ 237901000), τηλ.: (+30) 210 334 1000, www.nbg.gr. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα, πρακτορεία και γραφεία αντιπροσωπείας οπουδήποτε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η Τράπεζα κατά τη διάρκεια των 179 ετών λειτουργίας της, έχει επεκτείνει το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει και καλύπτει όλα τα σύγχρονα τραπεζικά προϊόντα. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος μαζί με τις θυγατρικές της (εφεξής ο «Όμιλος») παρέχουν ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, το οποίο περιλαμβάνει λιανική και επιχειρηματική τραπεζική, διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, διαχείριση και εκμετάλλευση ακινήτων, χρηματιστηριακές, επενδυτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες διεθνώς. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Βόρεια Μακεδονία, στη Ρουμανία, στην Κύπρο, στη Μάλτα και στην Αίγυπτο.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η εξής:

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου
(Μη Εκτελεστικό Μέλος)
Κώστας Π. Μιχαηλίδης

Η Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου
(Μη Εκτελεστικό Μέλος)
Αικατερίνη Κ. Μπερίτση[(1)]

Ο Διευθύνων Σύμβουλος
Παύλος Κ. Μυλωνάς

Εκτελεστικά Μέλη[(2), (3)]
Χριστίνα Θ. Θεοφιλίδη[(4)]

Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη[(5), (6), (7)]

Γκίκας Α. Χαρδούβελης	Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος
Andrew J. McIntyre	
Claude Edgar L.G. Piret	
Αβραάμ Κ. Γούναρης	
Wietze J.P. Reehoorn	
Elena Ana E.V. Cernat	

Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
Περικλής Φ. Δρούγκας

[(1)] Την 31 Ιουλίου 2019, η κα. Αικατερίνη Κ. Μπερίτση εξελέγη ως μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων και ορίστηκε ως Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.
[(2)] Την 10 Ιουλίου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε ότι ο κ. Παναγιώτης Α. Δασμάνογλου δεν θα συνεχίσει να παρέχει υπηρεσίες ως εκτελεστικό μέλος, παραμένοντας Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας και Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου, με τα ίδια καθήκοντα.
[(3)] Την 30 Ιανουαρίου 2020, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. Δημητρίου Ν. Καποτόπουλου από τη θέση του εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.
[(4)] Την 31 Ιουλίου 2019, η κα. Χριστίνα Θ. Θεοφιλίδη εξελέγη ως εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων.
[(5)] Την 10 Ιουλίου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, η κα Eva Cederbalk και ο κ. Χάρης Α. Μάκκας παραιτήθηκαν από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου. Την ίδια ημέρα, ο κ. Ιωάννης Γ. Ζωγραφάκης παραιτήθηκε από τη θέση του μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.
[(6)] Την 31 Ιουλίου 2019, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων εξέλεξε τους κ. κ Γκίκα Α. Χαρδούβελη, Αβραάμ Κ. Γούναρη, Wietze J. P. Reehoorn και την κα. Elena Ana E.V. Cernat ως νέα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.
[(7)] Την 29 Αυγούστου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. John P.J. McCormick από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

Όλα τα μέλη εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 3 έτη και με δυνατότητα επανεκλογής. Η θητεία των παραπάνω μελών λήγει με την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων το 2021.

Οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις υπόκεινται στην έγκριση της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας.

Οι παρούσες ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας την 31 Μαρτίου 2020.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών

2.1 Βάση παρουσίασης

Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και οι ατομικές καταστάσεις της Τράπεζας για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 (οι «ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις»), έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφεξής «ΔΠΧΑ»), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (η «Ε.Ε.»).

Τα ποσά απεικονίζονται στρογγυλοποιημένα σε εκατ. Ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά). Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία αναμορφώθηκαν προκειμένου να συνάδουν με αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα περίοδο.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και όλα τα συμβόλαια παραγώγων τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους.

Η σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, προϋποθέτει τη διενέργεια εκτιμήσεων και παραδοχών, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τόσο τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, όσο και τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις για ενδεχόμενες απαιτήσεις και υποχρεώσεις κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως επίσης και το ύψος των εσόδων και εξόδων που αναγνωρίσθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Η χρήση των διαθέσιμων πληροφοριών και η άσκηση κρίσης, αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία για τη διενέργεια εκτιμήσεων στις ακόλουθες περιοχές: προβλέψεις απομείωσης αξίας δανείων και λοιπών απαιτήσεων, αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων μη διαπραγματεύσιμων σε ενεργές αγορές συμπεριλαμβανομένων παραγώγων μη διαπραγματεύσιμων σε οργανωμένη αγορά και συγκεκριμένων χρεωστικών τίτλων, απομείωση αξίας χαρτοφυλακίου επενδύσεων, έλεγχος απομείωσης των άυλων περιουσιακών στοιχείων, αξιολόγηση της δυνατότητας ανάκτησης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, εκτίμηση των υποχρεώσεων από παροχές στο προσωπικό μετά την έξοδο από την υπηρεσία, ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις από εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις. Τα πραγματικά μελλοντικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν από αυτά που περιλαμβάνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Οι περιοχές που εμπεριέχουν υψηλότερο βαθμό εκτιμήσεων, πολυπλοκότητας, ή περιοχές όπου οι παραδοχές και οι εκτιμήσεις έχουν σημαντική επίπτωση στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, παρουσιάζονται στη Σημείωση 3.

2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για την Τράπεζα ισχύει η αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής της δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη (α) τη χαμηλή χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») μέσω TLTROs και την τρέχουσα πρόσβαση στις διευκολύνσεις χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος με σημαντικά πλεονάσματα εγγυήσεων καθώς και τους δείκτες LCR και NSFR οι οποίοι είναι αρκετά πάνω από το 100% (β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων και (γ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με τους μακροοικονομικούς δείκτες όπως αναφέρεται ακολούθως.

Ρευστότητα

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ανήλθε σε €2,2 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €2,2 δισ.). Επιπρόσθετα, την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (repos) ύψους €0,5 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €12,4 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») και ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας διαμορφώθηκε σε 16,0% και 16,9% αντίστοιχα, υπερβαίνοντας τον δείκτη Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων ποσοστού 13,75% και 14,0% για το 2019 και 2020, αντίστοιχα (Βλ. Σημείωση 4.7).

Εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον

Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα διατήρησε τη σταθερά ανοδική της τάση και το 2019, με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ») σε σταθερές τιμές να αυξάνεται κατά 1,9% ετησίως το 2019 – με τον ίδιο ρυθμό όπως το 2018 – εν μέσω ενός περιβάλλοντος ασθενούς οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρωζώνη. Η εν λόγω εξέλιξη οφείλεται, κυρίως, στη θετική συνεισφορά των καθαρών εξαγωγών κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες, καθώς και στην ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων (0,8% ετησίως και 4,6% ετησίως, αντίστοιχα), σε συνδυασμό με την αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης κατά 2,2% ετησίως το 2019.

Το οικονομικό κλίμα διατήρησε την ισχυρή δυναμική του το Δεκέμβριο του 2019 – ανερχόμενο σε 19ετές υψηλό το πρώτο δίμηνο του 2020 – υποστηριζόμενο από την ενισχυμένη καταναλωτική εμπιστοσύνη, καθώς και την περαιτέρω βελτίωση της εμπιστοσύνης στους

τομείς υπηρεσιών, λιανικού εμπορίου και, πιο πρόσφατα, κατασκευών.[1] Οι ανωτέρω εξελίξεις ευνοήθηκαν από τις υποστηρικτικές συνθήκες στην αγορά εργασίας (το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 16,3% το Δεκέμβριο του 2019, το χαμηλότερο ποσοστό από το Μάρτιο του 2011) και τη δημοσιονομική χαλάρωση από το 2019.[2] Η δημοσιονομική υπεραπόδοση του 2019 αναμένεται να επιβεβαιωθεί από την επίσημη ανακοίνωση της Eurostat στις 23 Απριλίου 2020, όταν το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης – σύμφωνα με τον ορισμό της Ενισχυμένης Εποπτείας – εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στο 3,8% του ΑΕΠ το 2019.

Ο Προϋπολογισμός για το 2020 προβλέπει την εφαρμογή επεκτατικών μέτρων ύψους 0,6% του ΑΕΠ (€1,2 δισ.) το 2020, τα οποία επρόκειτο να χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από την περαιτέρω ενίσχυση της δημοσιονομικής αποτελεσματικότητας και τον υποστηρικτικό ρόλο της οικονομικής δραστηριότητας κατά τη φάση ανάκαμψης του οικονομικού κύκλου. Η προϋπολογισθείσα δημοσιονομική επέκταση είναι εξίσου διαμοιρασμένη μεταξύ επιχειρήσεων (μείωση στο συντελεστή φορολογίας επιχειρήσεων σε 24% από 28%).[3] Ωστόσο, οι όλο και αυξανόμενοι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εξάπλωση του COVID-19 θα μπορούσαν να επιδράσουν αρνητικά στη φάση ανάκαμψης του οικονομικού κύκλου, καθώς και να επιβαρύνουν τη δημόσια δαπάνη.

Η σημαντική βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με μια ευνοϊκή προσαρμογή της πολιτικής της ΕΚΤ το 2^{ο} εξάμηνο του 2019 – η οποία προμήνυσε μια περισσότερο από το αναμενόμενο παρατεταμένη περίοδο νομισματικής χαλάρωσης – οδήγησε σε περαιτέρω υποχώρηση του κινδύνου αλλά και των αποδόσεων των ελληνικών κρατικών ομολόγων σε ιστορικά χαμηλά το 2^{ο} εξάμηνο του 2019 και τις αρχές του 2020.[4] Εντούτοις, η κλιμάκωση της κρίσης του COVID-19 οδήγησε σε σημαντική αύξηση των αποδόσεων των ελληνικών κρατικών ομολόγων, κατά περίπου 70 μονάδες βάσης για το 10ετές ελληνικό κρατικό ομόλογο, στο διάστημα από μέσα-Φεβρουαρίου μέχρι αρχές- Μαρτίου 2020.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι επίσημες εκτιμήσεις που πραγματοποιήθηκαν έως και τα μέσα Φεβρουαρίου 2020, προέβλεπαν ότι η ετήσια αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ θα ανερχόταν στο 2,3% ετησίως το 2020 (μέσος όρος προβλέψεων Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΔΝΤ)[5], παρά τη συνέχιση της επιβράδυνσης στις οικονομίες της Ευρωζώνης. Ωστόσο, η διασπορά του COVID-19, και ιδίως η ταχύτατη εξάπλωση της πανδημίας, πλέον αναμένεται να επιδράσει αρνητικά στην παγκόσμια οικονομία, με την ελληνική οικονομία να αντιμετωπίζει αξιοσημείωτες προκλήσεις δεδομένου του σημαντικού ρόλου που κατέχει ο τομέας των υπηρεσιών στην οικονομική δραστηριότητα και της σχετικά ρηχής δομής της παραγωγής (υψηλή εξάρτηση από τις εισαγωγές). Η εξέλιξη του ιού και οι οικονομικές του επιδράσεις παραμένουν εξαιρετικά αβέβαιες, ενώ όλες οι εκτιμήσεις βασίζονται σε δεδομένα διαθέσιμα έως τις αρχές Μαρτίου 2020. Σε ένα περιβάλλον διαρκών καθοδικών αναθεωρήσεων των εκτιμήσεων σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη στην Ευρωζώνη αλλά και παγκοσμίως, σε συνδυασμό με την υψηλή εξάρτηση της Ελλάδας από τον εισερχόμενο τουρισμό, η αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ σε ετήσια βάση για το 2020 αναμένεται να διαφοροποιηθεί σημαντικά από το επίσημο σενάριο. Κατάλογος μέτρων που ενέκρινε η ΕΚΤ το 2020 για την παροχή υποστήριξης στο ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα και την Ελληνική οικονομίακατά την αντιμετώπιση του COVID-19 περιλαμβάνεται στη Σημείωση 47 Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

2.3 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ)

Νέα ΔΠΧΑ, τροποποιήσεις και διερμηνείες που έχουν ισχύ για την τρέχουσα χρήση

Νέα ΔΠΧΑ

-ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις (σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019). Το ΔΠΧΑ 16 αντικαθιστά τις σχετικές οδηγίες περί μισθώσεων που περιλαμβάνονται στο ΔΛΠ 17 *Μισθώσεις,* ΕΔΔΠΧΑ 4 *Προσδιορισμός του εάν μια συμφωνία εμπεριέχει μίσθωση,* ΜΕΔ-15 *Λειτουργικές μισθώσεις – Κίνητρα* και ΜΕΔ-27 *Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης* και καθορίζει αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση και γνωστοποίηση των συμβάσεων μίσθωσης, με στόχο να εξασφαλιστεί ότι οι μισθωτές και οι εκμισθωτές παρέχουν σχετικές πληροφορίες που απεικονίζουν με ακρίβεια αυτές τις συναλλαγές.

Το ΔΠΧΑ 16 εισάγει ένα ενιαίο λογιστικό χειρισμό μίσθωσης για τους μισθωτές. Ένας μισθωτής αναγνωρίζει ένα περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης, το οποίο αντιπροσωπεύει το δικαίωμά του να χρησιμοποιεί το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο και μια υποχρέωση από τη μίσθωση η οποία αντιπροσωπεύει την υποχρέωσή του να καταβάλλει μισθώματα. Η υποχρέωση από τη μίσθωση αρχικά επιμετράται στην παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωμών των μισθωμάτων, προεξοφλημένων με τη χρήση ενός επιτοκίου που εμπεριέχεται στη μίσθωση ή στην περίπτωση που αυτό το επιτόκιο δεν μπορεί να προσδιοριστεί εύκολα, με το οριακό επιτόκιο δανεισμού του μισθωτή («IBR»). Το IBR είναι το επιτόκιο με το οποίο θα επιβαρυνόταν ο Όμιλος εάν δανειζόταν τα απαραίτητα κεφάλαια για την αγορά ενός περιουσιακού στοιχείου παρόμοιας αξίας με το περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης, για παρόμοια χρονική περίοδο, με παρόμοιες εξασφαλίσεις και σε παρόμοιο οικονομικό περιβάλλον. Το περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης αρχικά επιμετράται στην αξία της υποχρέωσης από τη μίσθωση, η οποία προσαυξάνεται με τυχόν πρόσθετα άμεσα κόστη από την πλευρά του μισθωτή. Ενδέχεται επίσης να απαιτούνται προσαρμογές σχετικά με κίνητρα μίσθωσης, πληρωμές κατά την έναρξη ή πριν από την έναρξη της μίσθωσης και τυχόν υποχρέωση αποκατάστασης ή παρόμοια κόστη.

[1] Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έρευνες για τις Επιχειρήσεις και τους Καταναλωτές
[2] Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Μηνιαία στοιχεία, Δεκέμβριος 2019
[3] Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δημοσιονομικά στοιχεία για την περίοδο 2015-2018, 2η κοινοποίηση, Οκτώβριος 2019 & Υπουργείο Οικονομικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2020, Νοέμβριος 2019
[4] Πηγή: Bloomberg
[5] Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χειμερινές (Ενδιάμεσες) Προβλέψεις, Φεβρουάριος 2020 & ΔΝΤ, World Economic Outlook, Οκτώβριος 2019

Μεταγενέστερα, το περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης αποσβένεται στη διάρκεια της μίσθωσης και η υποχρέωση από τη μίσθωση επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος. Το έξοδο λειτουργικής μίσθωσης που αναγνωριζόταν σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από το έξοδο της απόσβεσης του περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης και από το έξοδο τόκου που προέρχεται από την αναστροφή της προεξόφλησης της υποχρέωσης από τη μίσθωση. Η αλλαγή στην παρουσίαση των εξόδων λειτουργικής μίσθωσης θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες και την αντίστοιχη μείωση των ταμειακών ροών από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

Η λογιστική αντιμετώπιση από την πλευρά του εκμισθωτή παραμένει ίδια με το τρέχον πρότυπο – δηλαδή οι εκμισθωτές εξακολουθούν να κατατάσσουν τις μισθώσεις ως χρηματοδοτικές ή λειτουργικές χρησιμοποιώντας τα ίδια κριτήρια ταξινόμησης που παρέχονται στο ΔΛΠ 17.

Μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι Εκμισθωτής

Δεν υπήρξε σημαντική επίδραση στις χρηματοδοτικές μισθώσεις του Ομίλου ή στις μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι εκμισθωτής.

Μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι Μισθωτής

Ο Όμιλος εφάρμοσε την τροποποιημένη αναδρομική προσέγγιση, όπου το περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης είναι ίσο με την υποχρέωση από τη μίσθωση κατά την υιοθέτηση του νέου προτύπου και δεν θα αναμορφώσει τα συγκριτικά στοιχεία. Ο Όμιλος εφάρμοσε την πρακτική μέθοδο και εξαίρεσε, κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16, τον ορισμό της μίσθωσης και δεν επαναξιολόγησε εάν μία σύμβαση είναι ή περιέχει μίσθωση. Ως εκ τούτου, κατά την ημερομηνία μετάβασης (δηλαδή την 1η Ιανουαρίου 2019), ο Όμιλος εφάρμοσε το ΔΠΧΑ 16 μόνο στις συμβάσεις που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί ως μισθώσεις βάσει του ΔΛΠ 17 και της Διερμηνείας ΕΔΔΠΧΑ 4.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να κάνει χρήση της εξαίρεσης αναγνώρισης που παρέχεται για τις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και τις μισθώσεις χαμηλής αξίας, για τις οποίες οι πληρωμές μίσθωσης αναγνωρίζονται ως λειτουργικά έξοδα σε σταθερή βάση στη διάρκεια της μίσθωσης.

Την 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος και η Τράπεζα είχαν μη ακυρώσιμες δεσμεύσεις λειτουργικής μίσθωσης ύψους €196 εκατ. και €1.573 εκατ. αντίστοιχα. Δεδομένου ότι οι περισσότερες από αυτές τις συμφωνίες αφορούν μισθώσεις, εκτός από βραχυπρόθεσμες και χαμηλής αξίας, το ΔΠΧΑ 16 αύξησε τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα κέρδη εις νέον του Ομίλου κατά €136 εκατ., €132 εκατ. και €4 εκατ. αντίστοιχα, και της Τράπεζας κατά €1.142 εκατ., €1.138 εκατ. και €4 εκατ. αντίστοιχα, την 1η Ιανουαρίου 2019. Περισσότερες πληροφορίες, σχετικά με την επίδραση από την πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 την 1η Ιανουαρίου 2019, παρατίθενται στη Σημείωση 48.

Τα περιουσιακά στοιχεία με δικαιώματα χρήσης και οι υποχρεώσεις από τη μίσθωση του Ομίλου και της Τράπεζας περιλαμβάνονται στα κονδύλια 'Ενσώματα πάγια στοιχεία' και 'Λοιπά στοιχεία παθητικού' αντίστοιχα.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες

Οι παρακάτω τροποποιήσεις και διερμηνείες εφαρμόστηκαν από τον Όμιλο, χωρίς ωστόσο να έχουν σημαντική επίδραση στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

- **Αναμόρφωση επιτοκίων αναφοράς Τροποποιήσεις σε ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7**. Στις 26 Σεπτεμβρίου 2019, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board - IASB) δημοσίευσε τις τροποποιήσεις 'Αναμόρφωση επιτοκίων αναφοράς, Τροποποιήσεις σε ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7' (οι «Τροποποιήσεις»). Έτσι ολοκληρώνεται η πρώτη φάση του έργου του IASB να ανταποκριθεί στις επιπτώσεις από την αναμόρφωση των επιτοκίων αναφοράς στις χρηματοοικονομικές αναφορές. Οι τροποποιήσεις παρέχουν προσωρινές διευκολύνσεις που επιτρέπουν τη συνέχιση της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αβεβαιότητας πριν από την αντικατάσταση του υφιστάμενου επιτοκίου αναφοράς με ένα εναλλακτικό σχεδόν χωρίς κίνδυνο επιτόκιο αναφοράς. Οι εν λόγω τροποποιήσεις εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 15 Ιανουαρίου 2020 και έχουν εφαρμογή για χρήσεις που αρχίζουν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2020, ωστόσο δίνεται η δυνατότητα πρόωρης εφαρμογής. Ο Όμιλος προχώρησε σε πρόωρη εφαρμογή των τροποποιήσεων που αφορούν στο ΔΛΠ 39 για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019 για τις υφιστάμενες σχέσεις λογιστικής αντιστάθμισης.

Ο Όμιλος έχει τεκμηριωμένες σχέσεις αντιστάθμισης όσον αφορά στα επιτόκια αναφοράς στο πεδίο εφαρμογής της αναμόρφωσης, κυρίως τα επιτόκια Eonia, Euribor και Libor. Για αυτές τις σχέσεις αντιστάθμισης, τα αντισταθμιζόμενα στοιχεία και τα αντισταθμιστικά παράγωγα θα τροποποιηθούν προοδευτικά ώστε να ενσωματώσουν τα νέα επιτόκια αναφοράς. Ο Όμιλος θεωρεί ότι οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 39 και στο ΔΠΧΑ 7 έχουν εφαρμογή όταν οι συμβατικοί όροι των αντισταθμιζόμενων μέσων ή των μέσων αντιστάθμισης δεν έχουν ακόμη τροποποιηθεί, ή σε περίπτωση που έχουν τροποποιηθεί, όταν οι όροι και η ημερομηνία μετάβασης στα νέα επιτόκια αναφοράς δεν έχουν καθοριστεί σαφώς.

Η ονομαστική αξία των μέσων αντιστάθμισης που αποτελούν μέρος σχέσεων αντιστάθμισης και επηρεάζονται από την αναμόρφωση των επιτοκίων αναφοράς αποτελεί το άθροισμα των ονομαστικών αξιών των μέσων αντιστάθμισης που απεικονίζονται στη Σημείωση 20.

-Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα με το ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια (Τροποποίηση του ΔΠΧΑ 4). Οι τροποποιήσεις εισάγουν δύο προσεγγίσεις. Το τροποποιημένο πρότυπο α) παρέχει την επιλογή σε όλες τις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια να αναγνωρίζουν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα παρά στην κατάσταση αποτελεσμάτων, τις τυχόν αποκλίσεις που θα προκύψουν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, πριν την έκδοση του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια

συμβόλαια (δηλ. η διαφορά μεταξύ των ποσών που θα αναγνωρίζονταν στα αποτελέσματα σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 και των ποσών που αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα σύμφωνα με το ΔΛΠ 39) - "μέθοδος επικάλυψης", και β) παρέχει στις οντότητες, οι δραστηριότητες των οποίων αφορούν κυρίως τον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021 – «μέθοδος αναβολής». Οι οντότητες οι οποίες θα αναβάλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39 για τα χρηματοοικονομικά μέσα. Τον Ιούνιο 2019, το IASB εξέδωσε ένα Σχέδιο του Προτύπου το οποίο προτείνει στοχευμένες τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 17, μεταξύ άλλων, αναβολή της ημερομηνίας έναρξης ισχύος κατά ένα έτος (1η Ιανουαρίου 2022). Αυτό σημαίνει ότι οι ασφαλιστικές εταιρίες που πληρούν τα κριτήρια έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν και τα δύο Πρότυπα για πρώτη φορά στις χρήσεις με έναρξη από την 1η Ιανουαρίου 2022.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει την αναβολή της εφαρμογής των διατάξεων του ΔΠΧΑ 9 για τη θυγατρική ασφαλιστική εταιρεία, Εθνική Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών (Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α.), όπως επιτρέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2017/1988 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 17. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπείσα δραστηριότητα και συνεχίζει να εφαρμόζει το ΔΛΠ 39.

- ΕΔΔΠΧΠ 23 Αβεβαιότητα σχετικά με τον χειρισμό θεμάτων φορολογίας εισοδήματος. Η εν λόγω διερμηνεία παρέχει επεξηγήσεις ως προς την αναγνώριση και επιμέτρηση του αναβαλλόμενου και του τρέχοντος φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την φορολογική αντιμετώπιση κάποιων στοιχείων βάσει του ΔΠΛ 12 «Φόροι Εισοδήματος». Η Διερμηνεία 23 έχει εφαρμογή σε όλες τις πτυχές της λογιστικοποίησης του φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει τέτοια αβεβαιότητα, συμπεριλαμβανομένου του φορολογητέου κέρδους/ζημιάς, της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και αχρησιμοποίητων φορολογικών κερδών και των φορολογικών συντελεστών.

- ΔΛΠ 19 (Τροποποιήσεις) Τροποποίηση προγράμματος, περικοπή ή διακανονισμός. Οι τροποποιήσεις καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι οντότητες πρέπει να προσδιορίζουν τα συνταξιοδοτικά έξοδα όταν λαμβάνουν χώρα αλλαγές σε συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών.

- Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2015-2017. Οι τροποποιήσεις που αναφέρονται στη συνέχεια περιλαμβάνουν αλλαγές σε τέσσερα ΔΠΧΑ.

ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων – Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πως μια οντότητα επανεπιμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά τον έλεγχο της επιχείρησης αυτής.

ΔΠΧΑ 11 Σχήματα υπό κοινό έλεγχο – Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πως μια οντότητα δεν επανεπιμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά τον έλεγχο στην επιχείρηση αυτή.

ΔΛΠ 12 Φόροι εισοδήματος – Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι μια οντότητα λογιστικοποιεί όλες τις επιπτώσεις στο φόρο εισοδήματος από πληρωμές μερισμάτων με τον ίδιο τρόπο.

ΔΛΠ 23 Κόστος Δανεισμού – Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι μια οντότητα χειρίζεται ως μέρος του γενικού δανεισμού για τον υπολογισμό του κόστους δανεισμού οποιοδήποτε δάνειο αναλήφθηκε ειδικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου και παραμένει ανεξόφλητο, εφόσον το περιουσιακό στοιχείο αυτό είναι έτοιμο για τη χρήση την οποία προορίζεται ή την πώλησή του.

- ΔΠΧΑ 9 (Τροποποιήσεις) Δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής με καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης. Οι τροποποιήσεις στις υπάρχουσες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 αναφορικά με τα δικαιώματα τερματισμού παρέχουν τη δυνατότητα στις εταιρείες να επιμετρούν συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής που εμπεριέχουν καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης, στο αποσβεσμένο κόστος ή, ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο, σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων αν πληρείται συγκεκριμένος όρος, αντί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

- ΔΛΠ 28 (Τροποποιήσεις) Μακροπρόθεσμες Συμμετοχές σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες. Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι οι οντότητες πρέπει να λογιστικοποιούν τις μακροπρόθεσμες συμμετοχές τους σε μία συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία οι οποίες αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης στην συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία αλλά στην οποία δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης, με βάση το ΔΠΧΑ 9.

Νέα ΔΠΧΑ, τροποποιήσεις και διερμηνείες σε υπάρχοντα πρότυπα που θα τεθούν σε ισχύ σε μεταγενέστερες περιόδους

Νέα πρότυπα

- ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1η Ιανουαρίου 2021 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Το ΔΠΧΑ 17 εκδόθηκε τον Μάιο του 2017 και αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4. Τον Ιούνιο 2019, το IASB εξέδωσε ένα Σχέδιο του Προτύπου το οποίο προτείνει στοχευμένες τροποποιήσεις στο ΔΠΧΠ 17, μεταξύ άλλων, αναβολή της ημερομηνίας έναρξης ισχύος κατά ένα έτος (1η Ιανουαρίου 2022). Το ΔΠΧΑ 17 καθιερώνει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση καθώς και τις γνωστοποιήσεις των ασφαλιστήριων συμβολαίων που βρίσκονται στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω προτύπου και σκοπός του είναι να διασφαλίσει ότι μία οντότητα παρέχει σχετικές πληροφορίες που αντιπροσωπεύουν ακριβοδίκαια τα συμβόλαια αυτά. Το νέο πρότυπο επιλύει τα προβλήματα συγκρισιμότητας που είχε δημιουργήσει το ΔΠΧΑ 4 καθώς απαιτεί όλα τα ασφαλιστήρια συμβόλαια να λογιστικοποιούνται με τρόπο συνεπή. Οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις θα επιμετρώνται σε τρέχουσες αξίες και όχι σε ιστορικό κόστος. Το πρότυπο δεν έχει υιοθετηθεί ακόμη από την Ε.Ε. Ο Όμιλος είναι σε διαδικασία υλοποίησης του ΔΠΧΑ 17 και αξιολόγησης της επίδρασης από την εφαρμογή του Προτύπου και των προτεινόμενων τροποποιήσεων.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες

Ορισμός της Επιχειρηματικής Οντότητας - Τροποποίηση στο ΔΠΧΑ 3 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1η Ιανουαρίου 2020 και μετά), δεν έχει ακόμη υιοθετηθεί από την ΕΕ. Το IASB εξέδωσε τροποποιήσεις για την έννοια της επιχειρηματικής οντότητας στο ΔΠΧΑ 3 *Συνένωση Επιχειρήσεων* να βοηθήσει τις εταιρείες να καθορίσουν εάν ένα σύνολο αποκτώμενων δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων αποτελούν μία Επιχειρηματική Οντότητα ή όχι. Καθορίζονται οι ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό της Επιχειρηματικής Οντότητας, αφαιρείται η απαίτηση της αξιολόγησης για το εάν οι αντισυμβαλλόμενοι στην αγορά είναι ικανοί να αντικαταστήσουν κάποια ελλιπή στοιχεία ή διαδικασίες και να συνεχίζει να παράγει αγαθά και υπηρεσίες, εισάγει κριτήρια να βοηθήσει τις εταιρείες να αξιολογήσουν εάν οι αποκτώμενες δραστηριότητες είναι ουσιαστικές, περιορίζει τον ορισμό της επιχειρηματικής οντότητας και των παραγόμενων αγαθών ή υπηρεσιών και εισάγει ένα προαιρετικό τεστ συγκέντρωσης εύλογης αξίας περιουσιακών στοιχείων. Οι τροποποιήσεις πρέπει να εφαρμοστούν σε συναλλαγές που έχουν γίνει κατά την ή μεταγενέστερα της αρχής της πρώτης περιόδου αναφοράς της 1 Ιανουαρίου 2020. Συνεπώς, οι εταιρείες δεν πρέπει να επαναξιολογήσουν τις αντίστοιχες συναλλαγές που έχουν πραγματοποιήσει σε προηγούμενες περιόδους αναφοράς. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες ή στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

- Ορισμός του Ουσιώδους – Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 και στο ΔΛΠ 8 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά). Τον Οκτώβριο του 2018, το IASB εξέδωσε τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 *Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων* και ΔΛΠ 8 *Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγές σε λογιστικές Εκτιμήσεις και Λάθη,* για να εναρμονίσει τον ορισμό του «ουσιώδους» σε όλα τα πρότυπα και να αποσαφηνίσει συγκεκριμένες πτυχές του ορισμού. Ο νέος ορισμός αναφέρει ότι «η πληροφορία είναι ουσιώδης, εάν παραλείποντας την, παραποιώντας την, ή παρεμποδίζοντάς την, θα μπορούσε να επηρεαστούν οι αποφάσεις των γενικών χρηστών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, με βάση αυτές τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις οι οποίες περιέχουν οικονομικές πληροφορίες για μία οντότητα». Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ότι το ουσιώδες εξαρτάται από την φύση ή την σημαντικότητα της πληροφορίας ή και από τα δύο. Μία οντότητα θα πρέπει να αξιολογήσει εάν μία πληροφορία μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες είναι ουσιώδης στο πλαίσιο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Οι τροποποιήσεις δεν είχαν σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες ή στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

- **Εννοιολογικό Πλαίσιο** Τον Μάρτιο του 2018, το IASB εξέδωσε μια αναθεωρημένη έκδοση του Εννοιολογικού Πλαισίου για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά (το «Πλαίσιο»), που θα έχει ισχύ για τις χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά. Το Πλαίσιο καθορίζει τις θεμελιώδεις έννοιες της χρηματοοικονομικής αναφοράς που καθοδηγούν το IASB στην ανάπτυξη των ΔΠΧΑ. Το Πλαίσιο στηρίζει τα υπάρχοντα Πρότυπα αλλά δεν τα αντικαθιστά. Οι συντάκτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων χρησιμοποιούν το Πλαίσιο ως σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη λογιστικών πολιτικών στις σπάνιες περιπτώσεις όπου μια συγκεκριμένη επιχειρηματική συναλλαγή δεν καλύπτεται από τα υπάρχοντα ΔΠΧΑ. Το IASB και η Επιτροπή Διερμηνειών ΔΠΧΑ θα αρχίσουν να χρησιμοποιούν το νέο Πλαίσιο άμεσα στην ανάπτυξη νέων ή στην τροποποίηση υφιστάμενων ΔΠΧΑ και διερμηνειών. Οι τροποποιήσεις δεν είχαν σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες ή στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

2.4 Ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις

2.4.1 Αρχές ενοποίησης

Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν τις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και των θυγατρικών της (συμπεριλαμβανομένων των δομημένων εταιρειών), οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα. Ο έλεγχος υφίσταται όταν και μόνο όταν, η Τράπεζα α) ασκεί εξουσία επί των θυγατρικών της β) διαθέτει τοποθετήσεις ή δικαιώματα με μεταβλητές αποδόσεις από τη συμμετοχή της στις θυγατρικές και γ) δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την εξουσία της επί των θυγατρικών για να επηρεάσει το ύψος των αποδόσεών της.

Τα έσοδα και οι δαπάνες καθώς και τα λοιπά συνολικά έσοδα των θυγατρικών που αποκτώνται ή πωλούνται μέσα στη χρήση ενσωματώνονται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων και στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εσόδων αντίστοιχα, από την ημερομηνία απόκτησης των θυγατρικών έως την ημερομηνία πώλησής τους, σε κάθε περίπτωση. Τα καθαρά κέρδη / (ζημίες) της περιόδου και τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(δαπάνες) των θυγατρικών επιμερίζονται μεταξύ των μετόχων της Τράπεζας και των μη ελεγχουσών συμμετοχών, ακόμη και αν αυτό έχει ως αποτέλεσμα να προκύπτει αρνητικό υπόλοιπο των μη ελεγχουσών συμμετοχών.

Στην περίπτωση που οι θυγατρικές εφαρμόζουν διαφορετικές λογιστικές αρχές από εκείνες του Ομίλου, γίνονται οι αναγκαίες προσαρμογές στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις τους, προκειμένου να υπάρχει ομοιομορφία με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου.

Όλες οι διεταιρικές συναλλαγές, τα διεταιρικά υπόλοιπα και τα διεταιρικά έσοδα και έξοδα απαλείφονται κατά την ενοποίηση.

2.4.2 Μη ελέγχουσες συμμετοχές

Οι μη ελέγχουσες συμμετοχές αναγνωρίζονται αρχικά είτε στην εύλογη αξία είτε στο αναλογικό ποσοστό τους επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της αποκτώμενης θυγατρικής. Η επιλογή της βάσης επιμέτρησης γίνεται ανά συναλλαγή. Μετά την εξαγορά, η λογιστική αξία των μη ελεγχουσών συμμετοχών είναι η αξία αυτών κατά την αρχική αναγνώριση πλέον το μερίδιο των μη ελεγχουσών συμμετοχών στις μετέπειτα μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων. Τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) επιμερίζονται στις μη ελέγχουσες συμμετοχές ακόμα και εάν αυτό έχει ως αποτέλεσμα να προκύπτει αρνητικό υπόλοιπο μη ελεγχουσών συμμετοχών.

2.4.3 Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου σε θυγατρικές οι οποίες δεν οδηγούν σε απώλεια του ελέγχου

Μεταβολές του ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρική οι οποίες δεν επιφέρουν απώλεια του ελέγχου της, καταχωρούνται ως συναλλαγές μεταξύ των μετόχων.

Οι λογιστικές αξίες των ιδίων κεφαλαίων των μετόχων της Τράπεζας και των μη ελεγχουσών συμμετοχών αναπροσαρμόζονται, προκειμένου να απεικονιστούν οι μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής των παραπάνω μετόχων επί της θυγατρικής. Τυχόν διαφορά μεταξύ του ποσού αναπροσαρμογής των μη ελεγχουσών συμμετοχών και της εύλογης αξίας του τιμήματος που καταβλήθηκε ή εισπράχθηκε, αναγνωρίζεται απ' ευθείας στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας.

2.4.4 Απώλεια ελέγχου

Σε περίπτωση απώλειας του ελέγχου της θυγατρικής, το κέρδος ή η ζημία από την πώληση υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ (i) του αθροίσματος της εύλογης αξίας του τιμήματος που εισπράχθηκε και της εύλογης αξίας του ποσοστού συμμετοχής που εξακολουθεί να υφίσταται στη θυγατρική και (ii) της λογιστικής αξίας, πριν από την πώληση, των περιουσιακών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας), των υποχρεώσεων και των μη ελεγχουσών συμμετοχών. Τα μη πραγματοποιημένα κέρδη ή ζημίες που είχαν αναγνωριστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα και που προκύπτουν από την αποτίμηση στην εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, λογιστικοποιούνται όπως εάν η Τράπεζα είχε πωλήσει απευθείας τα περιουσιακά αυτά στοιχεία (αναταξινόμηση στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας μεταφορά στα κέρδη εις νέον, σύμφωνα με τα ισχύοντα ΔΠΧΑ).

Η εύλογη αξία τυχόν συμμετοχής στη θυγατρική που εξακολουθεί να υφίσταται μετά την ημερομηνία της απώλειας του ελέγχου της, θεωρείται ως η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 *Χρηματοοικονομικά Μέσα* ή, όπου αυτό έχει εφαρμογή, ως το κόστος κατά την αρχική αναγνώριση μιας επένδυσης σε συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία.

2.4.5 Εισφορά περιουσιακών στοιχείων σε θυγατρική με ανταλλαγή μετοχών έκδοσης της θυγατρικής

Στην περίπτωση που η Τράπεζα εισφέρει ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, άυλα περιουσιακά στοιχεία ή επενδυτικά ακίνητα σε ήδη υπάρχουσα ή νέα θυγατρική εταιρεία με αντάλλαγμα μετοχές έκδοσης της θυγατρικής, η Τράπεζα καταχωρεί στις ατομικές της χρηματοοικονομικές καταστάσεις τη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται ως συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις. Αυτού του είδους οι συναλλαγές δεν έχουν καμία επίδραση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

2.4.6 Συγγενείς εταιρείες

Συγγενείς νοούνται οι εταιρείες επί των οποίων ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή, αλλά δεν ελέγχει. Εάν ο Όμιλος κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, 20% ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας στην οποία έχει επενδύσει, θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή, εκτός εάν σαφώς μπορεί να αποδειχθεί ότι αυτό δεν ισχύει. Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες ενσωματώνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες καταχωρούνται αρχικά στην αξία κτήσης τους. Η υπεραξία που προκύπτει κατά την απόκτηση μιας συγγενούς εταιρείας συμπεριλαμβάνεται στη λογιστική αξία της επένδυσης (μετά από οποιεσδήποτε σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης). Η λογιστική αξία της επένδυσης αυξάνεται ή μειώνεται ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στα κέρδη ή ζημίες της συγγενούς εταιρείας μετά την εξαγορά (αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου) και από τις κινήσεις στα αποθεματικά (αναγνωρίζονται στα αποθεματικά του Ομίλου). Το ποσό των μερισμάτων που εισπράχθηκαν από τη συγγενή εταιρεία κατά τη διάρκεια της χρήσης μειώνει τη λογιστική αξία της συγκεκριμένης επένδυσης. Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες που πραγματοποιήθηκαν με αποκλειστικό σκοπό τη διάθεσή τους εντός ενός έτους από την ημερομηνία αγοράς τους, όταν δηλαδή η ουσιώδης επιρροή που ασκεί ο Όμιλος κρίνεται προσωρινή, καταχωρούνται στο λογαριασμό «Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού προοριζόμενα προς πώληση». Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ του Ομίλου και των συγγενών εταιρειών, απαλείφονται σε ποσοστό που αφορά τη συμμετοχή του Ομίλου στις εταιρείες αυτές. Τυχόν τέτοιες ζημίες, που επίσης απαλείφονται, αποτελούν ένδειξη απομείωσης της αξίας του μεταβιβαζόμενου περιουσιακού στοιχείου. Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα οικονομικά στοιχεία των συγγενών επιχειρήσεων που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης τροποποιήθηκαν προκειμένου να διασφαλισθεί η συνέπειά τους με τις λογιστικές αρχές που έχει υιοθετήσει ο Όμιλος.

2.4.7 Σχήματα υπό κοινό έλεγχο

Σχήμα υπό κοινό έλεγχο είναι ένα σχήμα στο οποίο δύο ή περισσότερα μέρη έχουν κοινό έλεγχο. Ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

α) Τα μέρη δεσμεύονται από μια συμβατική ρύθμιση και

β) Η συμβατική ρύθμιση παρέχει σε δύο ή περισσότερα από τα εν λόγω μέρη κοινό έλεγχο του σχήματος.

Κοινός έλεγχος είναι ο συμβατικά συμφωνηθείς επιμερισμός του ελέγχου ενός σχήματος, ο οποίος υπάρχει μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις συναφείς δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συγκατάθεση των μερών στα οποία επιμερίζεται ο έλεγχος.

Ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο είναι είτε μια από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα είτε μια κοινοπραξία.

Μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα είναι ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο όπου τα μέρη που έχουν κοινό έλεγχο διαθέτουν δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων και ευθύνες επί των υποχρεώσεών, έναντι του σχήματος. Τα εν λόγω μέρη ονομάζονται συμμετέχοντες σε από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα.

Κοινοπραξία είναι ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο όπου τα μέρη που έχουν κοινό έλεγχο διαθέτουν δικαιώματα επί των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του σχήματος. Τα εν λόγω μέρη ονομάζονται κοινοπρακτούντες.

Ο προσδιορισμός από τον 'Ομιλο του τύπου σχήματος υπό κοινό έλεγχο στον οποίο συμμετέχει, ως από κοινού ελεγχόμενης δραστηριότητας ή ως κοινοπραξίας εξαρτάται από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών του σχήματος.

Στην περίπτωση συμμετοχής του Ομίλου σε από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα, ο Όμιλος αναγνωρίζει:

α) τα περιουσιακά της στοιχεία, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία του ανήκουν από κοινού β) τις υποχρεώσεις της, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιεσδήποτε υποχρεώσεις τον βαρύνουν από κοινού γ) τα έσοδά του από την πώληση του μεριδίου του από την παραγωγή που προκύπτει από την από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα δ) το μερίδιό του στα έσοδα από την πώληση της παραγωγής από την από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα και ε) τις δαπάνες του, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιεσδήποτε δαπάνες που τον βαρύνουν από κοινού.

Σε περίπτωση που ο Όμιλος αποκτά συμμετοχή σε από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα η οποία θεωρείται ενιαίο σύνολο δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων οι οποίες υπό καθεστώς διαχείρισης μπορούν να αποφέρουν οικονομικά οφέλη και συνεπώς πληρούν τον ορισμό της συνένωσης επιχειρήσεων του ΔΠΧΑ 3 *Συνενώσεις επιχειρήσεων*, εφαρμόζει, όλες τις αρχές λογιστικής του ΔΠΧΑ 3 και άλλων προτύπων τα οποία δεν έρχονται σε αντίθεση με το ΔΠΧΑ 11 *Σχήματα υπό κοινό έλεγχο*, λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό συμμετοχής του στην από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα. Ο χειρισμός αυτός εφαρμόζεται τόσο κατά την απόκτηση της αρχικής συμμετοχής όσο και στην απόκτηση επιπρόσθετου ποσοστού συμμετοχής στην από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα σε μεταγενέστερο στάδιο, όταν αυτή συνιστά επιχείρηση.

Στην περίπτωση συμμετοχής του Ομίλου σε κοινοπραξία ο Όμιλος αναγνωρίζει τη συμμετοχή της ως επένδυση και λογιστικοποιεί την εν λόγω επένδυση με τη μέθοδο της καθαρής θέσης (βλ. Σημείωση 2.4.6).

2.4.8 Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας οι θυγατρικές, οι συγγενείς και οι κοινοπραξίες καταχωρούνται στο κόστος κτήσης μείον τις προβλέψεις απομείωσης.

2.4.9 Έλεγχος απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Ο Όμιλος και η Τράπεζα ελέγχουν σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, εάν υπάρχει ένδειξη ότι μία επένδυση σε θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία έχει υποστεί απομείωση. Εάν υπάρχει τέτοια ένδειξη, ο Όμιλος εκτιμά την ανακτήσιμη αξία της επένδυσης. Όταν η λογιστική αξία μίας επένδυσης υπερβαίνει την εκτιμώμενη ανακτήσιμη αξία, τότε η λογιστική αξία απομειώνεται άμεσα στην ανακτήσιμη.

2.5 Συνένωση Επιχειρήσεων

2.5.1 Μέθοδος εξαγοράς

Οι εξαγορές επιχειρήσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 καταχωρούνται με τη μέθοδο της εξαγοράς. Το τίμημα που καταβάλλεται σε μία συνένωση επιχειρήσεων αποτιμάται στην εύλογη αξία, η οποία υπολογίζεται ως το άθροισμα των ευλόγων αξιών, κατά την ημερομηνία εξαγοράς, των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρθηκαν από τον Όμιλο, των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν από τον Όμιλο προς τους προηγούμενους ιδιοκτήτες της εξαγοραζόμενης επιχείρησης και των μετοχικών τίτλων που εξέδωσε ο Όμιλος σε αντάλλαγμα του ελέγχου της εξαγοραζόμενης επιχείρησης. Τα έξοδα που αφορούν στην εξαγορά καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν πραγματοποιούνται.

Κατά την ημερομηνία εξαγοράς, τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται και οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται καταχωρούνται στην εύλογη αξία τους την ημερομηνία της εξαγοράς, εκτός από:

α) αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις και υποχρεώσεις ή περιουσιακά στοιχεία που αφορούν σε παροχές σε εργαζομένους καταχωρούνται και επιμετρώνται σύμφωνα με το ΔΛΠ 12 Φορολογία εισοδήματος και ΔΛΠ 19 Παροχές σε Εργαζόμενους αντίστοιχα,

β) υποχρεώσεις ή μετοχικούς τίτλους που αφορούν σε προγράμματα παροχών της εξαγοραζόμενης επιχείρησης που εξαρτώνται από αξία μετοχών ή προγράμματα παροχών του Ομίλου που εξαρτώνται από αξία μετοχών, που συνάφθηκαν προς αντικατάσταση προγραμμάτων παροχών της εξαγοραζόμενης επιχείρησης που εξαρτώνται από αξία μετοχών, καταχωρούνται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2 Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών κατά την ημερομηνία της εξαγοράς (βλ. Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών), και

γ) περιουσιακά στοιχεία (ή ομάδες περιουσιακών στοιχείων προς διάθεση) που έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενα προς πώληση σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5 *Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που Προορίζονται προς Πώληση και Διακοπείσες Δραστηριότητες* καταχωρούνται σύμφωνα με αυτό το πρότυπο.

2.5.2 Υπεραξία

Η υπεραξία καταχωρείται ως το υπερβάλλον μεταξύ του αθροίσματος του τιμήματος που καταβλήθηκε, τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και της εύλογης αξίας τυχόν προηγούμενης συμμετοχής στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και της καθαρής αξίας, κατά την ημερομηνία της εξαγοράς των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν. Εάν, μετά από επανεξέταση, η καθαρή αξία, κατά την ημερομηνία της εξαγοράς των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν υπερβαίνει το άθροισμα του τιμήματος που καταβλήθηκε, τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και της εύλογης αξίας τυχόν προηγούμενης συμμετοχής στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση, η διαφορά καταχωρείται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.5.3 Ενδεχόμενο τίμημα

Σε περίπτωση που το τίμημα που συμφωνήθηκε κατά την συνένωση επιχειρήσεων, περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που προκύπτουν από ενδεχόμενο τίμημα, τότε το ενδεχόμενο τίμημα αποτιμάται στην εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία εξαγοράς και συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό τίμημα κατά τη συνένωση επιχειρήσεων. Μεταβολές στην εύλογη αξία του ενδεχόμενου τιμήματος οι οποίες εντάσσονται στις προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς αναγνωρίζονται αναδρομικά με αντίστοιχη προσαρμογή της υπεραξίας. Οι προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς προκύπτουν από νέες πληροφορίες που λαμβάνονται κατά την περίοδο οριστικοποίησης εξαγοράς (η οποία δε μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία εξαγοράς) σχετικά με δεδομένα και καταστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς.

Μεταβολές στην εύλογη αξία του ενδεχόμενου τιμήματος οι οποίες δεν εντάσσονται στις προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς, λογιστικοποιούνται με βάση την ταξινόμηση του ενδεχόμενου τιμήματος. Όταν το ενδεχόμενο τίμημα ταξινομηθεί ως στοιχείο της καθαρής θέσης δεν επαναμετράται σε επόμενες περιόδους αναφοράς και η μετέπειτα εκκαθάρισή του αναγνωρίζεται στην καθαρή θέση. Εάν το ενδεχόμενο τίμημα ταξινομηθεί ως χρηματοοικονομικό μέσο του ΔΠΧΑ 9 ή μη χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, σε επόμενες περιόδους αναφοράς επαναμετράται στην εύλογη αξία και το αποτέλεσμα της αποτίμησης (κέρδος ή ζημία) αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.5.4 Συνενώσεις επιχειρήσεων σε διαδοχικά στάδια

Όταν η συνένωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται σε διαδοχικά στάδια, η συμμετοχή που κατείχε ο Όμιλος στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση αποτιμάται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία εξαγοράς (την ημερομηνία που ο Όμιλος αποκτά τον έλεγχο) και το προκύπτον κέρδος ή ζημία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ποσά που αναγνωρίστηκαν στα λοιπά συνολικά έσοδα και που προήλθαν από την εξαγοραζόμενη επιχείρηση πριν την απόκτηση του ελέγχου της, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εφόσον ο χειρισμός αυτός θα ήταν ο κατάλληλος σε περίπτωση πώλησής της.

2.5.5 Προσωρινή λογιστικοποίηση

Εάν για κάποια ποσά που αφορούν στην αρχική καταχώρηση μίας επιχειρηματικής συνένωσης οι αξίες δεν έχουν οριστικοποιηθεί έως την ημερομηνία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της περιόδου στην οποία πραγματοποιήθηκε η επιχειρηματική συνένωση, ο Όμιλος καταχωρεί προσωρινές αξίες για τα ποσά αυτά. Τα προσωρινά ποσά προσαρμόζονται κατά την περίοδο οριστικοποίησης εξαγοράς (βλ. Ενδεχόμενο τίμημα), ή πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις αναγνωρίζονται, ώστε να ληφθούν υπόψη νέες πληροφορίες σχετικά με δεδομένα και καταστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς, οι οποίες, εάν ήταν γνωστές, θα επηρέαζαν τα ποσά που αναγνωρίσθηκαν εκείνη την ημερομηνία.

2.6 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Τα στοιχεία που περιέχουν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των εταιρειών του Ομίλου καταχωρούνται στο νόμισμα εκείνο που αποδίδει καλύτερα την οικονομική πραγματικότητα των υποκείμενων γεγονότων και συνθηκών που αφορούν την κάθε εταιρεία («λειτουργικό νόμισμα»). Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου παρουσιάζονται σε εκατομμύρια Ευρώ (€), που είναι το λειτουργικό νόμισμα της Τράπεζας.

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν την ημερομηνία διενέργειας της εκάστοτε συναλλαγής. Τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από την εκκαθάριση αυτών των συναλλαγών και από τη μετατροπή των νομισματικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων από ξένο νόμισμα καταχωρούνται στα αποτελέσματα, εκτός εάν αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα ως κέρδη ή ζημίες από αποτελεσματική αντιστάθμιση ταμειακών ροών ή καθαρής επένδυσης. Οι συναλλαγματικές διαφορές από τη μετατροπή των χρεωστικών τίτλων και άλλων νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες καταχωρούνται στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Οι συναλλαγματικές διαφορές από τη μετατροπή των μη νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αποτελούν συστατικό στοιχείο της μεταβολής της εύλογης αξίας τους και καταχωρούνται είτε στην κατάσταση αποτελεσμάτων (π.χ. μετοχές του εμπορικού χαρτοφυλακίου) είτε στα Λοιπά συνολικά έσοδα (π.χ. μετοχές σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων). Μη νομισματικά στοιχεία που καταχωρούνται στο ιστορικό κόστος σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται χρησιμοποιώντας την συναλλαγματική ισοτιμία την ημερομηνία της συναλλαγής.

Κατά την σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις των οικονομικών μονάδων της αλλοδαπής μετατρέπονται σε Ευρώ χρησιμοποιώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ενώ τα έσοδα και τα έξοδα μετατρέπονται με βάση τις μέσες συναλλαγματικές ισοτιμίες της

περιόδου. Οι προκύπτουσες διαφορές από τη χρήση των συναλλαγματικών ισοτιμιών κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των μέσων ισοτιμιών της περιόδου καθώς και από την επανεκτίμηση των εκ μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων της οικονομικής οντότητας με την ισοτιμία της ημερομηνίας σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καταχωρούνται στα Λοιπά συνολικά έσοδα στο λογαριασμό «συναλλαγματικές διαφορές».

Στην περίπτωση που ένα νομισματικό στοιχείο, αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης της Τράπεζας στο εξωτερικό και είναι σε νόμισμα διαφορετικό από το λειτουργικό νόμισμα του Ομίλου ή της οντότητας στο εξωτερικό, οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις και των δύο εταιρειών, αναγνωρίζονται κατά την ενοποίηση στα Λοιπά συνολικά έσοδα. Κατά την πώληση μιας τέτοιας οικονομικής οντότητας εξωτερικού, οι εν λόγω συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στα αποτελέσματα ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση.

Η τυχόν υπεραξία και οι αναπροσαρμογές σε εύλογες αξίες που προκύπτουν κατά την εξαγορά μιας οικονομικής οντότητας εξωτερικού αντιμετωπίζονται λογιστικά όπως όλα τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της οντότητας εξωτερικού και μετατρέπονται με τη συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

2.7 Ταξινόμηση και Επιμέτρηση Χρηματοοικονομικών μέσων

2.7.1 Ταξινόμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τις ακόλουθες κατηγορίες επιμέτρησης για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία:

- Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε αποσβεσμένο κόστος.
- Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων («ΕΑΜΛΣΕ»), όπου τα σωρευτικά κέρδη/ζημίες αναταξινομούνται στα αποτελέσματα κατά την παύση αναγνώρισης.
- Συμμετοχικοί τίτλοι προσδιορισμένοι ως επιμετρούμενοι σε ΕΑΜΛΣΕ, όπου τα κέρδη/ζημίες παραμένουν στα λοιπά συνολικά έσοδα και δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα κατά την παύση αναγνώρισης.
- Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα, παράγωγα, επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους και αμοιβαία κεφάλαια σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων («ΕΑΜΑ»).

Με εξαίρεση τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα που προσδιορίζονται ως επιμετρούμενα σε ΕΑΜΑ κατά την αρχική τους αναγνώριση, τα περιουσιακά στοιχεία ταξινομούνται σε αποσβεσμένο κόστος ή σε ΕΑΜΛΣΕ με βάση:

α) το επιχειρηματικό μοντέλο του Ομίλου βάσει του οποίου γίνεται η διαχείριση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, και

β) τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Το ΔΠΧΑ 9 απαγορεύει το διαχωρισμό τυχόν ενσωματωμένων παραγώγων από μια υβριδική σύμβαση όταν το κύριο συμβόλαιο αποτελεί χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο εντός του πεδίου εφαρμογής του προτύπου. Στις περιπτώσεις αυτές, το σύνολο του υβριδικού χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ταξινομείται σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες. Ο Όμιλος συνεχίζει να αναγνωρίζει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κατά την ημερομηνία συναλλαγής.

2.7.2 Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Τα επιχειρηματικά μοντέλα αντικατοπτρίζουν τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος διαχειρίζεται τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα για τη δημιουργία ταμειακών ροών. Η αξιολόγηση αυτή πραγματοποιείται βάσει σεναρίων τα οποία ο Όμιλος ευλόγως αναμένει να πραγματοποιηθούν και βασίζεται σε όλες τις σχετικές και αντικειμενικές πληροφορίες που είναι διαθέσιμες κατά το χρόνο αξιολόγησης των επιχειρηματικών μοντέλων. Αναφορικά με τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα, ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τα ακόλουθα επιχειρηματικά μοντέλα:

- **Διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών:** Ο σκοπός του Ομίλου είναι η διακράτηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και η είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου δημιουργούν ταμειακές ροές σε καθορισμένες ημερομηνίες, οι οποίες συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του εκάστοτε ανεξόφλητου κεφαλαίου (solely payments of principal and interest – SPPI). Τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος. Τα δάνεια που εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία ενδεχομένως να πουληθούν με σκοπό τη διαχείριση του κινδύνου συγκέντρωσης του πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου σε συγκεκριμένο πιστούχο, χώρα ή κλάδο, χωρίς να αυξάνεται ο μεμονωμένος πιστωτικός κίνδυνος του περιουσιακού στοιχείου. Οι πωλήσεις αυτές συνάδουν με τον σκοπό του επιχειρηματικού μοντέλου μόνο αν είναι σποραδικές (ακόμα και αν είναι σημαντικής αξίας) ή μη σημαντικής αξίας τόσο μεμονωμένα όσο και συνολικά (ακόμη και αν είναι συχνές).
- **Διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών καθώς και για ενδεχόμενη πώληση:** Ο σκοπός του επιχειρηματικού αυτού μοντέλου είναι η διαχείριση των καθημερινών αναγκών ρευστότητας, ο οποίος επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και με την πώληση χρεωστικών χρηματοοικονομικών μέσων. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της κατηγορίας δεν πωλούνται με σκοπό τη βραχυπρόθεσμη κερδοφορία, ωστόσο ενδέχεται να πραγματοποιηθούν συχνές πωλήσεις οι οποίες μπορεί να έχουν σημαντική αξία. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία αυτού του

επιχειρηματικού μοντέλου δημιουργούν ταμειακές ροές που είναι SPPI. Τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ.

- **Διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς:** Στα πλαίσια αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου, ο Όμιλος διαχειρίζεται ενεργά τα χρηματοοικονομικά μέσα ώστε να πραγματοποιεί κέρδη από μεταβολές στην εύλογη αξία που προκύπτουν λόγω αλλαγών στα πιστωτικά περιθώρια και στις καμπύλες αποδόσεων. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ.
- **Διακρατούμενα προς διαχείριση, η απόδοση των οποίων αξιολογείται βάσει της εύλογης αξίας:** Αφορά σε περιουσιακά στοιχεία τα οποία ο Όμιλος διαχειρίζεται βάσει της εύλογης αξίας τους, χωρίς να προτίθεται να τα πουλήσει στο άμεσο μέλλον. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ.

2.7.3 Χαρακτηριστικά συμβατικών ταμειακών ροών

Ο Όμιλος αξιολογεί τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά την αρχική αναγνώριση, προκειμένου να διαπιστώσει αν οι ταμειακές ροές είναι SPPI. Αυτό αναφέρεται ως «αξιολόγηση SPPI». Το ποσό των τόκων σε μια τυπική δανειακή σύμβαση, αποτελείται συνήθως από το αντάλλαγμα για τη διαχρονική αξία του χρήματος καθώς και για τον πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνεται. Το ποσό των τόκων μπορεί επίσης να περιλαμβάνει αντάλλαγμα για άλλους βασικούς κινδύνους, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας, λοιπά κόστη δανεισμού, καθώς και ένα περιθώριο κέρδους. Το ποσό των τόκων μπορεί να είναι και αρνητικό αν ο Όμιλος αποφασίσει να καταβάλλει προμήθεια για τη φύλαξη των χρημάτων του για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ο Όμιλος θεωρεί πως ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο το οποίο έχει δημιουργηθεί ή αγοραστεί από τρίτους μπορεί να αποτελεί τυπική δανειακή σύμβαση ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για δάνειο με βάση τη νομική του μορφή και ανεξάρτητα από το αν αποκτήθηκε σε σημαντικά μειωμένη τιμή σε σχέση με την ονομαστική του αξία (“deep discount“).

2.7.4 Δάνεια χωρίς δικαίωμα αναγωγής

Όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου προέρχονται ειδικά από συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία του δανειολήπτη, ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσον οι ταμειακές ροές που προκύπτουν από το χρεωστικό χρηματοοικονομικό μέσο είναι SPPI. Προκειμένου να διαπιστωθεί ότι το δάνειο αποτελεί μια τυπική δανειακή σύμβαση και ότι η απόδοσή του δεν εξαρτάται από την απόδοση του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου ή έργου, ο Όμιλος αξιολογεί εάν υπάρχει επαρκές περιθώριο για την απορρόφηση πιστωτικών ζημιών.

2.7.5 Συμμετοχικοί τίτλοι προσδιορισμένοι ως επιμετρούμενοι σε ΕΑΜΛΣΕ

Ο Όμιλος μπορεί να αποκτήσει μια επένδυση σε συμμετοχικό τίτλο που δε διακρατείται για εμπορικούς σκοπούς ούτε αποτελεί ενδεχόμενο τίμημα που αναγνωρίζεται από τον αποκτώντα σε συνένωση επιχειρήσεων όπου έχει εφαρμογή το ΔΠΧΑ 3. Κατά την αρχική αναγνώριση, ο Όμιλος έχει την ευχέρεια να επιλέξει αμετάκλητα την απεικόνιση των μεταγενέστερων μεταβολών στην εύλογη αξία της επένδυσης, στα λοιπά συνολικά έσοδα, με εξαίρεση τους συμμετοχικούς τίτλους που δίνουν στον επενδυτή ουσιώδη επιρροή επί της επένδυσης, οι οποίοι αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το ΔΛΠ 28 *Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες*.

Η επιλογή προσδιορισμού μιας επένδυσης σε συμμετοχικό τίτλο σε ΕΑΜΛΣΕ γίνεται για κάθε χρηματοοικονομικό μέσο ξεχωριστά. Οι επενδύσεις σε αμοιβαία κεφάλαια δεν προσδιορίζονται ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΛΣΕ καθώς δεν πληρούν τον ορισμό της επένδυσης σε συμμετοχικό τίτλο βάσει του ΔΛΠ 32, κατά συνέπεια επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ.

2.7.6 Επιμέτρηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

2.7.6.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος

Ένα χρεωστικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο επιμετράται σε αποσβεσμένο κόστος εάν κατέχεται στα πλαίσια ενός επιχειρηματικού μοντέλου που αποσκοπεί στην είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών και οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δημιουργούν ταμειακές ροές που είναι SPPI.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που ταξινομούνται σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνουν κυρίως τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία:

- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες
- Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Συμβάσεις αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων
- Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου
- Λοιπές απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
- Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών
- Χρεωστικοί τίτλοι
- Λοιπές απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στα «λοιπά στοιχεία ενεργητικού»

Μετά την αρχική αναγνώριση, το χρεωστικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου για την κατανομή και αναγνώριση των εσόδων από τόκους στο κονδύλι

"τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα" της κατάστασης αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της σχετικής περιόδου. Το αποσβεσμένο κόστος είναι το ποσό στο οποίο επιμετράται το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο κατά την αρχική αναγνώριση, μείον τυχόν αποπληρωμές κεφαλαίου, συν ή μείον τη σωρευμένη απόσβεση τυχόν διαφοράς ανάμεσα στο εν λόγω αρχικό ποσό και το αντίστοιχο ποσό στη λήξη, με τη χρήση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου, αναπροσαρμοσμένο για τυχόν προβλέψεις απομείωσης. Η λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης είναι το αποσβεσμένο κόστος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, πριν από την αναπροσαρμογή για τυχόν προβλέψεις απομείωσης. Το έσοδο από τόκους για τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν ταξινομηθεί στο Στάδιο 1 ή 2, υπολογίζεται βάσει της λογιστικής αξίας προ προβλέψεων απομείωσης. Όταν ένα χρεωστικό περιουσιακό στοιχείο γίνει απομειωμένο λόγω πιστωτικού κινδύνου (έχει ταξινομηθεί στο Στάδιο 3), το έσοδο από τόκους υπολογίζεται επί του αποσβεσμένου κόστους (δηλαδή βάσει της λογιστικής αξίας μετά από προβλέψεις απομείωσης).

Το πραγματικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί με ακρίβεια τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εισροές κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου στην λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης του στοιχείου. Κατά τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου, ο Όμιλος εκτιμά τις αναμενόμενες ταμειακές ροές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου (π.χ. προπληρωμή, παράταση, δικαιώματα προαίρεσης αγοράς και παρόμοια δικαιώματα). Στον υπολογισμό περιλαμβάνονται όλες οι αμοιβές και οι μονάδες επιτοκίου που καταβλήθηκαν ή εισπράχθηκαν μεταξύ των συμβαλλομένων που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγών καθώς και κάθε διαφορά υπέρ ή υπό το άρτιο. Οι αμοιβές που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου ενός χρηματοοικονομικού μέσου αντιμετωπίζονται λογιστικά ως προσαρμογή στο πραγματικό επιτόκιο.

Με εξαίρεση τα αγορασμένα ή δημιουργημένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία απομειωμένης πιστωτικής αξίας (purchased or originated credit impaired – POCI), οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές («ΑΠΖ») δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου. Για τα POCI χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιείται το πραγματικό επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον πιστωτικό κίνδυνο στον υπολογισμό των εσόδων από τόκους, και αυτό είναι το επιτόκιο το οποίο προεξοφλεί με ακρίβεια τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, στο αποσβεσμένο κόστος αυτού. Ο Όμιλος συμπεριλαμβάνει τις αρχικές ΑΠΖ στις εκτιμώμενες ταμειακές ροές κατά τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου που είναι προσαρμοσμένο για τον πιστωτικό κίνδυνο των ως άνω στοιχείων.

2.7.6.2 Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ

Ένα χρεωστικό χρηματοοικονομικό μέσο επιμετράται σε ΕΑΜΛΣΕ εάν κατέχεται στα πλαίσια ενός επιχειρηματικού μοντέλου που αποσκοπεί στην είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών και σε πώληση του μέσου αυτού, και οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δημιουργούν ταμειακές ροές που είναι SPPI.

Μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρώνται στην εύλογη αξία στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης (χωρίς αφαίρεση του κόστους πώλησης ή διάθεσης) και τα μη πραγματοποιημένα κέρδη και ζημίες από την εύλογη αξία αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα, μετά από φόρους εισοδήματος, μέχρι την παύση αναγνώρισης των επενδύσεων αυτών (πώληση ή είσπραξη). Κατά την παύση αναγνώρισης, τα σωρευμένα κέρδη ή ζημίες που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα αναταξινομούνται από την καθαρή θέση στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου» ως προσαρμογή από αναταξινόμηση.

Για τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος ή σε ΕΑΜΛΣΕ, αναγνωρίζονται τα εξής στην κατάσταση αποτελεσμάτων:

- Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ που αναγνωρίζονται στις «Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».
- Συναλλαγματικά κέρδη και ζημίες, που υπολογίζονται βάσει του αποσβεσμένου κόστους του μέσου, αναγνωρίζονται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου».
- Τα έσοδα από τόκους υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και αναγνωρίζονται στο κονδύλι «Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα».
- Τα κέρδη ή οι ζημίες από τροποποίηση αναγνωρίζονται στις «Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».

2.7.6.3 Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΛΣΕ

Μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΛΣΕ επιμετρώνται στην εύλογη αξία, χωρίς να αφαιρούνται τα έξοδα πώλησης ή διάθεσης. Με εξαίρεση τα εισπραχθέντα μερίσματα, τα σχετικά κέρδη και ζημίες (συμπεριλαμβανομένης τυχόν σχετικής συναλλαγματικής διαφοράς), αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα. Τα ποσά που έχουν παρουσιαστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα δεν αναταξινομούνται μεταγενέστερα στα αποτελέσματα, αντ'αυτού το σωρευμένο κέρδος ή ζημιά μεταφέρεται εντός της καθαρής θέσης από το αποθεματικό λοιπών συνολικών εσόδων στα αποτελέσματα εις νέον.

Τα μερίσματα αναγνωρίζονται στα «Καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα)» της κατάστασης αποτελεσμάτων όταν πληρούνται όλα τα παρακάτω κριτήρια:

- Έχει εδραιωθεί το δικαίωμα του Ομίλου να εισπράξει το μέρισμα
- Είναι πιθανό ότι τα οικονομικά οφέλη που συνδέονται με το μέρισμα θα εισρεύσουν στον Όμιλο

- Το ποσό του μερίσματος μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα.
- Το μέρισμα σαφώς δεν αντιπροσωπεύει ανάκτηση μέρους του κόστους της επένδυσης.

2.7.6.4 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που έχουν ταξινομηθεί σε ΕΑΜΑ, επιμετρώνται στην εύλογη αξία, χωρίς να αφαιρούνται τα έξοδα πώλησης ή διάθεσης. Τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν από τον επαναπροσδιορισμό της εύλογης αξίας αναγνωρίζονται εξ' ολοκλήρου στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στο κονδύλι «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Οι μεταβολές της εύλογης αξίας λόγω κινδύνου αγοράς μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης που επιμετράται σε ΕΑΜΑ αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, ενώ οι μεταβολές που οφείλονται στον πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα. Το ποσό που παρουσιάζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα δεν μεταφέρεται μεταγενέστερα στα αποτελέσματα, ακόμη και όταν η υποχρέωση παύει να αναγνωρίζεται και το σχετικό ποσό θεωρείται πραγματοποιηθέν. Τα σωρευμένα κέρδη ή οι ζημίες αναταξινομούνται εντός της καθαρής θέσης από το αποθεματικό λοιπών συνολικών εσόδων στα αποτελέσματα εις νέον.

2.7.6.5 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με νομικό τύπο χρέους

Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες από μεταβολές στην εύλογη αξία των στοιχείων που επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ, συμπεριλαμβάνονται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με σύμβαση αναγνώρισης και διακανονισμού χρέους, που επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ, αναγνωρίζονται έσοδα από τόκους με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και αναγνωρίζονται στο κονδύλι «Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα». Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν συσταθεί μέσω δανειακής σύμβασης και οι συμβατικές ταμειακές ροές τους δεν είναι SPPI, επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ και ταξινομούνται στο κονδύλι «δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες». Οι χρεωστικοί τίτλοι που δεν πληρούν τα κριτήρια της αξιολόγησης SPPI επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ και ταξινομούνται στο κονδύλι «Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ».

2.7.6.6 Αναταξινόμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος αναταξινομεί όλα τα επηρεαζόμενα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μόνο όταν ο Όμιλος αλλάξει το επιχειρηματικό μοντέλο που εφαρμόζει για τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Η αναταξινόμηση εφαρμόζεται μελλοντικά από την ημερομηνία αναταξινόμησης, η οποία είναι η πρώτη ημέρα της πρώτης τριμηνιαίας περιόδου αναφοράς μετά την αλλαγή του επιχειρηματικού μοντέλου.

Οι αλλαγές των επιχειρηματικών μοντέλων του Ομίλου είναι συνήθως αποτέλεσμα πολύ σημαντικών εξωτερικών ή εσωτερικών αλλαγών, που επηρεάζουν σημαντικά τις δραστηριότητες του Ομίλου.

Οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΛΣΕ, ή τυχόν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που έχουν προσδιοριστεί ως επιμετρούμενες σε ΕΑΜΑ, δεν μπορούν να αναταξινομηθούν, καθώς η επιλογή προσδιορισμού τους σε ΕΑΜΛΣΕ ή ΕΑΜΑ αντίστοιχα, κατά την αρχική αναγνώριση, είναι αμετάκλητη.

2.7.7 Προβλέψεις Απομείωσης- Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες

Οι ΑΠΖ αναγνωρίζονται για όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος, χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ, απαιτήσεις από μισθώματα, συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης και συγκεκριμένες δανειακές δεσμεύσεις. Οι ΑΠΖ αντιπροσωπεύουν τη διαφορά ανάμεσα στις συμβατικές ταμειακές ροές και στις ταμειακές ροές που ο Όμιλος αναμένει να εισπράξει, προεξοφλημένων με το πραγματικό επιτόκιο. Για τις δανειακές δεσμεύσεις και τις λοιπές πιστωτικές διευκολύνσεις για τις οποίες υπολογίζονται ΑΠΖ, οι αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών καθορίζονται λαμβάνοντας υπόψη τις μελλοντικές εκταμιεύσεις.

2.7.7.1 Αναγνώριση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Κατά την αρχική αναγνώριση, απαιτείται πρόβλεψη απομείωσης για ΑΠΖ από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανό να επέλθουν εντός των επόμενων 12 μηνών (ΑΠΖ 12 μηνών), σταθμισμένης με τον κίνδυνο να γίνει αθέτηση. Τα μέσα της κατηγορίας αυτής αναφέρονται ως μέσα που βρίσκονται στο Στάδιο 1. Για μέσα με υπολειπόμενη διάρκεια ζωής μικρότερη των 12 μηνών, οι ΑΠΖ υπολογίζονται για τη συντομότερη αυτή περίοδο.

Σε περίπτωση που ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού μέσου έχει αυξηθεί σημαντικά, απαιτείται πρόβλεψη απομείωσης ΑΠΖ, που αντιπροσωπεύει υστερήσεις ταμειακών ροών καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του μέσου που θα προέκυπταν από όλα τα πιθανά γεγονότα αθέτησης κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του εν λόγω χρηματοοικονομικού μέσου (ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου), σταθμισμένης με τον κίνδυνο να γίνει αθέτηση. Τα μέσα της κατηγορίας αυτής αναφέρονται ως μέσα που βρίσκονται στο Στάδιο 2.

ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής αναγνωρίζονται πάντα για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης, ούτως ώστε να θεωρούνται ότι είναι σε αθέτηση, ή αλλιώς απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου. Τα μέσα αυτά αναφέρονται ως μέσα που βρίσκονται στο Στάδιο 3.

Τα POCI κατατάσσονται ως απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου. Ένα μέσο είναι POCI εάν έχει αγοραστεί με deep discount, που αντιπροσωπεύει τις πραγματοποιηθείσες πιστωτικές ζημίες ή εάν έχει χορηγηθεί σε αντισυμβαλλόμενο που βρίσκεται σε αθέτηση.

Για τα POCI, ο Όμιλος αναγνωρίζει τις δυσμενείς μεταβολές στις ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής από την αρχική τους αναγνώριση ως πρόβλεψη ζημίας, με αναγνώριση των μεταβολών στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα POCI αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους με τα έσοδα από τόκους να αναγνωρίζονται μεταγενέστερα βάσει του πραγματικού επιτοκίου προσαρμοσμένου στον πιστωτικό κίνδυνο. Τα POCI μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν νέα χρηματοοικονομικά μέσα που αναγνωρίζονται μετά από ουσιαστική τροποποίηση και παραμένουν σε ξεχωριστή κατηγορία μέχρι τη λήξη. Τυχόν ευνοϊκές μεταβολές για τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία αποτελούν κέρδη από αντιλογισμό απομείωσης, ακόμη και αν οι αναμενόμενες ταμειακές ροές που προκύπτουν υπερβαίνουν τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές κατά την αρχική τους αναγνώριση.

Ο Όμιλος δεν εφαρμόζει την πρακτική διευκόλυνση χαμηλού πιστωτικού κινδύνου, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η αναγνώριση ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής για τις απαιτήσεις από μισθώματα, ανεξάρτητα από το εάν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Αντ'αυτού, ακολουθείται η τυπική μεθοδολογία υπολογισμού ΑΠΖ για όλες αυτές τις απαιτήσεις.

Οι ΑΠΖ αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων με αντίστοιχη αναγνώριση της πρόβλεψης ΑΠΖ στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης ως μείωση της λογιστικής αξίας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος. Για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ, η λογιστική τους αξία δε μειώνεται, αλλά αναγνωρίζεται πρόβλεψη ΑΠΖ στα λοιπά συνολικά έσοδα. Αναφορικά με τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός ισολογισμού, η πρόβλεψη ΑΠΖ παρουσιάζεται ως πρόβλεψη στις «λοιπές υποχρεώσεις». Οι προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις «προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».

2.7.7.2 Διαγραφές

Διαγραφή διενεργείται όταν ο Όμιλος δεν έχει εύλογη προσδοκία να ανακτήσει το σύνολο ή μέρος του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Οι διαγραφές μειώνουν το ποσό του κεφαλαίου μιας απαίτησης και αναγνωρίζονται έναντι προβλέψεων για πιστωτικές ζημίες που έχουν σχηματιστεί προγενέστερα. Οι ανακτήσεις, εν όλω ή εν μέρει, ποσών που έχουν προηγουμένως διαγραφεί καταχωρούνται γενικά σε πίστωση του λογαριασμού αποτελεσμάτων «προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων». Οι διαγραφές και οι μερικές διαγραφές αντιπροσωπεύουν γεγονότα παύσης αναγνώρισης ή μερικής παύσης αναγνώρισης.

2.7.7.3 Ορισμός Αθέτησης

Ο Όμιλος έχει εναρμονίσει τον ορισμό της αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς με τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (Non Performing Exposures – NPE) για εποπτικούς σκοπούς, όπως αυτός ορίζεται από τα Εκτελεστικά Τεχνικά Πρότυπα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (European Banking Authority – EBA) αναφορικά με τα μη Εξυπηρετούμενα και υπό Ρύθμιση ανοίγματα, όπως υιοθετήθηκαν από τον Εκτελεστικό Κανονισμό της ΕΕ 2015/227 της 9ης Ιανουαρίου 2015, που τροποποιεί τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 680/2014 της Επιτροπής για τη θέσπιση εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά στην υποβολή εποπτικών αναφορών από τα ιδρύματα, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («EBA ITS»). Ο ορισμός της αθέτησης για σκοπούς χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι εναρμονισμένος με αυτόν που χρησιμοποιείται για σκοπούς εσωτερικής διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου.

Ένας χρεωστικός τίτλος θεωρείται απομειωμένος και κατατάσσεται στο Στάδιο 3, όταν ο εκδότης έχει καθυστερήσει τουλάχιστον μία πληρωμή κεφαλαίου ή τόκων, βάσει των συμβατικών όρων του τίτλου, ανεξάρτητα από τις ημέρες καθυστέρησης. Επιπλέον, ένας χρεωστικός τίτλος θεωρείται απομειωμένος εάν υπάρχει τουλάχιστον μία εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής διαβάθμισης του τίτλου ή του εκδότη, που αντιστοιχεί σε Χρεοκοπία (Default) ή Επιλεκτική Χρεοκοπία (Selective Default).

2.7.7.4 Επιμέτρηση ΑΠΖ

Ο Όμιλος αξιολογεί σε μακροπρόθεσμη βάση τις ΑΠΖ που αφορούν σε όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε απομείωση βάσει του ΔΠΧΑ 9. Ο Όμιλος αναγνωρίζει πρόβλεψη ΑΠΖ για τις ζημίες αυτές σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Η επιμέτρηση των ΑΠΖ αντιπροσωπεύει:

- Ένα αμερόληπτα καθορισμένο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων ποσό, το οποίο καθορίζεται μέσω της αξιολόγησης ενός εύρους πιθανών εκβάσεων. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τρία μακροοικονομικά σενάρια και εκτιμά τις ΑΠΖ που θα προέκυπταν σε κάθε ένα από αυτά. Σε κάθε σενάριο αντιστοιχίζεται ένας συντελεστής στάθμισης, έτσι ώστε οι σταθμισμένες πιθανότητες και των τριών σεναρίων να ισοδυναμούν με τη μονάδα. Η κατανομή των πιθανών ΑΠΖ ενδέχεται να μην είναι γραμμική, συνεπώς πραγματοποιούνται τρεις ξεχωριστοί υπολογισμοί, όπου οι σχετικές ΑΠΖ πολλαπλασιάζονται με το συντελεστή στάθμισης που αντιστοιχεί σε κάθε σενάριο. Το άθροισμα των τριών σταθμισμένων υπολογισμών ΑΠΖ αντιπροσωπεύει τις σταθμισμένες βάσει πιθανοτήτων ΑΠΖ.
- Τη διαχρονική αξία του χρήματος.
- Λογικές και βάσιμες πληροφορίες, οι οποίες είναι διαθέσιμες χωρίς αδικαιολόγητο κόστος ή προσπάθεια κατά την ημερομηνία αναφοράς και αφορούν παρελθόντα γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις των μελλοντικών οικονομικών συνθηκών.

Για τους σκοπούς επιμέτρησης των ΑΠΖ, η εκτίμηση των αναμενόμενων υστερήσεων ταμειακών ροών αντανακλά τις εισπράξεις που αναμένονται από τη ρευστοποίηση τυχόν εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, που αποτελούν μέρος των συμβατικών όρων και δεν αναγνωρίζονται ξεχωριστά από τον Όμιλο. Η εκτίμηση των αναμενόμενων υστερήσεων ταμειακών ροών για ένα εξασφαλισμένο δανειακό άνοιγμα αντανακλά τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν σχετικά με το ποσό και το χρονοδιάγραμμα των ταμειακών ροών που αναμένονται από την κατάσχεση της εξασφάλισης, μείον το κόστος απόκτησης και πώλησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν είναι πιθανή η κατάσχεση.

Οι υπολογισμοί ΑΠΖ βασίζονται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- **Άνοιγμα σε αθέτηση (Exposure at Default - EAD):** Εκτίμηση του ανοίγματος σε μελλοντική ημερομηνία αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες μεταβολές του ανοίγματος μετά την ημερομηνία αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των αποπληρωμών του κεφαλαίου και των τόκων, καθώς και των αναμενόμενων εκταμιεύσεων επί δανειακών δεσμεύσεων.
- **Συντελεστής μετατροπής εκτός ισολογισμού στοιχείων σε άνοιγμα (Credit Conversion Factor - CCF):** Ο συντελεστής αυτός μετατρέπει το ποσό μιας πιστωτικής διευκόλυνσης καθώς και άλλων στοιχείων εκτός ισολογισμού σε EAD.
- **Πιθανότητα αθέτησης (Probability of Default - PD):** Αντιπροσωπεύει την πιθανότητα ο πιστούχος/εκδότης να αθετήσει την χρηματοοικονομική υποχρέωσή του, η οποία αξιολογείται βάσει των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν κατά την ημερομηνία αναφοράς, προσαρμοσμένη να λαμβάνει υπόψη εκτιμήσεις για τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες που ενδέχεται να επηρεάσουν τον κίνδυνο αθέτησης για τους επόμενους 12 μήνες για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του Σταδίου 1, ή για την υπόλοιπη διάρκεια ζωής της υποχρέωσης, για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του Σταδίου 2.
- **Ζημία σε περίπτωση αθέτησης (Loss given default - LGD):** Αντιπροσωπεύει την εκτίμηση του Ομίλου για την έκταση της ζημίας από ανοίγματα που βρίσκονται σε αθέτηση. Το LGD διαφέρει ανάλογα με τον τύπο του αντισυμβαλλομένου, το είδος και την εξοφλητική προτεραιότητα της απαίτησης καθώς και τη διαθεσιμότητα εξασφάλισης ή άλλων τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου που περιορίζουν την έκθεση της Τράπεζας. Ο προσδιορισμός του LDG λαμβάνει υπόψη τις αναμενόμενες ταμειακές ροές από τις εξασφαλίσεις και στοιχεία πιστωτικών βελτιώσεων εφόσον υπάρχουν, ή τις αναμενόμενες εισπράξεις/αποπληρωμές από διαδικασίες πτώχευσης για μη εξασφαλισμένες απαιτήσεις, την χρονική περίοδο μέχρι την ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων καθώς και την προτεραιότητα εξόφλησης των απαιτήσεων. Το LGD εκφράζεται ως ποσοστό ζημίας ανά μονάδα ανοίγματος σε αθέτηση.
- **Επιτόκιο προεξόφλησης:** Ο τεκμαρτός συντελεστής προεξόφλησης βάσει του αρχικού πραγματικού επιτοκίου του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μια προσέγγιση αυτού.

Το PD και το LGD καθορίζονται για τρία διαφορετικά σενάρια ενώ η προβολή για το EAD στο μέλλον καθορίζεται ανεξάρτητα από τα σενάρια.

Οι ΑΠΖ καθορίζονται από την προβολή των PD, LGD και EAD στο μέλλον, ανά χρονική περίοδο που μεσολαβεί μεταξύ των ημερομηνιών ταμειακών ροών για κάθε άνοιγμα ή σύνολο ανοιγμάτων που έχουν ομαδοποιηθεί, ξεχωριστά. Αυτά τα τρία στοιχεία πολλαπλασιάζονται μεταξύ τους και προσαρμόζονται για την πιθανότητα επιβίωσης, εάν απαιτείται. Με αυτόν τον τρόπο υπολογίζονται οι ΑΠΖ για κάθε μελλοντική περίοδο, οι οποίες στη συνέχεια προεξοφλούνται στην ημερομηνία αναφοράς και αθροίζονται.

Ο Όμιλος αναγνωρίζει ΑΠΖ σε μη ανακλητές δεσμεύσεις για επέκταση πιστώσεων, παροχή χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και εγγυητικών επιστολών, κατά την ημερομηνία που παρέχεται η μη ανακλητή δέσμευση. Δεν αναγνωρίζονται ΑΠΖ σε ανακλητές δεσμεύσεις, καθώς αυτές οι δεσμεύσεις, δεν πληρούν τον ορισμό του χρηματοοικονομικού μέσου. Για τα ανακυκλούμενα δανειακά ανοίγματα (δηλ. τα ανοίγματα που περιέχουν ένα δάνειο και μία ανακλητή μη χρησιμοποιούμενη δέσμευση), το EAD αντιπροσωπεύει το αναμενόμενο υπόλοιπο σε περίπτωση αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη χρήση του ορίου, σύμφωνα με την εμπειρία του Ομίλου, βάσει ιστορικών δεδομένων. Η ΑΠΖ σε χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και εγγυητικές επιστολές βασίζεται στον Συντελεστή Μετατροπής των εκτός Ισολογισμού στοιχείων σε ανοίγματα (“CCF”), αναλόγως με τον τύπο του χρηματοοικονομικού μέσου.

2.7.7.5 Εκτιμήσεις μελλοντικών οικονομικών συνθηκών

Οι πληροφορίες σχετικά με το μέλλον (Forward Looking Information – FLI) ενσωματώνονται στην επιμέτρηση των ΑΠΖ για δάνεια και χρεωστικούς τίτλους που αξιολογούνται συλλογικά, μέσω των μοντέλων PD και LGD. Οι αναμενόμενες ανακτήσεις (μέσω ταμειακών ροών ή ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων) που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό ΑΠΖ των επιχειρηματικών δανείων που αξιολογούνται εξατομικευμένα, λαμβάνουν υπόψη πληροφορίες σχετικά με το μέλλον βάσει των εκτιμήσεων της Τράπεζας για την εξέλιξη των σχετικών μακροοικονομικών παραγόντων.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τρία μακροοικονομικά σενάρια (βασικό, αισιόδοξο, απαισιόδοξο), τα οποία καθορίζονται από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Τράπεζας. Τα μακροοικονομικά σενάρια που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση των ΑΠΖ είναι τα ίδια με εκείνα που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου.

Οι βασικές μακροοικονομικές μεταβλητές που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο και επηρεάζουν το επίπεδο των ΑΠΖ είναι οι παρακάτω:

- Ρυθμός αύξησης ΑΕΠ
- Τιμές ακινήτων

2.7.7.6 Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θεωρείται μη απομειωμένο όταν δεν πληρείται ο ορισμός για ταξινόμηση στο Στάδιο 3. Το άνοιγμα ταξινομείται στο Στάδιο 2 όταν έχει υποστεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου μετά την αρχική του αναγνώριση, αλλιώς ταξινομείται στο Στάδιο 1.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσον ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, συγκρίνοντας τον κίνδυνο αθέτησης που παρατηρείται καθ' όλη την υπολειπόμενη αναμενόμενη διάρκεια ζωής του ανοίγματος με τον αναμενόμενο κίνδυνο αθέτησης που προσδιορίστηκε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης.

Η διαδικασία του Ομίλου για την παραπάνω αξιολόγηση αποτελείται κυρίως από τρεις συνιστώσες:

- Ποσοτικά κριτήρια, που αφορούν στην ποσοτική σύγκριση της πιθανότητας αθέτησης ή της πιστοληπτικής διαβάθμισης κατά την ημερομηνία αναφοράς σε σχέση με την αντίστοιχη ένδειξη πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση,
- Ποιοτικά κριτήρια, δηλ. όλα τα ρυθμισμένα εξυπηρετούμενα ανοίγματα (Forborne Performing Exposures - FPE) σύμφωνα με τα EBA ITS, και
- Δείκτης «ασφαλείας». Ο Όμιλος εφαρμόζει σε όλα τα δανειακά ανοίγματα το τεκμήριο που θέτει το ΔΠΧΑ 9, σύμφωνα με το οποίο ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση όταν οι συμβατικές πληρωμές εμφανίζουν καθυστέρηση για διάστημα άνω των 30 ημερών.

Τα πρώτα δύο κριτήρια αναλύονται παρακάτω ανά είδος ανοίγματος:

α. Επιχειρηματικά δανειακά ανοίγματα

Ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσο υπάρχει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου βάσει των μεταβολών στην εσωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση του πιστούχου από την αρχική αναγνώριση.

β. Δανειακά ανοίγματα λιανικής τραπεζικής

Η ταξινόμηση σε στάδια πραγματοποιείται βάσει της σύγκρισης της σταθμισμένης ανά σενάριο πιθανότητας αθέτησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής από την αξιολόγηση κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση σε σχέση με την πιθανότητα αθέτησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, για την υπολειπόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Η πιθανότητα αθέτησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής κατά την αρχική αναγνώριση μειώνεται με την πάροδο του χρόνου, καθώς το δάνειο πλησιάζει στη λήξη του.

γ. Χρεωστικοί τίτλοι και λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Όλοι οι χρεωστικοί τίτλοι και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν απαιτήσεις κατά κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αξιολογούνται σε εξατομικευμένη βάση για αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση, βάσει αξιολογήσεων πιστοληπτικής διαβάθμισης από οίκους αξιολόγησης. Αν μια αξιολόγηση πιστοληπτικής διαβάθμισης από οίκο αξιολόγησης είναι διαθέσιμη για έναν χρεωστικό τίτλο, τότε η αξιολόγηση για σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται βάσει αυτής, αντί για την αξιολόγηση του εκδότη, ούτως ώστε να ληφθούν υπόψη τυχόν πιστωτικά χαρακτηριστικά που αφορούν στο εν λόγω μέσο. Όλα τα άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν απαιτήσεις κατά κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως διατραπεζικές τοποθετήσεις, συμβάσεις αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων και χρεωστικοί τίτλοι χωρίς αξιολόγηση πιστοληπτικής διαβάθμισης από οίκο αξιολόγησης, αξιολογούνται για σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου βάσει της πιστοληπτικής διαβάθμισης του αντισυμβαλλομένου ή του εκδότη. Οποιοδήποτε από τα προαναφερθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία έχει αξιολογηθεί ως "investment grade" κατά την ημερομηνία αναφοράς, θεωρείται ότι εμπεριέχει χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο και ταξινομείται στο Στάδιο 1 χωρίς περαιτέρω ανάλυση. Ο Όμιλος εφαρμόζει την πρακτική διευκόλυνση χαμηλού πιστωτικού κινδύνου μόνο σε χρεωστικούς τίτλους και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν απαιτήσεις κατά κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

δ. Μεταφορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων από το Στάδιο 2 στο Στάδιο 1

Τα δανειακά ανοίγματα, οι χρεωστικοί τίτλοι, και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν απαιτήσεις κατά κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μεταφέρονται πίσω στο Στάδιο 1 όταν παύουν να πληρούνται τα κριτήρια για σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου.

2.8 Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και μέσα αντιστάθμισης

2.8.1 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα οποία περιλαμβάνουν συμβόλαια επί συναλλαγματικών ισοτιμιών, προθεσμιακά συμβόλαια, συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων και επιτοκίων, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, δικαιώματα προαίρεσης επί επιτοκίων και συναλλάγματος (πωληθέντα και αγορασθέντα) και άλλα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, καταχωρούνται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης αρχικά και μεταγενέστερα στην εύλογη αξία τους. Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα εμφανίζονται ως περιουσιακά στοιχεία όταν είναι προς όφελος του Ομίλου ή ως υποχρεώσεις όταν είναι προς όφελος των αντισυμβαλλομένων. Τα πραγματοποιηθέντα καθώς και τα εξ' αποτιμήσεως κέρδη και ζημίες των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου».

Ένα παράγωγο μπορεί να είναι ενσωματωμένο σε ένα άλλο χρηματοοικονομικό μέσο, το οποίο ονομάζεται «κύριο συμβόλαιο». Το ΔΠΧΑ 9 δεν επιτρέπει το διαχωρισμό ενός ενσωματωμένου παραγώγου από την κύρια σύμβαση όταν πρόκειται για χρηματοοικονομικό μέσο ενεργητικού. Σε αυτήν την περίπτωση το χρηματοοικονομικό μέσο ενεργητικού επιμετράται σε εύλογη αξία στο σύνολο του.

2.8.2 Συνέχιση των απαιτήσεων του ΔΛΠ 39 για την λογιστική αντιστάθμισης

Το ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνει ως επιλογή λογιστικής πολιτικής, την συνέχιση εφαρμογής των απαιτήσεων του ΔΛΠ 39 αναφορικά με την λογιστική αντιστάθμισης, την οποία ο Όμιλος έχει επιλέξει να εξασκήσει και θα συμμορφωθεί με τις αναθεωρημένες απαιτήσεις γνωστοποιήσεων για την λογιστική αντιστάθμισης που απαιτούνται από το ΔΠΧΑ 7 Γνωστοποιήσεις. Βλέπε Σημείωση 20.

2.8.3 Λογιστική Αντιστάθμισης

Η διενέργεια συγκεκριμένων πράξεων σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα στοχεύει στην αποτελεσματική οικονομική αντιστάθμιση κινδύνων σύμφωνα με τις απόψεις της Διοίκησης του Ομίλου και δεν εμπίπτουν στην λογιστική αντιστάθμισης συμβατή με τους συγκεκριμένους κανόνες του Δ.Λ.Π. 39. Κατά συνέπεια οι συγκεκριμένες πράξεις αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως τα παράγωγα μέσα του εμπορικού χαρτοφυλακίου.

Ο Όμιλος επίσης χρησιμοποιεί παράγωγα μέσα σαν μέρος της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με σκοπό τη διαχείριση των κινδύνων που προκύπτουν από διακυμάνσεις επιτοκίων, συναλλαγματικών ισοτιμιών, πιστοληπτικής ικανότητας και προθεσμιακών συναλλαγών. Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση εύλογης αξίας, ταμειακών ροών, ή καθαρής επένδυσης, όταν οι συναλλαγές αυτές πληρούν τα συγκεκριμένα κριτήρια λογιστικής αντιστάθμισης. Τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να καταχωρήσει ένα παράγωγο χρηματοπιστωτικό μέσο ως κατεχόμενο για σκοπούς αντιστάθμισης περιλαμβάνουν:

i. Την ύπαρξη κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης επίσημης καταγραφής του μέσου αντιστάθμισης, του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, του σκοπού και της στρατηγικής αντιστάθμισης και της αντισταθμιστικής σχέσης,

ii. Η αντιστάθμιση να τεκμηριώνεται εφόσον καταδεικνύεται ότι είναι άκρως αποτελεσματική ως προς το συμψηφισμό των κινδύνων που απορρέουν από το αντισταθμιζόμενο στοιχείο καθ' όλη τη διάρκεια της αντισταθμιστικής σχέσης. Μία αντιστάθμιση κρίνεται ως άκρως αποτελεσματική όταν επιτυγχάνεται ο συμψηφισμός των μεταβολών της εύλογης αξίας που απορρέουν από τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο σε ποσοστό μεταξύ 80% και 125% και

iii. Η αντιστάθμιση να είναι αποτελεσματική σε συνεχή βάση.

2.8.4 Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Για να αναγνωρισθούν συναλλαγές αντιστάθμισης εύλογης αξίας, η μεταβολή της εύλογης αξίας του μέσου αντιστάθμισης καταχωρείται στα αποτελέσματα μαζί με την αντίστοιχη μεταβολή της εύλογης αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, η οποία αφορά τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Στην περίπτωση όπου, η σχέση αντιστάθμισης διακόπτεται για λόγους διαφορετικούς από εκείνους που επιβάλλουν τη διαγραφή ενός αντισταθμιζόμενου στοιχείου ή ανακαλείται η αντισταθμιστική χρήση, η συνολική προσαρμογή της λογιστικής αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, για τα τοκοφόρα στοιχεία, αποσβένεται στα αποτελέσματα στην υπολειπόμενη διάρκεια του αρχικού αντισταθμιζόμενου στοιχείου. Αντίθετα, στη περίπτωση ενός άτοκου αντισταθμιζόμενου στοιχείου, η ανωτέρω διαφορά μεταφέρεται εξ' ολοκλήρου στα αποτελέσματα. Στην περίπτωση όπου το αντισταθμιζόμενο στοιχείο διαγράφεται λόγω πωλήσεως ή αποπληρωμής, το αναπόσβεστο ποσό της μεταβολής της εύλογης αξίας μεταφέρεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.8.5 Αντισταθμίσεις ταμειακών ροών

Τα κέρδη ή ζημίες που σχετίζονται με μεταβολές στην εύλογη αξία και αφορούν στο αποτελεσματικό μέρος μιας αντιστάθμισης ταμειακών ροών, καταχωρούνται αρχικά στα Λοιπά συνολικά έσοδα. Όταν καταβληθούν οι ταμειακές ροές τις οποίες αντισταθμίζει το παράγωγο χρηματοπιστωτικό μέσο (στις οποίες περιλαμβάνονται και ταμειακές ροές από συναλλαγές που είχαν προβλεφθεί κατά το χρόνο δημιουργίας της αντισταθμιστικής σχέσης) και προκύπτουν κέρδη ή ζημίες, τότε τα κέρδη ή ζημίες που σχετίζονται με το παράγωγο αντιστάθμισης μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων από τα λοιπά συνολικά έσοδα.

Όταν η σχέση αντιστάθμισης των ταμειακών ροών μιας συναλλαγής, η οποία θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον, δεν θεωρείται πλέον αποτελεσματική ή διακόπτεται, τότε τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημίες που αφορούν το μέσο αντιστάθμισης παραμένουν στα Λοιπά συνολικά έσοδα έως ότου η ανωτέρω συναλλαγή πραγματοποιηθεί οπότε και μεταφέρονται από τα λοιπά συνολικά έσοδα στα αποτελέσματα.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος μιας πολύ πιθανής διεταιρικής συναλλαγής μπορεί να αποτελεί αντισταθμιζόμενο στοιχείο στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) η συναλλαγή να είναι εκφρασμένη σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα λειτουργίας της εταιρείας που πραγματοποιεί την συναλλαγή και β) ο συναλλαγματικός κίνδυνος να επηρεάζει τα αποτελέσματα του Ομίλου.

2.8.6 Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης

Αντισταθμίσεις καθαρής επένδυσης στο εξωτερικό λογιστικοποιούνται όπως και οι αντισταθμίσεις ταμειακών ροών. Το κέρδος ή ζημία του αποτελεσματικού μέρους του αντισταθμιστικού μέσου αναγνωρίζεται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, ενώ το κέρδος ή ζημία του μη αποτελεσματικού μέρους απευθείας στα αποτελέσματα. Τα σωρευμένα κέρδη ή ζημίες στα Λοιπά συνολικά έσοδα μεταφέρονται στα αποτελέσματα με την πώληση της επένδυσης στο εξωτερικό.

2.8.7 Έλεγχος αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης

Προκειμένου να πληρούνται τα κριτήρια λογιστικής αντιστάθμισης, ο Όμιλος απαιτεί κατά τη σύναψη μιας αντισταθμιστικής σχέσης και καθ' όλη τη διάρκειά αυτής, να καταδεικνύεται η αποτελεσματικότητά της και να επιδεικνύεται η πραγματική αποτελεσματικότητα της (αναδρομικός έλεγχος), σε συνεχή βάση.

Η τεκμηρίωση κάθε αντισταθμιστικής σχέσης καθορίζει πόσο αποτελεσματικά αξιολογείται η αντιστάθμιση. Η μέθοδος την οποία υιοθετεί ο Όμιλος για να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα μιας αντισταθμιστικής σχέσης εξαρτάται από τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου.

Ο Όμιλος έχει προχωρήσει σε πρόωρη εφαρμογή των Τροποποιήσεων σε ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7 για την Αναμόρφωση επιτοκίων αναφοράς, οι οποίες περιλαμβάνουν διευκολύνσεις που έχουν εφαρμογή σε όλες τις σχέσεις αντιστάθμισης που επηρεάζονται άμεσα από την αναμόρφωση των επιτοκίων αναφοράς. Οι διευκολύνσεις ισχύουν κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αβεβαιότητας πριν από την αντικατάσταση του υφιστάμενου επιτοκίου αναφοράς με ένα εναλλακτικό χωρίς κίνδυνο επιτόκιο αναφοράς. Μία σχέση αντιστάθμισης επηρεάζεται εάν η αναμόρφωση των επιτοκίων αναφοράς δημιουργεί αβεβαιότητα σχετικά με το χρόνο ή/και το ποσό των ταμειακών ροών που βασίζονται στο επιτόκιο αναφοράς του αντισταθμιζόμενου στοιχείου ή του μέσου αντιστάθμισης. Οι διευκολύνσεις αυτές παύουν να έχουν εφαρμογή όταν πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Μια από αυτές είναι όταν έχει παύσει η αβεβαιότητα που προκύπτει από την αναμόρφωση του επιτοκίου όσον αφορά το χρόνο και το ποσό των ταμειακών ροών που βασίζονται στο επιτόκιο αναφοράς του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, εάν η σχέση αντιστάθμισης διακόπτεται ή όταν αποδεσμεύονται ποσά στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών .

Το μη αποτελεσματικό μέρος μιας σχέσης αντιστάθμισης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, και συγκεκριμένα στον λογαριασμό «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου».

2.8.8 Αντικατάσταση Παραγώγων και συνέχιση της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου

Όταν ένα παράγωγο που έχει ταξινομηθεί ως μέσο αντιστάθμισης, και α) αντικαθίσταται μέσω εκκαθαριστή και β) πληρούνται βασικά κριτήρια, η παύση της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου αναιρείται.

2.9 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Ο Όμιλος υπολογίζει την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων βάσει ενός πλαισίου υπολογισμού της εύλογης αξίας που κατατάσσει τα χρηματοοικονομικά μέσα σε μια ιεραρχία τριών επιπέδων των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στην αποτίμηση, όπως περιγράφεται κατωτέρω.

Επίπεδο 1: Μη προσαρμοσμένες χρηματιστηριακές τιμές σε ενεργή αγορά πανομοιότυπων χρηματοοικονομικών μέσων. Στο Επίπεδο 1 περιλαμβάνονται χρεόγραφα, μετοχές και παράγωγα που διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά. Ενεργή αγορά, είναι η αγορά στην οποία οι συναλλαγές έχουν επαρκή συχνότητα και όγκο έτσι ώστε η πληροφόρηση σχετικά με τιμές να παρέχεται σε συνεχή βάση και επιπλέον χαρακτηρίζεται από χαμηλά περιθώρια κέρδους.

Επίπεδο 2: Παρατηρήσιμα δεδομένα εκτός από τιμές του Επιπέδου 1, όπως χρηματιστηριακές τιμές παρόμοιων μέσων, τιμές από αγορές που δεν είναι ενεργές, ή άλλα δεδομένα που είναι παρατηρήσιμα ή μπορούν να επιβεβαιωθούν από παρατηρήσιμα δεδομένα (για παράδειγμα τιμές που προκύπτουν από παρατηρήσιμα δεδομένα) για σχεδόν το σύνολο της διάρκειας του μέσου. Στο Επίπεδο 2 περιλαμβάνονται χρεωστικοί τίτλοι για τους οποίους υπάρχουν προσφερόμενες τιμές, όμως παρουσιάζουν μικρότερη συχνότητα αγοραπωλησιών σε σχέση με άλλα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε χρηματιστηριακές αγορές, καθώς και χρεωστικοί τίτλοι χωρίς προσφερόμενες τιμές, καθώς και παράγωγα των οποίων οι αξίες υπολογίζονται χρησιμοποιώντας μοντέλα αποτίμησης, προεξόφληση ταμειακών ροών ή παρόμοιες τεχνικές, με δεδομένα που είναι παρατηρήσιμα στην αγορά ή μπορούν να υπολογιστούν ή να επιβεβαιωθούν από παρατηρήσιμα στοιχεία από την αγορά. Αυτή η κατηγορία γενικά περιλαμβάνει κρατικά και εταιρικά ομόλογα με τιμές σε αγορές που δεν είναι ενεργές και κάποια εξωχρηματιστηριακά παράγωγα.

Επίπεδο 3: Μη παρατηρήσιμα δεδομένα που υποστηρίζονται από λίγες ή καθόλου συναλλαγές σε ενεργή αγορά και επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία. Εάν η αποτίμηση ενός στοιχείου χρησιμοποιεί παρατηρήσιμα δεδομένα που απαιτούν σημαντικές προσαρμογές βασισμένες σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, αυτό το μέσο κατατάσσεται στο Επίπεδο 3. Σε αυτό το επίπεδο περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων η αξία υπολογίζεται χρησιμοποιώντας μοντέλα αποτίμησης, προεξόφληση ταμειακών ροών ή παρόμοιες τεχνικές, καθώς και μέσα για τα οποία ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας απαιτεί σημαντική κρίση ή εκτίμηση από τη Διοίκηση.

Το επίπεδο στην ιεραρχία εύλογης αξίας στο οποίο κατατάσσεται ένας υπολογισμός εύλογης αξίας προσδιορίζεται με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό της εύλογης αξίας και έχουν σημαντική επίδραση. Για το σκοπό αυτό η σημαντικότητα ενός δεδομένου αξιολογείται σε σχέση με τη συνολική εύλογη αξία.

2.10 Αναγνώριση αναβαλλόμενου κέρδους ή ζημίας της ημέρας συναλλαγής

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η εύλογη αξία χρηματοοικονομικών προϊόντων προσδιορίζεται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης, τα οποία βασίζονται σε στοιχεία τιμών ή δεικτών τα οποία δεν είναι πάντοτε διαθέσιμα στην αγορά. Στις περιπτώσεις αυτές αρχικά, το χρηματοοικονομικό προϊόν αναγνωρίζεται από τον Όμιλο στη τιμή συναλλαγής, η οποία αποτελεί την ακριβέστερη ένδειξη της εύλογης αξίας του, παρά το γεγονός ότι ενδέχεται να διαφέρει από την αξία που παρέχει ένα ανάλογο μοντέλο αποτίμησης. Η

διαφορά μεταξύ της τιμής συναλλαγής και της αξίας που προκύπτει από το μοντέλο αποτίμησης αναφέρεται ως αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής. Η διαφορά αυτή δεν αναγνωρίζεται απ' ευθείας στα αποτελέσματα.

Το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής αναγνωρίζεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Μη αναγνωρισμένο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής μεταφέρεται άμεσα στα αποτελέσματα εφόσον η εύλογη αξία του συγκεκριμένου χρηματοοικονομικού μέσου δύναται να προσδιορισθεί, είτε μέσω της χρήσης στοιχείων τα οποία διατίθενται από την αγορά, είτε μέσω αναφοράς στη τιμή ενός διαθέσιμου στην αγορά χρηματοοικονομικού προϊόντος με συναφή χαρακτηριστικά ή κατά το διακανονισμό.

Με την ολοκλήρωση της συναλλαγής διενεργείται αποτίμηση του χρηματοοικονομικού προϊόντος στην εύλογη αξία του, αναμορφωμένη ως προς το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής. Μεταγενέστερες μεταβολές της εύλογης αξίας αναγνωρίζονται άμεσα στη κατάσταση των αποτελεσμάτων, χωρίς ωστόσο να αντιλογίζεται το άμεσο αναβαλλόμενο κέρδος και ζημία της ημέρας συναλλαγής.

2.11 Αποαναγνώριση

2.11.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (ή αν ισχύει, μέρος χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή ομάδα παρόμοιων τέτοιων στοιχείων) παύει να αναγνωρίζεται όταν:

- εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου,
- ο Όμιλος διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, αλλά αναλαμβάνει συμβατική υποχρέωση να καταβάλλει τις ταμειακές ροές σε έναν ή περισσότερους παραλήπτες («pass-through διακανονισμός»),
- ο Όμιλος έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του να εισπράξει ταμειακές ροές από το περιουσιακό στοιχείο και είτε (α) έχει μεταβιβάσει πραγματικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, ή (β) δεν έχει ούτε μεταβιβάσει ούτε πραγματικά διατηρήσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, αλλά έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου.
- ο Όμιλος έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του να εισπράξει ταμειακές ροές από το περιουσιακό στοιχείο και δεν έχει ούτε μεταβιβάσει, ούτε πραγματικά διατηρήσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, ούτε έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου, το περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται στο βαθμό τις συνεχιζόμενης ανάμειξης του Ομίλου στο περιουσιακό στοιχείο. Η συνεχής ανάμειξη με τη μορφή της εγγύησης επί του μεταβιβαζόμενου περιουσιακού στοιχείου επιμετράται στο χαμηλότερο μεταξύ της λογιστικής αξίας του και του μέγιστου εκτιμώμενου ποσού που μπορεί ο Όμιλος να κληθεί να πληρώσει.

Ως μέρος των εργασιών της, η Τράπεζα τιτλοποιεί περιουσιακά στοιχεία, κυρίως με την πώληση αυτών των περιουσιακών στοιχείων σε εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες εκδίδουν χρεόγραφα τα οποία είναι πλήρως εξασφαλισμένα από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.

Στην περίπτωση που η Τράπεζα πωλήσει τα χρεόγραφα αυτά σε τρίτους, τα μεταφερόμενα περιουσιακά στοιχεία μπορεί να πληρούν μερικώς ή πλήρως την προϋπόθεση αποαναγνώρισης. Κέρδη ή ζημιές από μεταβίβαση δικαιωμάτων που οδηγούν σε αποαναγνώριση βασίζονται στη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που πληρούν την προϋπόθεση αποαναγνώρισης και το μερίδιο που παραμένει στον Όμιλο, υπολογισμένο με βάση τις σχετικές εύλογες αξίες κατά την ημερομηνία μεταφοράς.

Τροποποίηση Όρων

Οι ρυθμίσεις δανείων δεν οδηγούν σε αποαναγνώριση εκτός και αν υπάρχουν αλλαγές στους συμβατικούς όρους που οδηγούν σε σημαντικά διαφοροποιημένο δάνειο δηλ. το δάνειο έχει αλλάξει με τέτοιο τρόπο ώστε οι συμβατικοί όροι του ρυθμισμένου δανείου να είναι σημαντικά διαφορετικοί από τους όρους της αρχικής σύμβασης. Όταν η ρύθμιση δεν θεωρείται σημαντική ώστε να οδηγήσει σε αποαναγνώριση, το κέρδος ή η ζημιά που προέρχεται από την ρύθμιση υπολογίζεται ως η διαφορά της παρούσας αξίας των νέων ταμειακών ροών (δηλ. με βάση τους τροποποιημένους όρους) χρησιμοποιώντας ως προεξοφλητικό επιτόκιο το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του δανείου και της λογιστικής αξίας του δανείου μετά την διαγραφή (εφόσον υπάρχει).

2.11.2 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση παύει να αναγνωρίζεται όταν ακυρώνεται, λήγει ή δεν υφίσταται πλέον.

Όταν μια υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο δανειστή με σημαντικά διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται σημαντικά, αυτή η αλλαγή ή τροποποίηση θεωρείται ως παύση αναγνώρισης της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της υποχρέωσης που παύει να υφίσταται ή μεταφέρεται και του ποσού που έχει καταβληθεί, συμπεριλαμβανομένων τυχόν μη ταμειακών περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταφερθεί ή υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί, αναγνωρίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Κατά την αρχική αναγνώριση των συμμετοχικών τίτλων που εκδίδονται σε πιστωτή για την αποπληρωμή συνόλου ή μέρους μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, η οντότητα επιμετρά την υποχρέωση αυτή στην εύλογη αξία των συμμετοχικών τίτλων που εκδόθηκαν, εκτός αν η εύλογη αξία δεν μπορεί να προσδιορισθεί αξιόπιστα.

2.12 Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων

Χρεόγραφα τα οποία πωλούνται στα πλαίσια μιας σύμβασης πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων σε μια προσυμφωνημένη τιμή («Repos») εξακολουθούν να καταχωρούνται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης, ενώ η αντίστοιχη υποχρέωση απεικονίζεται κατά περίπτωση ως υποχρέωση προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρέωση προς πελάτες ή λοιπές καταθέσεις, κατά περίπτωση. Χρεόγραφα τα οποία αποκτώνται στα πλαίσια μιας σύμβασης αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων («Reverse Repos») καταχωρούνται ως απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, αντίστοιχα. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς (ή της τιμής αγοράς και επαναπώλησης) καταχωρείται στο λογαριασμό τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα (ή τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα) και αναγνωρίζεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της σύμβασης Repos (ή Reverse Repos), με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

2.13 Δανεισμός χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζονται από ή δανείζονται σε τρίτους καταχωρούνται στο ποσό της εξασφάλισης σε μετρητά που προκαταβλήθηκαν ή εισπράχθηκαν πλέον του δεδουλευμένου τόκου. Χρεόγραφα που δανείζονται ή λαμβάνονται από τρίτους ως εξασφάλιση για συναλλαγές δανεισμού χρεογράφων, δεν αναγνωρίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις έως ότου ο έλεγχος των συμβατικών δικαιωμάτων των μεταβιβασθέντων χρεογράφων αποκτηθεί ή πωληθεί σε τρίτους. Σε αυτή την περίπτωση, η αγορά και πώληση καταχωρούνται ως κέρδη ή ζημιές αποτελέσματα του εμπορικού χαρτοφυλακίου. Η υποχρέωση να επιστραφούν καταχωρείται στην εύλογη αξία ως υποχρέωση συναλλαγών.

Αντίστοιχα, χρεόγραφα που δανείζονται ή παραχωρούνται σε τρίτους ως εξασφάλιση για συναλλαγές δανεισμού χρεογράφων από τρίτους δεν παύουν να απεικονίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις εκτός και αν ο έλεγχος των συμβατικών δικαιωμάτων των μεταβιβαζομένων χρεογράφων παύει να ισχύει.

Ο Όμιλος παρακολουθεί σε τακτική βάση την αγοραία αξία των χρεογράφων που δανείζονται από ή δανείζονται σε τρίτους και παρέχει ή απαιτεί πρόσθετες εξασφαλίσεις σε αντιστοιχία με τις υποκείμενες συμφωνίες. Οι αμοιβές και οι τόκοι που λαμβάνονται ή πληρώνονται καταχωρούνται ως έσοδο ή έξοδο από τόκους αντίστοιχα, σταδιακά όταν καταστούν δεδουλευμένα.

2.14 Αγορές και πωλήσεις κανονικής παράδοσης

Ο Όμιλος καταχωρεί όλες τις συναλλαγές αγοράς και πώλησης «κανονικής παράδοσης» χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (δηλαδή εκείνων για τις οποίες απαιτείται παράδοση μέσα στα χρονικά όρια που ορίζει η νομοθεσία ή η αγορά) την ημερομηνία διακανονισμού («settlement date») με εξαίρεση τις συναλλαγές που αφορούν σε τίτλους αξιογράφων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών και του χαρτοφυλακίου επενδύσεων, καθώς και σε όλα τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα οποία καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής («trade date»), η οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. Σε διαφορετική περίπτωση, οι ανωτέρω συναλλαγές αντιμετωπίζονται ως παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα έως την ημερομηνία διακανονισμού τους («settlement date»).

2.15 Συμψηφισμός

Η απεικόνιση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του καθαρού ποσού που προκύπτει από συμψηφισμό χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων επιτρέπεται, μόνο εφόσον υφίσταται συμβατικό δικαίωμα που επιτρέπει το συμψηφισμό των ποσών που έχουν καταχωρηθεί και παράλληλα υπάρχει πρόθεση είτε για ταυτόχρονο διακανονισμό του συνολικού ποσού, τόσο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου όσο και της υποχρέωσης ταυτόχρονα, είτε για διακανονισμό του καθαρού ποσού που προκύπτει μετά το συμψηφισμό.

2.16 Αναγνώριση Εσόδων

Το έσοδο αναγνωρίζεται στο βαθμό που είναι πιθανό ότι η Τράπεζα θα αποκομίσει οικονομικά οφέλη και αυτά μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα. Έσοδα τα οποία είναι συνδεδεμένα με την παροχή υπηρεσιών αναγνωρίζονται με την μέθοδο του σταδίου ολοκλήρωσης των συναλλαγών κατά το τέλος της κάθε περιόδου αναφοράς.

2.16.1 Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα

Τόκοι έσοδα και έξοδα από τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού και παθητικού, με εξαίρεση αυτών που έχουν την νομική μορφή παραγώγων, αναγνωρίζονται ως Τόκοι Έσοδα και Έξοδα με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (“EIR”). Πραγματικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο το οποίο προεξοφλεί τις μελλοντικές εισροές κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου στην λογιστική του αξία προ απομείωσης. Στον υπολογισμό λαμβάνεται υπόψη το συμβατικό επιτόκιο, καθώς και αμοιβές ή άμεσα έξοδα του δανείου.

Τα πραγματοποιηθέντα και μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές από αλλαγές της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, υποχρεωτικά ταξινομημένα σε ΕΑΜΑ, με την νομική μορφή παραγώγου, αναγνωρίζονται στην γραμμή

«Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου», συμπεριλαμβανομένου και του εσόδου από τόκους, εφόσον υπάρχει. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία έχουν την νομική μορφή παραγώγου αλλά δεν πληρούν τον λογιστικό ορισμό του παραγώγου, επιμετρούνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ, και ταξινομούνται ως «χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ».

2.16.2 Αμοιβές και Έσοδα από Προμήθειες

Οι αμοιβές και έσοδα από προμήθειες περιλαμβάνουν έσοδα από αμοιβές διαχείρισης ενεργητικού, προμήθειες, αμοιβές επενδυτικής τραπεζικής καθώς και έσοδα από πιστωτικές κάρτες. Η Τράπεζα αναγνωρίζει τα έσοδα από αμοιβές διαχείρισης ενεργητικού σύμφωνα με τον χρόνο που έχει περάσει, το οποίο αντικατοπτρίζει το στάδιο παροχής επενδυτικών υπηρεσιών προς τον πελάτη.

Έσοδα από προμήθειες περιλαμβάνουν πωλήσεις, αμοιβές διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και προμήθειες χρηματιστηριακών εργασιών. Οι πωλήσεις και οι προμήθειες χρηματιστηριακών εργασιών γενικά αναγνωρίζονται κατά την στιγμή εκτέλεσης της συναλλαγής. Οι αμοιβές διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων αναγνωρίζονται σταδιακά μέσα στον χρόνο και υπολογίζονται γενικά, με βάση την μέση ημερήσια καθαρή αξία ενεργητικού του αμοιβαίου για την περίοδο.

Οι αμοιβές επενδυτικών υπηρεσιών περιλαμβάνουν αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες και γενικά αναγνωρίζονται κατά την στιγμή επιτυχούς ολοκλήρωσης των επενδυτικών υπηρεσιών.

2.17 Ενσώματα πάγια στοιχεία, περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης και περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς

Τα ενσώματα πάγια στοιχεία περιλαμβάνουν γήπεδα και ακίνητα, βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων, μεταφορικά μέσα και εξοπλισμό, τα οποία κατέχονται από τον Όμιλο με σκοπό τη λειτουργική χρήση τους, αλλά και για διοικητικούς σκοπούς. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία καταχωρούνται αρχικά στην αξία κτήσης τους, η οποία περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες που απαιτούνται προκειμένου ένα πάγιο να τεθεί σε κατάσταση λειτουργίας. Τα περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης παρουσιάζονται μαζί με τα ενσώματα πάγια στοιχεία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, και αναλύονται στη Σημείωση 26.

Μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησής τους, τα ενσώματα πάγια στοιχεία αποτιμώνται στο κόστος κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους. Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται μεταγενέστερα της απόκτησης ενός παγίου που περιλαμβάνεται στο λογαριασμό «Ενσώματα πάγια στοιχεία», κεφαλαιοποιούνται μόνο στην περίπτωση όπου θεωρείται πιθανό ότι οι συγκεκριμένες δαπάνες θα αποφέρουν στο μέλλον πρόσθετα οικονομικά οφέλη για τον Όμιλο, πέρα από εκείνα τα οποία αναμένονταν αρχικά κατά την απόκτηση του παγίου. Σε διαφορετική περίπτωση, οι συγκεκριμένες δαπάνες μεταφέρονται απευθείας στα αποτελέσματα κατά το χρόνο πραγματοποίησης τους.

Η διενέργεια αποσβέσεων επί ενός ενσώματου παγίου στοιχείου αρχίζει με την έναρξη χρήσης του και διακόπτεται μόνο με την πώληση ή μεταβίβαση του ενσώματου παγίου στοιχείου. Κατά συνέπεια, η διενέργεια αποσβέσεων επί ενός ενσώματου παγίου στοιχείου το οποίο παύει να χρησιμοποιείται δε διακόπτεται, εκτός εάν έχει πλήρως αποσβεσθεί, αλλά επανεκτιμάται η ωφέλιμη ζωή του. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους. Η εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή των ενσώματων παγίων στοιχείων ανά κατηγορία, έχει ως εξής:

Γήπεδα	Δεν αποσβένονται
Κτήρια	Έως 50 έτη
Βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων	Κατά την υπολειπόμενη διάρκεια της μίσθωσης, μη υπερβαίνουσα ωστόσο τα 12 έτη
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Έως 12 έτη
Μεταφορικά μέσα	Έως 10 έτη
Ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός	Έως 5 έτη
Περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης	Σταθερή μέθοδο στη διάρκεια της μίσθωσης

Ο Όμιλος εξετάζει σε κάθε ημερομηνία αναφοράς εάν υπάρχει ένδειξη ότι κάποιο ενσώματο πάγιο στοιχείο ή περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης έχει υποστεί απομείωση της αξίας του. Αν υπάρχει μια τέτοια ένδειξη, ο Όμιλος υπολογίζει το ανακτήσιμο ποσό του ενσώματου παγίου στοιχείου. Όταν η λογιστική αξία ενός ενσώματου παγίου στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του, ο Όμιλος σχηματίζει ανάλογη πρόβλεψη απομείωσης προκειμένου η λογιστική αξία του παγίου να απεικονίζει την ανακτήσιμη αξία του. Τα κέρδη και ζημίες από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων προσδιορίζονται βάσει της λογιστικής αξίας τους και λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων προ φόρων.

Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς καταχωρούνται στο λογαριασμό λοιπά στοιχεία ενεργητικού κατά την πραγματοποίηση του πλειστηριασμού ή όταν αποκτάται η εξασφάλιση μέσω συμφωνίας ή δικαστικής απόφασης. Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς προκύπτουν όταν ο Όμιλος ξεκινά νομικές ενέργειες για την είσπραξη της εξασφάλισης όταν δεν θεωρείται πλέον ότι μπορεί να επιτευχθεί η αποπληρωμή ή ρύθμιση της οφειλής. Σε περίπτωση που οι οφειλές εξασφαλίζονται με περιουσιακά στοιχεία, οι νομικές ενέργειες περιλαμβάνουν την έναρξη διαδικασίας πλειστηριασμού με στόχο την αποπληρωμή των οφειλών μέσω της ρευστοποίησης της αξίας της εξασφάλισης. Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία μείον τα εκτιμώμενα έξοδα πώλησης. Πριν την απόκτηση του περιουσιακού στοιχείου, τυχόν απομειώσεις καταχωρούνται στις προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου.

Τα κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από την πώληση περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς και ζημιές ή κέρδη μέχρι το ποσό των προηγούμενων απομειώσεων που τυχόν προκύπτουν από την περιοδική επανεκτίμηση της αξίας τους περιλαμβάνονται στα «Καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

2.18 Ακίνητα επενδύσεων

Οι επενδύσεις σε ακίνητα περιλαμβάνουν γήπεδα και κτήρια που είναι ιδιόκτητα (ή έχουν περιέλθει στη κατοχή του Ομίλου στα πλαίσια μίας σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης), τα οποία κατέχονται με σκοπό την είσπραξη μισθωμάτων ή / και την αποκόμιση κεφαλαιακών κερδών. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται αρχικά στην αξία κτήσης τους, η οποία περιλαμβάνει και τις δαπάνες συναλλαγής.

Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισής τους, οι επενδύσεις σε ακίνητα αποτιμώνται στην αξία κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αποσβένονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η οποία δε διαφέρει σημαντικά από την ωφέλιμη ζωή αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «ενσώματα πάγια στοιχεία». Οι επενδύσεις σε ακίνητα εξετάζονται προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας τους όταν υπάρχει ένδειξη απομείωσης ή τουλάχιστον σε ετήσια βάση.

2.19 Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία

2.19.1 Υπεραξία

Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισής της, η υπεραξία επιχειρήσεων αποτιμάται στην αξία κτήσης (βλ. Συνένωση επιχειρήσεων - Υπεραξία) μείον τις όποιες συσσωρευμένες προβλέψεις από απομείωση της αξίας της.

Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία κατανέμεται σε Μονάδες Δημιουργίας Ταμειακών Ροών («ΜΔΤΡ»). Η κατανομή γίνεται σε εκείνες της ΜΔΤΡ, οι οποίες αναμένεται να επωφεληθούν από την επιχειρηματική συνένωση από την οποία προέκυψε η υπεραξία.

Ο Όμιλος αξιολογεί σε ετήσια βάση, ή συχνότερα, τη λογιστική αξία της υπεραξίας των επιχειρήσεων, προκειμένου να διαπιστώσει εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας της. Κατά την αξιολόγηση αυτή, εκτιμάται κατά πόσο η λογιστική αξία της υπεραξίας παραμένει πλήρως ανακτήσιμη. Η εκτίμηση γίνεται συγκρίνοντας τη λογιστική αξία της ΜΔΤΡ στην οποία έχει κατανεμηθεί η υπεραξία με το ανακτήσιμο ποσό της, το οποίο είναι το μεγαλύτερο μεταξύ της εύλογης αξίας μείον των εξόδων πώλησης και της αξίας από τη χρήση. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει της αγοραίας αξίας, εφόσον υπάρχει διαθέσιμη, ή προσδιορίζεται από ανεξάρτητο εκτιμητή ή προκύπτει από μοντέλο αποτίμησης. Εάν η ανακτήσιμη αξία υπολείπεται της λογιστικής, αναγνωρίζεται μη αναστρέψιμη πρόβλεψη απομείωσης και η υπεραξία απομειώνεται κατά το πλεόνασμα της λογιστικής αξίας της ΜΔΤΡ επί της ανακτήσιμης αξίας.

2.19.2 Άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτήθηκαν από επιχειρηματικές συνενώσεις

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτήθηκαν από επιχειρηματικές συνενώσεις περιλαμβάνουν εμπορικά σήματα, τα οποία έχουν απροσδιόριστη ωφέλιμη ζωή, καθώς επίσης καταθέσεις πρώτης ζήτησης και σχέσεις με πελάτες οι όποιες έχουν ωφέλιμη ζωή ορισμένης διάρκειας και αποσβένονται ισόποσα κάθε χρόνο κατά την διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους που κυμαίνεται από 6 έως 11 χρόνια.

2.19.3 Λογισμικό

Η αξία κτήσης του λογισμικού περιλαμβάνει δαπάνες οι οποίες συνδέονται άμεσα με συγκεκριμένα και διακριτά προϊόντα λογισμικού που ελέγχει ο Όμιλος και από τα οποία αναμένεται να προκύψουν μελλοντικά οφέλη για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους και τα οποία θα υπερβαίνουν τα σχετικά με αυτά έξοδα κτήσης. Δαπάνες που βελτιώνουν ή επεκτείνουν τη λειτουργία των λογισμικών προγραμμάτων πέρα από τις αρχικές προδιαγραφές τους, κεφαλαιοποιούνται και προστίθενται στην αρχική αξία κτήσης τους.

Το λογισμικό αποσβένεται με την σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής, σε περίοδο, όμως η οποία δε δύναται να υπερβαίνει τα 20 έτη.

Ειδικότερα, τα **εσωτερικώς δημιουργούμενα στοιχεία λογισμικού** αναγνωρίζονται αρχικά σε αξία ίση με το άθροισμα των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν από την ημερομηνία που το στοιχείο ικανοποιεί τα κριτήρια αναγνώρισης. Όταν δεν μπορεί να αναγνωριστεί άυλο περιουσιακό στοιχείο, τα έξοδα ανάπτυξης αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα την περίοδο που πραγματοποιήθηκαν.

Τα έξοδα έρευνας καταχωρούνται ως έξοδο όταν πραγματοποιούνται. Εσωτερικώς δημιουργούμενο λογισμικό που προκύπτει από έξοδα ανάπτυξης που έχουν πραγματοποιηθεί σε μεμονωμένο έργο, αναγνωρίζονται μόνο όταν ο Όμιλος μπορεί να αποδείξει:

- ότι διαθέτει την τεχνολογική δυνατότητα να ολοκληρώσει το εσωτερικώς δημιουργούμενο λογισμικό ώστε να καταστεί διαθέσιμο για χρήση,
- την πρόθεσή του να το ολοκληρώσει και να χρησιμοποιήσει το στοιχείο,
- την ικανότητά του να χρησιμοποιήσει το στοιχείο,
- πως το στοιχείο θα δημιουργήσει μελλοντικά οικονομικά οφέλη,

- ότι διαθέτει επαρκείς τεχνολογικούς, οικονομικούς και άλλους πόρους για την ολοκλήρωση της ανάπτυξης και τη χρήσης του στοιχείου και
- την ικανότητα να επιμετρά αξιόπιστα τα έξοδα κατά την ανάπτυξη του στοιχείου.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα εσωτερικώς δημιουργούμενα στοιχεία λογισμικού, καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους.

Δαπάνες όπως, οι δαπάνες ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης επιχειρησιακών μονάδων ή υποκαταστημάτων, δαπάνες εκπαίδευσης προσωπικού, δαπάνες διαφήμισης και προβολής και δαπάνες μετεγκατάστασης και αναδιοργάνωσης τμήματος ή όλου του Ομίλου, αναγνωρίζονται ως έξοδα κατά το χρόνο πραγματοποιήσεώς τους.

2.20 Απομείωση

Σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η διοίκηση του Ομίλου εξετάζει την αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων προκειμένου να διαπιστώσει εάν υφίσταται περίπτωση απομείωσης της αξίας τους. Εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, η διοίκηση του Ομίλου διενεργεί ανάλυση προκειμένου να διαπιστώσει εάν η λογιστική αξία των συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων μπορεί πλήρως να ανακτηθεί. Όταν η λογιστική αξία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του, τότε διενεργείται ανάλογη πρόβλεψη για απομείωση.

2.21 Ασφαλιστικές δραστηριότητες

Η τροποποίηση του ΔΠΧΑ 4 «*Ασφαλιστήρια Συμβόλαια*»: «Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα με το ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια», που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 3 Νοεμβρίου 2017, παρέχει στις οντότητες των οποίων οι δραστηριότητες αφορούν κυρίως στον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για αναβολή της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 έως την 1 Ιανουαρίου 2021. Το αποτέλεσμα αυτής της αναβολής είναι ότι αυτές οι οντότητες έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν την προετοιμασία των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων με βάση το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39.

Η προσωρινή απαλλαγή από το ΔΠΧΑ 9, η οποία περιορίστηκε στους ομίλους που κατά κύριο λόγο αναλαμβάνουν ασφαλιστικές δραστηριότητες σύμφωνα με την τροποποίηση του IASB, επεκτάθηκε στον ασφαλιστικό τομέα των χρηματοπιστωτικών ομίλων όπως ορίζονται στην οδηγία 2002/87/ΕΚ όπως υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο Όμιλος εφαρμόζει αυτήν την τροποποίηση στην Εθνική Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών (Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α.), την ασφαλιστική της εταιρία που συνεχίζει να εφαρμόζει το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση».

Η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπείσα δραστηριότητα, συνεπώς όλα τα αποτελέσματα που επηρεάζουν την Κατάσταση Αποτελεσμάτων κατηγοριοποιούνται ως «Κέρδη/ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες». Παρομοίως, όλα τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις κατηγοριοποιούνται ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και «Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση», αντίστοιχα.

Χρηματοοικονομικοί τίτλοι της Εθνικής Α.Ε.Ε.Γ.Α.

2.21.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Η κατηγορία αυτή έχει δύο υποκατηγορίες:

- Εμπορικό χαρτοφυλάκιο και
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που έχουν προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

2.21.2 Εμπορικό χαρτοφυλάκιο

Το εμπορικό χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει χρεόγραφα που αποκτώνται είτε για τη δημιουργία κέρδους από τη βραχυπρόθεσμη μεταβολή στην τιμή ή το περιθώριο του διαπραγματευτή ή είναι χρεόγραφα που ανήκουν σε ένα χαρτοφυλάκιο χρεογράφων για τα οποία υπάρχει ιστορικό βραχυπρόθεσμης δημιουργίας κέρδους. Τα παράγωγα ανήκουν επίσης στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο εκτός εάν έχουν χαρακτηρισθεί ως και είναι αποτελεσματικά μέσα αντιστάθμισης.

Το εμπορικό χαρτοφυλάκιο μπορεί να περιλαμβάνει χρεόγραφα που υπόκεινται σε συμφωνία πώλησης και επαναγοράς (βλ. Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων).

2.21.3 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Κατά την αρχική αναγνώριση η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α προσδιορίζει οποιοδήποτε χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, ως χρηματοοικονομικό μέσο αποτιμώμενο στην εύλογη αξία του μέσω των αποτελεσμάτων (σύμφωνα με το ΔΛΠ 39) όταν:

1. Απαλείφει ή μειώνει σημαντικά μια ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση (μερικές φορές αναφέρεται ως «λογιστική ασυμμετρία») που θα προέκυπτε εάν τα σχετιζόμενα παράγωγα χρηματοπιστωτικά προϊόντα αντιμετωπίζονταν λογιστικά ως εμπορικό χαρτοφυλάκιο και τα υποκείμενα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος,

όπως είναι δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ή χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους.

2. Μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων ή και των δύο τυγχάνει διαχείρισης και η απόδοσή της αξιολογείται σε βάση εύλογης αξίας, σύμφωνα με την τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων ή επενδύσεων και η πληροφόρηση σχετικά με την ομάδα παρέχεται εσωτερικά σε αυτό το επίπεδο της Εθνικής Α.Ε.Ε.Γ.Α, για παράδειγμα στο Δ.Σ. και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο.

3. Τα χρηματοοικονομικά μέσα περιέχουν ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα, η ύπαρξη των οποίων τροποποιεί ουσιαστικά τις ταμειακές ροές και για το λόγο αυτό θα έπρεπε να απεικονίζονται ξεχωριστά εάν δεν είχαν ταξινομηθεί σε αυτή την κατηγορία.

Ο προσδιορισμός κάποιου χρηματοοικονομικού στοιχείου ως επιμετρούμενο σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων είναι αμετάκλητος.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (εμπορικό χαρτοφυλάκιο και προσδιορισμένα στην εύλογη αξία) αρχικά αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους. Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν έχει κατοχυρωθεί το δικαίωμα είσπραξης των μερισμάτων. Αυτή είναι η ημερομηνία έγκρισης των μερισμάτων από τη Γενική Συνέλευση για τους μετοχικούς τίτλους.

2.21.4 Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

Το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων αρχικά αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία (συμπεριλαμβανομένων των δαπανών συναλλαγής) και περιλαμβάνει τίτλους που ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση, διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη, ή δάνεια και απαιτήσεις βάσει των χαρακτηριστικών των τίτλων και της πρόθεσης της διοίκησης της Εθνικής Α.Ε.Ε.Γ.Α κατά την ημερομηνία αγοράς των τίτλων. Οι αγορές και πωλήσεις των τίτλων αυτών καταχωρούνται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις κατά την ημερομηνία συναλλαγής, η οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία κατά την οποία η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το περιουσιακό στοιχείο. Όλες οι υπόλοιπες αγορές ή πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων οι οποίες δεν εντάσσονται στις πρακτικές της αγοράς, καταχωρούνται, μέχρι την ημερομηνία διακανονισμού τους, ως προθεσμιακές συναλλαγές παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων.

Οι **διαθέσιμοι προς πώληση** επενδυτικοί τίτλοι καταχωρούνται μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης στην εύλογη αξία τους. Στην περίπτωση όπου η εύλογη αξία μη εισηγμένων συμμετοχικών τίτλων δε δύναται να προσδιοριστεί κατά τρόπο αξιόπιστο και αντικειμενικό, τότε οι τίτλοι αυτοί απεικονίζονται στην αξία κτήσης τους. Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από μεταβολές της εύλογης αξίας των διαθέσιμων προς πώληση τίτλων καταχωρούνται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, μετά την αφαίρεση του φόρου που τους αναλογεί (όπου απαιτείται), έως ότου οι συγκεκριμένοι τίτλοι πωληθούν, εισπραχθούν ή διατεθούν με οποιοδήποτε άλλο τρόπο ή έως ότου διαπιστωθεί ότι υπάρχει απομείωση της αξίας τους.

Οι διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι είναι δυνατόν να πωληθούν προκειμένου να καλυφθούν ανάγκες ρευστότητας ή να αντιμετωπισθούν μεταβολές στα επιτόκια, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στις τιμές χρεογράφων. Στη περίπτωση όπου ένας διαθέσιμος προς πώληση τίτλος πωλείται ή υφίσταται απομείωση της αξίας του, τα σωρευμένα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημίες, που περιλαμβάνονται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, μεταφέρονται από τα ίδια κεφάλαια στη κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα κέρδη και ζημίες πού προκύπτουν κατά τη πώληση των διαθέσιμων προς πώληση τίτλων προσδιορίζονται με τη μέθοδο του κυλιόμενου μέσου σταθμικού κόστους.

Οι **διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη** επενδυτικοί τίτλοι περιλαμβάνουν τίτλους που δεν είναι παράγωγα, διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές, με καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές και έχουν καθορισμένη λήξη, και για τους οποίους υπάρχει, από τη διοίκηση της Εθνικής Α.Ε.Ε.Γ.Α, πρόθεση και ικανότητα διαρκούς κατοχής τους μέχρι την ημερομηνία λήξης τους.

Οι επενδυτικοί τίτλοι που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως **δάνεια και απαιτήσεις** περιλαμβάνουν τίτλους που δεν είναι παράγωγα, έχουν καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές και δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές.

Οι επενδυτικοί τίτλοι που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη ή δάνεια και απαιτήσεις καταχωρούνται στην αποσβεσμένη αξία τους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, μετά την αφαίρεση οποιασδήποτε απομείωσης της αξίας τους. Επιπλέον, ο υπολογισμός του αποσβεσμένου κόστους περιλαμβάνει οποιαδήποτε υπέρ (premium) ή υπό (discount) το άρτιο διαφορά προέκυψε κατά την ημερομηνία απόκτησης, πλέον των εξόδων συναλλαγής, προμηθειών και μονάδων βάσης (μ.β.) πληρωθέντων ή εισπραχθέντων.

Απομείωση: Η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. εκτιμά σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εάν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι ένας επενδυτικός τίτλος ή ομάδα αυτών έχει υποστεί απομείωση της αξίας του.

Ειδικά για επενδυτικούς μετοχικούς τίτλους που έχουν χαρακτηρισθεί ως διαθέσιμοι προς πώληση, η σημαντική ή παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας ενός χρεογράφου χαμηλότερα της αξίας κτήσης χρησιμοποιείται ως κριτήριο αξιολόγησης αν τα στοιχεία αυτά έχουν απομειωθεί.

Αν υπάρχουν κάποιες αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης για τα διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία, η σωρευμένη ζημία (που επιμετράται ως η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μειούμενη από τυχόν πρόβλεψη απομείωσης στο στοιχείο αυτό, η οποία είχε αναγνωρισθεί στο παρελθόν στα αποτελέσματα) μεταφέρεται από τα Λοιπά συνολικά έσοδα στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Πρόβλεψη απομείωσης καταχωρημένη στα αποτελέσματα που αφορά σε μετοχικούς τίτλους δεν αντιλογίζεται στα αποτελέσματα. Αν σε μια μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός διαθεσίμου προς πώληση χρεωστικού

μέσου αυξηθεί, και η αύξηση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με ένα γεγονός που συνέβη μετά την καταχώρηση στα αποτελέσματα της πρόβλεψης απομείωσης, η πρόβλεψη απομείωσης αντιλογίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Για τους τίτλους του επενδυτικού χαρτοφυλακίου στις κατηγορίες διακρατούμενα στη λήξη και δάνεια και απαιτήσεις, τα οποία αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος, το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης της αξίας τους, υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας τους και της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

2.21.5 Ταξινόμηση συμβολαίων

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4, η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. χαρακτηρίζει τα συμβόλαια σε ασφαλιστικά και επενδυτικά.

α. Ασφαλιστικά συμβόλαια

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια είναι τα συμβόλαια που εμπεριέχουν σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο κατά την έναρξη του συμβολαίου. Ένα συμβόλαιο το οποίο εκθέτει την ασφαλιστική εταιρεία σε χρηματοοικονομικό κίνδυνο, χωρίς σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο, δε χαρακτηρίζεται ως ασφαλιστικό συμβόλαιο.

Ο Όμιλος χαρακτηρίζει τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που έχουν εκδοθεί από την ασφαλιστική εταιρεία ως ασφαλιστικά συμβόλαια.

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια κατηγοριοποιούνται σε δυο κατηγορίες, σύμφωνα με τη φύση του ασφαλιστικού κινδύνου.

α1. Ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής

Οι ασφαλίσεις ζωής περιλαμβάνουν όλους τους τύπους των παραδοσιακών καλύψεων (πρόσκαιρες, ισόβιες, μικτές, συνταξιοδοτικά προγράμματα) καθώς και προϊόντα που συνδέονται με επενδύσεις unit linked μεταβλητού κεφαλαίου τα οποία εγγυώνται μια ελάχιστη απόδοση κατά τη λήξη. Τα αναλογούντα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται στην έκδοση ή στην ανανέωση των συμβολαίων.

α2. Ασφαλιστήρια συμβόλαια γενικών ασφαλίσεων

Τα ασφάλιστρα εγγράφονται με την έναρξη του συμβολαίου και αναγνωρίζονται ως έσοδα (Εγγεγραμμένα Ασφάλιστρα) σε αναλογική βάση κατά τη διάρκεια του συμβολαίου. Τα αναβαλλόμενα έσοδα μεταφέρονται στο απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλίστρων.

β. Επενδυτικά συμβόλαια

Ως επενδυτικά συμβόλαια ορίζονται εκείνα που δεν κατηγοριοποιούνται ως ασφαλιστήρια συμβόλαια.

β1.Ομαδικά επενδυτικά συμβόλαια (Deposit Administration Funds – «DAF»)

Τα συμβόλαια αυτά προσφέρουν εγγυημένη επενδυτική απόδοση στις εισφορές των κατόχων, καθώς επίσης και χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής σε επιπρόσθετες παροχές. Υπάρχουν συμβόλαια που απευθύνονται σε υπαλλήλους εταιρειών και προσδιορίζουν τις μελλοντικές τους παροχές. Οι χαμηλότερες αποδόσεις από τις εγγυημένες καλύπτονται από την εταιρεία που ανήκει το προσωπικό.

β2. Επενδυτικά συμβόλαια unit-linked

Συμβόλαια στα οποία ο ασφαλιζόμενος φέρει τον επενδυτικό κίνδυνο.

2.21.6 Αναβαλλόμενα έξοδα πρόσκτησης συμβολαίων (Deferred Acquisition Costs – «DAC»)

Προμήθειες και άλλα έξοδα πρόσκτησης που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής περιόδου για την έκδοση νέων συμβολαίων ή την ανανέωση υφιστάμενων συμβολαίων και τα οποία αφορούν μεταγενέστερες οικονομικές χρήσεις, μεταφέρονται και αναγνωρίζονται στην περίοδο που αναγνωρίζεται το έσοδο.

2.21.7 Ασφαλιστικά αποθέματα

Τα ασφαλιστικά αποθέματα περιλαμβάνουν τα αποθέματα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τις ασφαλίσεις ζωής και ζημιών καθώς και τα αποτελέσματα του ελέγχου που διεξήχθη για να αξιολογήσει την επάρκεια των εν λόγω αποθεμάτων.

Μαθηματικά αποθέματα: Τα μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής υπολογίζονται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία χρησιμοποιώντας συγκεκριμένη τεχνική βάση όσον αφορά τα ποσοστά θνησιμότητας και το εγγυημένο τεχνικό επιτόκιο.

Απόθεμα εκκρεμών αποζημιώσεων: Τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών περιλαμβάνουν τις προβλέψεις των πραγματογνωμόνων για το κόστος των ζημιών, τα επιπλέον ποσά που εκτιμήθηκαν αναλογιστικά για να καλύψουν τυχόν ανεπάρκειες των προαναφερθέντων προβλέψεων, το κόστος των ζημιών που δεν έχουν αναγγελθεί καθώς και τα έξοδα διαχείρισης των ζημιών. Το τελικό κόστος των εκκρεμών ζημιών υπολογίζεται με τη χρήση ενός φάσματος τυποποιημένων αναλογιστικών τεχνικών, όπως η Chain Ladder και η Bornheutter-Ferguson μέθοδοι. Η κύρια υπόθεση στην οποία βασίζονται αυτές οι τεχνικές είναι ότι η εμπειρία που έχει αποκομίσει η εταιρεία από τις ζημιές του παρελθόντος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση των μελλοντικών ζημιών και συνεπώς για τον καθορισμό του τελικού κόστους των αξιώσεων.

Απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλίστρων: Είναι το μέρος των ακαθάριστων ασφαλίστρων που αναλογεί σε κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο, για την περίοδο από το κλείσιμο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μέχρι την λήξη της περιόδου, για την οποία έχουν καταχωρηθεί τα ασφάλιστρα στα μητρώα της επιχείρησης.

Απόθεμα λόγω κινδύνων σε ισχύ: Είναι η εκτίμηση της ευθύνης της επιχείρησης συμπεριλαμβανομένων και των διαχειριστικών εξόδων, σε σχέση με τους κινδύνους που αυτή έχει αναλάβει για την περίοδο που υπολογίστηκε το απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλίστρων.

Εξέταση επάρκειας της ασφαλιστικής υποχρέωσης (Liability Adequacy Test – «LAT»): Ο Όμιλος αξιολογεί την επάρκεια των αναγνωριζόμενων ασφαλιστικών προβλέψεων εφαρμόζοντας τον έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών υποχρεώσεων χρησιμοποιώντας τρέχουσες εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Στην περίπτωση που οι προκύπτουσες, από τον έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών αποθεμάτων, υποχρεώσεις του Ομίλου υπερβαίνουν τα ασφαλιστικά αποθέματα που έχουν υπολογισθεί, η επιπρόσθετη πρόβλεψη αυξάνει τα αποθέματα των κλάδων τους οποίους αφορά και επιβαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης για την οποία διενεργείται ο έλεγχος.

2.21.8 Αντασφάλιση

Ο Όμιλος έχει συνάψει αντασφαλιστικές συμβάσεις βάσει των οποίων μεταφέρεται σημαντικός ασφαλιστικός κίνδυνος. Οι υποχρεώσεις των αντασφαλιστικών συμβάσεων υπολογίζονται βάσει μικτού κόστους αντασφάλισης και αναγνωρίζονται διακριτά ως στοιχεία ενεργητικού. Τα ποσά που καταβάλλονται για αναδρομική αντασφάλιση αναγνωρίζονται ως απαιτήσεις από αντασφαλιστές, αυξανόμενα κατά το ποσό των αποθεμάτων που σχετίζονται με τα αντασφαλιζόμενα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Τυχόν κέρδος μεταφέρεται σε επόμενες χρήσεις και αποσβένεται μέχρι την εκκαθάριση των εκκρεμών ζημιών. Σε περίπτωση που τα καταβαλλόμενα ή προς καταβολή ποσά υπερβαίνουν τα αποθέματα που έχουν αναγνωρισθεί, το επιπλέον ποσό αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης.

2.22 Μισθώσεις (σε ισχύ πριν από την 1η Ιανουαρίου 2019)

Η αξιολόγηση του εάν μια σύμβαση είναι ή εμπεριέχει μίσθωση βασίζεται πάντοτε στην ουσία της εν λόγω σύμβασης. Κατά την αξιολόγηση θα πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον: α) η εκπλήρωση μιας σύμβασης εξαρτάται από τη χρήση ενός συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου ή στοιχείων και β) η σύμβαση εκχωρεί δικαίωμα χρήσης του περιουσιακού στοιχείου.

2.22.1 Ο Όμιλος ως μισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις: Οι συμβάσεις μίσθωσης ενσώματων παγίων στοιχείων από τις οποίες προκύπτει ότι ο Όμιλος διατηρεί όλους τους κινδύνους και οφέλη που απορρέουν από την κυριότητα των ενσώματων παγίων στοιχείων, καταχωρούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία σύναψης της σύμβασης, στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας των μισθωμένων ενσώματων παγίων στοιχείων ή της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβαλλόμενων μισθωμάτων. Κάθε ένα από τα μισθώματα που καταβάλλεται, επιμερίζεται μεταξύ του ποσού που αφορά την αποπληρωμή του κεφαλαίου και του ποσού που αφορά την αποπληρωμή των εξόδων χρηματοδότησης, με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται σταθερός συντελεστής αποπληρωμής του ανεξόφλητου υπολοίπου της χρηματοδότησης. Το ποσό που αφορά το ανεξόφλητο κεφάλαιο των υποχρεώσεων από μίσθωση ενσώματων παγίων στοιχείων, καταχωρείται στο λογαριασμό «Λοιπά στοιχεία παθητικού». Το ποσό που αφορά την αποπληρωμή των εξόδων χρηματοδότησης, μεταφέρεται σταδιακά στη κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτώνται στα πλαίσια της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, υπόκεινται σε απόσβεση στο μικρότερο διάστημα μεταξύ της ωφέλιμης ζωής του περιουσιακού στοιχείου ή της διάρκειας της μίσθωσης.

Λειτουργικές μισθώσεις: Οι συμβάσεις μίσθωσης ενσώματων παγίων στοιχείων από τις οποίες προκύπτει ότι ο εκμισθωτής διατηρεί ένα σημαντικό μέρος από τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από τα εκμισθωμένα ενσώματα πάγια στοιχεία, καταχωρούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Το σύνολο των καταβαλλόμενων μισθωμάτων (στα οποία δεν περιλαμβάνεται η αξία τυχόν κινήτρων που παρέχονται από τον εκμισθωτή) μεταφέρεται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Στην περίπτωση όπου μια σύμβαση λειτουργικής μίσθωσης διακοπεί πριν από την ημερομηνία λήξης της, το ποσό που καταβάλλεται στον εκμισθωτή με τη μορφή αποζημίωσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά την περίοδο στην οποία διακόπτεται η σύμβαση.

2.22.2 Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις: Όταν τα ενσώματα πάγια στοιχεία έχουν μισθωθεί με χρηματοδοτική μίσθωση, η παρούσα αξία των ελάχιστων καταβαλλόμενων μισθωμάτων απεικονίζεται ως απαίτηση. Τα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης με τη μέθοδο της καθαρής επένδυσης (προ φόρων), η οποία αντικατοπτρίζει ένα σταθερό συντελεστή απόδοσης. Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών».

Λειτουργικές μισθώσεις: Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία που εκμισθώνονται στα πλαίσια συμβάσεων λειτουργικής μίσθωσης, απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης ανάλογα με τη λειτουργική φύση τους. Τα εκμισθωμένα ενσώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η οποία θα πρέπει να συμπίπτει με την ωφέλιμη ζωή ομοειδών ενσώματων παγίων στοιχείων. Τα έσοδα από μισθώματα (μείον την αξία τυχόν κινήτρων που παρέχονται από τον εκμισθωτή) αναγνωρίζονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

2.23 Μισθώσεις (σε ισχύ μετά την 1η Ιανουαρίου 2019)

2.23.1 Ο Όμιλος ως μισθωτής

Ο Όμιλος εφαρμόζει ενιαίο λογιστικό χειρισμό για την αναγνώριση και επιμέτρηση όλων των συμβάσεων μίσθωσης, με εξαίρεση τις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και τις μισθώσεις χαμηλής αξίας, των οποίων οι πληρωμές μισθωμάτων αναγνωρίζονται ως λειτουργικά έξοδα με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις από μίσθωση οι οποίες αντιπροσωπεύουν την υποχρέωσή του να καταβάλλει μισθώματα, καθώς και περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης, τα οποία αντιπροσωπεύουν το δικαίωμα χρήσης των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων.

2.23.2 Περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης

Ο Όμιλος αναγνωρίζει το περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου (δηλ. την ημέρα που το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο καθίσταται διαθέσιμο προς χρήση). Το περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης επιμετράται στο κόστος, μειωμένο κατά τις σωρευμένες αποσβέσεις και ζημίες απομείωσης, προσαρμοσμένο κατά την τυχόν επανεπιμέτρηση της υποχρέωσης από τη μίσθωση. Το κόστος του περιουσιακού στοιχείου με δικαίωμα χρήσης αποτελείται από το ποσό της αρχικής επιμέτρησης της υποχρέωσης από τη μίσθωση, τις αρχικές άμεσες δαπάνες, το κόστος αποκατάστασης του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου σε συγκεκριμένη κατάσταση και από τα μισθώματα τα οποία καταβλήθηκαν κατά την ημερομηνία έναρξης της μίσθωσης ή προγενέστερα, μείον τυχόν εισπρακτέα κίνητρα μίσθωσης. Το περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης αποσβένεται με τη σταθερή μέθοδο στη διάρκεια της μίσθωσης.

Τα περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης παρουσιάζονται στα «Ενσώματα πάγια στοιχεία».

2.23.3 Υποχρεώσεις μίσθωσης

Κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου, ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις από μίσθωση οι οποίες επιμετρώνται στην παρούσα αξία των μισθωμάτων που θα καταβληθούν κατά τη χρονική διάρκεια της μισθωτικής περιόδου. Τα μισθώματα αποτελούνται από τα σταθερά μισθώματα (μειωμένα κατά τα τυχόν εισπρακτέα κίνητρα μίσθωσης), τα κυμαινόμενα μισθώματα που εξαρτώνται από έναν δείκτη ή ένα επιτόκιο και από τα ποσά που αναμένεται να καταβάλλει ο μισθωτής βάσει των εγγυήσεων υπολειμματικής αξίας. Τα μισθώματα επίσης περιλαμβάνουν την τιμή άσκησης του δικαιώματος αγοράς εάν είναι μάλλον βέβαιο ότι θα ασκηθεί από τον Όμιλο, καθώς και τις τυχόν καταβολές ποινής για καταγγελία της μίσθωσης, εάν η διάρκεια μίσθωσης αποτυπώνει την άσκηση δικαιώματος καταγγελίας από τον Όμιλο. Τα κυμαινόμενα μισθώματα που δεν εξαρτώνται από έναν δείκτη ή ένα επιτόκιο αναγνωρίζονται ως έξοδα στη χρονική περίοδο κατά την οποία προέκυψε το γεγονός ή η κατάσταση που οδήγησε στην πληρωμή. Η υποχρέωση μίσθωσης επανεπιμετράται όταν υπάρχει μεταβολή στις μελλοντικές πληρωμές μισθωμάτων που προκύπτει από μεταβολή σε δείκτη ή επιτόκιο, εάν υπάρχει μεταβολή στην εκτίμηση του Ομίλου για τα ποσά που αναμένεται να καταβληθούν ως εγγύηση υπολειμματικής αξίας ή εάν υπάρξει αλλαγή στην εκτίμηση του Ομίλου σχετικά με το αν θα ασκήσει ένα δικαίωμα αγοράς, παράτασης ή τερματισμού της μίσθωσης. Όταν η υποχρέωση μίσθωσης επανεπιμετράται κατ 'αυτόν τον τρόπο, πραγματοποιείται αντίστοιχη προσαρμογή στη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου με δικαίωμα χρήσης ή καταχωρείται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων εάν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου με δικαίωμα χρήσης έχει μειωθεί στο μηδέν.

2.23.4 Βραχυπρόθεσμες μισθώσεις ή μισθώσεις περιουσιακών στοιχείων χαμηλής αξίας

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να μην αναγνωρίζει περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης και υποχρεώσεις μίσθωσης για βραχυπρόθεσμες μισθώσεις με διάρκεια ίση ή μικρότερη των 12 μηνών καθώς και μισθώσεις περιουσιακών στοιχείων χαμηλής αξίας. Ο Όμιλος αναγνωρίζει τις πληρωμές μισθωμάτων που σχετίζονται με τις εν λόγω μισθώσεις ως έξοδο κατά τη διάρκεια της μίσθωσης με τη σταθερή μέθοδο (Σημείωση 12).

2.23.5 Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις: Όταν τα ενσώματα πάγια στοιχεία έχουν μισθωθεί με χρηματοδοτική μίσθωση, η παρούσα αξία των ελάχιστων μισθωμάτων που πρέπει να καταβληθούν απεικονίζεται ως απαίτηση. Τα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης με τη μέθοδο της καθαρής επένδυσης (προ φόρων), η οποία αντικατοπτρίζει ένα σταθερό συντελεστή απόδοσης. Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών».

Λειτουργικές μισθώσεις: Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία που εκμισθώνονται στα πλαίσια συμβάσεων λειτουργικής μίσθωσης, απεικονίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης ανάλογα με τη λειτουργική φύση τους. Τα εκμισθωμένα ενσώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η οποία θα πρέπει να συμπίπτει με την ωφέλιμη ζωή ομοειδών ενσώματων παγίων στοιχείων. Τα έσοδα από μισθώματα (μείον την αξία τυχόν κινήτρων που παρέχονται στον μισθωτή) αναγνωρίζονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

2.24 Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

Για τους σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, ως ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα νοούνται τα υπόλοιπα των λογαριασμών «ταμείο», «μη δεσμευμένα χρηματικά διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες», «απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων» και τα υψηλής ρευστότητας χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διάρκειας μικρότερης των τριών μηνών από την ημερομηνία

απόκτησής τους όπως, έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα, αξιόγραφα του επενδυτικού και εμπορικού χαρτοφυλακίου, των οποίων ο κίνδυνος μεταβολής της εύλογης αξίας τους είναι ασήμαντος και τα οποία χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για την εξυπηρέτηση των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων του.

2.25 Προβλέψεις

Ο Όμιλος διενεργεί προβλέψεις όταν υπάρχει παρούσα νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων, μεγάλη πιθανότητα εκροής πόρων που εμπεριέχουν οικονομικά οφέλη για το διακανονισμό της υποχρέωσης και είναι εφικτό να εκτιμηθεί αξιόπιστα το ποσό της υποχρέωσης.

2.26 Συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων

Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης είναι το συμβόλαιο βάσει του οποίου ο εκδότης δεσμεύεται να πραγματοποιήσει καθορισμένες πληρωμές προκειμένου να αποζημιώσει τον κάτοχο, για ζημιές λόγω εκπροθέσμων πληρωμών από τον οφειλέτη, βάσει των αρχικών ή των τροποποιημένων όρων ενός χρεωστικού μέσου.

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης, εκτός αυτών που έχουν χαρακτηριστεί ως ασφαλιστήρια συμβόλαια, αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα επιμετρούνται στην υψηλότερη από (α) την αξία του αναπόσβεστου υπολοίπου των εισπραχθέντων αμοιβών και των αμοιβών επομένων περιόδων και (β) την καλύτερη εκτίμηση του ποσού που θα απαιτηθεί για το διακανονισμό της αναληφθείσας δέσμευσης κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

2.27 Παροχές προς εργαζομένους

Οι εταιρείες του Ομίλου καταβάλλουν εισφορές σε προγράμματα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία σύμφωνα με τις συνθήκες και τις πρακτικές που επικρατούν στην κάθε χώρα. Τα προγράμματα αυτά διαχωρίζονται σε προγράμματα καθορισμένων παροχών και σε προγράμματα καθορισμένων εισφορών.

2.27.1 Συνταξιοδοτικά προγράμματα

α. Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Ως πρόγραμμα καθορισμένων παροχών ορίζεται ένα πρόγραμμα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία, στο οποίο οι παροχές καθορίζονται με βάση οικονομικές και δημογραφικές παραδοχές. Οι πιο σημαντικές παραδοχές, μεταξύ άλλων, είναι η ηλικία, τα έτη προϋπηρεσίας, ο μισθός, οι δείκτες προσδόκιμης ζωής, το επιτόκιο προεξόφλησης, ο ρυθμός αύξησης αποδοχών και συντάξεων. Στα προγράμματα καθορισμένων παροχών, η αξία της υποχρέωσης είναι ίση με την παρούσα αξία των καθορισμένων πληρωτέων παροχών κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μειωμένης κατά την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος.

Η υποχρέωση καθορισμένων παροχών και το σχετικό έξοδο εκτιμάται ετησίως κατά την ημερομηνία σύνταξης των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων από ανεξάρτητους αναλογιστές με τη χρήση της μεθόδου της προβεβλημένης πιστωτικής μονάδας. Η παρούσα αξία της υποχρέωσης προσδιορίζεται προεξοφλώντας τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές με το επιτόκιο υψηλής ποιότητας εταιρικών ομολόγων ή κρατικών ομολόγων στο ίδιο νόμισμα με εκείνο της υποχρέωσης και με διάρκεια ανάλογη της υποχρέωσης, ή για νομίσματα για τα οποία η συχνότητα των συναλλαγών της αγοράς σε τέτοια εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας, είναι μικρή, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις της αγοράς (κατά το τέλος της περιόδου αναφοράς) κρατικών ομολόγων που έχουν εκδοθεί στο νόμισμα αυτό. Το καθαρό χρηματοοικονομικό κόστος υπολογίζεται με το συντελεστή προεξόφλησης στην αρχή της περιόδου προς την καθαρή υποχρέωση/(απαίτηση). Το κόστος υπηρεσίας (τρέχουσας και προϋπηρεσίας (συμπεριλαμβανομένων των περικοπών) και τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από διακανονισμούς) και το καθαρό χρηματοοικονομικό κόστος της καθαρής υποχρέωσης/(απαίτησης) των καθορισμένων παροχών αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και περιλαμβάνονται στις Δαπάνες προσωπικού. Η καθαρή υποχρέωση καθορισμένων παροχών (μετά την αφαίρεση των περιουσιακών στοιχείων) αναγνωρίζεται στην κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, με τις μεταβολές που προκύπτουν από την επαναμέτρηση (περιλαμβανομένων των αναλογιστικών κερδών και ζημιών, την επίδραση της μεταβολής του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου των περιουσιακών στοιχείων (αν υφίσταται) και της αναμενόμενης απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων (εξαιρουμένου του επιτοκίου)), να αναγνωρίζονται άμεσα στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα, χωρίς να επιτρέπεται μεταγενέστερα η αναταξινόμησή της στην κατάσταση αποτελεσμάτων, προκειμένου να αντικατοπτρίζεται πλήρως η αξία του ελλείμματος ή πλεονάσματος του προγράμματος.

β. Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

Ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών ορίζεται το πρόγραμμα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία, σύμφωνα με το οποίο ο εργοδότης καταβάλλει συγκεκριμένες εισφορές σε κάποιο Ταμείο χωρίς καμία άλλη νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση για περαιτέρω εισφορές στην περίπτωση που το Ταμείο δεν έχει τα απαιτούμενα περιουσιακά στοιχεία ώστε να πληρώσει τις παροχές των ασφαλισμένων που αφορούν στην τρέχουσα και στις προηγούμενες περιόδους. Οι εισφορές του Ομίλου στα προγράμματα καθορισμένων εισφορών καταχωρούνται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της περιόδου που αφορούν και περιλαμβάνονται στις δαπάνες προσωπικού.

2.27.2 Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών

Η εύλογη αξία των υπηρεσιών που παρέχονται από τους εργαζόμενους ως αντάλλαγμα των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης που χορηγούνται επιμετράται με βάση την εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης κατά την ημερομηνία χορήγησης και αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της παροχής των υπηρεσιών, η οποία αποτελεί και την περίοδο κατοχύρωσης. Το συνολικό ποσό που πρέπει να επιβαρύνει τα αποτελέσματα κατά την περίοδο κατοχύρωσης, προσδιορίζεται με αναφορά στην εύλογη αξία των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης που χορηγήθηκαν. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται με τη χρήση μοντέλου αποτίμησης, το οποίο λαμβάνει υπόψη την τιμή της μετοχής την ημερομηνία της χορήγησης των δικαιωμάτων, την τιμή άσκησης των δικαιωμάτων, την εκτιμώμενη περίοδο των δικαιωμάτων, την εκτιμώμενη διακύμανση της τιμής της μετοχής καθ' όλη τη διάρκεια των δικαιωμάτων, το εκτιμώμενο ύψος των μερισμάτων των μετοχών και το εκτιμώμενο επιτόκιο μηδενικού κινδύνου για την διάρκεια των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης.

Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών εκδίδονται νέες μετοχές και το ποσό που εισπράττεται (αφού αφαιρεθούν τυχόν έξοδα συναλλαγής) απεικονίζεται στο λογαριασμό «Μετοχικό Κεφάλαιο» μέχρι την ονομαστική αξία των μετοχών που εκδίδονται ενώ το υπερβάλλον στο λογαριασμό «Αποθεματικό υπέρ το άρτιο».

2.27.3 Παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Η υποχρέωση για την παροχή εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται το νωρίτερο μεταξύ του πότε ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν μπορούν να αποσύρουν μία προσφορά για παροχές εξόδου από την υπηρεσία και του πότε αναγνωρίζουν οποιεσδήποτε σχετικές δαπάνες αναδιάρθρωσης.

2.28 Φόροι εισοδήματος

Η βάση υπολογισμού του πληρωτέου φόρου εισοδήματος είναι τα φορολογητέα κέρδη της χρήσης. Τα φορολογητέα κέρδη διαφέρουν από τα κέρδη προ φόρων που εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω της εξαίρεσης εσόδων ή δαπανών τα οποία θα φορολογηθούν ή θα εκπέσουν φορολογικά σε επόμενες χρήσεις και επίσης εξαιρούνται τα αφορολόγητα έσοδα και οι δαπάνες οι οποίες δεν αναγνωρίζονται φορολογικά προς έκπτωση. Ο πληρωτέος φόρος εισοδήματος του Ομίλου υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που είναι σε ισχύ ή ουσιωδώς σε ισχύ κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Ο αναβαλλόμενος φόρος είναι ο φόρος που αναμένεται να πληρωθεί ή να ανακτηθεί, ο οποίος υπολογίζεται επί της διαφοράς μεταξύ της λογιστικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων και της αντίστοιχης φορολογικής βάσης αυτών, η οποία χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών και υπολογίζεται με τη μέθοδο της υποχρέωσης.

Οι σημαντικότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων χρεογράφων και παραγώγων, από τα ασφαλιστικά αποθέματα και τις προβλέψεις για παροχές για έξοδο από την υπηρεσία, από τη ζημιά λόγω του Private Sector Initiative ("PSI") και τα πάγια περιουσιακά στοιχεία. Τα φορολογικά οφέλη τα οποία δύνανται να προκύψουν από αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες που μεταφέρονται σε επόμενες χρήσεις προς συμψηφισμό, αναγνωρίζονται ως περιουσιακά στοιχεία όταν θεωρείται πιθανή η πραγματοποίηση μελλοντικών φορολογητέων κερδών, τα οποία θα είναι επαρκή για το συμψηφισμό των σωρευμένων φορολογικών ζημιών.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις προσδιορίζονται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές, οι οποίοι αναμένεται ότι θα ισχύουν την περίοδο κατά την οποία θα ρευστοποιηθεί το περιουσιακό στοιχείο ή θα διακανονισθεί η υποχρέωση. και οι οποίοι βασίζονται σε νόμους που είναι σε ισχύ ή ουσιωδώς σε ισχύ κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται εάν οι προσωρινές διαφορές προκύπτουν κατά την αρχική αναγνώριση υπεραξίας, ή κατά την αρχική αναγνώριση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (εκτός από συνένωση επιχειρήσεων), σε συναλλαγή που δεν επηρεάζει ούτε τα φορολογητέα ούτε τα λογιστικά κέρδη.

Η αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται στην πεποίθηση της Διοίκησης, η οποία στηρίζεται σε διαθέσιμα υποστηρικτικά στοιχεία, ότι φορολογικά οφέλη που συνδέονται με προσωρινές διαφορές, όπως, φορολογικές ζημίες μεταφερόμενες σε επόμενες χρήσεις και φορολογικές απαιτήσεις είναι πιθανό να πραγματοποιηθούν. Η λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε ετήσια βάση και μειώνεται στο βαθμό που δε θεωρείται πλέον πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη για την ανάκτηση όλου ή μέρους αυτής. Προκειμένου, ο Όμιλος και η Τράπεζα, να πάρουν την απόφαση να αναγνωρίσουν αυτές τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζουν όλα τα διαθέσιμα, θετικά και αρνητικά, στοιχεία, περιλαμβανομένης της πραγματοποίησης: των ήδη υπαρκτών φορολογικών προσωρινών διαφορών, των προβλεπόμενων μελλοντικών φορολογικών κερδών και των πρόσφατων οικονομικών αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση που ο Όμιλος και η Τράπεζα διαπιστώσουν ότι στο μέλλον είναι πιθανό να ανακτήσουν αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις πέραν αυτών που έχουν ήδη αναγνωρίσει, τότε προβαίνουν σε αύξηση της λογιστικής αξίας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Οι τρέχουσες και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται υπό την προϋπόθεση ότι οι φορολογικές αρχές παρέχουν το δικαίωμα συμψηφισμού των απαιτήσεων και υποχρεώσεων και εφόσον οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή και η διοίκηση προτίθεται να διακανονίσει το καθαρό ποσό που προκύπτει μετά το συμψηφισμό.

Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος αναγνωρίζεται σε προσωρινές διαφορές που προκύπτουν από επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες, συγγενείς και κοινοπραξίες εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες η χρονική στιγμή της αντιστροφής της προσωρινής

διαφοράς μπορεί να ελεγχθεί από τον Όμιλο και υπάρχει σημαντική πιθανότητα ότι η διαφορά δεν θα αντιστραφεί στο προσεχές μέλλον.

Οι απαιτήσεις ή υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους που σχετίζονται με μεταβολές της εύλογης αξίας των επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ και αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, οι οποίες καταχωρούνται σε χρέωση ή πίστωση των Λοιπών συνολικών εσόδων, καταχωρούνται επίσης σε χρέωση ή πίστωση των Λοιπών συνολικών εσόδων και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, όταν μεταφερθούν στα αποτελέσματα και τα σχετικά κέρδη ή ζημίες.

2.29 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Οι υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία των κεφαλαίων που λαμβάνονται (τα έσοδα της έκδοσης), μετά την αφαίρεση των πραγματοποιηθέντων εξόδων που αφορούν την έκδοσή τους. Μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησης, επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος (εκτός εάν έχουν προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων) και η οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ των καθαρών εσόδων από την έκδοση των πιστωτικών τίτλων και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις και του ποσού που απαιτείται για την αποπληρωμή τους, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια των τίτλων με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

2.30 Μετοχικό κεφάλαιο, ίδιες μετοχές και λοιποί εκδοθέντες μετοχικοί τίτλοι

Έξοδα εκδόσεως μετοχικού κεφαλαίου και λοιπών μετοχικών τίτλων: Τα έξοδα που πραγματοποιούνται για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, εκτός από τις περιπτώσεις συνένωσης επιχειρήσεων, απεικονίζονται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων μειωμένα κατά το φόρο εισοδήματος που αναλογεί σε αυτά.

Μερίσματα επί κοινών μετοχών και προνομιούχων μετοχών και προνομιούχων τίτλων: Τα μερίσματα που αναλογούν στις κοινές μετοχές, αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο στην οποία εγκρίνονται από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας. Μερίσματα επί προνομιούχων μετοχών και προνομιούχων τίτλων καταχωρημένων στα Ίδια Κεφάλαια αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο που ο Όμιλος δεσμεύεται να καταβάλλει το μέρισμα.

Ίδιες μετοχές: Οι μετοχές της Τράπεζας που κατέχονται από τον Όμιλο, καταχωρούνται στην αξία κτήσης τους, περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «ίδιες μετοχές» και απεικονίζονται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου έως ότου ακυρωθούν, επανεκδοθούν ή επαναπωληθούν. Η αξία κτήσης των ιδίων μετοχών περιλαμβάνει και δαπάνες συναλλαγών, μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος που αναλογεί σε αυτά. Ο αριθμός των ιδίων μετοχών που κατέχονται από τον Όμιλο δεν μειώνει τον αριθμό των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία, ωστόσο επηρεάζει τον αριθμό των μετοχών που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό των κερδών ανά μετοχή. Οι ίδιες μετοχές που κατέχονται από την Τράπεζα δεν ενσωματώνουν δικαίωμα είσπραξης μερίσματος. Η διαφορά μεταξύ της αξίας κτήσης και του οριστικού τιμήματος από την επαναπώληση (ή επανέκδοση) των ιδίων μετοχών, καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια και δεν περιλαμβάνεται στο αποτέλεσμα της χρήσης.

2.31 Τομείς δραστηριότητας

Οι τομείς δραστηριότητας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, παρουσιάζονται με τρόπο αντίστοιχο με τους τομείς δραστηριότητας στις εσωτερικές αναφορές οι οποίες χρησιμοποιούνται από τον αρμόδιο επικεφαλής ή το αρμόδιο όργανο για την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Ο αρμόδιος επικεφαλής ή το αρμόδιο όργανο είναι υπεύθυνο για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον καταμερισμό των πόρων ανά τομέα δραστηριότητας και την αξιολόγηση της απόδοσής του. Ό Όμιλος όρισε ως αρμόδιο όργανο για την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, την Ανώτατη Εκτελεστική Επιτροπή.

Όλες οι συναλλαγές μεταξύ των τομέων δραστηριότητας διεξάγονται με όρους αγοράς, ενώ τα έσοδα και τα έξοδα των συναλλαγών μεταξύ τομέων απαλείφονται. Τα έσοδα και τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με τον κάθε τομέα λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της απόδοσής του.

Οι γεωγραφικοί τομείς περιλαμβάνουν έσοδα από περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται ή η διαχείρισή τους γίνεται στην αντίστοιχη γεωγραφική περιοχή.

2.32 Στοιχεία ενεργητικού και παθητικού προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες

Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις (ή ομάδες στοιχείων) των οποίων η λογιστική αξία πρόκειται να ανακτηθεί κατά το μεγαλύτερο μέρος της μέσω πώλησης παρά μέσω συνεχόμενης χρήσης τους, καταχωρούνται ως στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση.

Για να ταξινομηθούν ως τέτοια, τα περιουσιακά στοιχεία (ή ομάδες στοιχείων) πρέπει να είναι διαθέσιμα για άμεση πώληση στην τρέχουσα κατάστασή τους και η πώλησή τους πρέπει να είναι πολύ πιθανή.

Η Διοίκηση πρέπει να έχει δεσμευτεί για την πώληση, η οποία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός ενός έτους από την ημερομηνία ταξινόμησης των περιουσιακών στοιχείων (ή ομάδων στοιχείων) ως στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση, υπό τις εξαιρέσεις του ΔΠΧΑ 5 και οι ενέργειες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της πώλησης θα πρέπει να υποδεικνύουν ότι δεν είναι πιθανό να γίνουν σημαντικές μεταβολές στο πρόγραμμα ή το πρόγραμμα να ανακληθεί.

Κατά την αρχική καταχώρησή τους ως μη κυκλοφορούντα στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση, η αξία τους προσδιορίζεται ως η χαμηλότερη τιμή μεταξύ της λογιστικής και εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και απεικονίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης ξεχωριστά από τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία.

Κατά την αρχική καταχώρηση των προοριζόμενων προς πώληση περιουσιακών στοιχείων, οποιαδήποτε απομείωση της αξίας τους περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, ακόμα και στην περίπτωση της αναπροσαρμογής. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση κερδών ή ζημιών που προκύπτουν από μεταγενέστερες επανεπιμετρήσεις.

Αν ο Όμιλος έχει κατατάξει περιουσιακό στοιχείο (ή ομάδα στοιχείων) ως προοριζόμενο προς πώληση, αλλά δεν πληρούνται πλέον τα κριτήρια για την ταξινόμηση ως τέτοιο, ο Όμιλος παύει να ταξινομεί το περιουσιακό στοιχείο (ή την ομάδα στοιχείων) ως προοριζόμενο προς πώληση.

Ο Όμιλος επιμετρά το μη κυκλοφορούν περιουσιακό στοιχείο που παύει να ταξινομείται ως προοριζόμενο προς πώληση (ή που παύει να συμπεριλαμβάνεται σε ομάδα στοιχείων που προορίζεται προς πώληση) στην χαμηλότερη αξία μεταξύ:

α) της λογιστικής αξίας πριν το περιουσιακό στοιχείο (ή η ομάδα στοιχείων) ταξινομηθεί ως προοριζόμενο προς πώληση, προσαρμοσμένη με τυχόν αποσβέσεις ή αναπροσαρμογές που θα είχαν αναγνωριστεί αν το περιουσιακό στοιχείο (ή η ομάδα στοιχείων) δεν είχε ταξινομηθεί ως προοριζόμενο προς πώληση και

β) του ανακτήσιμου ποσού του κατά την ημερομηνία της μεταγενέστερης απόφασης να μην πωληθεί.

Μία διακοπείσα δραστηριότητα αποτελεί μέρος της δραστηριότητας του Ομίλου και αντιπροσωπεύει μία κύρια ξεχωριστή δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας, η οποία είτε έχει πωληθεί είτε έχει καταχωρηθεί ως στοιχείο προοριζόμενο προς πώληση, είτε αποτελεί μία θυγατρική η οποία αποκτήθηκε με σκοπό τη μεταπώλησή της. Ο χαρακτηρισμός μίας δραστηριότητας ως διακοπείσας γίνεται κατά τη πώληση ή όταν η εν λόγω δραστηριότητα πληροί τα κριτήρια των στοιχείων που προορίζονται προς πώληση.

Τα αποτελέσματα από τις διακοπείσες δραστηριότητες απεικονίζονται ως ένα ποσό στη κατάσταση αποτελεσμάτων, το οποίο αποτελείται από τα κέρδη ή ζημίες μετά από φόρους από τη λειτουργία των διακοπεισών δραστηριοτήτων και από τα κέρδη ή ζημίες μετά από φόρους τα οποία αναγνωρίζονται είτε λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης ή λόγω πώλησης των διακοπεισών δραστηριοτήτων.

2.33 Κρατικές επιχορηγήσεις

Οι κρατικές επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους όταν αναμένεται με βεβαιότητα ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με όλους τους προβλεπόμενους όρους. Κρατικές επιχορηγήσεις που αφορούν έξοδα, μεταφέρονται και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα έτσι ώστε να αντιστοιχίζονται με τα έξοδα που προορίζονται να αποζημιώσουν. Οι κρατικές επιχορηγήσεις που σχετίζονται με τα ενσώματα πάγια, περιλαμβάνονται στις λοιπές υποχρεώσεις και μεταφέρονται ως έσοδα στην κατάσταση αποτελεσμάτων με την σταθερή μέθοδο κατά την αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή των σχετικών περιουσιακών στοιχείων.

2.34 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Στα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνονται επιχειρήσεις, στις οποίες η Τράπεζα διατηρεί τον έλεγχο ή ασκεί ουσιώδη επιρροή στη διαχείριση και οικονομική πολιτική τους. Επίσης, ως συνδεδεμένα μέρη θεωρούνται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές, τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της Τράπεζας, στενά συγγενικά με αυτά πρόσωπα, καθώς και εταιρείες που ελέγχονται από τα πρόσωπα αυτά ή στις οποίες ασκείται από κοινού έλεγχος, ή ουσιώδης επιρροή στη διαχείριση και οικονομική πολιτική τους.

2.35 Θεματοφυλακή και διαχείριση περιουσιακών στοιχείων τρίτων

Ο Όμιλος παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής και διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, κατά τις οποίες φυλάσσει, διαχειρίζεται και επενδύει τα κεφάλαια τρίτων σε διάφορα χρηματοοικονομικά προϊόντα κατόπιν υποδείξεων των κατόχων τους. Για τη παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών ο Όμιλος εισπράττει προμήθεια. Τα ανωτέρω περιουσιακά στοιχεία δεν αποτελούν ιδιοκτησία του Ομίλου και ως εκ τούτου δεν απεικονίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Ο Όμιλος δεν παρέχει καμία εγγύηση στους κατόχους των περιουσιακών στοιχείων για την απόδοση των τοποθετήσεων που πραγματοποιεί για λογαριασμό τους και συνεπώς δεν διατρέχει κανένα πιστωτικό κίνδυνο αναφορικά με τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία διαχειρίζεται.

2.36 Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή

Ο δείκτης των βασικών κερδών ανά μετοχή (EPS) υπολογίζεται διαιρώντας το καθαρό κέρδος ή τη ζημία της περιόδου που αναλογεί στους κοινούς μετόχους με το μέσο σταθμισμένο αριθμό των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της περιόδου, αφαιρουμένων των μετοχών που αποκτήθηκαν από τον Όμιλο και κατέχονται ως ίδιες μετοχές.

Ο δείκτης των «προσαρμοσμένων» κερδών ανά μετοχή υπολογίζεται με την ίδια μέθοδο όπως και του δείκτη των βασικών κερδών ανά μετοχή, ωστόσο τα κέρδη και ο αριθμός των μετοχών προσαρμόζονται ανάλογα, προκειμένου να απεικονίσουν την ενδεχόμενη μείωση των κερδών ανά μετοχή που θα μπορούσε να επιφέρει η μετατροπή τυχόν μετατρέψιμων ομολογιών ή η εξάσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών ή άλλων συναφών συμβολαίων, σε κοινές μετοχές.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Η σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ προϋποθέτει τη διενέργεια εκτιμήσεων, κρίσεων και παραδοχών από τη διοίκηση, οι οποίες επηρεάζουν τόσο τις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, όσο και τα έσοδα και έξοδα που αναγνωρίσθηκαν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας και τις σημειώσεις που τις συνοδεύουν. Η διοίκηση του Ομίλου πιστεύει ότι οι εκτιμήσεις, κρίσεις και παραδοχές που έχουν διενεργηθεί για τη σύνταξη των ενοποιημένων και ατομικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων αντικατοπτρίζουν κατάλληλα τις επικρατούσες συνθήκες.

Οι πιο σημαντικές περιπτώσεις όπου ο Όμιλος διενεργεί εκτιμήσεις και παραδοχές, κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών, είναι οι ακόλουθες:

3.1 Εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές προσδιορίζεται με τη χρήση διαφόρων μεθόδων αποτίμησης. Αυτές περιλαμβάνουν μεθόδους προεξόφλησης χρηματορροών καθώς και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα. Τα μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων που διαπραγματεύονται εξωχρηματιστηριακά (OTC).

Τα μοντέλα αυτά λαμβάνουν υπόψη την επίδραση του πιστωτικού κινδύνου. Για τα παράγωγα, η επίδραση αυτή εκτιμάται υπολογίζοντας την αποτίμηση του πιστωτικού κίνδυνου (“CVA”) σε μεμονωμένη βάση για κάθε αντισυμβαλλόμενο με τον οποίο ο Όμιλος διατηρεί ανοικτή θέση. Ο υπολογισμός λαμβάνει υπόψη την αναμενόμενη έκθεση, η οποία εκτιμάται χρησιμοποιώντας τεχνικές προσομοίωσης, καθώς και συμφωνίες συμψηφισμού και ληφθείσες εξασφαλίσεις. Επίσης, ο υπολογισμός του CVA βασίζεται σε συντελεστές αναμενόμενης ζημιάς όπως αυτοί εξάγονται από τις αγοραίες τιμές των Συμβολαίων Ανταλλαγής Πιστωτικής Αθέτησης (“CDS”), ή, στην περίπτωση που οι τελευταίες δεν είναι διαθέσιμες, από την πιθανότητα αθέτησης του αντισυμβαλλομένου όπως αυτή προσδιορίζεται από εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης, ή διαφορετικά από τους εποπτικούς συντελεστές στάθμισης. Αναφορικά με την επίδραση του ιδίου πιστωτικού κινδύνου στην αποτίμηση των παραγώγων, ο Όμιλος εφαρμόζει μία μεθοδολογία συμμετρική με εκείνη που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του CVA.

Όλα τα μοντέλα αποτίμησης ελέγχονται ως προς την εγκυρότητά τους πριν εφαρμοσθούν για σκοπούς χρηματοοικονομικής αναφοράς. Τα αποτελέσματα της αποτίμησης των μοντέλων υπόκεινται σε περιοδική αξιολόγηση από εξειδικευμένο προσωπικό, που είναι ανεξάρτητο από το προσωπικό που ανέπτυξε το μοντέλο. Όπου είναι εφικτό, γίνεται σύγκριση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τα μοντέλα αποτίμησης τόσο με τις τιμές χρηματιστηριακών αγορών για παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα, όσο και με πραγματικές τιμές, με σκοπό τον περαιτέρω έλεγχο της εγκυρότητας και αξιοπιστίας των μοντέλων. Μεταξύ των μεταβλητών που ενσωματώνονται στα μοντέλα που χρησιμοποιούνται στον Όμιλο, περιλαμβάνονται πραγματικές και εκτιμώμενες τιμές και δείκτες αγοράς, όπως δείκτες διακύμανσης και χρονικές αξίες, δείκτες βάθους αγοράς και ρευστότητας, καθώς και μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο που αφορά στην ίδια την Τράπεζα (own credit risk) για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.

Τα μοντέλα αυτά εφαρμόζονται με συνέπεια από περίοδο σε περίοδο, διασφαλίζοντας τη συγκρισιμότητα και τη συνέχεια της αποτίμησης διαχρονικά, ωστόσο, ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας εμπεριέχει σημαντικό βαθμό κρίσης. Για το λόγο αυτό, η διοίκηση επανεξετάζει περιοδικά τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τα ανωτέρω μοντέλα, προκειμένου να καλύψει τους κινδύνους που συνδέονται με την εκτίμηση μη παρατηρήσιμων δεδομένων και με τις παραδοχές στα μοντέλα αποτίμησης.

Παρόλο που σε ορισμένες περιπτώσεις ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας προϋποθέτει σε αρκετά σημαντικό βαθμό την άσκηση κρίσης, η διοίκηση πιστεύει ότι οι εύλογες αξίες που έχουν καταχωρηθεί στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης καθώς και οι μεταβολές τους που έχουν καταχωρηθεί στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων ή στην Κατάσταση Λοιπών Συνολικών Εσόδων, έχουν εκτιμηθεί με βάση την αρχή της συντηρητικότητας και αντικατοπτρίζουν τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες, βάσει των δικλείδων ασφαλείας και των διαδικασιών διασφάλισης που εφαρμόζονται.

Περαιτέρω πληροφορίες σε σχέση με την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνονται στη Σημείωση 4.8.

3.2 Φόροι εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σε διάφορες χώρες. Η εκτίμηση της συνολικής πρόβλεψης φόρου εισοδήματος και της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που είναι ανακτήσιμη, προϋποθέτει την άσκηση σημαντικής κρίσης. Προκειμένου να προβεί ο Όμιλος στην εκτίμηση της απαιτούμενης πρόβλεψης φόρου εισοδήματος σε κάθε χώρα, λαμβάνονται υπ’ όψιν παράγοντες όπως οι νομοθετικές διατάξεις και οι εποπτικοί κανόνες και κανόνες δικαίου που ισχύουν. Στο πλαίσιο της συνήθους δραστηριότητας του Ομίλου, υπάρχουν πολλές συναλλαγές και υπολογισμοί για τους οποίους είναι αβέβαιος ο τελικός προσδιορισμός του φόρου. Ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις για φόρο εισοδήματος από ενδεχόμενο φορολογικό έλεγχο βασιζόμενος στα τεχνικά πλεονεκτήματα της φορολογικής θέσης που έλαβε και σε εκτιμήσεις για το κατά πόσον ενδεχομένως να προκύψουν επιπρόσθετοι φόροι. Σε περίπτωση που το τελικό ύψος του φόρου εισοδήματος που θα προκύψει είναι διαφορετικό από τα ποσά που είχαν αρχικά αναγνωριστεί, οι διαφορές αυτές θα επηρεάσουν το φόρο εισοδήματος και τους αναβαλλόμενους φόρους της περιόδου στην οποία γίνεται ο τελικός προσδιορισμός του φόρου.

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που αφορούν σε φορολογικές ζημίες και εκπεστέες προσωρινές διαφορές αναγνωρίζονται στο βαθμό που πιθανολογείται ότι στο μέλλον θα υπάρξουν φορολογητέα κέρδη επαρκή ώστε να καλύψουν τις φορολογικές ζημίες και τις εκπεστέες προσωρινές διαφορές. Η εκτίμηση των αναμενόμενων μελλοντικών φορολογητέων κερδών απαιτεί την άσκηση κρίσης και την υιοθέτηση παραδοχών σχετικών με τις τάσεις και τους βασικούς παράγοντες δημιουργίας κερδοφορίας, όπως ο όγκος των δανείων και των καταθέσεων, τα περιθώρια κέρδους και οι λειτουργικές δαπάνες.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα προέβη σε αξιολόγηση της ανακτησιμότητας της αναβαλλόμενης φορολογικής της απαίτησης, λαμβάνοντας υπόψη την πραγματική επίδοση για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, τις ολοκληρωμένες και συμφωνηθείσες πωλήσεις των θυγατρικών της Τράπεζας και τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες της χώρας (βλ. Σημείωση 2.2).

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η διοίκηση συνέταξε αναλυτικές οικονομικές προβλέψεις μέχρι και το τέλος του 2023 και χρησιμοποίησε την καλύτερη δυνατή εκτίμηση όσον αφορά στις παραδοχές ανάπτυξης από εκεί και μετά. Βάσει των παραπάνω, η διοίκηση κατέληξε ότι αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ύψους 4.911 εκατ. για τον Όμιλο και 4.906 εκατ. για την Τράπεζα, μπορεί να θεωρηθεί ως ανακτήσιμη.

Το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης επί των φορολογικών ζημιών και επί των εκπεστέων προσωρινών διαφορών που δε θεωρείται ανακτήσιμο, θα μπορούσε να αναγνωριστεί στο μέλλον εάν οι εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη βελτιωθούν κατά την περίοδο που ισχύει το δικαίωμα χρήσης των φορολογικών ζημιών και των εκπεστέων προσωρινών διαφορών. Τα φορολογητέα κέρδη υπολογίζονται σύμφωνα με την ελληνική φορολογική νομοθεσία και συνεπώς δεν θα πρέπει να θεωρηθούν ισοδύναμα του αποτελέσματος που προσδιορίζεται βάσει των λογιστικών κανόνων.

3.3 Συνταξιοδοτικές παροχές - Κόστος προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών βασίζεται σε μια σειρά από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση, χρησιμοποιώντας μια σειρά από παραδοχές όπως θνησιμότητα, ανικανότητα, βαθμός αποχώρησης προσωπικού καθώς και χρηματοοικονομικές παραδοχές όπως προεξοφλητικό επιτόκιο, μεταβολές μισθών καθώς και επίπεδα παροχών. Τυχόν αλλαγές στις παραδοχές αυτές, θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών. Ο Όμιλος προσδιορίζει το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο στο τέλος κάθε έτους με αναφορά σε επιτόκια της αγοράς που βασίζονται σε εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας εκφρασμένα στο νόμισμα στο οποίο θα καταβάλλονται οι παροχές και των οποίων οι όροι μέχρι τη λήξη τους προσιδιάζουν στους όρους των σχετικών υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών. Όταν δεν υπάρχει αγορά με πολλές συναλλαγές τέτοιων ομολόγων, χρησιμοποιούνται εκτιμήσεις επιτοκίων οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τους τον κίνδυνο και την ληκτότητα των σχετικών υποχρεώσεων.

Επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με άλλες βασικές παραδοχές για τις υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών περιλαμβάνονται στη Σημείωση 11.

3.4 Έλεγχος απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς, και κοινοπραξίες στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Ο τρόπος με τον οποίο αξιολογείται το ενδεχόμενο απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές εταιρίες, συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιγράφεται στη Σημείωση 2.4.9. Η αξιολόγηση αυτή απαιτεί τη διενέργεια παραδοχών και εκτιμήσεων, για τις οποίες η διοίκηση πιστεύει ότι είναι λογικές και αντικατοπτρίζουν τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και επιπλέον, είναι ανάλογες των κινδύνων που απορρέουν από τα περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται. Ωστόσο, διαφορετικές εκτιμήσεις και παραδοχές θα οδηγούσαν σε διαφορετικά αποτελέσματα.

3.5 Αξιολόγηση των συμβατικών ταμειακών ροών στα πλαίσια του SPPI: Έλλειψη δικαιώματος αναγωγής

Ο Όμιλος εφαρμόζει εκτιμήσεις όταν αξιολογεί αν η έλλειψη δικαιώματος αναγωγής επηρεάζει σημαντικά τις μελλοντικές ταμειακές ροές. Προκειμένου να καταλήξει σε συμπέρασμα σχετικά με το αν η δανειακή απαίτηση συνιστά μια τυπική δανειακή σύμβαση και η απόδοσή της δεν επηρεάζεται από την απόδοση του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου ή έργου, ο Όμιλος εξετάζει εάν υπάρχει επαρκές περιθώριο για την απορρόφηση πιστωτικών ζημιών κυρίως συγκρίνοντας την τιμή δεικτών απόδοσης περιουσιακών στοιχείων (π.χ. δείκτης δανείου προς αξία εξασφάλισης - loan to value ratio, μέσος δείκτης κάλυψης εξυπηρέτησης χρέους – average debt servicing coverage ratio) σε σχέση με προκαθορισμένα όρια.

3.6 Αβεβαιότητα επιμέτρησης κατά τον προσδιορισμό παραμέτρων ΑΠΖ

Ο υπολογισμός των ΑΠΖ απαιτεί από τη διοίκηση την άσκηση σημαντικής κρίσης και τη διενέργεια παραδοχών που εμπεριέχουν υψηλό επίπεδο αβεβαιότητας κατά τη χρονική στιγμή προσδιορισμού τους. Αλλαγές σε αυτές τις εκτιμήσεις και παραδοχές έχουν ως αποτέλεσμα να μεταβάλλεται σημαντικά η αξία καθώς και η χρονική στιγμή αναγνώρισης των ΑΠΖ. Οι πιο σημαντικές πηγές αβεβαιότητας επιμέτρησης αφορούν στις παρακάτω παραμέτρους ΑΠΖ:

Προσδιορισμός σημαντικής αύξησης πιστωτικού κινδύνου

Ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσον έχει προκύψει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με την αρχική αναγνώριση βάσει ποιοτικών και ποσοτικών κριτηρίων, τα οποία περιλαμβάνουν σημαντικές εκτιμήσεις της διοίκησης. Επιπρόσθετες πληροφορίες για τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνονται στη Σημείωση 2.7.7.6. Αυστηρότερα κριτήρια θα μπορούσαν να αυξήσουν σημαντικά τον αριθμό των χρηματοοικονομικών μέσων που ταξινομούνται στο Στάδιο 2. Όλα τα κριτήρια ταξινόμησης καθώς και τα σχετικά όρια που καθορίζονται βάσει πληροφοριών σχετικά με το μέλλον υπόκεινται σε επικύρωση από τον Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων της Τράπεζας. Οι μεταβολές των κριτηρίων ταξινόμησης εγκρίνονται από την Εκτελεστική Επιτροπή και την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου.

Εγγενής κίνδυνος υποδείγματος στα μοντέλα του ΔΠΧΑ 9

Η συμμόρφωση με το μοντέλο απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 απαιτεί την εφαρμογή πληθώρας υποδειγμάτων. Η πολυπλοκότητα των υποδειγμάτων αυτών, καθώς και ο βαθμός εξάρτησής τους από παραμέτρους που εκτιμώνται μέσω λοιπών υποδειγμάτων είναι υψηλού επιπέδου, συνεπώς, τυχόν αλλαγές στις παραμέτρους και στα δεδομένα (π.χ. εσωτερικές αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας, συμπεριφορικά σκορ κλπ.), καθώς και νέα ή αναθεωρημένα υποδείγματα, ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά τις ΑΠΖ. Τα υποδείγματα επικυρώνονται από τη Μονάδα Επικύρωσης Υποδειγμάτων της Τράπεζας, σύμφωνα με το Πλαίσιο Επικύρωσης Υποδειγμάτων του Ομίλου.

Πληροφορίες σχετικά με το μέλλον

Οι πληροφορίες σχετικά με το μέλλον ενσωματώνονται στην επιμέτρηση ΑΠΖ των δανείων και των χρεωστικών τίτλων που αξιολογούνται συλλογικά μέσω των υποδειγμάτων PD και LGD. Οι εκτιμώμενες ανακτήσεις (με τη μορφή ταμειακών ροών ή ρευστοποίησης εξασφαλίσεων) που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό ΑΠΖ για τα ανοίγματα επιχειρηματικών δανείων που αξιολογούνται ατομικά, λαμβάνουν υπόψη πληροφορίες σχετικά με το μέλλον βάσει των προβλέψεων της Τράπεζας για τους σχετικούς μακροοικονομικούς παράγοντες. Η διοίκηση επιλέγει σενάρια σχετικά με το μέλλον και κρίνει την καταλληλότητα των αντίστοιχων συντελεστών στάθμισης που πρέπει να εφαρμοστούν. Κάθε ένα από τα σενάρια βασίζεται στις παραδοχές της διοίκησης σχετικά με τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες με τη μορφή μακροοικονομικών, αγοραίων καθώς και άλλων παραγόντων. Ενδεχόμενες αλλαγές στα σενάρια και στους συντελεστές στάθμισης, στις σχετικές μακροοικονομικές μεταβλητές καθώς και στις παραδοχές που έγιναν στο πλαίσιο αυτών των μεταβλητών για τον χρονικό ορίζοντα πρόβλεψης, θα είχαν σημαντική επίδραση στις ΑΠΖ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων

Ο Όμιλος θεωρεί την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων ως βασικό παράγοντα για την ικανότητά του να αποφέρει σημαντικές αποδόσεις σε βάθος χρόνου στους μετόχους του. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος χρησιμοποιεί σημαντικό μέρος των πόρων του, προκειμένου να αναβαθμίζει τις πολιτικές, τις διαδικασίες, τις μεθόδους και τις υποδομές του, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, καθώς και τις επιταγές της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία.

4.1 Πλαίσιο διακυβέρνησης διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου

Ο Όμιλος στοχεύει στην υιοθέτηση πρακτικών αναφορικά με τη διακυβέρνηση της διαχείρισης κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές οδηγίες και εποπτικές απαιτήσεις. Οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου διαχωρίζουν τα ακόλουθα είδη κινδύνων: πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο συγκέντρωσης, κίνδυνο αγοράς, κίνδυνο επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο, πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, κίνδυνο ρευστότητας, λειτουργικό κίνδυνο και κίνδυνο υποδειγμάτων.

Το Πλαίσιο διακυβέρνησης διαχείρισης κινδύνων περιγράφεται αναλυτικά στην ενότητα Διαχείριση Κινδύνων της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου.

4.2 Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας εξαιτίας αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να ανταποκριθεί στους όρους και στις υποχρεώσεις που απορρέουν από οποιαδήποτε συμβατική του υποχρέωση. Προέρχεται από τις πιστοδοτικές δραστηριότητες καθώς και συναφείς δραστηριότητες που δημιουργούν έκθεση σε κίνδυνο αθέτησης, όπως οι δραστηριότητες του Ομίλου σε χρηματιστηριακές αγορές, αγορές κεφαλαίου και εκκαθαρίσεις συναλλαγών. Αυτός είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Η διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών διενεργείται ξεχωριστά από την Τράπεζα και από κάθε μία από τις θυγατρικές της. Το σύνολο των διαδικασιών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών που εφαρμόζονται από τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, συντονίζεται από τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.

4.2.1 Πιστωτική Πολιτική για το Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο

Οι πιστωτικές πολιτικές για τον επιχειρηματικό δανεισμό της Τράπεζας και των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου παρουσιάζουν τις θεμελιώδεις αρχές για την αναγνώριση, μέτρηση, έγκριση, παρακολούθηση και παραγωγή αναφορών του πιστωτικού κινδύνου που αφορά στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο και διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση για όλους τους πιστούχους.

Η πιστωτική πολιτική της Τράπεζας ("Πιστωτική Πολιτική Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου") εγκρίνεται από το Δ.Σ. κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ. μετά από εισήγηση που υποβάλλεται από τον Group CRO στην Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ. Η Πιστωτική Πολιτική Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου επισκοπείται σε ετήσια τουλάχιστον βάση και αναθεωρείται όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο και σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον κάθε δυο χρόνια.

Εξαιρέσεις από την Πιστωτική Πολιτική Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου εγκρίνονται από το Δ.Σ. κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ. μετά από εισήγηση που υποβάλλεται από τον Group CRO στην Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ..

4.2.2 Πιστωτική Πολιτική για το Χαρτοφυλάκιο Λιανικής Τραπεζικής

Η πιστωτική πολιτική για το δανεισμό λιανικής ("Πιστωτική Πολιτική Λιανικής Τραπεζικής") καθορίζει τα ελάχιστα πιστωτικά κριτήρια, τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση και για τον έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνεται στα χαρτοφυλάκια λιανικής τόσο σε επίπεδο Τράπεζας όσο και σε επίπεδο Ομίλου. Το κύριο πεδίο εφαρμογής της είναι η ενίσχυση, καθοδήγηση και ρύθμιση της αποτελεσματικής και επαρκούς διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, επιτυγχάνοντας έτσι μια βιώσιμη ισορροπία μεταξύ κινδύνου και απόδοσης.

Η Πιστωτική Πολιτική Λιανικής Τραπεζικής γνωστοποιείται μέσω της χρήσης αντίστοιχων εγχειριδίων πιστωτικής πολιτικής ("Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής"). Το Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής αποσκοπεί στην επίτευξη τριών βασικών στόχων:

- να καθορίσει το πλαίσιο των βασικών πιστωτικών κριτηρίων, πολιτικών και διαδικασιών,
- να ενοποιήσει τις πιστωτικές πολιτικές λιανικής τραπεζικής του Ομίλου, και
- να καθιερώσει μια κοινή προσέγγιση διαχείρισης των κινδύνων λιανικής τραπεζικής.

Η Πιστωτική Πολιτική Λιανικής Τραπεζικής της Τράπεζας εγκρίνεται και δύναται να τροποποιηθεί ή να αναθεωρηθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ. και υπόκειται σε περιοδική αναθεώρηση.

Η Διεύθυνση Πίστης Λιανικής Τραπεζικής του Ομίλου αναφέρεται απευθείας στον CCO και κύρια αρμοδιότητά της είναι να αξιολογήσει, να σχεδιάσει και να εγκρίνει την πιστωτική πολιτική που διέπει τα προϊόντα λιανικής τραπεζικής τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Επιπλέον, η Διεύθυνση παρακολουθεί στενά τη συνεπή εφαρμογή τόσο των διατάξεων της Πιστωτικής Πολιτικής Λιανικής Τραπεζικής όσο και των διαδικασιών χορήγησης πιστώσεων.

Μέσω της εφαρμογής της Πιστωτικής Πολιτικής Λιανικής Τραπεζικής, η αξιολόγηση και εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου, τόσο για νέα όσο και για υφιστάμενα προϊόντα, διενεργούνται αποτελεσματικά. Η Ανώτατη Διοίκηση της Τράπεζας ενημερώνεται τακτικά για όλες τις πτυχές της πιστωτικής πολιτικής. Καταρτίζονται σχέδια δράσης με τις απαιτούμενες διορθωτικές ενέργειες για την επίλυση θεμάτων, όποτε κρίνεται απαραίτητο, εντός των πλαισίων διάθεσης ανάληψης κινδύνου και στρατηγικού προσανατολισμού της Τράπεζας. Η Πιστωτική Πολιτική Λιανικής Τραπεζικής υπόκειται σε περιοδικές αναθεωρήσεις κατά τις οποίες όλες οι εγκεκριμένες αλλαγές πολιτικής, ενσωματώνονται στο Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής.

4.2.3 Διαδικασίες πιστοδοτικών λειτουργιών

Οι πιστοδοτικές λειτουργίες του Ομίλου περιλαμβάνονται στη Διαχείριση Κινδύνων της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, στην ενότητα Διαχείριση Κινδύνων | Πιστωτικός Κίνδυνος.

4.2.4 Αξιολόγηση πιστωτικού κινδύνου, παρακολούθηση και εσωτερικές διαβαθμίσεις

Η διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών της Τράπεζας καθορίζεται κεντρικά από τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο., η οποία συνεργάζεται στενά με τη Διεύθυνση Πίστης και τις κεντροποιημένες πιστοδοτικές Διευθύνσεις που είναι υπεύθυνες για συγκεκριμένες κατηγορίες πιστοδοτήσεων.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί διάφορα συστήματα αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου, με βάση τα χαρακτηριστικά των δανειακών χαρτοφυλακίων τα οποία ελέγχονται συστηματικά και επικυρώνονται ετησίως από τον Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων. Συγκεκριμένα:

Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο

Η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα ενιαίο σύστημα διαβάθμισης για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το οποίο –μετά από τη λήψη της απαιτούμενης έγκρισης και πιστοποίησής του από την Τράπεζα της Ελλάδος– χρησιμοποιείται για την ποσοτικοποίηση των παραμέτρων κινδύνου, όπως η Πιθανότητα Αθέτησης και εξυπηρετεί κυρίως την εγκριτική διαδικασία ενώ επίσης χρησιμοποιείται για σκοπούς τιμολόγησης, εκτίμησης του Εσωτερικού Κεφαλαίου της Τράπεζας (ICAAP), εσωτερικών/εξωτερικών αναφορών, καθώς και στη διαδικασία υπολογισμού των προβλέψεων. Οι κανόνες ταξινόμησης των επιχειρηματικών πιστούχων σε βαθμίδες παρουσιάζονται με λεπτομέρεια στην Πιστωτική Πολιτική Επιχειρηματικού Χαρτοφυλάκίου. Συνοπτικά, αναφέρουμε ότι η κλίμακα διαβάθμισης σχετίζεται με την Πιθανότητα Αθέτησης του αντισυμβαλλομένου πιστούχου και περιλαμβάνει συνολικά 21 βαθμίδες, από τις οποίες οι 19 αντιστοιχούν σε πιστούχους που δεν έχουν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης και οι 2 σε πιστούχους οι οποίοι έχουν περιέλθει σε κατάσταση αθέτησης. Διαφορετικά χρηματοδοτικά ανοίγματα έναντι του ιδίου πιστούχου, ταξινομούνται στην ίδια βαθμίδα, ανεξάρτητα από τις τυχόν διαφορές μεταξύ των πιστοδοτικών τους χαρακτηριστικών (λ.χ. είδος ανοίγματος, προσφερόμενες εξασφαλίσεις κ.λπ.). Η διαδικασία ταξινόμησης πραγματοποιείται τουλάχιστον σε ετήσια βάση, ή και νωρίτερα σε περίπτωση που προκύπτουν νέες πληροφορίες ή δημοσιεύονται πρόσφατα οικονομικά στοιχεία, που δύνανται να επηρεάσουν τον αναληφθέντα κίνδυνο. Για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τέσσερα υποδείγματα, τα οποία υλοποιούνται μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας Risk Analyst (RA) που αναπτύχθηκε από την Moody's. Οι επιχειρηματικοί πιστούχοι, αξιολογούνται μέσω των κάτωθι μοντέλων:

1. Μοντέλο Αξιολόγησης Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων (ΜΑΕΠ): Αποτελεί «Υβριδικό» σύστημα διαβάθμισης το οποίο υλοποιείται μέσω της πλατφόρμας Risk Analyst (αποτελεί την αναβαθμισμένη έκδοση του λογισμικού Moody's Risk Advisor) η χρήση του οποίου εστιάζεται σε εταιρείες με πλήρη οικονομικά στοιχεία.
2. Εμπειρικό Υπόδειγμα πιστούχων χωρίς οικονομικά στοιχεία: Με τη χρήση του Υποδείγματος αξιολογούνται πιστούχοι που αποτελούν ειδικές περιπτώσεις (π.χ. νεοσύστατες επιχειρήσεις χωρίς πλήρη οικονομικά στοιχεία, κοινοπραξίες τεχνικών εταιρειών, ασφαλιστικές εταιρείες κ.λπ.) για τους οποίους δεν είναι δυνατή η χρήση του ΜΑΕΠ.
3. Απλουστευμένη Μεθοδολογία Ειδικών Συντελεστών Στάθμισης Κινδύνων – 'Ειδικός Δανεισμός': Μέσω αυτών αξιολογούνται προτάσεις πιστοδότησης μεγάλων και σύνθετων έργων υποδομής και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων.
4. Σκοροκάρτα Αξιολόγησης Επιχειρήσεων με περιορισμένα οικονομικά στοιχεία: Χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση νεοϊδρυθεισών επιχειρήσεων καθώς και μικρότερων επιχειρήσεων με περιορισμένα οικονομικά στοιχεία, που τηρούν Βιβλία Β' Κατηγορίας (δηλ. απλογραφικά βιβλία).

Με τη χρήση όλων αυτών των υποδειγμάτων παράγονται σε τακτή βάση ταξινομήσεις των πιστούχων στην κλίμακα διαβάθμισης (ή των πιστοδοτήσεων στην περίπτωση μεγάλων και σύνθετων έργων υποδομής), οι οποίες στη συνέχεια αντιστοιχίζονται σε μία μοναδική Πιθανότητα Αθέτησης. Τα μοντέλα επικυρώνονται σε ετήσια βάση και βαθμονομούνται όποτε κριθεί απαραίτητο.

Εκτός από τα παραπάνω υποδείγματα, η Εθνική Τράπεζα έχει αναπτύξει και εφαρμόσει το Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΣΕΠ) για το επιχειρηματικό της πελατολόγιο· ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο μέσω του οποίου, σε πολύ πρώιμα στάδια εντοπίζονται, παρακολουθούνται και διαχειρίζονται οι οφειλέτες που έχουν υποστεί επιδείνωση της πιστοληπτικής τους ικανότητας. Το ΣΕΠ εισήχθη στην Τράπεζα το 2018 και περιλαμβάνει αποδοτικές και αποτελεσματικές δομές, διαδικασίες, καθώς και κατάλληλα εργαλεία για την υποστήριξη της έγκαιρης διαχείρισης των καθυστερούμενων οφειλών.

Η τιμολόγηση των επιχειρηματικών πιστούχων διενεργείται μέσω ενός καλά εδραιωμένου Πλαισίου Τιμολόγησης με βάση το συνδεόμενο κίνδυνο (Risk-Based Pricing). Το Πλαίσιο αυτό βασίζεται σε θεμελιώδεις αρχές τιμολόγησης και διέπεται από σχετικές πολιτικές, ευρέως αποδεκτές μεθοδολογίες, και κατάλληλα εργαλεία τιμολόγησης. Καλύπτει τόσο τις νέες πιστοδοτήσεις όσο και την ανανέωση των υφιστάμενων πιστοδοτήσεων που εμπίπτουν στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας. Επιπλέον, το Πλαίσιο Τιμολόγησης είναι ευθυγραμμισμένο με το Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων της Τράπεζας (Risk Appetite Framework), λαμβάνει

υπ' όψιν το ισχύον εποπτικό πλαίσιο, τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και τις μακροοικονομικές τάσεις, ενώ διασφαλίζει τη δίκαιη και ίση αντιμετώπιση όλων των πιστούχων. Σε τακτική βάση (τουλάχιστον ετησίως) επισκοπείται, και αναθεωρείται εφόσον κριθεί απαραίτητο.

Το σύνολο των υποδειγμάτων που σχετίζονται με το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας παρουσιάζεται παρακάτω:

Υποδείγματα Πιστωτικού Κινδύνου με βάση τη χρήση, τον τύπο και το χαρτοφυλάκιο αναφοράς

Χρήση Υποδείγματος	Τύπος Υποδείγματος	Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο
IFRS 9	Υπόδειγμα Εκτίμησης PD	1
	Υπόδειγμα Εκτίμησης LGD	1
	Υπόδειγμα Εκτίμησης EAD	1
Υπολογισμός Εσωτερικού Κεφαλαίου (Πυλώνας ΙΙ – ICAAP)	Υπόδειγμα Εκτίμησης PD	5
	Υπόδειγμα Εκτίμησης LGD	-
	Υπόδειγμα Εκτίμησης EAD	-
Μονάδες Ειδικής Διαχείρισης	Υπόδειγμα Εκτίμησης Βιωσιμότητας	1
Τιμολόγηση	Υπόδειγμα Τιμολόγησης	1
Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΣΕΠ)	Υπόδειγμα ΣΕΠ	1
Σύνολο		11

Λιανική Τραπεζική

Η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής ξεκινά κατά το στάδιο της έγκρισης. Η διαδικασία χορήγησης είναι κεντροποιημένη, γεγονός που διασφαλίζει το διαχωρισμό καθηκόντων και την ομοιόμορφη εφαρμογή των πιστοδοτικών προτύπων. Κάθε αίτημα αξιολογείται με τη χρήση υποδειγμάτων αξιολόγησης (application scorecards), εξειδικευμένων για την εκάστοτε ομάδα προϊόντων. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του κάθε δανείου παρακολουθείται σε τακτική βάση η συμπεριφορά αποπληρωμής με χρήση στατιστικών υποδειγμάτων (scorecards). Η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο παράγει μηνιαίες αναφορές για την ποιότητα των χαρτοφυλακίων οι οποίες παρέχονται στη Διοίκηση και προτείνει διορθωτικά μέτρα για την άμβλυνση και τον έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Ειδικότερα, το χαρτοφυλάκιο των στεγαστικών δανείων παρακολουθείται με τη χρήση πιο εξελιγμένων μεθόδων, δεδομένου ότι η Τράπεζα έχει υιοθετήσει από το 2008 την εφαρμογή της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (A-IRB) για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου για τα ανοίγματα δανείων με εμπράγματη εξασφάλιση κατοικία. Το υπόδειγμα της Τράπεζας για την εκτίμηση της Πιθανότητας Αθέτησης (PD Model) αναπτύχθηκε το 2007 και βάσει πιο πρόσφατων επαναβαθμονομήσεων χρησιμοποιούταν για σκοπούς υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων βάσει της προσέγγισης εσωτερικών διαβαθμίσεων (IRB). Μετά την επιστροφή της Τράπεζας στην Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardized Approach) τον Ιούνιο 2019, το υπόδειγμα χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό εσωτερικού κεφαλαίου, καθώς και για σκοπούς παραγωγής εσωτερικών αναφορών και παρακολούθησης χαρτοφυλακίου. Κάθε μη αθετημένο άνοιγμα αξιολογείται με τη χρήση αυτού του Υποδείγματος Εκτίμησης της Πιθανότητας Αθέτησης σε μηνιαία βάση και κατατάσσεται σε μία από τις 10 ομάδες (rating pools) με κοινά χαρακτηριστικά κινδύνου. Κάθε ομάδα λαμβάνει μία διαφορετική Πιθανότητα Αθέτησης (PD). Όλα τα αθετημένα ανοίγματα λαμβάνουν Πιθανότητα Αθέτησης ίση με 100%.

Επιπλέον, το υπόδειγμα εκτίμησης Ζημίας σε Περίπτωση Αθέτησης (LGD model) για τα στεγαστικά δάνεια που αναπτύχθηκε εσωτερικά, χρησιμοποιείται κυρίως για σκοπούς χρηματοοικονομικής αναφοράς, καθώς και για σκοπούς υπολογισμού Εσωτερικού Κεφαλαίου (ICAAP), Stress Test και Budget/Business/NPE/Recovery Planning. Το υπόδειγμα περιλαμβάνει τρία στοιχεία: το πρώτο παράγει πιθανότητες επιστροφής σε μη αθετημένη κατάσταση (curing) λαμβάνοντας υπ'όψη μακροοικονομικούς παράγοντες, το δεύτερο εκτιμά ποσοστά ανάκτησης (recovery rates) και το τρίτο ενσωματώνει το αναμενόμενο ποσό ανάκτησης από τη ρευστοποίηση των στοιχείων εξασφάλισης. Και τα δύο προαναφερθέντα υποδείγματα PD και LGD επικυρώνονται ετησίως από τον Ανεξάρτητο Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων (Model Validation Unit) και παρακολουθούνται σε πιο συχνή βάση από τη Δ.Ε. Δο.Κ.Τ. & Ο.

Αναφορικά με τις πιστοδοτήσεις προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, ακολουθείται η ίδια βασική αρχή αξιολόγησης και παρακολούθησής τους με το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο. Όλα τα αιτήματα πιστοδότησης αξιολογούνται κατά την αρχική τους έγκριση, και στη συνέχεια με ετήσια τουλάχιστον συχνότητα, καθώς και κατά τις ημερομηνίες ανανέωσης των πιστοδοτικών πλαισίων. Η αξιολόγηση στηρίζεται στο Υπόδειγμα Αξιολόγησης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΥΑΜΜΕ), μέσω του οποίου παράγεται μια τελική αξιολογική βαθμίδα που στη συνέχεια αντιστοιχίζεται σε μία Πιθανότητα Αθέτησης και χρησιμοποιείται επίσημα από την αρμόδια πιστοδοτική μονάδα κατά την εγκριτική διαδικασία, από τα τέλη του 2010 και εφεξής. Το ΥΑΜΜΕ αναθεωρήθηκε το 2012 με την προσθήκη μιας νέας ανεξάρτητης μεταβλητής που εξετάζει τη συμπεριφορά του πιστούχου σε όλους τους δανειακούς και

καταθετικούς του λογαριασμούς, σταθμίζει ένα πλήθος μεταβλητών (π.χ. εμφανιζόμενες καθυστερήσεις, χρήση ορίων κ.λπ.) παράγοντας αυτόματα σε μηνιαία βάση ένα «συμπεριφορικό σκορ». Η προσθήκη αυτή αύξησε σημαντικά την προβλεπτική ικανότητα του Υποδείγματος.

Σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τις πιστοδοτήσεις της Επιχειρηματικής Τραπεζικής, οι πιστοδοτήσεις προς Μικρές Επιχειρήσεις καλύπτονται από αναγνωρίσιμες εξασφαλίσεις όπως βάρη επί επιχειρηματικών ή αστικών ακινήτων, ενεχυρίαση επιταγών – συναλλαγματικών και λοιπών ρευστοποιήσιμων στοιχείων. Το υπόδειγμα Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης αναπτύχθηκε εσωτερικά το 2011 με σκοπό την χρησιμοποίησή του στον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων βάσει της προσέγγισης εσωτερικών διαβαθμίσεων (IRB). Από τον Ιούνιο του 2019, όπου η Τράπεζα επανήλθε στην Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardised Approach), το υπόδειγμα εξυπηρετεί τους σκοπούς της παρακολούθησης της απόδοσης του χαρτοφυλακίου, της διοικητικής πληροφόρησης (MIS), καθώς και του υπολογισμού του εσωτερικού κεφαλαίου (ICAAP). Το υπόδειγμα εκτιμά για κάθε πιστούχο το ποσοστό ζημιάς για την Τράπεζα σε περίπτωση που ο πιστούχος περιέλθει σε κατάσταση αθέτησης. Η εκτίμηση της Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα: στο πρώτο αρχικά εκτιμάται η πιθανότητα μετάβασης κάθε πιστούχου σε κατάσταση οριστικής καθυστέρησης (καταγγελίας) ενώ στο δεύτερο ακολουθεί η εκτίμηση του ποσοστού ανάκτησης έπειτα από την ημερομηνία καταγγελίας.

Όπως και στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, η Εθνική Τράπεζα εφαρμόζει Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΣΕΠ) για το σύνολο του πελατολογίου Λιανικής Τραπεζικής (συμπεριλαμβανομένων των χαρτοφυλακίων Στεγαστικής Πίστης, Καταναλωτικής Πίστης και Μικρών Επιχειρήσεων), με στόχο την αναγνώριση πιθανών πιστωτικών ζημιών σε πολύ πρώιμο στάδιο. Το ΣΕΠ υποστηρίζεται από ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαδικασιών και κατάλληλων εργαλείων για την επίτευξη αποτελεσματικής διαχείρισης των καθυστερημένων οφειλών.

Για την τιμολόγηση των πελατών Λιανικής Τραπεζικής, εφαρμόζεται ένα καλά εδραιωμένο Πλαίσιο Τιμολόγησης με βάση τον κίνδυνο (Risk-Based Pricing), το οποίο διέπεται από σχετικές πολιτικές, γενικώς αποδεκτές μεθοδολογίες και κατάλληλα εργαλεία τιμολόγησης.

Το σύνολο των υποδειγμάτων που σχετίζονται με το χαρτοφυλάκιο Λιανικής Τραπεζικής παρουσιάζεται παρακάτω:

Υποδείγματα Πιστωτικού Κινδύνου με βάση τη χρήση, τον τύπο και το χαρτοφυλάκιο αναφοράς

Χρήση Υποδείγματος	Τύπος Υποδείγματος	Στεγαστικά Δάνεια	Καταναλωτικά Δάνεια	Πιστωτικές Κάρτες & Ανοιχτά Δάνεια	Μικρές Επιχ/σεις	Σύνολο
IFRS 9	Υπόδειγμα Εκτίμησης PD	1	1	1	1	4
	Υπόδειγμα Εκτίμησης EAD	-	-	1	1	2
	Υπόδειγμα Εκτίμησης LGD	1	1	1	1	4
Υπολογισμός Εσωτερικού Κεφαλαίου (Πυλώνας ΙΙ – ICAAP)	Υπόδειγμα Εκτίμησης PD	1	-	-	3	4
	Υπόδειγμα Εκτίμησης EAD	-	-	-	1	1
	Υπόδειγμα Εκτίμησης LGD	1	-	-	1	2
Μονάδες Ειδικής Διαχείρισης	Υπόδειγμα Εκτίμησης Επιτυχίας Ρυθμίσεων	-	-	-	1	1
Τιμολόγηση	Υπόδειγμα Τιμολόγησης	1	1	1	1	4
Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΣΕΠ)	Υπόδειγμα ΣΕΠ	1	1	2	1	5
Σκορόκαρτες	Σκορόκαρτα Αιτήσεων	1	2	2	-	5
	Συμπεριφορική Σκορόκαρτα	3	2	6	-	11
Σύνολο		10	8	14	11	43

4.2.5 Διαχείριση Κινδύνου Συγκέντρωσης

Η Τράπεζα διαχειρίζεται τη χορήγηση πιστοδοτήσεων, ελέγχει την έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζει την εποπτική της συμμόρφωση, μέσω ενός συστήματος εσωτερικών ορίων. Η διαδικασία διαχείρισης του κινδύνου συγκέντρωσης περιγράφεται στη Διαχείριση Κινδύνων της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, στην ενότητα Διαχείριση Κινδύνων | Κίνδυνος Συγκέντρωσης.

4.2.6 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων επιμετρούμενων στο αποσβεσμένο κόστος ή σε ΕΑΜΛΣΕ

Πρόβλεψη ΑΠΖ αναγνωρίζεται για όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος, χρεωστικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ, απαιτήσεις από μισθώματα, συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης και συγκεκριμένες δανειακές δεσμεύσεις που πληρούν τον ορισμό του χρηματοοικονομικού μέσου. Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει μια πολιτική διενέργειας προβλέψεων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 («η Πολιτική Απομείωσης»), η οποία εφαρμόζεται επίσης και απ' όλες τις θυγατρικές. Οι λογιστικές πολιτικές του Ομίλου για την αναγνώριση και επιμέτρηση προβλέψεων ΑΠΖ περιγράφονται στη Σημείωση 2.7.7. Βάσει της Πολιτικής Απομείωσης, η Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Ελέγχει ότι οι προβλέψεις απομείωσης για όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τις δεσμεύσεις εκτός ισολογισμού, που είναι εντός πεδίου εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, διενεργούνται σύμφωνα με την Πολιτική Απομείωσης.
- Εγκρίνει τα μακροοικονομικά σενάρια και τους συντελεστές στάθμισης των σεναρίων.
- Επισκοπεί και εγκρίνει το ποσό των προβλέψεων απομείωσης που έχουν εκτιμηθεί, είτε σε ατομική βάση από τις αρμόδιες διευθύνσεις Εταιρικής Τραπεζικής, ή σε συλλογική βάση από το εξειδικευμένο πληροφοριακό σύστημα υπολογισμού ΑΠΖ.
- Αναφέρει στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ. το ποσό των προβλέψεων απομείωσης για τις ετήσιες και ενδιάμεσες, ατομικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
- Διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις εγκεκριμένες διαδικασίες υπολογισμού προβλέψεων απομείωσης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.
- Αναφέρει στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ.και στην Επιτροπή Ελέγχου, μεταβολές στις παραμέτρους πιστωτικού κινδύνου που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό προβλέψεων ΑΠΖ.

4.2.6.1 Ορισμός Αθέτησης

Ο Όμιλος έχει εναρμονίσει τον ορισμό της αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς με τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ΜΕΑ) για εποπτικούς σκοπούς, όπως αυτός ορίζεται από τα EBA ITS, και κατά συνέπεια ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θεωρείται ως απομειωμένο και κατατάσσεται στο στάδιο 3, όταν έχει ταξινομηθεί ως ΜΕΑ, σύμφωνα με την Πολιτική Ταξινόμησης των Μη Εξυπηρετούμενων και υπό Ρύθμιση Ανοιγμάτων του Ομίλου. Τα ανοίγματα που δεν διακρατούνται για εμπορικούς σκοπούς, ταξινομούνται ως ΜΕΑ όταν:

- Ο πιστούχος έχει ταξινομηθεί σε καθεστώς αθέτησης για εποπτικούς σκοπούς σύμφωνα με το Άρθρο 178 του κανονισμού (EU) 575/2013 και τις πιστωτικές πολιτικές της Τράπεζας Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου και Λιανικής Τραπεζικής, ή
- η ληξιπρόθεσμη οφειλή είναι σημαντική και τελεί σε υπερημερία για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τις 90 ημέρες. Συγκεκριμένα για τις οφειλές από πιστωτικές κάρτες, το άνοιγμα θεωρείται ως μη εξυπηρετούμενο, όταν οι ανεξόφλητες μηνιαίες δόσεις είναι περισσότερες από τρεις, ή
- έχουν ταξινομηθεί ως εξυπηρετούμενα ανοίγματα υπό ρύθμιση σύμφωνα με τα EBA ITS.

Μία δέσμευση θεωρείται ως ΜΕΑ εάν, όταν εκταμιευθεί ή χρησιμοποιηθεί με άλλο τρόπο, δημιουργεί ανοίγματα που φέρουν τον κίνδυνο να μην εξοφληθούν πλήρως χωρίς την ρευστοποίηση των σχετικών καλυμμάτων. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα θεωρούνται ως ΜΕΑ στο σύνολο της ονομαστικής τους αξίας, όταν υπάρχει κίνδυνος να γίνει κατάπτωση της εγγύησης από τον λήπτη, καθώς και όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις ταξινόμησης ως ΜΕΑ του υποκείμενου εγγυημένου ανοίγματος.

Ένας χρεωστικός τίτλος θεωρείται απομειωμένος και κατατάσσεται στο στάδιο 3 βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, όταν ο εκδότης έχει καθυστερήσει τουλάχιστον μία πληρωμή κεφαλαίου ή τόκων, βάσει των συμβατικών όρων του τίτλου, ανεξάρτητα από τις ημέρες καθυστέρησης. Επιπλέον, ένας χρεωστικός τίτλος θεωρείται απομειωμένος εάν υπάρχει τουλάχιστον μία εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής διαβάθμισης του τίτλου ή του εκδότη, που αντιστοιχεί σε Χρεοκοπία (Default) ή Επιλεκτική Χρεοκοπία (Selective Default).

4.2.6.2 Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου

Ένα μη απομειωμένο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ταξινομείται στο Στάδιο 2 όταν έχει υποστεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου μετά την αρχική του αναγνώριση, αλλιώς ταξινομείται στο Στάδιο 1. Η αξιολόγηση του κατά πόσον ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση διενεργείται σε κάθε περίοδο αναφοράς, εξετάζοντας τη μεταβολή του κινδύνου αθέτησης καθ' όλη την εναπομένουσα διάρκεια ζωής του χρηματοπιστωτικού μέσου. Η αξιολόγηση συγκρίνει τον κίνδυνο αθέτησης κατά την ημερομηνία αναφοράς σε σύγκριση με τον αντίστοιχο κίνδυνο αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση, λαμβάνοντας υπόψη λογικές και βάσιμες παραδοχές, καθώς και στοιχεία για παρελθοντικά γεγονότα, τρέχουσες και μελλοντικές οικονομικές συνθήκες. Η αξιολόγηση είναι αμερόληπτη, σταθμισμένη βάσει πιθανοτήτων, και όπου κρίνεται σκόπιμο, βασίζεται σε πληροφορίες σχετικά με το μέλλον, οι οποίες είναι συνεπείς με τις αντίστοιχες πληροφορίες που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση των ΑΠΖ.

Η Τράπεζα διενεργεί την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου βάσει της Πολιτικής Απομείωσης και αποτελείται κυρίως από τρεις συνιστώσες:

- Ποσοτικά κριτήρια, που αφορούν στην ποσοτική σύγκριση της πιθανότητας αθέτησης ή της πιστοληπτικής διαβάθμισης κατά την ημερομηνία αναφοράς σε σχέση με την αντίστοιχη ένδειξη πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση,
- Ποιοτικά κριτήρια, ήτοι όλα τα ανοίγματα που έχουν ταξινομηθεί ως εξυπηρετούμενα ανοίγματα υπό ρύθμιση και εταιρικοί οφειλέτες που έχουν συμπεριληφθεί στην εσωτερική λίστα παρακολούθησης, και
- Δείκτης «ασφαλείας». Ο Όμιλος εφαρμόζει σε όλα τα δανειακά ανοίγματα το τεκμήριο που θέτει το ΔΠΧΑ 9, σύμφωνα με το οποίο ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση όταν οι συμβατικές πληρωμές εμφανίζουν καθυστέρηση για διάστημα άνω των 30 ημερών.

4.2.6.3 Μεταφορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στο Στάδιο 1

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μεταφέρονται πίσω στο Στάδιο 1 όταν παύουν να πληρούνται τα κριτήρια για σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου.

4.2.6.4 Περίοδος επιμέτρησης ΑΠΖ

Για τα δάνεια τακτής λήξης, η περίοδος έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής, βασίζεται στη μέγιστη συμβατική περίοδο κατά την οποία η Τράπεζα εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο. Για τα ανακυκλούμενα δανειακά ανοίγματα, έχει γίνει εκτίμηση της περιόδου για την οποία η Τράπεζα παραμένει εκτεθειμένη σε πιστωτικό κίνδυνο. Η εκτίμηση αυτή έχει εφαρμογή στις πιστωτικές κάρτες και στους ανοιχτούς αλληλόχρεους λογαριασμούς, οι οποίοι δεν έχουν καθορισμένη συμβατική ημερομηνία λήξης, είναι απαιτητοί άμεσα κατά τη διακριτική ευχέρεια της Τράπεζας, και η διαχείριση του εκταμιευθέντος και αδιάθετου ορίου διενεργείται από κοινού, ως ένα ενιαίο άνοιγμα. Η περίοδος επιμέτρησης ΑΠΖ έχει ανώτατο όριο τους 12 μήνες για τα ανοίγματα του Σταδίου 1.

4.2.6.5 Πληροφορίες σχετικά με το μέλλον

Η επιμέτρηση των ΑΠΖ ενσωματώνει πληροφορίες σχετικά με το μέλλον. Ο Όμιλος επιλέγει σενάρια σχετικά με το μέλλον και κρίνει την καταλληλότητα των αντίστοιχων συντελεστών στάθμισης που πρέπει να εφαρμοστούν. Κάθε ένα από τα σενάρια – και ο αντίστοιχος συντελεστής στάθμισης – προκύπτει βάσει μιας ευρέως χρησιμοποιούμενης στατιστικής μεθοδολογίας, που συνδυάζει πληροφορίες από επίσημες πηγές και ένα οικονομετρικό μοντέλο που περιγράφει την εμπειρική διαδικασία της ανάπτυξης του ελληνικού ΑΕΠ ως συνάρτηση ενός ελάχιστου συνόλου πληροφοριών σχετικά με το μέλλον. Τα επιλεγμένα σενάρια για την ανάπτυξη του ΑΕΠ και οι αντίστοιχοι συντελεστές στάθμισης εγκρίνονται από τη Διοίκηση και χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη εκτιμήσεων για όλες τις άλλες μακροοικονομικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τρία μακροοικονομικά σενάρια ήτοι βασικό, αισιόδοξο, απαισιόδοξο με συντελεστές στάθμισης 55%, 20% και 25% αντιστοίχως, τα οποία αναπτύσσονται από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης σε τριμηνιαία βάση. Τα μακροοικονομικά σενάρια καθώς και οι συντελεστές στάθμισής τους, εγκρίνονται από την Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων και επικυρώνονται από τον Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων, τουλάχιστον σε ετήσια βάση. Τα μακροοικονομικά σενάρια που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση των ΑΠΖ είναι τα ίδια με εκείνα που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί μακροοικονομικές μεταβλητές που σχετίζονται με ελληνικούς οικονομικούς παράγοντες και η πρόβλεψη ΑΠΖ καθορίζεται κυρίως από τις μεταβολές στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) και τον Δείκτη Τιμών Οικιστικών Ακινήτων (House Price Index - HPI). Οι μέσες ετήσιες τιμές 2020-2024 των εκτιμήσεων για κάθε κύρια μεταβλητή και μακροοικονομικό σενάριο έχουν ως εξής:

	Βασικό	Αισιόδοξο	Απαισιόδοξο
Ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ	1,8%	4,4%	-0,8%
Ανάπτυξη HPI	3,4%	6,6%	0,2%

Το ύψος της πρόβλεψης ΑΠΖ είναι ευαίσθητο σε μεταβολές των σεναρίων σχετικά με τις μελλοντικές εκτιμήσεις των παραπάνω μακροοικονομικών μεταβλητών. Δεδομένου ότι η ΑΠΖ του Ομίλου επηρεάζεται κυρίως από την Τράπεζα, η Διοίκηση αξιολόγησε την ευαισθησία της πρόβλεψης ΑΠΖ της Τράπεζας για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, έναντι εύλογα πιθανών μεταβολών στις συγκεκριμένες μεταβλητές, σε σύγκριση με τα σενάρια μελλοντικών εκτιμήσεων που χρησιμοποιήθηκαν στην επιμέτρηση ΑΠΖ κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019. Η ανάλυση ευαισθησίας διενεργήθηκε με την υπόθεση μιας «ευνοϊκής» και μιας «δυσμενούς» μετατόπισης των τριών σεναρίων μελλοντικών εκτιμήσεων του ρυθμού ανάπτυξης ΑΕΠ και ανάπτυξης HPI, διατηρώντας τους ίδιους συντελεστές στάθμισης ανά σενάριο (δηλ. 55%, 20% και 25%, για το βασικό, αισιόδοξο και απαισιόδοξο σενάριο, αντίστοιχα). Δεδομένου ότι ο ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ διαδραματίζει καίριο ρόλο στον προσδιορισμό των λοιπών μακροοικονομικών μεταβλητών, για τα σενάρια μεταβολής του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ, διενεργήθηκε πλήρης επανεκτίμηση του συνόλου των μακροοικονομικών μεταβλητών (συμπεριλαμβανομένου και του HPI) από τα σχετικά υποδείγματα, λαμβάνοντας υπόψη τις «ευνοϊκές» και «δυσμενείς» προσαρμογές επί των σεναρίων ρυθμού ανάπτυξης ΑΕΠ που είχαν αρχικά εφαρμοστεί. Επιπρόσθετα, διενεργήθηκε ανάλυση ευαισθησίας για την μεταβολή του HPI, διατηρώντας σταθερές στις αρχικές τους αξίες όλες τις υπόλοιπες μακροοικονομικές μεταβλητές.

Τα εναλλακτικά υποθετικά σενάρια εφαρμόστηκαν στο σύνολο της περιόδου εκτιμήσεων 2020-2050. Η υποθετική μέση απόκλιση που έχει εφαρμοστεί μεσοπρόθεσμα (για τα έτη 2020-2023) ανά μακροοικονομική μεταβλητή και σενάριο, είναι η εξής:

	Μεταβολή για κάθε σενάριο πληροφοριών σχετικά με το μέλλον που χρησιμοποιήθηκε στην επιμέτρηση ΑΠΖ κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, εκφρασμένη σε ποσοστιαίες μονάδες		
Εναλλακτικό υποθετικό σενάριο	Βασικό	Αισιόδοξο	Απαισιόδοξο
Υψηλότερο ΑΕΠ	+1,0	+1,0	+1,0
Χαμηλότερο ΑΕΠ	-1,0	-1,0	-1,0
Υψηλότερο HPI	+1,0	+1,0	+1,0
Χαμηλότερο HPI	-1,0	-1,0	-1,0

Ο ακόλουθος πίνακας περιλαμβάνει την επίδραση των ΑΠΖ για κάθε ένα εναλλακτικό υποθετικό σενάριο, η οποία εκφράζεται σαν ποσοστό της πρόβλεψης απομείωσης της Τράπεζας για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019. Η επίδραση από τις ΑΠΖ θα πρέπει να αξιολογείται στο πλαίσιο της ανάλυσης ευαισθησίας στο σύνολό της, σε συνδυασμό με τις παραπάνω επεξηγηματικές σημειώσεις.

Εναλλακτικό υποθετικό σενάριο	Επίδραση ΑΠΖ
Υψηλότερο ΑΕΠ	-2,6%
Χαμηλότερο ΑΕΠ	+2,6%
Υψηλότερο HPI	-0,8%
Χαμηλότερο HPI	+0,9%

4.2.6.6 Εγγενής κίνδυνος υποδείγματος στα μοντέλα του ΔΠΧΑ 9

Η συμμόρφωση με το μοντέλο απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 απαιτεί την εφαρμογή πληθώρας υποδειγμάτων. Η πολυπλοκότητα των υποδειγμάτων αυτών, καθώς και ο βαθμός εξάρτησής τους από παραμέτρους που εκτιμώνται μέσω λοιπών υποδειγμάτων είναι υψηλού επιπέδου, συνεπώς, τυχόν αλλαγές στις παραμέτρους και στα δεδομένα (π.χ. εσωτερικές αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας, συμπεριφορικά σκορ κλπ.), καθώς και νέα ή αναθεωρημένα υποδείγματα, ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά τις ΑΠΖ. Τα υποδείγματα επικυρώνονται από τη Μονάδα Επικύρωσης Υποδειγμάτων της Τράπεζας, σύμφωνα με το Πλαίσιο Επικύρωσης Υποδειγμάτων του Ομίλου. Η Πολιτική Ανάπτυξης και Επικύρωσης Υποδειγμάτων Πιστωτικού Κινδύνου της Τράπεζας περιλαμβάνει συγκεκριμένα τεστ και μέτρα τα οποία εφαρμόζει η Μονάδα Επικύρωσης Υποδειγμάτων κατά την ποσοτική επικύρωση των ακόλουθων μοντέλων και μεθοδολογιών:

- Μοντέλα PD, LGD και CCF
- Μεθοδολογία σημαντικής αύξησης πιστωτικού κινδύνου και ΑΠΖ
- Μακροοικονομικά μοντέλα πληροφοριών σχετικά με το μέλλον

Οι έλεγχοι επικύρωσης των υποδειγμάτων αφορούν σε όλες τις συνιστώσες των υποδειγμάτων, δηλ. διακριτική ικανότητα, ακρίβεια βαθμονόμησης, ακρίβεια τμηματοποίησης, αντιπροσωπευτικότητα και σταθερότητα.

4.2.7 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο πριν τη λήψη εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου

Ο ακόλουθος πίνακας απεικονίζει το χειρότερο σενάριο έκθεσης του Ομίλου και της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 αντίστοιχα, πριν ληφθούν υπόψη τυχόν ληφθείσες εξασφαλίσεις και λοιπές τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου.

Για να εκτιμηθεί η επίδραση του κινδύνου όπως παρατίθεται κατωτέρω, για τα εντός ισολογισμού περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν τα λογιστικά υπόλοιπα, όπως αυτά εμφανίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο πριν τη λήψη εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (Σημείωση 18)	2.974	2.587	2.902	2.507
Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο (Σημείωση 19)	419	4.482	419	4.482
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα (Σημείωση 20)	4.833	3.791	4.833	3.791
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (Σημείωση 21)	29.181	30.134	27.911	29.103
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (Σημείωση 22)	8.772	4.313	8.471	4.113
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού (Σημείωση 28)	2.067	1.530	1.991	1.408
Δανειακές δεσμεύσεις (Σημείωση 35)*	3.084	3.039	3.364	3.641
Σύνολο	**51.330**	**49.876**	**49.891**	**49.045**

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι εγκεκριμένες μη εκταμιευμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν ποσά που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη. Οι συνολικές δανειακές δεσμεύσεις κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχονται σε €6.419 εκατ. για τον Όμιλο (2018: €6.350 εκατ.) και σε €5.753 εκατ. για την Τράπεζα (2018: €6.027 εκατ.).

4.2.8 Εξασφαλίσεις και άλλες τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου

Πιστωτικός κίνδυνος αντισυμβαλλομένου

Οι διαδικασίες διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου αντισυμβαλλομένου περιλαμβάνονται στη Διαχείριση Κινδύνων της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, στην ενότητα Διαχείριση Κινδύνων | Πιστωτικός Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Η συνηθέστερη πρακτική που χρησιμοποιεί ο Όμιλος στη μείωση του πιστωτικού κινδύνου σχετικά με δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών είναι η λήψη εξασφαλίσεων. Ο Όμιλος έχει θέσει σε εφαρμογή οδηγίες σχετικά με την αποδοχή συγκεκριμένων κατηγοριών εξασφαλίσεων, όπως αυτές περιγράφονται στα κείμενα των εσωτερικών κανονισμών πιστοδοτήσεων και πιστωτικών πολιτικών των χαρτοφυλακίων. Αναλυτικότερα, στις πιστωτικές πολιτικές αναφέρονται διακριτά όλες οι αποδεκτές για εποπτικούς σκοπούς εξασφαλίσεις ως μορφές πιστωτικής προστασίας, οι βασικότερες κατηγορίες των οποίων είναι οι ακόλουθες:

Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας

- Οικιστικά ακίνητα
- Εμπορικά ακίνητα
- Βιομηχανοστάσια

Χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις

- Μετρητά
- Εκχωρημένες απαιτήσεις
- Ενεχυρίαση επί χρηματοοικονομικών μέσων όπως χρεωστικών και μετοχικών τίτλων

Λοιπές εξασφαλίσεις

- Κρατικές και τραπεζικές εγγυήσεις, πλοία, εξοπλισμός, αποθέματα και λοιπές εξασφαλίσεις

Εγγυήσεις

- Προσωπικές, Εταιρικές, Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Τομέα,ι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και λοιπές εγγυήσεις

Η Τράπεζα με στόχο τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης και παρακολούθησης των εξασφαλίσεων που λαμβάνονται σε ασφάλεια επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων και δανείων προς ιδιώτες, αλλά και για την κάλυψη των απαιτήσεων του εποπτικού πλαισίου έχει αναπτύξει μηχανογραφικό σύστημα διαχείρισης των εξασφαλίσεων. Μέσω του εν λόγω συστήματος παρέχεται η δυνατότητα άντλησης πληροφόρησης για τις εξασφαλίσεις σε διάφορα επίπεδα, παρακολουθούνται στοιχεία που είναι ουσιώδη για την ποιοτική αξιολόγηση της εξασφάλισης, καθώς και στοιχεία που επιτρέπουν τον αυτόματο προσδιορισμό της διασφαλιστικής αξίας της εξασφάλισης.

Επιπλέον, μέσω του Συστήματος Διαχείρισης των Εξασφαλίσεων παρέχεται η δυνατότητα άμεσης πληροφόρησης για τους κινδύνους που έχουν αναληφθεί ανά εγγυητή από εγγυήσεις επί πιστοδοτήσεων. Τα κύρια είδη εγγυήσεων είναι τα ακόλουθα:

Εγγυήσεις Τραπεζών

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται πολύ καλής μορφής κάλυψης πιστωτικών κινδύνων και παρέχεται με έκδοση εγγυητικών επιστολών και ενέγγυων πιστώσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του εσωτερικού ή εξωτερικού.

Εγγύηση Δημοσίου

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται ρευστοποιήσιμη εξασφάλιση, εφόσον παρέχεται χωρίς επιφυλάξεις, μελλοντικές αιρέσεις και ειδικούς όρους, που η τήρησή τους αφορά σε εξωτερικούς από την Τράπεζα παράγοντες.

Εγγύηση ΕΤΕΑΝ (πρώην ΤΕΜΠΜΕ)

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται ρευστοποιήσιμη εξασφάλιση εφόσον η εγκριτική απόφαση του ΕΤΕΑΝ δεν περιλαμβάνει επιφυλάξεις, μελλοντικές αιρέσεις και ειδικούς όρους που αφορούν σε παράγοντες εκτός του ελέγχου της Τράπεζας.
Μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις και δάνεια σε επιχειρήσεις είναι γενικώς εξασφαλισμένα, ενώ οι ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί σε ιδιώτες συνήθως δεν έχουν εξασφαλίσεις. Επιπρόσθετα, για να ελαχιστοποιηθεί η πιστωτική ζημία, ο Όμιλος ζητά πρόσθετες εξασφαλίσεις από τον αντισυμβαλλόμενο όταν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης για τα σχετικά δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών. Χρεωστικοί τίτλοι, έντοκα γραμμάτια και λοιπά αξιόγραφα γενικώς δεν έχουν εξασφαλίσεις.

Αποτίμηση εξασφαλίσεων

Σύμφωνα με την Πιστωτική Πολιτική της Τράπεζας, η ύπαρξη και η αξία των εξασφαλίσεων παρακολουθείται στενά. Η συχνότητα και ο στόχος των εκτιμήσεων καθορίζονται από τις αρμόδιες εγκριτικές υπηρεσίες και δεν υπερβαίνουν διάστημα δύο ετών. Οι αποτιμήσεις των εξασφαλίσεων επί ακινήτων συντονίζονται από το Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών της Τράπεζας, το οποίο είναι

ανεξάρτητο από τις Διευθύνσεις Λιανικής και Εταιρικής Τραπεζικής. Οι αποτιμήσεις πραγματοποιούνται από ιδιώτες ή επιχειρήσεις με τα απαραίτητα προσόντα, την ικανότητα και την εμπειρία να διεξάγουν αντικειμενικές και αμερόληπτες αποτιμήσεις, οι οποίοι διορίζονται από το Τμήμα. Όσον αφορά στα δάνεια λιανικής τραπεζικής εσωτερικού, όλες οι εξασφαλίσεις με οικιστικά ακίνητα αποτιμούνται ετησίως με βάση έναν ανεξάρτητο δείκτη τιμών ακινήτων στην Ελλάδα (Propindex).

Επιπλέον, σύμφωνα με την μεθοδολογία του Ομίλου για το σχηματισμό προβλέψεων απομείωσης, οι μονάδες της Τράπεζας που είναι υπεύθυνες για την εκτίμηση της απομείωσης πρέπει να διασφαλίζουν ότι σε περιπτώσεις που αναμένονται ταμειακές ροές από εκποίηση εξασφαλίσεων, η αποτίμησή αυτών των εξασφαλίσεων βασίζεται σε μια πρόσφατη (εντός του τρέχοντος έτους) ανεξάρτητη εκτίμηση από εξειδικευμένο εκτιμητή, εκτός εάν το ύψος του δανείου είναι σημαντικά χαμηλότερο από την αξία των εξασφαλίσεων.

Στις περιπτώσεις που η αξία των εξασφαλίσεων υπερβαίνει την αξία του δανείου, τότε η αξία της εξασφάλισης περιορίζεται στην αξία του δανείου προ προβλέψεων. Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων που λαμβάνονται για τον περιορισμό της έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών, συνοψίζεται ως κάτωθι:

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων - Όμιλος

	31.12.2019					31.12.2018				
	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Λιανική Τραπεζική	12.940	223	877	14.040	8.800	14.148	201	980	15.329	10.316
Επιχειρηματική Τραπεζική	4.012	1.386	2.794	8.192	7.074	4.606	1.202	3.388	9.196	8.138
Δημόσιος Τομέας	41	14	23	78	12	67	12	28	107	25
Σύνολο	**16.993**	**1.623**	**3.694**	**22.310**	**15.886**	**18.821**	**1.415**	**4.396**	**24.632**	**18.479**

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων για απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Όμιλος

	31.12.2019					31.12.2018				
	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Λιανική Τραπεζική	5.388	33	183	5.604	4.107	6.294	38	171	6.503	5.308
Επιχειρηματική Τραπεζική	1.429	150	304	1.883	1.788	2.379	424	486	3.289	3.368
Δημόσιος Τομέας	16	-	1	17	7	47	-	1	48	22
Σύνολο	**6.833**	**183**	**488**	**7.504**	**5.902**	**8.720**	**462**	**658**	**9.840**	**8.698**

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων - Τράπεζα

	31.12.2019					31.12.2018				
	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Λιανική Τραπεζική	12.658	198	821	13.677	8.800	13.849	182	926	14.957	10.316
Επιχειρηματική Τραπεζική	3.417	944	2.545	6.906	7.013	4.047	915	2.783	7.745	8.102
Δημόσιος Τομέας	41	14	23	78	12	66	12	28	106	25
Σύνολο	**16.116**	**1.156**	**3.389**	**20.661**	**15.825**	**17.962**	**1.109**	**3.737**	**22.808**	**18.443**

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων για απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Τράπεζα

	31.12.2019					31.12.2018				
	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Λιανική Τραπεζική	5.377	32	171	5.580	4.107	6.241	37	165	6.443	5.308
Επιχειρηματική Τραπεζική	1.192	117	264	1.573	1.787	2.027	222	458	2.707	3.368
Δημόσιος Τομέας	16	-	1	17	7	47	-	1	48	22
Σύνολο	**6.585**	**149**	**436**	**7.170**	**5.901**	**8.315**	**259**	**624**	**9.198**	**8.698**

Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης Στεγαστικού χαρτοφυλακίου

Ο Δείκτης δανείου προς αξία εξασφάλισης απεικονίζει την σχέση του δανείου και της αξίας του ακινήτου που κατέχεται ως εξασφάλιση. Παρακάτω απεικονίζεται ο δείκτης για το χαρτοφυλάκιο των στεγαστικών δανείων:

	Όμιλος				Τράπεζα			
		εκ των οποίων:		εκ των οποίων:		εκ των οποίων:		εκ των οποίων:
	31.12.2019	Απομειωμένα	31.12.2018	Απομειωμένα	31.12.2019	Απομειωμένα	31.12.2018	Απομειωμένα
Κάτω από 50%	1.859	288	1.784	256	1.785	287	1.701	244
50%-70%	1.968	463	1.988	419	1.887	461	1.909	412
71%-80%	1.217	393	1.166	350	1.193	392	1.143	346
81%-90%	1.195	461	1.143	412	1.193	461	1.141	410
91%-100%	1.388	469	1.437	419	1.388	469	1.436	417
101%-120%	1.848	836	1.989	892	1.848	836	1.988	891
121%-150%	2.080	1.163	2.552	1.463	2.080	1.163	2.549	1.461
Πάνω από 150%	2.948	2.307	3.736	2.871	2.944	2.307	3.723	2.862
Συνολικό άνοιγμα	**14.503**	**6.380**	**15.795**	**7.082**	**14.318**	**6.376**	**15.590**	**7.043**
Μέσος όρος δείκτη	**105,5%**	**129,7%**	**110,7%**	**133,9%**	**105,5%**	**129,7%**	**110,7%**	**133,9%**

4.2.9 Πιστωτική ποιότητα δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος

4.2.9.1 Πιστωτική ποιότητα δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος ανά εύρος πιθανότητας αθέτησης

Η ανάλυση του χαρτοφυλακίου ανά εύρος πιθανότητας αθέτησης για τον Όμιλο συνοψίζεται ως ακολούθως:

31 Δεκεμβρίου 2019	**Στεγαστικά Δάνεια**				**Καταναλωτικά Δάνεια**			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	3.720	580	-	**4.300**	543	156	-	**699**
2,01% - 10%	813	1.854	-	**2.667**	710	148	-	**858**
10,01% - 20%	609	279	-	**888**	38	43	-	**81**
20,01% και πάνω	-	268	6.380	**6.648**	1	27	656	**684**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**5.142**	**2.981**	**6.380**	**14.503**	**1.292**	**374**	**656**	**2.322**

31 Δεκεμβρίου 2019	**Πιστωτικές Κάρτες**				**Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις**			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	363	2	-	**365**	289	121	-	**410**
2,01% - 10%	121	11	-	**132**	100	97	-	**197**
10,01% - 20%	-	-	-	**-**	15	108	-	**123**
20,01% και πάνω	-	-	42	**42**	24	336	988	**1.348**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**484**	**13**	**42**	**539**	**428**	**662**	**988**	**2.078**

31 Δεκεμβρίου 2019	**Επιχειρηματική Τραπεζική**				**Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα**			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	10.400	299	-	**10.699**	328	1	-	**329**
2,01% - 10%	987	200	-	**1.187**	1	18	-	**19**
10,01% - 20%	37	104	-	**141**	-	1	-	**1**
20,01% και πάνω	2	170	2.767	**2.939**	-	16	38	**54**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**11.426**	**773**	**2.767**	**14.966**	**329**	**36**	**38**	**403**

31 Δεκεμβρίου 2019	**Σύνολο δανείων**			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	15.643	1.159	-	**16.802**
2,01% - 10%	2.732	2.328	-	**5.060**
10,01% - 20%	699	535	-	**1.234**
20,01% και πάνω	27	817	10.871	**11.715**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**19.101**	**4.839**	**10.871**	**34.811**

31 Δεκεμβρίου 2018	**Στεγαστικά Δάνεια**				**Καταναλωτικά Δάνεια**			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	1.837	1.988	-	**3.825**	565	141	-	**706**
2,01% - 10%	656	2.598	-	**3.254**	689	238	-	**927**
10,01% - 20%	693	3	-	**696**	46	53	-	**99**
20,01% και πάνω	2	936	7.082	**8.020**	2	15	1.338	**1.355**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**3.188**	**5.525**	**7.082**	**15.795**	**1.302**	**447**	**1.338**	**3.087**

31 Δεκεμβρίου 2018	Πιστωτικές Κάρτες				Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	364	3	-	**367**	295	122	-	**417**
2,01% - 10%	132	5	-	**137**	103	103	-	**206**
10,01% - 20%	3	5	-	**8**	24	134	-	**158**
20,01% και πάνω	-	-	156	**156**	5	313	1.994	**2.312**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**499**	**13**	**156**	**668**	**427**	**672**	**1.994**	**3.093**

31 Δεκεμβρίου 2018	Επιχειρηματική Τραπεζική				Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	7.221	122	-	**7.343**	264	1	-	**265**
2,01% - 10%	2.800	167	-	**2.967**	85	1	-	**86**
10,01% - 20%	65	341	-	**406**	1	1	-	**2**
20,01% και πάνω	31	161	5.464	**5.656**	-	6	93	**99**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**10.117**	**791**	**5.464**	**16.372**	**350**	**9**	**93**	**452**

31 Δεκεμβρίου 2018	Σύνολο δανείων			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	10.546	2.377	-	**12.923**
2,01% - 10%	4.465	3.112	-	**7.577**
10,01% - 20%	832	537	-	**1.369**
20,01% και πάνω	40	1.431	16.127	**17.598**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**15.883**	**7.457**	**16.127**	**39.467**

Η ανάλυση του χαρτοφυλακίου ανά εύρος πιθανότητας αθέτησης για την Τράπεζα συνοψίζεται ως ακολούθως:

31 Δεκεμβρίου 2019	Στεγαστικά Δάνεια				Καταναλωτικά Δάνεια			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	3.556	579	-	**4.135**	368	156	-	**524**
2,01% - 10%	813	1.841	-	**2.654**	437	135	-	**572**
10,01% - 20%	609	277	-	**886**	7	32	-	**39**
20,01% και πάνω	-	267	6.376	**6.643**	-	3	616	**619**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**4.978**	**2.964**	**6.376**	**14.318**	**812**	**326**	**616**	**1.754**

31 Δεκεμβρίου 2019	Πιστωτικές Κάρτες				Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	302	2	-	**304**	258	121	-	**379**
2,01% - 10%	121	10	-	**131**	52	95	-	**147**
10,01% - 20%	-	-	-	**-**	15	105	-	**120**
20,01% και πάνω	-	-	38	**38**	24	324	942	**1.290**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**423**	**12**	**38**	**473**	**349**	**645**	**942**	**1.936**

31 Δεκεμβρίου 2019	Επιχειρηματική Τραπεζική				Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	10.549	288	-	**10.837**	327	1	-	**328**
2,01% - 10%	777	176	-	**953**	1	18	-	**19**
10,01% - 20%	37	64	-	**101**	-	1	-	**1**
20,01% και πάνω	2	69	2.501	**2.572**	-	16	38	**54**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**11.365**	**597**	**2.501**	**14.463**	**328**	**36**	**38**	**402**

31 Δεκεμβρίου 2019	Σύνολο δανείων			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	15.360	1.147	-	**16.507**
2,01% - 10%	2.201	2.275	-	**4.476**
10,01% - 20%	668	479	-	**1.147**
20,01% και πάνω	26	679	10.511	**11.216**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**18.255**	**4.580**	**10.511**	**33.346**

31 Δεκεμβρίου 2018	Στεγαστικά Δάνεια				Καταναλωτικά Δάνεια			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	1.694	1.988	-	**3.682**	316	141	-	**457**
2,01% - 10%	646	2.588	-	**3.234**	496	237	-	**733**
10,01% - 20%	693	3	-	**696**	15	49	-	**64**
20,01% και πάνω	1	934	7.043	**7.978**	-	-	1.281	**1.281**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**3.034**	**5.513**	**7.043**	**15.590**	**827**	**427**	**1.281**	**2.535**

31 Δεκεμβρίου 2018	Πιστωτικές Κάρτες				Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	304	3	-	**307**	271	121	-	**392**
2,01% - 10%	129	5	-	**134**	53	100	-	**153**
10,01% - 20%	3	4	-	**7**	23	131	-	**154**
20,01% και πάνω	-	-	150	**150**	5	303	1.936	**2.244**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**436**	**12**	**150**	**598**	**352**	**655**	**1.936**	**2.943**

31 Δεκεμβρίου 2018	Επιχειρηματική Τραπεζική				Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	7.888	116	-	**8.004**	262	1	-	**263**
2,01% - 10%	2.515	124	-	**2.639**	86	1	-	**87**
10,01% - 20%	57	303	-	**360**	1	1	-	**2**
20,01% και πάνω	2	58	4.702	**4.762**	-	6	93	**99**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**10.462**	**601**	**4.702**	**15.765**	**349**	**9**	**93**	**451**

31 Δεκεμβρίου 2018	Σύνολο δανείων			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
0,01% - 2%	10.735	2.370	-	**13.105**
2,01% - 10%	3.925	3.055	-	**6.980**
10,01% - 20%	792	491	-	**1.283**
20,01% και πάνω	8	1.301	15.205	**16.514**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**15.460**	**7.217**	**15.205**	**37.882**

4.2.9.2 Ανάλυση ενηλικίωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος

Ανάλυση ενηλικίωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος - Όμιλος

	Στεγαστικά δάνεια				Καταναλωτικά δάνεια			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	4.870	2.181	945	**7.996**	1.144	301	83	**1.528**
1-30 ημέρες	272	594	361	**1.227**	148	45	26	**219**
31-60 ημέρες	-	144	247	**391**	-	20	21	**41**
61-90 ημέρες	-	62	152	**214**	-	8	16	**24**
91-180 ημέρες	-	-	289	**289**	-	-	38	**38**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	4.386	**4.386**	-	-	472	**472**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**5.142**	**2.981**	**6.380**	**14.503**	**1.292**	**374**	**656**	**2.322**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(32)	(110)	(2.408)	**(2.550)**	(21)	(70)	(456)	**(547)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**5.110**	**2.871**	**3.972**	**11.953**	**1.271**	**304**	**200**	**1.775**

	Πιστωτικές κάρτες				Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	446	3	-	**449**	389	492	97	**978**
1-30 ημέρες	38	2	-	**40**	39	148	53	**240**
31-60 ημέρες	-	6	-	**6**	-	13	10	**23**
61-90 ημέρες	-	2	-	**2**	-	9	6	**15**
91-180 ημέρες	-	-	10	**10**	-	-	34	**34**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	32	**32**	-	-	788	**788**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**484**	**13**	**42**	**539**	**428**	**662**	**988**	**2.078**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(1)	(39)	**(44)**	(5)	(88)	(707)	**(800)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**480**	**12**	**3**	**495**	**423**	**574**	**281**	**1.278**

	Μεγάλες επιχειρήσεις				Μεσαίες επιχειρήσεις			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	7.994	357	654	**9.005**	2.425	219	237	**2.881**
1-30 ημέρες	718	72	176	**966**	289	77	137	**503**
31-60 ημέρες	-	11	5	**16**	-	14	26	**40**
61-90 ημέρες	-	6	61	**67**	-	17	14	**31**
91-180 ημέρες	-	-	34	**34**	-	-	23	**23**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	587	**587**	-	-	813	**813**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**8.712**	**446**	**1.517**	**10.675**	**2.714**	**327**	**1.250**	**4.291**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(64)	(26)	(1.006)	**(1.096)**	(21)	(21)	(643)	**(685)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**8.648**	**420**	**511**	**9.579**	**2.693**	**306**	**607**	**3.606**

	Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	327	35	21	**383**	17.595	3.588	2.037	**23.220**
1-30 ημέρες	2	1	-	**3**	1.506	939	753	**3.198**
31-60 ημέρες	-	-	-	**-**	-	208	309	**517**
61-90 ημέρες	-	-	-	**-**	-	104	249	**353**
91-180 ημέρες	-	-	-	**-**	-	-	428	**428**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	17	**17**	-	-	7.095	**7.095**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**329**	**36**	**38**	**403**	**19.101**	**4.839**	**10.871**	**34.811**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(9)	(23)	**(35)**	(150)	(325)	(5.282)	**(5.757)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**326**	**27**	**15**	**368**	**18.951**	**4.514**	**5.589**	**29.054**

	Στεγαστικά δάνεια				Καταναλωτικά δάνεια			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	3.057	4.446	820	**8.323**	1.193	362	121	**1.676**
1-30 ημέρες	131	812	328	**1.271**	95	47	34	**176**
31-60 ημέρες	-	185	270	**455**	-	29	35	**64**
61-90 ημέρες	-	82	196	**278**	-	9	32	**41**
91-180 ημέρες	-	-	337	**337**	-	-	58	**58**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	5.131	**5.131**	14	-	1.058	**1.072**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**3.188**	**5.525**	**7.082**	**15.795**	**1.302**	**447**	**1.338**	**3.087**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(36)	(208)	(2.734)	**(2.978)**	(21)	(83)	(1.053)	**(1.157)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**3.152**	**5.317**	**4.348**	**12.817**	**1.281**	**364**	**285**	**1.930**

	Πιστωτικές κάρτες				Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	454	2	-	**456**	398	477	146	**1.021**
1-30 ημέρες	45	1	-	**46**	29	167	69	**265**
31-60 ημέρες	-	7	-	**7**	-	20	15	**35**
61-90 ημέρες	-	3	-	**3**	-	8	10	**18**
91-180 ημέρες	-	-	27	**27**	-	-	41	**41**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	129	**129**	-	-	1.713	**1.713**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**499**	**13**	**156**	**668**	**427**	**672**	**1.994**	**3.093**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(5)	(1)	(156)	**(162)**	(4)	(77)	(1.469)	**(1.550)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**494**	**12**	**-**	**506**	**423**	**595**	**525**	**1.543**

	Μεγάλες επιχειρήσεις				Μεσαίες επιχειρήσεις			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	7.535	290	920	**8.745**	2.247	219	356	**2.822**
1-30 ημέρες	159	153	419	**731**	176	65	152	**393**
31-60 ημέρες	-	19	70	**89**	-	9	41	**50**
61-90 ημέρες	-	14	230	**244**	-	14	31	**45**
91-180 ημέρες	-	5	46	**51**	-	-	35	**35**
Πάνω από 180 ημέρες	-	2	1.226	**1.228**	-	1	1.938	**1.939**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**7.694**	**483**	**2.911**	**11.088**	**2.423**	**308**	**2.553**	**5.284**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(53)	(34)	(1.885)	**(1.972)**	(22)	(25)	(1.541)	**(1.588)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**7.641**	**449**	**1.026**	**9.116**	**2.401**	**283**	**1.012**	**3.696**

	Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	346	8	52	**406**	15.230	5.804	2.415	**23.449**
1-30 ημέρες	4	1	2	**7**	639	1.246	1.004	**2.889**
31-60 ημέρες	-	-	-	**-**	-	269	431	**700**
61-90 ημέρες	-	-	8	**8**	-	130	507	**637**
91-180 ημέρες	-	-	-	**-**	-	5	544	**549**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	31	**31**	14	3	11.226	**11.243**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**350**	**9**	**93**	**452**	**15.883**	**7.457**	**16.127**	**39.467**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	-	(56)	**(59)**	(144)	(428)	(8.894)	**(9.466)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**347**	**9**	**37**	**393**	**15.739**	**7.029**	**7.233**	**30.001**

Ανάλυση ενηλικίωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος – Τράπεζα

	Στεγαστικά δάνεια				Καταναλωτικά δάνεια			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	4.717	2.171	945	**7.833**	709	271	81	**1.061**
1-30 ημέρες	261	590	361	**1.212**	103	37	26	**166**
31-60 ημέρες	-	142	247	**389**	-	13	21	**34**
61-90 ημέρες	-	61	152	**213**	-	5	16	**21**
91-180 ημέρες	-	-	288	**288**	-	-	35	**35**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	4.383	**4.383**	-	-	437	**437**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**4.978**	**2.964**	**6.376**	**14.318**	**812**	**326**	**616**	**1.754**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(32)	(109)	(2.407)	**(2.548)**	(15)	(66)	(434)	**(515)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**4.946**	**2.855**	**3.969**	**11.770**	**797**	**260**	**182**	**1.239**

	Πιστωτικές κάρτες				Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	389	4	-	**393**	330	481	92	**903**
1-30 ημέρες	34	1	-	**35**	19	146	52	**217**
31-60 ημέρες	-	5	-	**5**	-	10	9	**19**
61-90 ημέρες	-	2	-	**2**	-	8	5	**13**
91-180 ημέρες	-	-	10	**10**	-	-	33	**33**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	28	**28**	-	-	751	**751**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**423**	**12**	**38**	**473**	**349**	**645**	**942**	**1.936**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(1)	(37)	**(41)**	(4)	(87)	(679)	**(770)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**420**	**11**	**1**	**432**	**345**	**558**	**263**	**1.166**

	Μεγάλες επιχειρήσεις				Μεσαίες επιχειρήσεις			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	8.472	332	645	**9.449**	2.292	176	231	**2.699**
1-30 ημέρες	525	32	147	**704**	76	43	111	**230**
31-60 ημέρες	-	1	5	**6**	-	5	14	**19**
61-90 ημέρες	-	5	61	**66**	-	3	11	**14**
91-180 ημέρες	-	-	34	**34**	-	-	22	**22**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	560	**560**	-	-	660	**660**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**8.997**	**370**	**1.452**	**10.819**	**2.368**	**227**	**1.049**	**3.644**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(71)	(21)	(960)	**(1.052)**	(19)	(18)	(564)	**(601)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**8.926**	**349**	**492**	**9.767**	**2.349**	**209**	**485**	**3.043**

	Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	326	35	19	**380**	17.235	3.470	2.013	**22.718**
1-30 ημέρες	2	1	-	**3**	1.020	850	697	**2.567**
31-60 ημέρες	-	-	-	**-**	-	176	296	**472**
61-90 ημέρες	-	-	-	**-**	-	84	245	**329**
91-180 ημέρες	-	-	-	**-**	-	-	422	**422**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	19	**19**	-	-	6.838	**6.838**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**328**	**36**	**38**	**402**	**18.255**	**4.580**	**10.511**	**33.346**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(9)	(23)	**(35)**	(147)	(311)	(5.104)	**(5.562)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**325**	**27**	**15**	**367**	**18.108**	**4.269**	**5.407**	**27.784**

	Στεγαστικά δάνεια				Καταναλωτικά δάνεια			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	2.917	4.440	818	**8.175**	766	354	121	**1.241**
1-30 ημέρες	117	810	328	**1.255**	61	44	34	**139**
31-60 ημέρες	-	182	270	**452**	-	22	34	**56**
61-90 ημέρες	-	81	195	**276**	-	7	31	**38**
91-180 ημέρες	-	-	337	**337**	-	-	54	**54**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	5.095	**5.095**	-	-	1.007	**1.007**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**3.034**	**5.513**	**7.043**	**15.590**	**827**	**427**	**1.281**	**2.535**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(36)	(208)	(2.720)	**(2.964)**	(14)	(80)	(1.023)	**(1.117)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**2.998**	**5.305**	**4.323**	**12.626**	**813**	**347**	**258**	**1.418**

	Πιστωτικές κάρτες				Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	397	2	-	**399**	338	467	144	**949**
1-30 ημέρες	39	1	-	**40**	14	165	68	**247**
31-60 ημέρες	-	6	-	**6**	-	16	14	**30**
61-90 ημέρες	-	3	-	**3**	-	7	10	**17**
91-180 ημέρες	-	-	27	**27**	-	-	38	**38**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	123	**123**	-	-	1.662	**1.662**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**436**	**12**	**150**	**598**	**352**	**655**	**1.936**	**2.943**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(5)	(1)	(150)	**(156)**	(3)	(77)	(1.426)	**(1.506)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**431**	**11**	**-**	**442**	**349**	**578**	**510**	**1.437**

	Μεγάλες επιχειρήσεις				Μεσαίες επιχειρήσεις			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	8.018	188	859	**9.065**	1.962	165	344	**2.471**
1-30 ημέρες	368	162	420	**950**	114	44	142	**300**
31-60 ημέρες	-	14	52	**66**	-	3	29	**32**
61-90 ημέρες	-	13	215	**228**	-	12	22	**34**
91-180 ημέρες	-	-	34	**34**	-	-	28	**28**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	1.061	**1.061**	-	-	1.496	**1.496**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**8.386**	**377**	**2.641**	**11.404**	**2.076**	**224**	**2.061**	**4.361**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(62)	(31)	(1.704)	**(1.797)**	(18)	(20)	(1.275)	**(1.313)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**8.324**	**346**	**937**	**9.607**	**2.058**	**204**	**786**	**3.048**

	Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	**Σύνολο**
Ενήμερα	345	8	51	**404**	14.743	5.624	2.337	**22.704**
1-30 ημέρες	4	1	2	**7**	717	1.227	994	**2.938**
31-60 ημέρες	-	-	-	**-**	-	243	399	**642**
61-90 ημέρες	-	-	8	**8**	-	123	481	**604**
91-180 ημέρες	-	-	-	**-**	-	-	518	**518**
Πάνω από 180 ημέρες	-	-	32	**32**	-	-	10.476	**10.476**
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**349**	**9**	**93**	**451**	**15.460**	**7.217**	**15.205**	**37.882**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	-	(56)	**(59)**	(141)	(417)	(8.354)	**(8.912)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**346**	**9**	**37**	**392**	**15.319**	**6.800**	**6.851**	**28.970**

4.2.10 Ανάλυση εσόδων από τόκους δάνειων και απαιτήσεων κατά πελατών

Ανάλυση εσόδων από τόκους δάνειων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

	31.12.2019		
	Μη απομειωμένα δάνεια	Απομειωμένα δάνεια	Σύνολο εσόδων από τόκους
Λιανική Τραπεζική	395	193	588
Επιχειρηματική Τραπεζική	511	108	619
Σύνολο εσόδων από τόκους	**906**	**301**	**1.207**

	31.12.2018		
	Μη απομειωμένα δάνεια	Απομειωμένα δάνεια	Σύνολο εσόδων από τόκους
Λιανική Τραπεζική	399	202	601
Επιχειρηματική Τραπεζική	491	123	614
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	1	-	1
Σύνολο εσόδων από τόκους	**891**	**325**	**1.216**

Ανάλυση εσόδων από τόκους δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών – Τράπεζα

	31.12.2019		
	Μη απομειωμένα δάνεια	Απομειωμένα δάνεια	Σύνολο εσόδων από τόκους
Λιανική Τραπεζική	340	192	532
Επιχειρηματική Τραπεζική	482	99	581
Σύνολο εσόδων από τόκους	**822**	**291**	**1.113**

	31.12.2018		
	Μη απομειωμένα δάνεια	Απομειωμένα δάνεια	Σύνολο εσόδων από τόκους
Λιανική Τραπεζική	343	201	544
Επιχειρηματική Τραπεζική	466	115	581
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	1	-	1
Σύνολο εσόδων από τόκους	**810**	**316**	**1.126**

4.2.11 Ρυθμίσεις

Οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται σε περιπτώσεις που αναγνωρίζεται οικονομική αδυναμία του πιστούχου να εξυπηρετήσει το δάνειο σύμφωνα με τους αρχικούς όρους της δανειακής σύμβασης. Αξιολογώντας αυτές τις δυσκολίες, ο Όμιλος τροποποιεί τους όρους της δανειακής σύμβασης, ώστε να μπορέσει ο οφειλέτης να εξυπηρετήσει ή να αναχρηματοδοτήσει το δάνειο, είτε ολικώς είτε μερικώς.

Το κύριο πρόγραμμα ρύθμισης που εφαρμόζεται στο χαρτοφυλάκιο στεγαστικών και εξασφαλισμένων καταναλωτικών δανείων από τον Απρίλιο 2019 είναι το «Διαχωρίζω και Διευθετώ» (“Split & Settle”), ένα προϊόν διαχωρισμού οφειλής. Το κύριο χαρακτηριστικό του είναι ο διαχωρισμός του οφειλόμενου ποσού σε δύο μέρη: το μέρος της οφειλής (split) που αποπληρώνεται σε μηνιαίες δόσεις (κεφάλαιο και τόκος), και το μέρος της οφειλής που αφορά σε ενδεχόμενη άφεση (settle), το οποίο παραμένει άτοκο. Η άφεση χρέους πραγματοποιείται ένα μήνα μετά τη λήξη της περιόδου αποπληρωμής, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι συμβατικά συμφωνηθέντες όροι αναφορικά με την έγκαιρη αποπληρωμή του δανείου. Οι δανειολήπτες που έχουν υποβάλει αίτηση για προστασία σύμφωνα με το Ν.3869/2010, έχουν επίσης δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα αυτό, εφόσον παραιτηθούν από την αίτησή τους.

Επιπλέον, παρόμοια προγράμματα "Split & Settle" με το προαναφερθέν χαρακτηριστικό του διαχωρισμού οφειλής, έχουν ήδη ξεκινήσει από το 2018, για την αναδιάρθρωση δανείων σε μικρές επιχειρήσεις (επιχειρηματίες/ελεύθερους επαγγελματίες), καθώς επίσης και για οφειλές από πιστωτικές κάρτες και καταναλωτικά προϊόντα (χωρίς εξασφαλίσεις).

Τέλος, το πρόγραμμα ρύθμισης «Τμηματική Πληρωμή» (“Fractional Payment”) που εφαρμόζεται στο χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής (στεγαστικά δάνεια, καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες, χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις) προσφέρει μείωση δόσεων που επιτυγχάνεται μέσω επιμήκυνσης της διάρκειας του δανείου σε συνδυασμό με σχήμα κλασματικών δόσεων έως 72 μήνες (36 μήνες για χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις), όπου ο οφειλέτης καταβάλλει ένα μέρος της οφειλόμενης δόσης, βάσει της οικονομικής του δυνατότητας.

Για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, τα προγράμματα ρύθμισης που εφαρμόζονται περιλαμβάνουν λύσεις προσαρμοσμένες στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και στη δυνατότητα του δανειολήπτη να αποπληρώσει.

Τόσο για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, όσο και για τα χαρτοφυλάκια της λιανικής τραπεζικής, στα αντίστοιχα εγχειρίδια Πιστωτικής Πολιτικής υφίστανται καταγεγραμμένες οδηγίες – διαδικασίες με τις οποίες αποτυπώνεται πλήρως το σύνολο των παρεχόμενων προϊόντων ρύθμισης, οι προϋποθέσεις ένταξης των πιστούχων και η διαχείριση και παρακολούθηση ρυθμισμένων δανείων από το στάδιο της έγκρισης μέχρι και το στάδιο λύσης της σύμβασης. Περιγράφονται επίσης με σαφήνεια οι εγκριτικές αρμοδιότητες κάθε Επιτροπής Πιστοδοτήσεων.

Η Διοίκηση διαχειρίζεται και παρακολουθεί ξεχωριστά από το υπόλοιπο χαρτοφυλάκιο τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που έχουν ρυθμιστεί. Για παράδειγμα, εξετάζεται η εξέλιξη των ρυθμισμένων δανείων βάσει των νέων αθετήσεων, αναγνωρίζονται τα αίτια και όπου απαιτείται επαναπροσδιορίζεται η πολιτική ρυθμίσεων.

Οι ρυθμίσεις δεν οδηγούν σε παύση αναγνώρισης της απαίτησης εκτός και αν οι αλλαγές στους αρχικούς όρους της σύμβασης, οδηγήσουν ουσιαστικά σε διαφορετική απαίτηση, όπως για παράδειγμα η απαίτηση να έχει μεταβληθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε οι όροι της τροποποιημένης σύμβασης να είναι ουσιαστικά διαφορετικοί από αυτούς που προβλέπει η αρχική σύμβαση.

Στον παρακάτω πίνακα συνοψίζονται τα ρυθμισμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ανά είδος ρύθμισης:

Ανάλυση ρυθμισμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος ανά είδος ρύθμισης

	Όμιλος		Τράπεζα	
Είδη ρύθμισης	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Πρόγραμμα μειωμένων πληρωμών	1.877	2.182	1.877	2.177
Συνδυασμός μέτρων ρύθμισης	1.147	993	1.147	993
Επέκταση διάρκειας δανείου	1.557	2.097	1.420	1.853
Μετάθεση πληρωμής κεφαλαίου	209	146	208	142
Λοιπά μέτρα ρύθμισης	497	477	490	471
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**5.287**	**5.895**	**5.142**	**5.636**

Πιστωτική ποιότητα ρυθμισμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος

	Όμιλος			Τράπεζα		
31 Δεκεμβίου 2019	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων
Στάδιο 1	19.101	-	0%	18.255	-	0%
Στάδιο 2	4.839	2.686	56%	4.580	2.605	57%
Απομειωμένα	10.871	4.671	43%	10.511	4.549	43%
Σύνολο προ προβλέψεων ΑΠΖ	**34.811**	**7.357**	**21%**	**33.346**	**7.154**	**21%**
Πρόβλεψη ΑΠΖ - Σε ατομική βάση	(1.544)	(657)	43%	(1.399)	(607)	43%
Πρόβλεψη ΑΠΖ - Σε συλλογική βάση	(4.213)	(1.413)	34%	(4.163)	(1.405)	34%
Σύνολο μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**29.054**	**5.287**	**18%**	**27.784**	**5.142**	**19%**
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	22.310	5.444	24%	20.661	5.444	26%

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019 τα απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος που έχουν ρυθμιστεί περιλαμβάνουν δάνεια με καθυστέρηση μικρότερη των 90 ημερών.

	Όμιλος	Τράπεζα
Στεγαστικά δάνεια	1.687	1.687
Καταναλωτικά δάνεια	105	105
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	158	158
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις	1.017	1.011
Σύνολο	**2.967**	**2.961**

	Όμιλος			Τράπεζα		
31 Δεκεμβρίου 2018	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων
Στάδιο 1	15.883	-	0%	15.460	-	0%
Στάδιο 2	7.457	2.570	34%	7.217	2.507	35%
Απομειωμένα	16.127	6.605	41%	15.205	6.354	42%
Σύνολο προ προβλέψεων ΑΠΖ	**39.467**	**9.175**	**23%**	**37.882**	**8.861**	**23%**
Πρόβλεψη ΑΠΖ - Σε ατομική βάση	(2.920)	(1.235)	42%	(2.600)	(1.205)	46%
Πρόβλεψη ΑΠΖ - Σε συλλογική βάση	(6.546)	(2.045)	31%	(6.312)	(2.020)	32%
Σύνολο μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**30.001**	**5.895**	**20%**	**28.970**	**5.636**	**19%**
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	24.632	6.173	25%	22.808	5.926	26%

Στις 31 Δεκεμβρίου 2018 τα απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος που έχουν ρυθμιστεί περιλαμβάνουν δάνεια με καθυστέρηση μικρότερη των 90 ημερών.

	Όμιλος	Τράπεζα
Στεγαστικά δάνεια	1.594	1.594
Καταναλωτικά δάνεια	177	177
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	229	229
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις	1.914	1.822
Σύνολο	**3.914**	**3.822**

Μεταβολή ρυθμισμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Υπόλοιπο κατά την έναρξη	**5.895**	**6.338**	**5.636**	**6.052**
Δάνεια και απαιτήσεις που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της περιόδου	714	596	688	548
Έσοδα από τόκους	166	263	164	261
Αποπληρωμές	(568)	(498)	(500)	(426)
Δάνεια και απαιτήσεις που εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης εντός της περιόδου	(472)	(550)	(397)	(547)
Διαγραφές και πωλήσεις	(437)	(133)	(437)	(133)
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ	80	(121)	79	(119)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(91)	-	(91)	-
Υπόλοιπο κατά την 31 Δεκεμβρίου	**5.287**	**5.895**	**5.142**	**5.636**

Ρυθμισμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ ανά είδος προϊόντος

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Χορηγήσεις Λιανικής Τραπεζικής	**4.261**	**4.493**	**4.253**	**4.484**
Στεγαστικά δάνεια	3.692	3.704	3.692	3.704
Καταναλωτικά δάνεια	285	399	285	399
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	283	390	275	381
Χορηγήσεις Επιχειρηματικής Τραπεζικής	**992**	**1.369**	**855**	**1.119**
Μεγάλες επιχειρήσεις	604	954	554	799
Μεσαίες επιχειρήσεις	388	415	301	320
Χορηγήσεις Δημοσίου Τομέα	**34**	**33**	**34**	**33**
Συνολική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**5.287**	**5.895**	**5.142**	**5.636**

Ρυθμισμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ ανά γεωγραφική περιοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Ελλάδα	5.275	5.880	5.142	5.636
Νοτιοανατολική Ευρώπη	12	15	-	-
Συνολική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**5.287**	**5.895**	**5.142**	**5.636**

4.2.12 Ανάκτηση εξασφαλίσεων

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα περιουσιακά στοιχεία από ανάκτηση ληφθεισών εξασφαλίσεων ανήλθαν σε €520 εκατ. και €333 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα (2018: €247 εκατ. και €201 εκατ. αντίστοιχα). Κατά τη διάρκεια του 2019, περιήλθαν στην κυριότητα του Ομίλου από ανάκτηση ληφθεισών εξασφαλίσεων περιουσιακά στοιχεία ποσού €139 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα (2018: €130 εκατ. και €122 εκατ. αντίστοιχα).

Όλες σχεδόν οι ανακτηθείσες εξασφαλίσεις αφορούν σε ακίνητα. Τα ακίνητα που ανακτήθηκαν εκποιούνται το συντομότερο δυνατό. Τα ανωτέρω ακίνητα εμφανίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού, εκτός των ακίνητων τα οποία κατέχονται με σκοπό την είσπραξη μισθωμάτων ή την απόκτηση κεφαλαιακών κερδών τα οποία εμφανίζονται στα ακίνητα επενδύσεων.

4.2.13 Κατανομή πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος και πιστωτικών δεσμεύσεων

Η κατανομή του πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος και πιστωτικών δεσμεύσεων του Ομίλου και της Τράπεζας κατά γεωγραφική περιοχή και κλάδο συνοψίζεται στους παρακάτω πίνακες:

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος, απομειωμένα δάνεια και προβλέψεις ΑΠΖ ανά προϊόν δανείου, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή - Όμιλος

	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
31 Δεκεμβρίου 2019	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ
Λιανική Τραπεζική	**18.575**	**8.015**	**(3.903)**	**867**	**51**	**(38)**	**-**	**-**	**-**	**19.442**	**8.066**	**(3.941)**
Στεγαστικά δάνεια	14.318	6.376	(2.548)	185	4	(2)	-	-	-	14.503	6.380	(2.550)
Καταναλωτικά δάνεια	1.772	616	(515)	550	40	(32)	-	-	-	2.322	656	(547)
Πιστωτικές κάρτες	473	38	(42)	66	4	(2)	-	-	-	539	42	(44)
Λοιπά (συμπ. Χορηγήσεων σε μικρές επιχειρήσεις)	2.012	985	(798)	66	3	(2)	-	-	-	2.078	988	(800)
Επιχειρηματική Τραπεζική	**14.330**	**2.598**	**(1.670)**	**468**	**166**	**(104)**	**168**	**2**	**(7)**	**14.966**	**2.766**	**(1.781)**
Βιομηχανία και ορυχεία - μεταλλεία	3.172	938	(625)	157	26	(18)	10	-	-	3.339	964	(643)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	3.058	856	(525)	75	22	(19)	28	-	(5)	3.161	878	(549)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.802	228	(134)	120	70	(48)	23	-	-	1.945	298	(182)
Ενέργεια	1.918	5	(30)	39	20	(6)	7	-	-	1.964	25	(36)
Τουρισμός	1.143	162	(85)	32	17	(6)	5	-	-	1.180	179	(91)
Ναυτιλία	1.663	107	(76)	-	-	-	18	-	-	1.681	107	(76)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες	939	161	(98)	11	2	(2)	39	-	-	989	163	(100)
Λοιπά	635	141	(97)	34	9	(5)	38	2	(2)	707	152	(104)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	**357**	**38**	**(35)**	**-**	**-**	**-**	**46**	**-**	**-**	**403**	**38**	**(35)**
Σύνολο	**33.262**	**10.651**	**(5.608)**	**1.335**	**217**	**(142)**	**214**	**2**	**(7)**	**34.811**	**10.870**	**(5.757)**

Σημειώσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
Όμιλος και Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2018	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ
Λιανική Τραπεζική	**21.770**	**10.465**	**(5.784)**	**818**	**50**	**(37)**	**55**	**55**	**(26)**	**22.643**	**10.570**	**(5.847)**
Στεγαστικά δάνεια	15.590	7.044	(2.962)	172	5	(2)	33	33	(14)	15.795	7.082	(2.978)
Καταναλωτικά δάνεια	2.549	1.281	(1.117)	520	39	(30)	18	18	(10)	3.087	1.338	(1.157)
Πιστωτικές κάρτες	598	149	(157)	67	4	(3)	3	3	(2)	668	156	(162)
Λοιπά (συμπ. Χορηγήσεων σε μικρές επιχειρήσεις)	3.033	1.991	(1.548)	59	2	(2)	1	1	-	3.093	1.994	(1.550)
Επιχειρηματική Τραπεζική	**15.474**	**4.924**	**(3.217)**	**510**	**223**	**(139)**	**388**	**317**	**(204)**	**16.372**	**5.464**	**(3.560)**
Βιομηχανία και ορυχεία - μεταλλεία	3.413	1.440	(888)	162	40	(24)	35	22	(18)	3.610	1.502	(930)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	3.982	1.568	(1.073)	37	26	(18)	132	108	(87)	4.151	1.702	(1.178)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.751	538	(391)	173	96	(70)	108	108	(50)	2.032	742	(511)
Ενέργεια	1.875	32	(44)	54	26	(6)	16	12	(10)	1.945	70	(60)
Τουρισμός	1.078	339	(159)	33	22	(11)	12	12	(6)	1.123	373	(176)
Ναυτιλία	1.888	373	(209)	-	-	-	-	-	-	1.888	373	(209)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες	721	387	(283)	9	2	(2)	18	5	(4)	748	394	(289)
Λοιπά	766	247	(170)	42	11	(8)	67	50	(29)	875	308	(207)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	**393**	**93**	**(59)**	**-**	**-**	**-**	**59**	**-**	**-**	**452**	**93**	**(59)**
Σύνολο	**37.637**	**15.482**	**(9.060)**	**1.328**	**273**	**(176)**	**502**	**372**	**(230)**	**39.467**	**16.127**	**(9.466)**

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος, απομειωμένα δάνεια και προβλέψεις ΑΠΖ ανά κατηγορία δανείου, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2019	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ
Λιανική Τραπεζική	**18.481**	**7.972**	**(3.874)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**18.481**	**7.972**	**(3.874)**
Στεγαστικά δάνεια	14.318	6.376	(2.548)	-	-	-	-	-	-	14.318	6.376	(2.548)
Καταναλωτικά δάνεια	1.754	616	(515)	-	-	-	-	-	-	1.754	616	(515)
Πιστωτικές κάρτες	473	38	(41)	-	-	-	-	-	-	473	38	(41)
Λοιπά (συμπ. Χορηγήσεων σε μικρές επιχειρήσεις)	1.936	942	(770)	-	-	-	-	-	-	1.936	942	(770)
Επιχειρηματική Τραπεζική	**14.137**	**2.402**	**(1.591)**	**97**	**97**	**(55)**	**229**	**2**	**(7)**	**14.463**	**2.501**	**(1.653)**
Βιομηχανία και ορυχεία - μεταλλεία	2.906	899	(614)	-	-	-	10	-	-	2.916	899	(614)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	3.318	715	(463)	3	3	(3)	133	-	(5)	3.454	718	(471)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.714	221	(132)	72	72	(45)	-	-	-	1.786	293	(177)
Ενέργεια	1.888	5	(30)	14	14	(3)	7	-	-	1.909	19	(33)
Τουρισμός	1.124	161	(85)	8	8	(4)	5	-	-	1.137	169	(89)
Ναυτιλία	1.663	107	(76)	-	-	-	18	-	-	1.681	107	(76)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες	936	161	(98)	-	-	-	39	-	-	975	161	(98)
Λοιπά	588	133	(93)	-	-	-	17	2	(2)	605	135	(95)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	**356**	**38**	**(35)**	**-**	**-**	**-**	**46**	**-**	**-**	**402**	**38**	**(35)**
Σύνολο	**32.974**	**10.412**	**(5.500)**	**97**	**97**	**(55)**	**275**	**2**	**(7)**	**33.346**	**10.511**	**(5.562)**

31 Δεκεμβρίου 2018	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ	Λογιστική αξία προ απομείωσης	Απομειωμένα	Πρόβλεψη ΑΠΖ
Λιανική Τραπεζική	**21.666**	**10.410**	**(5.743)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**21.666**	**10.410**	**(5.743)**
Στεγαστικά δάνεια	15.590	7.043	(2.964)	-	-	-	-	-	-	15.590	7.043	(2.964)
Καταναλωτικά δάνεια	2.535	1.281	(1.117)	-	-	-	-	-	-	2.535	1.281	(1.117)
Πιστωτικές κάρτες	598	150	(156)	-	-	-	-	-	-	598	150	(156)
Λοιπά (συμπ. Χορηγήσεων σε μικρές επιχειρήσεις)	2.943	1.936	(1.506)	-	-	-	-	-	-	2.943	1.936	(1.506)
Επιχειρηματική Τραπεζική	**15.457**	**4.572**	**(3.025)**	**128**	**128**	**(77)**	**180**	**2**	**(8)**	**15.765**	**4.702**	**(3.110)**
Βιομηχανία και ορυχεία - μεταλλεία	3.149	1.370	(877)	-	-	-	13	-	(1)	3.162	1.370	(878)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	4.396	1.313	(902)	8	8	(8)	124	-	(5)	4.528	1.321	(915)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.685	528	(385)	97	97	(63)	-	-	-	1.782	625	(448)
Ενέργεια	1.856	31	(43)	15	15	(2)	4	-	-	1.875	46	(45)
Τουρισμός	1.059	338	(159)	8	8	(4)	-	-	-	1.067	346	(163)
Ναυτιλία	1.888	373	(209)	-	-	-	-	-	-	1.888	373	(209)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες	719	386	(283)	-	-	-	14	-	-	733	386	(283)
Λοιπά	705	233	(167)	-	-	-	25	2	(2)	730	235	(169)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	**393**	**93**	**(59)**	**-**	**-**	**-**	**58**	**-**	**-**	**451**	**93**	**(59)**
Σύνολο	**37.516**	**15.075**	**(8.827)**	**128**	**128**	**(77)**	**238**	**2**	**(8)**	**37.882**	**15.205**	**(8.912)**

4.2.14 Χρεωστικοί Τίτλοι

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς για χρεωστικούς τίτλους κατά τη διάρκεια του 2019 και 2018, για τον Όμιλο και την Τράπεζα:

Κίνηση αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς για χρεωστικούς τίτλους – Όμιλος & Τράπεζα 2019

	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος		Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 1
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	2	75	8
Καθαρή επιμέτρηση της πρόβλεψης ΑΠΖ	-	(22)	(2)
Ζημιές απομείωσης νέων περιουσιακών στοιχείων	16	-	5
Παύση αναγνώρισης χρεωστικών τίτλων	(1)	-	(4)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**17**	**53**	**7**

Κίνηση αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς για χρεωστικούς τίτλους - Όμιλος & Τράπεζα 2018

	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος		Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 1
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	3	110	4
Καθαρή επιμέτρηση της πρόβλεψης ΑΠΖ	(1)	(35)	-
Ζημιές απομείωσης νέων περιουσιακών στοιχείων	-	-	4
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**2**	**75**	**8**

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση των ομολόγων, των εντόκων γραμματίων και άλλων χρεωστικών τίτλων ανά συντελεστή διαβάθμισης των τίτλων στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, βάσει της χαμηλότερης αξιολόγησης μεταξύ της Moody's και της S&P εκφρασμένης σε κλίμακα της Moody's:

Πιστοληπτική διαβάθμιση χρεογράφων – Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2019	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε αποσβεσμένο κόστος	Σύνολο
Aaa	52	525	-	**577**
Aa1 έως A3	264	33	-	**297**
Baa1 έως Ba3	44	316	1.320	**1.680**
Χαμηλότερα από Ba3	9	1.846	4.667	**6.522**
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	*9*	*1.814*	*4.657*	***6.480***
Χωρίς διαβάθμιση	-	-	65	**65**
Σύνολο	**369**	**2.720**	**6.052**	**9.141**

31 Δεκεμβρίου 2018	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε αποσβεσμένο κόστος	Σύνολο
Aaa	3	-	-	**3**
Aa1 έως A3	318	27	-	**345**
Baa1 έως Ba3	67	933	619	**1.619**
Χαμηλότερα από Ba3	668	1.424	1.248	**3.340**
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	*650*	*1.406*	*1.237*	***3.293***
Χωρίς διαβάθμιση	1	57	5	**63**
Σύνολο	**1.057**	**2.441**	**1.872**	**5.370**

Πιστοληπτική Διαβάθμιση χρεογράφων – Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2019	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε αποσβεσμένο κόστος	Σύνολο
Aaa	52	525	-	**577**
Aa1 έως A3	264	33	-	**297**
Baa1 έως Ba3	44	237	1.098	**1.379**
Χαμηλότερα από Ba3	9	1.846	4.667	**6.522**
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	*9*	*1.814*	*4.657*	***6.480***
Χωρίς διαβάθμιση	-	-	65	**65**
Σύνολο	**369**	**2.641**	**5.830**	**8.840**

31 Δεκεμβρίου 2018	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε αποσβεσμένο κόστος	Σύνολο
Aaa	3	-	-	**3**
Aa1 έως A3	318	27	-	**345**
Baa1 έως Ba3	67	852	500	**1.419**
Χαμηλότερα από Ba3	668	1.424	1.248	**3.340**
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	*650*	*1.406*	*1.237*	***3.293***
Χωρίς διαβάθμιση	1	57	5	**63**
Σύνολο	**1.057**	**2.360**	**1.753**	**5.170**

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Ελληνική Δημοκρατία αναβαθμίστηκε από τους οίκους πιστοληπτικής διαβάθμισης Moody's και S&P. Συγκεκριμένα, η Ελληνική Δημοκρατία αναβαθμίστηκε από τη Moody's σε «B1» από «B3» και από την S&P σε «BB-» από «B» .

4.3 Κίνδυνος Αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητα αυτών. Ο Όμιλος διατηρεί περιορισμένη συναλλακτική δραστηριότητα με στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας του και την παροχή υπηρεσιών προς την πελατεία του. Η δραστηριότητα αυτή συνεπάγεται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος εντοπίζει, εκτιμά, παρακολουθεί και διαχειρίζεται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών μέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες του τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με του σημαντικούς παράγοντες κινδύνου βλέπε «'Εκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου» ενότητα «Διαχείριση Κινδύνων – Κίνδυνος Αγοράς».

4.3.1 Κίνδυνος αγοράς για το εμπορικό χαρτοφυλάκιο και το χαρτοφυλάκιο «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» - Μέγιστη Δυνητική Ζημία («ΜΔΖ»)

Η Τράπεζα αναπτύσσει και εφαρμόζει εσωτερικά μοντέλα για την εκτίμηση και ποσοτικοποίηση του κινδύνου αγοράς του χαρτοφυλακίου της, βάσει διεθνώς αναγνωρισμένων πρακτικών και μεθόδων μέτρησης κινδύνου. Ειδικότερα, η Τράπεζα εκτιμά τη Μέγιστη Δυνητική Ζημία (ΜΔΖ) του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του χαρτοφυλακίου «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση», μέσω του συστήματος RiskWatch, της εταιρείας Algorithmics (πλέον SS&C Technologies). Συγκεκριμένα, η Τράπεζα εφαρμόζει τη μεθοδολογία της διακύμανσης-συνδιακύμανσης, με χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Σε καθημερινή βάση, εκτιμάται η ΜΔΖ τόσο του συνολικού, όσο και των επιμέρους κινδύνων (επιτοκιακού, μετοχικού, συναλλαγματικού) του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του χαρτοφυλακίου «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» της Τράπεζας. Οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ χρησιμεύουν αφενός ως εργαλείο διαχείρισης κινδύνων και αφετέρου για εποπτικούς σκοπούς. Ως εργαλείο διαχείρισης κινδύνων, οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ αφορούν στο σύνολο των δύο προαναφερόμενων χαρτοφυλακίων της Τράπεζας και για τον υπολογισμό των σχετικών διακυμάνσεων-συνδιακυμάνσεων χρησιμοποιούνται 75 σταθμισμένες ημερήσιες παρατηρήσεις ανά παράγοντα κινδύνου. Για εποπτικούς σκοπούς, οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ αφορούν μόνο στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και ο υπολογισμός των σχετικών διακυμάνσεων-συνδιακυμάνσεων βασίζεται σε 252, ισοσταθμισμένες, ημερήσιες παρατηρήσεις ανά παράγοντα κινδύνου. Ως παράγοντες κινδύνου ορίζονται τα επιτόκια, οι τιμές των μετοχικών δεικτών, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες και οι τιμές των εμπορευμάτων. Επί του παρόντος, οι παράγοντες κινδύνου που εμπλέκονται στον υπολογισμό της ΜΔΖ ανέρχονται σε 1.591. Επιπροσθέτως, η Δ.Δ.Χ.Κ.Κ.Ρ.Τ&Ο εκτιμά τη ΜΔΖ του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας υπό ακραίες συνθήκες, για τον υπολογισμό της οποίας η βαθμονόμηση των παραμέτρων του υποδείγματος γίνεται σύμφωνα με ιστορικά δεδομένα από μια συνεχή δωδεκάμηνη περίοδο σημαντικών ακραίων χρηματοοικονομικών συνθηκών συναφών προς το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας. Οι σχετικές διακυμάνσεις-

συνδιακυμάνσεις προκύπτουν από μια περίοδο ακραίων συνθηκών στις αγορές, η οποία επιλέγεται από ένα διάστημα αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο του 2008. Ομοίως της ΜΔΖ, η ΕΤΕ υπολογίζει την ΜΔΖ υπό ακραίες συνθήκες, σε καθημερινή βάση, χρησιμοποιώντας χρονικό ορίζοντα 1 ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%.

Οι πίνακες που ακολουθούν απεικονίζουν τη ΜΔΖ της Τράπεζας (99%, 1 ημέρα) για τα έτη που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου του 2019 και 2018, αντίστοιχα:

2019 (σε € 000)	Συνολική ΜΔΖ	ΜΔΖ Επιτοκιακού Κινδύνου	ΜΔΖ Μετοχικού Κινδύνου	ΜΔΖ Συναλλαγματικού Κινδύνου
31 Δεκεμβρίου	16.376	16.104	1.489	156
Μέσος όρος (ημερήσια τιμή)	16.445	15.814	1.616	209
Μέγιστο (ημερήσια τιμή)	29.634	28.970	2.650	420
Ελάχιστο (ημερήσια τιμή)	6.723	5.763	827	80

2018 (σε € 000)	Συνολική ΜΔΖ	ΜΔΖ Επιτοκιακού Κινδύνου	ΜΔΖ Μετοχικού Κινδύνου	ΜΔΖ Συναλλαγματικού Κινδύνου
31 Δεκεμβρίου	13.494	12.744	1.822	282
Μέσος όρος (ημερήσια τιμή)	12.641	12.211	1.335	331
Μέγιστο (ημερήσια τιμή)	20.857	19.706	2.305	574
Ελάχιστο (ημερήσια τιμή)	6.952	6.806	723	158

Η Τράπεζα έχει έκθεση κυρίως σε επιτοκιακό κίνδυνο, ο οποίος επιμετράτε μέσω των εκτιμήσεων της αντίστοιχης ΜΔΖ. Η εξέλιξη της ΜΔΖ για τον επιτοκιακό κίνδυνο εξαρτάται από την ευαισθησία του εμπορικού χαρτοφυλακίου και του χαρτοφυλακίου «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» της Τράπεζας σε βασικούς παράγοντες κινδύνων, όπως είναι η καμπύλη ανταλλαγής επιτοκίων του Ευρώ και οι αποδόσεις των αντίστοιχων κυβερνητικών ομολόγων, καθώς επίσης και το επίπεδο της μεταβλητότητας τους.

Η ευαισθησία των ανωτέρω χαρτοφυλακίων της Τράπεζας σε μεταβολές των επιτοκίων κινήθηκε ανοδικά κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2019, κυρίως λόγω της αυξημένης θέσης σε κρατικά ομόλογα του «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» χαρτοφυλακίου της Τράπεζας. Η δυναμική αυτή, σε συνδυασμό με το σχετικά σταθερό επίπεδο της μεταβλητότητας των βασικών παραγόντων κινδύνων, οδήγησαν σε μια περιορισμένη αύξηση της ΜΔΖ για τον επιτοκιακό και το συνολικό κίνδυνο αγοράς. Ωστόσο, από τα τέλη Μαΐου, η απότομη συρρίκνωση των περιθωρίων των αποδόσεων του Ελληνικού Δημοσίου είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση των υποκείμενων μεταβλητοτήτων και την απότομη αύξηση των εκτιμήσεων της ΜΔΖ της Τράπεζας για τον επιτοκιακό και το συνολικό κίνδυνο αγοράς του χαρτοφυλακίου, οι οποίες ανήλθαν στο υψηλότερο τους σημείο στις αρχές Ιουλίου. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του έτους, η εκτίμηση της ΜΔΖ είχε πτωτική πορεία, ακολουθώντας την τάση των υποκείμενων μεταβλητοτήτων, σε συνδυασμό με το σταθερό επίπεδο της ευαισθησίας του χαρτοφυλακίου σε μεταβολές των επιτοκίων. Ωστόσο, η πορεία αυτή διακόπηκε σύντομα στο τέλος Αυγούστου, με την ανακοίνωση της ολικής άρσης των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων στην Ελλάδα, όπου ώθησε σε περαιτέρω συρρίκνωση των περιθωρίων των αποδόσεων των ελληνικών και κατά συνέπεια σε αύξηση των υποκείμενων μεταβλητοτήτων, με αποτέλεσμα η ΜΔΖ να αυξηθεί. Στη συνέχεια, οι μεταβλητότητες των αποδόσεων των ομολόγων έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου σταδιακά αποκλιμακώθηκαν, και κατά συνέπεια οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ μειώθηκαν, παρόλο που την 31 Δεκεμβρίου 2019 βρίσκονταν σε υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Δοκιμαστικός εκ των Υστέρων Έλεγχος (Back-testing)

Η Τράπεζα πραγματοποιεί σε καθημερινή βάση δοκιμαστικό εκ των υστέρων ελέγχο (back-testing), προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του υποδείγματος μέτρησης της ΜΔΖ. Σύμφωνα με τις οδηγίες του Κανονισμού Εποπτείας Πιστωτικών Ιδρυμάτων 575/2013, ο έλεγχος πραγματοποιείται μόνο στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και συνίσταται στη συγκρισιμότητα των υποθετικών, καθώς επίσης και των πραγματικών ημερήσιων κερδών/ζημίων στην αξία του χαρτοφυλακίου, με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις του υποδείγματος της ΜΔΖ που χρησιμοποιείται για τους εποπτικούς σκοπούς. Τα υποθετικά κέρδη/ζημίες προκύπτουν από τη μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου μεταξύ των ημερών t και t+1, με την υπόθεση ότι οι θέσεις στο χαρτοφυλάκιο παραμένουν σταθερές μεταξύ των δύο ημερών. Αντιστοίχως, τα πραγματικά κέρδη/ζημίες είναι η μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου κατά το κλείσιμο των ημερών t και t+1, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συναλλαγές ή/και τυχόν πραγματοποιηθέντα κέρδη/ζημίες που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια της ημέρας t+1, με εξαίρεση την καταβολή/είσπραξη προμηθειών και καθαρά έσοδα από τόκους.

Σε περιπτώση υπέρβασης των υποθετικών/πραγματικών ζημίων της εκτίμησης της ΜΔΖ, τότε ενημερώνονται οι εποπτικές αρχές, το αργότερο εντός 5 εργάσιμων ημερών. Κατά τη διάρκεια του 2019, υπήρξαν δύο περιπτώσεις όπου το αποτέλεσμα του δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου υπερέβη την αντίστοιχη εκτίμηση τηςΜΔΖ.

Προσομοίωση Ακραίων Καταστάσεων (Stress Testing)

Η εκτίμηση της ΜΔΖ βασίζεται σε θεωρητικές παραδοχές, οι οποίες αναφέρονται σε «κανονικές συνθήκες» αγορών και δε λαμβάνουν υπόψη τυχόν ακραία γεγονότα.

Για τη βελτίωση της ικανότητας πρόβλεψης του υποδείγματος εκτίμησης της ΜΔΖ και την ελαχιστοποίηση της επίδρασης των ανωτέρω περιορισμών, η Τράπεζα διενεργεί σε εβδομαδιαία βάση άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing). Σκοπός του stress testing είναι η αξιολόγηση του κέρδους/ζημίας που ενδέχεται να προκύψουν σε συνθήκες ακραίων μεταβολών στις

αγορές και αφορά και τα δύο χαρτοφυλάκια, του εμπορικού και «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» χαρτοφυλακίου. Τα σενάρια που εφαρμόζονται, παρουσιάζονται στους πίνακες που ακολουθούν:

Σενάρια μεταβολής επιτοκίων:

Σενάριο	Περιγραφή	0-3 μήνες	3 μήνες-5 έτη	>5 έτη
1	Παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης	+200 μ.β.	+200 μ.β.	+200 μ.β.
2	Παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης	−200 μ.β.	−200 μ.β.	−200 μ.β.
3	Αύξηση κλίσης της καμπύλης	0 μ.β.	+100 μ.β.	+200 μ.β.
4	Μείωση κλίσης της καμπύλης	+200 μ.β.	+100 μ.β.	0 μ.β.

Σενάριο μεταβολής μετοχικών δεικτών:

Σενάριο	Περιγραφή
1	-30% για όλους τους δείκτες

Σενάρια μεταβολής συναλλαγματικών ισοτιμιών:

Σενάριο	Περιγραφή
1	Ανατίμηση ευρώ κατά 30%
2	Υποτίμηση ευρώ κατά 30%

Επιπλέον, τα παρακάτω σενάρια μεταβλητότητας σε ακραίες καταστάσεις έχουν οριστεί και το εμπορικό και το «διακρατούμενων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και για ενδεχόμενη πώληση» χαρτοφυλάκιο αξιολογείται, σε ημερήσια βάση:

Σενάρια μεταβλητότητας:

Σενάριο	Περιγραφή
1	± 1% για λογαριθμοκανονικές μεταβλητότητες επιτοκίων, μετοχών, συναλλαγματικών ισοτιμιών, εμπορευμάτων ή ± 1 μ.β. για κανονικές μεταβλητότητες επιτοκίων
2	± 5% για λογαριθμοκανονικές μεταβλητότητες επιτοκίων, μετοχών, συναλλαγματικών ισοτιμιών, εμπορευμάτων ή ± 5 μ.β. για κανονικές μεταβλητότητες επιτοκίων
3	± 10% για λογαριθμοκανονικές μεταβλητότητες επιτοκίων, μετοχών, συναλλαγματικών ισοτιμιών, εμπορευμάτων ή ± 10 μ.β. για κανονικές μεταβλητότητες επιτοκίων
4	± 0,1% για λογαριθμοκανονικές μεταβλητότητες συναλλαγματικών ισοτιμιών, εμπορευμάτων

4.3.2 Περιορισμοί του υποδείγματος ΜΔΖ

Η μέθοδος της ΜΔΖ βασίζεται σε θεωρητικές παραδοχές, οι οποίες υπό ακραίες συνθήκες στις αγορές ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν πλήρως τη μέγιστη ζημιά που μπορεί να υποστεί η Τράπεζα. Οι περιορισμοί της μεθοδολογίας συνοψίζονται ως εξής:

- Η χρήση διακυμάνσεων και συσχετίσεων ως μέτρο πρόβλεψης της μελλοντικής συμπεριφοράς των παραγόντων κινδύνων δύναται να αποδειχθεί ανεπαρκής σε περιόδους έντονης διακύμανσης στις αγορές. Ωστόσο, ο εν λόγω περιορισμός μετριάζεται με τον υπολογισμό της ΜΔΖ υπό ακραίες συνθήκες.
- Ο χρονικός ορίζοντας των δέκα ημερών για τον υπολογισμό της ΜΔΖ (που χρησιμοποιείται για εποπτικούς σκοπούς και κεφαλαιακές απαιτήσεις), υποδηλώνει ότι η Τράπεζα μπορεί να ρευστοποιήσει το σύνολο του εμπορικού χαρτοφυλακίου εντός της περιόδου αυτής. Εντούτοις, η παραδοχή αυτή μπορεί να υποεκτιμά τον κίνδυνο αγοράς σε περιόδους μη επαρκούς ρευστότητας στις χρηματοοικονομικές αγορές.
- Η ΜΔΖ αναφέρεται σε πιθανές ζημίες για διάστημα εμπιστοσύνης 99%, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ζημίες πέρα από το διάστημα αυτό.
- Όλοι οι υπολογισμοί της ΜΔΖ βασίζονται στις θέσεις κατά το κλείσιμο κάθε εργάσιμης ημέρας, μη λαμβάνοντας υπόψη τις ενδοημερήσιες μεταβολές στο εν λόγω χαρτοφυλάκιο.
- Οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ βασίζονται σε μικρές μεταβολές στις τιμές των σχετικών παραγόντων κινδύνων. Σε περίπτωση μεγαλύτερων μεταβολών (tail events), το υπόδειγμα ενδέχεται να μην αποτυπώσει πλήρως την επίδρασή τους στην αξία του χαρτοφυλακίου, και
- Οι αποδόσεις επί των μεμονωμένων παραγόντων κινδύνου βασίζονται στην υπόθεση ότι ακολουθούν κανονική κατανομή. Εάν αυτό δεν ισχύει, η πιθανότητα ακραίων μεταβολών στην αγορά θα μπορούσε να υποεκτιμηθεί. Ο εν λόγω περιορισμός μετριάζεται μέσω της διενέργειας προγράμματος προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων κρίσης (stress testing), το οποίο αναλύθηκε ανωτέρω.

4.3.3 Κίνδυνος επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο

Ο κίνδυνος επιτοκίου από δραστηριότητες στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο αναφέρεται στον υφιστάμενο ή μελλοντικό κίνδυνο για τα κέρδη και το κεφάλαιο του Ομίλου και της Τράπεζας, ο οποίος προκύπτει από δυσμενείς διακυμάνσεις των επιτοκίων που επηρεάζουν τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της Τράπεζας. Ο κίνδυνος επιτοκίου από δραστηριότητες στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο πηγάζει κυρίως από τους εξής παράγοντες: κίνδυνος επιτοκιακού ανοίγματος, κίνδυνος καμπύλης απόδοσης, κίνδυνος βάσης και κίνδυνος δικαιώματος προαίρεσης. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με του σημαντικούς παράγοντες κινδύνου βλ. «*Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου*» ενότητα «*Διαχείριση Κινδύνων – Επιτοκιακός Κίνδυνος στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο (IRRBB)*».

4.3.4 Επιτοκιακός κίνδυνος βάσει της ημερομηνίας επόμενης αναπροσαρμογής επιτοκίου

Ο επιτοκιακός κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος και η Τράπεζα και αφορά σε χρηματοοικονομικά μέσα με βάση την ημερομηνία του αμέσως επόμενου επαναπροσδιορισμού των επιτοκίων, συνοψίζεται ως ακολούθως:

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2019	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	17	-	-	-	-	3.485	**3.502**
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.298	88	172	320	-	96	**2.974**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ	33	16	36	71	237	70	**463**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	17.466	4.061	5.028	1.313	955	358	**29.181**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	135	17	687	257	1.624	117	**2.837**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	-	21	1.417	925	3.688	1	**6.052**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	17	-	-	3	-	2.044	**2.064**
Σύνολο	**19.966**	**4.203**	**7.340**	**2.889**	**6.504**	**6.171**	**47.073**
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.789	63	100	2.410	87	-	**4.449**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.583	2.850	6.357	3.230	1	627	**43.648**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	85	169	590	309	192	25	**1.370**
Λοιπά στοιχεία παθητικού	72	-	-	-	-	1.191	**1.263**
Υποχρέωση από μισθώσεις	7	13	60	338	887	1	**1.306**
Σύνολο	**32.536**	**3.095**	**7.107**	**6.287**	**1.167**	**1.844**	**52.036**
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων	**(12.570)**	**1.108**	**233**	**(3.398)**	**5.337**	**4.327**	**(4.963)**

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2018	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	4.445	-	-	-	-	693	**5.138**
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.687	739	97	7	-	57	**2.587**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ	226	3.527	250	89	250	177	**4.519**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	19.067	4.463	4.613	1.034	709	248	**30.134**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	197	119	536	271	1.317	127	**2.567**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	-	35	1.144	620	74	-	**1.873**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	11	-	3	-	-	1.511	**1.525**
Σύνολο	**25.633**	**8.883**	**6.643**	**2.021**	**2.350**	**2.813**	**48.343**
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.846	3.233	110	2.390	85	3	**7.667**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.401	2.946	5.576	2.733	1	1.370	**43.027**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	36	122	713	475	59	9	**1.414**
Λοιπά στοιχεία παθητικού	49	-	-	-	-	739	**788**
Σύνολο	**32.332**	**6.301**	**6.399**	**5.598**	**145**	**2.121**	**52.896**
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων	**(6.699)**	**2.582**	**244**	**(3.577)**	**2.205**	**692**	**(4.553)**

Σημειώσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
Όμιλος και Τράπεζα

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2019	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1	-	-	-	-	3.301	**3.302**
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.201	126	173	320	-	82	**2.902**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ	7	16	36	71	239	70	**439**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	17.285	4.004	4.490	902	895	335	**27.911**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	55	17	687	257	1.624	116	**2.756**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	-	-	1.328	846	3.657	-	**5.831**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	-	1.991	**1.991**
Σύνολο	**19.549**	**4.163**	**6.714**	**2.396**	**6.415**	**5.895**	**45.133**
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.960	68	237	2.411	87	17	**4.780**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.220	2.740	6.028	3.136	-	537	**42.661**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	85	169	590	308	192	21	**1.365**
Λοιπά στοιχεία παθητικού	-	-	-	-	-	1.177	**1.177**
Υποχρέωση από μισθώσεις	7	14	61	319	654	1	**1.056**
Σύνολο	**32.272**	**2.991**	**6.916**	**6.174**	**933**	**1.753**	**51.039**
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων	**(12.723)**	**1.172**	**(202)**	**(3.778)**	**5.482**	**4.142**	**(5.906)**

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2018	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	4.368	-	-	-	-	536	**4.904**
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.620	625	216	7	-	39	**2.507**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ	215	3.527	250	89	250	177	**4.508**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	18.761	4.208	4.360	772	715	287	**29.103**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	117	119	536	271	1.318	126	**2.487**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	-	5	1.097	576	74	-	**1.752**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	-	1.408	**1.408**
Σύνολο	**25.081**	**8.484**	**6.459**	**1.715**	**2.357**	**2.573**	**46.669**
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2.140	3.281	201	2.417	85	19	**8.143**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.136	2.821	5.260	2.720	-	1.312	**42.249**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	36	71	321	415	-	5	**848**
Λοιπά στοιχεία παθητικού	-	-	-	-	-	695	**695**
Σύνολο	**32.312**	**6.173**	**5.782**	**5.552**	**85**	**2.031**	**51.935**
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων	**(7.231)**	**2.311**	**677**	**(3.837)**	**2.272**	**542**	**(5.266)**

4.3.5 Συναλλαγματικός κίνδυνος

Συναλλαγματικός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που αφορά στην ενδεχόμενη ζημία λόγω μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Η Ανοικτή Συναλλαγματική Θέση της Τράπεζας προέρχεται κυρίως από τις τρέχουσες και προθεσμιακές συναλλαγές σε ξένο νόμισμα, καθώς και την αποτίμηση των εξωχρηματιστηριακών παράγωγων προϊόντων σε ξένο νόμισμα.

Η έκθεση του Ομίλου στον συναλλαγματικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 είχε ως εξής:

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2019	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	3.345	22	4	-	2	129	**3.502**
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.641	77	16	14	179	47	**2.974**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	448	15	-	-	-	-	**463**
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.673	135	11	5	-	9	**4.833**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	25.737	2.066	30	1	535	812	**29.181**
Χαρτ/κιο επενδύσεων – σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	2.723	33	-	-	-	81	**2.837**
Χαρτ/κιο επενδύσεων – σε αποσβεσμένο κόστος	5.923	43	-	-	-	86	**6.052**
Ακίνητα επενδύσεων	132	-	-	-	-	20	**152**
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	8	-	-	-	-	-	**8**
Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	199	-	-	-	-	2	**201**
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.695	-	-	-	-	20	**1.715**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	7.677	-	29	4	-	11	**7.721**
Σύνολο ενεργητικού (εξαιρ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	**55.201**	**2.391**	**90**	**24**	**716**	**1.217**	**59.639**
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	4.376	125	9	-	3	96	**4.609**
Σύνολο ενεργητικού	**59.577**	**2.516**	**99**	**24**	**719**	**1.313**	**64.248**

31 Δεκεμβρίου 2019	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	4.227	27	9	1	169	16	**4.449**
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	2.641	193	15	2	19	-	**2.870**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	39.902	2.113	132	1	40	1.460	**43.648**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	1.366	-	-	-	-	4	**1.370**
Λοιπά στοιχεία παθητικού	2.629	70	25	1	-	49	**2.774**
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	266	-	-	-	-	1	**267**
Σύνολο παθητικού (εξ. Υποχρ. σχετιζ/νων με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενων προς πώληση)	**51.031**	**2.403**	**181**	**5**	**228**	**1.530**	**55.378**
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.437	46	1	-	-	109	**3.593**
Σύνολο παθητικού	**54.468**	**2.449**	**182**	**5**	**228**	**1.639**	**58.971**
Καθαρή συναλλαγματική θέση	**5.109**	**67**	**(83)**	**19**	**491**	**(326)**	**5.277**

Σημειώσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
Όμιλος και Τράπεζα

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου – Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2018	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	5.014	15	3	-	2	104	**5.138**
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.379	137	15	11	14	31	**2.587**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4.511	8	-	-	-	-	**4.519**
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.669	106	10	3	1	2	**3.791**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	26.933	1.879	29	1	559	733	**30.134**
Χαρτ/κιο επενδύσεων – σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	2.463	23	-	-	-	82	**2.568**
Χαρτ/κιο επενδύσεων – σε αποσβεσμένο κόστος	1.806	-	-	-	-	66	**1.872**
Ακίνητα επενδύσεων	995	-	-	-	-	21	**1.016**
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	8	-	-	-	-	-	**8**
Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	148	-	-	-	-	2	**150**
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.032	-	-	-	-	14	**1.046**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	6.956	51	8	1	2	27	**7.045**
Σύνολο ενεργητικού (εξαιρ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	**55.914**	**2.219**	**65**	**16**	**578**	**1.082**	**59.874**
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	4.109	171	12	1	205	723	**5.221**
Σύνολο ενεργητικού	**60.023**	**2.390**	**77**	**17**	**783**	**1.805**	**65.095**

31 Δεκεμβρίου 2018	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	7.542	22	9	-	93	1	**7.667**
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1.949	161	12	2	5	2	**2.131**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	39.466	2.027	126	1	45	1.362	**43.027**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	1.410	-	-	-	-	4	**1.414**
Λοιπά στοιχεία παθητικού	849	16	3	-	-	19	**887**
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	239	-	-	-	-	-	**239**
Σύνολο παθητικού (εξ. Υποχρ. σχετιζ/νων με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενων προς πώληση)	**51.455**	**2.226**	**150**	**3**	**143**	**1.388**	**55.365**
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.278	105	13	-	1	695	**4.092**
Σύνολο παθητικού	**54.733**	**2.331**	**163**	**3**	**144**	**2.083**	**59.457**
Καθαρή συναλλαγματική θέση	**5.290**	**59**	**(86)**	**14**	**639**	**(278)**	**5.638**

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2019	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	3.270	21	4	-	2	5	**3.302**
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.646	37	11	14	172	22	**2.902**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	381	58	-	-	-	-	**439**
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.673	135	11	5	-	9	**4.833**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	25.332	2.022	30	1	526	-	**27.911**
Χαρτ/κιο επενδύσεων – σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	2.724	33	-	-	-	-	**2.757**
Χαρτ/κιο επενδύσεων – σε αποσβεσμένο κόστος	5.787	43	-	-	-	-	**5.830**
Συμμετοχές σε θυγατρικές	1.139	-	-	-	-	-	**1.139**
Ακίνητα επενδύσεων	6	-	-	-	-	-	**6**
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	6	-	-	-	-	-	**6**
Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	199	-	-	-	-	-	**199**
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.264	-	-	-	-	-	**1.264**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	7.540	43	24	4	-	3	**7.614**
Σύνολο ενεργητικού (εξαιρ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	**54.967**	**2.392**	**80**	**24**	**700**	**39**	**58.202**
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	1.004	81	1	-	4	69	**1.159**
Σύνολο ενεργητικού	**55.971**	**2.473**	**81**	**24**	**704**	**108**	**59.361**

31 Δεκεμβρίου 2019	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	4.398	104	99	3	171	5	**4.780**
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	2.641	193	15	2	19	-	**2.870**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	39.860	2.029	128	1	30	613	**42.661**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	1.365	-	-	-	-	-	**1.365**
Λοιπά στοιχεία παθητικού	2.237	109	23	1	-	4	**2.374**
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	264	-	-	-	-	-	**264**
Σύνολο παθητικού (εξαιρ. Υποχρεώσεων σχετιζ/νων με μη κυκλ. Περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση)	**50.765**	**2.435**	**265**	**7**	**220**	**622**	**54.314**
Υποχρεώσεις σχετιζομένες με μη κυκλ. Περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	2	17	1	-	-	94	**114**
Σύνολο παθητικού	**50.767**	**2.452**	**266**	**7**	**220**	**716**	**54.428**
Καθαρή συναλλαγματική θέση	**5.204**	**21**	**(185)**	**17**	**484**	**(608)**	**4.933**

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου – Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2018	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	4.881	14	3	-	2	4	**4.904**
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.366	106	11	11	3	10	**2.507**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4.500	8	-	-	-	-	**4.508**
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.669	106	10	3	1	2	**3.791**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	26.622	1.893	29	1	558	-	**29.103**
Χαρτ/κιο επενδύσεων – σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	2.463	23	-	-	-	-	**2.486**
Χαρτ/κιο επενδύσεων – σε αποσβεσμένο κόστος	1.753	-	-	-	-	-	**1.753**
Συμμετοχές σε θυγατρικές	1.467	-	-	-	-	-	**1.467**
Ακίνητα επενδύσεων	6	-	-	-	-	-	**6**
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	7	-	-	-	-	-	**7**
Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	147	-	-	-	-	-	**147**
Ενσώματα πάγια στοιχεία	262	-	-	-	-	-	**262**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	6.833	51	4	1	2	3	**6.894**
Σύνολο ενεργητικού (εξαιρ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	**54.976**	**2.201**	**57**	**16**	**566**	**19**	**57.835**
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	1.110	73	-	1	202	66	**1.452**
Σύνολο ενεργητικού	**56.086**	**2.274**	**57**	**17**	**768**	**85**	**59.287**

31 Δεκεμβρίου 2018	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	7.852	100	91	2	96	2	**8.143**
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1.949	161	12	2	5	2	**2.131**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	39.544	1.949	122	1	32	601	**42.249**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	848	-	-	-	-	-	**848**
Λοιπά στοιχεία παθητικού	918	10	2	-	-	-	**930**
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	237	-	-	-	-	-	**237**
Σύνολο παθητικού (εξ. Υποχρ. σχετιζ/νων με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενων προς πώληση)	**51.348**	**2.220**	**227**	**5**	**133**	**605**	**54.538**
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	6	23	1	-	-	81	111
Σύνολο παθητικού	**51.354**	**2.243**	**228**	**5**	**133**	**686**	**54.649**
Καθαρή συναλλαγματική θέση	**4.732**	**31**	**(171)**	**12**	**635**	**(601)**	**4.638**

4.4 Κίνδυνος χώρας

Ο κίνδυνος χώρας είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω των γεγονότων που συντελούνται σε μια χώρα, τα οποία βρίσκονται τουλάχιστον έως ένα βαθμό υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης, αλλά όχι υπό τον έλεγχο κάποιας εταιρείας ή ατόμου. Οι κύριες κατηγορίες του κινδύνου χώρας περιλαμβάνουν τον κίνδυνο στάσης πληρωμών (sovereign risk), τον κίνδυνο αδυναμίας μετατροπής του εγχώριου νομίσματος σε διεθνή βασικά νομίσματα αποθεμάτων (convertibility risk) και

τον κίνδυνο μη αποπληρωμής υποχρεώσεων στο εξωτερικό (transfer risk). Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με του σημαντικούς παράγοντες κινδύνου βλέπε *«Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου»* ενότητα «*Διαχείριση Κινδύνων – Κίνδυνος Χώρας*».

4.5 Κίνδυνος ρευστότητας

4.5.1 Διαχείριση κινδύνου ρευστότητας

Ως κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου ο οποίος απορρέει από την αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες, χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές.

Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term liquidity risk), ή αναλήψεις υψηλότερες των αναμενόμενων (withdrawal/call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης του χαρτοφυλακίου των περιουσιακών στοιχείων στις κατάλληλες προθεσμίες λήξης, καθώς και τον κίνδυνο αδυναμίας του οργανισμού να ρευστοποιήσει μια θέση έγκαιρα και με εύλογους όρους. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με του σημαντικούς παράγοντες κινδύνου βλέπε *«Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου»* ενότητα «*Διαχείριση Κινδύνων – Κίνδυνος Ρευστότητας*».

4.5.2 Συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές

Οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμιακές εκροές του Ομίλου και της Τράπεζας από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις πλην παραγώγων παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Ο κίνδυνος ρευστότητας από παράγωγα δεν θεωρείται σημαντικός.

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2019	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	**Σύνολο**
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.297	65	53	2.451	587	**4.453**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34.558	2.675	5.679	746	53	**43.711**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	805	342	564	**1.711**
Λοιπές υποχρεώσεις	158	824	224	2	54	**1.262**
Υποχρέωση από μισθώσεις	8	14	63	301	1.367	**1.753**
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	**36.021**	**3.578**	**6.824**	**3.842**	**2.625**	**52.890**
Δανειακές δεσμεύσεις	**586**	**240**	**771**	**457**	**1.004**	**3.058**

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2018	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	**Σύνολο**
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.885	3.213	73	2.438	88	**7.697**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34.153	2.821	5.634	437	54	**43.099**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	1	-	23	876	4	**904**
Λοιπές υποχρεώσεις	71	359	211	-	57	**698**
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	**36.110**	**6.393**	**5.941**	**3.751**	**203**	**52.398**
Δανειακές δεσμεύσεις	**509**	**238**	**502**	**485**	**1.326**	**3.060**

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2019	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	**Σύνολο**
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.494	135	116	2.451	587	**4.783**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34.213	2.552	5.304	596	50	**42.715**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	805	341	560	**1.706**
Λοιπές υποχρεώσεις	-	841	225	-	54	**1.120**
Υποχρέωση από μισθώσεις	7	14	63	298	1.364	**1.746**
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	**35.714**	**3.542**	**6.513**	**3.686**	**2.615**	**52.070**
Δανειακές δεσμεύσεις	**585**	**235**	**802**	**439**	**1.303**	**3.364**

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2018	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	**Σύνολο**
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2.221	3.321	78	2.465	88	**8.173**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34.086	2.673	5.234	268	51	**42.312**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	22	875	-	**897**
Λοιπές υποχρεώσεις	6	358	209	-	56	**629**
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	**36.313**	**6.352**	**5.543**	**3.608**	**195**	**52.011**
Δανειακές δεσμεύσεις	**506**	**233**	**517**	**696**	**1.707**	**3.659**

Στις «Λοιπές Υποχρεώσεις» περιλαμβάνονται κυρίως τόκοι και προμήθειες πληρωτέοι, υποχρεώσεις προς προμηθευτές, υποχρεώσεις προς το Δημόσιο και επιχειρήσεις του Δημοσίου, υποχρεώσεις από φόρους και τέλη (εκτός φόρου εισοδήματος), δεδουλευμένα έξοδα.

4.6 Ασφαλιστικός κίνδυνος

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που εκδίδει ο Όμιλος περιλαμβάνουν ασφαλιστικό κίνδυνο. Ο κίνδυνος αφορά στην πιθανότητα επέλευσης του ασφαλισμένου γεγονότος και της επακόλουθης ζημιάς. Λόγω της φύσης των ασφαλιστηριών, ο κίνδυνος βασίζεται σε τυχαία γεγονότα και για το λόγο αυτό είναι απρόβλεπτος.

Ο πρωταρχικός κίνδυνος που πιθανόν να αντιμετωπίσει ο Όμιλος από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχει εκδώσει είναι η απόκλιση από τις αντίστοιχες εκτιμήσεις του πραγματικού αριθμού ζημιών, του χρόνου επέλευσής τους και του ύψους της αποζημίωσης. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί γιατί η συχνότητα και/ή η σφοδρότητα των ζημιών είναι μεγαλύτερες από τις εκτιμηθείσες. Ανάλογα με το ασφαλιστικό προϊόν, ο κίνδυνος αυτός επηρεάζεται από μεταβολές σε μακροοικονομικά μεγέθη, μεταβολές στη συμπεριφορά των ασφαλισμένων, μεταβολές στη δημόσια υγεία, από πανδημίες και καταστροφικά γεγονότα (σεισμούς, βιομηχανική καταστροφή, φωτιές, εξεγέρσεις, τρομοκρατία, κ.λπ.).

Η έκθεση στους παραπάνω κινδύνους μετριάζεται μέσω της διασποράς τους σε ένα πολυπληθές χαρτοφυλάκιο ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Η διασπορά αυτή βελτιώνεται περαιτέρω μέσω της εφαρμογής επιλεκτικής πρακτικής ανάληψης των κινδύνων, κατάλληλης αντασφαλιστικής πολιτικής και εσωτερικών κανόνων λειτουργίας σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής διαχείρισης κινδύνου. Επιπλέον, η τιμολογιακή πολιτική βασίζεται σε παραδοχές και στατιστικές μελέτες, καθώς και στα εμπειρικά δεδομένα του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες τάσεις και τις τρέχουσες συνθήκες αγοράς.

Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις διακρίνονται σε αναλογικές, προαιρετικές, υπέρβασης ζημιών και καταστροφικού τύπου (catastrophe reinsurance).

Ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής που παρέχονται από τον Όμιλο περιλαμβάνουν ισόβια, μικτή, πρόσκαιρη ασφάλιση, πρόσκαιρη ασφάλιση με παροχή επιβίωσης, συνταξιοδοτικά προϊόντα, προϊόντα συνδεδεμένα με επενδύσεις (Unit-Linked) και συμπληρωματικές καλύψεις προσαρτημένες στα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής.

Παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης Ζωής

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής ασφαλίζουν γεγονότα τα οποία σχετίζονται με την ανθρώπινη ζωή (π.χ. θάνατο ή επιβίωση).

Οι παροχές συνίστανται είτε στην καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού είτε στην αποκατάσταση της συγκεκριμένης οικονομικής ζημιάς που προήλθε από την επέλευση του γεγονότος.

Οι κύριοι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος σχετικά με τα συμβόλαια Ζωής είναι οι ακόλουθοι:

- *Κίνδυνος θνησιμότητας*: ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω διαφοροποίησης μεταξύ του πραγματικού αριθμού των θανάτων και του αναμενόμενου αριθμού τους.
- *Κίνδυνος επιβίωσης*: ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω μεγαλύτερης της εκτιμηθείσας, διάρκειας ζωής των ασφαλισμένων.
- *Κίνδυνος επενδυτικής απόδοσης*: ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης της πραγματικής απόδοσης έναντι της προσδοκώμενης.
- *Κίνδυνος εξόδων*: ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης των πραγματικών εξόδων έναντι της σχετικής εκτίμησης.
- *Κίνδυνος ακυρωσιμότητας*: ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω ακύρωσης ή εξαγοράς των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Βασικές παραδοχές

Οι εκτιμήσεις των ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής πραγματοποιούνται στην έναρξη των ασφαλιστηρίων, όπου ο Όμιλος προσδιορίζει τις βασικές παραδοχές που χρησιμοποιούνται ανάλογα με τον τύπο του ασφαλιστηρίου συμβολαίου όπως οι επικείμενοι θάνατοι, οι ακυρώσεις συμβολαίων, οι αποδόσεις επενδύσεων και τα διαχειριστικά έξοδα. Συνεπώς, νέες εκτιμήσεις παράγονται σε

κάθε ημερομηνία σύνταξης Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για την επάρκεια των ασφαλιστικών αποθεμάτων κάτω από το πρίσμα της τρέχουσας εμπειρίας.

Οι θεμελιώδεις παραδοχές, στις οποίες οι ασφαλιστικές προβλέψεις επιδεικνύουν ιδιαίτερη ευαισθησία, είναι οι ακόλουθες:

- *Θνησιμότητα:* Οι παραδοχές στηρίζονται σε κατάλληλους για τον κάθε κλάδο εθνικούς πίνακες θνησιμότητας, σύμφωνα με το τύπο ασφαλιστικού προγράμματος που έχει εκδωθεί, αντανακλώντας την πιο προσφατη εμπειρία του Ομίλου και συνεπώς την καλύτερη δυνατή εκτίμηση για το έτος. Οι βασικές παραδοχές διαφοροποιούνται με το φύλο.
- *Απόδοση Επενδύσεων*: Οι αποδόσεις των επενδύσεων που επηρεάζουν το προσδοκώμενο επίπεδο μελλοντικών παροχών βασίζονται τόσο στις τρέχουσες αποδόσεις της αγοράς όσο και στις προβλέψεις μελλοντικών οικονομικών εξελίξεων.
- *Έξοδα*: Οι παραδοχές σχετικά με τα λειτουργικά έξοδα αντανακλούν τις εκτιμώμενες δαπάνες για τη διατήρηση/ ανανέωση και εξυπηρέτηση του εν ισχύ χαρτοφυλακίου. Το επίπεδο των εξόδων όπως έχει διαμορφωθεί την 31 Δεκεμβρίου 2019 έχει θεωρηθεί αποδεκτό, προσαρμοσμένο με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό όπου χρειάζεται.
- *Ποσοστά ακυρώσεων και εξαγορών:* Οι ακυρώσεις αφορούν στον τερματισμό των συμβολαίων λόγω μη καταβολής ασφαλίστρων. Οι εξαγορές αφορούν στον εθελούσιο τερματισμό των συμβολαίων από τους ασφαλισμένους. Οι παραδοχές ακύρωσης των συμβολαίων ορίστηκαν χρησιμοποιώντας ιστορικά στατιστικά δεδομένα σύμφωνα με την εμπειρία του Ομίλου και διαφέρουν ανά προϊόν.
- *Συντελεστής προεξόφλησης*: Η εκτίμηση της επάρκειας των υποχρεώσεων βασίζεται στην εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών. Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας την καμπύλη επιτοκίων άνευ κινδύνου προσαυξημένη κατά ένα περιθώριο που βασίζεται στις αποδόσεις του χαρτοφυλακίου επενδύσεων που αντιστοιχίζονται στα σχετικά ασφαλιστικά αποθέματα, μείον προσαρμογή για τον πιστωτικό κίνδυνο.
- *Ποσοστό άσκησης δικαιώματος εξαγοράς στην έναρξη της συνταξιοδότησης:* Το ποσοστό των ασφαλισμένων σε ένα ατομικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα που επιλέγει την καταβολή εφάπαξ ποσού (αξία εξαγοράς) αντί της καταβολής μηνιαίας σύνταξης εκτιμάται με βάση την προηγούμενη εμπειρία.

Έλεγχος επάρκειας υποχρέωσης

Τα ασφαλιστικά προγράμματα του Κλάδου Ζωής ταξινομήθηκαν ανάλογα με τη φύση των αντίστοιχων καλύψεων σε τρεις κύριες κατηγορίες:

i. Ατομικά παραδοσιακά προγράμματα (ασφάλεια ζωής, ισόβια, μικτή, με ορισμένη λήξη, συνταξιοδοτικό πρόγραμμα κ.α.):
Ο έλεγχος βασίσθηκε στην προβολή των μελλοντικών ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας τρέχουσες υποθέσεις θνησιμότητας, ακυρωσιμότητας, επιτοκίου και εξόδων, για την προσδοκώμενη υπολειπόμενη διάρκεια των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Από την παραπάνω διαδικασία προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

ii. Ατομικά ασφαλιστήρια ζωής που συνδέονται με επενδύσεις (unit-linked):
Αναλύθηκαν τόσο οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τις παραμέτρους (θνησιμότητα, ακυρωσιμότητα, επιτόκια, έξοδα) όσο και αυτοί που σχετίζονται με την εγγυημένη παροχή στη λήξη των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Παρά την αύξηση που σημείωσαν οι τιμές των μεριδίων των συνδεδεμένων κεφαλαίων το τελευταίο έτος, εξακολουθεί να είναι αναγκαίος ο σχηματισμός επιπλέον αποθέματος για την κάλυψη των εγγυήσεων προς τους ασφαλισμένους.

iii. Συνταξιούχοι που προέρχονται από ομαδικά συμβόλαια της μορφής «DAF»:
Η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν παρόμοια με εκείνη των ατομικών ασφαλιστηρίων. Από το τεστ προέκυψε η ανάγκη επιπλέον αποθέματος από τα ήδη σχηματισμένα, για την κάλυψη του κινδύνου μακροβιότητας.

Ανάλυση ευαισθησίας

Η ανάλυση ευαισθησίας που απεικονίζεται παρακάτω πραγματοποιείται για τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι θεωρούνται σημαντικοί (επιτόκιο προεξόφλησης και ποσοστά ακυρώσεων) αναφορικά με την επίπτωση που επιφέρει η μεταβολή τους στο σύνολο των προβλέψεων που έχουν καταχωρηθεί.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης ευαισθησίας αφορούν στις υποχρεώσεις που συνδέονται με το χαρτοφυλάκιο των παραδοσιακών ασφαλίσεων ζωής, τις παροχές προς τους συνταξιούχους που προέρχονται από ομαδικά προγράμματα DAF, καθώς και το χαρτοφυλάκιο συμβολαίων Unit Linked.

Ανάλυση ευαισθησίας

2019	Μεταβολή Παραδοχών	Επιπτώσεις στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	(65)
	-0,5%	87
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	(8)
	Μείωση κατά -10%	9
Ρυθμός Θνησιμότητας	Αύξηση κατά +10%	(1)
	Μείωση κατά -10%	2
Έξοδα Διαχείρισης	Αύξηση κατά +10%	6

2018	Μεταβολή Παραδοχών	Επιπτώσεις στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	(46)
	-0,5%	68
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	(7)
	Μείωση κατά -10%	8
Ρυθμός Θνησιμότητας	Αύξηση κατά +10%	(1)
	Μείωση κατά -10%	1
Έξοδα Διαχείρισης	Αύξηση κατά +10%	8

Συμπληρωματικές καλύψεις σε συμβόλαια ασφάλισης Ζωής

Τα συμβόλαια ασφάλισης Ζωής μπορεί να περιλαμβάνουν και συμπληρωματικές καλύψεις ασφάλισης ατυχημάτων και νοσοκομειακής περίθαλψης, οι οποίες προστατεύουν τους πελάτες του Ομίλου από τις συνέπειες της ανικανότητας ή την ανάγκη νοσηλείας εξαιτίας ατυχήματος ή και ασθένειας του ασφαλισμένου ή των εξαρτημένων μελών του.

Οι κύριοι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος σχετικά με τις καλύψεις των συμβολαίων Ζωής είναι οι ακόλουθοι:

- *Κίνδυνος νοσηρότητας:* ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω διαφοροποίησης της εμπειρίας υγείας του ασφαλισμένου έναντι της εκτιμηθείσας.
- *Κίνδυνος εξόδων*: ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης των πραγματικών εξόδων έναντι της σχετικής εκτίμησης.
- *Κίνδυνος ακυρωσιμότητας:* ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω διαφοροποίησης της συμπεριφοράς του ασφαλισμένου (ακύρωση ή εξαγορά των ασφαλιστηρίων συμβολαίων) από την εκτιμηθείσα.

Βασικές παραδοχές

Οι θεμελιώδεις παραδοχές (πέραν αυτών που αφορούν στην ακυρωσιμότητα, στα έξοδα και τα επιτόκια προεξόφλησης), στις οποίες οι ασφαλιστικές προβλέψεις επιδεικνύουν ιδιαίτερη ευαισθησία, είναι οι ακόλουθες:

- *Νοσηρότητα:* Η συχνότητα και σφοδρότητα νοσηλείας καθώς και η εξέλιξή τους ανά ηλικία και τύπο κάλυψης που προέρχονται από την ιστορική εμπειρία.
- *Ανικανότητα:* Τα ποσοστά ανικανότητας για τις συμπληρωματικές καλύψεις ζωής με παροχές σε περίπτωση ανικανότητας του ασφαλισμένου, βασίζονται κυρίως στα αντίστοιχα ποσοστά των εν ενεργεία αντασφαλιστικών συμβάσεων.

Έλεγχος επάρκειας υποχρέωσης

Τα ασφαλιστικά προγράμματα του Κλάδου Ζωής ταξινομήθηκαν ανάλογα με τη φύση των αντίστοιχων καλύψεων σε δύο κύριες κατηγορίες:

i. Συμπληρωματικές καλύψεις εξόδων νοσοκομειακής περίθαλψης:
Για τη διενέργεια του ελέγχου λήφθηκαν υπόψη οι τρέχουσες εκτιμήσεις για το επιτόκιο προεξόφλησης, τους δείκτες νοσηρότητας, τον ιατρικό πληθωρισμό των αποζημιώσεων, την ακυρωσιμότητα των συμβολαίων, τα έξοδα και την ετήσια αύξηση των ασφαλίστρων. Από την παραπάνω διαδικασία δεν προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

ii. Λοιπές συμπληρωματικές καλύψεις:
Για τον έλεγχο επάρκειας λήφθηκαν υπόψη οι τρέχουσες εκτιμήσεις για το επιτόκιο προεξόφλησης, τους δείκτες ανικανότητας, την ακυρωσιμότητα των συμβολαίων και τα έξοδα. Από τον έλεγχο προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

Για τα ατομικά προγράμματα νοσοκομειακής περίθαλψης ο έλεγχος επάρκειας βασίζεται στην εκτίμηση της παρούσας αξίας των μελλοντικών χρηματοροών του χαρτοφυλακίου. Ο έλεγχος επάρκειας δεν κατέληξε σε ανάγκη σχηματισμού πρόσθετων αποθεμάτωνκαθως δεν υπερβαίνει το απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλίστρων που έχει ήδη σχηματισθεί.

Ανάλυση ευαισθησίας

Στον επόμενο πίνακα απεικονίζεται η επίπτωση που θα είχε στο τελικό αποτέλεσμα η μεταβολή των κύριων παραμέτρων (επιτόκιο προεξόφλησης, ποσοστά ακυρώσεων και ποσοστά νοσηρότητας) που επηρεάζουν το ύψος των τεχνικών αποθεμάτων του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου.

Ανάλυση ευαισθησίας

2019	Μεταβολή Παραδοχών	Επιπτώσεις στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	-
	-0,5%	-
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	-
	Μείωση κατά -10%	-
Ποσοστά Νοσηρότητας	Αύξηση κατά +5%	44
	Μείωση κατά -5%	-

2018	Μεταβολή Παραδοχών	Επιπτώσεις στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	-
	-0,5%	-
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	-
	Μείωση κατά -10%	-
Ποσοστά Νοσηρότητας	Αύξηση κατά +5%	30
	Μείωση κατά -5%	-

Γενικές ασφαλίσεις

Ο Όμιλος παρέχει προϊόντα που καλύπτουν όλο το εύρος των γενικών ασφαλίσεων για κάλυψη προσωπικών, εμπορικών και βιομηχανικών κινδύνων που σχετίζονται με την απώλεια περιουσίας και την ευθύνη έναντι τρίτων.

Η έκθεση στους παραπάνω κινδύνους μετριάζεται μέσω της διασποράς τους σε ένα πολυπληθές χαρτοφυλάκιο. Η διασπορά αυτή βελτιώνεται περαιτέρω μέσω της εφαρμογής επιλεκτικής πρακτικής αποδοχής των κινδύνων, κατάλληλης αντασφαλιστικής κάλυψης και εσωτερικών κανόνων λειτουργίας σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής διαχείρισης κινδύνου. Επιπλέον, η τιμολόγηση των προγραμμάτων βασίζεται σε εμπειρία του παρελθόντος, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες τάσεις και τις τρέχουσες συνθήκες αγοράς.

Για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων κινδύνων που σχετίζονται με πλήθος ζημιών και αντίστοιχων καταβολών αποζημιώσεων πέραν των αναμενόμενων μεγεθών, εφαρμόζονται κατάλληλες πρακτικές πρόληψης σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας του Ομίλου:

Διαδικασία ανάληψης κινδύνων («underwriting»): Τα κριτήρια αποδοχής για όλους τους κλάδους ασφάλισης είναι τέτοια που εξασφαλίζουν τη γεωγραφική διασπορά των κινδύνων και την κατανομή τους σε διαφορετικούς τομείς δραστηριότητας. Επιπλέον, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, επιβάλλονται ανώτατα όρια κάλυψης και εκπιπτόμενα, που μειώνουν την ευθύνη του Ομίλου. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις οι ασφαλιστικές συμβάσεις περιλαμβάνουν εξαιρέσεις κάλυψης κινδύνων των οποίων, τόσο ο χρόνος επέλευσης, όσο και οι οικονομικές συνέπειες, είναι δύσκολο να εκτιμηθούν (όπως γενικοί κίνδυνοι ευθύνης τρίτων ή περιβαλλοντικοί κίνδυνοι με δυσδιάκριτα αιτιογόνα γεγονότα και προσαγωγή ευθυνών).

Διαχείριση αποζημιώσεων: Η πολιτική διαχείρισης των ζημιών αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν ταχύτερη καταβολή της αποζημίωσης και την αποφυγή φαινομένων εξαπάτησης του Ομίλου με ατυχήματα προκαλούμενα από δόλο. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρησιμοποίηση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, αξιόπιστων διαδικασιών πραγματογνωμοσύνης και την στελέχωση των αρμοδίων τμημάτων με ανθρώπινο δυναμικό υψηλής κατάρτισης και ηθικής ακεραιότητας.

Προβλέψεις εκκρεμών αποζημιώσεων: Πέραν από την κατά περίπτωση εκτίμηση των προβλεπόμενων ποσών αποζημίωσης, εφαρμόζονται αναλογιστικές και στατιστικές τεχνικές που αποσκοπούν σε μια ασφαλέστερη συνολική εκτίμηση των μελλοντικών υποχρεώσεων και το σχηματισμό επαρκών αποθεμάτων. Οι τεχνικές αυτές βασίζονται στη μελέτη των ιστορικών δεδομένων για τον προσδιορισμό του τελικού κόστους και σε υποθέσεις σχετικά με το μέσο κόστος αποζημίωσης, τον μελλοντικό πληθωρισμό, τις μεταβολές των κανόνων του νομικού πλαισίου που εφαρμόζονται καθώς και στην κρίση των εμπειρογνωμόνων. Η διαδικασία αυτή ενέχει σημαντικό βαθμό υποκειμενικότητας, ειδικότερα κατά την εκτίμηση του αποθέματος των αναγγελθεισών ζημιών στις περιπτώσεις σωματικών βλαβών, απώλειας ζωής, νομικών υποθέσεων και καταστροφής περιουσίας. Στη διαδικασία αυτή εντάσσεται και ο σχηματισμός αποθεμάτων για ζημιές που δεν έχουν γνωστοποιηθεί στις εταιρίες του Ομίλου μέχρι την ημερομηνία αποτίμησης.

Αντασφαλιστική πολιτική: Η επιλογή κατάλληλης αντασφαλιστικής κάλυψης ποικίλλει ανάλογα με τη φύση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, την κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου και τη δυνατότητα για κάλυψη ζημιών από δυσμενή γεγονότα. Η δομή του τελικά επιλεγόμενου προγράμματος είναι τέτοια που να εξασφαλίζει κάλυψη για ασυνήθιστα μεγάλο πλήθος ζημιών ή μεμονωμένων αποζημιώσεων που αποκλίνουν σημαντικά από τα προσδοκώμενα μέσα μεγέθη. Ιδιαίτερη ευαισθησία επιδεικνύεται στην κάλυψη καταστροφικών φυσικών φαινομένων, όπως σεισμού, επιλέγοντας προγράμματα κάλυψης γεγονότων με πολύ μικρή πιθανότητα να συμβούν.

Έλεγχος επάρκειας υποχρέωσης

Έλεγχος επάρκειας των τεχνικών προβλέψεων διενεργείται σε όλους τους Κλάδους. Ειδικά για τον Κλάδο Αυτοκινήτων (τον μεγαλύτερο κλάδο βάσει ασφαλιστικών αποθεμάτων), επεξεργάστηκαν ιστορικά δεδομένα βάσει των αναλυτικών κινήσεων ανά περίπτωση ζημιάς, για κάθε έτος ατυχήματος μετά το 2000 και εφαρμόστηκαν οι κλασσικές μέθοδοι προβολής των συσσωρευμένων πληρωμών, των επισυμβασών ζημιών, του μέσου κόστους ζημιών, καθώς και η μεθοδολογία Bornhuetter-Ferguson. Τελικά τα

αποτελέσματα της μεθόδου προβολής των επισυμβασών ζημιών επιλέχθηκαν για την εκτίμηση του τελικού κόστους για κάθε έτος ατυχήματος.

Πίνακες εξέλιξης κόστους αποζημιώσεων

Στους παρακάτω πίνακες απεικονίζεται η εξέλιξη του συνολικού κόστους αποζημιώσεων για καθένα έτος ζημιάς από το 2013 έως το 2019. Επιπρόσθετα εμφανίζονται τα σωρευτικά ποσά πληρωμών, ούτως ώστε να είναι ευδιάκριτος ο επιμερισμός του εκάστοτε συνολικού κόστους σε πληρωμές που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και σε προβλέψεις μελλοντικών πληρωμών για τις ζημιές που βρίσκονται σε εκκρεμότητα. Για τα έτη πριν το 2013 απεικονίζεται, για λόγους συμφωνίας, το ποσό της τρέχουσας εκτίμησης για τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών. Σημειώνεται ότι για την κάλυψη αστικής ευθύνης αυτοκινήτων το επιπλέον απόθεμα που σχηματίζεται, πέραν των κατά περίπτωση προβλέψεων, ως αποτέλεσμα του ελέγχου επάρκειας που πραγματοποιείται, συμπεριλαμβάνεται στις εκτιμήσεις που απεικονίζονται.

Για τις ασφάλειες πυρός (το δεύτερο μεγαλύτερο κλάδο μετά από τις ασφάλειες αυτοκινήτων) το συνολικό κόστος για κάθε χρήση είναι το άθροισμα των σωρευτικών πληρωμών και προβλέψεων ανά περίπτωση (δεν προέκυψαν επιπλέον προβλέψεις από τον έλεγχο επάρκειας που διεξήχθει).

Τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών για τους κλάδους πυρός και αυτοκινήτων υπερβαίνει το 85% του συνολικού αποθέματος εκκρεμών ζημιών για τις γενικές ασφαλίσεις.

Εξέλιξη ζημιών κλάδου αστικής ευθύνης αυτοκινήτου

	Όμιλος								
Έτος ζημιάς	**Απόθεμα προ του 2013**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Σύνολο αποθεμάτων**
Έτος ζημιάς		64	61	50	48	40	45	43	-
Μετά ένα έτος		63	53	52	46	50	52	-	-
Μετά δύο έτη		62	52	51	48	51	-	-	-
Μετά τρία έτη		61	54	51	48	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη		64	53	51	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη		57	49	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη		48	-	-	-	-	-	-	-
Εκτίμηση συνολικού κόστους αποζημιώσεων		**48**	**49**	**51**	**48**	**51**	**52**	**43**	**-**
Έτος ζημιάς		(16)	(12)	(11)	(11)	(10)	(10)	(9)	-
Μετά ένα έτος		(24)	(21)	(18)	(20)	(17)	(17)	-	-
Μετά δύο έτη		(28)	(23)	(21)	(22)	(20)	-	-	-
Μετά τρία έτη		(31)	(26)	(23)	(24)	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη		(33)	(29)	(25)	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη		(37)	(29)	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη		(39)	-	-	-	-	-	-	-
Σωρευμένες πληρωθείσες αποζημιώσεις		**(39)**	**(29)**	**(25)**	**(24)**	**(20)**	**(17)**	**(9)**	**-**
Συνολικό απόθεμα εκκρεμών ζημιών	**64**	**9**	**20**	**26**	**24**	**31**	**35**	**34**	**243**

Εξέλιξη ζημιών κλάδου πυρός

	Όμιλος							
Έτος ζημιάς	**Απόθεμα προ του 2013**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Σύνολο αποθεμάτων**
Έτος ζημιάς		10	15	36	17	14	14	10	-
Μετά ένα έτος		9	13	34	21	22	19	-	-
Μετά δύο έτη		9	20	14	22	22	-	-	-
Μετά τρία έτη		9	32	14	22	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη		8	31	12	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη		8	31	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη		8	-	-	-	-	-	-	-
Εκτίμηση συνολικού κόστους αποζημιώσεων		**8**	**31**	**12**	**22**	**22**	**19**	**10**	**-**
Έτος ζημιάς		(3)	(6)	(5)	(12)	(3)	(9)	(3)	-
Μετά ένα έτος		(7)	(10)	(11)	(15)	(7)	(12)	-	-
Μετά δύο έτη		(7)	(11)	(11)	(18)	(8)	-	-	-
Μετά τρία έτη		(8)	(30)	(11)	(19)	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη		(8)	(31)	(12)	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη		(8)	(31)	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη		(8)	-	-	-	-	-	-	-
Σωρευμένες πληρωθείσες αποζημιώσεις		**(8)**	**(31)**	**(12)**	**(19)**	**(8)**	**(12)**	**(3)**	**-**
Συνολικό απόθεμα εκκρεμών ζημιών	**4**	**-**	**-**	**-**	**3**	**14**	**7**	**7**	**35**

4.7 Κεφαλαιακή επάρκεια

Τον Ιούνιο 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕU) 575/2013 (γνωστά ως CRD IV και CRR αντίστοιχα), μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας (Basel III). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν. 4261/2014, ενώ ο Κανονισμός (ΕΕ) 575/2013 ήταν άμεσα εφαρμόσιμος σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014 και λαμβάνοντας υπόψη ορισμένες διατάξεις της CRD IV εφαρμόστηκαν σταδιακά.

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 575/2013 ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων (Απαιτήσεις Πυλώνα Ι) και η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ορίζει τις συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας για τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 97 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, οι Εποπτικές Αρχές διενεργούν σε τακτική βάση Εποπτικό Έλεγχο και Διαδικασία Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process "SREP"), με σκοπό την αξιολόγηση και μέτρηση των κινδύνων που δεν καλύπτονται, ή δεν είναι πλήρως καλυμμένοι σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι και τον ορισμό πρόσθετων απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας (Απαιτήσεις Πυλώνα ΙΙ). Η άσκηση SREP διενεργείται υπό την εποπτεία της ΕΚΤ και η απόφαση για τις πρόσθετες απαιτήσεις είναι προσαρμοσμένη στο ατομικό προφίλ της κάθε τράπεζας.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το 2020 και το 2019 του Πυλώνα Ι & ΙΙ για τον Όμιλο:

	Κεφαλαιακές Απαιτήσεις CET1		Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	
	2020	2019	2020	2019
Πυλώνας Ι	4,5%	4,5%	8,0%	8,0%
Πυλώνας ΙΙ	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Απόθεμα ασφαλείας O-SII	0,50%	0,25%	0,50%	0,25%
Σύνολο	**10,50%**	**10,25%**	**14,00%**	**13,75%**

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και της Τράπεζας παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	**16,0%**	**16,1%**	**16,4%**	**16,5%**
Δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier I)	**16,0%**	**16,1%**	**16,4%**	**16,5%**
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	**16,9%**	**16,2%**	**17,4%**	**16,7%**

Νόμος περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Το άρθρο 27Α του Ν. 4172/2013, όπως ισχύει, περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων («ΑΦΑ»), επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) από ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση (Tax Credit) έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν. 4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν. 4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη Φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιεσδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης και το ποσοστό αυτό θα εφαρμόζεται στην εναπομείνασα ΑΦΑ που δύναται να μετατραπεί σε απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σε συγκεκριμένο έτος για να υπολογιστεί η απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο που θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση σε σχέση με την προηγούμενη φορολογική χρήση. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου αξίας ίσης με το 100% του ποσού της απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως «μη βασιζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Επιπρόσθετα, ο Ν. 4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 7 Νοεμβρίου 2014, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το ποσό των ΑΦΑ που θα ήταν δυνατό να μετατραπεί ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου ήταν €4,5 δισ. (2018: €4,6 δισ.). Στη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019 δεν ικανοποιήθηκαν τα κριτήρια για τα δικαιώματα μετατροπής και ως εκ τούτου δεν θα υπάρξει έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής το 2020.

2020 EU-wide Stress Test

Στις 31 Ιανουαρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority ''EBA'') ανακοίνωσε την έναρξη της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ») για το 2020 (''2020 EU-wide Stress Test''), η οποία θα διεξαχθεί σε δείγμα 51 τραπεζών της ΕΕ. Παρόμοια με την άσκηση του 2018, πρόκειται για μία άσκηση με περιορισμούς, στο πλαίσιο ενός στατικού ισολογισμού. Στόχος της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο ΕΕ είναι να εκτιμηθεί η ανθεκτικότητα των τραπεζών της ΕΕ σε μια κοινή σειρά δυσμενών οικονομικών συνθηκών, προκειμένου να προσδιοριστούν οι δυνητικοί κίνδυνοι, να ληφθούν υπόψη στις εποπτικές αποφάσεις και να ενισχυθεί η πειθαρχία της αγοράς.

Ωστόσο, υπό το πρίσμα της πίεσης που δέχονται οι τράπεζες από τη διάδοση του κορωνοϊού ("COVID-19"), στις 12 Μαρτίου 2020, η ΕΒΑ ανακοίνωσε την απόφασή της να αναβάλει την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ για το 2021, προκειμένου να επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν και να διασφαλίσουν τη συνέχεια των βασικών λειτουργιών τους.

Πανδημία COVID-19

Η ΕΚΤ έχει ανακοινώσει σειρά μέτρων για να εξασφαλίσει ότι οι άμεσα εποπτευόμενες τράπεζές της θα μπορέσουν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν το ρόλο τους στη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας, καθώς θα γίνονται εμφανείς οι οικονομικές επιπτώσεις του COVID-19 (βλ. Σημείωση 47).

4.8 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

α. Χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τη λογιστική και την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας και για τα οποία η εύλογη αξία διαφέρει σημαντικά από τη λογιστική αξία.

Χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία – Όμιλος

	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία			
	31.12.2019	31.12.2019	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	29.054	28.713	-	-	28.713
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	6.052	6.254	957	4.324	973
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	43.369	43.404	31.135	12.269	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.365	1.443	-	1.443	-

	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία			
	31.12.2018	31.12.2018	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	30.001	29.273	-	-	29.273
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	1.872	1.253	465	315	473
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	41.984	42.039	28.676	13.363	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.146	1.164	-	1.164	-

Χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία – Τράπεζα

	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία			
	31.12.2019	31.12.2019	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	27.784	27.443	-	-	27.443
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	5.830	6.033	957	4.103	973
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	42.382	42.418	30.879	11.539	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.365	1.443	-	1.443	-

	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία			
	31.12.2018	31.12.2018	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	28.970	28.242	-	-	28.242
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	1.752	1.133	465	195	473
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	41.206	41.263	28.625	12.638	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	847	866	-	866	-

Οι ακόλουθες μέθοδοι και παραδοχές χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των ανωτέρω χρηματοοικονομικών μέσων στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018:

Η λογιστική αξία του ταμείου και των διαθεσίμων με τις κεντρικές τράπεζες, των απαιτήσεων κατά και των υποχρεώσεων προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων όπως και των δεδουλευμένων τόκων, προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών: Η εκτίμηση της εύλογης αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διενεργείται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα προεξοφλητικά επιτόκια βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς που προσφέρονται για χρηματοοικονομικά μέσα με παρόμοιους όρους σε δανειολήπτες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος: Η εύλογη αξία των χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος υπολογίζεται με τη χρήση τιμών αγοράς ή με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών που βασίζονται σε τρέχοντα επιτόκια της αγοράς για χρεόγραφα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Υποχρεώσεις προς πελάτες: Η εύλογη αξία καταθέσεων άμεσης ζήτησης και καταθέσεων χωρίς προκαθορισμένη ημερομηνία λήξης προσδιορίζεται ως το πληρωτέο ποσό κατά την ημερομηνία αναφοράς. Η εύλογη αξία των προθεσμιακών καταθέσεων εκτιμάται με

τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών, βάσει επιτοκίων αγοράς που προσφέρονται για αντίστοιχα προϊόντα με παρόμοιες ημερομηνίες λήξης.

Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους εκτιμάται βάσει τιμών αγοράς, ή σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για πιστωτικούς τίτλους αντίστοιχης διάρκειας και με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

β. Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας, ανά Επίπεδο εύλογης αξίας, την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018:

Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία – Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2019	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	257	117	-	374
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	65	15	136	216
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	9	4.819	5	4.833
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	616	2.187	34	2.837
Σύνολο	**947**	**7.138**	**175**	**8.260**
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	279	-	279
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4	2.862	4	2.870
Σύνολο	**4**	**3.141**	**4**	**3.149**

31 Δεκεμβρίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	375	675	-	1.050
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	156	3.287	159	3.602
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	30	3.753	8	3.791
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	827	1.693	48	2.568
Σύνολο	**1.388**	**9.408**	**215**	**11.011**
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	1.043	-	1.043
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	12	2.115	4	2.131
Σύνολο	**12**	**3.158**	**4**	**3.174**

Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2019	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	237	118	-	355
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	60	16	136	212
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	9	4.819	5	4.833
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	616	2.106	33	2.755
Σύνολο	**922**	**7.059**	**174**	**8.155**
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	279	-	279
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4	2.863	3	2.870
Σύνολο	**4**	**3.142**	**3**	**3.149**

31 Δεκεμβρίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	368	675	-	1.043
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	152	3.287	159	3.598
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	30	3.753	8	3.791
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	827	1.612	48	2.487
Σύνολο	**1.377**	**9.327**	**215**	**10.919**
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	1.043	-	1.043
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	12	2.115	4	2.131
Σύνολο	**12**	**3.158**	**4**	**3.174**

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που έχουν καταχωρηθεί ως στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας και επιμετρώνται στην εύλογη αξία, στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2019	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4	71	-	75
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	1.095	1.612	12	2.719
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	130	133	-	263
Σύνολο	**1.229**	**1.817**	**12**	**3.058**

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2019	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	55	-	55
Σύνολο	**-**	**55**	**-**	**55**

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3	61	-	64
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	1.016	993	6	2.015
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	151	119	-	270
Σύνολο	**1.170**	**1.174**	**6**	**2.350**

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2018	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	50	-	50
Σύνολο	**-**	**50**	**-**	**50**

Μεταφορές μεταξύ του Επιπέδου 1 και του Επιπέδου 2

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, συγκεκριμένα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας («ESM») και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας («EFSF») και περιλαμβάνονται στην κατηγορία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι δεν πληρούσαν στις 31 Δεκεμβρίου 2019 τα κριτήρια ρευστότητας και εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει, μεταφέρθηκαν από το Επίπεδο 1 στο Επίπεδο 2, σύμφωνα με την πολιτική του Ομίλου για την ιεραρχία εύλογης αξίας. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν €85 εκατ.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, δεν υπήρχαν μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων μεταξύ των Επιπέδων σύμφωνα με την πολιτική ιεράρχησης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του Ομίλου.

Για όλες τις μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων μεταξύ των διαφορειτκών επιπέδων, γίνεται η παραδοχή ότι λαμβάνουν χώρα στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς.

Χρηματοοικονομικά μέσα του Επιπέδου 3

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

(α) Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που αποτιμώνται με μοντέλα αποτίμησης, στα οποία χρησιμοποιούνται και σημαντικά, μη παρατηρήσιμα δεδομένα και περιλαμβάνουν προϊόντα τα οποία βασίζονται στη συσχέτιση μεταξύ διαφόρων δεικτών επιτοκίων. Επίσης, περιλαμβάνουν παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η αποτίμηση πιστωτικού κινδύνου (CVA) εκτιμήθηκε βάσει σημαντικών, μη παρατηρήσιμων δεδομένων και το ποσό που αντιστοιχεί στο CVA είναι σημαντικό σε σχέση με το σύνολο της εύλογης αξίας του παραγώγου.

(β) Χρεόγραφα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, για τα οποία τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας τους βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου ή για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν τιμές από τους εκδότες των χρεογράφων. Επίσης, περιλαμβάνουν δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, τα οποία αποτιμώνται μέσω της μεθόδου προεξόφλησης ταμειακών ροών και περιλαμβάνουν μη παρατηρήσιμα στην αγορά περιθώρια πιστωτικού κινδύνου.

(γ) Συμμετοχικούς τίτλους σε εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, μη εισηγμένους σε χρηματιστηριακή αγορά και η εύλογη αξία τους εκτιμάται βάσει μοντέλων προσεγγίσεων εισοδήματος ή αγοράς, όπου οι βασικές παράμετροι που χρησιμοποιούνται δεν είναι παρατηρήσιμες στην αγορά.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη συμφωνία όλων των αποτιμήσεων του Επιπέδου 3 για την περίοδο που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018, συμπεριλαμβανομένων των πραγματοποιηθέντων και μη-πραγματοποιηθέντων κερδών/(ζημιών), που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και στην κατάσταση λοιπών συνολικών εσόδων.

Μεταφορές προς και από το Επίπεδο 3

Σε τριμηνιαία βάση, ο Όμιλος διενεργεί διεξοδική ανάλυση της κατηγοριοποίησης όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων σε επίπεδα εύλογης αξίας.

Για την περίοδο που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019, οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 μετοχικούς τίτλους που έπαψαν να διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά.

Για την περίοδο που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018, οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 αφορούν σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η προσαρμογή της εύλογης αξίας λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία τους.

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται βάσει Επιπέδου 3 - Όμιλος

	2019		
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**4**	**48**	**159**
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	-	(18)
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	(2)	-
Προσθήκες	-	1	12
Πωλήσεις	-	(14)	(1)
Αποπληρωμές	(1)	-	(16)
Μεταφορά σε/(από) επίπεδο 3	-	1	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**2**	**34**	**136**

	2018			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**8**	**8**	**-**	**-**
Επίπτωση λόγω του ΔΠΧΑ 9	-	(8)	24	185
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**8**	**-**	**24**	**185**
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	5	-	-	4
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	1	-
Προσθήκες	-	-	23	-
Πωλήσεις	-	-	-	(1)
Αποπληρωμές	(3)	-	-	(29)
Μεταφορά σε/(από) επίπεδο 3	(6)	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**4**	**-**	**48**	**159**

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται βάσει Επιπέδου 3 - Τράπεζα

	2019		
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**4**	**48**	**159**
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	-	(18)
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	(2)	-
Προσθήκες	-	1	12
Πωλήσεις	-	(14)	(1)
Αποπληρωμές	(1)	-	(16)
Μεταφορά σε/(από) επίπεδο 3	-	1	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**2**	**33**	**136**

	2018			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**-**	**8**	**-**	**-**
Επίπτωση λόγω του ΔΠΧΑ 9	-	(8)	23	185
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**-**	**-**	**23**	**185**
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	13	-	-	4
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	1	-
Προσθήκες	-	-	24	-
Πωλήσεις	-	-	-	(1)
Αποπληρωμές	(3)	-	-	(29)
Μεταφορά σε/(από) επίπεδο 3	(6)	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**4**	**-**	**48**	**159**

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) που περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, των χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3), αφορά στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και στα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, και ανέρχεται σε €(18) εκατ. και €1 εκατ. αντίστοιχα, για τον Όμιλο και την Τράπεζα, για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019, και σε €3 εκατ. και €6 εκατ. αντίστοιχα, για τον Όμιλο και την Τράπεζα, για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018.

Διαδικασίες Αποτίμησης και Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει διάφορες διαδικασίες για να διασφαλίσει ότι η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού υπολογίζονται σε λογική και δίκαιη βάση και έχει δημιουργήσει ένα κατάλληλο πλαίσιο δικλείδων ασφαλείας που είναι σχεδιασμένο ώστε να διασφαλίσει ότι οι εύλογες αξίες επικυρώνονται από μονάδες του Ομίλου που είναι ανεξάρτητες από τις μονάδες διαπραγματευτών που αναλαμβάνουν και τον αντίστοιχο κίνδυνο. Για το σκοπό αυτό, ο Όμιλος χρησιμοποιεί διάφορες πηγές δεδομένων για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες αξιολογούνται μέσω εσωτερικών ανεξάρτητων διαδικασιών όπου αυτό είναι εφικτό.

Οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων προσδιορίζονται είτε με αναφορά σε χρηματιστηριακές τιμές ενεργών αγορών ή με αναφορά σε προσφορά τιμών από εξωτερικούς διαπραγματευτές ή με αναφορά σε γενικώς παραδεκτά μοντέλα αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων που βασίζονται σε παρατηρήσιμα ή μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα, στις περιπτώσεις που οι δύο πρώτες μέθοδοι δεν είναι διαθέσιμες, καθώς επίσης με αναφορά σε σχετικές παραμέτρους της αγοράς, όπως επιτόκια, μεταβλητότητα δικαιωμάτων προαίρεσης, συναλλαγματικές ισοτιμίες κλπ.

Επιπρόσθετα ο Όμιλος, ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να χρησιμοποιεί τιμές προερχόμενες από τρίτους των χρηματοοικονομικών στοιχείων διενεργώντας διαδικασίες επικύρωσης των τιμών στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, ή να χρησιμοποιεί τιμές με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι τελευταίες συναλλαγές δεδομένης της απουσίας ενεργού αγοράς ή παρόμοιων συναλλαγών ή άλλων δεδομένων παρατηρήσιμων στην αγορά. Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία έχουν αποτιμηθεί με βάση τις παραπάνω μεθόδους, έχουν κατηγοριοποιηθεί στην χαμηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας της εύλογης αξίας (Επίπεδο 3).

Γενικότερα, οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών παραδοχών στα μοντέλα αποτίμησης, ελέγχονται και επικυρώνονται από τις ανεξάρτητες μονάδες του Middle Office και της Διαχείρισης Κινδύνων, σε συστηματική βάση.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων προσδιορίζεται με βάση τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν μοντέλα προεξόφλησης ταμειακών ροών, μοντέλα υπολογισμού δικαιωμάτων προαίρεσης («option pricing models») ή άλλα κατάλληλα για την κάθε περίπτωση, ευρέως αποδεκτά μοντέλα αποτίμησης. Επαρκείς διαδικασίες ελέγχου έχουν θεσπιστεί για την επικύρωση αυτών των μοντέλων συμπεριλαμβανομένων και των παραμέτρων που χρησιμοποιούνται στην απότίμηση, σε συστηματική βάση. Οι μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Middle Office παρέχουν το απαραίτητο ελεγκτικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τιμές των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων είναι εύλογες και αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και οικονομικές συγκυρίες. Επιπρόσθετα, οι αποτιμήσεις των εξωχρηματιστηριακών (over-the-counter) παραγώγων συγκρίνονται σε ημερήσια βάση με τις αντίστοιχες τιμές αντισυμβαλλομένων, στα πλαίσια της ημερήσιας διαδικασίας παροχής εξασφαλίσεων και διακανονισμού παραγώγων.

Προσαρμογές Αγοράς στις Τιμές Αποτίμησης

Προσαρμογές για πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εφαρμόζονται σε όλα τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Προσαρμογές για τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο (own credit risk) εφαρμόζονται προκειμένου να απεικονίζεται ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου κατά την αποτίμηση των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι εν λόγω προσαρμογές υπολογίζονται με βάση τις αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ των δύο μερών, και λαμβάνουν υπόψη το διαφορετικό επίπεδο κινδύνου του κάθε αντισυμβαλλόμενου στην αποτίμηση αυτών των ροών. Στη διαμόρφωση των εν λόγω προσαρμογών λαμβάνονται υπόψη οι συμφωνίες περιορισμού της έκτασης του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών για παροχή των αναγκαίων αμοιβαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, όπως αυτοί διέπονται και λειτουργούν βάσει των σχετικών συμβάσεων κάλυψης πιστωτικού κινδύνου, όσο και των συμφωνιών συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται βάσει του Επιπέδου 3 | 31 Δεκεμβρίου 2019

Χρηματοοικονομικό Μέσο	Εύλογη Αξία	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος Δεδομένων Χαμηλό	Εύρος Δεδομένων Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	9	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	100,00
	1	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	729 μ.β.	729 μ.β.
Λοιπά Παράγωγα	2	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	91 μ.β.	697 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	34	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α[1]	δ/α[1]	δ/α[1]
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	127	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	300 μ.β.	650 μ.β.

[1]: Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργείς αγορές. Ελλείψει δεδομένων από ενεργείς αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσεγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρείες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται βάσει του Επιπέδου 3 | 31 Δεκεμβρίου 2018

Χρηματοοικονομικό Μέσο	Εύλογη Αξία	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος Δεδομένων Χαμηλό	Εύρος Δεδομένων Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	100,00
	18	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	316 μ.β.	366 μ.β.
Παράγωγα επί επιτοκίων	3	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	-50,00%	100,00%
Λοιπά Παράγωγα	1	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	814 μ.β.	1360 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	48	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α[1]	δ/α[1]	δ/α[1]
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	133	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	300 μ.β.	650 μ.β.

[1]: Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργείς αγορές. Ελλείψει δεδομένων από ενεργείς αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσεγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρείες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Ανάλυση Ευαισθησίας για τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα

Στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων συμπεριλαμβάνονται δομημένα παράγωγα, για τα οποία μια σημαντική μεταβολή στους συντελεστές μεταβλητότητας ή συσχέτισης μεταξύ δυο μεταβλητών (δηλ. στο βαθμό συσχέτισης μεταξύ δύο διαφορετικών επιτοκίων ή μεταξύ επιτοκίων και συναλλαγματικών ισοτιμιών) ενδεχομένως να επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των μεμονωμένων χρηματοοικονομικών μέσων, όμως η σημαντικότητα και η κατεύθυνση της μεταβολής εξαρτάται από το αν ο Όμιλος κατέχει θέση αγοράς ("long position") ή θέση πώλησης ("short position") στα προϊόντα αυτά, καθώς και από άλλους παράγοντες. Εξαιτίας της περιορισμένης έκθεσης του Ομίλου στα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα, μια εύλογη μεταβολή στα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την αποτίμησή τους δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στα αποτελέσματα του Ομίλου. Στην ίδια κατηγορία περιλαμβάνονται παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επί επιτοκίων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των μέσων αυτών. Η προσαρμογή λόγω πιστωτικού κινδύνου του αντισυμβαλλομένου στις περιπτώσεις αυτές εξαρτάται κυρίως από την εσωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση του εν λόγω αντισυμβαλλομένου. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κίνδυνου των αντισυμβαλλόμενων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του Ομίλου και της Τράπεζας.

Στην κατηγορία Λοιπά παράγωγα περιλαμβάνονται παράγωγα για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των μέσων αυτών. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κίνδυνου των αντισυμβαλλόμενων των μέσων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Η μέθοδος αποτίμησης των δανείων που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνει ως σημαντικό μη παρατηρήσιμο δεδομένο το περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των πελατών. Μια εύλογη μεταβολή στο αντίστοιχο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου δεν έχει σημαντική επίπτωση στην εύλογη αξία των εν λόγω δανείων για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

4.9 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό που προκύπτει από τον συμψηφισμό απεικονίζεται στην κατάσταση οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας, μόνο στην περίπτωση που υφίσταται συμβατικό δικαίωμα το οποίο επιτρέπει το συμψηφισμό των ποσών που έχουν καταχωρηθεί και παράλληλα υπάρχει πρόθεση είτε για ταυτόχρονο διακανονισμό του συνολικού ποσού, τόσο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου όσο και της υποχρέωσης αντίστοιχα, είτε για διακανονισμό του καθαρού ποσού που προκύπτει μετά το συμψηφισμό. Ο Όμιλος και η Τράπεζα υπεισέρχονται σε κύριες συμβάσεις συμψηφισμού ή παρεμφερείς συμβάσεις, οι οποίες δεν πληρούν τα κριτήρια που έχουν θεσπιστεί από το εφαρμοστέο λογιστικό πρότυπο για συμψηφισμό στην κατάσταση οικονομικής θέσης, παρέχουν ωστόσο το δικαίωμα συμψηφισμού των συναφών ποσών σε περίπτωση αθέτησης των συμφωνηθέντων όρων από τον αντισυμβαλλόμενο (όπως λόγω χρεοκοπίας, αδυναμίας πληρωμής ή διεκπεραίωσης). Ο κατωτέρω πίνακας απεικονίζει τα αναγνωρισθέντα, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είτε έχουν συμψηφιστεί είτε όχι αλλά υπόκεινται σε κύριες ή παρεμφερείς συμβάσεις συμψηφισμού καθώς επίσης και την καθαρή επίδραση που θα επέφερε στην κατάσταση οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας η πλήρης εξάσκηση των δικαιωμάτων συμψηφισμού ('Καθαρό ποσό').

α. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία υποκείμενα σε συμψηφισμό, εκτελεστές συμβάσεις συμψηφισμού και παρεμφερείς συμβάσεις

	Όμιλος					Τράπεζα				
Την 31 Δεκεμβρίου 2019	Παράγωγα χρηματο-πιστωτικά μέσα [1]	Συμβάσεις αγοράς επαναπώ-λησης χρεογράφων [2]	Χρηματ/κά περιουσιακά στοιχεία υποχρεωτικά ταξινομημένα σε ΕΑΜΑ	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου [2]	**Σύνολο**	Παράγωγα χρηματο-πιστωτικά μέσα [1]	Συμβάσεις αγοράς επαναπώ-λησης χρεογράφων [2]	Χρηματ/κά περιουσιακά στοιχεία υποχρεωτικά ταξινομημένα σε ΕΑΜΑ	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου [2]	**Σύνολο**
Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (Μικτό ποσό)	**5.276**	**175**	**-**	**4.104**	**9.555**	**5.276**	**175**	**-**	**4.104**	**9.555**
Θετικές τιμές αγοράς από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν συμψηφιστεί	(443)	**-**	**-**	**-**	**(443)**	(443)	**-**	**-**	**-**	**(443)**
Αρνητικές τιμές αγοράς από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	-	-	(1.206)	**(1.206)**	-	-	-	(1.206)	**(1.206)**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	**4.833**	**175**	**-**	**2.898**	**7.906**	**4.833**	**175**	**-**	**2.898**	**7.906**
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση οικονομικής θέσης Χρηματοοικο-νομικά μέσα	(522)	(175)	-	-	**(697)**	(522)	(175)	-	-	**(697)**
Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(789)	-	-	-	**(789)**	(789)	-	-	-	**(789)**
Καθαρό ποσό	**3.522**	**-**	**-**	**2.898**	**6.420**	**3.522**	**-**	**-**	**2.898**	**6.420**

[1] Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό απαιτήσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2019.
[2] Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019.

	Όμιλος					Τράπεζα				
Την 31 Δεκεμβρίου 2018	Παράγωγα χρηματο-πιστωτικά μέσα [1]	Συμβάσεις αγοράς επαναπώ-λησης χρεογράφων [2]	Χρηματ/κά περιουσιακά στοιχεία υποχρεωτικά ταξινομημένα σε ΕΑΜΑ	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου [2]	**Σύνολο**	Παράγωγα χρηματο-πιστωτικά μέσα [1]	Συμβάσεις αγοράς επαναπώ-λησης χρεογράφων [2]	Χρηματ/κά περιουσιακά στοιχεία υποχρεωτικά ταξινομημένα σε ΕΑΜΑ	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου [2]	**Σύνολο**
Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (Μικτό ποσό)	**4.191**	**761**	**3.283**	**1.374**	**9.609**	**4.191**	**761**	**3.283**	**1.374**	**9.609**
Θετικές τιμές αγοράςαπό παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν συμψηφιστεί	(400)	**-**	**-**	**-**	**(400)**	(400)	**-**	**-**	**-**	**(400)**
Αρνητικές τιμές αγοράς από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	-	-	(274)	**(274)**	-	-	-	(274)	**(274)**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	**3.791**	**761**	**3.283**	**1.100**	**8.935**	**3.791**	**761**	**3.283**	**1.100**	**8.935**
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση οικονομικής θέσης Χρηματοοικο-νομικά μέσα	(1.884)	(761)	(3.283)	**-**	**(5.928)**	(1.884)	(761)	(3.283)	**-**	**(5.928)**
Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(752)	-	-	**-**	**(752)**	(752)	-	-	**-**	**(752)**
Καθαρό ποσό	**1.155**	**-**	**-**	**1.100**	**2.255**	**1.155**	**-**	**-**	**1.100**	**2.255**

[1] Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό απαιτήσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2018.
[2] Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018.

β. Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις υποκείμενες σε συμψηφισμό, εκτελεστές συμβάσεις συμψηφισμού και παρεμφερείς συμβάσεις

		Όμιλος			Τράπεζα		
Την 31 Δεκεμβρίου 2019		Παράγωγα χρηματο-πιστωτικά μέσα [1]	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων	**Σύνολο**	Παράγωγα χρηματο-πιστωτικά μέσα [1]	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων	**Σύνολο**
Αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (Μικτό ποσό)		**4.519**	**500**	**5.019**	**4.519**	**500**	**5.019**
Αρνητικές τιμές αγοράςαπό παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν συμψηφιστεί		(443)	**-**	**(443)**	(443)	**-**	**(443)**
Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου		(1.206)	-	**(1.206)**	(1.206)	-	**(1.206)**
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)		**2.870**	**500**	**3.370**	**2.870**	**500**	**3.370**
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση οικονομικής θέσης	Χρηματοοικονομικά μέσα	(1.344)	(500)	**(1.844)**	(1.344)	(500)	**(1.844)**
	Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(1.072)	-	**(1.072)**	(1.072)	-	**(1.072)**
Καθαρό ποσό		**454**	**-**	**454**	**454**	**-**	**454**

[1] Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2019.

		Όμιλος			Τράπεζα		
Την 31 Δεκεμβρίου 2018		Παράγωγα χρηματο-πιστωτικά μέσα [1]	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων [2]	**Σύνολο**	Παράγωγα χρηματο-πιστωτικά μέσα [1]	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων [2]	**Σύνολο**
Αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (Μικτό ποσό)		**2.805**	**4.110**	**6.915** -	**2.805**	**4.110**	**6.915**
Αρνητικές τιμές αγοράςαπό παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν συμψηφιστεί		(400)	**-**	**(400)** -	(400)	**-**	**(400)**
Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου		(274)	-	**(274)** -	(274)	-	**(274)**
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)		**2.131**	**4.110**	**6.241** -	**2.131**	**4.110**	**6.241**
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση οικονομικής θέσης	Χρηματοοικονομικά μέσα	(1.078)	(4.110)	**(5.188)** -	(1.078)	(4.110)	**(5.188)**
	Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(671)	-	**(671)** -	(671)	-	**(671)**
Καθαρό ποσό		**382**	**-**	**382** -	**382**	**-**	**382**

[1] Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2018.
[2] Εκ των οποίων, €4.099 εκατ. περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και €11 εκατ. περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς πελάτες της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Τομείς δραστηριότητας

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανικής τραπεζικής

Η λιανική τραπεζική περιλαμβάνει όλους τους ιδιώτες καταναλωτές, τους επαγγελματίες, τις μικρομεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις (με ετήσιο τζίρο μέχρι €2,5 εκατ.) εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης. Η Τράπεζα, μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων που διαθέτει, προσφέρει στους πελάτες της λιανικής τραπεζικής ευρύ φάσμα δανειακών, καταθετικών και επενδυτικών προϊόντων, καθώς επίσης και άλλα παραδοσιακά προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής

Ο τομέας της επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής περιλαμβάνει τις πιστοδοτήσεις όλων των μεγάλων και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση της ναυτιλίας εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης και την επενδυτική τραπεζική. Ο Όμιλος προσφέρει στους πελάτες επιχειρηματικής τραπεζικής ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών χρηματοοικονομικής και επενδυτικής φύσης, τη διαχείριση καταθέσεων, τη χορήγηση δανείων (σε ευρώ και σε ξένα νομίσματα), υπηρεσίες συναλλάγματος και την υποστήριξη εμπορικών δραστηριοτήτων.

Μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης

Προκειμένου (α) να διαχειριστεί αποτελεσματικότερα τα δάνεια σε καθυστέρηση, τα μη εξυπηρετούμενα και τα καταγγελμένα δάνεια και (β) να υπάρξει πλήρης συμμόρφωση με την Πράξη 42/30.5.2014 και την Πράξη 47/9.2.2015 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος και τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών (άρθρο 1 παρ.2 Ν. 4224/2013), η Τράπεζα συνέστησε ειδική επιχειρησιακή μονάδα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης στην οποία μεταφέρθηκε το αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο.

Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών και διαχείριση περιουσίας

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη διαχείριση διαθεσίμων και χαρτοφυλακίου ιδιωτών, τη διαχείριση περιουσίας (αμοιβαία κεφάλαια και αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου), υπηρεσίες θεματοφυλακής, υπηρεσίες private equity καθώς και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας.

Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Ο Όμιλος προσφέρει ευρύ φάσμα ασφαλιστικών προϊόντων μέσω της θυγατρικής εταιρείας ΑΕΕΓΑ και άλλων θυγατρικών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η ΑΕΕΓΑ ταξινομείται στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες (Βλ. Σημείωση 29).

Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων

Οι διεθνείς τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου, τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος προσφέρει υπηρεσίες χρηματοδότησης της ναυτιλίας, επενδυτικής τραπεζικής και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας, μέσω του δικτύου καταστημάτων και θυγατρικών που διαθέτει στο εξωτερικό. Κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2017 η εταιρεία Banka Romaneasca S.A. («Romaneasca», «BROM») και την 31 Δεκεμβρίου 2018, η εταιρεία NBG Cyprus και οι δραστηριότητες του καταστήματος του Καΐρου ταξινομήθηκαν στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες. Την 30 Δεκεμβρίου 2019, Οριστική Ημερομηνία, η Τράπεζα απώλεσε τον έλεγχο της BROM και προχώρησε στην αποαναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της, λόγω του γεγονότος ότι εκείνη την ημερομηνία εκπληρώθηκαν όλες οι προϋποθέσεις για την ολοκλήρωση της συναλλαγής που είχαν συμφωνηθεί μεταξύ της ΕΤΕ και της EximBank.

Λοιπών δραστηριοτήτων

Περιλαμβάνουν τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, τις αποθηκευτικές δραστηριότητες καθώς επίσης και τα μη κατανεμημένα έσοδα και δαπάνες του Ομίλου (έξοδα από τόκους δανείων μειωμένης εξασφάλισης, δάνεια προς το προσωπικό κ.λπ.) και συναλλαγές μεταξύ τομέων. Κατά την 31 Μαρτίου 2019, η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ταξινομήθηκε στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες. Την 23 Μαΐου 2019, ολοκληρώθηκε η πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. (Βλ. Σημείωση 43).

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 31.12.2019	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων	Λοιπών δραστηριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	393	445	115	178	-	63	(8)	**1.186**
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	123	92	5	19	-	13	3	**255**
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	(27)	(14)	(3)	275	-	5	4	**240**
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	**489**	**523**	**117**	**472**	**-**	**81**	**(1)**	**1.681**
Άμεσες δαπάνες	(385)	(42)	(14)	(31)	-	(38)	(207)	**(717)**
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων [(1)]	(612)	61	10	(2)	-	(35)	(116)	**(694)**
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	**(508)**	**542**	**113**	**439**	**-**	**8**	**(324)**	**270**
Φόροι								**(13)**
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες								**257**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές								**(18)**
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-	(460)	(44)	10	**(494)**
Ζημίες αναλογούσες στους μετόχους της Τράπεζας								**(255)**

[(1)] Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άϋλων περιουσιακών στοιχείων.

Αποσβέσεις	77	4	1	3	-	4	37	**126**
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	435	(92)	(33)	(8)	-	35	5	**342**
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων περιουσιακώνσ τοιχείων	6	-	-	1	-	3	126	**136**

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 31.12.2018	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων	Λοιπών δραστηριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	437	438	112	57	-	62	7	**1.113**
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	121	81	4	18	-	13	4	**241**
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	5	(28)	(21)	20	-	4	(51)	**(71)**
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	**563**	**491**	**95**	**95**	**-**	**79**	**(40)**	**1.283**
Άμεσες δαπάνες	(448)	(45)	(15)	(33)	-	(47)	12	**(576)**
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων [(1)]	(432)	49	(132)	21	-	(12)	(188)	**(694)**
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	**(317)**	**495**	**(52)**	**83**	**-**	**20**	**(216)**	**13**
Φόροι						-	-	**(26)**
Ζημιές περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες								**(13)**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές								**34**
Κέρδη / (ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες					59	-	(96)	**(37)**
Ζημιές αναλογούσες στους μετόχους της Τράπεζας								**(84)**

Αποσβέσεις[(1)]	34	3	1	2	-	3	30	**73**
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	243	(78)	108	(31)	-	12	56	**310**

[(1)] Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων	Λοιπών δραστηριοτήτων	Όμιλος
Ενεργητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2019								
Στοιχεία ενεργητικού ανά τομέα	14.356	12.431	1.163	13.771	-	2.327	10.314	**54.362**
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								**5.277**
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	95	296	-	-	3.441	762	15	**4.609**
Σύνολο ενεργητικού								**64.248**
Παθητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2019								
Στοιχεία παθητικού ανά τομέα	36.343	3.229	148	8.170	-	1.557	5.918	**55.365**
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								**13**
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.831	762	-	**3.593**
Σύνολο παθητικού								**58.971**

	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων	Λοιπών δραστηριοτήτων	Όμιλος
Ενεργητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2018								
Στοιχεία ενεργητικού ανά τομέα	15.597	11.446	1.773	11.444	-	2.422	11.924	**54.606**
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								**5.268**
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	3.156	2.045	20	**5.221**
Σύνολο ενεργητικού								**65.095**
Παθητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2018								
Στοιχεία παθητικού ανά τομέα	34.543	2.706	191	12.065	-	1.921	3.916	**55.342**
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								**23**
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.342	1.750	-	**4.092**
Σύνολο παθητικού								**59.457**

Σημειώσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
Όμιλος και Τράπεζα

Γεωγραφική κατανομή

Από 1.1 έως 31.12.2019	Ελλάδα	Ν.Α. Ευρώπη	Άλλες χώρες	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.123	55	8	**1.186**
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	242	13	-	**255**
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	235	3	2	**240**
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	**1.600**	**71**	**10**	**1.681**
Άμεσες δαπάνες	(679)	(33)	(5)	**(717)**
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων [1]	(659)	(33)	(2)	**(694)**
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	**262**	**5**	**3**	**270**
Φόροι				**(13)**
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες				**257**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές				**(18)**
Ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες	(402)	(28)	(64)	**(494)**
Ζημίες αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας				**(255)**
Αποσβέσεις[1]	122	4	-	**126**
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	307	33	2	**342**
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού	136	3	-	**139**
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	2.366	45	4	**2.415**

[1] Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Γεωγραφική κατανομή

Από 1.1 έως 31.12.2018	Ελλάδα	Ν.Α. Ευρώπη	Άλλες χώρες	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.051	57	5	**1.113**
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	228	12	1	**241**
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	(74)	3	-	**(71)**
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	**1.205**	**72**	**6**	**1.283**
Άμεσες δαπάνες	(532)	(40)	(3)	**(575)**
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων [1]	(683)	(2)	(10)	**(695)**
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	**(10)**	**30**	**(7)**	**13**
Φόροι				**(26)**
Ζημίες περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες				**(13)**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές				**(34)**
Ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες	33	(14)	(56)	**(37)**
Ζημίες αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας				**(84)**
Αποσβέσεις[1]	70	3	-	**73**
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	298	2	10	**310**
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού	143	2	-	**145**
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	2.378	46	1	**2.425**

[1] Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Καθαρά έσοδα από τόκους

	Όμιλος		Τράπεζα	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Έσοδα τόκων από:				
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	12	14	13	19
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	5	18	5	18
Επενδυτικά χρεόγραφα	209	86	204	81
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.207	1.216	1.113	1.126
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	**1.433**	**1.334**	**1.335**	**1.244**
Έξοδα τόκων από:				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(34)	(50)	(36)	(55)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	(154)	(146)	(142)	(133)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	(41)	(25)	(41)	(24)
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	(18)	-	(46)	-
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	**(247)**	**(221)**	**(265)**	**(212)**
Καθαρά έσοδα από τόκους	**1.186**	**1.113**	**1.070**	**1.032**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Καθαρά έσοδα από προμήθειες

	Όμιλος		Τράπεζα	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Θεματοφυλακής, χρηματιστηριακών υπηρεσιών & επενδυτικής τραπεζικής	10	10	4	4
Λιανικής τραπεζικής	44	37	40	32
Επιχειρηματικών χορηγήσεων	89	90	81	82
Τραπεζικών εργασιών διαμεσολάβησης και καταθέσεων	101	93	100	93
Διαχείρισης κεφαλαίων	11	11	-	1
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	**255**	**241**	**225**	**212**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου

	Όμιλος		Τράπεζα	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Καθαρό αποτέλεσμα εμπορικού χαρτοφυλακίου και λοιπά καθαρά μη πραγματοποιημένα κέρδη / (ζημίες) χρηματοοικονομικών στοιχείων	71	(46)	72	(49)
Καθαρά κέρδη / (ζημίες) από πώληση χρεωστικών τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	110	55	110	55
Σύνολο	**181**	**9**	**182**	**6**

Τον Φεβρουάριο του 2019, η Τράπεζα αντάλλαξε τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο με τρία ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου λήξης 2023, 2025 και 2026 με συνολική ονομαστική αξία €3.314 εκατ. και εύλογη αξία €3.282 εκατ. Από τη συναλλαγή αναγνωρίστηκε κέρδος €65 εκατ. στο κονδύλι καθαρό αποτέλεσμα εμπορικού χαρτοφυλακίου και λοιπά καθαρά μη πραγματοποιημένα κέρδη / (ζημίες) χρηματοοικονομικών στοιχείων, το οποίο περιλαμβάνει τον αντιλογισμό της αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου («CVA») από τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο.

Επιπρόσθετα στο κονδύλι καθαρό αποτέλεσμα εμπορικού χαρτοφυλακίου και λοιπά καθαρά μη πραγματοποιημένα κέρδη / (ζημίες) χρηματοοικονομικών στοιχείων περιλαμβάνονται κέρδη €22 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα που αφορούν το BCVA επί παραγώγων (2018: ζημιές €(16) εκατ.).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)

	Όμιλος		Τράπεζα	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Έσοδα / (έξοδα) από μη Τραπεζικές εργασίες	66	27	37	2
Έσοδα από μερίσματα	5	2	11	180
Εισφορές σε Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Εξυγίανσης	(54)	(58)	(51)	(56)
Παρακρατούμενοι φόροι και τέλη επί δανείων	(58)	(59)	(57)	(59)
Σύνολο	**(41)**	**(88)**	**(60)**	**67**

Οι εισφορές σε Ταμεία Εγγύησης Καταθέσεων και Εξυγίανσης για την Τράπεζα περιλαμβάνουν €34 εκατ. που αφορούν την τακτική εισφορά στο σκέλος εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων («ΤΕΚΕ») (2018: €32 εκατ.) και €17 εκατ. εισφορές στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund, («SRF»)) (2018: €24 εκατ.).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Δαπάνες προσωπικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Μισθοί και λοιπές παροχές προσωπικού	591	548	562	518
Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών (βλέπε Σημείωση 11)	11	12	10	10
Σύνολο	**602**	**560**	**572**	**528**

Οι μισθοί και οι λοιπές παροχές προσωπικού περιλαμβάνουν το ποσό των €26 εκατ. (2018: €26 εκατ.), το οποίο καταβλήθηκε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ύστερα από την ένταξη του ταμείου σύνταξης των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ την 1 Αυγούστου 2008, σύμφωνα με το Ν.3655/2008. Το ποσό αυτό θα καταβάλλεται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τα επόμενα 4 έτη μέχρι το 2023 (βλέπε Σημείωση 11).

Επίσης, περιλαμβάνουν ποσό €90 εκατ. σχετικά με τις συμπληρωματικές ασφαλιστικές εισφορές για τους ασφαλισμένους στο ΛΕΠΕΤΕ για τα έτη 2018-2019 (βλ. Σημείωση 11).

Ο μέσος αριθμός εργαζομένων του Ομίλου σε συνεχιζόμενες δραστηριότητες για την περίοδο από την 1 Ιανουαρίου 2019 μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε 9.900 (2018: 10.606) και για την Τράπεζα σε 8.536 (2018: 9.195). Η μείωση στον αριθμό του προσωπικού το 2019 οφείλεται στο πρόγραμμα εθελούσιας αποχώρησης, το οποίο είναι σε εξέλιξη και στο οποίο συμμετείχαν 836 και 814 εργαζόμενοι του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα (βλέπε Σημείωση 11). Το πρόγραμμα έληξε την 10 Φεβρουαρίου 2020.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό

Ι. Προγράμματα καθορισμένης εισφοράς

Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Δυνάμει του Ν. 3655/2008 που τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 2008, το ταμείο κύριας σύνταξης της Τράπεζας, το οποίο ήταν πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών, εντάχθηκε στον κύριο κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από την 1 Αυγούστου 2008. Σύμφωνα με το Ν. 3655/2008, η Τράπεζα θα καταβάλει €26 εκατ. στο ΙΚΑ -ΕΤΑΜ, ετησίως για 15 έτη, με έναρξη το Δεκέμβριο του 2009. Σύμφωνα με το εν λόγω νόμο, οι εργοδοτικές εισφορές της Τράπεζας, θα μειώνονται ισόποσα κάθε 3 έτη, από 26,50% το 2013, να μειωθεί στο 13,33% πάνω στο μικτό μισθό για τους εργαζόμενους που ανήκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό Ταμείο πριν την 1 Ιανουαρίου 1993.

Ενώ, σε εφαρμογή του Ν.4387/2016 και της Υπουργικής Απόφασης Φ11321/ΟΙΚ.45947/1757/2016 (Φ.Ε.Κ. 4458/Β/30.12.2016) οι εργοδοτικές εισφορές θα μειώνονται ισόποσα ξεκινώντας από την 1 Ιανουαρίου 2017, ώστε το 2020 να είναι 13,33% (31 Δεκεμβρίου 2018: 16,66%, 31 Δεκεμβρίου 2017: 18,27%). Με τον ίδιο νόμο εφαρμόστηκε για πρώτη φορά, το μέγιστο ύψος μικτών μηνιαίων αποδοχών (Ανώτατη Κλάση 5.860,80 ευρώ, από 1 Φεβρουαρίου 2019 €6.500) επί των οποίων θα κρατούνται εργοδοτικές εισφορές. Οι εργοδοτικές εισφορές για τους εργαζομένους που εντάχθηκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό ταμείο μετά την 1 Ιανουαρίου 1993, θα παραμείνουν στο 13,33%.

Λογαριασμός Επικούρησης Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος ("ΛΕΠΕΤΕ")

Κατάσταση ανοιχτών δικαστικών αγωγών μεταξύ της Τράπεζας, του ΛΕΠΕΤΕ και πρώην εργαζομένων

Η Τράπεζα, μέχρι τον Οκτώβριο του 2017, παρείχε στο Ταμείο Επικούρησης (ΛΕΠΕΤΕ) οικονομική διευκόλυνση προκειμένου το ΛΕΠΕΤΕ να καλύψει τα ταμειακά του ελλείμματα. Στη συνέχεια, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε ότι η Τράπεζα, από τον Οκτώβριο του 2017 και εντεύθεν, δεν θα παρείχε καμία πρόσθετη διευκόλυνση στον ΛΕΠΕΤΕ. Από το Φεβρουάριο του 2018, το ΛΕΠΕΤΕ έπαψε να καταβάλλει πληρωμές στους συνταξιούχους. Υπάρχουν εκκρεμείς δικαστικές ενέργειες εναντίον της Τράπεζας από το ΛΕΠΕΤΕ και πρώην εργαζομένους που αμφισβητούν το καθεστώς των «καθορισμένων εισφορών» του Λογαριασμού, ισχυριζόμενοι ότι η Τράπεζα έχει υποχρέωση να καλύπτει οποιοδήποτε ταμειακό έλλειμμα προκύπτει.

Μέχρι τις 11 Μαρτίου 2020, εννέα αιτήσεις για έκδοση προσωρινής διαταγής απορρίφθηκαν, 21 αποφάσεις προσωρινών ασφαλιστικών μέτρων έχουν εκδοθεί υπέρ της Τράπεζας και 6 υπέρ των συνταξιούχων. Για τις 6 υποθέσεις που τα αρμόδια δικαστήρια έκριναν εναντίον της Τράπεζας, τα ποσά που επιδικάστηκαν έχουν καταχωρηθεί στα αποτελέσματά της. Μέχρι τις 11 Μαρτίου 2020, η Τράπεζα έχει πληρώσει το ποσό των €755 χιλ. Επιπρόσθετα, έχουν ασκηθεί 114 αγωγές, εκ των οποίων οι 108 έχουν συζητηθεί και έχουν εκδοθεί επ' αυτών 69 αποφάσεις. Οι 20 πρωτοβάθμιες δικαστικές αποφάσεις ήταν κατά της Τράπεζας και η Τράπεζα έχει ασκήσει έφεση μέχρι τώρα για τις 14 εξ αυτών, ενώ 49 αποφάσεις ήταν υπέρ της Τράπεζας για τις οποίες έχουν ασκηθεί μέχρι τώρα 45 εφέσεις. Επισημαίνεται ότι η Τράπεζα έχει καταθέσει αίτηση αναιρέσεως απευθείας στον Άρειο Πάγο, για μία εκ των 20 αρνητικών αποφάσεων. Η αίτηση αναιρέσεως εκδικάστηκε ενώπιον του Αρείου Πάγου την 17 Δεκεμβρίου 2019 και εκκρεμεί η έκδοση απόφασης. Για την ίδια περίπτωση, η Τράπεζα υπέβαλε προσωρινά μέτρα αναστολής της δυσμενούς απόφασης και ο Άρειος Πάγος ενέκρινε την αίτηση και χορήγησε τα αιτούμενα προσωρινά μέτρα.

Η Τράπεζα δεν έχει προβεί στην καταβολή οποιουδήποτε ποσού για τις παραπάνω εναντίον της αποφάσεις και δεν έχει αναγνωρίσει καμία πρόβλεψη για τις εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, δεδομένου ότι η Διοίκηση εκτιμά ότι η πιθανότητα αρνητικής έκβασης των υποθέσεων αυτών είναι απομακρυσμένη.

Εισαγωγή του Ν. 4618/2019

Την 10 Ιουνίου 2019 δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ νομοθετική ρύθμιση (άρθρο 24, Ν. 4618/2019), με την οποία επί της ουσίας μεταφέρονται οι εργαζόμενοι της Τράπεζας και οι συνταξιούχοι από το ΛΕΠΕΤΕ στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών («ΕΤΕΑΕΠ»), το κρατικό επικουρικό συνταξιοδοτικό ταμείο, και η οποία προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι η Τράπεζα θα έπρεπε να καλύπτει τα εξής κόστη:

(α) από την 1 Ιανουαρίου 2019 και εφεξής τις αναλογούσες εισφορές επικουρικής ασφάλισης για τους εργαζόμενους που μεταφέρθηκαν στον ΕΤΕΑΕΠ. Οι ισχύοντες συντελεστές είναι 3,50% από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Μαΐου 2019, 3,25% από την 1 Ιουνίου 2019 έως την 31 Μαΐου 2022 και 3,00% από την 1 Ιουνίου 2022 και εφεξής,

(β) αναδρομική πληρωμή των συντάξεων του 2018, οι οποίες θα υπολογιστούν σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται από το Ν. 4618/2019. Το ποσό εκτιμάται από την Τράπεζα ότι θα ανέλθει σε €50 εκατ. Από το Ν. 4618/2019 προβλέπεται επίσης ότι η καταβολή γίνεται κατά το 1/5 του συνολικού ποσού έως την 31 Αυγούστου 2019 και το υπόλοιπο τμηματικά και πάντως το αργότερο την 31 Δεκεμβρίου 2020,

(γ) συμπληρωματική ασφαλιστική εισφορά €40 εκατ. ετησίως για τα έτη 2019 έως 2023,

(δ) συμπληρωματική εργοδοτική εισφορά από την 1 Ιανουαρίου 2024 και εφεξής η οποία θα προσδιορίζεται με αναλογιστική μελέτη η οποία θα συντάσσεται από την Ελληνική Αναλογιστική Αρχή. Η Τράπεζα δεν μπορεί να εκτιμήσει τα σχετικά κόστη, καθώς ο Ν. 4618/2019 δεν παρέχει τη βάση επί της οποίας θα διενεργηθεί η σχετική μελέτη ούτε την απαιτούμενη σαφήνεια ως προς τον βαθμό κάλυψης τυχόν ελλειμμάτων από την πλευρά της Τράπεζας, και

(ε) τις αναλογούσες εισφορές των εργαζομένων για την περίοδο 1 Ιανουαρίου έως 31 Μαΐου 2019 μόνο.

Σε συνέχεια της νομοθετικής αυτής τροποποίησης και της σχετικής Υπουργικής Απόφασης 28153/276/21.6.2019, η Τράπεζα υπέβαλε στις 5 Ιουλίου 2019 δήλωση στο ΕΤΕΑΕΠ, με την οποία το ενημέρωνε ότι θα εξακολουθήσει να καταβάλλει στο ΕΤΕΑΕΠ, από την 1 Ιουνίου 2019 και εφεξής, τις αναλογούσες, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, επικουρικές ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και εργαζομένων σε σχέση με τα πρόσωπα (εργαζόμενους) που είχαν ασφαλισθεί από το ΛΕΠΕΤΕ μέχρι την έκδοση της προαναφερόμενης νομοθετικής τροποποίησης. Η Τράπεζα στην ίδια δήλωση επεσήμανε ότι έχει τερματιστεί οποιαδήποτε ιδιωτική σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΛΕΠΕΤΕ και επομένως δεν θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον κανενός είδους πληρωμή.

Στις 2 Ιουλίου 2019 και 29 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα κατέβαλε ποσό €36 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα, σε σχέση με τη συμπληρωματική εισφορά για το 2019 και την 3 Φεβρουαρίου 2020 η Τράπεζα κατέβαλε την πρώτη δόση της συμπληρωματικής ασφαλιστικής εισφοράς για το 2020 ποσού €20 εκατ. όπως απαιτείται από την υπουργική απόφαση (Βλ. (γ) ανωτέρω).

Την 19 Μαρτίου 2020 ψηφίστηκε νομοθετική τροπολογία (άρθρο 63, Ν.4680/2020) επί του άρθρου 24 του Ν.4618/2020, τροποποιώντας το προηγούμενο καθεστώς που περιγράφεται ανωτέρω. Σύμφωνα με την τροποποίηση, οι ασφαλισμένοι στο ΛΕΠΕΤΕ καθίστανται ασφαλισμένοι του τ. ΕΤΕΑΕΠ και διέπονται από τις διατάξεις της νομοθεσίας του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης («e-ΕΦΚΑ»). Κατά συνέπεια, η Τράπεζα είναι υποχρεωμένη να καταβάλλει τις συνήθεις εργοδοτικές εισφορές που αναφέρονται στο υπό (1) σημείο ανωτέρω. Η Τράπεζα, επίσης, υποχρεούται να καταβάλλει στον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ, για τα έτη 2018-2032 επιπρόσθετη ασφαλιστική εισφορά, η οποία ανέρχεται κατ' έτος σε ποσοστό 12% επί των μεικτών αποδοχών των απασχολούμενων με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στην Τράπεζα στις 31 Δεκεμβρίου του αντίστοιχου έτους. Η κατά τα ως άνω ετήσια επιπρόσθετη εισφορά της Τράπεζας για το έτος 2018 καταβάλλεται μέχρι την 30 Ιουνίου 2020 και για τα υπόλοιπα έτη έως την τελευταία εργάσιμη ημέρα του πρώτου τριμήνου του αμέσως επόμενου έτους. Με την επιπρόσθετη εισφορά της Τράπεζας για τα έτη 2019 και 2020 συμψηφίζεται η πρόσθετη εισφορά που έχει καταβληθεί από την Τράπεζα στο τ. ΕΤΕΑΕΠ κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 του Ν.4618/2019, ως ίσχυε πριν την αντικατάστασή του με το παρόν. Με τις ως άνω εισφορές εξαντλείται η υποχρέωση της Τράπεζας έναντι του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ καθώς και έναντι οιουδήποτε άλλου τρίτου.

Η Τράπεζα εκτιμά ότι η επιπρόσθετη ασφαλιστική εισφορά για τα έτη 2018-2019 ανέρχεται σε περίπου €90 εκατ. και έχει αναγνωρίσει ισόποση δαπάνη προσωπικού. Ποσό €60 εκατ. πληρώθηκε ήδη τον Ιούλιο και Νοέμβριο του 2019 και Φεβρουάριο του 2020, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου νόμου, το οποίο θα συμψηφιστεί με την τελική εισφορά των ετών 2019-2020. Η Τράπεζα εκτιμά, βάσει αναλογιστικής μελέτης, ότι τα αυξημένα κόστη από τις πρόσθετες εισφορές που είναι να καταβληθούν στο e-

ΕΦΚΑ τα έτη 2020-2032 είναι συνδεδεμένα με τα οικονομικά οφέλη που θα ανακύψουν για την Τράπεζα από τις μελλοντικές υπηρεσίες των εργαζομένων που μεταφέρθηκαν στο ΕΤΕΑΕΠ σύμφωνα με το Ν.4618/2019.

Λοιπά συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένης εισφοράς

Το κατάστημα του Λονδίνου και η Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ καταβάλλουν εργοδοτικές εισφορές σε προγράμματα καθορισμένης εισφοράς.

Προγράμματα υγείας καθορισμένης εισφοράς

Η Τράπεζα καταβάλλει καθορισμένες εισφορές προς το Ταμείο Υγείας Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας («Τ.Υ.Π.Ε.Τ.»), οι οποίες ανέρχονται σε 6,25% των αποδοχών των εργαζομένων. Οι εισφορές μελών εν ενεργεία ανέρχονται σε 2,5% των αποδοχών τους. Επιπλέον εισφορές καταβάλλονται για ασφαλιζόμενα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων (όπως σύζυγος που δεν εργάζεται και παιδιά), ενώ αυξάνονται περισσότερο σε περίπτωση ασφάλισης συζύγου που εργάζεται και μελών της πατρικής οικογένειας. Οι εισφορές συνταξιούχων μελών ανέρχονται σε 4% των συντάξεών τους ενώ πρόσθετες εισφορές καταβάλλονται για άλλα ασφαλιζόμενα μέλη της οικογένειάς τους. Το Τ.Υ.Π.Ε.Τ. παρέχει κάλυψη για υγειονομική περίθαλψη στους εργαζόμενους πριν και μετά τη συνταξιοδότησή τους, και στα ασφαλισμένα σε αυτό μέλη της οικογένειάς τους.

Το συνολικό ποσό των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε κρατικά ταμεία και προγράμματα καθορισμένων εισφορών που καταβλήθηκαν για το 2019 και 2018 ανήλθε σε €148 εκατ. και €164 εκατ. αντίστοιχα. Για την Τράπεζα τα αντίστοιχα ποσά ανήλθαν σε €142 εκατ. και €158 εκατ. Όπως προαναφέρθηκε, το Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος εντάχθηκε την 1 Αυγούστου 2008 στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και επομένως σταμάτησε να υφίστανται ως ξεχωριστό ταμείο καθορισμένων εισφορών.

Ταμείο Αυτασφάλειας Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Μέχρι και το 2013, η Τράπεζα δεν κατέβαλλε εισφορές στο παραπάνω ταμείο. Έπειτα από σχετική τροποποίηση του κανονισμού του, από 1 Ιανουαρίου 2014, η Τράπεζα καταβάλλει οικειοθελώς εισφορές οι οποίες ανέρχονται σε 2% επί των πάσης φύσεως αποδοχών έως του ύψους των €11.556,00.

II. Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Αποζημιώσεις λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Οι περισσότερες εταιρείες του Ομίλου είναι υποχρεωμένες από το νόμο που ισχύει στις χώρες τις οποίες εδρεύουν να παρέχουν αποζημίωση στους εργαζόμενους που αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης. Οι αποζημιώσεις αυτές είναι συνήθως ένα εφάπαξ ποσό με βάση τον τελικό μισθό και τα χρόνια υπηρεσίας, ο υπολογισμός του οποίου διαφέρει ανά χώρα και κατηγορία εργαζομένου (π.χ. στην Ελλάδα η αποζημίωση των υπαλλήλων, των εργατοτεχνιτών και των δικηγόρων υπολογίζεται βάσει διαφορετικής κλίμακας). Σε ορισμένες περιπτώσεις οι κανονισμοί των εταιρειών του Ομίλου προβλέπουν επιπλέον αποζημίωση πέραν της προβλεπόμενης από το νόμο.

Σύμφωνα με τον Ν. 4046/2012 και της υπ' αριθμόν 6/28.2.2012 Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου, από την 14 Φεβρουαρίου 2012 και μετά, οι συμβάσεις εργασίας των εργαζομένων που λήγουν με τη συμπλήρωση ορίου ηλικίας ή με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης νοούνται ως συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου και σε περίπτωση λύσης αυτών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 2112/1920.

Πριν τεθεί σε εφαρμογή ο παραπάνω νόμος, οι ανωτέρω συμβάσεις εργασίας για την Τράπεζα ήταν ορισμένου χρόνου και κατά συνέπεια δεν είχε σχηματιστεί αντίστοιχη πρόβλεψη για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

Στις 12 Νοεμβρίου 2012 ο νέος Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ Α΄222), μείωσε την πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία στην περίπτωση απόλυσης ή συνταξιοδότησης με βάση τα οριζόμενα του Ν. 2112/1920. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου νόμου, το μέγιστο ποσό αποζημίωσης απόλυσης των υπαλλήλων περιορίζεται σε 12 μηνιαίους μισθούς αντί για 24.

Επιπλέον, οι μεταβατικές διατάξεις του εν λόγω νόμου προβλέπουν ότι για τους υπαλλήλους οι οποίοι την 12 Νοεμβρίου 2012 είχαν συμπληρωμένα 17 ή παραπάνω έτη υπηρεσίας στον ίδιο εργοδότη η αποζημίωση περιορίζεται σε 1 επιπλέον μηνιαίο μισθό για κάθε συμπληρωμένο έτος και μέχρι 24 μηνιαίους μισθούς. Σε περίπτωση απόλυσης ο επιπλέον μισθός περιορίζεται σε 2.000 ευρώ.

Παροχές εφάπαξ και σύνταξης

Οι περισσότεροι εργαζόμενοι της πρώην Εθνοκάρτας δικαιούνται παροχών που απορρέουν από ομαδικά συμβόλαια τύπου Deposit Administration Fund ("DAF"), τα οποία παρέχουν εφάπαξ και σύνταξη, πλέον αυτών που παρέχονται από τα κύρια ταμεία τους. Οι παροχές αυτές εξαρτώνται συνήθως από το μισθό των εργαζομένων και τα έτη υπηρεσίας, και ποικίλουν ανάλογα με τις διατάξεις κάθε συμβολαίου.

Παροχές προς παιδιά εργαζόμενων

Στα παιδιά των εργαζόμενων παρέχονται εφάπαξ ποσά τα οποία επίσης βασίζονται στο μισθό των γονέων και τη σύνταξή τους, εφόσον πρόκειται για συνταξιούχους, καθώς και την ηλικία στην οποία το παιδί λαμβάνει την παροχή.

Τέτοιες παροχές λαμβάνουν τα παιδιά υπαλλήλων της πρώην Εθνοκάρτας μέσω συμβολαίου τύπου DAF, καθώς και παιδιά υπαλλήλων της Τράπεζας μέσω σχετικού Λογαριασμού.

Σημειώσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
Όμιλος και Τράπεζα

Τα έξοδα των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών και αποζημιώσεων που έχουν αναγνωρισθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλύονται ως ακολούθως:

Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Κόστος υπηρεσίας	7	7	6	7
Καθαρό χρηματοοικονομικό κόστος στην καθαρή υποχρέωση καθορισμένων παροχών	4	4	4	4
Ζημίες / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και λοιπά έξοδα / (έσοδα)	85	55	84	53
Μείον ποσά που αναγνωρίστηκαν στα έξοδα αναδιοργάνωσης	(85)	(54)	(84)	(54)
Σύνολο	**11**	**12**	**10**	**10**

Το 2019, οι ζημιές / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και τα λοιπά έξοδα / (έσοδα) περιλαμβάνουν το κόστος του σε εξέλιξη προγράμματος της εθελούσιας αποχώρησης των εργαζομένων της Τράπεζας, ποσού €85 εκατ. για τον Όμιλο και €84 εκατ. για την Τράπεζα.

Επιπλέον, το ποσό των €85 εκατ. έχει αναγνωριστεί ως κόστος αναδιοργάνωσης της Τράπεζας (βλ. Σημείωση 13), το οποίο αναγνώρισε η Τράπεζα κατά την διάρκεια του 2019, στο πλαίσιο του 2019 Σχεδίου Αναδιάρθρωσης από το οποίο έχει δεσμευτεί να περιορίσει τον αριθμό του προσωπικού στην Ελλάδα (βλ. Σημείωση 46).

Το 2018, οι ζημιές / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και τα λοιπά έξοδα / (έσοδα) περιλαμβάνουν το κόστος του σε εξέλιξη προγράμματος της εθελούσιας αποχώρησης των εργαζομένων της Τράπεζας, ποσού €54 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Καθαρή υποχρέωση στην κατάσταση Οικονομικής Θέσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Παρούσα αξία χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	141	141	141	141
Εύλογες αξίες περιουσιακών στοιχείων	(6)	(11)	(6)	(11)
	135	130	135	130
Παρούσα αξία μη χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	132	109	129	107
Σύνολο	267	239	264	237

Κίνηση καθαρής υποχρέωσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2019	2018	2019	2018
Καθαρή υποχρέωση κατά την έναρξη της περιόδου	**239**	**254**	**237**	**251**
Εργοδοτικές εισφορές	(6)	(8)	(6)	(8)
Παροχές καταβληθείσες	(87)	(69)	(86)	(67)
Σύνολο εξόδων που αναγνωρίσθηκαν στα αποτελέσματα της χρήσης- συνεχιζόμενες δραστηριότητες	96	65	94	64
Ποσό αναγνωριζόμενο στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	25	(3)	25	(3)
Καθαρή υποχρέωση κατά τη λήξη της περιόδου	**267**	**239**	**264**	**237**

Προσαρμογές στην καθαρή υποχρέωση

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2019	2018	2019	2018
Υποχρέωση (κέρδος)/ζημιά από αλλαγή των υποθέσεων	24	(5)	24	(5)
Υποχρέωση (κέρδος)/ζημιά από εμπειρικές προσαρμογές	1	2	1	2
Ποσό αναγνωριζόμενο στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	**25**	**(3)**	**25**	**(3)**

Κατά το 2020, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναμένεται να καταβάλουν €7 εκατ. και €7 εκατ. αντίστοιχα σε εισφορές προς ταμεία χρηματοδοτούμενων παροχών και να καταβάλλουν €35 εκατ. και €35 εκατ. αντίστοιχα σε αποζημιώσεις.

Κίνηση υποχρέωσης προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2019	2018	2019	2018
Υποχρέωση καθορισμένων παροχών κατά την έναρξη της περιόδου	**250**	**267**	**248**	**264**
Κόστος υπηρεσίας-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	7	7	6	7
Χρηματοοικονομικό κόστος-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	4	4	4	4
Εισφορές εργαζομένων	2	2	2	2
Παροχές ταμείων	(13)	(12)	(13)	(12)
Παροχές καταβληθείσες από τον Όμιλο / Τράπεζα	(87)	(69)	(86)	(67)
Ζημιές/(κέρδη) από περικοπές/ διακανονισμούς- συνεχιζόμενες δραστηριότητες	85	54	84	53
Προσαρμογές (κέρδη)/ζημιές:				
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές χρηματοοικονομικών παραδοχών	24	(5)	24	(5)
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές δημογραφικών παραδοχών	-	-	-	-
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές εμπειρικών παραδοχών	1	2	1	2
Υποχρέωση καθορισμένων παροχών κατά τη λήξη της περιόδου	**273**	**250**	**270**	**248**

Συμφωνία περιουσιακών στοιχείων προγράμματος

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2019	2018	2019	2018
Υποχρέωση καθορισμένων παροχών κατά την έναρξη της περιόδου	**11**	**13**	**11**	**13**
Εργοδοτικές εισφορές	6	8	6	8
Εισφορές εργαζομένων	2	2	2	2
Παροχές ταμείων	(13)	(12)	(13)	(12)
Υποχρέωση καθορισμένων παροχών κατά τη λήξη της περιόδου	**6**	**11**	**6**	**11**

Οι μέσες σταθμισμένες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό των εξόδων προγραμμάτων καθορισμένων παροχών για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 είναι:

Μέσες σταθμισμένες αναλογιστικές παραδοχές στο τέλος της περιόδου

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2019	2018	2019	2018
Επιτόκιο προεξόφλησης	1.0%	1.8%	1.0%	1.8%
Πληθωρισμός	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Διάρκεια προγραμμάτων	12.2	11.0	12.3	11.3

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την ανάλυση ευαισθησίας για κάθε σημαντική αναλογιστική παραδοχή παραθέτοντας πώς η υποχρέωση καθορισμένων παροχών θα επηρεαζόταν από τις μεταβολές στη σχετική αναλογιστική παραδοχή και οι οποίες θα ήταν πιθανές κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Ανάλυση ευαισθησίας σημαντικών αναλογιστικών παραδοχών-Όμιλος

Αναλογιστική παραδοχή	**Μεταβολή στην παραδοχή**	**31 Δεκεμβρίου 2019 Αύξηση / (μείωση) στην υποχρέωση καθορισμένων παροχών**
Επιτόκιο προεξόφλησης	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	(5,7%)
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	6,2%
Πληθωρισμός	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	0,5%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(0,6)%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	3,9%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(4,5)%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	1,3%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(1,2)%
Αναμενόμενη διάρκεια ζωής	Πλέον ενός έτους	0,8%
	Λιγότερο από ένα έτος	(0,9)%

Ανάλυση ευαισθησίας σημαντικών αναλογιστικών παραδοχών-Τράπεζα

		31 Δεκεμβρίου 2019
Αναλογιστική παραδοχή	**Μεταβολή στην παραδοχή**	**Αύξηση / (μείωση) στην υποχρέωση καθορισμένων παροχών**
Επιτόκιο προεξόφλησης	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	(5,8)%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	6,4%
Πληθωρισμός	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	0,5%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(0,6)%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	4,1%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(4,7)%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	1,5%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(1,5)%
Αναμενόμενη διάρκεια ζωής	Πλέον ενός έτους	0,9%
	Λιγότερο από ένα έτος	(0,9)%

Κατανομή των περιουσιακών στοιχείων των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων παροχών

	Όμιλος				Τράπεζα			
	2019		2018		2019		2018	
	Ποσό	Αναλογία	Ποσό	Αναλογία	Ποσό	Αναλογία	Ποσό	Αναλογία
Ταμείο και ταμειακά διαθέσιμα	-	0,0%	2	18.2%	-	0,0%	2	18.2%
Λοιπά	6	100,0%	9	81.8%	6	100,0%	9	81.8%
Σύνολο	**6**	**100,0%**	**11**	**100.0%**	**6**	**100.0%**	**11**	**100.0%**

Τα λοιπά αφορούν σε συμβόλαια Ομαδικών Προγραμμάτων Προσωπικού (DAF) που έχουν εκδοθεί από την Εθνική Ασφαλιστική.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα

	Όμιλος		Τράπεζα	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Φόροι και τέλη	16	16	9	11
Κοινόχρηστες δαπάνες	50	52	46	48
Έξοδα ATM και POS	5	9	5	9
Έξοδα ταξιδίων και μεταφορικά έξοδα	12	13	9	9
Ενοίκια	3	22	2	87
Έξοδα επισκευών και συντήρησης	12	18	10	16
Έξοδα συμβουλευτικών, ελεγκτικών, νομικών και εξωτερικών αναθέσεων υπηρεσιών	50	55	44	48
Έξοδα διαφήμισης, προωθητικών ενεργειών και δωρεών	32	29	31	28
Συνδρομές, συνεισφορές, αναλώσιμα και έξοδα ψυχαγωγίας	19	15	17	14
Λοιπές δαπάνες διοίκησης	24	20	20	16
Σύνολο	**223**	**249**	**193**	**286**

Για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα έξοδα μισθώσεων, για τον Όμιλο και την Τράπεζα, μειώθηκαν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 16, σύμφωνα με το οποίο τα μισθώματα αντικαταστάθηκαν από τα έξοδα από τόκους και από τις αποσβέσεις των δικαιωμάτων χρήσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων

	Όμιλος		Τράπεζα	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
α. Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ				
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος	327	214	342	202
Καθαρή ζημία από τροποποίηση συμβατικών όρων	38	87	38	87
	365	**301**	**380**	**289**
β. Προβλέψεις απομείωσης χρεογράφων				
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους	(8)	(32)	(8)	(32)
	(8)	**(32)**	**(8)**	**(32)**
γ. Λοιπές προβλέψεις και προβλέψεις απομείωσης				
Απομείωση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, λογισμικού και λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού	3	(1)	-	2
Προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις και λοιπές προβλέψεις	(18)	42	(17)	40
	(15)	**41**	**(17)**	**42**
Σύνολο	**342**	**310**	**355**	**299**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Κόστος Αναδιάρθρωσης

Για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα έξοδα αναδιοργάνωσης περιλαμβάνουν το εκτιμώμενο κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου για το 2019 ποσού €96 εκατ. για τον Όμιλο και €94 εκατ. για την Τράπεζα. Επιπλέον, περιλαμβάνουν για τον Όμιλο και την Τράπεζα, €8 εκατ. απομείωση δικαιώματος μισθώσεως λόγω διακοπής δραστηριότητας καταστημάτων της Τράπεζας ενώ τα έξοδα αναδιοργάνωσης ποσού €14 εκατ. αφορούν σε άμεσα έξοδα σχετικά με το Πρόγραμμα Αναδιοργάνωσης.

Για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, τα έξοδα αναδιοργάνωσης για τον Όμιλο και την Τράπεζα, περιλαμβάνουν €66 εκατ. εκτιμώμενο κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου και €12 εκατ. άμεσα έξοδα σχετιζόμενα με το Πρόγραμμα Αναδιοργάνωσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Φόροι

	Όμιλος		Τράπεζα	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Φόροι περιόδου	(11)	(21)	-	(3)
Αναβαλλόμενοι φόροι	(2)	(5)	-	(1)
Φόροι	**(13)**	**(26)**	**-**	**(4)**

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Κέρδη προ φόρων	**270**	**13**	**149**	**66**
Φόρος υπολογιζόμενος με βάση τον τρέχοντα φορολογικό συντελεστή 29% (2018: 29%)	(78)	(4)	(43)	(19)
Προσαρμογές σχετικά με φόρο εισοδήματος που αφορά προηγούμενες χρήσεις	(1)	(2)	-	-
Επίπτωση διαφορετικών φορολογικών συντελεστών σε άλλες χώρες	3	6	-	-
Έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας και λοιπές μόνιμες διαφορές	5	24	3	16
Μη φορολογικά εκπιπτόμενες δαπάνες	(11)	(17)	(51)	(22)
Φορολογικά εκπεστέες διαφορές και μη χρησιμοποιούμενες φορολογικές ζημιές για τις οποίες δεν αναγνωρίστηκε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	70	(41)	91	(40)
Φορολογική επίπτωση από χρήση φορολογικών ζημιών για τις οποίες δεν είχε προηγουμένως αναγνωριστεί αναβαλλόμενος φόρος	-	64	-	64
Διεταιρικά μερίσματα	-	(47)	-	-
Μη συμψηφιζόμενοι φόροι με φόρο εισοδήματος τρέχουσας χρήσης	(1)	(6)	-	(5)
Λοιπές διαφορές	-	(3)	-	2
Φόροι - έξοδο	**(13)**	**(26)**	**-**	**(4)**
Πραγματικός φορολογικός συντελεστής περιόδου	**4,8%**	**205,7%**	**-**	**6,2%**

Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος της Τράπεζας για τις χρήσεις 2019 και 2018 ανέρχεται σε 29%. Σύμφωνα με το Ν. 4646/2019, ο συντελεστής παρακράτησης φόρου επί μερισμάτων που διανέμονται μετά την 1 Ιανουαρίου 2020 μειώνεται από 10% σε 5%.

Οι ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις των εταιρειών που ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, παρουσιάζονται στις Σημειώσεις 24 και 44 αντίστοιχα.

Σύμφωνα με το Ν. 4646/2019, σε ισχύ από το 2019, ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων, πλην των πιστωτικών ιδρυμάτων, μειώθηκε σε 24%.

Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια

Οι απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος περιλαμβάνουν απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους €203 εκατ. που αφορούν τα οικονομικά έτη 2011, 2012 και 2013 (δηλαδή, τις χρήσεις 2010, 2011 και 2012), τις οποίες η Τράπεζα απαιτεί από το Ελληνικό Δημόσιο. Την 29 Μαρτίου 2019, ψηφίστηκε τροπολογία μέσω του Ν. 4605/2019 (άρθρο 93, παρ. 1 & 2) περί Φορολογίας Νομικών Προσώπων, η οποία αποσαφηνίζει το καθεστώς των παρακρατούμενων φόρων για τις τράπεζες. Συγκεκριμένα, (α) φόροι €41 εκατ., οι οποίοι παρακρατήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8, του άρθρου 12, του Ν.2238/1994, θα συμψηφίζονται κατά προτεραιότητα με υποχρέωση φόρου εισοδήματος, όταν προκύψει και στην έκταση που ο φόρος εισοδήματος είναι επαρκής για τον ως άνω συμψηφισμό, (β) παρακρατούμενοι φόροι €162 εκατ., οι οποίοι υπόκεινται στις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 3 του Ν.4046/2012 και οι οποίοι δεν συμψηφίστηκαν εντός πέντε ετών, συμψηφίζονται σε ισόποσες ετήσιες δόσεις, εντός 10 ετών, με φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας, αρχής γενομένης από την 1 Ιανουαρίου 2020.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Κέρδη ανά μετοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1 έως		Από 1.1 έως	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Κέρδη / (ζημίες) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**256**	**(15)**	**149**	**62**
Ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες	(511)	(69)	(143)	(55)
Κέρδη / (ζημίες) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	**(255)**	**(84)**	**6**	**7**
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	**914.515.124**	**914.559.161**	**914.715.153**	**914.715.153**
Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**0,28**	**(0,02)**	**0,16**	**0,07**
Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	**(0,28)**	**(0,09)**	**0,01**	**0,01**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Ταμείο	603	556	581	533
Καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	2.899	4.582	2.721	4.371
Σύνολο	**3.502**	**5.138**	**3.302**	**4.904**
Εκ των οποίων				
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	**144**	**462**	**-**	**337**

Η Τράπεζα είναι υποχρεωμένη να διατηρεί τρεχούμενο λογαριασμό στην ΤτΕ, με σκοπό τη διευκόλυνση των διατραπεζικών συναλλαγών με τη κεντρική τράπεζα, τις τράπεζες μέλη της και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μέσω του συστήματος TARGET (Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer system).

Η ΤτΕ απαιτεί από όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα να διατηρούν καταθέσεις στη ΤτΕ που αντιστοιχούν στο 1% των συνολικών καταθέσεων των πελατών τους, με βάση τις οδηγίες της Ευρωπαικής Κεντρικής Τράπεζας. Ανάλογες δεσμεύσεις υφίστανται και για τις θυγατρικές τράπεζες του Ομίλου. Οι καταθέσεις της Τράπεζας στην ΤτΕ τοκίζονται με το επιτόκιο αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ (0.00% την 31 Δεκεμβρίου 2019), ενώ οι αντίστοιχες καταθέσεις κάποιων άλλων θυγατρικών είναι μη τοκοφόρες.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Καταθέσεις όψεως σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	244	200	196	125
Καταθέσεις προθεσμίας σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	192	52	172	51
Συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων	175	761	175	761
Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου	2.041	978	2.041	1.252
Λοιπές	322	596	318	318
Σύνολο	**2.974**	**2.587**	**2.902**	**2.507**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο:				
Κρατικά Ομόλογα	322	343	322	343
Έντοκα Γραμμάτια	21	672	21	672
Λοιπές ομολογίες	2	2	2	2
Μετοχές	29	32	10	26
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία υποχρεωτικά κατηγοριοποιημένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων:				
Λοιπές ομολογίες	24	40	24	40
Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων	15	5	10	-
Λοιπά	50	3.425	50	3.425
Σύνολο	**463**	**4.519**	**439**	**4.508**

Στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων την 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβανόταν ποσό €3.273 εκατ. για τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο υποχρεωτικά επιμετρούνταν στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων καθότι δεν πληρούσε τα κριτήρια που συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του εκάστοτε ανεξόφλητου κεφαλαίου («αξιολόγηση SPPI»). Τον Φεβρουάριο του 2019, η Τράπεζα αντάλλαξε τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο με τρία ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου λήξης 2023, 2025 και 2026 με συνολική ονομαστική αξία €3.314 εκατ. και εύλογη αξία €3.282 εκατ. Τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ταξινομήθηκαν ως διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών, επιμετρήθηκαν στο αποσβεσμένο κόστος και παρουσιάζονται στο Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων. Από τη συναλλαγή αναγνωρίστηκε κέρδος €42 εκατ., το οποίο περιλαμβάνει τον αντιλογισμό της αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου («CVA») από τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο και την πρόβλεψη για ΑΠΖ στα αποκτηθέντα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου.

Επιπλέον, €650 εκατ. έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου που ήταν ταξινομημένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων στις 31 Δεκεμβρίου 2018, έληξαν το 2019.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα

	Όμιλος			Τράπεζα		
	31.12.2019			31.12.2019		
	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις
Παράγωγα εμπορικού χαρτοφυλακίου						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	33.829	4.695	2.465	33.829	4.695	2.465
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί συναλλαγματικών ισοτιμιών	3.325	91	72	3.325	91	72
Λοιπές μορφές εξωχρηματιστηριακών παραγώγων	245	11	8	245	11	8
Χρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	2.936	9	4	2.936	9	4
Λοιπές μορφές χρηματιστηριακών παραγώγων	1.769	7	-	1.744	7	-
Σύνολο	**42.104**	**4.813**	**2.549**	**42.079**	**4.813**	**2.549**
Παράγωγα αντιστάθμισης εύλογης αξίας						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	525	20	321	525	20	321
Σύνολο	**525**	**20**	**321**	**525**	**20**	**321**
Σύνολο	**42.629**	**4.833**	**2.870**	**42.604**	**4.833**	**2.870**

	Όμιλος			Τράπεζα		
	31.12.2018			31.12.2018		
	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις
Παράγωγα εμπορικού χαρτοφυλακίου		Όπως αναμορφώθηκαν			Όπως αναμορφώθηκαν	
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	36.395	3.655	1.761	36.308	3.655	1.761
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί συναλλαγματικών ισοτιμιών	3.007	78	79	3.007	78	79
Λοιπές μορφές εξωχρηματιστηριακών παραγώγων	246	20	67	246	20	67
Χρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	2.444	3	9	2.444	3	9
Λοιπές μορφές χρηματιστηριακών παραγώγων	2.795	35	3	2.784	35	3
Σύνολο	**44.887**	**3.791**	**1.919**	**44.789**	**3.791**	**1.919**
Παράγωγα αντιστάθμισης εύλογης αξίας						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	150	-	212	150	-	212
Σύνολο	**150**	**-**	**212**	**150**	**-**	**212**
Σύνολο	**45.037**	**3.791**	**2.131**	**44.939**	**3.791**	**2.131**

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο υπολογισμός της επίδρασης του CVA διενεργείται σε μεμονωμένη βάση για κάθε ένα αντισυμβαλλόμενο με τον οποίο ο Όμιλος διατηρεί ανοικτή θέση, λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη έκθεση όπως αυτή προσδιορίζεται μέσα από τεχνικές προσομοίωσης καθώς και συμφωνίες συμψηφισμού και ληφθείσες εξασφαλίσεις. Επίσης, ο υπολογισμός του CVA βασίζεται σε συντελεστές αναμενόμενων ζημιών όπως αυτοί εξάγονται από τις αγοραίες τιμές των CDS, ή, στην περίπτωση που οι τελευταίες δεν είναι διαθέσιμες, από την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου όπως αυτή προσδιορίζεται από εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης, ή διαφορετικά από τους εποπτικούς συντελεστές στάθμισης.

Αναφορικά με την επίδραση της αποτίμησης του ίδιου πιστωτικού κινδύνου, ο Όμιλος υπολογίζει την αποτίμηση του ίδιου πιστωτικού κινδύνου (“DVA”) εφαρμόζοντας συμμετρικά την ίδια μεθοδολογία με εκείνη που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του CVA. Το καθαρό CVA για τον Όμιλο και την Τράπεζα την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε σωρευτική ζημιά €10 εκατ., (31 Δεκεμβρίου 2018: σωρευτική ζημιά €133 εκατ.).

Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που χρησιμοποιεί ο Όμιλος και η Τράπεζα για αντισταθμίσεις εύλογης αξίας, αποτελούνται από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων. Τα συγκεκριμένα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα χρησιμοποιούνται για αντιστάθμιση των μεταβολών της εύλογης αξίας μακροπρόθεσμων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σταθερού επιτοκίου που οφείλονται σε διακυμάνσεις των επιτοκίων της αγοράς.

31.12.2019					31.12.2019			
Χρηματοπιστωτικά μέσα αντιστάθμισης					Αντισταθμιζόμενα στοιχεία			
Παράγωγο Μέσο	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία	Γραμμή Ισολογισμού	Μεταβολή εύλογης αξίας	Λογιστική Αξία	Συσσωρευμένες προσαρμογές αντιστάθμισης στο αντισταθμιζόμενο στοιχείο	Γραμμή Ισολογισμού	Μεταβολή εύλογης αξίας λόγω αντιστάθμισης κινδύνου
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	50	16	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	14	1.576	563	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	182
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	295	(99)	Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων [1]	(11)				
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	275	321	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	(189)				
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	200	4	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	4	1.149	N/A	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	(12)
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	175	6	Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων [1]	7				
Σύνολο	**995**	**(394)**		**(175)**	**2.725**	**563**		**170**

31.12.2018					31.12.2018			
Χρηματοπιστωτικά μέσα αντιστάθμισης					Αντισταθμιζόμενα στοιχεία			
Παράγωγο Μέσο	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία	Γραμμή Ισολογισμού	Μεταβολή εύλογης αξίας	Λογιστική Αξία	Συσσωρευμένες προσαρμογές αντιστάθμισης στο αντισταθμιζόμενο στοιχείο	Γραμμή Ισολογισμού	Μεταβολή εύλογης αξίας λόγω αντιστάθμισης κινδύνου
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	150	212	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	(94)	1.097	470	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	92
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	150	(6)	Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων [1]	(4)	226	N/A	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	4
Σύνολο	**300**	**(218)**		**(98)**	**1.323**	**470**		**96**

[1] Αφορά σε συναλλαγές παραγώγων με Κεντρικούς αντισυμβαλλόμενους (CCPs). Βλέπε σχετική αναφορά Σημείωση 4.9

Το συσσωρευμένο ποσό της εύλογης αξίας από προσαρμογές αντιστάθμισης που παραμένει στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης και αφορά σε διακοπείσες αντισταθμίσεις για τον Όμιλο και την Τράπεζα ανερχόταν σε €381 εκατ. και €392 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 αντίστοιχα.

Η αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης του κινδύνου που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα για τον Όμιλο και την Τράπεζα ανέρχεται σε €(4) εκατ. και μηδέν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 αντίστοιχα.

Αντισταθμίσεις ταμειακών ροών

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι σχέσεις αντιστάθμισης ταμειακών ροών του Ομίλου αποτελούνται από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων που αποσκοπούν στην αντιστάθμιση των διακυμάνσεων των ταμειακών ροών που απορρέουν από δανειακές υποχρεώσεις και οι οποίες αποδίδονται στη μεταβολή των επιτοκίων της αγοράς.

31.12.2019					31.12.2019		
Χρηματοπιστωτικά μέσα αντιστάθμισης					Αντισταθμιζόμενα στοιχεία		
Παράγωγο Μέσο	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία	Γραμμή Ισολογισμού	Μεταβολή εύλογης αξίας	Λογιστική Αξία	Γραμμή Ισολογισμού	Μεταβολή εύλογης αξίας λόγω αντιστάθμισης κινδύνου
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	500	(24)	Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων [1]	(24)	500	Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	24
Σύνολο	**500**	**(24)**		**(24)**	**500**		**24**

[1] Αφορά σε συναλλαγές παραγώγων με Κεντρικούς αντισυμβαλλόμενους (CCPs). Βλέπε σχετική αναφορά Σημείωση 4.9.

Για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019, τα κέρδη ή οι ζημιές που προέκυψαν από αντισταθμίσεις κινδύνου και αναγνωρίστηκαν στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων ανέρχονται σε €24 εκατ. ενώ το μέρος της μη αποτελεσματικής αντιστάθμισης κινδύνου που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανέρχεται σε €3 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια	14.503	15.795	14.318	15.590
Καταναλωτικά δάνεια	2.322	3.087	1.754	2.535
Πιστωτικές κάρτες	539	668	473	598
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	2.078	3.093	1.936	2.943
Λιανική τραπεζική	**19.442**	**22.643**	**18.481**	**21.666**
Επιχειρηματική τραπεζική & χορηγήσεις σε δημόσιο τομέα	15.369	16.824	14.865	16.216
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	**34.811**	**39.467**	**33.346**	**37.882**
Μείον: Πρόβλεψη ΑΠΖ	(5.757)	(9.466)	(5.562)	(8.912)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**29.054**	**30.001**	**27.784**	**28.970**
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ	**127**	**133**	**127**	**133**
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	**29.181**	**30.134**	**27.911**	**29.103**

Κατά τη διάρκεια του 2019 η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση τριών χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

Συγκεκριμένα, στις 18 Νοεμβρίου 2019 η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πρώτη πώληση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, που αφορούσε χαρτοφυλάκιο μη εξασφαλισμένων πιστωτικών καρτών, καταναλωτικών δανείων, χορηγήσεων σε μικρές επιχειρήσεις και χορηγήσεων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνολικού ονομαστικού ποσού €1,2 δισ. (Project Mirror). Η δεύτερη πώληση ολοκληρώθηκε στις 9 Δεκεμβρίου 2019 και αφορούσε χαρτοφυλάκιο εξασφαλισμένων μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων σε μικρές και σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνολικού ονομαστικού ποσού €0,9 δισ. (Project Symbol).

Επιπρόσθετα, στις 13 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση χαρτοφυλακίου χορηγήσεων σε ναυτιλιακές επιχειρήσεις, συνολικού ύψους €262 εκατ.

Η λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ και η πρόβλεψη ΑΠΖ των δανείων αυτών στις 31 Δεκεμβρίου 2018 αναλύονται ανά χαρτοφυλάκιο στον παρακάτω πίνακα:

Πώληση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων - Όμιλος	Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	Προβλέψεις ΑΠΖ	Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ
Καταναλωτικά δάνεια	620	554	66
Πιστωτικές κάρτες	104	103	1
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	646	519	127
Επιχειρηματική τραπεζική	613	364	249
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	**1.983**	**1.540**	**443**

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος και υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Στάδιο 3 Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής		Σύνολο
			Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική Αξιολόγηση	
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος					
Στεγαστικά δάνεια					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	5.142	2.981	-	6.380	14.503
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(32)	(110)	-	(2.408)	(2.550)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**5.110**	**2.871**	**-**	**3.972**	**11.953**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	4.793	2.657	-	4.790	12.240
Καταναλωτικά δάνεια					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	1.292	374	-	656	2.322
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(21)	(70)	-	(456)	(547)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**1.271**	**304**	**-**	**200**	**1.775**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	148	66	-	158	372
Πιστωτικές κάρτες					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	484	13	-	42	539
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(1)	-	(39)	(44)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**480**	**12**	**-**	**3**	**495**
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	428	662	-	988	2.078
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(5)	(88)	-	(707)	(800)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**423**	**574**	**-**	**281**	**1.278**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	299	473	-	656	1.428
Επιχειρηματική Τραπεζική					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	11.426	773	2.482	285	14.966
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(85)	(47)	(1.523)	(126)	(1.781)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**11.341**	**726**	**959**	**159**	**13.185**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	5.653	656	1.593	290	8.192
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	329	36	35	3	403
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(9)	(21)	(2)	(35)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**326**	**27**	**14**	**1**	**368**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	50	11	15	2	78
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	19.101	4.839	2.517	8.354	34.811
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(150)	(325)	(1.544)	(3.738)	(5.757)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**18.951**	**4.514**	**973**	**4.616**	**29.054**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	10.943	3.863	1.608	5.896	22.310
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ					**127**
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών					**29.181**

Τα ανοίγματα στεγαστικών δανείων του Σταδίου 1 και 3 περιλαμβάνουν στεγαστικά δάνεια ύψους €599 εκατ. και €65 εκατ. αντίστοιχα, εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία. Για σκοπούς αξιολόγησης της ταξινόμησης των συγκεκριμένων εγγυημένων στεγαστικών δανείων ως μη εξυπηρετούμενων, η Τράπεζα εξομοιώνει τον εγγυητή, δηλ. την Ελληνική Δημοκρατία, με τον πιστούχο. Επί της ουσίας, για αυτά τα συγκεκριμένα ανοίγματα, η εγγύηση της Ελληνικής Δημοκρατίας θεωρείται υποκατάσταση πιστούχου, παρά μέσο πιστωτικής ενίσχυσης. Συνεπώς, τα συγκεκριμένα ανοίγματα ταξινομούνται στο Στάδιο 1, εκτός αν υπάρχουν συγκεκριμένες συνθήκες.

Τα ανοίγματα από χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις του Σταδίου 2 και 3 περιλαμβάνουν δάνεια ύψους €1 εκατ. και €84 εκατ., αντίστοιχα, μερικώς εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία.

Τα ανοίγματα επιχειρηματικής τραπεζικής του Σταδίου 1, 2 και 3 περιλαμβάνουν δάνεια σε επιχειρήσεις ύψους €27 εκατ., €7 εκατ. και €198 εκατ., αντίστοιχα, μερικώς εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία.

31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Στάδιο 3 Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής		Σύνολο
			Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική Αξιολόγηση	
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος					
Στεγαστικά δάνεια					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	3.188	5.525	-	7.082	15.795
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(36)	(208)	-	(2.734)	(2.978)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**3.152**	**5.317**	**-**	**4.348**	**12.817**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	2.926	4.927	-	5.124	12.977
Καταναλωτικά δάνεια					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	1.302	447	-	1.338	3.087
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(21)	(83)	-	(1.053)	(1.157)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**1.281**	**364**	**-**	**285**	**1.930**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	141	83	-	195	419
Πιστωτικές κάρτες					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	499	13	-	156	668
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(5)	(1)	-	(156)	(162)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**494**	**12**	**-**	**-**	**506**
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	427	672	-	1.994	3.093
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(77)	-	(1.469)	(1.550)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**423**	**595**	**-**	**525**	**1.543**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	294	455	-	1.184	1.933
Επιχειρηματική Τραπεζική					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	10.117	791	4.741	723	16.372
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(75)	(59)	(2.873)	(553)	(3.560)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**10.042**	**732**	**1.868**	**170**	**12.812**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	5.339	568	2.830	459	9.196
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	350	9	78	15	452
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	-	(47)	(9)	(59)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**347**	**9**	**31**	**6**	**393**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	50	9	40	8	107
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	15.883	7.457	4.819	11.308	39.467
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(144)	(428)	(2.920)	(5.974)	(9.466)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**15.739**	**7.029**	**1.899**	**5.334**	**30.001**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	8.750	6.042	2.870	6.970	24.632
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ					**133**
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών					**30.134**

Τα ανοίγματα στεγαστικών δανείων του Σταδίου 1 και 3 περιλαμβάνουν στεγαστικά δάνεια ύψους €695 εκατ. και €53 εκατ. αντίστοιχα, εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία. Για σκοπούς αξιολόγησης της ταξινόμησης των συγκεκριμένων εγγυημένων στεγαστικών δανείων ως μη εξυπηρετούμενων, η Τράπεζα εξομοιώνει τον εγγυητή, δηλ. την Ελληνική Δημοκρατία, με τον πιστούχο. Επί της ουσίας, για αυτά τα συγκεκριμένα ανοίγματα, η εγγύηση της Ελληνικής Δημοκρατίας θεωρείται υποκατάσταση πιστούχου, παρά μέσο πιστωτικής ενίσχυσης. Συνεπώς, τα συγκεκριμένα ανοίγματα ταξινομούνται στο Στάδιο 1, εκτός αν υπάρχουν συγκεκριμένες συνθήκες.

Τα ανοίγματα από χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις του Σταδίου 2 και 3 περιλαμβάνουν δάνεια ύψους €1 εκατ. και €90 εκατ., αντίστοιχα, μερικώς εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία.

Τα ανοίγματα επιχειρηματικής τραπεζικής του Σταδίου 1, 2 και 3 περιλαμβάνουν δάνεια σε επιχειρήσεις ύψους €39 εκατ., €9 εκατ. και €239 εκατ., αντίστοιχα, μερικώς εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος και υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ – Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		Σύνολο
			Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική Αξιολόγηση	
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος					
Στεγαστικά δάνεια					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	4.978	2.964	-	6.376	14.318
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(32)	(109)	-	(2.407)	(2.548)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**4.946**	**2.855**	**-**	**3.969**	**11.770**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	4.631	2.640	-	4.786	12.057
Καταναλωτικά δάνεια					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	812	326	-	616	1.754
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(15)	(66)	-	(434)	(515)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**797**	**260**	**-**	**182**	**1.239**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	72	62	-	157	291
Πιστωτικές κάρτες					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	423	12	-	38	473
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(1)	-	(37)	(41)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**420**	**11**	**-**	**1**	**432**
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	349	645	-	942	1.936
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(4)	(87)	-	(679)	(770)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**345**	**558**	**-**	**263**	**1.166**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	234	458	-	637	1.329
Επιχειρηματική Τραπεζική					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	11.365	597	2.191	310	14.463
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(90)	(39)	(1.378)	(146)	(1.653)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**11.275**	**558**	**813**	**164**	**12.810**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	4.833	500	1.324	249	6.906
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	328	36	35	3	402
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(9)	(21)	(2)	(35)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**325**	**27**	**14**	**1**	**367**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	50	11	15	2	78
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	18.255	4.580	2.226	8.285	33.346
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(147)	(311)	(1.399)	(3.705)	(5.562)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**18.108**	**4.269**	**827**	**4.580**	**27.784**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	9.820	3.671	1.339	5.831	20.661
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ					**127**
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών					**27.911**

Τα ανοίγματα στεγαστικών δανείων του Σταδίου 1 και 3 περιλαμβάνουν στεγαστικά δάνεια ύψους €599 εκατ. και €65 εκατ. αντίστοιχα, εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία. Για σκοπούς αξιολόγησης της ταξινόμησης των συγκεκριμένων εγγυημένων στεγαστικών δανείων ως μη εξυπηρετούμενων, η Τράπεζα εξομοιώνει τον εγγυητή, δηλ. την Ελληνική Δημοκρατία, με τον πιστούχο. Επί της ουσίας, για αυτά τα συγκεκριμένα ανοίγματα, η εγγύηση της Ελληνικής Δημοκρατίας θεωρείται υποκατάσταση πιστούχου, παρά μέσο πιστωτικής ενίσχυσης. Συνεπώς, τα συγκεκριμένα ανοίγματα ταξινομούνται στο Στάδιο 1, εκτός αν υπάρχουν συγκεκριμένες συνθήκες.

Τα ανοίγματα από χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις του Σταδίου 2 και 3 περιλαμβάνουν δάνεια ύψους €1 εκατ. και €84 εκατ., αντίστοιχα, μερικώς εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία.

Τα ανοίγματα επιχειρηματικής τραπεζικής του Σταδίου 1, 2 και 3 περιλαμβάνουν δάνεια σε επιχειρήσεις ύψους €27 εκατ., €7 εκατ. και €198 εκατ., αντίστοιχα, μερικώς εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία.

31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		Σύνολο
			Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική Αξιολόγηση	
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος					
Στεγαστικά δάνεια					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	3.034	5.513	-	7.043	15.590
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(36)	(208)	-	(2.720)	(2.964)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**2.998**	**5.305**	**-**	**4.323**	**12.626**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	2.771	4.914	-	5.091	12.776
Καταναλωτικά δάνεια					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	827	427	-	1.281	2.535
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(14)	(80)	-	(1.023)	(1.117)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**813**	**347**	**-**	**258**	**1.418**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	76	79	-	185	340
Πιστωτικές κάρτες					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	436	12	-	150	598
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(5)	(1)	-	(150)	(156)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**431**	**11**	**-**	**-**	**442**
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	352	655	-	1.936	2.943
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(77)	-	(1.426)	(1.506)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**349**	**578**	**-**	**510**	**1.437**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	232	442	-	1.167	1.841
Επιχειρηματική Τραπεζική					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	10.462	601	4.019	683	15.765
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(80)	(51)	(2.553)	(426)	(3.110)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**10.382**	**550**	**1.466**	**257**	**12.655**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	4.620	418	2.298	409	7.745
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	349	9	78	15	451
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	-	(47)	(9)	(59)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**346**	**9**	**31**	**6**	**392**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	49	9	40	8	106
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος					
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης ΑΠΖ	15.460	7.217	4.097	11.108	37.882
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(141)	(417)	(2.600)	(5.754)	(8.912)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	**15.319**	**6.800**	**1.497**	**5.354**	**28.970**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	7.748	5.862	2.338	6.860	22.808
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ					**133**
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών					**29.103**

Τα ανοίγματα στεγαστικών δανείων του Σταδίου 1 και 3 περιλαμβάνουν στεγαστικά δάνεια ύψους €695 εκατ. και €53 εκατ. αντίστοιχα, εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία. Για σκοπούς αξιολόγησης της ταξινόμησης των συγκεκριμένων εγγυημένων στεγαστικών δανείων ως μη εξυπηρετούμενων, η Τράπεζα εξομοιώνει τον εγγυητή, δηλ. την Ελληνική Δημοκρατία, με τον πιστούχο. Επί της ουσίας, για αυτά τα συγκεκριμένα ανοίγματα, η εγγύηση της Ελληνικής Δημοκρατίας θεωρείται υποκατάσταση πιστούχου, παρά μέσο πιστωτικής ενίσχυσης. Συνεπώς, τα συγκεκριμένα ανοίγματα ταξινομούνται στο Στάδιο 1, εκτός αν υπάρχουν συγκεκριμένες συνθήκες.

Τα ανοίγματα από χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις του Σταδίου 2 και 3 περιλαμβάνουν δάνεια ύψους €1 εκατ. και €90 εκατ., αντίστοιχα, μερικώς εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία.

Τα ανοίγματα επιχειρηματικής τραπεζικής του Σταδίου 1, 2 και 3 περιλαμβάνουν δάνεια σε επιχειρήσεις ύψους €39 εκατ., €9 εκατ. και €239 εκατ., αντίστοιχα, μερικώς εγγυημένα από την Ελληνική Δημοκρατία.

Μεταβολή πρόβλεψης ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος – Όμιλος

	Λιανική τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Υπόλοιπο 1.1.2019	**66**	**369**	**5.412**	**5.847**	**78**	**59**	**3.482**	**3.619**	**144**	**428**	**8.894**	**9.466**
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	46	(45)	(1)	-	13	(12)	(1)	-	59	(57)	(2)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	(3)	306	(303)	-	(2)	95	(93)	-	(5)	401	(396)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	(3)	(117)	120	-	(1)	(6)	7	-	(4)	(123)	127	-
Καθαρή επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης για ΑΠΖ (α)	(49)	(235)	653	369	(30)	(30)	(24)	(84)	(79)	(265)	629	285
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ νέων περιουσιακών στοιχείων (β)	5	4	1	10	31	1	-	32	36	5	1	42
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ δανείων (α+β)	**(44)**	**(231)**	**654**	**379**	**1**	**(29)**	**(24)**	**(52)**	**(43)**	**(260)**	**630**	**327**
Παύση αναγνώρισης δανείων	-	(13)	(1.092)	(1.105)	(2)	(36)	(345)	(383)	(2)	(49)	(1.437)	(1.488)
Επίπτωση τροποποιήσεων συμβατικών όρων στις ΑΠΖ	-	-	(33)	(33)	-	-	(13)	(13)	-	-	(46)	(46)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	-	(886)	(886)	-	-	(542)	(542)	-	-	(1.428)	(1.428)
Συναλλαγματικές διαφορές & λοιπές μεταβολές	-	-	12	12	1	4	(15)	(10)	1	4	(3)	2
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	-	-	(85)	(85)	-	-	(8)	(8)	-	-	(93)	(93)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	-	(188)	(188)	-	(19)	(776)	(795)	-	(19)	(964)	(983)
Υπόλοιπο 31.12.2019	**62**	**269**	**3.610**	**3.941**	**88**	**56**	**1.672**	**1.816**	**150**	**325**	**5.282**	**5.757**

	Λιανική τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Υπόλοιπο 1.1.2018	**70**	**461**	**6.264**	**6.795**	**61**	**68**	**4.211**	**4.340**	**131**	**529**	**10.475**	**11.135**
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	43	(26)	(17)	-	23	(22)	(1)	-	66	(48)	(18)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	(4)	311	(307)	-	(4)	50	(46)	-	(8)	361	(353)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	(2)	(117)	119	-	(1)	(5)	6	-	(3)	(122)	125	-
Καθαρή επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης για ΑΠΖ (α)	(43)	(272)	465	150	(11)	(39)	87	37	(54)	(311)	552	187
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ νέων περιουσιακών στοιχείων (β)	3	4	-	7	16	-	1	17	19	4	1	24
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ δανείων (α+β)	**(40)**	**(268)**	**465**	**157**	**5**	**(39)**	**88**	**54**	**(35)**	**(307)**	**553**	**211**
Παύση αναγνώρισης δανείων	-	-	(129)	(129)	-	-	(48)	(48)	-	-	(177)	(177)
Επίπτωση τροποποιήσεων συμβατικών όρων στις ΑΠΖ	-	-	(62)	(62)	-	-	(19)	(19)	-	-	(81)	(81)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	-	(846)	(846)	-	-	(679)	(679)	-	-	(1.525)	(1.525)
Συναλλαγματικές διαφορές & λοιπές μεταβολές	(1)	8	11	18	(4)	8	(12)	(8)	(5)	16	(1)	10
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	-	-	(82)	(82)	-	-	-	-	-	-	(82)	(82)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	-	(4)	(4)	(2)	(1)	(18)	(21)	(2)	(1)	(22)	(25)
Υπόλοιπο 31.12.2018	**66**	**369**	**5.412**	**5.847**	**78**	**59**	**3.482**	**3.619**	**144**	**428**	**8.894**	**9.466**

Μεταβολή πρόβλεψης ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος – Τράπεζα

	Λιανική τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Υπόλοιπο 1.1.2019	**58**	**366**	**5.319**	**5.743**	**83**	**51**	**3.035**	**3.169**	**141**	**417**	**8.354**	**8.912**
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	46	(43)	(3)	-	12	(11)	(1)	-	58	(54)	(4)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	(2)	302	(300)	-	(1)	94	(93)	-	(3)	396	(393)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	(3)	(117)	120	-	-	(5)	5	-	(3)	(122)	125	-
Καθαρή επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης για ΑΠΖ (α)	(47)	(235)	648	366	(29)	(28)	(2)	(59)	(76)	(263)	646	307
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ νέων περιουσιακών στοιχείων (β)	3	2	-	5	30	-	-	30	33	2	-	35
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ δανείων (α+β)	**(44)**	**(233)**	**648**	**371**	**1**	**(28)**	**(2)**	**(29)**	**(43)**	**(261)**	**646**	**342**
Παύση αναγνώρισης δανείων	-	(12)	(1.093)	(1.105)	(1)	(35)	(346)	(382)	(1)	(47)	(1.439)	(1.487)
Επίπτωση τροποποιήσεων συμβατικών όρων στις ΑΠΖ	-	-	(33)	(33)	-	-	(13)	(13)	-	-	(46)	(46)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	-	(871)	(871)	-	-	(444)	(444)	-	-	(1.315)	(1.315)
Συναλλαγματικές διαφορές & λοιπές μεταβολές	(1)	-	18	17	(1)	1	(10)	(10)	(2)	1	8	7
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	-	-	(85)	(85)	-	-	(8)	(8)	-	-	(93)	(93)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	-	(163)	(163)	-	(19)	(576)	(595)	-	(19)	(739)	(758)
Υπόλοιπο 31.12.2019	**54**	**263**	**3.557**	**3.874**	**93**	**48**	**1.547**	**1.688**	**147**	**311**	**5.104**	**5.562**

	Λιανική τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Υπόλοιπο 1.1.2018	**61**	**459**	**6.169**	**6.689**	**67**	**61**	**3.811**	**3.939**	**128**	**520**	**9.980**	**10.628**
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	43	(27)	(16)	-	21	(21)	-	-	64	(48)	(16)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	(4)	311	(307)	-	(4)	46	(42)	-	(8)	357	(349)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	(2)	(114)	116	-	-	(3)	3	-	(2)	(117)	119	-
Καθαρή επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης για ΑΠΖ (α)	(44)	(268)	464	152	(16)	(34)	77	27	(60)	(302)	541	179
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ νέων περιουσιακών στοιχείων (β)	2	4	-	6	16	-	1	17	18	4	1	23
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ δανείων (α+β)	**(42)**	**(264)**	**464**	**158**	**-**	**(34)**	**78**	**44**	**(42)**	**(298)**	**542**	**202**
Παύση αναγνώρισης δανείων	-	-	(129)	(129)	-	-	(48)	(48)	-	-	(177)	(177)
Επίπτωση τροποποιήσεων συμβατικών όρων στις ΑΠΖ	-	-	(62)	(62)	-	-	(19)	(19)	-	-	(81)	(81)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	-	(843)	(843)	-	-	(669)	(669)	-	-	(1.512)	(1.512)
Συναλλαγματικές διαφορές & λοιπές μεταβολές	2	1	9	12	(1)	2	(78)	(77)	1	3	(69)	(65)
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	-	-	(82)	(82)	-	-	-	-	-	-	(82)	(82)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	-	-	(1)	(1)
Υπόλοιπο 31.12.2018	**58**	**366**	**5.319**	**5.743**	**83**	**51**	**3.035**	**3.169**	**141**	**417**	**8.354**	**8.912**

Μεταβολή λογιστικής αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος προ προβλέψεων ΑΠΖ - Όμιλος

	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ 1.1.2019	**5.416**	**6.657**	**10.570**	**22.643**	**10.467**	**800**	**5.557**	**16.824**	**15.883**	**7.457**	**16.127**	**39.467**
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	2.525	(2.517)	(8)	-	292	(289)	(3)	-	2.817	(2.806)	(11)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	(220)	1.089	(869)	-	(266)	569	(303)	-	(486)	1.658	(1.172)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	(112)	(860)	972	-	(69)	(39)	108	-	(181)	(899)	1.080	-
Νέα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα	664	39	-	703	3.632	56	-	3.688	4.296	95	-	4.391
Παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	-	(14)	(1.318)	(1.332)	(12)	(54)	(537)	(603)	(12)	(68)	(1.855)	(1.935)
Αποπληρωμές & λοιπές μεταβολές	(932)	(266)	(147)	(1.345)	(2.325)	(201)	(270)	(2.796)	(3.257)	(467)	(417)	(4.141)
Μεταβολές λόγω τροποποιήσεων που δεν επέφεραν παύση αναγνώρισης	-	-	(68)	(68)	-	-	(16)	(16)	-	-	(84)	(84)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	(101)	(768)	(869)	-	(5)	(566)	(571)	-	(106)	(1.334)	(1.440)
Συναλλαγματικές διαφορές	5	4	14	23	36	2	8	46	41	6	22	69
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	(1)	(312)	(313)	-	(30)	(1.173)	(1.203)	-	(31)	(1.485)	(1.516)
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ 31.12.2019	**7.346**	**4.030**	**8.066**	**19.442**	**11.755**	**809**	**2.805**	**15.369**	**19.101**	**4.839**	**10.871**	**34.811**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(62)	(269)	(3.610)	(3.941)	(88)	(56)	(1.672)	(1.816)	(150)	(325)	(5.282)	**(5.757)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ 31.12.2019	**7.284**	**3.761**	**4.456**	**15.501**	**11.667**	**753**	**1.133**	**13.553**	**18.951**	**4.514**	**5.589**	**29.054**

	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ 1.1.2018	**6.186**	**6.734**	**11.656**	**24.576**	**9.731**	**1.090**	**6.553**	**17.374**	**15.917**	**7.824**	**18.209**	**41.950**
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	442	(416)	(26)	-	365	(363)	(2)	-	807	(779)	(28)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	(821)	1.681	(860)	-	(211)	368	(157)	-	(1.032)	2.049	(1.017)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	(133)	(871)	1.004	-	(57)	(108)	165	-	(190)	(979)	1.169	-
Νέα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα	405	41	-	446	1.975	22	-	1.997	2.380	63	-	2.443
Παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	-	-	(226)	(226)	-	-	(63)	(63)	-	-	(289)	(289)
Αποπληρωμές & λοιπές μεταβολές	(616)	(516)	(19)	(1.151)	(1.195)	(190)	(132)	(1.517)	(1.811)	(706)	(151)	(2.668)
Μεταβολές λόγω τροποποιήσεων που δεν επέφεραν παύση αναγνώρισης	-	-	(146)	(146)	-	-	(22)	(22)	-	-	(168)	(168)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	-	(807)	(807)	-	-	(721)	(721)	-	-	(1.528)	(1.528)
Συναλλαγματικές διαφορές	2	7	16	25	46	4	16	66	48	11	32	91
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(49)	(3)	(22)	(74)	(187)	(23)	(80)	(290)	(236)	(26)	(102)	(364)
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ 31.12.2018	**5.416**	**6.657**	**10.570**	**22.643**	**10.467**	**800**	**5.557**	**16.824**	**15.883**	**7.457**	**16.127**	**39.467**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(66)	(369)	(5.412)	(5.847)	(78)	(59)	(3.482)	(3.619)	(144)	(428)	(8.894)	**(9.466)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ 31.12.2018	**5.350**	**6.288**	**5.158**	**16.796**	**10.389**	**741**	**2.075**	**13.205**	**15.739**	**7.029**	**7.233**	**30.001**

Μεταβολή λογιστικής αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος προ προβλέψεων ΑΠΖ - Τράπεζα

	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
31 Δεκεμβρίου 2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ 1.1.2019	**4.649**	**6.607**	**10.410**	**21.666**	**10.811**	**610**	**4.795**	**16.216**	**15.460**	**7.217**	**15.205**	**37.882**
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	2.514	(2.506)	(8)	-	206	(203)	(3)	-	2.720	(2.709)	(11)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	(173)	1.041	(868)	-	(218)	495	(277)	-	(391)	1.536	(1.145)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	(106)	(857)	963	-	(45)	(36)	81	-	(151)	(893)	1.044	-
Νέα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα	375	24	-	399	3.354	25	-	3.379	3.729	49	-	3.778
Παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	-	(14)	(1.318)	(1.332)	(12)	(54)	(537)	(603)	(12)	(68)	(1.855)	(1.935)
Αποπληρωμές & λοιπές μεταβολές	(702)	(250)	(142)	(1.094)	(2.436)	(171)	(255)	(2.862)	(3.138)	(421)	(397)	(3.956)
Μεταβολές λόγω τροποποιήσεων που δεν επέφεραν παύση αναγνώρισης	-	-	(68)	(68)	-	-	(16)	(16)	-	-	(84)	(84)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	(101)	(753)	(854)	-	(5)	(428)	(433)	-	(106)	(1.181)	(1.287)
Συναλλαγματικές διαφορές	5	4	14	23	33	2	8	43	38	6	22	66
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	(1)	(258)	(259)	-	(30)	(829)	(859)	-	(31)	(1.087)	(1.118)
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ 31.12.2019	**6.562**	**3.947**	**7.972**	**18.481**	**11.693**	**633**	**2.539**	**14.865**	**18.255**	**4.580**	**10.511**	**33.346**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(54)	(263)	(3.557)	**(3.874)**	(93)	(48)	(1.547)	**(1.688)**	(147)	(311)	(5.104)	**(5.562)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ 31.12.2019	**6.508**	**3.684**	**4.415**	**14.607**	**11.600**	**585**	**992**	**13.177**	**18.108**	**4.269**	**5.407**	**27.784**

31 Δεκεμβρίου 2018	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ 1.1.2018	**5.414**	**6.702**	**11.470**	**23.586**	**9.835**	**849**	**5.736**	**16.420**	**15.249**	**7.551**	**17.206**	**40.006**
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	433	(408)	(25)	-	332	(330)	(2)	-	765	(738)	(27)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	(784)	1.642	(858)	-	(182)	306	(124)	-	(966)	1.948	(982)	-
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	(127)	(869)	996	-	(42)	(75)	117	-	(169)	(944)	1.113	-
Νέα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα	326	41	-	367	1.989	22	-	2.011	2.315	63	-	2.378
Παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	-	-	(226)	(226)	-	-	(63)	(63)	-	-	(289)	(289)
Αποπληρωμές & λοιπές μεταβολές	(602)	(507)	(11)	(1.120)	(1.137)	(152)	(147)	(1.436)	(1.739)	(659)	(158)	(2.556)
Μεταβολές λόγω τροποποιήσεων που δεν επέφεραν παύση αναγνώρισης	-	-	(146)	(146)	-	-	(22)	(22)	-	-	(168)	(168)
Διαγραφές απαιτήσεων	-	-	(805)	(805)	-	-	(716)	(716)	-	-	(1.521)	(1.521)
Συναλλαγματικές διαφορές	3	7	15	25	46	4	17	67	49	11	32	92
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(14)	(1)	-	(15)	(30)	(14)	(1)	(45)	(44)	(15)	(1)	(60)
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ 31.12.2018	**4.649**	**6.607**	**10.410**	**21.666**	**10.811**	**610**	**4.795**	**16.216**	**15.460**	**7.217**	**15.205**	**37.882**
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(58)	(366)	(5.319)	**(5.743)**	(83)	(51)	(3.035)	**(3.169)**	(141)	(417)	(8.354)	**(8.912)**
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ 31.12.2018	**4.591**	**6.241**	**5.091**	**15.923**	**10.728**	**559**	**1.760**	**13.047**	**15.319**	**6.800**	**6.851**	**28.970**

Τροποποιήσεις συμβατικών όρων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος

Το αποσβεσμένο κόστος δανείων (πριν την τροποποίηση), με ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής, των οποίων οι συμβατικές ροές τροποποιήθηκαν κατά την διάρκεια του 2019, ανήλθε σε €2.266 εκατ. (2018: €2.186 εκατ.) οδηγώντας σε ζημιά τροποποίησης €84 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα (2018: €168 εκατ.).

Η εν λόγω ζημιά αντιπροσωπεύει την διαφορά της παρούσας αξίας των νέων ταμειακών ροών (δηλ. με βάση τους τροποποιημένους όρους του δανείου) χρησιμοποιώντας ως προεξοφλητικό επιτόκιο το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του δανείου και της λογιστικής αξίας του δανείου μετά την διαγραφή (εφόσον υπάρχει). Η επίπτωση της τροποποίησης στην πρόβλεψη ΑΠΖ που σχετίζεται με αυτά τα περιουσιακά στοιχεία για τον Όμιλο και την Τράπεζα ήταν €46 εκατ. (2018: €81 εκατ.). Η καθαρή επίπτωση στην κατάσταση αποτελεσμάτων για την περίοδο ήταν €38 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα (2018: €87 εκατ.).

Τιτλοποίηση δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος και Καλυμμένες ομολογίες

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος περιλαμβάνουν τιτλοποιημένα δάνεια και δάνεια που έχουν χρησιμοποιηθεί ως κάλυμμα στο πρόγραμματα καλυμμένων ομολογιών, ως ακολούθως:

Τιτλοποιημένα δάνεια

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Δάνεια μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Sinepeia d.a.c. - Αύγουστος 2016)	-	197	-	197
Σύνολο τιτλοποιημένων δανείων	**-**	**197**	**-**	**197**

Στις 12 Ιουλίου 2016, ιδρύθηκε στην Ιρλανδία Εταιρεία Ειδικού Σκοπού με την επωνυμία Sinepia Designated Activity Company (d.a.c.). Σκοπός της εταιρείας, στην οποία η Τράπεζα είναι ο βασικός δικαιούχος, είναι η τιτλοποίηση δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το 2016, η Τράπεζα άντλησε μεσοπρόθεσμη χρηματοδότηση €300 εκατ. μέσω της τοποθέτησης ομολογιών των κατηγοριών Α1, Α2, Α3 & Α4 στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων («ΕΤΕπ»), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων («EIF») και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης («EBRD»). Οι ομολογίες ήταν υποκείμενες σε υποχρεωτική αποπληρωμή, είτε ολική είτε μερική, σε κάθε ημερομηνία πληρωμής τόκων (δηλ. σε τριμηνιαία βάση) και μόνο στο βαθμό που ο εκδότης έχει αρκετά διαθέσιμα κεφάλαια για αυτό τον σκοπό μετά την πληρωμή τυχόν υποχρεώσεων των οποίων η τακτοποίηση προηγείται, βάσει της ισχύουσας συμφωνίας.

Το 2017, η Τράπεζα μέσω της Sinepia d.a.c. προέβη σε αποπληρωμή των ομολόγων κατηγορίας Α1, Α2, Α3 και Α4 τα οποία κατέχονταν από τρίτους, ύψους €123 εκατ., €29 εκατ., €41 εκατ. και €65 εκατ. αντίστοιχα.

Το 2018, η Τράπεζα μέσω της Sinepia d.a.c. προέβη σε αποπληρωμή των ομολόγων Κατηγορίας Μ ποσού €96 εκατ.

Στις 18 Οκτωβρίου 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην εκκαθάριση του Sinepia d.a.c. Την ίδια ημερομηνία, η Τράπεζα προέβη στην επαναγορά όλου του χαρτοφυλακίου των ανεξόφλητων χορηγήσεων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η Sinepia d.a.c. εξόφλησε τα τις ομολογίες κατηγοριών Μ και Ζ που διακρατούσε η Τράπεζα.

Συνεπώς, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα δεν έχει τιτλοποιημένες ομολογίες σε κυκλοφορία.

Καλυμμένες ομολογίες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Στεγαστικά δάνεια	**4.147**	**4.600**	**4.147**	**4.600**
Εκ των οποίων αποδεκτές εξασφαλίσεις	*4.017*	*4.478*	*4.017*	*4.478*

Σημειώσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
Όμιλος και Τράπεζα

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Ι και ΙΙ των καλυμμένων ομολογιών, η Τράπεζα έχει τις παρακάτω Σειρές σε κυκλοφορία:

Πρόγραμμα	Αριθμός Σειράς	Τιτλοποιημένα δάνεια	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Ονομαστική αξία σε εκατ. €	Επιτόκιο
Πρόγραμμα Ι[(1)]	Σειρά 6	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	5 Οκτωβρίου 2016	5 Απριλίου 2021	1.500	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο ίσο με το Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 50 μ.β.
Πρόγραμμα ΙΙ[(2)]	Σειρά 7	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	19 Οκτωβρίου 2017	19 Οκτωβρίου 2020	750	Εξαμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο σταθερό ίσο με 2,75%
Πρόγραμμα ΙΙ[(2)]	Σειρά 8	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	30 Ιουλίου 2018	28 Ιουλίου 2023	200	Ετήσια πληρωμή τόκων με επιτόκιο σταθερό ίσο με 1,85%
Πρόγραμμα ΙΙ[(2)]	Σειρά 9	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	14 Αυγούστου 2018	14 Αυγούστου 2020	400	Ετήσια πληρωμή τόκων με επιτόκιο σταθερό ίσο με 0,75%

[(1)] Το πρόγραμμα αυτό έχει αξιολογηθεί από τους οίκους πιστοληπτικής διαβάθμισης Moody's και S&P με πιστοληπτική διαβάθμιση Baa1 και BBB+ αντίστοιχα
[(2)] Το πρόγραμμα αυτό έχει αξιολογηθεί από τους οίκους πιστοληπτικής διαβάθμισης Moody's, Fitch και S&Pμε πιστοληπτική διαβάθμιση Baa1, BBB- και BBB+ αντίστοιχα

Το Πρόγραμμα ΙΙ, Σειρά 7 των Καλυμμένων Ομολογιών εκδόθηκε τον Οκτώβριο 2017 έπειτα από τέσσερις ημέρες συναντήσεων σε ευρωπαϊκές πόλεις και την προσέλκυση ενδιαφέροντος περισσότερων από 110 θεσμικών επενδυτών (86% πωλήθηκε σε ξένους επενδυτές και 14% σε Έλληνες επενδυτές).

Το Πρόγραμμα ΙΙ, Σειρά 8 αποτελεί ιδιωτική τοποθέτηση με την ΕΤΕπ. Στις 31 Δεκεμβρίου 2018, €100 εκατ. (από την αρχική έκδοση των €200 εκατ.) είχαν ήδη αγοραστεί από την ΕΤΕπ. Τα υπόλοιπα €100 εκατ. αγοράστηκαν και αυτά από την ΕΤΕπτον Φεβρουάριο 2019.

Στις 11 Ιανουαρίου 2019, η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 9. Εν συνεχεία, στις 8 Αυγούστου 2019, τροποποιήθηκαν οι τελικοί όροι της Σειράς 9 του Προγράμματος ΙΙ Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογιών και η ημερομηνία λήξης της εν λόγω Σειράς παρατάθηκε από 14 Αυγούστου 2019 στις 14 Αυγούστου 2020. Επιπρόσθετα, στις 13 Αυγούστου 2019, η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση επιπλέον €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 9 και ως εκ τούτου στις 31 Δεκεμβρίου 2019 το υπόλοιπο της συγκεκριμένης Σειράς ανέρχεται σε €400 εκατ. και διακρατείται εξ' ολοκλήρου από την Τράπεζα.

Στις 19 Μαρτίου 2020 η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση επιπλέον €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 9 και ως εκ τούτου το τρέχον υπόλοιπο της συγκεκριμένης Σειράς ανέρχεται σε €300 εκατ.

Η έκδοση των Σειρών 6 & 9 δεν έχει διατεθεί σε θεσμικούς επενδυτές, διακρατείται από την Τράπεζα και κατά συνέπεια δεν απεικονίζεται στις «Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους» (βλ. Σημείωση 32).

Πληροφορίες σχετικά με τις καλυμμένες ομολογίες και τις τιτλοποιήσεις παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.nbg.gr) στη θέση «Ενημέρωση Επενδυτών\Πιστωτικοί Τίτλοι».

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος περιλαμβάνουν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:

	Όμιλος	
	2019	2018
Ληκτότητα		
Έως ένα (1) έτος	246	322
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	262	271
Πέραν των πέντε (5) ετών	205	196
	713	**789**
Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(99)	(100)
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (καθαρό ποσό)	**614**	**689**

Οι προβλέψεις ΑΠΖ για τις απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχονται σε €145 εκατ. (2018: €289 εκατ.).

Το καθαρό ποσό των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύεται ως εξής:

	Όμιλος	
	2019	2018
Ληκτότητα		
Έως ένα (1) έτος	225	299
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	211	223
Πέραν των πέντε (5) ετών	178	167
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (καθαρό ποσό)	**614**	**689**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων:				
Χρεωστικοί τίτλοι				
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	1.703	675	1.703	675
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου και άλλα αξιόγραφα	291	812	212	731
Ομολογίες κυβερνήσεων και δημοσίων επιχειρήσεων άλλων κρατών	609	806	609	806
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εντός Ελλάδος	117	135	117	135
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εντός Ελλάδος	-	13	-	13
Σύνολο χρεωστικών τίτλων	**2.720**	**2.441**	**2.641**	**2.360**
Μετοχές	117	127	116	126
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων – σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	**2.837**	**2.568**	**2.757**	**2.486**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – σε αποσβεσμένο κόστος				
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	4.662	1.237	4.662	1.237
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου και άλλα αξιόγραφα	74	58	-	-
Ομολογίες κυβερνήσεων και δημοσίων επιχειρήσεων άλλων κρατών	1.189	515	1.067	479
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εντός Ελλάδος	21	21	21	21
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εντός Ελλάδος	41	41	15	16
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εκτός Ελλάδος	65	-	65	-
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων – σε αποσβεσμένο κόστος	**6.052**	**1.872**	**5.830**	**1.753**
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων	**8.889**	**4.440**	**8.587**	**4.239**

Στις 5 Δεκεμβρίου 2016, το Eurogroup ενέκρινε την υλοποίηση των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, από τις αρχές του 2017. Τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων, περιλάμβαναν την ανταλλαγή ομολόγων κυμαινομένου επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, με τίτλους σταθερού επιτοκίου με πολύ μεγαλύτερες διάρκειες. Αυτή η ανταλλαγή πραγματοποιήθηκε στη λογιστική αξία αυτών των ομολόγων, συνεπώς δεν είχε αντίκτυπο στα οικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας. Κατά τη διάρκεια του 2017 η Τράπεζα συμμετείχε στο Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων με ομόλογα αξίας €7.1 δισ. Το εναπομείναν ποσό την 31 Δεκεμβρίου 2017 των ομολόγων που ήταν επιλέξιμα για το πρόγραμμα αυτό, ήταν €1.0 δισ. Η διαδικασία του Προγράμματος Ανταλλαγής Ομολόγων ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2018 και όλα τα εναπομείναντα ομόλογα έχουν ανταλλαχθεί.

Τον Φεβρουάριο του 2019, η Τράπεζα αντάλλαξε τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο με τρία ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου λήξης 2023, 2025 και 2026 με συνολική ονομαστική αξία €3.314 εκατ. και εύλογη αξία €3.282 εκατ. Τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ταξινομήθηκαν ως διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών, επιμετρήθηκαν στο αποσβεσμένο κόστος (βλ. Σημείωση 19).

Η μεταβολή του χαρτοφυλακίου επενδύσεων συνοψίζεται ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**2.568**	**862**	**2.486**	**672**
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	-	1.112	-	1.214
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**2.568**	**1.974**	**2.486**	**1.886**
Προσθήκες περιόδου	7.983	3.909	7.025	2.924
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(8.170)	(3.311)	(7.210)	(2.324)
Μεταφορές στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	(3)	-	-
Κέρδη/(ζημιές) από μεταβολές της εύλογης αξίας	450	(8)	450	(8)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	6	7	6	7
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**2.837**	**2.568**	**2.757**	**2.486**
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – σε αποσβεσμένο κόστος				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**1.872**	**2.919**	**1.753**	**2.780**
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	-	(1.045)	-	(1.144)
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**1.872**	**1.874**	**1.753**	**1.636**
Προσθήκες περιόδου	5.474	233	5.299	130
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(1.312)	(152)	(1.238)	(53)
Μεταφορές στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	(124)	-	-
Πρόβλεψη απομείωσης	7	36	7	36
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	11	6	8	6
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(1)	-	(2)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**6.052**	**1.872**	**5.829**	**1.753**

Οι πωλήσεις των χρεογράφων που αποτιμήθηκαν στο αποσβεσμένο κόστος κατά την περίοδο που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν πωλήσεις ομολόγων Ελληνικής Δημοκρατίας, ονομαστικής αξίας € 125 εκατ. και πωλήσεις Ιταλικών ομολόγων ονομαστικής αξίας €1 δισ. και πραγματοποιηθέν κέρδος €13,3 εκατ. και €87 εκατ. αντίστοιχα, που περιλαμβάνονται στα Κέρδη / (ζημίες) που προκύπτουν από την παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων επιμετρώμενων στο αποσβέσιμο κόστος.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Ακίνητα επενδύσεων

	Όμιλος		
	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Σύνολα
Αξία κτήσης			
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	**472**	**548**	**1.020**
Μεταφορές	27	(1)	**26**
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	(2)	**(2)**
Προσθήκες	69	75	**144**
Πωλήσεις και διαγραφές	(14)	(18)	**(32)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**554**	**602**	**1.156**
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης			
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	**(19)**	**(127)**	**(146)**
Μεταφορές	(10)	20	**10**
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	1	**1**
Πωλήσεις και διαγραφές	3	5	**8**
Αποσβέσεις	-	(12)	**(12)**
Απομείωση	(3)	2	**(1)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**(29)**	**(111)**	**(140)**
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	**525**	**491**	**1.016**
Αξία κτήσης			
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	**554**	**602**	**1.156**
Εξαγορά/ Πώληση θυγατρικών	(496)	(493)	**(989)**
Μεταφορές	10	34	**44**
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(8)	(10)	**(18)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**60**	**133**	**193**
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης			
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	**(29)**	**(111)**	**(140)**
Πώληση θυγατρικών	21	78	**99**
Αποσβέσεις	-	(2)	**(2)**
Απομείωση	1	1	**2**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**(7)**	**(34)**	**(41)**
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2019	**53**	**99**	**152**

Η εύλογη αξία των ακινήτων επενδύσεων στις 31 Δεκεμβρίου 2019 είναι μεγαλύτερη από τη λογιστική αξία και ανέρχεται σε €186 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €1.143 εκατ.). Η σημαντική μείωση σε σχέση με την εύλογη αξία του 2018 οφείλεται στην πώληση της Εθνικής Πανγαία ΑΕΕΑΠ (βλ. Σημείωση 43). Τα έσοδα από ενοίκια για τη χρήση 2019 ανέρχονται σε €4 εκατ. (2018: €55 εκατ.).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**8**	**8**	**7**	**7**
Απομείωση	-	-	(1)	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**8**	**8**	**6**	**7**

Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας

			Όμιλος		Τράπεζα	
	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών	Ελλάδα	2014-2019	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
ΛΑΡΚΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	33,36%	33,36%	33,36%	33,36%
ΕΒΙΟΠ ΤΕΜΠΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2014-2019	21,21%	21,21%	21,21%	21,21%
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	39,93%	39,93%	39,93%	39,93%
PLANET Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	36,99%	36,99%	36,99%	36,99%
ΠΥΡΡΙΧΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2012-2019	21,83%	21,83%	21,83%	21,83%
SATO Α.Ε. ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ	Ελλάδα	2014-2019	23,74%	23,74%	23,74%	23,74%
ΟΛΓΑΝΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2014-2019	33,60%	33,60%	33,60%	33,60%

Κατωτέρω παραθέτουμε συνοπτικά οικονομικά στοιχεία των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης με βάση τις πιο πρόσφατες χρηματοοικονομικές πληροφορίες:

	31.12.2019	31.12.2018
Σύνολο ενεργητικού	56	54
Σύνολο παθητικού	22	21
Ίδια κεφάλαια	34	33
Αναλογία Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	8	8
Σύνολο κύκλου εργασιών	**60**	**57**
Σύνολο κερδών/(ζημιών)	**1**	**-**

Η διαφορά μεταξύ των «Συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης» και της αναλογίας του Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης αντιπροσωπεύει αποκτηθείσα υπεραξία.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία

	Όμιλος				Τράπεζα		
	Υπεραξία	Λογισμικό	Λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σύνολο	Λογισμικό	Λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σύνολο
Αξία κτήσης							
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	**21**	**566**	**156**	**743**	**515**	**150**	**665**
Μεταφορές	(20)	3	(3)	**(20)**	3	(3)	**-**
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	(12)	-	**(12)**	-	-	**-**
Προσθήκες	-	41	21	**62**	39	21	**60**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**1**	**598**	**174**	**773**	**557**	**168**	**725**
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης							
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	**(21)**	**(467)**	**(123)**	**(611)**	**(422)**	**(118)**	**(540)**
Μεταφορές	20	-	-	**20**	-	-	**-**
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	7	-	**7**	-	-	**-**
Αποσβέσεις	-	(37)	(2)	**(39)**	(36)	(2)	**(38)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**(1)**	**(497)**	**(125)**	**(623)**	**(458)**	**(120)**	**(578)**
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	**-**	**101**	**49**	**150**	**99**	**48**	**147**
Αξία κτήσης							
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	**1**	**598**	**174**	**773**	**557**	**168**	**725**
Προσθήκες	-	53	36	**89**	52	37	**89**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**1**	**651**	**210**	**862**	**609**	**205**	**814**
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης							
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	**(1)**	**(497)**	**(125)**	**(623)**	**(458)**	**(120)**	**(578)**
Αποσβέσεις	-	(35)	(3)	**(38)**	(35)	(2)	**(37)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**(1)**	**(532)**	**(128)**	**(661)**	**(493)**	**(122)**	**(615)**
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2019	**-**	**119**	**82**	**201**	**116**	**83**	**199**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: Ενσώματα πάγια στοιχεία

Όμιλος	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Μεταφορικά μέσα και εξοπλισμός	Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Γήπεδα - οικόπεδα & κτήρια - Δικαιώματα χρήσης	Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων	Σύνολο
Αξία κτήσης							
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	**775**	**760**	**727**	**9**	**-**	**132**	**2.403**
Μεταφορές	(12)	(7)	-	(10)	-	(8)	**(37)**
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(18)	(14)	(7)	-	-	(3)	**(42)**
Προσθήκες	-	3	31	2	-	13	**49**
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(24)	-	-	-	**(24)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**745**	**742**	**727**	**1**	**-**	**134**	**2.349**
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης							
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	**(154)**	**(382)**	**(665)**	**-**	**-**	**(116)**	**(1.317)**
Μεταφορές	-	9	-	-	-	-	**9**
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	12	6	-	-	3	**21**
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	24	-	-	-	**24**
Αποσβέσεις	-	(12)	(22)	-	-	(5)	**(39)**
Απομείωση	(1)	-	-	-	-	-	**(1)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**(155)**	**(373)**	**(657)**	**-**	**-**	**(118)**	**(1.303)**
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	**590**	**369**	**70**	**1**	**-**	**16**	**1.046**
Αξία κτήσης							
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	**745**	**742**	**727**	**1**	**-**	**134**	**2.349**
Επίδραση πρώτης εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 16	-	-	-	-	64	-	**64**
Πώληση θυγατρικών	(358)	(279)	-	-	1.286	56	**705**
Μεταφορές	-	3	-	(1)	-	(2)	**-**
Προσθήκες	-	2	35	1	3	9	**50**
Τροποποιήσεις / Επαναμετρήσεις / Λήξη	-	-	-	-	(48)	-	**(48)**
Πωλήσεις και διαγραφές	(1)	(2)	(3)	-	-	-	**(6)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**386**	**466**	**759**	**1**	**1.305**	**197**	**3.114**
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης							
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	**(155)**	**(373)**	**(657)**	**-**	**-**	**(118)**	**(1.303)**
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	-	(1)	-	-	-	**(1)**
Πωλήσεις και διαγραφές	-	1	3	-	-	-	**4**
Αποσβέσεις	-	(5)	(22)	-	(51)	(9)	**(87)**
Απομείωση	(7)	1	-	-	(6)	-	**(12)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**(162)**	**(376)**	**(677)**	**-**	**(57)**	**(127)**	**(1.399)**
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2019	**224**	**90**	**82**	**1**	**1.248**	**70**	**1.715**

Στις αποσβέσεις βελτιώσεων σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων και στην απομείωση γηπέδων - οικοπέδων και κτηρίων από δικαιώματα χρήσης, περιλαμβάνονται ποσά €2 εκατ. και €6 εκατ. αντίστοιχα, σχετιζόμενα με ακυρώσεις μισθώσεων λόγω μείωσης του αριθμού των καταστημάτων της Τράπεζας σε εφαρμογή του Προγράμματος Αναδιάρθρωσης. Οι δαπάνες αυτές εμφανίζονται στο κόστος αναδιάρθρωσης στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Τράπεζα	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Μεταφορικά μέσα και εξοπλισμός	Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Γήπεδα και οικόπεδα - Κτήρια - Δικαιώματα χρήσης	Οχήματα - Δικαιώματα χρήσης	Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων	Σύνολο
Αξία κτήσης								
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	**83**	**92**	**649**	**1**	**-**	**-**	**183**	**1.008**
Μεταφορές	-	-	-	(1)	-	-	1	**-**
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	-	(2)	-	-	-	(1)	**(3)**
Προσθήκες	-	2	30	1	-	-	13	**46**
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(24)	-	-	-	-	**(24)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**83**	**94**	**653**	**1**	**-**	**-**	**196**	**1.027**
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης								
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	**(5)**	**(43)**	**(592)**	**-**	**-**	**-**	**(120)**	**(760)**
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	-	1	-	-	-	1	**2**
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	24	-	-	-	-	**24**
Αποσβέσεις	-	(1)	(21)	-	-	-	(8)	**(30)**
Απομείωση	(1)	-	-	-	-	-	-	**(1)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**(6)**	**(44)**	**(588)**	**-**	**-**	**-**	**(127)**	**(765)**
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	**77**	**50**	**65**	**1**	**-**	**-**	**69**	**262**
Αξία κτήσης								
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	**83**	**94**	**653**	**1**	**-**	**-**	**196**	**1.027**
Πρώτη υιοθέτηση ΔΠΧΑ 16	**-**	**-**	**-**	**-**	1.089	5	-	**1.094**
Προσθήκες	-	1	33	-	2	1	10	**47**
Τροποποιήσεις / Επαναμετρήσεις / Λήξη	-	-	-	-	(40)	-	-	**(40)**
Πωλήσεις και διαγραφές	(1)	(1)	(1)	-	-	-	-	**(3)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**82**	**94**	**685**	**1**	**1.051**	**6**	**206**	**2.125**
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης								
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	**(6)**	**(44)**	**(588)**	**-**	**-**	**-**	**(127)**	**(765)**
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	1	-	-	-	-	**1**
Αποσβέσεις	-	(1)	(21)	-	(63)	(1)	(11)	**(97)**
Τροποποιήσεις / Επαναμετρήσεις / Λήξη	-	-	-	-	5	-	-	**5**
Απομείωση	-	-	-	-	(5)	-	-	**(5)**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**(6)**	**(45)**	**(608)**	**-**	**(63)**	**(1)**	**(138)**	**(861)**
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2019	**76**	**49**	**77**	**1**	**988**	**5**	**68**	**1.264**

Στις αποσβέσεις βελτιώσεων σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων και στην απομείωση γηπέδων - οικοπέδων και κτηρίων από δικαιώματα χρήσης, περιλαμβάνονται ποσά €2 εκατ. και €5 εκατ. αντίστοιχα, σχετιζόμενα με ακυρώσεις μισθώσεων λόγω μείωσης του αριθμού των καταστημάτων της Τράπεζας σε εφαρμογή του Προγράμματος Αναδιάρθρωσης. Οι δαπάνες αυτές εμφανίζονται στο κόστος αναδιάρθρωσης στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: Απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους:				
Αναπόσβεστο υπόλοιπο ζημιών PSI	2.018	2.110	2.018	2.110
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	1	1	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, στο αποσβέσιμο κόστος	2.892	2.797	2.888	2.796
Λοιπές προσωρινές διαφορές	-	1	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	**4.911**	**4.909**	**4.906**	**4.906**

	Όμιλος	
	31.12.2019	31.12.2018
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους:		
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	2	4
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, στο αποσβέσιμο κόστος	7	6
Λοιπές προσωρινές διαφορές	3	4
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	**12**	**14**

Δαπάνες από αναβαλλόμενους φόρους:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Αναπόσβεστο υπόλοιπο ζημιών PSI	(92)	(92)	(92)	(92)
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	(2)	-	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, στο αποσβέσιμο κόστος	94	89	92	92
Λοιπές προσωρινές διαφορές	(1)	(2)	-	-
Δαπάνες από αναβαλλόμενους φόρους	**(1)**	**(5)**	**-**	**-**
Αναβαλλόμενοι φόροι μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	-	(1)	-	-
Καθαρή μεταβολή αναβαλλόμενων φόρων	**(1)**	**(6)**	**-**	**-**

Ο Όμιλος και η Τράπεζα θεωρούν ότι η ανακτησιμότητα των απαιτήσεων από αναβαλλόμενους φόρους, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, ποσού €4.911 εκατ. και €4.906 εκατ. αντίστοιχα, είναι πιθανή με βάση τις εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη του Ομίλου και της Τράπεζας.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι συσσωρευμένες φορολογικές ζημίες του Ομίλου ανέρχονταν σε €3.548 εκατ. (2018: €5.081 εκατ.) και δημιουργήθηκαν τα έτη 2015 έως 2019. Το αντίστοιχο ποσό της Τράπεζας ανέρχεται σε €3.483 εκατ. (2018: €5.021 εκατ.) και δημιουργήθηκε τα έτη 2015 έως 2019. Η Διοίκηση έχει εκτιμήσει ότι φορολογικές ζημίες €3 εκατ. για τον Όμιλο και ΜΗΔΕΝ για την Τράπεζα (2018: €4 εκατ. και ΜΗΔΕΝ) μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για το λόγο αυτό αναγνωρίστηκε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση €1 εκατ. και ΜΗΔΕΝ (2018: €1 εκατ. και ΜΗΔΕΝ) αντίστοιχα. Οι μη χρησιμοποιημένες φορολογικές ζημίες ανήλθαν σε €3.545 εκατ. για τον Όμιλο και €3.483 εκατ. για την Τράπεζα (2018: €5.078 εκατ. και €5.021 εκατ.) και η μη αναγνωρισμένη φορολογική απαίτηση ανήλθε σε €1.025 εκατ. και €1.010 εκατ. (2018: €1.471 εκατ. και €1.456 εκατ.) αντίστοιχα.

Ο ακόλουθος πίνακας απεικονίζει το έτος που παραγράφονται οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

	Όμιλος	Τράπεζα
Έτος	31.12.2019	31.12.2018
2020	940	933
2021	2.131	2.112
2022	218	215
2023	34	-
2024	225	223
Σύνολο φορολογικών ζημιών	**3.548**	**3.483**

Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν συμψηφίσει τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους ανά εταιρεία ξεχωριστά, υπό την προϋπόθεση ότι οι τοπικές φορολογικές αρχές της κάθε χώρας παρέχουν το δικαίωμα συμψηφισμού των απαιτήσεων και υποχρεώσεων από κύριο φόρο εισοδήματος ανά εταιρεία και εφόσον οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Δεδουλευμένοι τόκοι και προμήθειες	10	47	10	49
Απαιτήσεις από το Ελληνικό Δημόσιο	803	734	799	720
Προκαταβολές φόρων και λοιπές απαιτήσεις φόρων	2	5	-	1
Απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες	32	82	10	11
Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς	346	213	333	201
Προπληρωθέντα έξοδα	31	34	26	28
Ταμείο Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων	494	494	494	494
Συναλλαγές επιταγών και πιστωτικών καρτών υπό εκκαθάριση	91	30	88	29
Λοιπά	635	138	590	104
Σύνολο	**2.444**	**1.777**	**2.350**	**1.637**

Οι Απαιτήσεις από το Ελληνικό Δημόσιο για τον Όμιλο και την Τράπεζα ανέρχονται την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε €803 εκατ., και €799 εκατ., αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €734 εκατ. και €720 εκατ., αντίστοιχα), και αφορούν κυρίως δάνεια με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου.

Με το άρθρο 9 του Ν. 4370/7.03.2016 το ανώτατο όριο κάλυψης του συνόλου των καταθέσεων κάθε καταθέτη σε πιστωτικό ίδρυμα, που καλύπτεται από το σύστημα εγγυήσεως καταθέσεων του Ταμείου Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων («ΤΕΚΕ»), είναι €100 χιλ. Αντίστοιχα, αυξήθηκαν τα ποσοστά υπολογισμού της εισφοράς που καταβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα στο ΤΕΚΕ από το έτος 2008 και μετά.

Στο Ν. 4370/07.03.2016 άρθρο 25 παρ.8, 9, 10 προβλέπεται ότι το Πρόσθετο Κεφάλαιο Κάλυψης Καταθέσεων («ΠΚΚΚ»), αποτελεί ειδική ομάδα περιουσίας, η οποία προέκυψε από τις εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων κατ' εφαρμογή της παρ.2 του άρθρου 6 του Ν. 3714/2008 (Α' 231). Το ενεργητικό του ΠΚΚΚ θεωρείται ότι αποτελεί ενεργητικό των συμμετεχόντων σε αυτό πιστωτικών ιδρυμάτων, κατά το λόγο συμμετοχής τους σε αυτό και αποτελεί μέρος των διαθεσίμων και αντικείμενο διαχείρισης από το ΤΕΚΕ προς επίτευξη των σκοπών του.

Με το άρθρο 13 του Ν.4370/2016 ορίζεται σύστημα εγγυήσεως επενδύσεων, το οποίο θα καλύπτει ποσό επενδύσεων έως €30 χιλ. ανά επενδυτή. Η καταβολή της πρώτης εισφοράς από τα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα πραγματοποιήθηκε εντός του 2010. Οι εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων για την εγγύηση των επενδύσεων περιέρχονται σε ειδική ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επιμέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου, κατά το ποσοστό συμμετοχής εκάστου, στα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα που συμμετέχει στο Σκέλος Κάλυψης Επενδύσεων («ΣΚΕ») έχει μία ατομική μερίδα σε αυτό. Οι ατομικές μερίδες αντιστοιχούν στο ποσοστό συμμετοχής του κάθε συμμετέχοντος στο Ενεργητικό του ΣΚΕ πιστωτικού ιδρύματος, άρθρο 30/4370/7.03.2016.

Με το άρθρο 36 του Ν.4370/07.03.2016 ορίζεται ότι τα διαθέσιμα του Σκέλους Εξυγίανσης («ΣΕ»), ως Ταμείου Εξυγίανσης για τα πιστωτικά ιδρύματα, προέρχονται από τακτικές εκ των προτέρων εισφορές, έκτακτες εκ των υστέρων εισφορές και εναλλακτικά μέσα χρηματοδότησης κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα εσωτερικά άρθρα 98, 99 και 100 αντίστοιχα του άρθρου 2 του Ν. 4335/2015. Οι εισφορές καθορίζονται κατ' εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων.

Επίσης σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 806/2014 η Τράπεζα συμμετέχει στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης («Single Resolution Fund»), μέσω προκαθορισμένων τακτικών ετήσιων εισφορών καθορισμένων από το SRB («Single Resolution Board»).

Στα «Λοιπά», στον Όμιλο και την Τράπεζα, περιλαμβάνονται €43 εκατ., που αφορούν τη λογιστική αξία υπεκμίσθωσης (2018: ΜΗΔΕΝ).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση την 31 Δεκεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου και CAC Coral Ltd, ενώ την 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου και Grand Hotel A.E. Τα κέρδη και οι ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν, τις Εταιρείες: Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου, Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. και CAC Coral Ltd. Τα κέρδη ή ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες της συγκριτικής περιόδου περιλαμβάνουν τις S.A.B.A., Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, NBG Albania ETE (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου και αναμορφώθηκαν με τα αποτελέσματα των εταιρειών της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. (η οποία ταξινομήθηκε ως «διακοπείσες δραστηριότητες» τον Μάρτιο του 2019) και CAC Coral Ltd (η οποία ταξινομήθηκε ως «διακοπείσες δραστηριότητες» το Δεκέμβριο του 2019).

Banka NBG Albania Sh.A.

Την 2 Φεβρουαρίου 2018, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την American Bank of Investments S.A. («ABI») για την πώληση του συνόλου (100%) της συμμετοχής της στη θυγατρική NBG Albania στην Αλβανία. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €25 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 3 Ιουλίου 2018, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της εταιρείας πέρασε στην ABI. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 43 αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

The South African Bank of Athens Ltd

Την 22 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGRI Holdings Proprietary Limited («AFGRI»), της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για την πώληση του 99,83% που κατέχει στη θυγατρική εταιρεία S.A.B.A., στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής. Το τίμημα για την πώληση της θυγατρικής ανήλθε σε €18 εκατ. (ZAR 301 εκατ.).

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 4 Οκτωβρίου 2018 ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της εταιρείας πέρασε στην AFGRI. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 43 αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Grand Hotel Summer Palace A.E.

Την 18 Οκτωβρίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε την έναρξη της διαδικασίας πώλησης του συνόλου της κατά 100% συμμετοχής της στη θυγατρική εταιρεία Grand Hotel Summer Palace A.E. ("Grand Hotel") μέσω ανοιχτού πλειοδοτικού διαγωνισμού με κλειστές προσφορές, τη 10 Δεκεμβρίου 2018. Με την ολοκλήρωση της προαναφερόμενης διαδικασίας η Τράπεζα σύναψε, την 14 Ιανουαρίου 2019, σύμβαση πώλησης με τον πλειοδότη του διαγωνισμού, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY Α.Ε., για την πώληση του 100% συμμετοχής της στη Grand Hotel. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €50 εκατ.

Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε την 5 Απριλίου 2019, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος του Grand Hotel πέρασε στην ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY Α.Ε. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση, παρατίθενται στη Σημείωση 43 αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.

Την 29 Μαρτίου 2019 η Τράπεζα έλαβε από την εταιρία "Invel Real Estate (Netherlands) II B.V. (εφεξής "Invel"), ειδοποίηση για την άσκηση του Δικαιώματος Αγοράς Μετοχών για την απόκτηση της συμμετοχής της Τράπεζας στην Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. («Πανγαία»), σύμφωνα με τη Συμφωνία Μετόχων η οποία είχε συναφθεί μεταξύ της ΕΤΕ και των εταιρειών INVEL, Invel Real Estate Partners Greece L.P., Invel Real Estate Partners Greece SAS, Invel Real Estate Partners Two Limited και Πανγαία ΑΕΕΑΠ. Σύμφωνα με τους σχετικούς όρους της Συμφωνίας Μετόχων, τα νομικά πρόσωπα που ορίσθηκαν και εξουσιοδοτήθηκαν σχετικά για την άσκηση του δικαιώματος αυτού, από την INVEL, δηλαδή οι εταιρίες "Invel Real Estate B.V." και CL Hermes Opportunities, L.P. («οι Αγοραστές»), απόκτησαν τη συμμετοχή της ΕΤΕ στην Εθνική Πανγαία ΑΕΕΑΠ την 23 Μαΐου 2019 στην τιμή εξάσκησης των €4,684 ανά μετοχή. Το συνολικό ποσό που εισέπραξε η ΕΤΕ από την πώληση της συμμετοχής της Πανγαία (αφορά 83.438.113 μετοχές της Πανγαία) ανήλθε σε €391 εκατ.

Την 23 Μαΐου 2019 ο έλεγχος της Πανγαία πέρασε στους Αγοραστές. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση, παρατίθενται στη Σημείωση 43 αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο Καταστήματος Αιγύπτου

Η πώληση της Εθνικής Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο Καταστήματος Αιγύπτου («ΕΤΕ Αιγύπτου») είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το τροποποιημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης. Την 31 Ιανουαρίου 2018, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε να υποβάλλει αίτηση στην Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου, σύμφωνα με τους τοπικούς εποπτικούς κανόνες, για την εκκίνηση της διαδικασίας πώλησης.

Η αίτηση, τελικά, υποβλήθηκε τον Μάρτιο του 2018, η έγκριση χορηγήθηκε τον Ιούλιο του 2018 και η διαδικασία πώλησης ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2018.

Η ΕΤΕ Αιγύπτου έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Την 2 Μαΐου 2019 η Τράπεζα υπέγραψε οριστική συμφωνία με την Bank Audi SAE για την πώληση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ΕΤΕ Αιγύπτου. Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στην έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας της Αιγύπτου. Η Κεντρική Τράπεζα του Λιβάνου ενέκρινε τη συναλλαγή τον Ιούνιο του 2019.

Δεδομένου ότι η έγκριση από την Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου εκκρεμούσε για έξι μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της οριστικής συμφωνίας, η Bank Audi SAE εξέδωσε, το Νοέμβριο του 2019, ειδοποίηση παύσης της συμφωνίας.

Η Τράπεζα και η Bank Audi SAE βρίσκονται σε συζητήσεις προκειμένου να εξετάσουν τρόπους να ολοκληρωθεί η συναλλαγή.

Banca Romanesca S.A.

Την 20 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε οριστική σύμβαση με την Export-Import Bank of Romania («EximBank») για την πώληση του συνόλου (99,28%) της συμμετοχής της στη θυγατρικής της Banca Romaneasca στη Ρουμανία.

Την 30 Δεκεμβρίου 2019 ο έλεγχος της Banca Romaneasca πέρασε στην EximBank. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που αποαναγνωρίστηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την αποαναγνώριση, παρατίθενται στη Σημείωση 43 αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ

Την 26 Νοεμβρίου 2019 η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση πώλησης με την Astrobank για την πώληση του συνόλου (100%) της συμμετοχής της στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ («ΕΤΕ Κύπρου») και η πώληση αναμένεται να ολοκληρωθεί στο τέλος του Α' εξαμήνου 2020, μετά την έγκριση της συναλλαγής από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές.

Η ΕΤΕ Κύπρου έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών

Η Τράπεζα επανεκκίνησε τη διαδικασία της πώλησης τον Οκτώβριο του 2019. Η Τράπεζα έχει λάβει δεσμευτικές προσφορές και αυτή την περίοδο βρίσκεται στη διαδικασία αξιολόγησης αυτών.

Η ΑΕΕΓΑ έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

CAC Coral Ltd

Η διαδικασία πώλησης της CAC Coral Ltd ξεκίνησε το Δεκέμβριο 2019 και η υπογραφή της σύμβασης πώλησης αναμένεται εντός του δευτέρου τριμήνου του 2020.

Η CAC Coral Ltd έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων από διακοπείσες δραστηριότητες [1]

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1. έως		Από 1.1. έως	
εκατ. €	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Καθαρά έσοδα από τόκους	93	103	3	5
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	(3)	3	1	1
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	102	95	-	-
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	26	8	(10)	1
Λοιπά έσοδα	44	65	8	-
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	**262**	**274**	**2**	**7**
Λειτουργικά έξοδα	(168)	(184)	(5)	(6)
Προβλέψεις και ζημίες απομείωσης [2]	(561)	(86)	(269)	(55)
Κέρδη προ φόρων	**(467)**	**4**	**(272)**	**(54)**
Φόροι	(29)	(38)	-	(1)
Κέρδη περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	**(496)**	**(34)**	**(272)**	**(55)**
Κέρδη πώλησης (Σημείωση 43)	2	(3)	129	-
Συνολικό κέρδος περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας)	**(494)**	**(37)**	**(143)**	**(55)**

[1] Περιλαμβάνει τις Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ ΚΥΠΡΟΥ, ΠΑΝΓΑΙΑ, ΕΤΕ Αιγύπτου και CAC Coral ενώ η συγκριτική περίοδος περιλαμβάνει επιπλέον τις S.A.B.A. και NBG Albania.
[2] Οι προβλέψεις και ζημίες απομείωσης περιλαμβάνουν κυρίως απομειώσεις επιμέτρησης περουσιακών στοιχείων και αφορούν κυρίως την ΑΕΕΓΑ, και έπειτα την, Banca Romaneasca, ΕΤΕ ΚΥΠΡΟΥ, ΕΤΕ Αιγύπτου και CAC Coral Ltd.

Εκατ. €	31.12.2019	31.12.2018
Ταμειακές Ροές από διακοπείσες δραστηριότητες		
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από λειτουργικές δραστηριότητες	234	384
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από επενδυτικές δραστηριότητες	(280)	(293)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	104	107
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές)	**58**	**198**

Ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση και των υποχρεώσεων σχετιζόμενων με τα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019[1]	31.12.2018[2]	31.12.2019[1]	31.12.2018[2]
Ενεργητικό				
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	72	227	17	25
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	158	299	44	353
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	75	64	55	50
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	1	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	792	1.217	401	52
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	2.916	2.494	640	66
Ακίνητα επενδύσεων	15	90	-	-
Συμμετοχή σε θυγατρικές επιχειρήσεις	-	-	-	904
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άϋλα περιουσιακά στοιχεία	1	16	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία	6	141	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	43	125	-	-
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	453	455	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	11	19	-	-
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	56	67	2	2
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	10	6	-	-
Σύνολο ενεργητικού	**4.609**	**5.221**	**1.159**	**1.452**
Παθητικό				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	17	11	-	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	687	1.590	100	99
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.431	2.210	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	-	1	(1)	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	56	66	-	-
Λοιπά στοιχεία παθητικού	402	214	15	12
Σύνολο παθητικού	**3.593**	**4.092**	**114**	**111**

[1] Περιλαμβάνει την ΑΕΕΓΑ, την ΕΤΕ Αιγύπτου, την ΕΤΕ Κύπρου και την CAC Coral.
[2] Περιλαμβάνει την ΑΕΕΓΑ, την Romaneasca, την ΕΤΕ Αιγύπτου, ΕΤΕ Κύπρου και το Grand Hotel Summer .

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Καταθέσεις όψεως πιστωτικών ιδρυμάτων	191	51	224	158
Καταθέσεις προθεσμίας πιστωτικών ιδρυμάτων	284	125	524	431
Καταθέσεις διατραπεζικής αγοράς	50	37	108	100
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες	2.250	2.250	2.250	2.250
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή repos	500	4.099	500	4.099
Λογαριασμοί περιθωρίου	864	789	864	789
Λοιπές καταθέσεις	310	316	310	316
Σύνολο	**4.449**	**7.667**	**4.780**	**8.143**

Οι καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή repos εμφανίζονται σημαντικά μειωμένες στο έτος 2019, λόγω των χαμηλότερων αναγκών χρηματοδότησης της Τράπεζας και της αύξησης άλλων πηγών ρευστότητας (Υποχρεώσεις προς πελάτες και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: Υποχρεώσεις προς πελάτες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Καταθέσεις:				
Ιδιωτών	33.672	31.866	32.483	30.734
Επιχειρήσεων	6.651	6.102	6.854	6.457
Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου	3.325	5.059	3.324	5.058
Σύνολο	**43.648**	**43.027**	**42.661**	**42.249**

	Όμιλος		Όμιλος	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Καταθέσεις:				
Ταμιευτηρίου	21.066	19.449	20.907	19.306
Τρεχούμενοι & Όψεως	9.974	9.142	9.877	9.233
Προθεσμίας	11.767	13.640	11.034	12.908
Λοιπές	841	785	843	791
	43.648	**43.016**	**42.661**	**42.238**
Καταθέσεις πελατών υπό μορφή repos	-	11	-	11
	-	**11**	**-**	**11**
Σύνολο	**43.648**	**43.027**	**42.661**	**42.249**

Στις καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνονται προϊόντα καταθέσεων με ενσωματωμένα ένα ή περισσότερα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Ο Όμιλος έχει προσδιορίσει τις καταθέσεις αυτές ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τα ποσά αυτά ανέρχονται την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε €279 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €1.043 εκατ.).

Σύμφωνα με το Ν. 4151/2013, όλοι οι αδρανείς λογαριασμοί καταθέσεων μετά την πάροδο 20 ετών υπόκεινται σε παραγραφή υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Όλες οι τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υποχρεούνται μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους να αποδίδουν τα ταμειακά διαθέσιμα αυτών των αδρανών λογαριασμών στο Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα, κατά την χρήση 2019 και μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2019, απέδωσε στο Ελληνικό Δημόσιο €3 εκατ. που αφορούσαν καταθέσεις που βρίσκονταν σε αδράνεια.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	Όμιλος			Τράπεζα		
	Σταθμισμένο Επιτόκιο	31.12.2019	31.12.2018	Σταθμισμένο Επιτόκιο	31.12.2019	31.12.2018
Εταιρικές ομολογίες – κυμαινόμενου επιτοκίου	-	-	298	-	-	-
Καλυμμένες ομολογίες – σταθερού επιτοκίου	2,56%	953	848	2,56%	953	848
Τίτλοι σταθερού επιτοκίου	8,25%	412	-	8,25%	412	-
Σύνολο		**1.365**	**1.146**		**1.365**	**848**

Οι οικονομικοί όροι των πιστωτικών τίτλων την 31 Δεκεμβρίου 2019, είναι οι ακόλουθοι:

Εκδότης	Περιγραφή	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Νόμισμα	Εναπ/σα Ονομαστική Αξία	Επιτόκιο
Καλυμμένες ομολογίες						
NBG	Καλυμμένες ομολογίες σταθερού επιτοκίου – Πρόγραμμα ΙΙ, 7η Σειρά	19 Οκτωβρίου 2017	Οκτώβριος 2020	EUR	750	Εξαμηνιαία πληρωμή τόκων με σταθερό επιτόκιο 2,75%
NBG	Καλυμμένες ομολογίες σταθερού επιτοκίου – Πρόγραμμα ΙΙ, 8η Σειρά	30 Ιουλίου 2018	Ιούλιος 2023	EUR	200	Ετήσια πληρωμή τόκων με σταθερό επιτόκιο 1,85%
Τίτλοι σταθερού επιτοκίου						
NBG	Ομολογιακοί Τίτλοι Μειωμένης Εξασφάλισης (Tier II)	18 Ιουλίου 2019	Ιούλιος 2029 [1]	EUR	400	Ετήσια πληρωμή τόκων με σταθερό επιτόκιο 8,25%

[1] *Ημερομηνία πρώτης ανάκλησης: 18 Ιουλίου 2024*

Η μεταβολή των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους συνοψίζεται ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**1.146**	**1.026**	**848**	**742**
Προσθήκες περιόδου	547	159	396	100
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(35)	(61)	(30)	(12)
Επαναπώληση	132	14	132	14
Δεδουλευμένοι τόκοι	18	3	16	1
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	4	4	3	3
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών	(447)	-	-	-
Λοιπά	-	1	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**1.365**	**1.146**	**1.365**	**848**

Οι προσθήκες περιόδου περιλαμβάνουν την έκδοση ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II) της Τράπεζας ύψους €400 εκατ. (βλέπε παραπάνω) και την έκδοση πιστωτικών τίτλων ύψους €150 εκατ. της Εθνικής Πανγαία ΑΕΕΑΠ, μέχρι και την πώλησή της στις 23 Μαΐου 2019.

Οι επαναπωλήσεις αφορούν κατά κύριο λόγο στο υπολειπόμενο ποσό των €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 8, τα οποία αρχικά είχε διακρατήσει η ίδια η Τράπεζα, αλλά στις 12 Φεβρουαρίου 2019 τα αγόρασε η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων («ΕΤΕπ») .

Οι πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών περιλαμβάνουν τις υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους της Εθνικής Πανγαία ΑΕΕΑΠ κατά συνέπεια της πώλησής της στις 23 Μαΐου 2019.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Δάνεια σταθερού επιτοκίου	3	5	-	-
Δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου	2	263	-	-
Σύνολο	**5**	**268**	**-**	**-**

Η μεταβολή των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων συνοψίζεται ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**268**	**171**	**-**	**-**
Προσθήκες περιόδου	41	108	-	-
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(84)	(12)	-	-
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών	(222)	-	-	-
Δεδουλευμένοι τόκοι	2	1	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**5**	**268**	**-**	**-**

Τα δάνεια σταθερού και κυμαινόμενου επιτοκίου του Ομίλου περιλαμβάνουν δάνεια της Stopanska Banka A.D. Τα δάνεια σταθερού επιτοκίου ανέρχονται σε €3 εκατ. (1 εκατ. σε EUR και 2 εκατ. σε MKD) και τα δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου ανέρχονται σε €2 εκατ., στο σύνολό τους σε MKD.

Η μείωση στις λοιπές δανειακές υποχρεώσεις την 31 Δεκεμβρίου 2019, οφείλεται κυρίως στην πώληση της Εθνική Πανγαία ΑΕΕΑΠ στις 23 Μαΐου 2019, (βλ. Σημείωση 43).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: Λοιπά στοιχεία παθητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Προμήθειες και τόκοι πληρωτέοι	2	2	2	2
Πιστωτές και προμηθευτές	318	241	203	182
Οφειλές προς το Δημόσιο και επιχειρήσεις του Δημοσίου	37	55	38	53
Εισπράξεις από τρίτους προς απόδοση	211	202	211	202
Λοιπές προβλέψεις	132	144	129	303
Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη (εκτός φόρου εισοδήματος)	39	46	36	37
Έξοδα πληρωτέα και έσοδα επομένων χρήσεων	35	33	31	31
Οφειλόμενες αμοιβές και έξοδα προσωπικού	79	28	77	27
Υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	1.306	-	1.057	-
Λοιπά	602	113	590	93
Σύνολο	**2.761**	**864**	**2.374**	**930**

Η μεταβολή των υποχρεώσεων από μισθώσεις για τον Όμιλο και την Τράπεζα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	Όμιλος	Τράπεζα
	31.12.2019	31.12.2019
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019		
Επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16	103	1.131
Προσθήκες	4	3
Πώληση θυγατρικών	1.283	-
Τροποποιήσεις / επανεπιμετρήσεις / τερματισμός συμβάσεων	(46)	(36)
Έξοδα από τόκους	18	46
Πληρωμές μισθωμάτων στην διάρκεια του έτους	(56)	(87)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	**1.306**	**1.057**

Υποχρέωση μίσθωσης

Μετά την πώληση της Εθνικής Πανγαία ΑΕΕΑΠ κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης και υποχρεώσεις από μίσθωση €1.286 εκατ. και €1.283 εκατ. αντίστοιχα (βλ. Σημείωση 26 και 43).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 περίπου το 87% και το 79% της υποχρέωσης μίσθωσης που αναγνωρίζεται από τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα είναι με την Prodea Investments (γνωστή ως Εθνική Πανγαία ΑΕΕΑΠ).

Δικαιώματα παράτασης της διάρκειας μίσθωσης

Ο Όμιλος μισθώνει έναν αριθμό κτιρίων με δικαίωμα παράτασης της διάρκειας της μίσθωσης που μπορεί να εξασκηθεί αποκλειστικά από τον Όμιλο. Τα δικαιώματα αυτά χρησιμοποιούνται για τη μεγιστοποίηση της λειτουργικής ευελιξίας όσον αφορά στη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες του Ομίλου. Οι μισθώσεις αυτές έχουν μεσοσταθμική μη ακυρώσιμη περίοδο 19 ετών (εξαιρουμένου του μηχανισμού ευελιξίας και ακύρωσης που περιγράφεται κατωτέρω), και μια πρόσθετη μεσοσταθμική μέγιστη περίοδο παράτασης 10 ετών, που μπορεί να ασκηθεί κατά επιλογή του Ομίλου. Η τρέχουσα εκτιμώμενη περίοδος παράτασης των συμβάσεων μίσθωσης σε μεσοσταθμική βάση είναι περίπου 4,5 έτη δεδομένου ότι η Τράπεζα εκτιμά ότι θα κάνει χρήση της επιλογής παράτασης της διάρκειας μίσθωσης, μόνο για συγκεκριμένα ακίνητα.

Μηχανισμός ευελιξίας

Η Τράπεζα έχει τη δυνατότητα τερματισμού των μισθώσεων με την Prodea Investments ετησίως, μέχρι και το 0,83% του ΣΒΜ (Συνολικό Βασικό Μίσθωμα). Η Τράπεζα έχει το δικαίωμα να μετακυλύει τυχόν μη χρησιμοποιούμενα ποσοστά του ΣΒΜ σε επόμενα έτη μίσθωσης, για μέγιστο διάστημα τριών ετών για κάθε ετήσιο μη χρησιμοποιούμενο ποσοστό. Καμία μίσθωση δεν μπορεί να τερματιστεί για μέρος του μισθωμένου χώρου και να παραμείνει σε ισχύ για το υπόλοιπο.

Μηχανισμός ακύρωσης

Ο μηχανισμός αυτός δίνει στην Τράπεζα το δικαίωμα τερματισμού συγκεκριμένων μισθώσεων με την Prodea Investments μετά το 2028 και μέχρι τη λήξη τους, εφόσον οι μισθώσεις που τερματίζονται δεν υπερβαίνουν το 65% του ΣΒΜ, συμπεριλαμβανομένων όλων των μισθώσεων που έχουν ήδη τερματιστεί με τη διαδικασία που περιγράφεται στην προηγούμενη παράγραφο.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, αναγνωρίστηκαν €6 εκατ. και €0 εκατ. των υποχρεώσεων από μισθώσεις χρησιμοποιώντας τον μηχανισμό ευελιξίας και ακύρωσης αντίστοιχα, για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Η μεταβολή των λοιπών προβλέψεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα έχει ως εξής:

	Όμιλος							
	2019				2018			
	Επίδικες απαιτήσεις	Προβλέψεις για κατάπτωση εγγυητικών επιστολών	Λοιποί κίνδυνοι	Σύνολο	Επίδικες απαιτήσεις	Προβλέψεις για κατάπτωση εγγυητικών επιστολών	Λοιποί κίνδυνοι	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**67**	**67**	**10**	**144**	**76**	**-**	**5**	**81**
Μεταφορά από προβλέψεις δανείων λόγω εφαρμογής του IFRS 9	-	-	-	**-**	-	71	-	**71**
Μεταφορά σε υποχρεώσεις που σχετίζονται με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	**-**	(2)	-	(5)	**(7)**
Μεταφορά σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	**-**	(4)	-	(4)	**(8)**
Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν στην τρέχουσα περίοδο	(2)	-	(84)	**(86)**	(5)	-	(52)	**(57)**
Προβλέψεις περιόδου/(Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις περιόδου)	(11)	(16)	101	**74**	2	(4)	66	**64**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**54**	**51**	**27**	**132**	**67**	**67**	**10**	**144**

	Τράπεζα							
	2019				2018			
	Επίδικες απαιτήσεις	Προβλέψεις για κατάπτωση εγγυητικών επιστολών	Λοιποί κίνδυνοι	Σύνολο	Επίδικες απαιτήσεις	Προβλέψεις για κατάπτωση εγγυητικών επιστολών	Λοιποί κίνδυνοι	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**64**	**225**	**14**	**303**	**71**	**-**	**4**	**75**
Μεταφορά από προβλέψεις δανείων λόγω εφαρμογής του IFRS 9	-	-	-	**-**	-	288	-	**288**
Μεταφορά σε υποχρεώσεις που σχετίζονται με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	**-**	-	-	(1)	**(1)**
Μεταφορά σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	**-**	(4)	-	-	**(4)**
Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν στην τρέχουσα περίοδο	(2)	(147)	(84)	**(233)**	(5)	(54)	(52)	**(111)**
Προβλέψεις περιόδου/(Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις περιόδου)	(13)	(25)	97	**59**	2	(9)	63	**56**
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**49**	**53**	**27**	**129**	**64**	**225**	**14**	**303**

Επίδικες απαιτήσεις: Κατά της Τράπεζας και ορισμένων θυγατρικών της έχουν ασκηθεί δικαστικές αγωγές στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας τους. Οι αγωγές αυτές γενικότερα αφορούν σε εικαζόμενες παραβάσεις της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών, της τραπεζικής νομοθεσίας, εργασιακών θεμάτων και λοιπών νόμων. Καμιά από τις αγωγές αυτές δεν είναι σημαντική σε ατομική βάση. Ο Όμιλος και η Τράπεζα σχηματίζουν προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις όταν πιστεύουν ότι είναι πιθανό να επέλθει ζημιά, η οποία εύλογα μπορεί να εκτιμηθεί. Οι προβλέψεις αυτές ενδέχεται να μεταβληθούν από περίοδο σε περίοδο σε περίπτωση που υπάρξουν νέα δεδομένα. Για τις περιπτώσεις που δεν έχει σχηματιστεί σχετική πρόβλεψη, η διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει εύλογα τις πιθανές ζημιές, επειδή η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει πολλά χρόνια, βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με το πιθανό τελικό αποτέλεσμα, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Παρόλα αυτά η διοίκηση από κοινού με τη Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών, εκτιμούν ότι η οριστική διευθέτηση των ανωτέρω υποθέσεων δεν αναμένεται να έχει σημαντική αρνητική επίπτωση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, στα αποτελέσματα και στις ταμειακές ροές του Ομίλου και της Τράπεζας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις

α. Νομικά θέματα

Υπάρχουν ορισμένες εκκρεμείς απαιτήσεις και δικαστικές αγωγές κατά του Ομίλου, στο πλαίσιο της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για τις περιπτώσεις για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει την πιθανή ζημία, επειδή οι αγωγές μπορεί να διαρκέσουν πολλά χρόνια, πολλές από τις αγωγές βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την πιθανότητα της τελικής έκβασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Ωστόσο, κατά την άποψη της Διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, η οριστική διευθέτησή τους δεν αναμένεται να έχει σημαντική αρνητική επίπτωση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, στην Κατάσταση αποτελεσμάτων και στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών του Ομίλου και της Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη ότι την 31 Δεκεμβρίου ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν σχηματίσει πρόβλεψη €54 εκατ. και €49 εκατ., αντίστοιχα, για επίδικες απαιτήσεις (31 Δεκεμβρίου 2018: €67 εκατ. και €64 εκατ. αντίστοιχα).

β. Εκκρεμείς φορολογικοί έλεγχοι

Οι εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά για ορισμένες χρήσεις και επομένως, οι φορολογικές υποχρεώσεις τους για τις χρήσεις αυτές δεν έχουν καταστεί οριστικές. Συνεπώς, ως αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών, είναι πιθανόν να επιβληθούν επιπλέον πρόστιμα και φόροι, τα ποσά των οποίων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με ακρίβεια επί του παρόντος. Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην ενοποιημένη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Οι χρήσεις των ετών 2011-2016 έχουν ελεγχθεί φορολογικά από τη Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.2238/1994 και μεταγενέστερα με το άρθρο 65Α Ν.4174/2013 και οι σχετικές εκθέσεις φορολογικής συμμόρφωσης, οι οποίες δεν είχαν παρατηρήσεις, εκδόθηκαν την 27 Ιουλίου 2012, 27 Σεπτεμβρίου 2013, 10 Ιουλίου 2014, 30 Οκτωβρίου 2015, 30 Σεπτεμβρίου 2016 και 23 Οκτωβρίου 2017 αντίστοιχα. Οι χρήσεις 2017 και 2018 έχουν ελεγχθεί φορολογικά από την εταιρεία PwC Α.Ε. και οι σχετικές εκθέσεις φορολογικής συμμόρφωσης, οι οποίες δεν είχαν παρατηρήσεις, εκδόθηκαν την 26 Οκτωβρίου 2018 και την 31 Οκτωβρίου 2019 αντίστοιχα. Η χρήση του 2019 ομοίως θα ελεγχθεί φορολογικά από την εταιρεία PwC Α.Ε., ωστόσο, δεν αναμένεται να υπάρχει σημαντική επίδραση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας.

Το δικαίωμα του Δημοσίου για έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος μέχρι και τη χρήση 2012 παραγράφηκε την 31 Δεκεμβρίου 2018. Περαιτέρω, η χρήση 2013, θεωρείται φορολογικά περαιωμένη, σύμφωνα με την απόφαση ΣτΕ 320/2020. Για τα φορολογικά έτη 2014 και επόμενα, σύμφωνα με την ΠΟΛ.1006/2016, δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια τακτικού φορολογικού ελέγχου από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές οι επιχειρήσεις για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επιφυλάξεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Συνεπώς οι φορολογικές αρχές είναι δυνατόν να επανέλθουν και να διενεργήσουν τον δικό τους φορολογικό έλεγχο στα βιβλία της Τράπεζας. Ωστόσο, δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας.

Πληροφορίες σχετικά με τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις θυγατρικές και τις συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης υπάρχουν στη Σημείωση 44 και στη Σημείωση 24 αντίστοιχα.

γ. Δανειακές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος, στο πλαίσιο των συνήθων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων του, υπεισέρχεται σε συμβατικές δεσμεύσεις εκ μέρους των πελατών του και συμμετέχει σε χρηματοοικονομικά μέσα που ενέχουν εκτός ισολογισμού κινδύνους, ώστε να εξυπηρετήσει τις χρηματοδοτικές ανάγκες των πελατών του. Οι συμβατικές δεσμεύσεις αφορούν σε υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές. Οι υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις είναι συμφωνίες χορηγήσεων που προϋποθέτουν τη μη αθέτηση των αναγραφομένων όρων της σύμβασης. Οι ενέγγυες πιστώσεις προς εκτέλεση αφορούν στη χρηματοδότηση από την Τράπεζα της εμπορικής συμφωνίας μεταφοράς αγαθών στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με απευθείας πληρωμή του συναλλασσόμενου, με τον οποίο ο πελάτης της Τράπεζας έχει συνάψει τη συμφωνία. Οι ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές αφορούν σε δεσμεύσεις υπό όρους, και εκδίδονται από τον Όμιλο προκειμένου να παρασχεθεί εγγύηση για την εκπλήρωση από τον πελάτη των όρων της συμφωνίας. Όλες οι προαναφερθείσες συμφωνίες σχετίζονται με τις συνήθεις χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου. Στην περίπτωση μη καλής εκτέλεσης από τον αντισυμβαλλόμενο του χρηματοοικονομικού μέσου που αφορά σε εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση καθώς και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, ο κίνδυνος έκθεσης σε ζημιές που αντιμετωπίζει ο Όμιλος αντιπροσωπεύεται από την συμβατική ονομαστική αξία των μέσων αυτών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος ακολουθεί την ίδια πιστωτική πολιτική με αυτή που ακολουθεί για τους εντός χρηματοοικονομικής θέσης κινδύνους.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις & εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές	2.786	2.760	3.062	3.344
Δικαιούχοι ενέγγυων πιστώσεων προς εκτέλεση	298	279	302	297
Σύνολο	**3.084**	**3.039**	**3.364**	**3.641**

Επιπρόσθετα των ανωτέρω, την 31 Δεκεμβρίου 2019 οι δανειακές δεσμεύσεις για τον Όμιλο περιλαμβάνουν εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια ύψους €6.419 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €6.350 εκατ.) και ποσό €5.753 εκατ. για την Τράπεζα (2018: €6.027 εκατ.) . Οι εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 31 Δεκεμβρίου 2019, δεν περιλαμβάνουν ποσά που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη.

δ. Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού	**3.689**	**5.138**	**3.635**	**5.138**

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν δεσμεύσει κυρίως για σκοπούς χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα παρακάτω στοιχεία:

- χρεωστικούς τίτλους του εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου ύψους €826 εκατ. (2018: €1,638 εκατ.).
- δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ύψους €1.150 εκατ. (2018: €1,160 εκατ.)
- καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €1.713 εκατ. με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια ύψους €2.555 εκατ. (2018: 2.200 εκατ. με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια ύψους €3.415 εκατ.).

Σημειώνεται ότι το 2018 είχαν ενεχυριαστεί τιτλοποιημένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €140 εκατ. με κάλυμμα χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις αξίας €197 εκατ.

Πλέον των δεσμευμένων στοιχείων που απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ο Όμιλος ενεχυρίασε περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ύψους €317 εκατ. (2018: €319 εκατ.) αναφορικά με εγγύηση έναντι κινδύνου αθέτησης πληρωμής της Ελληνικής Δημοκρατίας, όπως επίσης έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ποσού €462 εκατ. (2018: €343 εκατ.) για σκοπούς χρηματοδότησης εμπορικών συναλλαγών.

Επιπλέον, το 2018, ο Όμιλος και η Τράπεζα είχαν λάβει στοιχεία ενεργητικού από τρίτους που μπορούσαν να πωληθούν ή να χρησιμοποιηθούν ως ενέχυρο, τα οποία δεν αναγνωρίζονταν στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης αλλά διακρατούνταν ως εξασφάλιση. Η εύλογη αξία αυτών των στοιχείων του ενεργητικού που χρησιμοποιήθηκαν ως ενέχυρο για χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ήταν €4.485 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

ε. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν μεταβιβαστεί

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί αλλά συνεχίζουν να αναγνωρίζονται και των συνδεδεμένων υποχρεώσεων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων
	31.12.2019			
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες				
Τίτλοι εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου	301	297	247	226
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.150	885	1.150	885
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή repos				
Τίτλοι εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου	525	500	525	500
Λοιπά				
Τίτλοι εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου	462	27	462	27
Σύνολο	**2.438**	**1.709**	**2.384**	**1.638**

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων
	31.12.2018			
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες				
Τίτλοι εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου	841	793	841	793
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.160	892	1.160	892
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή repos				
Τίτλοι εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου	797	692	797	692
Λοιπά				
Τίτλοι εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου	343	38	343	38
Σύνολο	**3.141**	**2.415**	**3.141**	**2.415**

Οι συναλλαγές σύμφωνα με τις οποίες τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται, αλλά συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στο σύνολό τους στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου αφορούν σε άντληση ρευστότητας μέσω του Ευρωσυστήματος σύμφωνα με τους γενικούς όρους που ισχύουν για τέτοιου είδους συμφωνίες, καθώς και συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos) με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (βλ. Σημείωση 2.16, Σημείωση 31 και Σημείωση 32), οι οποίες γενικά διεξάγονται σύμφωνα με τυποποιημένες συμβάσεις αγοράς. Όσον αφορά στην παροχή ρευστότητας από το Ευρωσύστημα, οι παρεχόμενες εμπράγματες εξασφαλίσεις υφίστανται γενικά μια έκπτωση, η οποία έχει ως αποτέλεσμα η λογιστική αξία των συνδεδεμένων υποχρεώσεων να είναι χαμηλότερη από τη λογιστική αξία των μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων. Ως αποτέλεσμα των εν λόγω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή ενεχυριάσει τα μεταβιβασμένα περιουσιακά στοιχεία καθ'όλη τη διάρκεια της συναλλαγής. Ο Όμιλος παραμένει εκτεθειμένος σε επιτοκιακό και πιστωτικό κίνδυνο επί αυτών των ενεχυριασμένων μέσων. Το δικαίωμα αναγωγής του αντισυμβαλλόμενου δεν περιορίζεται μόνο στα μεταβιβασμένα περιουσιακά στοιχεία.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν μεταβιβασμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν υπόκεινται σε πλήρη παύση αναγνώρισης αλλά συνεχίζουν να απεικονίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης στο βαθμό της συνεχιζόμενης ανάμειξης του Ομίλου και της Τράπεζας ή έπαυσαν να αναγνωρίζονται πλήρως αλλά να υφίστανται συνεχιζόμενη ανάμειξη.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές

Μετοχικό Κεφάλαιο-Κοινές Μετοχές

Το σύνολο των κοινών μετοχών την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 ανερχόταν σε 914.715.153 ονομαστικής αξίας 3,00 Ευρώ ανά μετοχή.

Την 26η Ιουλίου 2018 εγκρίθηκε από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας (i) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά €0,90 λόγω κεφαλαιοποίησης ισόποσου μέρους του ειδικού αποθεματικού της Τράπεζας σύμφωνα με το Άρθρο 4.4α του Κ.Ν. 2190/1920, και (ii) αύξηση της ονομαστικής αξίας εκάστης κοινής ονομαστικής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας από €0,30 σε €3,00 και μείωση του συνολικού αριθμού αυτών από 9.147.151.527 σε 914.715.153 νέες κοινές ονομαστικές μετά ψήφου μετοχές με συνένωση των εν λόγω μετοχών (reverse split) σε αναλογία δέκα (10) παλαιών κοινών μετοχών της Τράπεζας έναντι μίας (1) νέας κοινής μετοχής της Τράπεζας. Η έναρξη διαπραγμάτευσης των νέων κοινών μετοχών στο Χρηματιστήριο Αθηνών ορίστηκε η 3 Σεπτεμβρίου 2018.

Ίδιες Μετοχές

Οι συναλλαγές των ιδίων μετοχών διενεργούνται από τη θυγατρική εταιρεία Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. και συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Όμιλος	
	Αριθμός Μετοχών	€ εκατ.
Την 1 Ιανουαρίου 2018	**503.772**	**-**
Αγορές	55.802.511	20
Πωλήσεις	(55.932.483)	(20)
Την 31 Δεκεμβρίου 2018	**373.800**	**-**
Αγορές	12.851.604	25
Πωλήσεις	(12.925.281)	(24)
Την 31 Δεκεμβρίου 2019	**300.123**	**1**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου

Όμιλος	Από 1.1 έως 31.12.2019			Από 1.1 έως 31.12.2018		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) χρεωγράφων διαθεσίμων προς πώληση περιόδου	347	(75)	272	(35)	5	(30)
Αναταξινομήσεις χρεωγράφων διαθεσίμων προς πώληση που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(87)	18	(69)	(3)	1	(2)
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	425	-	425	10	1	11
(Κέρδη) / ζημίες από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(110)	-	(110)	(57)	(22)	(79)
Αναγνώριση απομείωσης χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων	-	-	-	7	(1)	6
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω της πώλησης της NBG Albania	-	-	-	(1)	-	(1)
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	**575**	**(57)**	**518**	**(79)**	**(16)**	**(95)**
Συναλλαγματικές διαφορές	11	-	11	(7)	-	(7)
Ζημία που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω της πώλησης της Banca Romaneasca	47	-	47	-	-	-
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω της πώλησης της NBG Albania	-	-	-	(3)	-	(3)
Ζημιά που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω της πώλησης της S.A.B.A.	-	-	-	9	-	9
Συναλλαγματικές διαφορές	**58**	**-**	**58**	**(1)**	**-**	**(1)**
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(24)	-	(24)	-	-	-
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	**(24)**	**-**	**(24)**	**-**	**-**	**-**
Ζημία που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω της πώλησης της Banca Romaneasca	8	-	8	-	-	-
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	**8**	**-**	**8**	**-**	**-**	**-**
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	**617**	**(57)**	**560**	**(80)**	**(16)**	**(96)**
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Κέρδη/(ζημιές) συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	15	-	15	(17)	-	(17)
(Κέρδη) / ζημίες συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και μεταφέρθηκαν στα αποτελέσματα εις νέον λόγω πώλησης	(2)	-	(2)	-	-	-
Επανεκτίμηση της καθαρής (υποχρέωσης)/περιουσιακού στοιχείου καθορισμένων παροχών	(30)	1	(29)	4	(1)	3
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	**(17)**	**1**	**(16)**	**(13)**	**(1)**	**(14)**
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	**600**	**(56)**	**544**	**(93)**	**(17)**	**(110)**

Τράπεζα	Από 1.1 έως 31.12.2019			Από 1.1 έως 31.12.2018		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	425	-	425	11	-	11
(Κέρδη) / ζημίες από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(110)	-	(110)	(57)	(21)	(78)
Αναγνώριση απομείωσης χρεστικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(1)	-	(1)	4	-	4
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	**314**	**-**	**314**	**(42)**	**(21)**	**(63)**
Συναλλαγματικές διαφορές	**7**	**-**	**7**	**-**	**-**	**-**
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	**(24)**	**-**	**(24)**	**-**	**-**	**-**
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	**297**	**-**	**297**	**(42)**	**(21)**	**(63)**
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Κέρδη/(ζημιές) συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	13	-	13	(18)	-	(18)
(Κέρδη) / ζημίες συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και μεταφέρθηκαν στα αποτελέσματα εις νέον λόγω πώλησης	(2)	-	(2)	-	-	-
Επανεκτίμηση της καθαρής (υποχρέωσης)/περιουσιακού στοιχείου καθορισμένων παροχών	(25)	-	(25)	3	-	3
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	**(14)**	**-**	**(14)**	**(15)**	**-**	**(15)**
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	**283**	**-**	**283**	**(57)**	**(21)**	**(78)**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Τακτικό αποθεματικό	308	331	297	297
Αποθεματικό αναπροσαρμογής επενδύσεων σε χρεόγραφα	378	53	377	51
Προγράμματα καθορισμένων παροχών	(184)	(158)	(183)	(158)
Αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών	121	113	(49)	(56)
Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	(12.156)	(11.909)	(12.116)	(12.103)
Σύνολο	**(11.533)**	**(11.570)**	**(11.674)**	**(11.969)**

Η κίνηση του αποθεματικού αναπροσαρμογής των επενδύσεων σε χρεόγραφα συνοψίζεται παρακάτω:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2019	2018	2019	2018
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**53**	**96**	**51**	**92**
Επίπτωση από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9	-	41	-	41
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	(3)	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	425	10	425	10
Καθαρά (κέρδη) / ζημίες από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(110)	(78)	(109)	(78)
Αναγνώριση απομείωσης χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(1)	5	(1)	4
Κέρδη/(ζημιές) συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	13	(18)	13	(18)
Αναταξινόμηση στα Κέρδη εις Νέον λόγω της πώλησης συμμετοχικών τίτλων επιμετρώμενων στην ΕΑΜΛΣΕ	(2)	-	(2)	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**378**	**53**	**377**	**51**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: Μη ελέγχουσες συμμετοχές

	Όμιλος	
	2019	2018
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**676**	**683**
(Εξαγορές) / πωλήσεις	(661)	-
Διανομή μερισμάτων	(15)	(41)
Αναλογία στα αποτελέσματα θυγατρικών εταιρειών	18	34
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**18**	**676**

Το 2019, οι (εξαγορές)/πωλήσεις αφορούν κυρίως την πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. το Μάϊο του 2019 ποσού €677 εκατ. και της Romaneasca ποσού €1 εκατ. και την απόκτηση νέας θυγατρικής από την Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ποσού €18 εκατ.

Τα μέρισματα ποσού €15 εκατ. για το 2019 και €38 εκατ. για το 2018 αφορούν την Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: Μερίσματα

Ο ν. 4548/2018 ο οποίος είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019, επιβάλλει περιορισμούς όσον αφορά τη διανομή μερίσματος. Συγκεκριμένα, ορίζει ότι δεν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε διανομή στους μετόχους εφόσον, κατά την ημερομηνία λήξης της τελευταίας χρήσης, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας, είναι ή μετά από τη διανομή αυτή θα γίνει κατώτερο από το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου, προσαυξημένου με τα αποθεματικά για τα οποία η διανομή τους απαγορεύεται από το νόμο ή το καταστατικό, τα πιστωτικά κονδύλια της καθαρής θέσης η διανομή των οποίων δεν επιτρέπεται και τα μη πραγματοποιημένα κέρδη της κατάστασης αποτελεσμάτων. Το ποσό αυτού του μετοχικού κεφαλαίου μειώνεται κατά το ποσό που δεν έχει ακόμη κληθεί να καταβληθεί.

Επιπλέον, ο νόμος ορίζει ότι το ποσό που διανέμεται στους μετόχους δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των αποτελεσμάτων της τελευταίας χρήσης που έχει λήξει προσαυξημένο με τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις και τα αποθεματικά για τα οποία επιτρέπεται και αποφασίστηκε από τη Γενική Συνέλευση η διανομή τους και μειωμένο κατά τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη, το ποσό των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και τα ποσά που επιβάλλεται να διατεθούν για το σχηματισμό αποθεματικών σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό.

Λόγω των ανωτέρω περιορισμών δεν υπήρχαν διανεμόμενα κέρδη κατά τη λήξη του 2018 και για το λόγο αυτό η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας, που έλαβε χώρα την 31 Ιουλίου 2019, αποφάσισε τη μη διανομή μερίσματος.

Για τον ίδιο λόγο το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας θα προτείνει τη μη διανομή μερίσματος στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων του 2020.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το νόμο του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ») και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του Τροποποιημένου Πλαισίου Σύμβασης Συνεργασίας με το ΕΤΧΣ, ο εκπρόσωπος του ΕΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει δικαίωμα αρνησικυρίας επί της απόφασης για διανομή μερίσματος.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	3.414	4.765	3.308	4.585
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	627	1.318	419	925
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	20	20	20	20
Τίτλοι επενδυτικού χαρτοφυλακίου	87	350	7	236
Σύνολο	**4.148**	**6.453**	**3.754**	**5.766**

Στα κονδύλια Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες, Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, και Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου, περιλαμβάνονται ποσά €20 εκατ., €152 εκατ. και €10 εκατ., αντίστοιχα, που αφορούν θυγατρικές που έχουν ταξινομηθεί ως Προοριζόμενες προς Πώληση. Στα κονδύλια Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες, Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας, περιλαμβάνονται ποσά €7 εκατ., €44 εκατ. και €10 εκατ., αντίστοιχα, που αφορούν δραστηριότητες που έχουν ταξινομηθεί ως Προοριζόμενες προς Πώληση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 42: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Η φύση των σημαντικών συναλλαγών τις οποίες πραγματοποίησε ο Όμιλος με συνδεδεμένα μέρη για την ετήσια περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 καθώς και τα σημαντικά εκκρεμή υπόλοιπα που προέκυψαν από τις συναλλαγές αυτές κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 παρατίθενται παρακάτω.

α. Συναλλαγές του Ομίλου με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές και τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της Τράπεζας, μέλη της Διοίκησης θυγατρικών εταιρειών καθώς και στενά συγγενικά μέλη και εταιρείες που ελέγχονται ατομικά ή από κοινού από τα πρόσωπα αυτά, πραγματοποίησαν συναλλαγές με τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Όλα τα δάνεια προς τα συνδεδεμένα μέρη (i) χορηγήθηκαν υπό το σύνηθες επιχειρηματικό πλαίσιο, (ii) περιελάμβαναν τους ίδιους όρους, συμπεριλαμβανομένων του επιτοκίου και των εξασφαλίσεων, με παρόμοια δάνεια που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο σε τρίτους και (iii) δεν εμπεριέχουν μεγαλύτερο από το σύνηθες κίνδυνο αποπληρωμής ή δεν περιλαμβάνουν άλλα δυσμενή χαρακτηριστικά.

Η κατάσταση με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας παρατίθεται στη Σημείωση 1.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, το ύψος των δανείων, των καταθέσεων/υποχρεώσεων και των εγγυητικών επιστολών ανήλθαν, σε επίπεδο Ομίλου, σε €4 εκατ., €4 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €4 εκατ., €8 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα) και σε επίπεδο Τράπεζας σε €4 εκατ., €3 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €4 εκατ., €5 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα).

Οι συνολικές απολαβές των συνδεδεμένων μερών για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ανήλθαν σε €8 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €10 εκατ.) για τον Όμιλο και σε €6 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €7 εκατ.) για την Τράπεζα, περιλαμβάνοντας κυρίως βραχυπρόθεσμες παροχές και ιδιαίτερα μισθούς και ασφαλιστικές εισφορές.

β. Συναλλαγές με θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες

Οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα μεταξύ της Τράπεζας, των θυγατρικών και των συγγενών εταιρειών καθώς και των κοινοπραξιών της παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. Σε επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνονται μόνο οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες καθότι οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις θυγατρικές έχουν απαλειφθεί κατά την ενοποίηση.

	Όμιλος	
	31.12.2019	31.12.2018
Απαιτήσεις	12	17
Υποχρεώσεις	12	11
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	1	1

	Από 1.1 έως	
	31.12.2019	31.12.2018
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	1	-
Έξοδα από τόκους , προμήθειες και λοιπά έξοδα	4	4

	Τράπεζα					
	31.12.2019			31.12.2018		
	Θυγατρικές	Συγγενείς & Κοινοπραξίες	Σύνολο	Θυγατρικές	Συγγενείς & Κοινοπραξίες	Σύνολο
Απαιτήσεις	1.059	12	1.071	1.660	17	1.677
Υποχρεώσεις	1.260	12	1.272	1.484	11	1.495
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	770	1	771	2.707	1	2.708
	Από 1.1 έως 31.12.2019			Από 1.1 έως 31.12.2018		
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	58	-	58	66	-	66
Έξοδα από τόκους , προμήθειες και λοιπά έξοδα	44	4	48	85	4	89

γ. Συναλλαγές με λοιπά συνδεδεμένα μέρη

Το σύνολο των απαιτήσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 31 Δεκεμβρίου 2019, από τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €747 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €747 εκατ.). Για τις απαιτήσεις αυτές ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισε πρόβλεψη €741 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €742 εκατ.).

Το σύνολο των υποχρεώσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 31 Δεκεμβρίου 2019, προς τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €99 εκατ. και €29 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €135 εκατ. και €49 εκατ. αντίστοιχα).

δ. Συναλλαγές με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ»)

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο του ΤΧΣ, το Πλαίσιο Συνεργασίας ("RFA") μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το οποίο υπογράφηκε το Δεκέμβριο 2015, το γεγονός ότι το ΤΧΣ κατέχει το 40,39% των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκ των οποίων 38,92% είναι με πλήρη δικαιώματα ψήφου, καθώς επίσης ότι το ΤΧΣ εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, το ΤΧΣ θεωρείται συνδεδεμένο μέρος του Ομίλου. Εκτός από τις κοινές μετοχές που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται από το ΤΧΣ, δεν υπάρχουν σημαντικά υπόλοιπα ή άλλες συναλλαγές με το ΤΧΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 43: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών

Πώληση της Grand Hotel Summer Palace A.E.

Την 5 Απριλίου 2019, η Τράπεζα πώλησε το 100% της συμμετοχής της στην Grand Hotel Summer Palace A.E ("Grand Hotel") στην ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY A.E. («ο Αγοραστής»). Το τίμημα μείον τα έξοδα της πώλησης ανήλθε σε €50 εκατ.

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2
Ενσώματα πάγια στοιχεία	13
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	5
Σύνολο ενεργητικού	**20**
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	**20**

Κέρδος από την πώληση του Grand Hotel

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	50
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(20)
Κέρδος από την πώληση	**30**

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση του Grand Hotel

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	50
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(2)
Καθαρή ταμειακή εισροή	**48**

Το κέρδος από την πώληση €30 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου και €44 εκατ. σε επίπεδο Τράπεζας περιλαμβάνονται στη γραμμή της Κατάστασης Αποτελεσμάτων «Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)» (Βλ. Σημείωση 29).

Πώληση της Εθνικής Πανγαία ΑΕΕΑΠ

Την 23 Μαΐου 2019, η Τράπεζα πώλησε το 32,66% της συμμετοχής της στην Εθνική Πανγαία ΑΕΕΑΠ στις εταιρείες Invel Real Estate B.V. και CL Hermes Opportunities L.P. («οι Αγοραστές»). Το τίμημα μείον τα έξοδα πώλησης ανήλθε σε €390 εκατ.

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	119
Ακίνητα επενδύσεων	904
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	6
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	15
Ενσώματα πάγια στοιχεία	719
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	71
Σύνολο ενεργητικού	**1.834**
Παθητικό	
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	447
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	291
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	19
Φόρος εισοδήματος	5
Λοιπά στοιχεία παθητικού	65
Σύνολο παθητικού	**827**
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	**1.007**

Κέρδος από την πώληση της Εθνικής Πανγαία ΑΕΕΑΠ

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	390
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(1.007)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	677
Κέρδος από την πώληση	**60**

Το κέρδος από την πώληση €60 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου και €132 εκατ. σε επίπεδο Τράπεζας περιλαμβάνονται στα Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (Βλ. Σημείωση 29).

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση της Πανγαία

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	390
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(119)
Καθαρή ταμειακή εισροή	**271**

Πώληση της Banca Romaneasca

Την 20 Ιουνίου 2019 η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση πώλησης με την Banca de Export-Import a Romaniei EximBank S.A. (η «EximBank») για την πώληση του συνόλου των 371.624.509 μετοχών, 99,28%, της συμμετοχής της στη θυγατρική της Banca Romaneasca («η Εταιρεία»). Την 30 Δεκεμβρίου 2019, Οριστική Ημερομηνία, η Τράπεζα απώλεσε τον έλεγχο της Εταιρείας και προχώρησε στην αποαναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της, λόγω του γεγονότος ότι εκείνη την ημερομηνία εκπληρώθηκαν όλες οι προϋποθέσεις για την ολοκλήρωση της συναλλαγής που είχαν συμφωνηθεί μεταξύ της ΕΤΕ και της EximBank. Το τίμημα μείον τα έξοδα πώλησης ανήλθε σε €55 εκατ. και διακανονίστηκε την 23 Ιανουαρίου 2020.

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Ενεργητικό	
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	52
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	357
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	816
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	138
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	11
Σύνολο ενεργητικού	**1.374**
Παθητικό	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	133
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά μέσα	1
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.037
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	65
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	1
Λοιπά στοιχεία παθητικού	78
Σύνολο παθητικού	**1.315**
Καθαρή θέση που αποαναγνωρίστηκε	**59**

Ζημία από την αποαναγνώριση της Banca Romaneasca

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Τίμημα προς είσπραξη μείον τα έξοδα πώλησης *	55
Καθαρή θέση που αποαναγνωρίστηκε	(59)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	1
Σωρευμένη ζημία από συναλλαγματικές διαφορές αναφορικά με την καθαρή θέση της Banca Romaneasca, η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(47)
Σωρευμένη ζημία από αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης στη Banca Romaneasca η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(8)
Ζημία από την αποαναγνώριση	**(58)**

Η ζημία από την αποαναγνώριση €58 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου και €3 εκατ. σε επίπεδο Τράπεζας περιλαμβάνονται στα Κέρδη / (ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 29).

Καθαρή ταμειακή εκροή από την αποαναγνώριση της Banca Romaneasca

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(330)
Καθαρή ταμειακή εκροή *	**(330)**

**Το τίμημα εισπράχθηκε την 23 Ιανουαρίου 2020.*

Πώληση της Banka NBG Albania Sh.A.

Την 3 Ιουλίου 2018, η Τράπεζα πώλησε το 100% της συμμετοχής της στην Banka NBG Albania Sh.A. ("NBG Albania"), στην American Bank of Investments S.A. ("ABI"). Το τίμημα μείον τα έξοδα πώλησης ανήλθε σε €23 εκατ.

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018
Ενεργητικό	
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	11
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	70
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	150
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	47
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	9
Σύνολο ενεργητικού	**287**
Παθητικό	
Υποχρεώσεις προς πελάτες	233
Λοιπά στοιχεία παθητικού	33
Σύνολο παθητικού	**266**
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	**21**

Κέρδος από την πώληση της NBG Albania

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	23
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(21)
Σωρευμένο κέρδος από συναλλαγματικές διαφορές αναφορικά με την καθαρή θέση της NBG Albania, η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	3
Σωρευμένο κέρδος από επενδυτικό χαρτοφυλάκιο αποτιμώμενο στην εύλογη αξία μέσω συνολικών λοιπών εσόδων το οποίο αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	1
Κέρδος από την πώληση	**6**

Το κέρδος από την πώληση €6 εκατ. περιλαμβάνεται στα Κέρδη / (ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 29).

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση της NBG Albania

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018
Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	23
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(17)
Καθαρή ταμειακή εισροή	**6**

Πώληση της South African Bank of Athens Ltd

Την 4 Οκτωβρίου 2018, ο Όμιλος πώλησε το 99,83% της συμμετοχής της στην South African Bank of Athens Ltd ("SABA"), στην AFGRI Holdings Proprietary Limited ("AFGRI"). Το τίμημα μείον τα έξοδα πώλησης ανήλθε σε €16 εκατ.

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018
Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	50
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	110
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	7
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	7
Σύνολο ενεργητικού	**174**
Παθητικό	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	22
Υποχρεώσεις προς πελάτες	128
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	3
Λοιπά στοιχεία παθητικού	5
Σύνολο παθητικού	**158**
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	**16**

Ζημία από την πώληση της SABA

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	16
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(16)
Σωρευμένη ζημία από συναλλαγματικές διαφορές αναφορικά με την καθαρή θέση της SABA, η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(9)
Ζημία από την πώληση	**(9)**

Η ζημία από την πώληση €9 εκατ. περιλαμβάνεται στα Κέρδη / (ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 29).

Καθαρή ταμειακή εκροή από την πώληση της SABA

	Περίοδος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018
Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	16
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(50)
Καθαρή ταμειακή εκροή	**(34)**

Λοιπές συναλλαγές

Την 18 Οκτωβρίου 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην εκκαθάριση του Sinepia d.a.c. (βλ. Σημείωση 21).

Την 26 Ιουνίου 2018, η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. απόκτησε στην Κύπρο το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας LASMANE PROPERTIES LTD αντί τιμήματος €11 εκατ.

Την 9 Μαΐου 2018, η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ίδρυσε στο Ηνωμένο Βασίλειο την εταιρεία, Pangaea UK Finco Plc, 100% θυγατρική της. Το εισφερθέν κεφάλαιο ανήλθε σε €14 χιλ. Η εταιρεία εκκαθαρίστηκε την 14 Ιανουαρίου 2019.

Την 30 Οκτωβρίου 2018 η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. απόκτησε στην Ελλάδα το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΦΡΑΓΚΟΚΛΗΣΣΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ Α.Ε. αντί τιμήματος €6 εκατ.

Την 19 Δεκεμβρίου 2018 η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. απόκτησε στην Ελλάδα το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ΗΡΙΝΝΑ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ Α.Ε. αντί τιμήματος €4 εκατ.

Την 28 Δεκεμβρίου 2018 η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. απόκτησε στη Βουλγαρία το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας I&B REAL ESTATE EAD αντί τιμήματος €41 εκατ. Το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο της εταιρείας είναι ένα ακίνητο που βρίσκεται στη Σόφια.

Την 19 Ιανουαρίου 2017, τα Διοικητικά Συμβούλια της Τράπεζας, του Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε. και της NBG Bancassurance Α.Ε. Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης (100% θυγατρικές της Τράπεζας), συμφώνησαν τη συγχώνευση δι' απορροφήσεως των δύο τελευταίων από την Τράπεζα. Η ημερομηνία συγχώνευσης ορίστηκε η 31 Ιανουαρίου 2017 και έγινε βάσει των λογιστικών αξιών. Την 27 Ιουνίου 2017 τα Διοικητικά Συμβούλια των εταιρειών ενέκριναν το Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης. Την 16 Μαΐου 2018 εγκρίθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης η συγχώνευση της Τράπεζας με τις δύο θυγατρικές της εταιρείες.

Η κίνηση των επενδύσεων σε θυγατρικές συνοψίζεται ως ακολούθως :

	Τράπεζα	
	2019	2018
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**1.467**	**1.443**
Αγορές επιπλέον μεριδίων / αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενων θυγατρικών	151	146
Συμμετοχή στην ίδρυση νέας θυγατρικής εταιρείας	-	70
Πωλήσεις	(258)	-
Απομείωση	(191)	(132)
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα για πώληση	(30)	(60)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**1.139**	**1.467**

Οι πωλήσεις το 2019, αναφέρονται στην ολοκλήρωση της πώλησης της Εθνικής Πανγαία ΑΕΕΑΠ τον Μάιο του 2019.

Η ζημιά απομείωσης που αναγνώρισε η Τράπεζα για το 2019 αφορά κυρίως το κόστος της επένδυσης στην Εθνική Leasing Α.Ε. ποσού €147 εκατ., στην CAC Coral Limited ποσού €40 εκατ., στα Ελληνικά Τουριστικά Εργα Α.Ε. ποσού €3 εκατ. και στην ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε. ποσού €1 εκατ.

Η ζημιά απομείωσης που αναγνώρισε η Τράπεζα για το 2018 αφορά κυρίως το κόστος της επένδυσης στην Εθνική Leasing Α.Ε. ποσού €42 εκατ. και στην NBG Management Services Ltd ποσού €90 εκατ.

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση για το 2019, περιλαμβάνουν το κόστος κτήσης της CAC Coral Limited (βλ. Σημείωση 29).

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση για το 2018, περιλαμβάνουν το κόστος κτήσης της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος (Κύπρου) ΛΤΔ, και του Grand Hotel Summer Palace Α.Ε.

Οι αγορές επιπλέον μεριδίων ή/και οι αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενων θυγατρικών περιλαμβάνουν τις ακόλουθες συναλλαγές:

	Τράπεζα	
	2019	2018
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Εθνικής Leasing Α.Ε.	150	45
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της NBG Management Services Ltd	-	95
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	-	1
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Κτηματικής Κατασκευαστικής Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	1	-
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Εθνικής Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	-	5
Σύνολο	151	146

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 44: Ενοποιούμενες Εταιρείες

			Όμιλος		Τράπεζα	
Θυγατρικές	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (Ι-Ven) [4]	Ελλάδα	-	-	100,00%	-	-
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» [2]	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Grand Hotel Summer Palace Α.Ε.[5]	Ελλάδα	-	-	100,00%	-	100,00%
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	99,91%	99,91%	99,91%	99,91%
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	78,09%	78,04%	78,09%	78,04%
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.[6]	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	32,66%
ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε[6]	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	-
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ.[1]	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%	95,00%	95,00%
I-Bank Direct Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	99,90%	99,90%
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	99,87%	99,87%	99,87%	99,87%
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%	99,90%	99,90%
Ανάπτυξη Φραγκοκλησιά Ακινήτων Α.Ε.[6]	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	-
Ηριννα Κτηματική Α.Ε.[6]	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	-
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	2006-2019	100,00%	100,00%	-	-
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	2005-2019	100,00%	100,00%	-	-
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	Βουλγαρία	2014-2019	100,00%	100,00%	-	-
Bankteco E.O.O.D.	Βουλγαρία	2016-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
PNG Properties E.A.D.[6]	Βουλγαρία	-	-	32,66%	-	-
I&B Real Estate[6]	Βουλγαρία	-	-	32,66%	-	-
Banca Romaneasca S.A. [7]	Ρουμανία	-	-	99,28%	-	99,28%
NBG Leasing IFN S.A.	Ρουμανία	2014-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
S.C. Garanta Asigurari S.A.[2]	Ρουμανία	2003-2019	94,96%	94,96%	-	-
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	Ρουμανία	2013-2019	100,00%	100,00%	-	-
Egnatia Properties S.A.[6]	Ρουμανία	-	-	32,66%	-	-
Stopanska Banka A.D.-Skopje	Βόρεια Μακεδονία	2014-2019	94,64%	94,64%	94,64%	94,64%
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	2014-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ[2]	Κύπρος	2006 & 2008-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Χρηματιστηριακή Κύπρου ΛΤΔ [1]	Κύπρος	-	100,00%	100,00%	-	-
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	2014-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Ασφαλιστική (Κύπρου) ΛΤΔ[2]	Κύπρος	2004-2019	100,00%	100,00%	-	-
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ[2]	Κύπρος	2004-2019	100,00%	100,00%	-	-
National Insurance Agents & Consultants Ltd[2]	Κύπρος	2008-2019	100,00%	100,00%	-	-
Quadratix Ltd[6]	Κύπρος	-	-	32,66%	-	-
Lasmane Properties Ltd[6]	Κύπρος	-	-	32,66%	-	-
CAC Coral Limited[2]	Κύπρος	2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Aphrodite Hills Resort Limited [6]	Κύπρος	-	-	-	-	-
Aphrodite Springs Public Limited [6]	Κύπρος	-	-	-	-	-
Vibrana Holdings Ltd[6]	Κύπρος	-	-	-	-	-
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	2018-2019	100,00%	100,00%	94,67%	94,67%
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBGI Private Equity Ltd[1]	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2019	100,00%	100,00%	-	-
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Dollar) Plc[1]	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Sterling) Plc[1]	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Titlos Plc (Special Purpose Entity)[8]	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-	-	-
Pangaea UK Finco Plc[3]	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	32,66%	-	-
SINEPIA Designated Activity Company (Special Purpose Entity)[1]	Ιρλανδία	2019	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	2019	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Nash S.r.L. [6]	Ιταλία	-	-	32,66%	-	-
Fondo Picasso[6]	Ιταλία	-	-	32,66%	-	-

Σημείωση:

[1] Υπό εκκαθάριση.

[2] Οι εταιρείες Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. και οι θυγατρικές της, καθώς και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ, το υποκατάστημα του Καΐρου,και η CAC Coral Limited έχουν ταξινομηθεί ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» (βλ. Σημείωση 29).

[3] Η εταιρεία Pangaea UK Finco Plc ιδρύθηκε τον Μάιο 2018 και εκκαθαρίστηκε στις 8 Ιανουαρίου 2019.

[4] Η εκκαθάριση της εταιρείας Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (Ι-Ven) ολοκληρώθηκε στις 7 Μαΐου 2019.

[5] Η πώληση της Grand Hotel Summer Palace Α.Ε. ολοκληρώθηκε στις 5 Απριλίου 2019.

[6] Η πώληση του Ομίλου της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ολοκληρώθηκε στις 23 Μαιου 2019.

[7] Την 30 Δεκεμβρίου 2019 η Τράπεζα έχασε τον έλεγχο της Romaneasca και προχώρησε στην διαγραφή των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, ενώ το ποσό της αμοιβής διακανονίστηκε στις 23 Ιανουαρίου 2020 (βλ. Σημείωση 43).

[8] Η εκκαθάριση της Titlos Plc (Εταιρεία Ειδικού Σκοπού) ολοκληρώθηκε στις 13 Δεκέμβριου 2019.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρέχει λεπτομέρειες των σημαντικότερων θυγατρικών του Ομίλου:

Επωνυμία Θυγατρικής	Κύρια Δραστηριότητα	Ποσοστό ψήφου Ομίλου	
		31.12.2019	31.12.2018
Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Χρηματιστηριακές / Επενδ. Υπηρεσίες	100,00%	100,00%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων	100,00%	100,00%
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική»	Ασφαλιστικές υπηρεσίες	100,00%	100,00%
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Διαχείριση-Εκμετάλλευση ακινήτων	-	32,66%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%
Stopanska Banka A.D. - Skopje	Πιστωτικό ίδρυμα	94,64%	94,64%
Banca Romaneasca S.A.	Πιστωτικό ίδρυμα	-	99,28%
NBG Bank Malta Ltd	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει λεπτομερή στοιχεία των μη εξ ολοκλήρου θυγατρικών του Ομίλου οι οποίες έχουν ουσιώδεις μη ελέγχουσες συμμετοχές:

Επωνυμία Θυγατρικής	Έδρα Σύστασης και Λειτουργίας	Ποσοστό συμμετοχής και δικαιωμάτων ψήφου που κατέχονται από μη ελέγχουσες συμμετοχές		Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα αναλογούντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές		Σύνολο μη ελεγχουσών συμμετοχών	
		31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	-	67,34%	16	32	-	658
Θυγατρικές με επουσιώδεις μη ελέγχουσες συμμετοχές	-	-	-	2	2	18	18
Σύνολο				**18**	**34**	**18**	**676**

Η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ήταν θυγατρική του Ομίλου παρόλο που ο Όμιλος κατέχει το 32,66% των δικαιωμάτων ψήφου της. Βάσει των όρων σύμβασης μεταξύ του Ομίλου και της πλειοψηφίας των μετόχων, ο Όμιλος είχε την εξουσία να διορίζει και να παύει από τα καθήκοντά τους, την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου και της επενδυτικής επιτροπής της εταιρείας «Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.», τα οποία έχουν την εξουσία να κατευθύνουν τις σχετικές δραστηριότητες της εταιρείας. Για το λόγο αυτό, η διοίκηση της Τράπεζας είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο Όμιλος έχει την πρακτική δυνατότητα να κατευθύνει τις σχετικές δραστηριότητες της «Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.» μονομερώς και συνεπώς ο Όμιλος ασκεί έλεγχο επί της εταιρείας «Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.». Την 4 Ιανουαρίου 2019 επεκτάθηκε η σύμβαση μεταξύ της Τράπεζας και της πλειοψηφίας των μετόχων της «Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.» κατά τρεις μήνες, δηλαδή από την 31 Δεκεμβρίου 2018 μέχρι την 31 Μαρτίου 2019.

Η πώληση της Εθνικής Πανγαια ΑΕΕΑΠ ολοκληρωθηκε τον Μαιο 2019. Βλ. Σημειωση 43

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 45: Αμοιβές Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Την 31 Ιουλίου 2019, η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας εξέλεξε την ελεγκτική εταιρεία PricewaterhouseCoopers S.A. για τον τακτικό έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου για τη χρήση 2019. Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι συνολικές αμοιβές για τις ελεγκτικές και λοιπές επαγγελματικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στον Όμιλο για τις χρήσεις που έκλεισαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 από τη νόμιμη ελεγκτική εταιρεία PricewaterhouseCoopers S.A., η οποία είναι μέλος του PwC Network, τις υπόλοιπες εταιρείες του PwC Network και των αντίστοιχων συνεργατών τους.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2019	2018	2019	2018
Αμοιβές για υποχρεωτικό έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων	3	4	2	2
Αμοιβές για λοιπές υπηρεσίες ελεγκτικής φύσης	1	1	-	-
Λοιπές αμοιβές	1	1	1	1
Σύνολο	**5**	**6**	**3**	**3**

Σημειώνεται ότι οι αμοιβές του ανεξάρτητου ορκωτού ελεγκτή λογιστή «PricewaterhouseCoopers, Ελλάδος» για μη ελεγκτικές υπηρεσίες, ανήλθαν το 2019 σε €1 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 46: Σχέδιο Αναδιάρθρωσης

Ο Όμιλος υπόκειται στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κρατικής βοήθειας σε σχέση με τη βοήθεια που έλαβε από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ») και το Ελληνικό Δημόσιο. Οι κανόνες αυτοί διεκπεραιώνονται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, οι λειτουργίες της Τράπεζας παρακολουθούνται και περιορίζονται σε αυτές που εγκρίθηκαν με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2019, το οποίο έχει σκοπό να εξασφαλίσει την επιστροφή της Τράπεζας σε μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Στις 10 Μαΐου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης που κατέθεσε η Τράπεζα («Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019»).

Το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019, περιλαμβάνει μια σειρά από δεσμεύσεις υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και ενεργειών που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2019 - 2020 («Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου 2019»). Οι Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου 2019 αφορούν τόσο τις εγχώριες όσο και τις δραστηριότητες του Ομίλου στο εξωτερικό. Οι διαφοροποιήσεις από το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Δεκεμβρίου 2015 που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018 σχετίζονται κυρίως με την εμβάθυνση της λειτουργικής αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, ορισμένες τροποποιήσεις σχετικά με τις προθεσμίες υλοποίησης των Δεσμεύσεων, καθώς και δέσμευση για την πώληση του υπολοίπου ποσοστού (32,66%) της Πανγαία ως αντικατάσταση της δέσμευσης για την πώληση της Stopanska Banka A.D.-Skopje.

Αναφορικά με τις εγχώριες δραστηριότητες, οι Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019 αφορούν στη συγκράτηση του συνολικού λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού προσωπικού καθώς και του αριθμού των καταστημάτων. Πιο συγκεκριμένα, οι εν λόγω Δεσμεύσεις αφορούν στα ακόλουθα:

- Επιπλέον μείωση του αριθμού των καταστημάτων στην Ελλάδα σε 420 (στο τέλος του 2019) και 390 (στο τέλος του 2020). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα καταστήματα της Τράπεζα ανήλθαν σε 390.
- Επιπλέον μείωση του αριθμού του προσωπικού στην Ελλάδα σε 8.600 (στο τέλος του 2019) και 8.000 (στο τέλος του 2020). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα μείωσε τον αριθμό του προσωπικού στην Ελλάδα σε 8.468[6].
- Επιπλέον περιορισμού του συνολικού ποσού των λειτουργικών εξόδων στην Ελλάδα €845 εκατ. (στο τέλος του 2019) και €800 εκατ. (στο τέλος του 2020). Για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα σχετικά έξοδα ανήλθαν σε 822 εκατ.(Δεν περιλαμβάνεται η Εθνική Ασφαλιστική και το ΛΕΠΕΤΕ).
- Πώληση των των μη-τραπεζικών δραστηριοτήτων εσωτερικού: Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη-τραπεζικών δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2019, η Τράπεζα θα προβεί στην πώληση τουλάχιστον του 80% της Εθνικής Ασφαλιστικής (βλ. Σημείωση 29) για την εξέλιξη της διαδικασίας πώλησης της εν λόγω Δέσμευσης). Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα, τον Μάιο του 2019 ολοκλήρωσε την πώληση του μεριδίου της στην Πανγαία (βλ. Σημείωση 43)
- Πώληση των δραστηριοτήτων εξωτερικού: Η Τράπεζα κατά τα έτη 2016 – 2018 μείωσε τις δραστηριότητές στο εξωτερικό με την πώληση ορισμένων θυγατρικών. Στις 23 Ιανουαρίου 2020, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 99,28% της Romaneasca στην Eximbank (βλ. Σημείωση 43).

Οι μη ολοκληρωμένες πωλήσεις αφορούν την θυγατρική της ΕΤΕ Κύπρου και το κατάστημα ΕΤΕ Αιγύπτου (βλ. Σημείωση 29).

Τέλος, το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2019 προβλέπει την παράταση των υποχρεώσεων του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2015 για την εταιρική διακυβέρνηση, τις εμπορικές δραστηριότητες, τις εξαγορές και τις διαφημίσεις.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2019 παρακολουθείται από τον Επίτροπο Παρακολούθησης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 47: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού

Πανδημία COVID 19

Η επιδημία του κορωνοϊού είναι ένας νέος αναδυόμενος κίνδυνος. Η προτεραιότητά μας είναι πάντα η ευημερία των πελατών και του προσωπικού μας. Ως εκ τούτου, έχουμε εφαρμόσει τα σχέδιά μας για τη συνέχιση της επιχειρηματικής μας δραστηριότητας έτσι ώστε να διασφαλίσουμε την ασφάλεια και την ευημερία του προσωπικού μας, καθώς και την ικανότητά μας να υποστηρίζουμε τους πελάτες μας και να διατηρούμε τις επιχειρηματικές μας δραστηριότητες.

Το ξέσπασμα του COVID-19 και κυρίως η ραγδαία εξάπλωση της επιδημίας παγκοσμίως αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα με την Ελληνική οικονομία να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις λόγω του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν οι υπηρεσίες στην οικονομική της δραστηριότητα και τη σχετικά ρηχή παραγωγική δομή (υψηλή εξάρτηση από εισαγωγές). Η εξέλιξη της ασθένειας και η οικονομική της επίπτωση παραμένει εξαιρετικά αβέβαιη. Ενάντια στην πτώση των συνεχώς πτωτικών αναθεωρήσεων των προβλέψεων ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας και της ζώνης του ευρώ σε συνδυασμό με τη μεγάλη εξάρτηση της Ελλάδας από τον τουρισμό, το ελληνικό ΑΕΠ αναμένεται να διαφοροποιηθεί σημαντικά από το επίσημο σενάριο 2020. Για σκοπούς λογιστικής απεικόνισης, η επιδημία του COVID 19 θεωρείται μη διορθωτικό γεγονός μετά την περίοδο αναφοράς.

[6] Δεν περιλαμβάνεται η Εθνική Ασφαλιστική.

Ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται η κατάσταση, καθώς και τη διάρκεια της αναταραχής, υπάρχει η πιθανότητα οποιαδήποτε σχετική οικονομική επιβράδυνση να επηρεάσει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές μας. Είναι επίσης πιθανό να παρατηρήσουμε μείωση των εσόδων από λιγότερες δανειοδοτήσεις και όγκους συναλλαγών, οι οποίοι ενδέχεται να επηρεάσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού και την κεφαλαιακή μας θέση.

Παρόλο που τα οικονομικά μας σενάρια, χρησιμοποιούν για τον υπολογισμό των αναμενώμενων πιστωτικών ζημιών μια σειρά αποτελεσμάτων, ο πιθανός οικονομικός αντίκτυπος του COVID 19 δεν εξετάστηκε στο τέλος του έτους, εξαιτίας της περιορισμένης πληροφόρησης και του αναδυόμενου χαρακτήρα της επιδημίας στην Ελλάδα που σημειώθηκε το Φεβρουάριο του 2020.

Οι ΑΠΖ την 31 Δεκεμβρίου 2019 υπολογίστηκαν με βάση μια σειρά προβλεπόμενων οικονομικών συνθηκών που ίσχυαν κατά την ημερομηνία αυτή. Ο αντίκτυπος στο ΑΕΠ και σε άλλους βασικούς δείκτες θα ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό της σοβαρότητας και της πιθανότητας καθορισμού οικονομικών σεναρίων που θα χρησιμοποιηθούν για την εκτίμηση των ΑΠΖ σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ 9 το 2020, μετά την αξιολόγηση της διάρκειας της αναταραχής που έχει προκληθεί από τον ιό.

Δεδομένου ότι η επιδημία του COVID-19 και οι αβεβαιότητες που περιβάλλουν την εξέλιξη της νόσου και τις οικονομικές της επιπτώσεις παραμένουν εξαιρετικά αβέβαιες, συνεχίζουμε να παρακολουθούμε στενά την κατάσταση.

Μέτρα Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ για την αντιμετώπιση του COVID 19

α. Προσωρινές κεφαλαιακές και λειτουργικές ενισχύσεις

Στις 12 Μαρτίου 2020, η ΕΚΤ έχει ανακοίνωσε μια σειρά μέτρων για να εξασφαλίσει ότι οι άμεσα εποπτευόμενες τράπεζές της θα μπορούν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν το ρόλο τους στη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας, καθώς θα γίνονται ορατές οι οικονομικές επιπτώσεις του COVID-19.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΚΤ θα επιτρέψει στις τράπεζες να λειτουργούν προσωρινά σε κεφαλαιακό επίπεδο χαμηλότερο αυτού των κατευθύνσεων του Πυλώνα 2 (P2G), του αποθέματος διατήρησης κεφαλαίου (CCB) και το δείκτη κάλυψης ρευστότητας (LCR). Η ΕΚΤ θεωρεί ότι αυτά τα προσωρινά μέτρα θα ενισχυθούν με την κατάλληλη χαλάρωση του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας ("CCyB") από τις εθνικές αρχές μακροπροληπτικής εποπτείας.

Οι τράπεζες θα μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν μερικώς κεφαλαιακά μέσα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ως μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 “CET1”, για παράδειγμα τα πρόσθετα μέσα της Κατηγορίας 1 ή τα μέσα της Κατηγορίας 2, για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του Πυλώνα 2 ("P2R"). Με τον τρόπο αυτό, προβάλλεται ένα μέτρο που αρχικά είχε προγραμματιστεί να τεθεί σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2021, στο πλαίσιο της τελευταίας αναθεώρησης της Οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις ("CRD V").

Επιπλέον, η ΕΚΤ συζητά με τις τράπεζες μεμονωμένα μέτρα, όπως η προσαρμογή των χρονοδιαγραμμάτων, των διαδικασιών και των προθεσμιών. Για παράδειγμα, η ΕΚΤ θα εξετάσει το ενδεχόμενο αναδιάταξης των επιτόπιων επιθεωρήσεων και την παράταση των προθεσμιών για την εφαρμογή δράσεων αποκατάστασης που προκύπτουν από πρόσφατες επιτόπιες επιθεωρήσεις και έρευνες εσωτερικού υποδείγματος, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη συνολική προληπτική ευρωστία των εποπτευόμενων τραπεζών. Στο πλαίσιο αυτό, η καθοδήγηση της ΕΚΤ προς τις τράπεζες σχετικά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παρέχει επίσης στην εποπτική αρχή επαρκή ευελιξία ώστε να προσαρμόζεται στις ειδικές για την τράπεζα περιστάσεις. Θα εξεταστεί επίσης η επέκταση των προθεσμιών για ορισμένα μη κρίσιμα εποπτικά μέτρα και αιτήματα δεδομένων.

β. Μέτρα στήριξης της ρευστότητας

i. Η ΕΚΤ ανακοινώνει χαλάρωση των όρων για Στοχευμένες Πράξεις Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρημαδότησης («ΣΠΠΜΑ ΙΙΙ»)

Την 12 Μαρτίου η ΕΚΤ ανακοίνωσε πιο ευνοϊκούς όρους για να στηρίξει τον τραπεζικό δανεισμό σε εκείνους που επλήγησαν περισσότερο από τη μετάδοση του κορωνοϊού, ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

- Το επιτόκιο επί του ΣΠΠΜΑ ΙΙΙ μειώνεται κατά 25 μονάδες βάσης και μπορεί να διαμορφωθεί έως και κατά 25 μονάδες βάσης χαμηλότερο από το μέσο επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων στη διάρκεια της περιόδου από τον Ιούνιο του 2020 μέχρι τον Ιούνιο του 2021 για όλες τις εκκρεμείς πράξεις ΣΠΠΜΑ ΙΙΙ κατά την περίοδο αυτή.
- Το μέγιστο ποσό δανεισμού αυξάνεται στο 50% του υπολοίπου των αποδεκτών δανείων .
- Ο περιορισμός της προσφοράς ανά πράξη αφαιρείται σε όλες τις μελλοντικές πράξεις.
- Το όριο απόδοσης της δανειοδότησης μειώθηκε στο 0%.
- Δυνατότητα πρόωρης αποπληρωμής διαθέσιμη μετά από ένα έτος από το διακανονισμό αρχής γενομένης από το Σεπτέμβριο του 2021.
- Τροποποίηση συνοδευόμενη από σειρά Πράξεων Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρηματοδότησης («ΠΠΜΑ») που αποσκοπούν στη γεφύρωση των αναγκών ρευστότητας έως τον διακανονισμό της τέταρτης πράξης ΠΠΜΑ ΙΙΙ τον Ιούνιο του 2020, αρχής γενομένης από την επόμενη εβδομάδα

ii. Η ΕΚΤ ανακοινώνει μέτρα για τη στήριξη των συνθηκών ρευστότητας των τραπεζών και της δραστηριότητας της χρηματαγοράς

Την 12 Μαρτίου 2020 η ΕΚΤ αποφάσισε, επίσης, τις πρόσθετες ΠΠΜΑ προκειμένου να παράσχει άμεση στήριξη ρευστότητας στις τράπεζες και να διασφαλίσει τις συνθήκες της αγοράς χρήματος. Παρόλο που δεν υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις πιέσεων στις χρηματαγορές ή έλλειψη ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, οι ενέργειες αυτές θα παράσχουν μία αποτελεσματική διασφάλιση, αν είναι απαραίτητο.

iii. Η ΕΚΤ ανακοινώνει έκτακτο πρόγραμμα αποδέσμευσης €750 δισ. για την αγορά χρέους λόγω πανδημίας («το Πρόγραμμα»)

Στις 18 Μαρτίου, η ΕΚΤ παρουσίασε ένα νέο προσωρινό έκτακτο πρόγραμμα αγοράς ιδιωτικού και δημόσιου χρέους που συνιστά αναλογικό μέτρο αναχαίτισης των σοβαρών κινδύνων που απορρέουν από την έξαρση και κλιμάκωση της νόσου COVID-19, απειλώντας τη σταθερότητα των τιμών, το μηχανισμό μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής και τις οικονομικές προοπτικές στη ζώνη του ευρώ. Το νέο αυτό Πρόγραμμα συνολικού ύψους €750 δισ. θα έχει διάρκεια μέχρι το τέλος του 2020 και θα περιλαμβάνει την αγορά όλων των κατηγοριών περιουσιακών στοιχείων που είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του υφιστάμενου προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων (APP).

Για τίτλους που εκδίδονται από την Ελληνική κυβέρνηση, θα χορηγείται απαλλαγή των απαιτήσεων επιλεξιμότητας για αγορές στο πλαίσιο του ως άνω Προγράμματος. Η ΕΚΤ θα θέσει τέρμα στις αγορές περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με το PEPP μόλις κρίνει ότι έχει λήξει η φάση κρίσης του κορωνοϊού, αλλά σε κάθε περίπτωση, όχι πριν από το τέλος του έτους.

Η ΕΚΤ θα διευρύνει, επίσης, το φάσμα των στοιχείων ενεργητικού που γίνονται αποδεκτά στο πλαίσιο του προγράμματος αγοράς τίτλων του επιχειρηματικού τομέα (CSPP) περιλαμβάνοντας σε αυτά και εμπορικά χρεόγραφα που έχουν εκδοθεί από επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στον χρηματοπιστωτικό τομέα, έτσι ώστε να είναι επίσης αποδεκτά για αγορά στο πλαίσιο του προγράμματος CSPP όλα τα εμπορικά χρεόγραφα με επαρκή πιστωτική ποιότητα..

Παράλληλα, διευκολύνει τα πρότυπα εξασφάλισης προσαρμόζοντας τις κύριες παραμέτρους κινδύνου του πλαισίου εξασφάλισης. Ειδικότερα, θα επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής των Πρόσθετων Πιστωτικών Απαιτήσεων (ACC), περιλαμβάνοντας απαιτήσεις που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση του επιχειρηματικού τομέα. Αυτό θα εξασφαλίσει ότι οι αντισυμβαλλόμενοι θα μπορούν να συνεχίσουν να αξιοποιούν πλήρως τις λειτουργίες αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος.

Η ΕΚΤ έχει δηλώσει τη δέσμευσή της να διαδραματίσει το ρόλο της στη στήριξη όλων των πολιτών της ζώνης του ευρώ εξαιτίας αυτού του εξαιρετικά δύσκολου χρόνου. Για το σκοπό αυτό, η ΕΚΤ θα διασφαλίσει ότι όλοι οι τομείς της οικονομίας θα μπορούν να επωφεληθούν από τα μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης, που θα τους επιτρέψουν να απορροφήσουν αυτό το σοκ. Αυτό ισχύει για τις οικογένειες, τις επιχειρήσεις, τις τράπεζες και τις κυβερνήσεις.

Η ΕΚΤ δήλωσε περαιτέρω ότι θα κάνει ό, τι είναι απαραίτητο στο πλαίσιο της εντολής της, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του μεγέθους των προγραμμάτων αγοράς στοιχείων ενεργητικού και της προσαρμογής της σύνθεσής τους, όσο είναι αναγκαίο και για όσο χρειάζεται. Αναλαμβάνει περαιτέρω τη δέσμευση να διερευνήσει όλες τις επιλογές και όλα τα ενδεχόμενα για τη στήριξη της οικονομίας της Ευρωζώνης, εξαιτίας αυτού του σοκ.

Η ΕΚΤ είναι έτοιμη να παράσχει πρόσθετη ρευστότητα εάν χρειαστεί.

γ. Ευελιξία εποπτείας όσον αφορά την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Επιπρόσθετα, στις 20 Μαρτίου 2020, η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι υποστηρίζει όλες τις πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην παροχή βιώσιμων λύσεων σε προσωρινά προβληματικούς οφειλέτες στο πλαίσιο της τρέχουσας επιδημίας. Για το σκοπό αυτό, η ΕΚΤ εισήγαγε εποπτική ευελιξία όσον αφορά στη μεταχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, προκειμένου να επιτρέψει στις τράπεζες να επωφεληθούν πλήρως από τις εγγυήσεις και τις προσωρινές απαγορεύσεις που θεσπίστηκαν από τις δημόσιες αρχές για την αντιμετώπιση της τρέχουσας κατάστασης.

Πρώτον, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και σε προσωρινή βάση οι εποπτικές αρχές θα δείξουν ευελιξία όσον αφορά στην ταξινόμηση των οφειλετών ως "απίθανο να πληρώσουν" όταν οι τράπεζες προσφεύγουν σε δημόσιες εγγυήσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο του COVID-19. Οι εποπτικές αρχές θα δείξουν επίσης ευελιξία όσον αφορά στα δάνεια που συνδέονται με τις δημόσιες προσωρινές απαγορεύσεις που σχετίζονται με το COVID-19.

Δεύτερον, τα δάνεια που καθίστανται μη εξυπηρετούμενα και υπόκεινται σε δημόσιες εγγυήσεις θα επωφεληθούν από την προνομιακή προληπτική διαχείριση όσον αφορά στις εποπτικές προσδοκίες για την πρόβλεψη ζημιών. Τέλος, οι εποπτικές αρχές θα δείξουν πλήρη ευελιξία όταν συζητούν με τις τράπεζες την εφαρμογή των στρατηγικών μείωσης των δανειακών υποχρεώσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις εξαιρετικής φύσης σημερινές συνθήκες της αγοράς.

Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στις 12 Μαρτίου, Οι Υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών της ΕΕ συμφωνούν με την εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι οι όροι για τη χρήση της γενικής ρήτρας διαφυγής του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ – μια σοβαρή οικονομική ύφεση στη ζώνη του ευρώ ή στην Ένωση συνολικά - πληρούνται.

Η χρήση της ρήτρας θα εξασφαλίσει την απαραίτητη ευελιξία για τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για τη στήριξη των συστημάτων υγείας και πολιτικής προστασίας και για την προστασία των οικονομιών μας, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω κινήτρων ενίσχυσης και συντονισμένης δράσης, σχεδιασμένης, καταλλήλως, ώστε να είναι έγκαιρη, προσωρινή και στοχευμένη, από τα κράτη μέλη.

Οι Υπουργοί παραμένουν πλήρως αφοσιωμένοι στο σεβασμό του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η γενική ρήτρα διαφυγής θα επιτρέψει στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο να αναλάβουν τα αναγκαία μέτρα συντονισμού των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, απομακρύνοντας παράλληλα τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που ισχύουν κανονικά για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας.

Μέτρα Ανακούφισης από την Ελληνική Κυβέρνηση

Η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε μια δέσμη έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων του COVID-19 και τη στήριξη της οικονομίας μέσω νομοθετικών πράξεων.

Η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε επίσης την προσωρινή αναστολή πληρωμής φορολογικών υποχρεώσεων και ασφαλιστικών εισφορών, πρόβλεψη άμεσης χρηματοδότησης ή χρηματοδότησης υπό μορφή εγγυήσεων για επιχειρήσεις στους τομείς που πλήττονται σοβαρά από την COVID-19.

Επιπλέον, ανακοινώθηκαν μέτρα για την προστασία των εργασιακών σχέσεων για επιχειρήσεις που έχουν αναστείλει τις δραστηριότητές τους λόγω του COVID-19, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης απολύσεων καθώς και την παροχή αποζημίωσης ύψους 800 ευρώ για τους μισθωτούς, τις αυτοαπασχολούμενες και τις μονοπρόσωπες επιχειρήσεις που επλήγησαν από την πανδημία.

Ανάλογες πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί από άλλες χώρες και κεντρικές τράπεζες όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος.

Ευρωπαϊκή Ένωση Τραπεζών

Στις 25 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Ένωση Τραπεζών προέβει σε ανακοίνωση προκειμένου να διευκρινίσει ότι τα γενικευμένα μέτρα αναστολής πληρωμών που έχουν ληφθεί για το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και στο βαθμό που δεν είναι εστιασμένα στον τύπο δανειολήπτη, αλλά αντιθέτως απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα κατηγορίας προϊόντων ή πελατών, δεν οδηγούν αυτόματα σε κατηγοριοποίηση της οφειλής σε αθέτηση, με βάση το ΔΠΧΑ 9 ή σε οφειλή με ένδειξη αδυναμίας πληρωμής.

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών ανακοίνωσε το Μάρτιο του 2020 ότι οι εργαζόμενοι, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι μικρές επιχειρήσεις που επηρεάζονται άμεσα από την κρίση του COVID-19, στο πλαίσιο των ληφθέντων από την κυβέρνηση ήδη μέτρων για αναστολή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους, με σκοπό την αντιμετώπιση της πανδημίας, θα επωφεληθούν, εφόσον το επιθυμούν, με παράταση αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων για σύντομο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν από τα μέτρα που λήφθηκαν για την κρίση του COVID-19 θα επωφεληθούν επίσης, εάν το επιθυμούν, με αναβολή της καταβολής χρεολυσίων.

Λοιπά γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς

Τα λοιπά γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αφορούν τα ακόλουθα:

Την 22 Ιανουαρίου 2020 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Ελληνική δημοκρατία και η ΕΤΕ συμφώνησαν στην ανταλλαγή Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου, που περιελάμβανε τρία υφιστάμενα Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου διακρατούμενα από την ΕΤΕ με ένα νέο Ομόλογο Ελληνικού Δημοσίου. Οι όροι των υφισταμένων και του νέου Ελληνικών Ομολόγων έχουν ως εξής:

Υφιστάμενα Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου

ISIN	Ληκτότητα	Επιτόκιο	Ονομαστική αξία σε €εκατ.	Αξία διακανονισμού €εκατ.
GR0112009718	20 Μαρτίου 2023	2,9%	250	271
GR0116007924	20 Μαρτίου 2025	3,25%	964	1.092
GR0118018663	20 Μαρτίου 2026	3,55%	2.100	2.440

Νέο Ομόλογο Ελληνικού Δημοσίου σε τιμή έκδοσης €114,7114415026

ISIN	Ληκτότητα	Επιτόκιο	Ονομαστική αξία σε €εκατ.	Ημερομηνία έκδοσης
GR0138016820	20 Μαρτίου 2050	3,25%	3.314	21 Ιανουαρίου 2020

Η ανταλλαγή πραγματοποιήθηκε με όρους αγοράς και διακανονίστηκε την 21 Ιανουαρίου 2020. Η ΕΤΕ πραγματοποίησε κέρδος €515 εκατ. (με βάση τη λογιστική αξία των υφιστάμενων Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου) που προέκυψε από την πρόσφατη μείωση της απόδοσης του Ελληνικού χρέους. Μέσω αυτής της ανταλλαγής η Τράπεζα διασφαλίζει επαναλαμβανόμενα έσοδα από τόκους, με επιτόκιο, μέχρι τη λήξη, 2,5%. Η συναλλαγή ενίσχυσε την κεφαλαιακή θέση της Τράπεζας, διευκολύνοντας την προετοιμασία ενός φιλόδοξου σχεδίου μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

- Την 19 Μαρτίου η Τράπεζα προχώρησε σε πρόσθετη μερική ακύρωση καλυμμένων ομολογιών €100 εκατ. της Σειράς 9 (βλέπε Σημείωση 21).
- Την 29 Ιανουαρίου 2020, η πλειοψηφία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επικύρωσε τη συμφωνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ. Το διάστημα μεταξύ της 2 Φεβρουαρίου και της 31 Δεκεμβρίου 2020, καθορίστηκε ως μεταβατική περίοδος. Ο Όμιλος έχει περιορισμένη δραστηριότητα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 48: Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις κατά την 1 Ιανουαρίου 2019

Ο Όμιλος ανέλυσε την επίδραση του ΔΠΧΑ 16 στο πλαίσιο έργου που διενεργήθηκε σε επίπεδο Ομίλου, επί των υφιστάμενων διαδικασιών, δικλείδων ασφαλείας, συστημάτων, δεδομένων και συμβάσεων και θέσπισε πρόγραμμα υλοποίησης του ΔΠΧΑ 16 («το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16») για να διασφαλίσει την έγκαιρη και υψηλής ποιότητας εφαρμογή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16. Το πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16 υλοποιήθηκε από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας, Προμηθειών, Ψηφιακών Καναλιών, Διεθνών Αγορών και Πληροφορικής της Τράπεζας και εποπτευόταν από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελούνταν από τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών του Ομίλου (Πρόεδρος), τον Γενικό Διευθυντή Πληροφορικής του Ομίλου και τους Γενικούς Διευθυντές Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Συστάθηκε κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office – PMO) και ορίστηκε Διαχειριστής του Έργου. Η Επιτροπή Ελέγχου ενημερωνόταν τακτικά από τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Προγράμματος ΔΠΧΑ 16, καθώς και τις λογιστικές εκτιμήσεις και πολιτικές που εφαρμόστηκαν.

48.1 Επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019, αύξησε τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα αποτελέσματα εις νέον του Ομίλου κατά €136 εκατ., €132 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα και της Τράπεζας κατά €1.142 εκατ., €1.138 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα. Η αναφερθείσα επίπτωση στα περιουσιακά στοιχεία και στις υποχρεώσεις του Ομίλου περιλαμβάνει ποσό €29 εκατ. που αφορά σε οικονομικές οντότητες οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες, το οποίο έχει αναγνωριστεί στα κονδύλια «μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και «υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση». Αναφορικά με την επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια, ο δείκτης CET1 του Ομίλου και της Τράπεζας μειώθηκε κατά 5 μ.β. και 56 μ.β., αντίστοιχα.

Ο παρακάτω πίνακας περιλαμβάνει τη συμφωνία των δεσμεύσεων από λειτουργικές μισθώσεις του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 με τις υποχρεώσεις μίσθωσης που αναγνωρίστηκαν κατά την 1 Ιανουαρίου 2019.

Συμφωνία των υποχρεώσεων μίσθωσης του Ομίλου και της Τράπεζας

	Όμιλος	Τράπεζα
Δεσμεύσεις από λειτουργικές μισθώσεις κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018	**196**	**1.573**
Επιλογή εξαίρεσης για βραχυχρόνιες μισθώσεις και περιουσιακά στοιχεία μικρής αξίας	(1)	(1)
Δικαιώματα παράτασης της διάρκειας μίσθωσης που είναι ευλόγως βέβαιο ότι θα εξασκηθούν	13	285
Κόστος ασφάλισης που απαιτείται από τη μίσθωση	-	10
Προσαρμογή Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ)	-	10
Μη προεξοφλημένες υποχρεώσεις μίσθωσης κατά την 1 Ιανουαρίου 2019	**208**	**1.877**
Προεξόφληση	(105)	(747)
Υποχρεώσεις μίσθωσης κατά την 1 Ιανουαρίου 2019	**103**	**1.130**

Οι υποχρεώσεις μίσθωσης προεξοφλήθηκαν βάσει του IBR του Ομίλου και της Τράπεζας, κατά την 1 Ιανουαρίου 2019. Το μεσοσταθμικό επιτόκιο προεξόφλησης ήταν 2,9% και 4,2% αντίστοιχα.

Αναφορά στοιχείων ανά χώρα σύμφωνα με το άρθρο 81 ν. 4261/2014 για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019

	Κύκλος εργασιών[1] *Ποσά σε € εκατ.*	Καθαρά αποτελέσματα προ φόρων *Ποσά σε € εκατ.*	Φόρος εισοδήματος *Ποσά σε € εκατ.*	Αριθμός εργαζομένων	Επιδοτήσεις *Ποσά σε € εκατ.*
Ελλάδα [2]	1.821	(329)	(38)	9.492	1
Μάλτα	9	(2)	2	31	-
Βουλγαρία[2	4	-	-	30	-
Ρουμανία [2]	(11)	145	-	1.191	-
Βόρεια Μακεδονία	70	44	(5)	1.026	-
Κύπρος [2]	36	(50)	1	560	-
Λουξεμβούργο	1	1	-	-	-
Ηνωμένο Βασίλειο	17	7	(2)	28	-
Ολλανδία	-	-	-	-	-
Ιταλία [2]	4	2	-	-	-
Αίγυπτος [2]	(6)	(13)	-	247	-
ΣΥΝΟΛΟ	1.945	(195)	(42)	12.605	1

[1] Κύκλος εργασιών: Περιλαμβάνει α) τα καθαρά έσοδα από τόκους, β) τα καθαρά έσοδα από προμήθειες, γ) τα καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες, δ) τα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου, ε) τα καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα) και στ) την αναλογία κερδών / (ζημιών) από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης
[2 Διακοπείσες δραστηριότητες

Αναφορά στοιχείων ανά χώρα σύμφωνα με το άρθρο 81 ν. 4261/2014 για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019

Εταιρεία	Χώρα	Αντικείμενο δραστηριότητας
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Μητρική εταιρεία)	Ελλάδα	Πιστωτικό ίδρυμα
Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	Παροχή επενδυτικών υπηρεσιών
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	Συμβουλευτικές υπηρεσίες ακινήτων
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	Κατασκευή και Εκμετάλλευση Γενικών Αποθηκών
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) [1]	Ελλάδα	Επιχειρηματικές συμμετοχές
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» [2]	Ελλάδα	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
Grand Hotel Summer Palace Α.Ε. [3]	Ελλάδα	Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	Τεχνική εταιρεία
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. [4]	Ελλάδα	Εταιρεία Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία
ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. [4]	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ. [5]	Ελλάδα	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων
i-Bank Direct Α.Ε.	Ελλάδα	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	Ασφαλιστικές πρακτορεύσεις
Ανάπτυξη Φραγκοκκλησιά Ακινήτων Α.Ε. [4]	Ελλάδα	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
Ήριννα Κτηματική Α.Ε. [4]	Ελλάδα	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	Συμμετοχών

Εταιρεία	Χώρα	Αντικείμενο δραστηριότητας
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	Πιστωτικό ίδρυμα
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	Βουλγαρία	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
Bankteco E.O.O.D	Βουλγαρία	Υπηρεσίες πληροφορικής
PNG Properties E.A.D. [4]	Βουλγαρία	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
I&B Real Estate [4]	Βουλγαρία	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
Banca Romaneasca S.A. [6]	Ρουμανία	Πιστωτικό ίδρυμα
NBG Leasing IFN S.A.	Ρουμανία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
S.C. Garanta Asigurari S.A. [2]	Ρουμανία	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
Egnatia Properties S.A. [4]	Ρουμανία	Εκμετάλλευση/ διαχείριση ακίνητης περιουσίας
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	Ρουμανία	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού

Εταιρεία	Χώρα	Αντικείμενο δραστηριότητας
Stopanska Banka A.D.-Skopje	Βόρεια Μακεδονία	Πιστωτικό ίδρυμα
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	Εταιρεία Επενδύσεων Κεφαλαίων
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΛΤΔ [2]	Κύπρος	Πιστωτικό ίδρυμα
Εθνική Χρηματιστηριακή Κύπρου ΛΤΔ [5]	Κύπρος	Χρηματιστηριακές υπηρεσίες
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	Παροχή υπηρεσιών
Εθνική Ασφαλιστική ΛΤΔ [2]	Κύπρος	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ [2]	Κύπρος	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
National Insurance Agents & Consultants Ltd [2]	Κύπρος	Ασφαλιστικές πρακτορεύσεις
Quadratix Ltd [4]	Κύπρος	Εκμετάλλευση/ διαχείριση ακίνητης περιουσίας
Lasmane Properties Ltd [4]	Κύπρος	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
CAC Coral Limited [2]	Κύπρος	Εταιρία Εξαγοράς Πιστώσεων
Aphrodite Hills Resort Limited [4]	Κύπρος	Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις & διαχείριση ακίνητης περιουσίας
Aphrodite Springs Public Limited [4]	Κύπρος	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
Vibrana Holdings Ltd [4]	Κύπρος	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	Διαχείριση Κεφαλαίων
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
NBGI Private Equity Ltd [5]	Ηνωμένο Βασίλειο	Private Equity
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
NBG Finance (Dollar) Plc [5]	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
NBG Finance (Sterling) Plc [5]	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Titlos Plc (Special Purpose Entity) [7]	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
Pangaea UK Finco Plc [4] [8]	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
SINEPIA Designated Activity Company [5]	Ιρλανδία	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	Συμμετοχών
Nash S.r.L. [4]	Ιταλία	Εκμετάλλευση ακινήτων
Fondo Picasso [4]	Ιταλία	Επενδύσεις σε ακίνητα
ΕΤΕ Υποκατάστημα Λονδίνου	Ηνωμένο Βασίλειο	Υποκατάστημα ελληνικού πιστωτικού ιδρύματος
ΕΤΕ Υποκατάστημα Κύπρου	Κύπρος	Υποκατάστημα ελληνικού πιστωτικού ιδρύματος
ΕΤΕ Υποκατάστημα Καίρου [2]	Αίγυπτος	Υποκατάστημα ελληνικού πιστωτικού ιδρύματος

(1) Η εκκαθάριση της Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) ολοκληρώθηκε στις 7 Μαΐου 2019.
(2) Οι εταιρείες Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. και οι θυγατρικές της, καθώς και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ, η CAC Coral Limited και το υποκατάστημα του Καΐρου έχουν ταξινομηθεί ως "Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση".
(3) Η πώληση της Grand Hotel Summer Palace Α.Ε. ολοκληρώθηκε στις 5 Απριλίου 2019.
(4) Η πώληση του Ομίλου της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ολοκληρώθηκε στις 23 Μαΐου 2019.
(5) Εταιρείες υπό εκκαθάριση.
(6) Στις 30 Δεκεμβρίου 2019, η ΕΤΕ έχασε τον έλεγχο της Banca Romaneasca S.A. λόγω πώλησης και προχώρησε στη διαγραφή των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού της, ενώ το τίμημα της συναλλαγής καταβλήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2020.
(7) Η εκκαθάριση της Titlos Plc (Special Purpose Entity) ολοκληρώθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2019.
(8) Η εταιρεία Pangaea UK Finco Plc ιδρύθυκε το Μάϊο 2018 και εκκαθαρίστηκε στις 8 Ιανουαρίου 2019.

Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82

Με το άρθρο 82 του Ν. 4261/5.5.2014 ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο το άρθρο 90 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σύμφωνα με το οποίο θεσπίζεται η υποχρέωση δημοσιοποίησης της συνολικής απόδοσης των στοιχείων του ενεργητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο εν λόγω δείκτης για τον Όμιλο και την Τράπεζα για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε -0,4% and 0,0% αντίστοιχα (2018: -0,1% και 0,0% αντίστοιχα).

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Πληρωμές λόγω διαφήμισης, προβολής, προώθησης (άρθρο 6 παρ. 1 του Ν.4374/2016)

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
1984 PRODUCTIONS ΑΕ	10.481,00
24 MEDIA ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ Α.Ε.	33.148,60
ABP ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΙΚΕ	2.500,00
AGRO BROKERS LTD	3.600,00
AIRLINK ΑΕ	9.485,84
ALPHA ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	484.356,60
ALPHA ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	4.122,96
ALPHA ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΚΡΟΝΟΣ Α.Ε	835,00
AMOS INTERNATIONAL ΙΚΕ	600,00
BANKINGNEWS ΑΕ	59.000,00
BCO DEVELOPMENT ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	800,00
BETTERMEDIA ΙΚΕ	4.001,00
BOULEVARD FREE PRESS Ι.Κ.Ε	2.100,26
BRAINFOOD ΕΚΔΟΤΙΚΗ Μ.Ε.Π.Ε.	1.000,00
BUTTERFLY THE AD EFFECT	14.000,00
CODEX ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΛΙΤΗ-ΣΙΑΦΑΚΑ ΜΑΡΙΕΛΙΖΕ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	600,00
CREATIVE INTERNET SERVICES ΜΟΝ ΕΠΕ	1.200,00
CRISIS CINEMA ΑΜΚΕ	460,00
DG NEWSAGENCY ΑΕ	10.800,00
DIGITAD PC ΜΕΠΕ	4.019,40
DIMERA ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	60.042,00
DITIONE LIMITED	1.530,00
DIVA ΑΡΚΑΔΙΑΣ FM ΕΠΕ	500,20
DOCUMENTO MEDIA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	76.000,00
DPG DIGITAL MEDIA ΑΕ	21.300,00
DRIMON ΜΟΝ.ΕΠΕ	700,00
ENERGY MEDIA GROUP ΙΚΕ	419,80
ETHOS MEDIA ΑΕ	43.278,91
EUROMEDIA ACTION ΑΕ	4.700,40
FAROSNET Α.Ε	12.006,31
FAST RIVER ΔΗΜ. ΚΕΙΜΕΝΟ CONCEPT ΕΚΔ. ΕΠΕ	3.000,00
FINANCIAL MARKETS VOICE ΑΕ	5.001,00
FLY-ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	927,00
FORTHNET MEDIA ΑΕ	86.520,29
FREED Α.Ε.	13.770,00
FRONTSTAGE ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ ΑΕ	20.612,79
G&B COMAD	1.599,00
GATEWORK ΑΕ	1.500,00
GRATIA ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ε.Π.Ε	750,00
GREEN BOX ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	8.321,00
HAZLIS & RIVAS CO LTD	55.500,00
HT PRESS ONLINE ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	11.918,79
HTTPOOL Μ.ΙΚΕ	48.787,03
ICAP ΑΕ	20.500,00
IDENTITY ΑΕ	10.300,00
INFOMARKET ΙΚΕ	22.080,00
INTERNATIONAL RADIO NETWORKS ΑΕ	11.587,97
IROK ΜΟΝ. ΙΚΕ	400,00
ISERVICES ΚΑΨΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	4.000,00
ISOBAR IPROSPECT ΑΕ	38.223,05
J.O. INFOCENT ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΜΟΝ. ΕΠΕ	2.000,00
K.E.D. HEALTH ΟΕ	12.000,00
KISS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΜΕ- KISS ENTERPRISES	11.894,69
KONTRA ΙΚΕ	4.040,00
KONTRA MEDIA ΜΜΕ ΑΕ	5.924,34
KOOLWORKS ΑΕ	8.800,00
LEFT MEDIA ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ	3.733,93
LIQUID MEDIA ΑΕ	19.836,00
MARATHON PRESS ΙΚΕ	2.000,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
MARKETING AND MEDIA SERVICES MON. ΙΚΕ	7.600,00
MEDIA - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ Α.Ε	5.400,00
MEDIA2DAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	159.852,31
MONOCLE MEDIA LAB MONONEWS ΜΙΚΕ	43.533,39
MORAX MEDIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	7.422,91
MPAM MEDIA ΙΚΕ	2.700,00
N.S.P. RADIO ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	3.750,15
NEW MEDIA NETWORK SYNAPSIS S.A.	100.767,00
NEW TIMES PUBLISHING I.K.E.	26.500,00
NEW YORK TIMES FRANCE-ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	8.800,00
NEWPOST PRIVATE COMPANY	17.492,00
NEWSIT ΕΠΕ	35.500,00
NK HOLDING M. ΙΚΕ	6.958,19
NK MEDIA GROUP ΕΠΕ	20.282,00
OLIVE MEDIA Α.Ε.	18.600,00
ON ACTIVE Ε.Ε.	1.000,00
PERFECT MEDIA ADVERTISING ΜΙΚΕ	15.520,00
PREMIUM Α.Ε.	28.500,00
PREMIUMMEDIA ΙΚΕ	692,00
PRESS ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΙΚΕ	4.000,00
PRIME APPLICATIONS Α.Ε	15.500,00
R MEDIA ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	1.750,00
R MEDIA ΜΕΠΕ	18.850,00
RADIO PLAN BEE ΙΚΕ	3.618,00
RASCAL ΑΕ	104.298,83
REAL MEDIA Α.Ε.	116.542,00
RENFER MON ΕΠΕ	850,00
SABD ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	76.008,00
SATCO MEDIA TV-Δ. ΤΡΑΜΠΑΣ	1.500,00
SBC SINGLE MEMBER PRIVATE COMPANY	484,00
SBD ΙΚΕ	73.530,16
SFERA RADIO ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	7.565,79
SINGLEPARENT.GR - ΧΑΡΙΤΑΚΗ ΚΥΡΙΑΚΗ	300,00
SLEED ΙΚΕ	49.700,00
SPORT TV- ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΕ	10.884,74
SPORTDOG ΙΚΕ	1.000,00
SPORTNEWS ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ Α.Ε.	7.601,32
SPOT ΟΕ - ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ	927,00
STAR ΑΕ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.800,00
STARTCOM ΕΠΕ	543,00
TELIA COMMUNICATIONS ΑΕ	3.000,00
THE MEDIA WORKSHOP ΕΠΕ	1.500,00
THE TOC DIGITAL MEDIA ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	18.200,00
THESS NEWS ΙΚΕ	3.800,00
TLIFE ΕΠΕ	8.000,00
TYPOS MEDIA ΕΠΕ	7.600,00
UW UNDERWRITER PRESS LIMITED	1.411,25
VICTORY Μ.Ε.Π.Ε	5.100,00
VOTE POSITIVE CRITERION ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Ε.Π.Ε.	6.000,00
W.S.F. WALL STREET FINANCE ΙΚΕ	2.000,00
WAVE MEDIA OPERATIONS ΕΠΕ	3.080,00
WAVEMAKER ΕΛΛΑΣ Α.Ε.	7.273,44
WORLD TWENTY FOUR SEVEN ΕΕ	22.100,16
ZOUGLA.GR Α.Ε	34.006,10
Α.& Κ. ΚΑΡΤΕΛΙΑΣ Ο.Ε	430,50
Α.ΓΚΑΝΤΖΙΟΣ - Θ.ΝΤΑΝΟΣ ΟΕ	2.674,00
ΑΓΡΟΤΥΠΟΣ ΑΕ	1.800,01
ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΙΚΕ	6.600,00
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ Ε.ΧΡΗΣΤΟΣ	2.052,00
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ Π. & ΣΙΑ ΑΕ-Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ	53.119,02
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΑΜΙΑΝΟΣ	730,00
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ	2.500,00
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	2.214,40
ΑΘΕΝΣ ΒΟΪΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	32.684,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΑΕ	10.614,00
ΑΛ ΤΣΑΝΤΙΡΙ.GR ΙΚΕ	2.000,00
ΑΛΕΞΙΟΥ Γ. & ΣΙΑ ΑΕ	8.540,35
ΑΛΕΥΡΙΤΗΣ ΤΡΥΦΩΝ ΜΕΠΕ	2.000,00
ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΑΕ	202.336,50
ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ ΑΕ	644.792,00
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	78.000,00
ΑΝΤΕΝΝΑ TV Α.Ε.	748.720,93
ΑΝΤΕΝΝΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ- ΑΝΕΖΑΚΗΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ	525,20
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ-ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ INTERNET	59.500,00
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ ΑΛΕΞ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	5.400,00
ΑΡΓΩ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ Μ.Ε.Π.Ε.	1.700,00
ΑΡΕΤΗ-ΑΝΝΑ Ε.ΤΖΑΛΛΑ & ΣΙΑ Ε.Ε.	3.350,00
ΑΣΠΡΟΥΔΑΣ ΦΩΤΙΟΣ	670,00
ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕΕ	1.000,00
ΑΥΓΟΥΛΗ Α.-ΓΙΑΟΥΡΔΗΜΟΣ Γ. & ΣΙΑ ΕΕ	2.000,00
ΑΦΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΟΕ	500,20
ΑΧΑΪΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	2.377,19
Β. ΣΚΟΥΤΑΡΑΣ Α.Ε.	5.827,50
ΒΑΛΑΣΕΛΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	393,90
ΒΑΡΟΥΞΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ	770,00
ΒΑΡΟΥΞΗΣ Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ & ΥΙΟΙ Ο.Ε.	7.350,00
ΒΕΡΓΙΝΑ ΑΕ	10.890,00
ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΘ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	472,50
ΒΟΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ	2.000,00
ΒΟΙΩΤΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Μ. ΕΠΕ	1.920,00
ΒΟΡΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΑΕ	7.434,00
Γ. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗΣ & ΣΙΑ ΟΕ	2.280,00
ΓΑΛΑΝΟΜΑΤΗΣ ΓΑΒΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1.900,00
ΓΑΡΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	1.596,90
ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.	8.303,00
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	650,00
ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΜΑΡΙΑ	9.408,00
ΓΝΩΜΗ ΜΕΠΕ	10.385,00
ΓΡΑΦΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.Ε.	2.514,00
Δ. ΡΟΥΧΩΤΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	11.441,07
ΔΕΪΛΟΓΚΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	1.030,00
ΔΕΛΤΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	560,00
ΔΕΣΜΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	6.593,00
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Θ. & ΣΙΑ ΙΚΕ	8.945,50
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΕ	7.000,00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Α.Ε.	9.000,00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΟΝΔΥΛΗ ΑΕ	4.200,00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΜΟΝ. Ι.Κ.Ε	7.950,20
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	499,80
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	3.780,00
ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΜΚΟ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	3.000,00
ΔΙΦΩΝΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΑΕ	1.682,60
ΔΟΥΚΑΣ ΚΩΝ. ΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ	700,00
ΔΟΥΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΣΙΑ ΕΕ	7.500,00
ΔΥΟ ΔΕΚΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	34.485,00
Ε.ΔΡΑΚΑΤΟΥ-Μ.ΔΡΑΚΑΤΟΥ Ο.Ε. - ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	5.600,00
Ε.ΣΠΥΡΟΥ-Γ.Κ.ΣΠΥΡΟΥ Ο.Ε.	12.500,03
ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ ΤΗΣ Ν.ΥΟΡΚΗΣ ΕΛΛΑΣ ΕΠΕ	10.298,24
ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ	716.521,86
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΤΟRΙ Ε.Π.Ε.	1.650,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΠΕ	3.200,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΡΑΜΑΝΟΓΛΟΥ Ε.Π.Ε	5.300,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΑΕ	2.400,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΕ	800,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΟ ΧΡΗΜΑ Α.Ε.	36.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	502.593,60
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΕΥΜΑΤΑ ΑΕ	13.000,00
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Α.Ε.	12.570,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	191.850,00
ΕΛΛΑΣ ΝΕΤ TV ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2.484,00
ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ	1.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ	3.540,88
ΕΛΝΑΒΙ Ε.Π.Ε.	800,00
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΟΥ ΧΡΥΣΗ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.	2.300,00
ΕΝΙΚΟΣ ΑΕ	29.500,00
ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε.Τ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ	18.700,00
ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΗΣ -ΕΞΠΛΟΡΕΡ ΑΕ	15.600,00
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε.	7.050,00
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΠΕ	155.000,00
ΕΡΙΝΥΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ Μ. ΙΚΕ	3.750,00
ΕΡΜΗΣ ΑΕ	3.400,00
ΕΡΜΗΣ ΑΜΚΕ	1.300,00
ΕΡΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΕΑ	1.613,00
ΕΡΜΙΔΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	1.125,00
ΕΣΤΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΜΜΕ Α.Ε.	122.446,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ	1.500,00
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΥΡΟΥ Ε.Π.Ε	10.936,90
ΕΥΔΟΞΙΑ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1.500,00
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΣΤΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	60.400,00
ΖΟΥΓΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ	1.650,00
Η ΑΥΓΗ Α.Ε.	12.000,00
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΕ	6.850,00
ΗΜΕΡΟΔΡΟΜΟΣ ΙΚΕ	2.000,00
ΗΡΟΔΟΤΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΙΚΕ	687,50
ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΑΕ	91.995,00
ΘΑΡΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΕ	4.860,00
ΘΕΜΑ ΡΑΔΙΟ Α.Ε.	5.734,36
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ	472,50
ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ MEDIA GROUP ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	6.000,00
ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	945,00
ΘΗΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΠΕ	6.000,00
Ι. ΔΙΟΝΑΤΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ "DELTA PRESS"	12.125,79
Ι. ΚΟΡΟΜΗΛΗΣ Α.Ε.	5.000,00
Ι. Ν. ΛΕΟΥΣΗΣ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ Α.Ε.	1.000,00
ΙΚΑΡΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ. ΑΕ	5.952,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΜΕΛΕΤΩΝ Κ.Ε.Ε.Ε.	1.450,00
ΙΟΝΙΑΝ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	1.050,00
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	2.000,20
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ	7.209,00
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΦΑΙΔΩΝ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι.	4.300,00
ΙΩΑΝΝΙΝΑ TV ΑΕ	1.530,00
Κ.Μ ΧΑΤΖΗΗΛΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	6.646,11
ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ ΧΡ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	5.600,00
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	643.780,28
ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	6.880,00
ΚΑΜΠΙΩΤΗΣ ΣΠΥΡ. & ΣΙΑ ΟΕ	2.400,00
ΚΑΝΕΛΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	472,45
ΚΑΝΗΣ Α. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	7.240,00
ΚΑΝΤΑΡΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ	927,00
ΚΑΝΤΖΙΟΣ GR ΑΕ	2.000,00
ΚΑΠΙΤΑΛ.GR Α.Ε.	95.300,00
ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ	5.000,00
ΚΑΡΤΕΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	717,50
ΚΑΡΥΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Η. & ΣΙΑ ΟΕ	5.200,00
ΚΑΣΜΙΡΛΗΣ ΑΠ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	2.000,00
ΚΑΤΣΑΪΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΦΗΜ.ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	2.000,00
ΚΑΤΣΑΤΟΥ ΠΗΝΕΛΟΠΗ & ΣΙΑ ΕΕ	11.000,00
ΚΕΛΕΚΗΣ ΣΤ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	2.000,40
ΚΛΙΚ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	1.530,00
ΚΟΖΥΡΗ ΚΑΛ.-ΚΟΖΥΡΗΣ ΜΙΧ. Ο.Ε.Ε.	2.000,00
ΚΟΚΚΑΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	288,00
ΚΟΛΛΙΑΣ Α. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	900,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
ΚΟΛΟΚΑΣ Δ. & ΣΙΑ ΟΕ - ΙΟΝΙΟΝ FM ΡΑΔ/ΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	1.019,70
ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ - newspepper.gr	1.020,00
ΚΟΣΜΑΤΟΥ Σ. ΘΕΟΔΩΡΑ	806,49
ΚΟΣΜΟΡΑΔΙΟ Ε.Ε.	2.843,24
ΚΟΥΤΣΟΛΙΟΝΤΟΥ ΙΩΑΝ. & ΕΥΔ.	4.000,00
ΚΡΗΤΙΚΑ ΝΕΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ	2.000,00
ΚΥΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Δ.ΙΩΑΝΝΗΣ	499,80
ΚΥΡΙΑΖΙΔΟΥ ΔΗΜΟΣΘ. ΑΝΝΑ	1.158,75
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Δ. & ΣΙΑ ΕΕ	730,00
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ Α.- ΜΑΣΟΥΡΑΣ Χ. ΟΕ	300,00
ΛΑΜΨΗ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ & ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ ΑΕ	9.171,90
ΛΑΣΚΑΡΑΚΗΣ Ε. & ΣΙΑ ΕΕ	3.400,00
ΛΕΜΑΣ ΣΩΤ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	2.538,00
ΛΕΥΚΟΦΡΥΔΟΥ ΖΩΗ ΙΚΕ	500,00
ΛΕΩΤΣΑΚΟΣ-ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΡΕΛΗΣ ΟΕ	5.000,00
ΛΟΓΟΤΥΠΟΣ Α.Ε	2.000,00
ΛΟΪΖΟΣ ΚΛ. ΛΟΪΖΟΣ	946,00
ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	2.800,00
Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ & ΣΙΑ Ο.Ε.	3.000,00
Μ.ΤΣΑΡΟΥΧΑΣ & ΣΙΑ	10.000,00
MARKETALL.EU ΕΥΔΟΚΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	1.530,00
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV ΑΕ	14.738,12
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΕ	4.500,00
ΜΑΛΤΕΖΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	295,00
ΜΑΜΑ 365 ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΠΕ	2.300,00
ΜΑΝΕΣΙΩΤΗΣ ΝΙΚ-ΨΩΜΙΑΔΗΣ ΚΩΝ.ΟΕ	17.381,10
ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝ ΕΠΕ	3.000,60
ΜΑΡΚΟΥ Σ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ	499,90
ΜΑΣΜΑΝΙΔΗΣ Ι.ΘΕΟΦΙΛΟΣ	834,30
ΜΑΣΟΥΡΗΣ Κ. ΣΠΥΡΙΔΩΝ	6.790,00
ΜΑΤΣΙΡΑΣ Χ. GIANLUCA (ΓΙΑΝΛΟΥΚΑΣ)	400,00
ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ Γ. ΚΩΝ/ΝΟΣ	5.714,34
ΜΕΛΩΔΙΑ ΑΕ	14.234,11
ΜΕΞΑΣ Α. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	419,80
ΜΕΤΡΟΝΤΗΛ ΜΟΝ ΙΚΕ	20.264,52
ΜΟΥΝΤΑΚΗΣ Κ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ	5.428,62
ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΕΣ Μ. ΕΠΕ	1.452,20
ΜΠΑΒΕΛΑΣ Ε. ΘΕΟΔΩΡΟΣ	525,00
ΜΠΑΚΑΣ ΑΡΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ	543,66
ΜΠΑΚΗ ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑ	531,80
ΜΠΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ	549,81
ΜΠΑΛΗ ΒΑΣ. ΣΟΦΙΑ	840,00
ΜΠΑΜΠΙΛΗ ΕΥΛΑΜΠΙΑ	600,12
ΜΠΕΡΔΕΣΗΣ Α.- ΤΣΑΜΗΣ Κ. ΟΕ	800,00
ΜΠΟΥΛΗΣ Ν.ΣΠΥΡΙΔΩΝ	1.545,00
ΜΠΟΥΡΑΣ Δ. & ΣΙΑ ΕΕ	16.040,80
ΜΠΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΕΠΕ	7.250,00
ΜΥΚΩΝΙΑΤΗΣ Α.Ε.	8.100,00
ΜΥΛΩΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	393,60
ΝΑΣΤΟΥΛΗΣ ΕΥ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	670,00
ΝΕΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.610,00
ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	308.816,44
ΝΕΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ ΕΠΕ	90.516,00
ΝΕΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΧΑΪΑΣ ΕΠΕ	7.209,00
ΝΙΚΗΤΕΑΣ ΝΙΚ.-ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	2.000,00
ΝΟΗΣΙΣ ΙΚΕ	750,00
ΞΑΝΘΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ	550,00
ΞΥΠΟΛΙΤΑΚΗΣ Κ. ΠΑΝΤΕΛΗΣ	896,10
ΟΠΙΝΙΟΝ ΠΟΣΤ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	3.800,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	2.000,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΕ ΣΠΟΡ FM	20.460,96
ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΕΠΕ	1.920,00
ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	471,50
ΟΤΕ ΑΕ	70.596,90

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
ΟΥΖΟΥΝΙΔΟΥ Δ. ΣΟΦΙΑ	400,00
Π.Δ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ	9.729,00
ΠΑΛΟ ΕΠΕ - ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	7.263,45
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ TV Α.Ε	900,00
ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΖΩΗΣ	3.400,00
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΑ	1.161,40
ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ	1.400,00
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	650,00
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ	1.020,00
ΠΑΠΑΛΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε. "DIRECTION BUSSINESS NETWORK"	9.492,00
ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ Γ.Ι. ΕΚΔΟΣΕΙΣ	4.304,00
ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1.000,00
ΠΑΠΑΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	500,00
ΠΑΠΠΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	525,00
ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΜΟΝ. ΕΠΕ	43.933,00
ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	21.900,00
ΠΑΤΣΙΚΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ ΕΕ	5.875,60
ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Σ. -ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	4.800,00
ΠΕΛΟΠΑΣ ΑΕ	927,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	6.000,00
ΠΛΕΟΥΡΑΣ ΣΠΥΡΟΣ	3.600,00
ΠΟΛΙΑΣ ΝΙΚΟΣ ΕΕ	6.950,00
ΠΟΛΙΤΗΣ Ο.Ε.	1.520,00
ΠΟΛΙΤΙΚ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΤΥΠΩΝ	4.000,00
ΠΟΥΓΑΡΙΔΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ Κ.	10.200,00
ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	635,00
ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΑΕ	500,00
ΠΡΟΤΑΓΚΟΝ Α.Ε.	6.500,00
ΡΑΔΙΟ ΑΘΗΝΑ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	5.630,00
ΡΑΔΙΟ ΖΥΓΟΣ ΕΠΕ	577,28
ΡΑΔΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΑΕ	20.498,93
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ	2.000,40
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ	81.467,69
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε.	1.100,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ	102.299,52
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΞΠΡΕΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	3.208,60
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΡΗΤΗΣ ΑΝ. ΡΑΔ/ΚΗ ΕΤ.	1.004,50
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΑΧΑΪΑΣ Ε.Π.Ε.	875,40
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΑΕ	975,87
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΕ ΔΙΕΣΗ FM	9.542,15
ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ Θ & Μ ΟΕ	3.800,00
Σ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ - Η.ΚΩΤΙΑΔΗΣ ΥΙΟΙ Ο.Ε.	12.500,00
Σ.ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ -Θ.ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ Ο.Ε	927,00
ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞ. ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ	800,00
ΣΑΡΙΣΑ ΕΠΕ	17.000,00
ΣΕΛΑΝΑ Α.Ε.	4.000,00
ΣΕΡΡΑΪΚΑ ΜΑΖΙΚΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Α.Ε.	460,00
ΣΙΑΔΗΜΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	1.020,00
ΣΙΜΟΥΣΙ Ε.Ε.	5.100,00
ΣΙΝΕ ΝΙΟΥΖ ΑΕ	65.000,00
ΣΚΛΑΒΟΥΝΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	695,24
ΣΚΟΥΛΙΚΑ ΚΛΕ.ΒΑΣΙΛΙΚΗ	460,00
ΣΟΦΙΑΝΝΑ ΑΕ	4.306,45
ΣΟΦΟΣ Π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	330,00
ΣΤΑΣΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ-MEDIAVIEW ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	800,00
ΣΤΕΛΛΙΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	9.000,00
ΣΤΕΡΓΟΣ ΤΣΑΜΠΙΚΟΣ ΜΑΤΣΗΣ	5.428,00
ΣΤΕΦΑΝΗΣ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	300,00
ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	1.792,50
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕΒΕ	5.600,00
ΣΥΜΕΩΝ & ΣΙΑ ΟΕ	430,00
ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	11.000,00
ΣΥΡΓΚΑΝΗ ΛΑΜ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	1.000,00
ΣΧΗΜΑ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	250,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΙΚΕ ΕΚΔΟΤΙΚΗ	18.000,00
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ Μ.ΕΠΕ	5.300,00
ΤΖΕΚΑΣ Π. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	4.000,00
ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ MEDIA ΕΕ	9.461,00
ΤΟΥΛΑ Γ. ΜΑΡΙΝΑ & ΣΙΑ Ο.Ε.	1.300,00
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΒΗΜΑ	750,00
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΜΕΛΙΤΟΥ Ι. ΚΑΣΤΟΡΙΝΗ	900,00
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Δ. ΧΡΗΣΤΟΣ	3.800,00
ΤΣΑΓΓΑΛΑΣ Σ.- ΠΑΤΤΑ Ι. ΟΕ	918,40
ΤΣΑΝΤΖΑΛΟΣ ΛΑΜΠΡΟΣ	1.256,19
ΤΣΙΝΙΑΡΑΚΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	3.265,76
ΤΣΙΤΣΩΝΗΣ ΑΝ.ΙΩΑΝΝΗΣ	576,90
ΤΣΟΜΠΑΝΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ & ΣΙΑ ΟΕ	525,20
ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΧΡ. & ΣΙΑ ΟΕ	4.000,00
ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ ΑΕ	2.800,00
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	85.946,70
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ ΑΕ	27.900,00
ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	525,20
ΦΩΤΑΓΩΓΟΣ ΕΠΕ	1.530,00
ΦΩΤΕΙΝΟΣ ΦΩΤΙΟΣ	2.000,00
ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑΝΝΑ	3.500,00
ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ Α.Ε.	2.900,00
ΧΑΡΑΜΗ ΑΕ	1.440,00
ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ	10.000,00
ΧΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ - ΑΝΝΑ	3.693,60
ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	3.900,00
ΧΟΥΤΖΟΥΜΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦ. & ΣΙΑ ΟΕ	2.300,00
ΧΡΥΣΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ Α.Ε.	3.500,00
ΣΥΝΟΛΟ	**8.892.280,88**

Σημείωση:

Στο πλαίσιο των ανωτέρω πληρωμών καταβλήθηκαν, σε συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό, φορολογικό και κανονιστικό πλαίσιο, επιπρόσθετα ποσά τα οποία αφορούσαν σε πληρωμές για Φ.Π.Α., αγγελιόσημο, ειδικό φόρο τηλεοπτικών διαφημίσεων και λοιπές επιβαρύνσεις, συνολικού ποσού €2.301.209,58.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Πληρωμές λόγω δωρεάς, χορηγίας, επιχορήγησης (άρθρο 6 παρ. 2 του Ν.4374/2016)

Νομικά Πρόσωπα

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
"THE INVENTORS" ΟΜΑΔΑ ΡΟΜΠΟΤΙΚΗΣ 4ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΒΟΥΛΑΣ	1.000,00
"Η ΜΕΛΙΣΣΑ" ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟ ΘΗΛΕΩΝ	2.172,00
“ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΟΛΥΜΠΟΥ” ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	25.000,00
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΓΟΥΛΑΣ	1.706,32
2Η ΕΚΘΕΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	300,00
2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΓΟΥΛΑΣ	1.030,89
81ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	3.822,48
ACT4GREECE	1.003,62
ALBA ΚΟΛΛΕΓΙΟ	3.500,00
ATHENS DEMOCRACY FORUM	15.000,00
AUDE SAPERE ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ	300,00
BEYOND CSR LIMITED	7.000,00
COEURS POUR TOUS HELLAS	10.000,00
DELPHI ECONOMIC FORUM NPO	20.000,00
GEO ROUTES CULTURAL INSTITUTE	15.000,00
IRONMAN 70.3 MIKE ARGYRIS	35.000,00
ΚΑΝΕ-ΜΙΑ-ΕΥΧΗ ΕΛΛΑΔΟΣ	100,00
OLYMPIA FORUM - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.500,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
OPEN HOUSE GREECE	1.400,00
OXBELLY ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	50.000,00
RELOAD GREECE FOUNDATION	12.000,00
SAFE WATER SPORTS	20.000,00
ST CATHERINE'S BRITISH SCHOOL	500,00
TECHNOLOGY FORUM	5.000,00
WORLD HUMAN FORUM	10.000,00
ΑΔΕΡΦΟΤΗΤΑ ΜΑΥΡΟΝΟΡΙΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	15.487,50
ΑΛΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ALMA ANAPTIXIS	1.000,00
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	200.000,00
ΑΡΕΤΑΙΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	35.000,00
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	82.756,68
ΑΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΤΡΩΝ	48.000,00
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΜΑΝΔΡΑΣ	275,84
ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΔΙΟΜΗΔΟΥΣ	50.000,00
ΓΑΚ - ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ	946,40
ΓΕΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ	1.463,20
ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ	7.896,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ - Κ.Υ. ΣΗΤΕΙΑΣ	20.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ «ΛΑΪΚΟ»	52.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	54.199,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	16.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΙΚΑΡΙΑΣ	22.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ Γ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ	48.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	36.426,12
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΑΡΥΣΤΟΥ	3.828,50
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΜΙΑΣ	4.890,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΝΙΚΑΙΑΣ	53.700,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ "Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ"	164.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΙ ΑΓΛΑΪΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ	142.108,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	3.491,18
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	31.500,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	12.431,50
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ	11.947,50
ΓΝΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ	680.420,94
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΡΟΣΙΝΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	177,00
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΕ ΛΥΚΕΙΑΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΑΝΑΦΗΣ	4.964,57
ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	29.197,31
ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ - ΕΙΔΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΟΔΟΥ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ	12.750,00
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ	5.489,01
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	2.143,11
ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	3.000,00
ΔΗΜΟΣ ΣΠΕΤΣΩΝ	3.100,00
ΔΙΑΖΩΜΑ	20.000,00
ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ "ΙΩΝΙΑ"	5.000,00
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ	20.000,00
ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΕ	150.000,00
ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	8.000,00
ΔΙΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΑΜΒΑΚΟΣ (ΔΟΒ)	1.000,00
ΔΙΚΤΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΚΑΙ ΑΡΩΓΗΣ	20.000,00
ΔΡΑΣΗ ΔΩΡΟΣΚΟΡΠΙΣΜΑΤΑ-ΠΑΙΧΝΙΔΟΜΑΖΕΜΑΤΑ 2019	1.500,00
Ε.Λ.Κ.Ε. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ	11.700,00
Ε.Λ.Κ.Ε. ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	4.000,00
ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ	200.000,00
ΕΘΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΒΟΛΕΪ	30.000,00
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	10.618,00
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΕΣΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ (ΕΚΑΒ)	27.421,50
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΚΕΤΑ)	2.500,00
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	5.308,00
ΕΘΝΙΚΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	10.000,00
ΕΙΔΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	4.939,54
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	15.000,00
ΕΛΕΤΑΕΝ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	2.000,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	18.833,05
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - INNOVATION GREECE / ΔΙΚΤΥΟ ΠΡΑΞΙΣ	3.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΕΕΔΕ)	3.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	18.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ - ΕΛΕΠΑΠ	4.506,85
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	40.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑΣ	2.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑΣ	5.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ	3.500,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΙΝΤ)	2.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΛΚΕΘΕ)	2.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	1.388,43
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ''ΕΡΜΗΣ 1877''	51.595,79
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	29.500,00
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	9.000,00
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ	4.000,00
ΕΝΩΣΗ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	7.000,00
ΕΝΩΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.500,00
ΕΝΩΣΗ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	1.175,00
ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	4.000,10
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΛΑΔΑ 2021	450.000,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ	20.000,00
ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ (ΕΔΕΚΑ)	2.500,00
ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ	7.025,11
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΣΤΟΑ"	12.000,00
ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΡΟΛΟΥ ΚΟΥΝ	16.880,00
ΙΔΡΥΜΑ "Η ΠΑΜΜΑΚΑΡΙΣΤΟΣ"	5.995,05
ΙΔΡΥΜΑ FULBRIGHT	10.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ & ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑ	12.308,00
ΙΔΡΥΜΑ ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	4.500,00
ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	92.226,00
ΙΔΡΥΜΑ ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ	80.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΩΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ	120.000,00
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΚΥΘΗΡΩΝ	2.368,84
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ & ΠΡΕΒΕΖΗΣ	5.000,00
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΦΥΤΕΙΩΝ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	10.000,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ''PROLEPSIS''	4.000,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΓΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ "Ο ΓΡΑΙΚΟΣ"	8.000,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ - CRI	6.450,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΑΝΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ (Ι.Ο.Α.Σ.)	1.937,42
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΞΑΝΑ	20.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΑΠΗΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	5.224,00
ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ "Η ΧΑΡΑ"	3.048,12
ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	6.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	6.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΠΥΛΗΣ ΑΞΙΟΥ	13.335,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	13.335,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΓΥΘΕΙΟΥ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΑΒΑΤΩΝ	13.335,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	64.207,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΝΑΛΑΚΙΟΥ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	539,30
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΙΑΤΟΥ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗΣ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ	2.156,91
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΝΕΑΣ ΜΗΧΑΝΙΩΝΑΣ	13.335,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑΣ	10.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΧΑΛΑΣΤΡΑΣ	13.335,00
ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	400,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΕΛΛΑ - ΔΙΚΑ ΜΑΣ	5.000,00
ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	900,00
ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟ ΧΙΟΥ	1.350,00
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ Σ.Υ.Π.Ε.	3.000,00
ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ «ΔΙΑ-ΛΟΓΟΥ» - ΔΡΑΣΗ ΣΚΟΝΑΚΙ	20.000,00
ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ''ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ''	23.250,00
ΜΟΝΑΔΑ ΥΓΕΙΑΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ	13.335,00
ΜΟΝΑΔΑ ΥΓΕΙΑΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	10.000,00
ΜΟΝΑΔΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑΣ	10.000,00
ΜΟΝΑΔΑ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥΜΠΑΣ	13.335,00
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	2.100.000,00
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ - ΛΕΥΚΑΔΑ	25.869,34
ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ	10.000,00
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ	39.000,00
ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	10.000,00
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ ΜΕΤΑΞΑ	631,60
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	7.000,00
ΟΑΕΔ	108.521,26
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΟΕΕ	3.500,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	10.000,00
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.379,52
ΟΜΑΔΑ TACHYTIS ΕΡΑΣΜΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ	590,00
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Ο.Α.Σ.Ε.	2.000,00
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΤΑΞΙΔΙΩΝ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (fed Hatta)	10.000,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΓΑΡΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ	79.456,60
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΓΑΡΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	20.000,00
ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ	10.000,00
ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS	13.542,17
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΕΚΚΟΚΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ ΒΑΜΒΑΚΟΣ	1.000,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ (ΠΣΣΑΣ)	1.350,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΤΤΙΚΟΝ	3.267,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΧΕΠΑ	23.000,01
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	5.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	5.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	15.000,00
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.800,00
ΠΕΔΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	14.145,00
ΠΕΔΥ ΜΟΝΑΔΑ ΥΓΕΙΑΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	16.945,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	700,00
ΠΙΣΤΗ-ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ	484,95
ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ	1.789,20
ΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ ΜΚΟ	1.000,00
ΣΠΕΣΙΑΛ ΟΛΥΜΠΙΚΣ ΙΝΤΕΡΝΑΣΙΟΝΑΛ-ΕΛΛΑΔΑ	20.000,07
ΣΤΟΑΡΤ ΚΟΡΑΗ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ	4.076,73
ΣΥΛΛΟΓΟΣ Α.Μ.Ε.Α ΕΤΕ	3.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	3.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΔΑΣΟΠΥΡΟΣΒΕΣΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ	913,46
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	9.920,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΡΑΜΑ ΕΛΠΙΔΑΣ	5.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΔΟΞΙΩΤΩΝ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3.999,99
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ	11.584,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ & ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ & ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ	3.300,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛ.ΜΕΣΙΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	5.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΣΕΓΑΣ	30.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΙΠΠΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΣΘΕΒ	1.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	3.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΟΡΥΖΟΜΥΛΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	4.000,00
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	5.000,00
ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ	1.849,99
ΣΩΜΑ ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	8.400,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ SANTA RUN ΧΑΝΙΑ	360,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΑΜΕΑ ΑΡΓΟΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	1.064,63
ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ (ΤΑΠΑ)	74.726,00
ΤΑΜΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	308.102,30
ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.500,00
ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΑΡΟΥ	400,00
ΦΛΟΓΑ	8.941,50
ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	200,00
ΣΥΝΟΛΟ	**7.171.832,00**

Φυσικά Πρόσωπα

Πλήθος	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2019 (σε €)
13	192.117,74

Σημείωση:

Στο πλαίσιο των ανωτέρω πληρωμών καταβλήθηκαν, σε συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό, φορολογικό και κανονιστικό πλαίσιο, επιπρόσθετα ποσά τα οποία αφορούσαν σε πληρωμές για Φ.Π.Α. και λοιπές επιβαρύνσεις, συνολικού ποσού €877.624,67.

Διαθεσιμότητα ετήσιας χρηματοοικονομικής έκθεσης

Η Ετήσια Οικονομική Έκθεση, στην οποία περιλαμβάνονται:

- Οι Δηλώσεις Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η Επεξηγηματική Έκθεση
- Η Έκθεση Ελέγχου του Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή
- Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 81
- Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82
- Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 Ν. 4374/2016

είναι αναρτημένη στη διαδικτυακή διεύθυνση http://www.nbg.gr/